UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 00674324 9

PURCHASED FOR THE

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

FROM THE

CANADA COUNCIL SPECIAL GRANT

FOR

MEDIEVAL STUDIES

OBRES DE RAMON LULL

EDICIÓ ORIGINAL

FETA EN VISTA

DELS MILLORS I MÉS ANTICS MANUSCRITS

« Volum XIII »

PUBLICACIONS LULLIANES

Obres de Ramon Lull: edició original il·lustrada amb variants i facsímils dels més antics m.ss., pròlecs, notes i glosaris, mostres d'escriptura, etc.—Volums en 8.º major, a l'entorn de 500 pàgines cadascún. Ademés dels tres pertanyents a l'edició Rosselló (1886-92), la Comissió Editora Lulliana (1906-1917) publicà els sigüents volums:

—Obres Doctrinals: **Doctrina Pueril. Libre del Orde de Cavallería. Libre de Clerecía. Art de Confessió:** amb 2 facsímils en fototipia i mostres de traduccions; pròlec general, variants i notes den *M. Obrador:* 1 vol. . . . . 10 ptes.

—**Libre de Contemplació;** set toms contenint 366 capítols, amb proemis, facsímils policromats, variants i notes. 77'50 pts.

—**Libre de Blanquerna,** contenint el **d'Amic e Amat,** amb proemi, dos facsímils, variants i mostres d'escriptura: 1 vol. 12'50 pts.

—**Libre de Sancta María,** seguit de les **Hores de Sancta María** i del **Libre de Benedicta tu in mulieribus,** amb un facsímil policromat, introducció, variants i mostres d'escriptura: 1 vol. 10 pts.

—**Arbre de Sciencia,** tom I (des de l'*Arbre elemental* al *imperial)*, amb facsímil d'una versió llatina de 1505, introducció, taula generals de rúbriques, variants i notes . . . . . 10 pts.

I sots el patronat de la *Diputació Provincial* de Balears i de l'*Institut d'Estudis Catalans* de Barcelona, des de 1923 novament represa la publicació, han sortits a llum:

—**Arbre de Sciencia,** tom II, *(Arbre apostolical* al *exemplifical)*, amb facsímil d'una versió castellana impresa a Brussel·les en 1664, variants i notes . . . . . 15'50 ptes.

—**Arbre de Sciencia,** tom III, (*Arbre questional)* amb facsímil policromat d'un m.s. de la Biblioteca Ambrosiana de Milàn, variants i notes . . . . . 22'50 ptes

EN PREPARACIO

—**Proverbis** (tres col·leccions).

LIBRARY
DEC 21 1966
UNIVERSITY OF TORONTO

B
765
L8
1906
V.13

1154702

OBRES ORIGINALS
DEL
ILLUMINAT DOCTOR MESTRE RAMON LULL

ARBRE DE SCIENCIA

escrit a la ciutat de Roma l'any M.CC.lxxxxv.

TRANSCRIPCIÓ DIRECTA
AMB FACSIMILS, INTRODUCCIÓ I VARIANTS DELS MÉS VELLS MANUSCRITS
PER

Moss. Salvador Galmés

Tom III

PALMA DE MALLORCA
PATRONS: DIPUTACIÓ PROVINCIAL DE BALEARS,
INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS DE BARCELONA
* 1926 *

En l'Estampa de n'Amengual i Muntaner.—Conquistador 30
PALMA DE MALLORCA

NOTA

Respecte d'aquest volum *(Arbre questional)* cal notar que quant la lliçó discrepa en els m.ss. A i B, seguim generalment, com en els dos volums publicats, la que concorda amb la versió P, l'autor de la qual emprà evidentment bons codis. Això non obstant, donam preferència adesiara a la del A, en els casos duptosos i en els de versió massa planera, sospitant si el traductor fugía de dificultats.

El vocable *Questió* a començament de rúbrica, sempre va escrit amb totes les lletres en amdós m.ss. A i B, i amb inicial historiada en aquest últim; però en els demés casos va abreujat: Q generalment en A, sense calderó; Q.° en B precedint ¶. Ademés, en les *rayls*, *troncs* i *branques* fins a les del Arbre moral, A sovint posa E, A, adesiara ¶, i a voltes altra majuscleta.

La paraula Solució va sempre abreujada: So i qualque pic Solo en A, sense calderó; i S° en B, precedint ¶.

Diu l'Autor al començament, que es proposa fer quatre milia questions, i per completar aquest nombre, al final *(De les questions del hàbit desta* Sciencia) n'hi afegeix deu. Nos en resulten 4056, i enc que podría ben esser que l'Autor usàs el nombre just, per indicar només proximitat, creim, per les deu afegides al final, la materia de les quals

no es propiament questional, que només n'escriví 4000, i les 56 restants son sobreres, val a dir apòcrifes. En el text en posam 41 qui manquen en el m.s. A, i 11 qui manquen en el B, distinctes d'aquelles; unes i altres en general son autèntiques, i llur omissió cal considerar-la involuntària. Solament dues (la 98 de les *branques* i la 71 dels *rams)* manquen en ambdós m.ss., lo qual ens havía de bastar per suprimir-les del text. De totes maneres sempre resulta un sobrant al menys de 54 questions provablement apòcrifes.

Voliem donar mostres d'escriptura com a les altres obres ja publicades; però la excessiva extensió d'aquest volum nos n'ha fet desistir. Tal volta, Deu volent, en donarem en el pròxim volum, ensems amb les dels m.ss. que hi emprarem.

El facsímil policromat qui va a capsal d'aquest volum, es reproducció, feta a Milán, de l'ARBRE simbòlic del m.s. A.

Amb el present tom acaba aquesta primera edició en text original de l'ARBRE DE SCIENCIA. D. Jeroni Rosselló, la començà vers 1887, però no passà del *Arbre imperial,* romanent suspesa fins a l'any 1916, en que la començarem de bell nou. Hi hem posats deu anys, vencent obstacles i reprimint passions. A l'Autor li bastaren tot just sis mesos i tres dies per escriure l'*Obra* entera!

Vale, amice lector, nosque ama.

M.s. A, del XV.e segle, existent a la Biblioteca Ambrosiana de Milán.

Arbre de Sciencia

(Acabament)

Del Arbre questional

AQUEST Arbre es departit en .vij. parts: en rayls, troncs,[1] branques, rams, fulles, flors e fruyts. En les rayls cercarem les questions qui s pertanyen a fer en les rayls dels altres Arbres,[2] e en lo tronc cercarem les questions qui s pertanyen a la natura dels troncs dels altres Arbres, e en axí per orde. E aquest procés proposam[3] tenir per ço que donem doctrina a solvre les questions peregrines qui poden esser fetes[4] segons les natures del altres Arbres, la qual doctrina darem en les solucions de les .iiij. mil[5] questions que en aquest Arbre proposam posar, car segons que aquelles solvrem,[6] poràn los homens qui sabràn aquesta sciencia, solvre les questions peregrines. E per açò es dit que aquest Libre es Arbre de Sciencia general a totes altres sciencies, car de generals començaments es ajustat, el seu envestigament es general e artifficial; e açò meteix de la conclusió de aquest Arbre qui es pràtica dels Arbres antecedents.

---

1. B, Tronch.—2. B, dels arbres altres.—3. B, preposam *(passim)*, —4. B, pelegrines... feytes *(formes usuals)*.—5. B, milia.—6. B, solurem *(passim)*.

¶ Les solucions de les questions proposam fer com pus abreujadament porem, e açò car esquivam prolixitat; e encara, que naturalment solució de questió en lo seu abreujament està més[1] de envestigament e de art, per ço car abreujament de paraules es pus general que lallongament de aquelles. E daçò havem ja donada doctrina en la *Art enventiva* e en la *Taula general* e en l *Arbre de philosofia*.

¶ Lo procés que proposam tenir en solvre les questions, està en .iij. maneres. La una manera es en quant trametem la responsió a certs locs dels Arbres antecedents en los quals hom porà[2] atènyer la solució segons la natura daquells locs e la natura de la questió e[3] dels seus termens; axí com si es feta questió de la bonea del foc, està la responsió[4] en les rayls del Arbre elemental, en tal manera que la affirmació e la negació de la questió[5] hom traga daquell test segons que ho significa ell mills[6] per la una part que per laltra, o per la una part e no per laltra, remanent[7] tota hora lo test en la sua condició e les diffinicions de les rayls no naffrades; e açò meteix si la questió es de la bonea del pebre, vol la art que hom encerc la solució en les rayls del Arbre vegetal, e enaxí per orde segons les natures de les altres rayls[8] e les natures de les questions qui ab aquelles rayls se covenen. E açò meteix que deím de les rayls, deím dels troncs e de les altres parts dels Arbres.

¶ La segona manera es solvre les questions per màximes condicionades segons les natures dels Arbres, concordant aquella màxima ab la conclusió de la questió affirmant o negant; e si la màxima es a alguns escura, consellam que recorren a les natures dels Arbres e dels locs daquells[9] ab los quals la màxima ha concordança, axí com si vol traure

1. P, *in breui solutione questionis plus est.*—2. A, poria.—3. B, manca *e.*—4. B, esta responcio.—5. P, *quod affirmatio questionis.*—6. B, significa mills.—7. B, e per la una part e no per latra (A, per altra) romanent.—8. B, rayls altres.—9. B, dels albres e dels (P, *et ad)* lochs daquelles.

conclusió de aquesta màxima:[1] Tot començament es pus noble per estar e obrar bones obres, que per estar[2] tan solament. Aquesta màxima es general a tot ço qui es dit de començament en los Arbres, e qui es dit de major granea de bontat duració poder e los altres començaments; e ls seus particulars son los uns en les rayls del Arbre elemental e los altres en lo tronc e los altres en les branques, e açò meteix per orde de les altres parts del Arbre e de les altres parts[3] qui son dels altres Arbres. E a la questió proposam fer una màxima[4] segons aquesta segona investigació, la qual màxima es posada aprés la questió.

¶ La terça manera de solució es composta[5] de la primera manera e de la segona, car algunes vegades * proposam solvre algunes questions trametent als locs dels Arbres[6] e donant una màxima a la questió.

I

De les rayls del Arbre questional, e primerament

1. *De les questions de les rayls del Arbre elemental*[7]

QUESTIÓ. Com lo foc sia de bonea de duració,[8] per que fa mal a les substancies que crema, ni per que les consuma? — SOLUCIÓ. Si l foc no fos consumatiu, no fora generatiu ni feera[9] bé als homens.

1. B, si uol trer conclusio daquesta matxima *(passim)*.—2. B, estant. — 3. B, manca *e de les altres parts*.—4. B, E la questio proposam fer .i.ª matxima.—5. B, es de S.° es composta.

* B, manca la fotocopia del fol 184 v.°

6. P, *ipsas ad loca aliarum arborum transmittendo*.—7. A, E primerament del elemental.—8. P, *et duratione*.—9. A, fera *(passim)*.

2 QUEST. Bonea, de que es plena? – SOL. Vé a bonea, a les rayls del Arbre elemental.

3 QUEST. Es demanat si la-bonea del foc es substancial. – SOL. Vé a bonea, a les rayls del Arbre elemental. Si la substancia del foc no fos bona substancialment, fora pus bona per les coses[1] menors que per les majors.

4 QUEST. Los accidents de bonea, quals son? – SOL. Vé a bonea, a les rayls del Arbre elemental.

5 QUEST. Es demanat si negún gran pot esser gran sens granea. – SOL. Vé a granea, a les rayls del Arbre elemental. Si negún ens pogués esser gran sens granea, no pogra esser poc per poquea, ni per substancia esser gran.

6 QUEST. Es demanat sil foc es pus gran que la sua granea. – SOL. Vé a granea, a les rayls del Arbre elemental. Tota substancia es major que sa part, e per açò la granea del foc no pot esser per sí metexa suppòsit.

7 QUEST. Es demanat si la granea del foc pot esser ociosa. – SOL. Per tota la substancia del foc ha successió de son començament mijà e fi.

8 QUEST. Es demanat sil foc pot esser gran fòra sí meteix. – SOL. Enaxí com bonea es bona en granea, enaxí granea es gran en bonea.

9 QUEST. Es demanat sil foc poría durar sens obrar. – SOL. Ja lo foc no fora si les sues parts no fossen; e vé a la duració, a les rayls del Arbre elemental.

10 QUEST. Es demanat si la duració del foc es substancial. – SOL. Si neguna durabilitat fos substancial, fora naturalment duració pus durable per altre que per sí metexa.

11 QUEST. Es demanat sil foc es pus durable per forma que per materia. – SOL. Sil foc hagués a bastament de lenya, totes les substancies elementades cremara.

12 QUEST. Per que lo foc dura més en lo plom que en lo ferre com sia lo ferre pus fort quel plom? – SOL. Aquell

1. A, causes.

elementat on ha major ponderositat, es pus prop a son centre.

13 QUEST. Es demanat sil foc poría donar sens pendre. – SOL. Sil foc pogués donar sens pendre, pogra de non re sa essencia multiplicar.

14 QUEST. Es demanat si la calor del foc pot lexar son propri subject. – SOL. Neguna qualitat apropriada es tan durable com propria qualitat.

15 QUEST. Es demanat si la calor del foc ha propri poder o apropriat. – SOL. Vé a poder, a les rayls del Arbre elemental.

16 QUEST. Es demanat sil foc ha tan gran poder en laygua com en làer. – SOL. Per ço com concordança e esser se concorden, e contrarietat[1] e no esser, es tota potencia major per concordança que per contrarietat.

17 QUEST. Es demanat sil foc poría escalfar laygua sens làer. – SOL. Neguna participació pot esser sens neguna concordança.

18 QUEST. Com en lo foc calor e lugor sien eguals, per que pot més escalfar laygua que illuminar? – SOL. Si poder no pogués més duna qualitat que daltra, en totes substancies fora egual.

19 QUEST. Es demanat sil foc poría haver en sí meteix obra sens los altres elements. – SOL. En tota obra cové esser una cosa daltra.

20 QUEST. Es demanat per quel foc qui es en la sua esfera,[2] ha appetit que devall a la esfera de la terra, com laygua qui es son contrari sià en mig. – SOL. Aquella potencia es gran qui venç[3] son contrari; e vé a poder, a les rayls del Arbre elemental.

21 QUEST. Com lo foc no haja discreció, per qual natura ha concordança ab làer e la terra, e contrarietat ab laygua? – SOL. Vé a saviea, a les rayls del Arbre elemental.

---

1. A, a contrarietat.—2. A, spera *(usual)*.—3. A, uencs.

22 QUEST. Com làer e la terra sien contraris, per que lo foc ha concordança ab * làer e ab la terra? – SOL. En lo triangle natural està generació per dues linies, qui son de concordança, e està corrupció per una linia [1] qui es de ..ij. contraris.

23 QUEST. Es demanat sil foc en laygua [2] que escalfa ha enans enclinació a moure laygua que la sua fredor. – SOL. Tota motivitat ha enans enclinació a major mobilitat que a menor, segons cors natural.

24 QUEST. Per que lo foc ha appetit a engenrar laur qui no es engenrat en la sua especia? – SOL. Negún appetit ha repòs en la substancia elementada; e vé a voluntat, [3] a les rayls del Arbre elemental.

25 QUEST. Com lo appetit del foc e de laygua sien de bonea, per que son contraris? – SOL. Sil foc e laygua no fossen contraris, no fora generació qui es bona.

26 QUEST. Es demanat [4] sil foc ha major appetit a escalfar que a escalfat. – SOL. En negún elementat [5] ha lo foc repòs.

27 QUEST. Com laygua sia ponderosa, per que ha appetit a pujar a ensús? – SOL. Lo pobre mercader ha voluntat a anar [6] en longues terres per ço que pusca guanyar e quel guany aport [7] en la sua casa.

28 QUEST. Per que lo foc ab una metexa virtut desseca la teula e dessol la cera? [8] – SOL. En la differencia de les passions differencieja [9] la potencia les sues accions; e vé a virtut, [10] en les rayls del Arbre elemental.

29 QUEST. Es demanat si la virtut del foc es tan gran en la flama com en lo carbó. – SOL. Aquella virtut qui es pus prop a son centre, [11] es major.

---

* B, segueix a la fotocopia del fol 185 r.º

1. B, linyes ...linya *(formes usuals)*.—2. B, ayga *(usual)*.—3. B, en substancia elementada e ue a uolentat *(passim)*.—4. A, manca *Es demanat*.—5. B, element.—6. B, danar.—7. B, ganyar *(usual)* e aport [lo goany].—8. B, desoluu la sera.—9. B, differenclay.—10. B, manca *a virtut*.—11. B, a son sentre es maior.

30 QUEST. Per que la virtut de la forma neix en la materia e ix en lactu? – SOL. La producció creada es exempli de la increada.

31 QUEST. Es demanat sil foc comunica sa virtut à laygua. – SOL. Necessitat no ha ley.

32 QUEST. Es demanat si la veritat[1] del foc es de la sua essencia. – SOL. Si la substancia del foc no fos de veritat substancial, no fora per sí metexa; e vé a veritat, en les rayls del Arbre elemental.

33 QUEST. Es demanat si la substancia del foc ha veritat accidental. – SOL. Vé a veritat, a les rayls del Arbre elemental.

34 QUEST. Es demanat si lo foc verifica laygua. – SOL. De dues veritats contraries neix terça[2] veritat qui es filla damdues.

35 QUEST. Es demanat si la veritat del foc e de laygua son contraris. – SOL. Vé a veritat, en les rayls del Arbre elemental.

36 QUEST. Es demanat sil foc ha major delectació en escalfar làer que laygua. – SOL. Negún home desama sens passió.

37 QUEST. Es demanat sil foc ha passió en dessecar làer. – SOL. Passió ha lome com castiga son fill.[3]

38 QUEST. Es demanat sil foc ha tan gran delit en cremar la lenya[4] com en escalfar lo ferre. – SOL. Més pot lo foc escalfar lo ferre quel carbó.

39 QUEST. Es demanat sil foc guanya tant en escalfar lo ferre com en cremar la lenya.[5] – SOL. Lo foc més se lunya de laygua com crema la lenya que com escalfa lo ferre.

40 QUEST. Es demanat si la differencia qui es enfre[6] lo foc e laygua es part substancial damdós. – SOL. Vé a differencia, en les rayls del Arbre elemental.

---

1. A, uirtut.—2. B, nexersa (?).—3. B, en descecar laer. ¶ S.º a lome passio com castiga son (manca *fill*).—4. A, laygua.—5. A, manca fins al altre mot *lenya*.—6. A, emfre *(passim)*.

41 QUEST. Differencia accidental, per que es? – SOL. Vé a differencia, en les rayls del Arbre elemental.

42 QUEST. Es demanat si differencia es major enfre lo cors del home e la sua ànima, que enfre lo foc e laygua. – SOL. No son de una bontat differencia corporal e esperitual.

43 QUEST. Es demanat si la differencia de la calor del foc e de la sua lugor es accidental. – SOL. Lo foc sens differencia accidental[1] no pogra donar sa semblança a la calor del all e del pebre.

44 QUEST. Lo foc, per que fon laur e no liquifica la pedra?[2] – SOL. La concordança del foc abasta a una substancia e a moltes.

45 QUEST. Es demanat si la concordança de la forma e de la materia es substancial. – SOL. En negún accident ha tan gran concordança com en[3] substancia, segons cors natural.

46 QUEST. Lo foc, per que escalfa làer? – SOL. Tota substancia fora ociosa sens concordança.

47 QUEST. Es demanat si la concordança quel foc e laygua han en lo ferre es de contrarietat. – SOL. La secor del ferre es object del foc, e la fredor de laygua.

48 QUEST. Es demanat si la contrarietat qui es enfre lo foc e laygua es substancial. – SOL. Vé a contrarietat, a les rayls del Arbre elemental.

49 QUEST. Es demanat si laygua pot reffredar lo foc. – SOL. Sens contrarietat circular elementat no fora;[4] e vé a contrarietat, a les rayls del Arbre elemental.

50 QUEST. Es demanat:[5] com contrarietat no sia part substancial de substancia, per que concordança qui es part substancial de substancia no priva de tot en tot contrarietat de la substancia elementada? – SOL. Neguna propria qualitat es separable.

1. A, manca aquest mot.—2. B, [e no] molifica la pera *(usual)*.—5. B, en la.—4. B, no fora elementat.—5. B, manca *Es demanat*.

51 QUEST. Es demanat si l foc es tan contrari a laygua per calor, com a la terra per leugería.[1] – SOL. Si la pedra fos pus greu per laygua que per la terra, no fora la terra lo seu centre.

52 QUEST. Es demanat, quals son los primers començaments de les substancies elementades. – SOL. Vé a les rayls del Arbre elemental.

53 QUEST. Es demanat si l foc com comença a escalfar laygua, escalfa enans[2] sí metex que laygua. – SOL. Lo foc escalfa laygua per ço que sí meteix pusca escalfar.

54 QUEST. Es demanat si lagent natural comença ans la forma que la materia. – SOL. Movent lagent natural la forma, mou la materia.

55 QUEST. Es demanat, per que lo ferre qui es fill del foc, com là escalfat torna fret. – SOL. Neguna materia ha tan gran proporció ab forma artificial, com natural.[3]

56 QUEST. Es demanat si en lo ferre disposició es començament natural. – SOL. Neguna disposició artifficial pogra esser sens natural: e en aquest pas salegrarà lalquemista.

57 QUEST. Es demanat si làer es pus prop al foc que a laygua. – SOL. Si làer fos pus prop a laygua que al foc, no hagra appetit a reebre[4] calor del foc.

58 QUEST. Es demanat si làer es pus prop a laygua que a la terra. – SOL. Tota participació es pus prop per donar que per tolre.

59 QUEST. Es demanat si làer es per tot lespay qui està enfre lo foc e laygua. – SOL. En neguna vacuitat pot esser[5] participació.

60 QUEST. Es demanat si lescalfat[6] es pus prop a la forma del foc que a la sua materia. – SOL. Neguna forma escalfa sí metexa.

---

1. A, laugeria *(usual)*.—2. B, [si primerament escalfa...].—3. B, am *(passim)* forma artificial com [ab] natural.—4. B, fos prop a layga que al foch no agra apetit a rebre.—5. B, estar.—6. B, si escalfat.

61 QUEST. Es demanat sil foc es sec per sí metex.[1] – SOL. Sil foc fos sec per sí metex, no hagra appetit a la perfecció de la terra.[2]

62 QUEST. Es demanat sil foc pot transmudar ni convertir la essencia del àer en la sua especia. – SOL. La fi del element simple es començament del element compost.

63 QUEST. Es demanat si en lo foc les sues parts son les unes en les altres. – SOL. Totes les parts del foc estàn en cercle.

64 QUEST. Pus quels començaments primers son los uns en los altres, per que les substancies elementades no son les unes en les altres? – SOL. Si lase fos en lo bou el bou en lase, alguna vacuitat fora en natura.

65 QUEST. Es demanat sil foc ha major appetit a donar que a pendre. – SOL. Donar e compliment han concordança, e pendre e necessitat.

66 QUEST. Es demanat si la substancia del foc ha major concordança ab la substancia del àer que ab los accidents de la terra. – SOL. La substancia del foc ha major concordança ab calor que ab secor, e ab lugor que ab negror.

67 QUEST. Es demanat si en lo foc ha alcún accident major[3] que la sua substancia. – SOL. La calor del home val més que la substancia del foc.

68 QUEST. Es demanat si en lo foc relació[4] es major que quantitat. – SOL. Aquelles creatures son pus nobles e majors,[5] qui de Deu han major semblança.

69 QUEST. Com[6] laur sia del foc qui es leuger, per que no puja a ensús[7] naturalment e devalla a enjús? – SOL. Ja lo foc egualtat de calor e color no pogra haver en laur en la sua esfera.[8]

70 QUEST. Com lo foc e laygua no sien eguals en laur, es demanat si laur es buyt de egualtat.[9] – SOL. En laur

1. B, meteys *(usual)*.—2. P, *ad terram*.—3. A, ha mayor accident.—4. B, rellacio *(usual)*.—5. B, manca *e majors*.—6. B, cum *(passim)*.—7. A, no puya ensus.—8. A, specia.—9. B, es de buyt de egaltat.

calor e lugor son eguals qualitats[1] del foc, e fredor e color de laygua.

71 QUEST. Es demanat si en laur[2] lo foc e laygua son eguals. – SOL. Vé a egualtat, a les rayls del Arbre elemental.[3]

72 QUEST. Es demanat si simplament una substancia pot esser egual ab altra. – SOL. Si elementat pogués esser sens majoritat e menoritat, vacuitat fora possible.

73 QUEST. Es demanat, qual es la major menoritat. – SOL. Aquella menoritat es major[4] qui ab esser no ha neguna[5] concordança.

74 QUEST. Es demanat si la major menoritat es divisible realment. – SOL. Si la major menoritat fos divisible, fora la sua divisibilitat en infinit.

75 QUEST. Es demanat si l menor punt es movible.[6] – SOL. Neguna[7] major menoritat ha primer ni derrer.

76 QUEST. Es demanat si negún accident ha primer ni derrer. – SOL. Si accident simplament hagués primer ni derrer, fora substancia.

2. *De les questions de les rayls del Arbre vegetal*

QUESTIÓ. Es demanat si la bonea de la poma es de la bonea del foc. – SOL. Vé a les rayls del Arbre vegetal.

78 QUEST. Es demanat si mala sabor es de la bonea del Arbre elemental. – SOL. Dolçor e amargor segons lur natura son bones.

79 QUEST. Es demanat si la dolçor de la poma es qualitat ajustada de les qualitats del àer e dels altres elements sots concordança. – SOL. Ab amargor son les qualitats dels elements contra los appetits dels animals.

80 QUEST. Es demanat si la vegetativa viu de la elementativa. – SOL. Vé a les rayls del Arbre vegetal.

1. B, calitats.—2. A, si laur.—3. B, euiternal.—4. A, es pus mayor. —5. B, nulla.—6. B, si menor punt es mouable.—7. A, neguana.

81 QUEST. Es demanat, per que lo foc ha appetit a esser en lo pebre. – SOL. Natural virtut major es en moltes especies que en una.

82 QUEST. La essencia del foc, còm passa estar en la essencia del pebre? – SOL. La vegetativa fa de pa carn e de vi sanc.[1]

83 QUEST. Si l foc es en lo pebre, per que nol crema? – SOL. Enaxí viu la vegetativa del foc, com la flama del oli.

84 QUEST. Lo[2] foc, per que no ha tan gran virtut en la carabaça com en lo pebre? – SOL. Enaxí com totes les rayls del Arbre elemental estàn en lo foc per calor, estàn en laygua per fredor.

85 QUEST. La vegetativa, com diriva[3] de la elementativa? – SOL. Enaxí com les rayls del Arbre elemental passen en terç nombre en lo foc, passen los elements en terç nombre en les substancies vegetades.

86 QUEST. Es demanat si ls elements actualment son en les substancies vegetades. – SOL. Si en la lenya no era foc actualment, negún foc crexería.

3. *De les questions de les rayls del Arbre sensual*

QUESTIÓ. Es demanat si la bonea sensitiva es de la bonea elementativa e vegetativa. – SOL. Vé a les rayls del Arbre sensual.

88 QUEST. La bonea sensitiva, per que es? – SOL. De la bonea de la farina e de la bonea de laygua, es moltiplicada la bonea del pa.

89 QUEST. Es demanat si la bonea de la sensitiva es en la bonea de la flama del foc.[4] – SOL. Enaxí poden esser flama poma e carn del foc, com de la terra pot esser feta teula e vidre e ferre; e vé a les rayls del Arbre sensual.

1. B, fa estar de pan carn e de uin sanch.—2. B, manca *lo*.—3. B se deriua.—4. A, manca fins al altre mot *foc*.

90 QUEST. Com la carn es corrumpuda, on va la sua bonea natural? – SOL. Vé a les rayls del Arbre sensual, e entén lexempli de la massa del aur qui retorna en son nombre.

91 QUEST. La bonea de la sensitiva, per que es pus noble que de la vegetativa? – SOL. Tota noblea es major en lo tot que en neguna de ses parts.

92 QUEST. Es demanat si la bonea de la sensitiva sent. – SOL. Lanimal sent per natura e les sues raons son estruments a sentir.

93 QUEST. Es demanat si la bonea sensual es mortal. – SOL. Si part simple fos mortal fora simple e no simple.[1]

94 QUEST. Les rayls de la bonea sensitiva, quals son? – SOL. Vé a les rayls del Arbre sensual.

95 QUEST.[2] Lanimal, per que ha poros? – SOL. Vé a les rayls del Arbre sensual.

96 QUEST. Per que les fembres no han tants pels en la barba com los homens? – SOL. Aquell arbre qui ha majors rayls, es pus forts; e vé a les rayls del Arbre sensual.

4. *De les questions de les rayls del Arbre*[3] *ymaginal.*

QUESTIÓ. Ymaginació es bona, e es demanat, de que es. – SOL. Vé a les rayls del Arbre ymaginal.

98 QUEST. Ymaginació, còm es? – SOL. Vé a les rayls del Arbre ymaginal.

99 QUEST. Es demanat si lenteniment ymagina en la sua especia [o en la especia][4] de la ymaginativa. – SOL. Vé a les rayls del Arbre ymaginal.

100 QUEST. Es demanat si la ymaginativa ateny figura en sa especia o[5] en la especia de la sensitiva. – SOL. Les

1. B, es moral. ¶ S.° si la part simpla fos moral fora simpla (manca *e no simple).*—2. B, manca aquesta questió.—3 B, de les questions del arbre.—4. A, manca aquest afegit del B.—5. B, manca *o.*

semblances de les letres del segell son sustentades en la cera;[1] e vé a les rayls del Arbre ymaginal.

101 QUEST. Es demanat si en la torre ymaginabilitat es sustentada. – SOL. Vé a les rayls del Arbre ymaginal.

102 QUEST. Es demanat si en lo pomer ymaginativitat es sustentada. – SOL. Vé a les rayls del Arbre ymaginal.

103 QUEST. La ymaginativa, les especies que pren, còm les moltiplica?[2] – SOL. Vé a les rayls del Arbre ymaginal.

104 QUEST. Ymaginació, què es? – SOL. Enaxí com les formes primeres estàn dejús lo foc, enaxí estàn les semblances del Arbre elemental vegetal e sensual e celestial, dejús la ymaginació.[3]

105 QUEST. Es demanat si la ymaginació ha color. – SOL. La ymaginació ab semblança de color ateny color.

106 QUEST. Es demanat si ymaginació pot ymaginar sí metexa. – SOL. Ymaginació ha tan poca entitat,[4] que sí metexa no pot ymaginar.

5. *De les questions de les rayls del Arbre humanal*

QUESTIÓ. La bonea corporal e la bonea esperitual, còm sajusten es componen? – SOL. Vé a les rayls del Arbre humanal.

108 QUEST. Es demanat si la bonea corporal e espiritual son mesclades. – SOL. En tota participació no ha mesclament, axí com làngel qui en la ciutat on està no mescla les sues parts ab lo lonc[5] ample e pregón daquell loc.

109 QUEST. Es demanat si la ànima pren natura del cors. – SOL. En home differencia conserva natura esperitual e corporal, e concordança les ajusta; e vé a les rayls del Arbre humanal.

1. B, sagel... en la terra.—2. B, muntiplica *(usual)*.—3. A, ymaginatiua.—4. B, entencitat.—5. A, les parts sues ab lonc.

110 QUEST. Es demanat: de ànima e de cors, còm passa lome en terç nombre?[1] – SOL. Vé a les rayls del Arbre humanal.

111 QUEST. Es demanat si la ànima respòn enans quel cors com[2] pren nafra. – SOL. Vé a les rayls del Arbre humanal.

112 QUEST. Les temptacions dels homens, còm venen? – SOL. Vé a les rayls del Arbre humanal.

113 QUEST. Es demanat si lànima ama més ymaginar que sentir. – SOL. Si no fos peccat, més amara lànima ymaginar que sentir.

114 QUEST. Com lome mor, la ànima per on ix? – SOL. Negún loc corporal es càrcera de ànima racional.

115 QUEST. Anima racional, còm es forma del cors? – SOL. Vé a les rayls del Arbre humanal.

116 QUEST. Es demanat si la ànima prodúu del cors mèrit. – SOL. Lermità com es ociós e es temptat per alguna mala temptació, comença a pregar e a orar Deu e ha contricció.[3]

6. *De les questions de les rayls del Arbre[4] moral*

QUESTIÓ. Es demanat: virtut moral de què es? – SOL. En axí com foc està desús a les primeres formes realment, enaxí virtut moral està desús moralment a les semblances del Arbre humanal; e vé a les rayls del Arbre moral.

118 QUEST. Lermità, per que esquiva viandes[5] saboroses? – SOL. Per les mars[6] de sobre grans sabors, va perillant temprança.

119 QUEST. Per que lermità devallà de la montanya e venc en la ciutat veer les belles fembres? – SOL. Los ulls veen les bellees de les creatures, e lenteniment del bon

1. B, [Q.° com lom (A, dels homens) de anima e de cors passa en .iij. nombre...].—2. B, com [lom].—3. B, a orar e a pregar deu e a contrictio.—4. B, del primer arbre.—5. B, les uiandes.—6. A, les mar.

home entén la bellea de Deu, e la voluntat la ama, e la memoria la membra.

120 QUEST. Ymaginació còm es estrument de mèrit e de colpa? – SOL. Vé a les rayls del Arbre moral.

121 QUEST. Es demanat si home guanya més de mèrit per ymaginar que per sentir. – SOL. En dejuni es la passió de sentir,[1] e la semblança de la passió es hàbit de la ymaginació.

122 QUEST. La moralitat de memoria, de què es? – SOL. Vé a les rayls del Arbre moral.

123 QUEST. Moralitat, on està? – SOL. Lermità està en làbit de que es[2] vestit.

124 QUEST. Moralitat, còm creix? – SOL. De major membrar e entendre se segueix major amar; e vé a les rayls del Arbre moral.

125 QUEST. Es demanat si la vergonya quels homens han en fer bé, es virtut. – SOL. Jesu Christ ni Sancta María no hagren vergonya.

126 QUEST. Gran gracia, còm entra en home? – SOL. Vé a les rayls del Arbre moral.

7. *De les questions de les rayls del Arbre viciós*[3]

QUESTIÓ. Es demanat: quals son los primers començaments de vicis?[4] – SOL. Vé a les rayls del Arbre viciós.

128 QUEST. Granea, còm es pervertida de virtut en vici? – SOL. Vé a les rayls del Arbre viciós.

129 [5] QUEST. Com peccat no haja neguna entitat, per que es pus fort[6] per antiquitat que per novitat? – SOL. Vé a les rayls del Arbre viciós.

130 QUEST. Poder, còm pot esser mal? – SOL. Vé a les rayls del Arbre viciós.

---

1. B, scentir.—2. A, sta.—3. B, segon arbre moral.—4. B, les primeres comensamens de uiscis *(usual)*.—5. P, afig aquesta questió: ¶ *Malitia vicij quid est? S° ibidem.*—6. B, no aia entitat per que es pus forts.

131 QUEST. Com les rayls dels vicis sien privacions de virtuts, es demanat si denant[1] aquelles privacions estàn altres privacions qui sien començaments del Arbre viciós. — SOL. Axí com en virtuts estàn primeres entencions e segones, enaxí en vicis; e vé a les rayls del Arbre viciós.

132 QUEST. Voluntat viciosa, què es? — SOL. Vé a les rayls del Arbre viciós.

133 QUEST. Es demanat: vici don ix ni don neix?[2] — SOL. Vé a les rayls del Arbre viciós.

134 QUEST. Les coses qui son falses, per que semblen esser veres? — SOL. Vé a les rayls del Arbre viciós.

135 QUEST. Mala temptació, còm es coneguda? — SOL. Delectació que sia sots hàbit viciós, es aquella cosa[3] en qui los vicis han repòs; e vé a les rayls del Arbre viciós.

8. *De les questions de les rayls del Arbre imperial*[4]

QUESTIÓ. Es demanat si príncep deu usar més[5] de justicia que de misericordia. — SOL. Sils homens fossen més bons que mals, fora elet príncep per ço que perdonàs.

137 QUEST. Es demanat si príncep regna mills ab temor que ab amor. — SOL. Si totes les gents fossen bones, ja no fora príncep.

138 QUEST. Es demanat si bonea de príncep es pus gran que bonea de poble. — SOL. Molts cavallers compren[6] .j. cavall.

139 QUEST. Per que mal príncep haurà en infern mays de pena[7] que altre home? — SOL. Neguna voluntat es tant car comprada, com voluntat de príncep.

140 QUEST. Es demanat si príncep es pus elegible per successió que per moral virtut. — SOL. Sil lop nos vestís la pell del moltó, aquell qui ha major virtut degra esser príncep.

1. B, dauant.—2. B, ni on nex.—3. A, causa *(passim)*.—4. B, emperial *(usual)*.—5. B, deu mes usar.—6. B, compraren.—7. B, maior pena.

141 QUEST. Príncep, per que es? – SOL. Vé a les rayls del Arbre imperial.

142 QUEST. Es demanat si príncep deu més tractar la sua utilitat que la utilitat de son poble. – SOL. Un home cava una vinya que val .C. bessants per ço que naja un bessant.[1]

143 QUEST. Es demanat si príncep deu enans membrar[2] corona que forques. – SOL. Negún honrament val tant com justicia.

144 QUEST. Es demanat si príncep deu dormir tant[3] com altre home. – SOL. En negún gran perill han los homens sòn.

145 QUEST. Es demanat: per que príncep deu haver major vergonya que altre hom?[4] – SOL. Un home embla a molts homens moltes coses.

9. *De les questions de les rayls del Arbre apostolical.*

QUESTIÓ. Es demanat si prelat es més temible[5] que amable. – SOL. Més[6] es prelat per karitat que per cremar los heretges.[7]

147 QUEST. Es demanat: per que es prelat? – SOL. Vé a les rayls del Arbre apostolical.

148 QUEST. Es demanat: prelat còm deu usar de virtuts? – SOL. Vé a les rayls del Arbre apostolical.

149 QUEST. Es demanat si papa es obligat a tractar que per tot lo mon los Evangelis sien preicats. – SOL. Negún poder es donat per ociositat.

150 QUEST. Es demanat si prelat es pus elegible per karitat que per prudencia. – SOL. Si no fos consell, més cabera[8] de bontat en prudencia de prelat que en karitat.

---

1. B, caua .i.ª uynya que ual .C. bz per so que nauia .i. bz (A, que naya vn bessan).—2. A, deu membrar.—3. B, tant deu dormir.—4. B, manca *hom*.—5. B, temable.—6. P, *Melior*.—7. A, B, eretges *(usual)*.—8. B, cabria.

151 QUEST. Es demanat si prelat deu haver major concordança ab les ulls que ab les orelles. – SOL. La honor de Deu més està per oír que per veer.

152 QUEST. Es demanat si negún prelat es avar. – SOL. A tot prelat abasta un anap dargent a son beure; e vé a les rayls del Arbre apostolical.

153 QUEST. Es demanat: per que a l Esgleya[1] es donat l emperi? – SOL. Vé a les rayls del Arbre apostolical.

154 QUEST. Es demanat: per que a papa es més donat[2] donor que a altre home? – SOL. En negún home es tant fortment representat Deu, com en papa.

155 QUEST. Es demanat: per quels[3] clergues no han mullers? – SOL. Greu cosa es que .j. home[4] pusca ben usar de vida activa e contemplativa.

10. *De les questions de les rayls del Arbre celestial.*

QUESTIÓ. Es demanat si l firmament els .iiij. elements son d una materia general – SOL. Vé a les rayls del Arbre celestial.

157 QUEST. Es demanat: per que los cosses celestials son incorrumpibles?[5] – SOL. Vé a les rayls del Arbre celestial.

158 QUEST. Es demanat: per que les flors se giren al Sol? – SOL. Enfre donar e pendre ha concordança.

159 QUEST. Es demanat si l firmament mou sí meteix o es mogut per altre. – SOL. Si l firmament no mogués sí metex, no hagra ab les mobilitats sajús tan natural concordança.

160 QUEST. Es demanat si la bonea del firmament del foc e de laygua, son dun linatge. – SOL. Particulars[6] contrarietats han concordança en unitat de linatge.

1. B, glesa.—2. B, hes donat mes.—3. A, que.—4. A, que a home.—5. B, corsos... incorrumpables *(usuals)*.—6. B, linyatge... particularies.

161 QUEST. Es demanat: per quel Sol ha major concordança ab lo foc que ab laygua? – SOL. Lo Sol ama més la lugor del foc que la blancor de laygua.

162 QUEST. Es demanat: per que lo Sol es pus luent en lo mig dia que en lo matí? – SOL. De la lenya vert ix[1] més de fum que de la seca.

163 QUEST. Es demanat: per que laygua de les fontanes es pus freda destiu que divern? – SOL. Livern gita los amics del Sol de sa casa.

164 QUEST. Es demanat sil Sol es fexuc. – SOL. Negún moviment circular se mou a enjús.

165 QUEST. Es demanat sil Sol es calt.[2] – SOL. Sil Sol fos calt, covengra que en Venus e en Marts[3] fossen corrumpibles e quel foc cremàs totes coses.

11. *De les questions de les rayls del Arbre angelical.*

QUESTIÓ. Es demanat si es àngel. – SOL. Aytant com[4] la substancia es pus simple, pot esser pus activa.

167 QUEST. Es demanat si àngel com vol obrar consira enans raó que natura. – SOL. Negún àngel es tant creable com Deus es amable; e vé a les rayls del Arbre angelical.

168 QUEST. Es demanat si àngel ha extensitat. – SOL. La granea del àngel es enaxí impossible a ymaginar, com la sua bonea[5] duració poder veritat e virtut voluntat e saviea.

169 QUEST. Es demanat si àngel es corrumpible. – SOL. Negún simple cercle, axí parlam,[6] es divisible.

170 QUEST. Es demanat si àngel està dejús genre natural. – SOL. Vé a les rayls del Arbre angelical.

171 QUEST. Es demanat si la natural bonea dàngel[7] es substancial. – SOL. Vé a les rayls del Arbre angelical.

1. B, uerda peruerteys.—2. B, caut.—3. A, marcs.—4. B, quant.—5. B, [bontat] dretura.—6. A, manca *axi parlam.*—7. B, del angel.

172 QUEST. Es demanat si àngel es oíble. – SOL. Enfre Deu e creatura es ydea considerable.

173 QUEST. Es demanat si àngel es de contraris. – SOL. Negún àngel, segons natura, està dejús genre.

174 QUEST. Obtinació dàngel mal,[1] còm es? – SOL. Vé a les rayls del Arbre angelical.

175 QUEST.[2] Angel de què es? – SOL. Vé a les rayls del Arbre angelical.

12. *De les questions de les rayls del Arbre eviternal.*

QUESTIÓ. Es demanat si gloria dàngel moltiplica[3] per lo bé que fa als homens. – SOL. Tort feera[4] Deus a mal àngel si li donàs aytanta pena per un peccat com per molts.

177 QUEST. Es demanat si àngel[5] fa bé als homens per ço que haja major gloria. – SOL. La voluntat de Deu complex totes les voluntats dels bons angels.

178 QUEST. Es demanat si demoni fa peccar los homens per ço que haja més de pena. – SOL. Tota la voluntat del demoni es plena de mal.

179 QUEST. Com lo demoni haja peccat en temps, per que ha pena eviternal? – SOL. Vé a les rayls del Arbre eviternal.

180 QUEST. Es demanat si tota la bonea natural del demoni es buyda e ociosa. – SOL. Sens fi[6] neguna substancia es plena; e vé a les rayls del Arbre eviternal.

181 QUEST. Es demanat si la pena del demoni es tan gran com la sua colpa.[7] – SOL. Tota colpa es contra infinida bontat, contra la qual no es neguna pena.

182 QUEST. Es demanat si demoni pecca pus fortment contra raons que contra natura. – SOL. Si Deu no fos e bon àngel fos, més amara bon àngel sa natura que ses raons.

1. A, val.—2. A, manca aquesta questió.—3. B, se montiplica.—4. B, fera.—5. B, sil angel.—6. B, senes fin.—7. B, culpa *(passim)*.

183 QUEST. Es demanat si en mal àngel ha tan gran poder com en bon àngel. – SOL. Negún demoni es franc.

184 QUEST. Es demanat si demoni ha per sí metex[1] negún poder en home. – SOL. Negún home viu de pedres;[2] e vé a les rayls del Arbre eviternal.

185 QUEST. Es demanat si contrarietat es començament de mal àngel. – SOL. Contrarietat natural e colpa no son una cosa metexa en nombre.

13. *De les questions de les rayls del Arbre maternal.*

QUESTIÓ. Es demanat[3] si nostra Dona ha neguna occasió a dir de no a peccador qui en ella haja gran esperança. – SOL. Vé a les rayls del Arbre maternal.

187 QUEST. Es demanat, per que nostra Dona no prega son Fill de justicia e prega ell de misericordia, com sia ço que en son Fill justicia e misericordia sien eguals. – SOL. Vé a les rayls del Arbre maternal.

188 QUEST. Es demanat si nostra Dona toca son Fill ab justicia com los peccadors demanen misericordia. – SOL. Tort feera nostra Dona al peccador qui en ella ha esperança e demana misericordia, si no pregàs son Fill per la sua amor.

189 QUEST. Es demanat si les raons de nostra Dona son mares dels peccadors. – SOL. Enfre les natures e les raons[4] de nostra Dona ha gran concordança.

190 QUEST. Es demanat si neguna mare pot esser major en granea de bontat que aquella qui es mare de fi. – SOL. Neguna bonea es pus gran que fi.

191 QUEST. Es demanat si a granea de maternitat abastara[5] caritat sens pietat. – SOL. Sens pietat no pogra nostra Dona esser[6] mare de peccadors.

1. B, elex.—2. B, peres *(usual)*.—3. B, demanat es.—4. B, enfre la natura e les rayls.—5. B, abastaria.—6. B, esser nostra dona.

192 QUEST. Es demanat si nostra Dona es més mare per la natura divina de Jesu Christ que per la humana. – SOL. Jesu Christ en quant home nos feu fill ni home.

193 QUEST. Demanà sent Pere a nostra Dona per que plorava. – SOL. Dix nostra Dona a sent Pere que en Jherusalem era son Fill desonrat, e que més homens se perdíen que nos salvauen en lo temps que Ramon feu aquest LIBRE.

194 QUEST. Es demanat si nostra Dona es mare per peccat. – SOL. Si nostra Dona es mare per peccat, negún peccador haja en ella esperança, com siaço que peccat e santedat[1] no hagen concordança.

195 QUEST. Es demanat: si peccat no fos, nostra Dona fora[2] mare de Jesu Christ home Deu? – SOL. Les primeres entencions no son per ço que sien les segones, el martell e les tenalles son[3] per ço que sia el clau.

14. *De les questions*[4] *de les rayls del Arbre cristinal.*

QUESTIÓ. Es demanat si Deus es encarnat. – SOL. Vé a les rayls[5] del Arbre apostolical e a les flors del Arbre cristianal.

197 QUEST. La encarnació, còm es? – SOL. Vé a les rayls del Arbre cristianal.

198 QUEST. Es demanat si tota la natura divina sencarnà. – SOL. La bontat humana de Jesu Christ fo en la encarnació comuna dels primers .v. Arbres, e fo específica en quant un home e no molts; e vé a les rayls del Arbre cristianal.

199 QUEST. Es demanat si la bontat divina e humana se convertiren en la encarnació. – SOL. De les natures dels primers .v. Arbres se segueix home; e car en aquelles na-

1. B, sanctitat *(usual)*.—2. A, no fora.—3. A, manca *son*.—4 B, manca *De les questions*.—5. B, a les (A, manca fins al altre mot *les*) flors.

tures es differencia, romanen en cascún home les natures distinctes.

200 QUEST. Es demanat si la bonea humana natural es sustentada en la deitat o en la humanitat de Jesu Christ. – SOL. Axí com la humanitat es home[1] en la deytat e es home per[2] sa natura, enaxí les raons humanes de Jesu Christ son ço que son en les raons divines de la persona del Fill e romanen raons dome en natura dome.

201 QUEST. Es demanat si la bontat humana es per tota la divina. – SOL. Tota la divina bontat es la humana en quant Deu bo es bon home; mas car la bontat del home es finida, no es de la sua condició que sia localment[3] en tots locs[4] del segle en los quals es Deu home.

202 QUEST. Es demanat si la bontat humana es raó a la divina bontat que faça bé als homens e quels perdó lurs peccats. – SOL. Per la unió qui es del cors e de lànima en cascún home, com lo cors del home ha calor e set, ymagina la ymaginació les ombres e les fonts fredes, e la ànima les desira e mou a[5] aquelles lo cors.

203 QUEST. Es demanat si Jesu Christ com era en aquest mon pogra peccar. – SOL. Impossible cosa es que dementre que lànima[6] sia en lo cors, pusca esser lo cors mort; e vé a les rayls del Arbre cristianal.

204 QUEST. Es demanat si la divina bontat en[7] la creu fo nafrada. – SOL. Enaxí com Jesu Christ es home en la deitat e es home per sa natura, fo la divina bontat en la creu nafrada en quant Deu home fo nafrat, e no fo nafrada segons sa natura.

205 QUEST. Es demanat si en Jesu Christ son los elements contraris. – SOL. Enaxí com Jesu Christ es home en la deitat e es home per sa natura, son los elements en lo cors de Jesu Christ en concordança[8] e son contraris

1. A, manca fins al altre mot *home*.—2. B, en.—3. A, lo qu al ment. —4. B, los locs.—5. B, an *(passim)*.—6. B, impossibol *(passim)* cosa es que dementre lanima.—7. B, si *(repetit)* en.—8. B, e concordan sa.

segons lur natura, la qual contrarietat es oblidada e en la concordança consumada.[1]

15. *De les questions de les dignitats[2] de Deu del Arbre divinal.*

QUESTIÓ. Es demanat si es Deus. – SOL. Vé a les flors del Arbre apostolical.

207 · QUEST. Es demanat si es producció en Deu. – SOL. Si en Deu no fos producció, totes les sues raons foren ocioses en extensitat infinida e en infinida duració; e vé a les dignitats e a les flors del Arbre divinal.

208 QUEST. Es demanat si les dignitats de Deu son raons reals.[3] – SOL. Si les dignitats de Deu no fossen raons reals, fora la natura divina en sí metexa ociosa; e vé a les dignitats del Arbre divinal.

209 QUEST. Com les dignitats de Deu sia la una laltra,[4] còm poden esser moltes? – SOL. Vé a les dignitats del Arbre[5] divinal.

210 QUEST. Es demanat si la divina bontat es major raó a produír[6] major bé que menor. – SOL. Granea e majoritat han concordança, e poquea e menoritat.

211 QUEST. Les raons de Deu, per que son? – SOL. Vé a les dignitats del Arbre divinal.

212 QUEST. Es demanat si en Deu ha neguna raó major que altra. – SOL. Neguna menoritat es infinida; e vé a les dignitats del Arbre divinal.

213 QUEST. Es demanat si Deus en sí metex pot esser ociós. – SOL. Neguna divinal raó pot esser privada.

214 QUEST. Es demanat si Deus pot guanyar bontat. – SOL. Bontat infinida no pot esser moltiplicada, emperò pot guanyar bontat creada per incarnació participada.

---

1. P, *et ad concordantiam reducta.*—2. B, de les questions e dignitats.—3. B, son rahons reyals *(usual)*.—4. A, en laltra.—5. B, albre *(passim)*.—6. A, es mayor a produir.

215 QUEST. Es demanat si les divines raons son creatives.[1] – SOL. Enaxí, e molt mills encara, com lome sent per raó de veer doír e per los altres sèns, es Deus creador per ses raons; e enaxí com lome es sintent per natura de sos sèns, es Deus creant per natura de ses raons.

16. *De les questions de les rayls del Arbre exemplifical.*

QUESTIÓ. Es demanat: per que los cavallers en la batalla se giten a mort per deffendre de mort lur senyor lo rey? – SOL. Vé al primer palagraf[2] de les rayls del Arbre exemplifical on la solució per semblança es significada.

217 QUEST. Es demanat, per que los homens glots no volen partir la carn a la taula? – SOL. Vé al segón palagraf de les rayls del Arbre exemplifical on la solució es significada per semblança.

218 QUEST. Demanà lermità a Deu, pus que ell tant lo amava, per que li donava tantes de tribulacions, ni per que[3] al demoni tant fortment temptar lo lexava. – SOL. Vé al terç palagraf, a les[4] rayls del Arbre exemplifical.

219 QUEST. Es demanat: per que los homens avars moren enans quels altres? – SOL. Vé al .iiij. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

220 QUEST. Es demanat: per que Deus no exoeix[5] los homens totes vegades quel preguen? – SOL. Vé al .v. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

221 QUEST. Es demanat: qual es major plaer, o donar[6] o pendre? – SOL. Vé al .vj. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

222 QUEST. Es demanat: per que Deus dona tribulacions e passions als homens peccadors? – SOL. Vé al .vij. palagraf en les rayls del Arbre exemplifical.

1. B, creatures.—2. B, parraf *(usual)*.—3. B, tantes tribulacions ni per que ell.—4. B, de les.—5. A, exoes: B, exoeys.—7. B, a donar.

223 QUEST. Es demanat: per que es atrobat jutge? — SOL. Vé al .viij. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

224 QUEST.[1] Es demanat: com comença inamistat? — SOL. Vé al .ix. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

225 QUEST. Es demanat: còm coneix hom les falsíes dels homens? — SOL. Vé al .x. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

226 QUEST. Es demanat: còm los homens se poden guardar dengàn? — SOL. Vé al .xj. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

227 QUEST. Es demanat: còm deu hom respondre a son enemic adoncs com[2] vol hom enganar? — SOL. Vé al .xij. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

228 QUEST. Es demanat: per que los homens han natural appetit a estar tots temps[3] en esta present vida, com siaço que laltra vida sia molt pus noble[4] que aquesta? — SOL. Vé al .xiij. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

229 QUEST. Es demanat: per que son temptacions, ni per quels[5] homens en aquesta vida no poden haver repòs? — SOL. Vé al .xiiij. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

230 QUEST. Es demanat: còm deuen nodrir los homens lurs infants?[6] — SOL. Vé al .xv. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

231 QUEST. Es demanat: príncep còm deu esser familiar ab los seus sotsmeses? — SOL. Vé al .xvj. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

232 QUEST. Poblica utilitat, per que ha tan pocs servidors?[7] — SOL. Vé al .xvij. palagraf de les rayls del Arbre exemplifical.

---

1. A, manca aquesta *questió* i la següent.—2. A, manca *com*.—3. B, tostemps *(passim)*.—4. B, bona.—5. A, quals.—5. A, infans: B, enfants.—7. B, publica utilitat per que a tant pocs amadors o seruidors.

233 QUEST. Es demanat: còm conex hom la paor dels homens? – SOL. Vé al .xviij. palagraf en les rayls del Arbre exemplifical.

¶ Donada havem doctrina com hom sapia traer[1] questions morals dels exemplis de les rayls del Arbre elemental,[2] per raó de la qual doctrina hom pot de aquells metexes exemplis traer[3] questions de exemplis que hom pot fer de les rayls del Arbre vegetal, sensual, e los altres.

II

De les questions dels troncs, e primerament

1. *De les questions del tronc[4] del Arbre elemental*

QUESTIÓ. Es demanat si la primera materia està e participa ab forma primera general.[5] – SOLUCIÓ. Vé al tronc del Arbre elemental.

2 QUEST. Es demanat: *yle* de que es? – SOL. Vé al tronc del Arbre elemental.

3 QUEST. Es demanat: les formes naturals productibles, com estàn en potencia, de que son?[6] – SOL. Vé al tronc del Arbre elemental.

4 QUEST. Es demanat si l chaos[7] universal es cors. – SOL. Vé al tronc del Arbre elemental.

5 QUEST. Es demanat si denant forma e materia don es substancia corporal, ha altres començaments primers, de les essencies dels quals sien la forma e la materia de la

1. B, trer.—2. P, *exemplificalis*.—3. B, meteys exemplis trer.—4. A, e primerament (B, manca la rúbrica anterior) del tronc.—5. A, sta participa ab forma primera e general.—6. P, *in potentia: de qua sunt?*—7. A, caors: B, cors.

essencia de les quals es la substancia. – SOL. Vé al tronc del Arbre elemental.

6 QUEST. Es demanat: còm moltes coses moltipliquen un ens general? – SOL. Vé al tronc del Arbre elemental.

7 QUEST. Es demanat: per quel chaos general no es sensible?[1] – SOL. Vé al tronc del Arbre elemental.

8 QUEST. Les coses[2] secundaries, còm son de les primeres? – SOL. Vé al tronc del Arbre elemental.

9 QUEST.[3] Les especies, còm diriven dels genres? – SOL. Vé al tronc del Arbre elemental.

10 QUEST. Es demanat si es una general quantitat de la essencia de la qual sien moltes quantitats específiques.[4] – SOL. Vé al tronc del Arbre elemental.

2. *De les questions del tronc del Arbre vegetal*

QUESTIÓ. Es demanat si la essencia del pomer es de la essencia dels .iiij. elements. – SOL. Vé al tronc del Arbre vegetal.

12 QUEST. Es demanat si la visibilitat del pomer es de la visibilitat de la pera. – SOL. La pera el pomer participen en genre; e vé al tronc del Arbre vegetal.[5]

13 QUEST. Es demanat: per quel pomer e la sua essencia no pot animal veer? – SOL. Vé al tronc del Arbre vegetal.

14 QUEST. Es demanat si en lo tronc del pomer e del pruner es lo tronc elemental. – SOL. Les dues[6] humiditats del pomer e del pruner, son duna metexa humiditat general qui no poría estar sens general subject.

15 QUEST. Es demanat: per que lo tronc del Arbre elemental no occupa loc al tronc del pomer? – SOL. Negún mijà occupa[7] lo començament a venir a la sua fi.

1. B, per quel cors (A, cahos) general no es sencibla.—2. A, causes.—3. A, manca aquesta *questió*.—4. B, espassifiques.—5. B, en gendre. e ue al tronch uegetal.—6. B, dos.—7. B, accupa... acopa.

16 QUEST. Es demanat si la liquor de la figuera[1] es de la essencia del foc. – SOL. La liquor de la figuera es de les .iiij. qualitats generals calificada,[2] e neguna propria qualitat no lexa son propri subject.

17 QUEST. Es demanat: lo pomer den Martí on era ans que fos? – SOL. La ydea de la cabra es causa de la sua producció, en la qual ydea estava la cabra ans que fos; e aquest exempli es matemàtic e donas[3] sobre la producció natural del pomer.

18 QUEST. La essencia del tronc elemental, còm es significada en la essencia del pomer? – SOL. Vé al tronc del Arbre vegetal.

19 QUEST. Es demanat si enfre visibilitat e vist ha differencia. – SOL. Neguna forma abstracta es vista; e vé al tronc del Arbre vegetal.[4]

20 QUEST. Es demanat si la visibilitat del tronc elemental està dedins[5] lo pomer o defores. SOL. La figura del clau està defora la essencia del ferre.

21 QUEST. Es demanat si l tronc elemental es materia don viu lo tronc del pomer. – SOL. Negún humit radical poría[6] viure sens humit nutrimental.

3. *De les questions del tronc del Arbre sensual*

QUESTIÓ. Es demanat si la sensitiva es de la elementativa e de la vegetativa, e no de sí metexa. – SOL. Si animal pogués esser simplament de la elementativa e vegetativa, lo cavall e la poma pogren esser en una metexa especia; e vé al tronc del Arbre sensual.

23 QUEST. Les figures del tronc elemental e del vegetal, quals son en lo sensual? – SOL. Vé al tronc del Arbre sensual.

---

1. A, lugor de la figura (manca fins al altre mot *figuera:* B, figura). —2. B, clarificada.—3. A, B, dones.—4. A, repeteix aqueixa questió. —5. B, del arbre elemental esta dins.—6. B, puria.

24 QUEST. Es demanat si l tronc sensual viu del tronc elemental e vegetal. – SOL. En la lantea la flama viu del oli; e vé al tronc del Arbre sensual.

25 QUEST. Es demanat si la color[1] de la sanc es de la color[2] del Arbre vegetal. – SOL. L oliver empeltat en l ullastre no es del ullastre.

26 QUEST. Es demanat si la sanc[3] es in potencia en la pera e en lo pomer. – SOL. La calor[4] general es per tot e la especial no es en tots corses.

27 QUEST. Per que negún seny no sent sí meteix? – SOL. Per ço cor sensibilitat es en abstractu, nos pot atènyer mas en figura, axí com figura[5] de color qui en colorat es sentida per veer.

28 QUEST. Es demanat si negún seny ateny substancia. – SOL. Si l seny atesés dedins e no defores,[6] la figura de la substancia no fora son object.

29 QUEST. Es demanat si l tronc sensual com es tocat respòn per raons o per natura. – SOL. Dormía natura e despertaren la les sues raons per ço que no fos ociòsa.

30 QUEST. Es demanat, com lo seny toca, si toca per les sues raons o per la sua natura. – SOL. Lo tot mou ses parts per ço que moua sí meteix.

31 QUEST. Es demanat si la potencia sensitiva es substancial o accidental. – SOL. Vé al tronc del Arbre sensual.

4. *De les questions del tronc del Arbre ymaginal*

QUESTIÓ. Es demanat si l tronc del Arbre ymaginal es tant confús com lo tronc sensual. – SOL. Aquella substancia es més confusa en qui differència ha menys de entitat.

33 QUEST. Es demanat, per que ymaginació no ateny les substancies esperituals. – SOL. Si neguna substancia esperitual pogués tocar,[7] la ymaginació la pogra ymaginar.

1. A, B, calor.—2. B, calor.—3. P, *color sanguinis.*—4. P, *color.*—5. A, en figura.—6. B, atengues de dins ens defores.—7. P, *tangi.*

34 QUEST. Es demanat si ymaginació ha deliberació. – SOL. Si ymaginació hagués deliberació, pogra respondre ans que fos tocada.

35 QUEST. Es demanat si la ymage qui apar en lo mirall es de la essencia de la ymaginació. – SOL. Vé al tronc del Arbre ymaginal.

36 QUEST. Es demanat si la ymaginació ateny la ymaginabilitat real o la figura daquella. – SOL. Axí com lo ferrer trau artifficialment del ferre[1] figura nova del clau, en axí la ymaginació trau naturalment figura nova[2] de la ymaginabilitat real.

37 QUEST. Es demanat per que lome qui ha vista la figura nova de la sua cara en lo mirall, no pot tan bé ymaginar aquella, com la figura nova de la cara de altre home que ha vist. – SOL. Aytant com la ymaginació se lunya més del subject del object propri en lapropriat, es pus confusa.[3] E en aquest pas ha molta de philosofía, la qual hom pot moltiplicar segons lo procés daquesta SCIENCIA.

38 QUEST. Es demanat si ymaginació es de[4] semblança real[5] o fantàstica. – SOL. Si ymaginació no fos de semblances reals, neguna substancia fora per sí metexa ymaginable.

39 QUEST. Com lo cavall no sia de intelligibilitat, per que es intelligible? – SOL. Enaxí com lenteniment ateny ab los ulls color de la qual trau fantàstica intelligibilitat,[6] trau ab la ymaginació del cavall fantàstica entelligibilitat; e vé al tronc del Arbre ymaginal.[7]

40 QUEST. Es demanat si l tronc del Arbre ymaginal ab desemblança de la sua natura pot esser tocat. – SOL. Neguna calor es sentida ab fredor.

41 QUEST. Es demanat si ymaginació està en axí hàbit de semblances, com color de substancies colorades. –

1. B, sy ymagi acio ateny la ymaginabilitat reyal *(usual)* e la figura daquella ¶ S°. axí com lo ferre artifficialment trau del ferre (A, manca *del ferre)*.—2. B, manca aquest mot.—3. B, en la proprietat es pus comfusa *(usual)*.—4. A, manca *de*.—5. B, manca fins al mot *reals* de més avall.—6. B, manca fins al altre mot *entelligibilitat*.—7. A, B, sensual.

SOL. Si ymaginació no fos ens substancial, fora la semblança de la font absent al animal qui en ella ha begut, en accident sustentada tan solament; e vé al tronc del Arbre ymaginal.

5. *De les questions del tronc del Arbre humanal*

QUESTIÓ. Es demanat: les natures del home, còm se responen les unes a les altres? – SOL. Vé al tronc del Arbre humanal.

43 QUEST. Es demanat si en home ha una substancia[1] o moltes. – SOL. Vé al tronc del Arbre humanal.

44 QUEST. Es demanat si la ànima pot esser tocada. – SOL. Vé al tronc del Arbre humanal.

45 QUEST. Es demanat si home es sensible. – SOL. Sentí lome la bontat del vi en la copa e no toca la bontat del vi en la bota.[2]

46 QUEST. Es demanat si lome ab una sciencia se pot haver al tronc humanal. – SOL. En la flama del foc es convertida la especia del oli en foc qui crema en la lantea; e vé al tronc del Arbre humanal.

47 QUEST. Es demanat si la ànima racional es per tot lo cors. – SOL. Vé al tronc del Arbre humanal.

48 QUEST. Es demanat si la ànima racional es en los cabells del home. – SOL. Si la ànima fos en los cabells del home, sentiren los cabells en les cimes.

49 QUEST. Es demanat si lome qui pert la mà ol peu, pert alguna part de la ànima racional. – SOL. Neguna substancia esperitual ha longues amples ni pregons mesures.

50 QUEST. Home, per que mor? – SOL. Trenca lampolla e ix lo vi della.

51 QUEST. L'ànima, còm mou lo cors? – SOL. Les primeres entencions mouen les segones; e vé al tronc del Arbre humanal.

---

1. B, a substancia .i.ª.—2. B, senti lome lo vin en la copa e no toca (P, *sed non totam)* la bontat del vin en la boca.

6. *De les questions del tronc del Arbre moral qui es virtuós.*[1]

QUESTIÓ. Moralitat, què es? – SOL. Vé al tronc del Arbre moral.

53 QUEST. Moralitat, còm dura? – SOL. Vé al tronc del Arbre moral.

54 QUEST. Una moralitat, còm es contra altra? – SOL. Cascuna part del Arbre moral ha son propri object e son[2] apropriat; e vé al tronc del Arbre moral.

55 QUEST. Es demanat si moralitats son habits naturals? – SOL. Los bons habits morals son naturals en la fi del home per disposició, e son en lo començament e en lo mijà[3] artifficials per deliberació e elecció.

56 QUEST. Es demanat si una metexa moralitat pot esser de contraris. – SOL. Impossíbol[4] cosa es que virtut e vici sagen a una metexa fi.[5]

57 QUEST. Es demanat si moralitat es sensible. – SOL. Si moralitat fos sensible covengra que fos natural.

58 QUEST. Es demanat si en home poden esser eguals moralitats. – SOL. Per la semblança de egualtat qui es en lo tronc moral, son moralitats dispostes a esser eguals; mas car en lo tronc son[6] semblances de majoritat e menoritat, no està la egualtat de les moralitats en potencia.

59 QUEST. Es demanat si una moralitat es daltra. – SOL. De les moralitats majors deriven[7] les menors.

60 QUEST. Es demanat si una moralitat bona occupa[8] altra moralitat bona. – SOL. En un tocament simpli no caben totes les responsions dels habits.

61 QUEST. Es demanat si moralitat es ymaginable. – SOL. Neguna ymaginació ateny sobre[9] sí metexa.

---

1. B, del arbre uicios.—2. B, a son.—3. B, en los comensaments e en lo miian.—4. B, impossibil.—5. B, en .i.ª metexa fin.—6. A, manca *son*.—7. A, deuien.—8. B, accupa *(passim)*.—9. B, manca *sobre*.

7. *De les questions del tronc viciós del Arbre moral.*

QUESTIÓ. La disposició dels vicis,[1] de que es? — SOL. Moralitat viciosa es de disposta privació virtuosa.[2]

63 QUEST. Vici, còm comença? — SOL. Com comença virtuós a esser ociós,[3] comença moralitat viciosa.

64 QUEST. Vici, de que viu? — SOL. De la privació de la especie del oli viu la flama del foc en la lantea.[4]

65 QUEST. Peccat, còm moltiplica? — SOL. Vé al tronc viciós del Arbre moral.

66 QUEST. Peccat, còm lo pot hom privar? — SOL. Lo agent qui mou la forma e la materia a la fi per que es, no ha colpa en aquell moviment.

67 QUEST. Es demanat si l tronc viciós es de parts naturals. — SOL. Enaxí com la pedra que lase aporta ha natural appetit[5] de anar a enjús, enaxí si Deus no sostenía lo mon retornaría lo mon en no res.[6]

68 QUEST. Es demanat si peccat ha negún poder. — SOL. Costuma[7] viciosa e privació de virtut es poder de peccat.

69 QUEST. Es demanat si en lo tronc viciós ha elecció de bé e de mal. — SOL. Impossible[8] cosa es quel tronc viciós el tronc virtuós sien en un temps meteix en un home.

70 QUEST Es demanat sil tronc viciós es de parts plenes. — SOL Neguna part es plena qui sia contra fi.

71 QUEST. Com vici sia de virtut privada, per que es en subject real e natural sustentat? — SOL. De[9] disposició de privació de virtut e de potencia de virtut, se sent lome franc a elegir bé o mal.

---

1. B, dispoytio dels uiscis (formes emprades sovint).— 2. B, de uirtuosa.—3. A, uicios.—4. B, lenya.—5. B, la pera quel ase porta a naturalment apetit.—6. B, a non re.—7. A, cascuna.—8. B, impossibol *(passim)*.—9. B, manca *de*.

8. *De les questions del tronc del Arbre imperial*

QUESTIÓ. Bon príncep, per que ha major mèrit que altre home? – SOL. Aquell home qui fa més de bé es pus luny a mal que altre.[1]

73 QUEST. Es demanat si príncep deu enans perdonar a son cosí que a altre home.[2] – SOL. Greu cosa es que parent de príncep sia humil.

74 QUEST. Es demanat: qui[3] atany més a justicia, o enteniment o voluntat? – SOL. Negún enteniment pot tan tost córrer com voluntat.

75 QUEST. Príncep, per que fa son fill primer nat hereu? – SOL. Aquell qui es enans al començament, es pus[4] prop a la fi segons raó natural.

76 QUEST. Príncep, on té[5] lo seu tresor? – SOL. Lo tresor del príncep està en la sua espasa e en la voluntat de les gents.[6]

77 QUEST. Príncep, per que ha paor? – SOL. Negún hom ha tants enemics com príncep.

78 QUEST. Príncep, per que ama més honrament que diners? – SOL. Senyoría de moltes voluntats es pus noble e pus forts que de molts[7] diners.

79 QUEST. Príncep, per que deu esser pus humil que altre home? – SOL. Aquella humilitat qui puja als grans e devalla als menors e atroba en lo mig los eguals, està en aquell home qui es pus sotsmès.[8]

80 QUEST. Per que a príncep pertany més lealtat que a altre home? – SOL. En negún home està tan mal tracio com en príncep.

81 QUEST. Príncep, per que ha muller? – SOL. Per la amor que príncep ha a son fill, ama son regne.

---

1. B, que altre home.—2. A, que altrome *(passim)*.—3. B, que.—4. B, e pus.—5. B, onta.—6. B, es en la sua espaa *(usual)* e en la uoluntat de les sues gents.—7. B, que molts.—8. A, sotmes: B, sosmes.

9. *De les questions del tronc del Arbre apostolical*[1]

QUESTIÓ. Apostoli, per que deu esser senyor de príncep? – SOL. Vé al tronc del Arbre apostolical.

83 QUEST. Apostoli, per que deu haver major concordança ab príncep que ab altre home? – SOL. Paor guarda la vinya.

84 QUEST. Príncep, per que besa lo peu al apostoli? – SOL. En la lantea està loli sobre laygua per ço car ha concordança ab la flama.

85 QUEST. Apostoli, per que ha tan alta cadira? – SOL. Aquell home qui està pus alt veu pus luny.

86 QUEST. Apostoli, per que ha blanques vestidures? – SOL. Apostoli perdona los peccats e laygua fa blancs los draps.

87 QUEST. Apostoli,[2] per que no ha muller. – SOL. Si apostoli hagués muller, guardara en la terra.

88 QUEST. Es demanat per que es imperi. – SOL. Un apostoli e un emperador poríen[3] conquerre tot lo mon.

89 QUEST. Per que no son molts apostolis? – SOL. Un es Deus en lo cel, e la ymage de la sua unitat es una en la terra.

90 QUEST. Es demanat per que vici es major en prelat que en altre home. – SOL. Aquell home qui està pus alt, pot esser mills vist que altre home.

91 QUEST. Es demanat per que papa ha mester major consell que altre home. – SOL. Aytant quant la persona es pus comuna ha mester pus general consell.[4]

1. B, del arbre apostolical del tronch.—2. A, Apostolic (forma repetida mes avall).—3. B, pogen.—4. B, a mesters pus general concell *(formes usuals)*.

10. *De les questions del tronc del Arbre celestial*

QUESTIÓ. Es demanat, sil firmament ha ànima, e si ha ànima, qual es? – SOL. Vé al tronc del Arbre celestial.

93 QUEST. Es demanat: lo firmament de que es? – SOL. Vé al tronc del Arbre celestial.

94 QUEST. Es demanat si inmobilitat[2] es de la natura del firmament? – SOL. Tota part redona apeteix moviment; e vé al tronc del Arbre celestial.

95 QUEST. Es demanat si la lum del Sol devalla sajús[3] en la Terra. – SOL. Vé al tronc del Arbre celestial.

96 QUEST. Es demanat, per que ha més daygua en los floms[4] destiu que divern. – SOL. Laygua se sembra en hivern e cullse en estiu, els homens han més de sanc en dejú que en dinat.

97 QUEST. Per que divern[5] ha més daygua en los flums que en autumpne?[6] – SOL. La bota qui es plena gita més vi que la sema.[7]

98 QUEST. Com lo firmament sia figura circular simplament, per que influeix sajús en les substancies elementades figura quatrangular e triangular? – SOL. Vé al tronc del Arbre celestial.

99 QUEST. Es demanat per que fa major fret en lalba que en la mija nit. – SOL. Pregà lo foc lo Sol que li ajudàs a traer la sua calor de laygua; e vé al tronc del Arbre celestial.

100 QUEST. Es demanat: lo Sol com moltiplica la planta? – SOL. Enaxí com la potencia vesitiva moltiplica visibilitat despecia per quantitat continua e discreta,[8] moltiplica lo Sol la generabilitat de la planta per continua quantitat e discreta; e vé al tronc del Arbre celestial.

---

1. A, manca *e si ha ànima*.—2. B, mobilitat (corregit): P, *mobilitas*.—3. A, çaios *(passim)*.—4. B, en les fonts.—5. B, en yuern *(usual)*.—6. B, auptumne.—7. B, geta mes ui que sema.—8. B, descreta.

101 QUEST. Es demanat si l Sol influeix la sua virtut a ensús, ço es a saber, a n Març en Jupiter en Saturnus en Leo. – SOL. Sol lo centre es fi del cercle per ço que totes coses corporals sien per los homens.

11. *De les questions del tronc del Arbre angelical*

QUESTIÓ. Es demanat si en àngel essencia e substancia son una cosa metexa. – SOL. En ço que accident no pot estar per sa essencia e[1] està sustentat per substancia, se seguex differencia enfre substancia e essencia.

103 QUEST. Com àngel[2] no sia cors ni de natura de cors, es demanat si les sues parts poden esser les unes en les altres. – SOL. Segons natura de voluntat, amant e amable estàn en amar; e vé al tronc del Arbre angelical.

104 QUEST. Es demanat si àngel ha figura. – SOL. Si les substancies corporals poguessen esser sentides per forma, superflues foren lurs figures en natura; e vé al tronc del Arbre angelical.

105 QUEST. Es demanat si àngel es de forma e de materia. – SOL. Si neguna bonificabilitat no fos de la essencia de bonificativitat, neguna bonea fora gran ni negún bonificar; e vé al tronc del Arbre angelical.

106 QUEST. Es demanat si àngel ha neguna[3] condició corporal. – SOL. Si àngel hagués neguna condició corporal, fora vacuitat de granea en la differencia que es enfre substancia esperitual e corporal; e vé al tronc del Arbre angelical.

107 QUEST. Es demanat si àngel pot entendre les substancies corporals sens ymaginar e sentir. – SOL. Tan fortment es mesclada e conjuncta cascuna part en laltra en lo tronc del àngel e tan fortment sajuden ensems[4] les unes

1. A, manca aquesta conjunció.—2. A, langel.—3. B, neuguna *(passim)*.—4. B, e coniuncta (A, comenca) cascuna part en altra en lo tronch del angel e tan fort saiuden ensemps *(passim)*.

parts ab les altres, que a pendre los objects corporals no ha mester ymaginar ni sentir.

108 QUEST. Es demanat si làngel qui està a ponent, pot entendre ço que fan los homens en orient. – SOL. En axí e molt mills estén làngel son enteniment[1] als objects grans e petits sens creximent e esteniment de ses parts,[2] com la ymaginació; e vé al tronc del Arbre angelical.

109 QUEST. Es demanat si molts angels poden estar en .j. loc. – SOL. Enaxí com en lo tronc del àngel poden estar les unes parts en les altres sens occupament de loc,[3] enaxí poden estar los uns angels en los altres e ensems en .j. loc.

110 QUEST. Pus quels angels entenen de luny ço que fan los homens, per que devallen del cel e estàn sajús ab los homens? – SOL. En la presencia del àngel reb benefici[4] lànima daquell home que guarda.

111 QUEST. Es demanat si una agulla ponyía[6] la substancia del àngel, si hi lexaría punt qui hagués circumferencia. – SOL. Neguna punctalitat corporal pot esser sustentada en amar.

12. *De les questions del tronc del Arbre eviternal*

QUESTIÓ. Es demanat si en altra vida mèrit pot créxer o minvar. – SOL. Vé al tronc del Arbre eviternal.

113 QUEST. Es demanat si Deus poría perdonar a Mafumet qui es en infern. – SOL. Vé al tronc del Arbre eviternal.

114 QUEST. Es demanat si en lo mèrit quis cull en la fi, romanen començament e mijà. – SOL. En aquesta vida es mèrit sustentat en lo començament e en lo mijà, e en la mort en[7] la fi.

---

1. B, e mills esten langel son esteniment.—2. B, les parts.—3. A, manca fins al altre mot *loc.*—4. B, en los homens. ¶ S°. en la presencia del angel reseb benifici.—6. B. si .i.ª aguila punya.—7. A, e en.

115 QUEST. Es demanat si negún mèrit es substancial. – SOL. Si la figura del coltell fos de la essencia del ferre, no pogra esser fet clauell[1] d'aquell ferre.

116 QUEST. Es demanat eviternitat en que es sustentada. – SOL. En les mesures de la eternitat e justicia de Deu e en lo començament del mon, eviternitat es sustentada.

117 QUEST. En infern, còm se responen temps e eternitat? – SOL. L'oliver empeltat en l'ullastre convertex[2] en sa materia la materia qui li vé del ullastre.

118 QUEST. Es demanat si en infern los peccadors entenen totes lurs colpes. – SOL. La intelligibilitat de la justicia de Deu[3] es gran e no poca.

119 QUEST. Es demanat si en infern los peccadors se conexen. – SOL. En lo foc la una brasa moltiplica sa calor en altra.[4]

120 QUEST. Infern, per que es? – SOL. Enaxí es infern per privació de fi, com es paraís per atenyiment e possessió de fi.[5]

121 QUEST. Es demanat si enfre paraís e infern ha mijà. – SOL. Impossible cosa es que no sia mijà qui no particip ab natura[6] del començament ni de la fi.

13. *De les questions del tronc del Arbre maternal*

QUESTIÓ. Es demanat si nostra Dona es a la mort dels homens qui en ella han esperança. – SOL. Enfre la maternitat de nostra Dona e la fi qui es sa filla, ha molt gran concordança.

123 QUEST. Es demanat: nostra Dona ab que respòn als peccadors qui la preguen? – SOL. La maternitat de nostra Dona respòn a la fi dels homens.

---

1. B, esser feyt lo clauell.—2. B, comuerteys.—3. A, la jntelligibilitat de deu.—4. B, la una brassa (A, brassa: P, *carbo)* montiplica sa calor en laltra.—5. B, paradis... fin *(usuals)*.—6. B, impossibol cosa (A, impossibla cossa) es que sia migan que no particip ab la natura.

124 QUEST. Los homens, per que reclamen tan sovén nostra Dona? – SOL. Los infants qui han fam ploren quant veen lurs mares.

125 QUEST. Nostra Dona, per que hac tan gran dolor per la mort de son Fill? – SOL. Sab nostra Dona que es gran dolor, per ço que haja [1] gran pietat.

126 QUEST. Nostra Dona, ab que guarda les sues ovelles? – SOL. Ab la fi de maternitat deffén nostra Dona les ovelles dels lops.

127 QUEST. Es demanat si enfre nostra Dona e son Fill està negació. – SOL. En granea de gran amor e de saviea, negació no pot estar.

128 QUEST. Es demanat si nostra Dona es mare del peccador qui ama més sí meteix que Jesu Christ fill de nostra Dona. – SOL. Neguna virtut es mare de peccat.

129 QUEST. [2] Es demanat si nostra Dona ou [3] los peccadors qui no li fan justes pregaries. – SOL. Tant amà nostra Dona son Fill que no ou los seus enemics.

130 QUEST. Es demanat si nostra Dona ama més les fembres quels homens. – SOL. Les semblances de son Fill ama més nostra Dona que altres semblances.

131 QUEST. Com nostra Dona sia tant piadosa, per que no ha pietat dels dampnats? – SOL. Enfre pietat e impietat no ha [4] concordança.

14. *De les questions del tronc del Arbre cristianal.*

QUESTIÓ. Es demanat si en Jesu Christ ha dues persones, ço es saber, divina e humana. – SOL. Jesu Christ es .j., e si fos en dues persones no fora .j., car fora dues persones; [5] e vé al tronc del Arbre cristianal.

---

1. B, que gran dolor [es] per so que sia.—2. A, manca aquesta questió.—3. B, [exauseys] (afegit en lloc de *ou* borrat).—4. B, no pot esser: P, *esse non potest.*—5. B, en .i. car fora .ii. persones.

133 QUEST. Es demanat si en Jesu Christ ha una natura o moltes – SOL. Si en Jesu Christ no hagués mas una natura, no fora home per humana natura e no[1] fora Deu per divina natura.

134 QUEST. Es demanat si en Jesu Christ ha una granea o moltes. – SOL. Si en Jesu Christ no hagués mas una granea, o fora aquella granea infinida o finida,[2] o infinida e finida.

135 QUEST. Es demanat si en Jesu Christ près la deitat negún minvament ni mudament.[3] – SOL. Vé al tronc del Arbre cristianal.

136 QUEST. Es demanat si Jesu Christ es compost de natura divina e humana. – SOL. Vé al tronc del Arbre cristianal.

137 QUEST. Es demanat si en Jesu Christ la[4] natura divina e humana passaren en terç nombre. – SOL. Vé al tronc del Arbre cristianal.

138 QUEST. Es demanat: per que lo Fill de Deu no sencarnà en molts homens?[5] – SOL. Impossíbol cosa es qúel Fill de Deu pusca esser una persona ab molts homens.

139 QUEST. Es demanat per quel Fill de Deu no sangelicà? – SOL. Impossíbol cosa es quel Fill de Deu en natura dàngel pogués participàr ab totes creatures.

140 QUEST. Es demanat si la natura humana de Jesu Christ se poría partir de la divina. – SOL. Enaxí com la humana natura no elec sa deificació, no poría elegir[6] separació de deificació.

141 QUEST. Es demanat qual es lo major nom. – SOL. Qui nomena Christ[7] de totes coses parla.

1. B, o no.—2. B, fenida *(passim)*.—3. B, mudament e minuament. —4. B, manca *la*.—5. B, lo fill de deu per que no sencarna en moltz homents: A, manca fins a la solució de la questió qui segueix.—6. B, eleger.—7. B, ihesu xrist.

15. *De les questions del tronc del Arbre divinal*

QUESTIÓ. Es demanat si en Deu essencia e substancia son una cosa metexa. – SOL. Vé al tronc del Arbre divinal.

143 QUEST. Es demanat si en Deu[1] essencia e esser son una cosa metexa en nombre. – SOL. Esser e no esser son contraris, e si la essencia no fos essencia,[2] no fora per sí metexa luny a no esser. E en aquest pas pot hom conèxer que en les creatures ha differencia enfre essencia e esser[3] per ço que la essencia sia prop a no esser del qual es producta en esser: car si ella e esser fossen una cosa metexa, per sí metexa fora luny a no esser e fora eternal e no pogra esser en privació; e car esser no pot esser sens essencia per la dependencia que ha la essencia a no esser, ha lesser enclinació a no esser del qual es product per creació. E aquest pas es començament general a conèxer moltes particulars veritats.

144 QUEST. Es demanat si la substancia de Deu qui es de les sues raons, passa en terç nombre. – SOL. Vé al tronc del Arbre divinal.

145 QUEST. La substancia de Deu, còm respòn adoncs com es tocada? – SOL. Vé al tronc del Arbre divinal.

146 QUEST. Es demanat si la bonea de Deu es generativa. – SOL. Vé al tronc del Arbre divinal.

147 QUEST. Es demanat si la substancia de Deu es composta. – SOL. Vé al tronc del Arbre divinal.

148 QUEST. Es demanat si Deus poría anitxilar[4] sí metex. – SOL. Impossíbol cosa es que eternitat pusca esser privada.

149 QUEST. Es demanat si Deus poría anitchilar lo mon. – SOL. Contra la divina voluntat lo divinal poder no ha neguna possibilitat.

---

1. A, manca *si en deu*.—2. B, esser.—3. A, manca fins a *producta en esser*.—4. B, anichilar (forma repetida mes avall).

150 QUEST. Es demanat si Deus poría fer contradicció. – SOL. En Deu no ha neguna negació.

151 QUEST. Es demanat si Deus poría crear peccat. – SOL. Vé al tronc del Arbre divinal e veges la divina substancia com respón adoncs com es tocada, axí parle.

16. *De les questions del tronc del Arbre exemplifical, e primerament*[1]

1. *De les questions dels proverbis del tronc elemental*

QUESTIÓ. Es demanat per que diu hom: Tot trop es mal. – SOL. Vé al primer palagraf[2] del tronc del Arbre exemplifical e elemental en qui la responsió es significada.

153 QUEST. Enveja, còm comença? – SOL. Vé al tronc damunt[3] dit al segón palagraf.

154 QUEST. Es demanat si l foc val més que laygua en totes coses. – SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

155 QUEST. Los primers començaments de laor e de infamia, quals son? – SOL. Vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

156 QUEST. Tristicia, còm comença? – SOL. Vé al .v. palagraf[4] del tronc damunt dit.

157 QUEST. Es demanat qual val més, o bellea o utilitat. – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

158 QUEST. Pregaries, còm son exoíbles?[5] – SOL. Vé al .vij. palagraf en aquell meteix tronc.

159 QUEST. Repreniment, còm comença? – SOL. Vé al .viij. palagraf daquell metex tronc.

160 QUEST. Inamistat, còm es coneguda? – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

---

1. A, manca *e primerament:* B, e elemental (en abdos m.ss. manca la rúbrica següent).—2. B, parraf *(usual)*.—3. B, damont *(passim)*.—4. B, al .ve. .§. *(passim)*.—5. A, preguaries (B, pregueries) com son exoides.

161 QUEST. Enveja, còm es coneguda? – SOL. Vé al .x. palagraf del tronc damunt dit.

162 QUEST. Mala voluntat, còm començа? – SOL. Vé al .xj. palagraf del tronc damunt dit.

163 QUEST. Ira, còm moltiplica? – SOL. Vé al .xij. palagraf daquell metex tronc.

164 QUEST. Lo donzell, per que senuja de servir son senyor? – SOL. Vé al .xiij. palagraf daquell meteix tronc.

165 QUEST. E la[1] falsía de home, còm es coneguda? – SOL. Vé al .xiiij. palagraf del tronc damunt dit.

166 QUEST. Los homens per que han menester[2] consell? – SOL. Vé al .xv. palagraf del tronc damunt dit.

167 QUEST. A home qui menaça, còm li deu hom respondre? – SOL. Vé al .xvj. palagraf del tronc damunt dit.

168 QUEST. A home geperut[3] adoncs com se loa, còm li deu hom respondre? – SOL. Vé al .xvij. palagraf .ec.[4]

169 QUEST. Los homens, còm fan paor los uns als altres? – SOL. Vé al .xviij. palagraf en aquell meteix tronc.

170 QUEST. Per què lo sol[5] de la caldera en que bull loli no es tant calt com loli, com siaço que aquell particip ab la flama? – SOL. Vé al .xix. palagraf del tronc damunt dit.

171 QUEST. Los homens, per que son pus homils en terra estranya que en la lur terra?[6] – SOL. Vé al .xx. palagraf del tronc damunt dit.

172 QUEST. Los homens, per que s díen desonríes?[7] – SOL. Vé[8] al .xxj. palagraf del tronc damunt dit.

173 QUEST. Primera entenció e segona, en que han differencia? – SOL. Vé al .xxij. palagraf del tronc damunt dit.

174 QUEST. La ygua, còm es materia del foc? – SOL. Vé al .xxiij. palagraf del tronc damunt dit.

---

1. A, Gola.—2. B, mesters.—3. B, al (A, com) home iepurut.—4. B, ue al tronch del desesaté .§.—5. B, fons (corregit).—6. B, per que son humils mes en terra estranya que en lur terra.—7. A, per que dien desonrie.—8. B, manca aquest mot.

175 QUEST. Los homens, per que menyspreen los uns los altres? – SOL. Vé al .xxiiij. palagraf del tronc damunt dit.

176 QUEST. La mort, per que es pus prop al porc gras que al magre? – SOL. Vé al .xxv. palagraf del tronc damunt dit.

177 QUEST. Los homens rics per que son pereosos?[1] – SOL. Vé al .xxvj. palagraf del tronc damunt dit.

178 QUEST. Los homens avars per que son ergulloses? – SOL. Vé al .xxvij. palagraf del tronc damunt dit.

179 QUEST. Lo foll rey per que es sotsmès de algún[2] vil home? – SOL. Vé al .xxviij. palagraf del tronc damunt dit.

180 QUEST. Los homens per que treballen més per haver honrament que per haver sanitat? – SOL. Vé al .xxix. palagraf del tronc damunt dit.

181 QUEST. Per que les gents[3] amen vana gloria? – SOL. Vé al .xxx. palagraf del tronc damunt dit.

182 QUEST. Com lo rey sia pus sotsmès que altre home,[4] per que es ergullós? – SOL. Vé al .xxxj. palagraf del tronc damunt dit.

183 QUEST. Los homens rics per que menyspreen los pobres? – SOL. Vé al .xxxij. palagraf del tronc damunt dit.

184 QUEST. Per que servitut[5] es ergullosa? – SOL. Vé al .xxxiij. palagraf del tronc damunt dit.

185 QUEST. La materia per que es pus ergullosa que la forma? – SOL. Vé al .xxxiiij. palagraf del tronc damunt dit.

186 QUEST. Per que lo foc[6] es pus prop a sentir que laygua? – SOL. Vé al .xxxv. palagraf[7] del tronc damunt dit.

187 QUEST. Per que lo pagès[8] es rey en sa casa? – SOL. Vé al .xxxvj. palagraf del tronc damunt dit.

---

1. B, pereroses.—2. B, sosmes (A, mes sotsmes) dalcun.—3. B, les gens per que.—4. A, pus sotmes que altrome.—5. B, seruitut per que.—6. B, lo foc per que.—7. A, paral (forma abreujada d'us poc freqüent).—8. B, lo pages per que.

188 QUEST. Lome peccador, per que es ergullòs de son vici? – SOL. Vé al .xxxvij. palagraf del tronc damunt dit.

189 QUEST. Lo marit e sa muller,[1] per que han baralla? – SOL. Vé al .xxxviij. palagraf del tronc damunt dit.

190 QUEST. Com la nit sia de laygua, per que lo foc es ergullós de nit?[2] – SOL. Vé al .xxxix. palagraf en lo[3] tronc damunt dit.

191 QUEST. Repreniment per que es perillós? – SOL. Vé al .xxxx. palagraf del tronc[4] damunt dit.

2. *De les questions dels proverbis del tronc del Arbre*[5] *vegetal*

QUESTIÓ. Virtut, per que es pus noble en la fi que en lo començament? – SOL. Vé al primer palagraf del tronc damunt dit.[6]

193 QUEST. La muller del ferrer quis pinta sa cara, per que escarneix les mans de son marit qui son negres? – SOL. Vé al segón palagraf del tronc damunt dit.

194 QUEST. Lo vi qui alegra la voluntat,[7] per que fa plorar lenteniment del home? – SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

195 QUEST. Humilitat, còm reprèn los homens ergulloses? – SOL. Vé al .iiij. palagraf en lo tronc damunt dit.

196 QUEST. Les faves, per que desigen haver la natura de la canella? – SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

197 QUEST. Lo mercader per que escarneix lo pagès son pare?[8] – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

198 QUEST. Com de major honrament pusca hom caer en major desonor, per que amen més los homens major honrament que menor? – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.

---

1. B, marit e muller.—2. B, denitz.—3. B, del.—4. B, al .xl. §. del tronch.—5. B, del arbre e del tronch.—6. B, al primer parraf del tronch damont dit.—7. B, uolunt.—8. A, los pages sens pare.

199 QUEST. La blancor del argent, per que escarneix[1] la negror del ferre? – SOL. Vé al .viij. palagraf del tronc damunt dit.

200 QUEST. Lo pagès, per que reprèn lo rey qui sojorna?[2] – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

201 QUEST. Ergull,[3] còm es conegut? – SOL. Vé al .x. palagraf del tronc damunt dit.

3. *De les questions dels proverbis del tronc del Arbre sensual*[4]

QUESTIÓ. Lo rey, per que porta espasa? – SOL. Vé al primer palagraf del tronc damunt dit.

203 QUEST. La una mà e laltra, per que son amigues? – SOL. Vé al segón palagraf del tronc damunt dit.

204 QUEST. Ergull, per que no vol companyó? – SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

205 QUEST. Home fat, per que vol[5] esser amat? – SOL. Vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

206 QUEST. Home sotsmès, per que ama sojorn?[6] – SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

207 QUEST. Lo senyor, per que no ha pietat de son sotsmès?[7] – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

208 QUEST. Lome luxuriós, per que porta en la sua mà la flor del lir?[8] – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.

209 QUEST. Lo leó, per que ha paor dels homens? – SOL. Vé al .viij. palagraf del tronc damunt dit.

210 QUEST. Bon consell, còm es conegut? – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

211 QUEST. Lo cà el lop qui son semblants, per que s volen mal? – SOL. Vé al .x. palagraf del tronc damunt dit.

---

1. B, la bancor del argent perque escarneys.—2. P, *quiescit*.—3. A, erguyll *(passim)*.—4. B, e dels prouerbis del tronch sensual.—5. B, no uol.—6. A, soyorn: B, seyor.—7. B, de sos sosmeses.—8. B, per que porta la flor del liri.

4. *De les questions dels proverbis del tronc del Arbre ymaginal*

QUESTIÓ. Successió de peccat, còm està en home?[1] — SOL. Vé al primer palagraf del tronc damunt dit.

213 QUEST. Suspita, còm comença? — SOL. Vé al .ij. palagraf del tronc damunt dit.

214 QUEST. Home qui vol traír rey, per que ha paor? — SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

215 QUEST. Los homens, còm avorrexen luxuria? — SOL. Vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

216 QUEST. Honrament còm dura? — SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

217 QUEST. Home fals, còm es conegut? — SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

218 QUEST. A cavaller, per que es fet honrament? — SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.

219 QUEST. Les fembres, per que han major vergonya que ls homens? — SOL. Vé al .viij. palagraf del tronc damunt dit.

220 QUEST. Lo poc caperó demanà al gran, ypocresía on estava. — SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

221 QUEST. Home pereós[2] per que es magre? — SOL. Vé al .x. palagraf del tronc damunt dit.

5. *De les questions dels proverbis del tronc del Arbre humanal*[3]

QUESTIÓ. Peccat de luxuria, per que es pus prop a la ànima que al cors? — SOL. Vé al primer palagraf del tronc damunt dit.

223 QUEST. Home qui reprèn a altre,[4] per que escusa sí meteix com hom lo reprèn? — SOL. Vé al segón palagraf del tronc damunt dit.

224 QUEST. Lo cors, còm es occasió de peccat? — SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

---

1. B, en lome.—2. B, pereors.—3. B, e dels prouerbis del tronch humanal.—4. B, qui (manca *home)* repren altre.

225 QUEST. Lome ladre dementre que hom lo penjava, per que blastomava son pare e sa mare? – SOL. Vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

226 QUEST. Pus que voluntat no sent, per que ha colpa per sentir? – SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

227 QUEST. Lo corb, per que escarneix la cornella car es negra? – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

228 QUEST. Los lops, per que menuguen[1] les ovelles? – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.

229 QUEST. Les fembres, per que han major paor quels homens? – SOL. Vé al .viij. palagraf del tronc damunt dit.

230 QUEST. Lase qui bramava,[2] per que escarnía lo rosenyol[3] qui cantava? – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

231 QUEST. Hom discret, per que ha pena com ab home indiscret participa? – SOL. Vé al derrer palagraf del tronc damunt dit.

6. *De les questions dels proverbis del tronc*[4] *del Arbre moral*

QUESTIÓ. Demanaren a peccat qui era son pare. – SOL. Vé al primer palagraf del tronc damunt dit.

233 QUEST. Es demanat, per que son tants[5] mals homens? – SOL. Vé al .ij. palagraf del tronc damunt dit.

234 QUEST. La fi[6] de peccat, qual es? – SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

235 QUEST. Demanaren a peccat on estava.[7] – SOL. Vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

236 QUEST. Demanaren a franc arbitre si era per ço que fos peccat. – SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

1. B, menien.—2. B, brama.—3. B, rosinyol.—4. B, e dels prouerbis e del tronch.—5. A, tan.—6. B, e la fi.—7. A, e vn staua.

237 QUEST. Consciencia demanà al home peccador per que no la amava. – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

238 QUEST. Demanaren a peccat per que deya[1] mal del Sol. – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit

239 QUEST. Es demanat si virtut pot haver pena. – SOL. Vé al .viij. palagraf del tronc damunt dit.

240 QUEST. Demanaren al anell del rey, quant valía. – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

241 QUEST. Demanaren a peccat per que amava més los rics homens[2] quels pobres. – SOL. La riquea del hom avar e ociositat han feta companya; e vé al .x. palagraf del tronc damunt dit.

7. De les questions dels proverbis[3] del tronc del Arbre imperial

QUESTIÓ. Ociositat demanà a bonea per que plorava. – SOL. Vé al primer palagraf del tronc damunt dit.[4]

243 QUEST. Demanaren a granea de ociositat a on[5] estava. – SOL. Vé al segón palagraf del tronc damunt dit.

244 QUEST. Demanaren al home ociós per que vivía menys que altre home. – SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

245 QUEST. Demanaren a malea còm havía nom lo seu fill major. – SOL. Vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

246 QUEST. Demanà lermità a la ciutat per que plorava. – SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

247 QUEST. Demanà lermità a la ciutat de que era poblada. – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

248 QUEST. Demanà lermità a la ciutat de que era la sua corona.[6] – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.

---

1. B, demaren a pecat per que deya (A, dien).—2. B, los homens rics.—3. B, e dels prouerbis.—4. B, ve al tronch damunt dit al primer .§.—5. A, B, e on.—6. A, manca *la sua corona.*

249 QUEST. Demanà lermità a la ciutat per que havía perduda vergonya. – SOL. Vé al .viij. palagraf del tronc damunt dit.

250 QUEST. Demanà lermità a la ciutat de que eren les sues messes. – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

251 QUEST. Demanà lermità a la ciutat per que anava de nits. – SOL. Vé al .x. palagraf del tronc damunt dit.

252 QUEST. Demanà lermità a la ciutat per que no havía concordança ab bontat. – SOL. Vé al .xj. palagraf del tronc damunt dit.

253 QUEST. Demanà lermità a la ciutat de que era vestida. – SOL. Vé al .xij. palagraf del tronc damunt dit.

254 QUEST. Demanà lermità a la ciutat, com anava en peregrinatge,[1] qui li mostrava la carrera. – SOL. Vé al .xiij. palagraf del tronc damunt dit.

255 QUEST. Demanà lermità a la ciutat on era lostal del rey. – SOL. Vé al .xiiij. palagraf del tronc damunt dit.

256 QUEST.[2] Demanà lermità a la ciutat qui la havía despullada. – SOL. Vé al .xv. palagraf del tronc damunt dit.

257 QUEST. Demanà lermità a la ciutat qual es la pus saborosa vianda. – SOL. Vé al .xvj.[3] palagraf del tronc damunt dit.

258 QUEST. Demanà lermità a la ciutat on era la sua font. – SOL. Vé al .xvij.[4] palagraf del tronc damunt dit.

259 QUEST. Demanà lermità a la ciutat qui la havía desonrada. – SOL. Vé al derrer palagraf del tronc damunt dit.

8. *De les questions dels proverbis del tronc del Arbre*[5] *apostolical.*

QUESTIÓ. Demanà lermità a voluntat per que plorava. – SOL. Vé al primer palagraf del tronc damunt dit.

1. B, pelegrinatie.—2. A, manca aquesta questió.—3. A, .xv.—4 A, .xvj.—5. B, e dels prouerbis del arbre.

261 QUEST. Demanà lermità a granea[1] on anava. – SOL. Vé al .ij. palagraf del tronc damunt dit.

262 QUEST.[2] Demanà lermità a la esgleya de que vivía. – SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

263 QUEST. Demanà lermità a la esgleya quin senyal faía en la sua senyera. – SOL. Vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

264 QUEST. Demanà lermità a lesgleya si sabía què era consciencia. – SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

265 QUEST. Demanà lermità a lesgleya si corría bé lo seu cavall. – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

266 QUEST. Demanà lermità a lesgleya si la sua resplandor era per tot lo mon. – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.

267 QUEST. Demanà lermità a lesgleya si era malalta.[3] – SOL. Vé al .viij. palagraf del tronc damunt dit.

268 QUEST.[4] Demanà lermità a la esgleya qui la guardava dels mals homens. – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

269 QUEST. Demanà lermità a la esgleya qui la robava. – SOL. Vé al .x. palagraf del tronc damunt dit.

270 QUEST. Demanà lermità a la esglea de que era lo seu lit. – SOL. Vé al .xj. palagraf del tronc damunt dit.

271 QUEST. Demanà lermità a la esgleya si havía paor. – SOL. Vé al .xij. palagraf del tronc damunt dit.

272 QUEST. Demanà lermità a lesgleya sobre que era edifficada. – SOL. Vé al .xiij. palagraf del tronc damunt dit.

273 QUEST. Demanà lermità a lesgleya quals missatgers[5] li havía trameses son espòs. – SOL. Vé al .xiiij. palagraf del tronc damunt dit.

274 QUEST. Demanà lermità a lesgleya per qui era més desonrada. – SOL. Vé al .xv. palagraf del tronc damunt dit.

---

1. B, es demanat larmitta [ha granesa].—2. A, manca aquesta questió.—3. B, a la glesa *(passim)* si era malauta.—4. B, manca aquesta questió.—5. B, a la glesa quals missaties.

275 QUEST. Demanà lermità a lesgleya de que era la sua corona. – SOL. Vé al .xvj. palagraf del tronc damunt dit.

276 QUEST. Demanà lermità a lesgleya quals eren los seus consellers.[1] – SOL. Vé al .xvij. palagraf del tronc damunt dit.

277 QUEST. Demanà lermità a lesgleya en qui està la sua major bonea. – SOL. Vé al derrer palagraf del tronc damunt dit.

9. *De les questions dels proverbis del tronc del Arbre celestial*[2]

QUESTIÓ. Demanaren al bon rey còm havíen nom los seus consellers.[3] – SOL. Vé al primer palagraf del tronc damunt dit.

279 QUEST. Demanaren a lespasa[4] del rey don venía ni on anava. – SOL. Vé al .ij. palagraf del tronc damunt dit.

280 QUEST. Demanà lermità a elecció per que amava més estar en lo segón moviment que en lo primer. – SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

281 QUEST. Demanà lermità al preycador si donava tant bon exempli a les gents ab les mans com ab la lengua. – SOL. Vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

282 QUEST. Demanà lermità a les mans del prelat si de virtuts havíen fet[5] negún cercle. – SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

283 QUEST. A la voluntat del prelat demanà lermità on anava. – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

284 QUEST. Demanà lermità al firmament si dormía. – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.

285 QUEST. Demanà lermità al Sol per que era redón. – SOL. Vé al .viij. palagraf del tronc damunt dit.

286 QUEST. Demanà lermità al prelat per que estava en lo mig dels homens. – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

---

1. A, consells.—2. B, e dels prouerbis del tronch celestial.—3. B, bons consellers.—4. A, a la spassa: B, la (manca *a*) espasa.—5. A, fets.

287 QUEST. Demanà lo cavall al prelat quil cavalcava, per que era tan fexuc. – SOL. Vé al derrer palagraf de tronc damunt dit.

10. *De les questions dels proverbis del tronc del Arbre angelical.* [1]

QUESTIÓ. Demanà lermità al mal àngel si havía en neguna cosa repòs. – SOL. Vé al primer palagraf dels proverbis del tronc angelical.

289 QUEST. Demanà lermità al demoni de que era ple. – SOL. Vé al .ij. palagraf del tronc damunt dit.

290 QUEST. Demanà lermità al àngel si com se movía de un loc a altre [2] passava per mijà. – SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

291 QUEST. A la saviea del àngel demanà lermità si era malalta. – SOL. Dix la saviea que la granea de veritat era sa mare; e vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

292 QUEST. Demanà lermità al àngel si enteniment e voluntat eren les sues ales. – SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

293 QUEST. Demanà lermità al àngel si era tota hora redón. – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

294 QUEST. Demanà lermità al àngel per que era indivisible. – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.

295 QUEST. Demanà lermità al àngel si havía neguna deliberació. – SOL. Neguna deliberació està en la derrera fi; e vé al .viij. palagraf [3] del tronc damunt dit.

296 QUEST. Demanà lermità al demoni si era franc. – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

297 QUEST. Demanà lermità al bon àngel si era franc. – SOL. Emfre bon àngel e mal àngel [4] no ha neguna concordança; e vé al derrer palagraf del tronc damunt dit.

1. B, e dels prouerbis del tronch angelical.—2. B, en altre.—3. A, en la derrera fi del viij. palagraf.—4. B, mal angel e bon angell.

11. *De les questions dels proverbis del tronc del Arbre eviternal.*[1]

QUESTIÓ. Demanà lermità a Jesu Christ per que dix que aquell qui no perseveraría tro a la fi[2] sería dampnat. – SOL. Vé al primer palagraf del tronc damunt dit.

299 QUEST. Demanà lermità a eviternitat de que era. – SOL. Vé al .ij. palagraf del tronc damunt dit.

300 QUEST. Demanà lermità al Sol sis mouría aprés lo dia del judici. – SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

301 QUEST. Demanà lermità a moviment si era de natura de infinitat e eternitat. – SOL. Vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

302 QUEST. Demanà lermità al mon[3] si era eternal. – SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

303 QUEST. Demanà lermità a moviment qual es[4] la sua presó. – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

304 QUEST.[5] A la justicia de Deu demanà lermità on estava sens pietat. – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.

305 QUEST. Demanà lermità a eviternitat per que era. – SOL. Vé al .viij. palagraf del tronc damunt dit.

306 QUEST. Demanà lermità a eviternitat per que faía[6] tan gran paor a les gents. – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

307 QUEST. A eternitat e a eviternitat demanà lermità si null temps partiríen ço que havíen guanyat.[7] – SOL. Vé al derrer palagraf del tronc damunt dit.

---

1. B, e dels prouerbis del tronch euiternal.—2. A, a jhesu xrist que aquell [qui] perseueraria tro a la fi (B, en la fin).—3. A, a mon.—4. B, al mouiment qual era.—5. B, transposa aquesta questió a la 305, conservant, emperò, la corresponent numeració de la cita (al .vij. §.)—6. A, fara.—7. B, demana larmitta si null temps partiren so que auien ganyat.

12. *De les questions dels proverbis del tronc del Arbre maternal.*[1]

QUESTIÓ. Per que de nostra Dona null hom no deu esser desesperat? – SOL. Vé al primer palagraf del tronc damunt dit.

309 QUEST. Nostra Dona de que es plena? – SOL. Vé al .ij. palagraf del tronc damunt dit.

310 QUEST. Nostra Dona per que es tan[2] poderosa? – SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

311 QUEST. Nostra Dona ab que respòn als peccadors? – SOL. Vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

312 QUEST. Lo demoni, de qui ha major paor? – SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

313 QUEST. Nostra Dona què desira? – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

314 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona quals eren aquells que ella no oía. – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.

315 QUEST. Nostra Dona per que no ama tots homens?[3] – SOL. Vé al .viij. palagraf del tronc damunt dit.

316 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona si havía mas .j. fill. – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

317 QUEST. Demanà lermità als apostols si era dells nostra Dona.[4] – SOL. Vé al derrer palagraf del tronc damunt dit.

13. *De les questions dels proverbis del tronc del Arbre cristianal.*[5]

QUESTIÓ. Es demanat si Deus ama més les creatures per creació que per encarnació.[6] – SOL. Vé al primer palagraf del tronc damunt dit.

---

1. B, e dels prouerbis del tronch e arbre maternal.—2. B, tant *(passim)*.—3. B, los homens.—4. B, si era dells [mare] nostra dona.—5. B, xpistinal.—6. B, incarnacio.

319 QUEST. Demanà lermità a Jesu Christ per que morí. – SOL. Vé al .ij. palagraf del tronc damunt dit.

320 QUEST. Jesu Christ, còm sescusa a nostra Dona adoncs com no perdona? – SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

321 QUEST. Es demanat si en neguna manera pot esser mijà emfre Deu[1] e creatura. – SOL. Vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

322 QUEST. Es demanat: per que Deus ha pres[2] humana natura? – SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

323 QUEST. Demanà lermità a Deu còm pot haver major poder e major amor a creatura. – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

324 QUEST. A la voluntat de Deu demanà lermità qual era la sua costuma. – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.

325 QUEST. Demanà lermità a Deu qual ydea es major. – SOL. Vé al .viij. palagraf del tronc damunt dit.

326 QUEST. Demanà lermità a Deu còm podía mills participar ab creatura. – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc damunt dit.

327 QUEST. Demanà lermità a Deu si pogra pendre humana natura en molts homens. – SOL. Vé al derrer palagraf del tronc damunt dit.

41. *De les questions dels proverbis del tronc del Arbre divinal.*[3]

QUESTIÓ. Demanà lermità a Deu quals son les sues possibilitats e impossibilitats. – SOL. Vé al primer palagraf del tronc damunt dit.

329 QUEST. Demanà lermità a Deu com estava en sí meteix.[4] – SOL. Vé al .ij. palagraf del tronc damunt dit.

1. B, si en neuguna manera pot esser miia enfre deus.—2. B, ha presa.—3. B, dels prouerbis del arbre diuinal.—4. B, com esta en si meteys.

330 QUEST. Es demanat si Deus e la obra que ha en sí meteix son una cosa metexa en nombre. – SOL. Vé al .iij. palagraf del tronc damunt dit.

331 QUEST. Es demanat si Deus es infinit. – SOL. Vé al .iiij. palagraf del tronc damunt dit.

332 QUEST. Demanaren a Deu si podía esser ociós. – SOL. Vé al .v. palagraf del tronc damunt dit.

333 QUEST. Es demanat si en Deus està substanciar.[1] – SOL. Vé al .vj. palagraf del tronc damunt dit.

334 QUEST.[2] Demanaren a Deu si en les obres que ha en sí meteix ha negún accident. – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.

335 QUEST. Demanaren a Deu si podía esser de Deu. – SOL. Vé al .viij. palagraf del tronc damunt dit.

336 QUEST. Demanaren a Deu si la sua substancia poría esser caritat sens trinitat. – SOL. Vé al .ix. palagraf del tronc[3] damunt dit.

337 QUEST. Demanaren a la divina voluntat si l seu amar era substanciar. – SOL. Vé al derrer palagraf del tronc damunt dit, e entendràs que si l amar de la divina voluntat no fos substanciar, amara la divina voluntat ociositat de sa substancia. E si tu, ligidor qui ligs aquestes questions, no les sabs solvre per los passes on yot tramet,[4] ajudat ab les branques del Arbre apostolical e ab les branques rams[5] e flors del Arbre divinal.

1. B, si en deu esta substancia.—2. A, manca aquesta questió.—3. B, del tronc del arbre.—4. B, qui lig aquestes questions no les sabs soluure per los passos on iot tramet.—5. B, e rams.

III

De les questions de les branques[1]

1. *De les questions de les branques del Arbre elemental.*

QUESTIÓ. Es demanat per que son .iiij. elements e no més ni menys. – SOLUCIÓ. Vé a les branques del Arbre elemental.

2 QUEST. Es demanat per que son .iij. figures, e no més ni menys, dels .iiij. elements, ço es saber, figura circular triangular e quadrangular.[2] – SOL. Vé a les branques del Arbre elemental.

3 QUEST. Es de demananat si la seccor del foc es propria qualitat del foc o apropriada; e açò meteix de la calor del àer e de la humiditat de laygua e de la fredor de la terra. – SOL. Sil foc fos calt e sec per sa natura, e làer humit e calt, e laygua freda e humida, e la terra secca e freda,[3] negún element hagra appetit a esser en altre, axí com làer qui no hagra appetit a reebre[4] calor del foc pus que ell fos per sí meteix calt, e encara, que no hagra appetit en generació ni en corrupció de substancies elementades; e pogren esser més de .iiij. elements: la qual cosa es impossible segons cors natural e segons que havem provat en ies branques del Arbre elemental.

4 QUEST.[5] Es demanat si les figures de les plantes son naturals e de les generals figures. – SOL. Vé a les branques del Arbre elemental.

---

1. A, B, manca aquesta rúbrica.—2. B, dels (A, del) .iiij. elemens. So es assaber figura circular triangular quadrangular.—3. B, freda e seca.—4. B, no agra apetit a resebre.—5. A, manca aquesta questió.

5 QUEST. Es demanat: lo ple de la substancia de que es? – SOL. Compliment de substancia elemental es de les rayls e branques del Arbre elemental; e vé a les branques del Arbre elemental.

6 QUEST. Los elements còm implen la substancia elementada? – SOL. Cercle quadrangle e triangle son naturals instruments ab los quals los elements de sí metexes implen[1] les substancies elementades; e vé a les branques del Arbre elemental.

7 QUEST. Es demanat: per que substancia elementada no pot esser buyda? – SOL. En mesclament de cercle quadrangle e triangle qui sien figures naturals elementals[2] e corporals, no pot esser buyt.

8 QUEST. Es demanat: per que una candela qui encén altra candela no minva de flama? – SOL. Viu lo tronc de les sues rayls, e deriven les branques del tronc, e mesclen se les unes branques ab les altres, e ixen los elements composts dels simples, e passen per la candela qui encén l'altra candela.

9 QUEST. Com los .iiij. elements sien dunes rayls metexes e de un tronc meteix, per que son differents? – SOL. Vé a les branques del Arbre elemental.

10 QUEST. La esfera del foc per que es més a ensús que les esferes[3] dels altres elements? – SOL. Vé a les branques del Arbre elemental.

2. *De les questions de les branques del Arbre vegetal.*

QUESTIÓ. Es demanat si en lo naximent del pomer neix la potencia vegetativa de la elementativa, o si naxen[4] amdues les potencies ensems. – SOL. Lo pa es nat en lo forn de farina e daygua, e com lo menuga en Martí nex en

1. B, de si metey umplen.—2. B, elementades.—3. A, B, espera.... esperes *(usuals)*.—4. B, nexen.

carn la elementativa e la vegetativa del pa en carn,[1] e corrompse la especia del pa e creix la carn den Martí.

12 QUEST. Es demanat per que les branques de la potencia vegetativa son .iiij. e no més ni menys. – SOL. Vé a les branques del Arbre vegetal.

13 QUEST. Es demanat si en lo pomer la appetitiva de la vegetativa e la appetitiva de la elementativa, moltipliquen una terça appetitiva e ques perden les especies de aquelles. – SOL. En la privació de les parts està la privació del tot; e vé a les branques del Arbre vegetal.[2]

14 QUEST. Es demanat si en lo pomer la appetitiva vegetativa està per humit radical e la elementativa per humit nutrimental. – SOL. Les primeres entencions mouen les segones a lur fi, axí com en la lantea en qui la flama del foc mou la flama del oli qui es en potencia, a altra flama qui sia en actu.

15 QUEST. Es demanat si en lo pomer la appetitiva vegetativa es doble, ço es saber, que la una sia radical e laltra nudrimental. – SOL. La flama qui es en la lantea es radical e aquella que vé del oli[3] es nutrimental; e com de aquella flama es encesa una candela, aquella flama qui es nutrimental e ix del oli, passa en la candela esser flama radical, la qual viu de la flama qui està en la cera[4] en potencia e ix en actu nutrimental. E en aquest pas ha bella philosofía.

16 QUEST. Es demanat si en lo pomer la potencia retentiva es doble, ço es saber, si ella es de la vegetativa e elementativa.[5] – SOL. Lo pomer qui prodúu la poma en actu, retén altra poma en potencia, si emperò retén la elementativa nutritiva; car si aquella defall, la poma qui es en potencia no pot esser retenguda, enaxí com la flama qui es en potencia en loli, quis pert com defall loli a la flama[6] de la lantea.

---

1. P, *nascitur elementatiua et vegetatiua* (A, elementatiua) *ex pane in carne.*—2. B, elemental.—3. B, qui uen del oly.—4. A, terra.—5. B, e de la elementatiua.—6. B, de la flama.

17 QUEST. En lo pomer, còm se fa la digestió de la poma? – SOL. Vé a les branques del Arbre vegetal.

18 QUEST. La poma, per que es porosa? – SOL. Si en la poma no fossen poros,[1] no pogra passar lo tronc elemental[2] per ella e la digestiva no pogra digerir les vapors qui entren en la poma, ni la dispulsiva de la poma neguna cosa pogra gitar, e fora ociositat en la poma; e vé a les branques del Arbre vegetal.

19 QUEST. Es demanat si en hivern es lo pomer ociós. – SOL. Impossíbol cosa es que en subject en qui sien differencia concordança e contrarietat sia ociositat; e vé a les branques del Arbre vegetal.

20 QUEST. Demanà l ermità a la poma còm crexía ni còm consumava. – SOL. Vé a les branques del Arbre vegetal.

3. *De les questions de les branques del Arbre sensual.*

QUESTIÓ. Es demanat si effatus es sèn. – SOL. Com de effatus se seguesca major obra que daltre sèn, e en home ab memoria[3] saviea e voluntat haja major concordança que negú dels altres sèns, fora la sua fi en menoritat de granea de bontat virtut e veritat, e hagra menys de entitat[4] que negú dels sèns, la qual cosa es impossible; e vé a les branques del Arbre sensual.

22 QUEST. Es demanat per que los sèns particulars son .vj. e no més ni menys. – SOL. Les .vj. dreceres del cors han major concordança ab .vj. sèns, que no hagren[5] si fossen més de .vj. sèns o menys, de la qual major concordança se segueix pus noble fi;[6] e vé a les branques del Arbre sensual.

---

1. A, porrosa... porros.—2. B, lo tronch elemental passar.—3. A, ha mayoria.—4. A, en mayoritat de granea de bontat uirtut e ueritat hagra. menys de entitat (B, encitat, *usual*).—5. A, que hagren.—6. B, se couen seguir pus nobla fin.

23 QUEST. Es demanat si ls sèns particulars son potencies substancials o accidentals.[1] – SOL. Si ls senys particulars no fossen parts substancials, neguna part de la substancia[2] no pogra esser activa ni passiva en sentir, e fora la fi de sentir[3] en los accidents e no en la substancia, e la fi de sentir fora major en menoritat e menor en majoritat, com[4] sia ço que la substancia ab majoritat haja concordança e accident ab menoritat; e vé a les branques del Arbre sensual.

24 QUEST. Es demanat si la sensitiva es doble, ço es saber, si una es aquella qui es dedins la substancia, axí com la visibilitat qui es de la essencia de visitivitat, e que aquella sia substancial,[5] e que altra sia la sensitiva qui es accidental la qual atenyen los sèns defores la substancia, axí com lo vist colorat qui es la pera o la poma o lo cavall en qui general visibilitat accidental es sembrada. – SOL. Negún seny ateny defora la substancia mas figura la qual es accidental, el seny comú es dedins la substancia animada qui ha .vj. rius substancials, segons que provat havem, qui en los accidents son sustentats, axí com en visibilitat color e en gustabilitat sabor, e enaxí de les altres; e vé a les branques del Arbre sensual.

25 QUEST. Demanà lermità als ulls còm veíen e còm moltiplicaven les especies en veer, e si l visitiu anava al vist, o el vist venía a ell,[6] o si la un no participava ab laltre realment mas tan solament per semblança. – SOL. Vé a les branques del Arbre sensual.

26 QUEST. Es demanat si orelles no fossen si fora sòn debades. – SOL. La pedra el fust el tronc no son en una especia ab cors animat; e vé a les branques[7] del Arbre sensual.

---

1. A, son substancies o accidentals.—2. A, manca *neguna part de la substancia*.—3. B, [e la fi de sentir stara].—4. A, e mayor en menoritat. E com.—5. B, substancia.—6. B, uenia ad ell.—7. B, la pera el fust el tronc na son en vna essencia... E ue a les rayls.

27 QUEST. Odoratus, còm es assituat en l Arbre elemental vegetal e sensual? – SOL. Un presseguer es empeltat en un pomer e en aquell pomer es empeltat un perer qui prodúu peres, les quals saben a les natures de tots .iij. los troncs, e majorment a la natura del tronc desús ab lo qual estàn en una especia; e vé a les branques del Arbre sensual.

28 QUEST. Demanà l ermità a gustus d on exía e on nexía, e còm exía[1] e còm era la sua nativitat. – SOL. Vé a les branques del Arbre sensual.

29 QUEST. Demanà l ermità a tactu[2] per qual qualitat pus fortment sentía com tocava o com era tocat. – SOL. Vé a les branques del Arbre sensual.

30 QUEST. Demanà l ermità a effatus per que era pus noble e pus útil sèn quels altres.[3] – SOL. Vé a les branques del Arbre sensual.

4. *De les questions de les branques del Arbre ymaginal.*

QUESTIÓ. Es demanat si la ymaginativa es de la essencia de la elementativa e vegetativa e sensitiva, o si es enaxí part primera en la creació com los .iij. Arbres que dits havem. – SOL. Lo peu no lexa en la cenra[4] neguna re de la sua essencia, ni ymaginació no sestén en sí metexa com ymagina lo cavall ni s restreny com ymagina la orella del cavall, car ço que fa tot ho fa de semblances, ni es constreta per temps ni per moviment; e vé a les branques del Arbre ymaginal.

32 QUEST. Demanà l ermità a la ymaginació còm prenía la semblança de la flama del foc. – SOL. Vé a les branques del Arbre ymaginal.

33 QUEST. Demanà l ermità a ymaginació si ella era enaxí passiva empressió[5] de la activa vegetativa ab la qual es conjuncta en l animal, com la cera qui es passiva impres-

1. B, nexia.—2. B, tactus.—3. B, alstres.—4. B, hen la cendra.—5. B, axi passiua enprempsio *(passim)*.

sió de la acció de les letres del segell. – SOL. Vé a les branques del Arbre ymaginal.

34 QUEST. Es demanat si la ymaginativa ateny les semblances de la visitivitat o[1] de la visibilitat en lo temps present com se fan les impressions de les semblances actives en les passives, o si ateny aquelles semblances en lo temps pretèrit passades les impressions actives. – SOL. Impossíbol cosa es que la impressió quel peu fa en la cenra pusca esser vista dementre quel peu està sobre ella; e vé a les branques del Arbre ymaginal.

35 QUEST. Es demanat si la ymaginativa es sembrada en lo sòn del tro[2] e de la campana e en la vou que fa la lengua e en la nota que fa lo músic dedins effatus,[3] la semblança de la qual tramet defora en la viúla. – SOL. La ymaginativitat e la sua propria ymaginabilitat qui es de la sua essencia, estàn dins lanimal e son de la sua essencia e parts substancials de les quals es la ymaginació; e la ymaginabilitat del sòn del tro,[2] de la campana, de la lengua e de la viúla, està estesa e sustentada en los .iij. Arbres[4] primers, de la qual ymaginativa dedins atrau e moltiplica les semblances que cull en la ymaginabilitat dedins; e vé a les branques del Arbre ymaginal.

36 QUEST. Demanà lermità a la ymaginació[5] si ella ymaginava la odor de la poma en lo nas. – SOL. En aquell loc on lo sèn cull lo sensible,[6] han la ymaginativa e la sensitiva feta major companyía; e vé a les branques del Arbre ymaginal.

37 QUEST. Demanà lermità a ymaginació si la sua natura era feminina o masculina. – SOL. En les aus[7] qui viuen de rapina es la natura feminina major e pus fort que la masculina; e vé a la rúbrica de gustus a les[8] branques del Arbre ymaginal.

---

1. B, uisitiuatat e.—2. A, tronc: B, tro (*corregit de* tronch).—3. B, lo effatus.—4. A, .iiij. arbres.—5. B, a ymaginació.—6. B, son sentible.—7. B, en los aus.—8. B, en les.

38 QUEST. Demanà lermità a la ymaginativa ab que era tocada adoncs com ymaginava la calor del ferre calt o la fredor de laygua. – SOL. Toca neffatus dintre sí meteix[1] una semblança ab altra e ix la semblança de aquell tocament en la viúla ab moviment, en lo sò de la qual na ymaginativa[2] ateny les semblances que neffatus toca en sí metex; e vé a les branques del Arbre ymaginal.

39 QUEST. Es demanat: per que es ymaginació? – SOL. Si ymaginació no fos, la cabra no hagra paor del lop ni conegra son fill ni sabera tornar a la font.

5. *De les questions de les branques del Arbre humanal, e primerament de les corporals.*[3]

QUESTIÓ. Es demanat: què es home? – SOL. Home es ens hominificant e homenificable e qui participa ab més creatures que altre.

41 QUEST. Com bonea sia gran per granea e granea sia bona per bonea, e ase haja pus gran cors que home,[4] per quel cors del home es pus bo quel cors del ase? – SOL. En ase menoritat e bontat e segona entenció e granea han concordança,[5] e en home majoritat e bontat primera entenció e granea han concordança; e per açò differencia fa estar una la granea[6] del home e altra aquella del ase, e concordança concorda en la bonea del home majoritat e fi, e concorda en la bonea del ase menoritat e ço qui es per la fi.

42 QUEST. Demanà lermità a home quantes branques corporals havía. – SOL. Vé a les branques corporals del Arbre humanal.

43 QUEST. Es demanat: per que naix[7] hom contret? – SOL. En la generació dome contret dormíen estinct[8] e

1. B, de ferre calt o la fredor del ayga. ¶ S.° toca fatus de dins si meteys.—2. B, la ymaginatiua.—3. B, e primo de corporalibus.—4. A, manca fins al altre mot *home*.—5. A, manca fins al altre mot *concordança*.—6. B, .i.ª granea.—7. B, neys.—8. A, estinc: B, estinch *(passim)*.

appetit natural e granea e bontat virtut fi e concordança, e vetlauen menoritat e contrarietat començament e mijà.

44 QUEST. Algún hom,[1] per que ha .vj. dits en la mà? – SOL. En la generació de la mà qui ha .vj. dits, dormíen forma e estinct natural, e vetlaven granea e appetit natural ab començament material.

45 QUEST. En home, per que lo braç esquerre no es tan fort com lo dret, com siaço que[2] lo cor qui es membre principal, sia a la part esquerra? – SOL. La ballesta no fa axí gran colp en poc moviment com en gran, nils ulls no poden veer los dits quils toquen.[3]

46 QUEST. Lo cors del home, per que es pelós? – SOL. Cascún pel es estrument com se depura la vapor[4] quey entra e restreny la vapor qui ix per los poros[5] per ço que la digestió haja molts amics.

47 QUEST. Lome, per que ha lo ventre en lo mig loc del cors? – SOL. Aquella es comuna virtut[6] qui es en lo mig, e es pus abondosa a moltes parts que aquella qui es en los estrems.[7]

48 QUEST. Lome, per que menuga e beu? – SOL. Lo fusell[8] del ferre cremaría ab son moviment la roda del molí si layga aquell no refredava.

49 QUEST. Lome, per que ha dos braços e dues[9] cames? – SOL. Los .iiij. elements els dos braces e les dues cames del home, han en nombre concordança.

6. *De les questions de les branques esperituals del Arbre humanal.*

QUESTIÓ. Es demanat si les .iij. potencies de lànima son substancials o accidentals. – SOL. Més gloria pot caber en substancia que en accident, e de substancia ix major virtut

1. B, alcun *(usual)* home.—2. A, com.—3. A, toca.—4. A, manca fins al altre mot *vapor*.—5. A, porros: B, porus.—6. B, uirtut es comuna.—7. B, estremps.—8. B, fusoill.—9. B, dos *(passim)*.

que de accident, e major[1] fi està per substancia que per accident, e Deus es molt mills dispost a esser membrat entès e amat ab major bontat que ab menor, e negún accident naturalment es tan gran com substancia; e vé a les branques esperituals del Arbre humanal.

51 QUEST. Es demanat: per que memoria està més a ensús que bontat granea duració poder gloria virtut veritat? – SOL. Deus es recolible[2] e no per neguna bontat creada bonificable; e açò meteix de granea duració e les altres.

52 QUEST. Memoria de que es? – SOL. Vé a les branques esperituals del Arbre humanal.

53 QUEST.[3] Memoria per que es? – SOL. Vé a les branques esperituals del Arbre humanal.

54 QUEST. Com lumà enteniment sia .j. e sciencies sien moltes, es demanat si totes sciencies son denteniment. – SOL. Vé al .iij. palagraf denteniment a les branques esperituals del Arbre humanal.

55 QUEST. Com lenteniment den Martí sia .j. simple començament de la sua ànima, es demanat si sà a consirar universals causes[4] e particulars. – SOL. Vé al .iiij. palagraf de les branques damunt dites.

56 QUEST. Demanaren al enteniment si ell era de forma e de[5] materia. – SOL. Vé al .v. palagraf de les branques damunt dites.

57 QUEST. Demanaren al enteniment per qual natura considerava genres e especies e individuus. – SOL. Vé al .vj. palagraf de les branques damunt dites.

58 QUEST. Lo foc[6] la pera la poma e lase son intelligibles, e per açò es demanat si aquella intelligibilitat es de la essencia del humà enteniment. – SOL. Vé al .vij. palagraf del tronc damunt dit.[7]

59 QUEST. Lenteniment, còm moltiplica les especies e consira en abstractu la forma que trau dels concrets?

1. A, en mayor.—2. A, recorrible.—3. B, manca aquesta questió.—4. B, coses.—5. A, o de.—6. B, la font.—7. P, *ibidem ad 7*.

– SOL. Vé al .viij. palagraf de les branques damunt dites.

60 QUEST. Lo humà enteniment, còm ha passió per lo cors? – SOL. Vé al .ix. palagraf de les branques damunt dites.

61 QUEST. Es demanat per que los uns homens han pus sobtil enteniment quels altres. – SOL. Vé al .x. palagraf de les branques damunt dites.

62 QUEST. Per que lenteniment qui no es de la natura de[1] corporal moviment, entén pus sobtilment en un temps que en altre? – SOL. Vé al .xj. palagraf de les branques damunt dites.

63 QUEST. Com lenteniment no sia de natura corporal, qual cosa es aquella de que pot esser ple o buyt? – SOL. Vé al .xij. palagraf[2] de les branques damunt dites.

64 QUEST. Com lenteniment no sia totes coses,[3] per que entén les totalitats de les coses? e com ell sia tota sa totalitat, còm pot entendre neguna part? – SOL. Vé al .xiij. palagraf de les branques damunt dites.

65 QUEST. Com lenteniment no sia substancia aucmentable ni consumable, còm estén ni restreny la sua consideració? – SOL. Vé al .xiiij. palagraf de les branques damunt dites.

66 QUEST. Com lo humà enteniment no haja primer ni derrer corporalment, còm se mou dun loc en altre com passa[4] per mijà? – SOL. Vé al .xv. palagraf de les branques damunt dites.

67 QUEST. Com lenteniment no haja neguna natura corporal, còm ateny les substancies molles e les substancies dures? – SOL. Vé al .xvj. palagraf de les branques damunt dites.

68 QUEST. Lumà[5] enteniment, còm converteix una semblança en altra adoncs com fa gonella a son entendre

1. B, del.—2. B, capitol.—3. A, no sia de cosses.—4. B, corporament... cum *(passim)* passa.—5. B, human.

de aquelles semblances? – SOL. Vé al .xvij. palagraf de les branques damunt dites.

69 QUEST. Com lenteniment sia indivisible, per qual natura consira los antecedents els consegüents de les causes[1] e la conclusió daquelles? – SOL. Vé al .xviij. palagraf de les branques damunt dites.

70 QUEST. Com lenteniment no sia augmentable, còm và e vé aucmentabilitats de habits?[2] – SOL. Vé al .xix. palagraf en les branques damunt dites.

71 QUEST. Com lenteniment sia simple substancia, disposició[3] e proporció còm li son formes apropriades? – SOL. Vé al .xx. palagraf de les branques damunt dites.

72 QUEST. Com lenteniment no sia substancia divisible e orde sia de moltes[4] coses, còm es orde de la sua condició? – SOL. Vé al .xxj. palagraf de les branques damunt dites.

73 QUEST. Com lenteniment sia substancia indivisible, influencia e refluencia còm son en ell sustentades? – SOL. Vé al .xxij. palagraf de les branques damunt dites.

74 QUEST. Com lenteniment sia substancia indivisible, naximent e eximent còm son en ell formes sustentades? – SOL. Vé al .xxiij. palagraf de les branques damunt dites.

75 QUEST. Es demanat si entendre es de la essencia del enteniment, com siaço que lenteniment pusca ignorar coses veres e haver opinió que aquelles sien falses; e encara, que ell no entén[5] en los homens qui dormen. – SOL. Vé al .xxiiij. palagraf de les branques damunt dites.

76 QUEST. Lenteniment, còm entén sí meteix? – SOL. Vé al .xxv. palagraf de les branques damunt dites.

77 QUEST. Com intelligibilitat no sia de la essencia de la poma, ni la visibilitat de la poma no sia de la essencia del sèn, e la poma fos visible jatsiaço que no fos enteniment, es demanat si la poma fos[6] intelligible sotsposat que

1. B, els concequens de les coses.—2 P, *augmentabilitas habituum.*—3. B, dispoytio *(passim)*.—4. B, moutes.—5. B, que ell enten.—6. P, *esset.*

enteniment fos en privació. – SOL. Vé al .xxvj. palagraf de les branques damunt dites.

78 QUEST. L'enteniment, còm ateny lo universal ab lo particular? – SOL. Vé al .xxvij. palagraf de les branques damunt dites.

79 QUEST. Demanà l'ermità al enteniment per qual sèn era mills pràtic e per qual mills teòric. – SOL. Vé al .xxviij. palagraf de les branques damunt dites.

80 QUEST. Es demanat si l'enteniment especulatiu comença enans en[1] les sues semblances que en les semblances dels objects que encerca. – SOL. Vé al .xxix. palagraf de les branques damunt dites.

81 QUEST. Es demanat si l'enteniment ha en axí .vj. dreceres[2] esperituals com lo cors corporals. – SOL. Les dreceres del enteniment naturals son intellectivitat e intelligibilitat[3] e entendre; e vé al .xxx. palagraf de les branques damunt dites.

82 QUEST. Com l'enteniment no sia de natura masculina ni feminina, per que es pus sobtil e pus fort[4] en los homens que en les fembres? – SOL. Vé al .xxxj. palagraf de les branques damunt dites.

83 QUEST. L'enteniment e la sensitiva, còm han concordança? – SOL. Vé al .xxxij. palagraf de les branques damunt dites.

84 QUEST. Los[5] estruments del enteniment especulatiu, quals son? – SOL. Vé al .xxxiij. palagraf de les branques damunt dites.

85 QUEST. L'enteniment, còm nodreix son entendre de moral virtut? – SOL. Vé al .xxxiiij. palagraf de les branques damunt dites.

86 QUEST. L'enteniment, còm ha impressions actives e passives? – SOL. Vé al .xxxv. palagraf de les branques damunt dites.

---

1. A, manca *en*.—2. B, a en si .vi. dresseres.—3. P, *intelligibile*.—4. B, pus subtil e pus forts.—5. B, manca *Los*.

87 QUEST. Es demanat si lenteniment es de neguns començaments primers e generals. – SOL. Vé al .xxxvj. palagraf de les branques damunt dites.

88 QUEST. Es demanat si es un enteniment general a tots homens.[1] – SOL. Vé al .xxxvij. palagraf de les branques damunt dites.

89 QUEST. Demanà lermità al enteniment si[2] convertía la sua necessitat en contingencia. – SOL. Vé al .xxxviij. palagraf de les branques damunt dites.

90 QUEST. Jaía lenteniment malalt e demanarenli de que era la sua malaltía. – SOL. Vé al .xxxix. palagraf de les branques damunt dites.

91 QUEST. Es demanat si lenteniment es vida o si[3] vida es part dell. – SOL. Vé al .xl. palagraf de les branques damunt dites.

92 QUEST. Es demanat si lenteniment converteix la semblança de color en intelligibilitat o si color ha en sí natura dentelligibilitat. – SOL. Vé al .xlj. palagraf de les branques damunt dites.

93 QUEST. Demanà lermità al enteniment: per que somíen los homens? – SOL. Vé al .xlij. palagraf de les branques damunt dites.

94 QUEST. Demanà lermità al enteniment si havía libertat a entendre.[4] – SOL. Vé al .xliij. palagraf de les branques damunt dites.

95 QUEST. Lenteniment trist, per que desseca los osses com siaço que ell no sia de natura seca? – SOL. Vé al .xliiij. palagraf de les branques damunt dites.

96 QUEST. La prudencia del enteniment, on començа? – SOL. Vé al .xlv. palagraf de les branques damunt dites.

97 QUEST. Es demanat si enfre la essencia del enteniment e del seu esser ha differencia. – SOL. Vé al .xlvj. palagraf de les branques damunt dites.

---

1. B, los homens (esborrat).—2. A, com.—3. B, ni si.—4. B, en entendre.

98 QUEST.[1] Demanà lermità a la voluntat de que era. – SOL. Vé a la rúbrica de voluntat qui es en les branques esperituals del Arbre humanal.

99 QUEST. Demanà lermità a la voluntat, com ella no sia de natura corporal, per que ama lo foc. – SOL. Vé al .ij. palagraf de la rúbrica damunt dita.

100 QUEST. Demanà lermità a la voluntat còm faía penitencia. – SOL. Vé al .iij. palagraf de la rúbrica damunt dita.

101 QUEST. Demanà lermità a la voluntat còm peccava. – SOL. Vé al .iiij. palagraf de la rúbrica damunt dita.

102 QUEST. Es demanat si ymaginació es subject de libertat. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita al .v. palagraf.[2]

103 QUEST. Es demanat si en la ànima memoria enteniment e voluntat son segons natura eguals, e que segons raons en algunes obres sien deseguals. – SOL. Vé al .vj. e al .vij. palagraf de la rúbrica damunt dita.

7. *De les questions de les branques del Arbre moral virtuós, e primerament*[3]

1. *De justicia*

QUESTIÓ. Demanà lermità al jurista: què es justicia? – SOL. Vé a justicia a les branques del Arbre moral.

105 QUEST.[4] Justicia de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

106 QUEST. Justicia còm dura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

107 QUEST. Justicia per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

108 QUEST. Es demanat si[5] justicia es de coses visibles. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. A, B, manca.—2. B, al .v. §. de la rubrica damunt dita.—3. B, e brans del arbre moral et primo.—4. B, *afig:* demana.—5. B, manca *si.*

109 QUEST.[1] Es demanat injuria de què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

110 QUEST. Injuria còm es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[2]

111 QUEST. Es demanat si justicia es hàbit egual al enteniment e a la voluntat e a la memoria. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

112 QUEST. Sotsposat que justicia no sia egual hàbit a totes .iij. les potencies de la ànima, es demanat si la sua desegualtat sería occasió de injuria. – SOL. Granea e majoritat han ab esser concordança, e poquea e menoritat ab privació.

113 QUEST. Demanà lermità a justicia si havía molts amics. – SOL. Respòs justicia e dix que pocs son los homens qui amen Deu simplament per la sua bontat granea e eternitat.

2. *De les questions de prudencia qui son de les branques del Arbre moral.*

QUESTIÓ. Prudencia què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita de les branques del Arbre moral.

115 QUEST. Demanà lermità a prudencia si havía major concordança simplament ab lenteniment que ab la voluntat. – SOL. Una es la natura, e en la differencia de les raons son diverses maneres; e vé[3]a la rúbrica damunt dita.

116 QUEST. Es demanat si home[3]savi en lo judici consira enans entendre que amar. – SOL. Vé a la rúbrica de prudencia en les branques del Arbre moral.

117 QUEST. Es demanat si prudencia consira enans art que natura. – SOL. Negún hom poría pendre lo leó salvatge per força.

118 QUEST. Demanà lermità al jurista per que usava més de prudencia ab la memoria que ab lenteniment. –

1. A, manca aquesta questió.—2. B, a (manca *Vé)* la rubrica da. di. *(abreujatures usuals)*.—3. A, es la natura en la differencia de les raons son diuerses e ue.—3. B, sil home.

SOL. Totes les bones costumes no son encara vengudes en lo mon.

119 QUEST. Es demanat si prudencia ha major concordança ab los ulls que ab les orelles. – SOL. La esperiencia es dels ulls e les posicions son de les orelles.

120 QUEST. Demanà lermità a prudencia si havía enans bona opinió que mala. – SOL. Respòs prudencia e dix que ella no era karitat sa germana, qui per molts homens es enganada.

121 QUEST. Demanà lermità a prudencia en qual temps[1] de la taula havía major força. – SOL. Pocs homens son aquells qui dementre[2] han fam e menuguen, de temprança hagen membrança.

122 QUEST. Demanà lermità a prudencia si en les majors necessitats era pus forts. – SOL. Respòs prudencia e dix que en ella tots los homens no eren eguals.

123 QUEST. Demanà lermità a prudencia si li era leguda cosa mentir.[3] – SOL. Respòs prudencia e dix al ermità que una donzella vivía de verí.

3. *De les questions de fortitut de les branques[4] del Arbre moral*

QUESTIÓ. Fortitudo què es?[5] – SOL. Vé a la rúbrica de fortitudo en les branques del Arbre moral.

125 QUEST. Fortitudo còm es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

126 QUEST. Fortitudo de que es majorment?[6] – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

127 QUEST. Fortitudo per que es? – SOL. Fortitudo es per ço quels homens pusquen haver deliberació a usar de lurs raons.

128 QUEST. Demanà lermità a fortitudo si era major per amor que per paor. – SOL. En tota virtut està amor

1. B, larmitta en qual temps.—2. B, que dementre que.—3. B, si li ere leugera cosa a mentir.—4. B, de fortitudo que son de les branques.—5. B, que es fortitudo.—6. B, maes (corregit de *maioritat*).

denant les raons humanes e temor detràs, com sia ço que temor sia consequencia d'amor.

129 QUEST. Demanà lermità a fortitudo qual amava més, o lenteniment o la voluntat. – SOL. Dix fortitudo que lenteniment li mostrava felicitat e perill, e voluntat li consellava que prengués felicitat e que no hagués paor de perill.

130 QUEST. Demanà lermità a fortitudo ab que vencía la batalla. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

131 QUEST.[1] Demanà lermità a fortitudo on estava. – SOL. Dix fortitudo que ella estava en tots aquells qui la amauen.

132 QUEST. Demanà lermità a fortitudo còm[2] crexía. – SOL. Respòs fortitudo e dix que ella havía tal natura com contrarietat qui on més hom la toca ella creix.[3]

133 QUEST. Demanà lermità a fortitudo de que vivía. – SOL. Fortitudo dix que ella vivía de les semblances que li donaven[4] ses germanes a menjar.

4. De les questions de temprança de les branques del Arbre moral.

QUESTIÓ. Temprança què es? – SOL. Vé a la rúbrica de temprança de les branques del Arbre moral.

135 QUEST. Demanaren a temprança còm havía nom. – SOL. Respòs temprança e dix quel seu[5] nom era sanitat.

136 QUEST. Temprança, dix lermità: per quet volen mal los metges? – SOL. Respòs temprança e dix quels metges[6] li volíen mal per ço car ella procurava que ells fossen pobres.

137 QUEST. Demanaren a temprança de qual linatge era. – SOL. Respòs temprança e dix que justicia e fortitudo eren ses germanes.

1. A, manca aquesta questió.—2. B, cum.—3. B, aytal natura.com contrarietat. que on mes ell la toca ella creys.—4. B, dauen.—5. A, que seu.—6, A, meges: B, meties *(usual)*.

138 QUEST. Demanaren a temprança de que[1] vivía. – SOL. Respòs temprança e dix que paor de mort e vergonya eren les sues viandes.

139 QUEST. Demanaren a temprança per que amava més estar ab lo rey que ab[2] lo pagès. – SOL. Respòs temprança e dix que en aquell loc on ella pot més guanyar e on ella es pus necessaria, està pus volentera.

140 QUEST. Temprança, dix lermità: per que has major paor del vi que de laygua? – SOL. Respòs temprança e dix que la gran sabor procurava la sua mort.

141 QUEST. Temprança, dix lermità: per que és tan enujosa? – SOL. Respòs temprança e dix que ella era enujosa per ço car los homens sovén menjaven e bevíen.

142 QUEST. Demanaren a temprança si havía haguda paor. – SOL. Respòs temprança e dix que ella havía paor totes aquelles vegades quels homens faíen convits e parlaven de saboroses viandes.[3]

143 QUEST. Temprança, dix lermità: per que est tan magra? – SOL. Respòs temprança e dix que ella era magra per ço car a la taula dormía fortitudo e memoria no la membrava.

5. *De les questions de fe de[4] les branques del Arbre moral*

QUESTIÓ. Demanà lermità a un religiós: què es fe? – SOL. Vé a la rúbrica de fe en les branques del Arbre moral.

145 QUEST. Fe, dix lermità: per que és?[5] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

146 QUEST. Fe,[6] per que plores? – SOL. Respòs fe e dix que ella plorava per ço cor los lops mengen les ovelles.

147 QUEST. Fe, dix lermità: ames veritat? – SOL. Respòs fe e dix que ella era de veritat serventa e en ella veritat havía posada la sua figura.

---

1. B, qui.—2. B, am *(passim)*.—3. B, e parlauen (A, parlen) de saborosos uiandes.—4. A, e de.—5. B, fe (A, Ffe, *usual* a principi de questió) dix larmitta per que est.—6. B, E fe.

148 QUEST. Fe, dix lermità: és[1] estrument del enteniment? – SOL. Respòs fe e dix que ella era escut del enteniment qui talla e aucíu ab lespasa[2] los seus enemics.

149 QUEST. Demanaren a fe si havía molts amics. – SOL. Respòs e fe e dix que si ella hagués molts amics, no[3] estegren en Jherusalem los lops qui aucíen les ovelles, nil Sol donara sa claredat[4] als infeels debades.

150 QUEST. Demanaren a fe si ella en la batalla anava primera. – SOL. Respòs fe e dix que en la batalla era lo seu offici supposició, e del enteniment demostració, e per açò anava primera.

151 QUEST. Fe, quals son los teus mèrits? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

152 QUEST. Demanaren a fe si amava lenteniment els[5] seus mèrits. – SOL. Respòs fe e dix que tot bon cavaller[6] ama lo seu bon cavall.

153 QUEST. Demanà fe al enteniment si la amava més que sí meteix. – SOL. Lenteniment respòs e dix que ell havía major mèrit per entendre que per creença, car per entendre estava franc e per creença era sotsmès e forçat en ço que faía.

6. *De les questions desperança de les branques del Arbre moral.*

QUESTIÓ. Esperança què es? – SOL. Vé a la rúbrica desperança en les branques del Arbre moral.

155 QUEST. Esperança per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

156 QUEST. Demanà lermità a esperança si havía enganat null hom. – SOL. Respòs esperança e dix que si ella hagués enganat negún home, que ella hagra errat contra nostra Dona qui la ha molt amada e a son Fill moltes vegades remembrada; mas la sua figura enganava molts homens contra la sua forma; e vé a la rúbrica damunt dita.

1. B, dix ueritat est.—2. B. e ociu ab laspaa.—3. B, e no.—4. B, clardat.—5. A, los (sense conjuncció).—6. A, que tot caualler.

157 QUEST. Demanaren a esperança si ella era en aquells homens qui amen més sí metexes que Deus? — SOL. Respòs esperança e dix que ella era germana de misericordia e de justicia.

158 QUEST. Demanaren a esperança com vencía la justicia de Deu. — SOL. Respòs esperança e dix que en ço quel peccador se jutjava e la justicia de Deu amava, ella[1] aportava la misericordia de Deu ab la qual Deus perdonava.

159 QUEST. Demanaren a esperança còm crexía. — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

160 QUEST. Demanà lermità a esperança si havía haúda paor. — SOL. Respòs esperança e dix que tota hora quel home savi se confiava en la sua saviea el rey en lo seu poder e lome[2] sà en la sua sanitat, havía paor.

161 QUEST. Demanà lermità a esperança per què era major en los homens[3] malalts que en los sans e en los homens pobres que en los rics. — SOL. Respòs esperança e dix que en les necessitats remembren los homens lurs amics.

162 QUEST. Demanà lermità a esperança si la misericordia de Deu era major que peccat. — SOL. Respòs esperança e dix al ermità que ell feés aquella demanda a nostra Dona, qui de la misericordia de Deu havía tot ço ques volía adoncs com li parla[4] daquells qui en ella se confíen.[5]

163 QUEST. Demanà lermità a esperança si era de natura de tristor. — SOL. Respòs esperança e dix al ermità que desesperança la sua enemiga null temps no havía alegrat negún home.

7. *De les questions de caritat de les branques del Arbre moral*

QUESTIÓ. Demanà lermità al prelat si sabía que era karitat. — SOL. Vé a la rúbrica de karitat en les branques del Arbre moral.

1. A, e la.—2. B, e home.—3. A, manca fins al altre mot *homens*: B, afegit al marge.—4. A, com parla.—5. B, comfien.

165 QUEST. Demanaren a karitat per que era. – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

166 QUEST. Caritat, dix lermità: de que és plena? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

167 QUEST. Demanà lermità a karitat per que estava més[1] volentera en los homens pobres que en los rics. – SOL. Respòs karitat e dix que per los diners e les possessions[2] apropriades estava molt fortment menyspreada.

168 QUEST. Demanaren a karitat: los homens rics de qui son?[3] – SOL. Respòs karitat e dix quels homens rics deuríen esser procuradors dels homens pobres.

169 QUEST. Caritat, dix lermità: e qui tà comvidada? – SOL. Respòs karitat e dix que ella menjava a la taula de justicia e desperança.[4]

170 QUEST. Caritat: per que no has paor? – SOL. Respòs caritat e dix que ella no havía paor per ço car son creador amava més que sí metexa.[5]

171 QUEST. Caritat, per que ama[6] més estar en la voluntat que en lenteniment? – SOL. Caritat dix que en aquesta vida voluntat era enans al amat, que lenteniment al entès.

172 QUEST. Caritat, en qual temps eres més honrada? – SOL. Respòs karitat e dix que en aquell temps era molt[7] honrada en lo qual poblica utilitat era molt amada.

173 QUEST. Demanà lermità a karitat si ella era gran. – SOL. Respòs karitat e dix que ella era gran en potencia, car tot hom ne pot[8] haver della aytanta com ne vol; mas per ço car[8] havía pocs amics, era poca en actu, e per açò estava trista e malalta e emfre les gents desonrada. E adoncs lermità plorà per ço que karitat deía.

---

1. B, pus.—2. B, e possessions.—3. A, manca fins a la solució de la questió qui segueix.—4. B, desperansa e de iusticia.—5. B, pahor no auia per so car son creator mes que si metexa amaua.—6. P, *diligis*.—7. B, mes.—8. B, en potencia car potencia tot hom pot.—9. B, com.

8. *De les questions de justicia e de prudencia*

QUESTIÓ. Justicia e prudencia, còm han concordança? – SOL. Vé a la rúbrica de justicia e prudencia en les branques del Arbre moral.

175 QUEST. Prudencia, còm es ancilla de justicia e justicia de prudencia? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

176 QUEST. Demanà lermità a justicia e a prudencia[1] si havíen major concordança possitivament que demostrativament. – SOL. Respòs prudencia e dix que ella amava més demostració que supposició, per ço cor[2] era semblança del enteniment; e justicia respòs e dix que en la ignorancia del enteniment estava ella malalta.

177 QUEST. Demanà lermità al jutge si en lo judici devía enans consirar justicia que prudencia. – SOL. El jutge[3] respòs e dix que de nits en la sua cambra veía ab lo lum[4] les letres de son libre, la significació de les quals desirava saber per ço que veritat pogués dir a aquells qui la demanaven.

9. *De les questions de justicia e de fortitudo*[5]

QUESTIÓ. Fortitudo, còm desperta justicia e còm la guarda dels lops? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

179 QUEST. Justicia e fortitudo, per que reptaven la voluntat del peccador qui peccava? – SOL. Justicia e fortitudo son per ço que en elecció la voluntat haja deliberació.

180 QUEST. Demanà lermità a fortitudo per que injuria era tan fortment en lo mon moltiplicada. – SOL. Respòs fortitudo e dix que justicia la havía quaix tota oblidada.

181 QUEST. Demanà lermità a fortitudo si havía vergonya. – SOL. Respòs fortitudo e dix que ella havía vergonya dels falliments que justicia sa germana faía en ço que no ponía aquells qui la desonraven.

---

1. B, e prudencia.—2. B, demonstracio que suppoitio per so com *(passim)*.—3. B, iusticia.—4. B, uesia ab lum.—5. B, e fortitut.

10. *De les questions de justicia e de temprança*

QUESTIÓ. Demanà lermità a justicia per que havía tan belles paraules. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

183 QUEST. Demanà lermità a justicia si havía dolor en lo cap. – SOL. Respòs justicia e dix que temprança era sa germana.

184 QUEST. Temprança, dix justicia: per que moblidats[1] en la taula? – SOL. Respòs temprança e dix a justicia que ella[2] la oblidava per ço car no la castigava ab dejunis.

185 QUEST. Demanà lo jutge a justicia e a temprança com poría auciure e vençre gola e injuria, car sovén lo temptaven e lempatxaven[3] com legía en son libre e estava en judici. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

11. *De les questions de justicia e de fe*

QUESTIÓ. Demanà fe a justicia si era justa cosa que ella fos tan fortment menyspreada per alguns[4] homens qui per ella eren tan honrats e tan rics. – SOL. Plorà justicia e dix a fe que ella no faía gran demanda, emperò aquella demanda que faía volía escriure en lo seu libre per ço que al dia del judici nagués membrança.

187 QUEST. Demanaren a fe e a justicia si eren amigues. – SOL. Vé a la rúbrica de justicia e de fe en les branques del Arbre moral.

188 QUEST.[5] Fe, dix justicia: e per que plores? – SOLUCIÓ. Justicia, dix fe: e per que tu no majudes?

189 QUEST. Fe, dix justicia: has diners?[6] – SOL. Dix fe a justicia, per que no faía aquella demanda a la voluntat dels homens qui tant los amen?

---

1. B, e per que me oblides.—2. B, e dix que ella.—3. B, com poría ociure e uencre golo e iniuria car soueny la temptauen elenpatzauen.—4. B, tant fortment menyspresada per alcuns *(formes usuals)*.—5. A, manca aquesta questió.—6. B, dines.

12. *De les questions de justicia e desperança*

QUESTIÓ. Demanà justicia a esperança si en ella null temps sera fadigada. – SOL. Respòs esperança e dix que enfre amdues estava tota hora concordança; e vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

191 QUEST. Demanà lermità a justicia e a esperança[1] de que vivíen. – SOL. Respongueren justicia e esperança e digueren[2] que elles vivíen de concordança.

192 QUEST. Demanà lermità a justicia si podía esser vençuda. – SOL. Respòs justicia e dix que ella no podía esser vençuda en aquells homens qui en ella han esperança.

193 QUEST. Demanà lermità a justicia, com ella punesca[3] los peccadors de peccat, per que los peccadors han en ella esperança? – SOL. Respòs justicia e dix que negún peccador havía en ella esperança qui nos penedís de son peccat, contra lo qual penidiment ella no podía fer tort a esperança.

13. *De les questions de justicia e de caritat*[4]

QUESTIÓ. Demanaren a justicia per que era tan fortment irada.[5] – SOL. Dix justicia que ella era irada per ço car caritat la havía quaix oblidada; e vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

195 QUEST. Demanà lermità a justicia per que era tant afaenada. – SOL. Dix justicia que ella havía treball per ço que karitat era quaix perduda.[6]

196 QUEST. Dix lermità a karitat si justicia fora ociosa si ella fos en tots homens. – SOL. Respòs caritat e dix que si ella fos en tots homens, justicia fora afaenada en guardonar tots homens per amar.

197 QUEST. Justicia, dix karitat: e per que plores? – SOL. Respòs justicia e dix que ella plorava per ço car

1. B, ella e speransa.—2. B, dixeren *(passim)*.—3. B, cum ella punisca.—4. B, e caritat.—5. B, tant fortment yrada.—6. B, per so com caritat era quays tota perduda.

més homens jutjava a dampnació que a salvació; e adoncs caritat plorà ab justicia longament, e dix que elles eren vengudes en suplici de mals homens.

14. *De les questions de prudencia e de fortitudo*[1]

QUESTIÓ. Fortitudo, ab que serveix prudencia? – SOL. Si fortitudo no causàs abstinencia, prudencia no pogra haver deliberació; e vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

199 QUEST. Prudencia e fortitudo, per que son amigues? – SOL. Dementre fortitudo prodúu abstinencia, prudencia fa comparació de les coses ab differencia per ço ques faça bona elecció.[2]

200 QUEST. Prudencia, per que mor? – SOL. En la consumació del carbó es la consumació de la flama.

201 QUEST. Fortitudo de que viu? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

15. *De les questions de prudencia e de temprança*

QUESTIÓ. Demanà lermità a prudencia e a temprança qual delles faía la elecció. – SOL. Dos homens menjaven a una[3] taula, e la .j. partí la carn en dues parts eguals en bontat e en pes, e laltre près la una part e donà a son companyó laltra; e vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

203 QUEST. Prudencia, còm es malalta? – SOL. En la malaltía de temprança està la malaltía de prudencia.

204 QUEST. Temprança, còm està sana? – SOL. Està lo lum en la cambra, el mercader compta sos diners.

205 QUEST. Prudencia e temprança, en qual hora del dia son majors amigues? – SOL. Pregà temprança prudencia que li feés[4] lum a la taula, e pregà prudencia temprança que escrivís lo seu libre dementre menjava.

---

1. A, de fortitudo e de prudencia: B, de iusticia e de fortalea.— 2. B, que fassa bona electio.—3. B, en .i.ª.—4. A, que ell fees.

16. *De les questions de prudencia e de fe*

QUESTIÓ. Prudencia e fe, còm han concordança contra vicis? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

207 QUEST. Fe, còm es subject de prudencia? – SOLUCIÓ. Fe fa supposició[1] per creença en lo començament adonc com lenteniment encerca la affirmació e la negació, e prudencia de aquella supposició trau la affirmació o la negació ab demostració.

208 QUEST. Com prudencia viva per entendre, per que ama fe qui no entén? – SOL. Fe es bastó en lo qual la prudencia malalta se sosté.

209 QUEST. Demanà lermità a fe si era tan amiga de la voluntat com del enteniment. – SOL. Respòs fe e dix que ella era dona per lenteniment qui li era[2] obedient, e estava franca per la voluntat qui no li faía negún costrenyiment.

17. *De les questions de prudencia e desperança*[3]

QUESTIÓ. Atrobà lermità esperança en la carrera e demanà li on anava ni don venía. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

211 QUEST. Demanà lermità a prudencia per que amava[4] tant esperança. – SOL. Respòs prudencia e dix que esperança era bon missatge, car ella li aportava lo bé de Deu, del qual vivía.

212 QUEST. Demanà lermità a prudencia si esperança sujava,[5] car tan sovén anava e venía. – SOL. Respòs prudencia e dix que esperança havía aytal natura com la flama del foc, quis mou per ço que pusca viure.

213 QUEST. Demanà lermità a prudencia si li[6] volía vendre esperança. – SOL. Respòs prudencia e dix que si ella venía esperança, hauría paor e freytura.

1. A, B, suppoicio.—2. B, qui a ella era.—3. B, e speransa.—4: B, ama.—5. A, suaua: B, sen uiaua.—6. A, la.

18. *De les questions de prudencia e de caritat*

QUESTIÓ. Prudencia, dix caritat: e per que nous mostrats major[1] en amar Deu que en amar los homens, com yo sia per la primera entenció en amar Deu e per la segona en amar los homens? – SOL. Respòs prudencia e dix que ella feés aquella questió a la voluntat den Martí, qui ama més lo seu honrament e aquell de son fill, que aquell[2] de Deu.

215 QUEST. Demanà caritat a prudencia per que dormía, car quaix tot lo mon se perdía? – SOL. Respòs prudencia e demanà a caritat, devoció per que tant se tardava e tost no venía?

216 QUEST. Demanà lermità a prudencia e a caritat, si havíen major concordança en egualtat que en majoritat e menoritat. – SOL. Respongueren prudencia e karitat e digueren que Deus era egualment intelligible e amable ab granea de bontat e de veritat.

217 QUEST. Demanà lermità a prudencia e a karitat si havíen gran amistat. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

19. *De les questions de fortitudo[3] e de temprança*

QUESTIÓ. Demanà lermità a temprança ab que vencía gola la sua enemiga. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

219 QUEST. Demanà lermità a fortitudo, qui la guardonava[4] del seu treball. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

220 QUEST. Atrobà lermità virtut e demanàli de que vivía. – SOL. Respòs virtut e dix que ella vivía de fortitudo en temprança e de temprança en fortitudo; e vé a la rúbrica damunt dita.

221 QUEST. Demanà lermità a temprança en qual hora del dia era major. – SOL. Respòs temprança[5] e dix que

1. A, nom mostrats mayor.—2. B, quel honrament.—3. A, fortitut. —4. A, guardaua.—5. B, tempran.

ella era major en aquella hora del dia en la qual ab fortitudo havía tan gran concordança, que gola vencía sens que neguna[1] passió no sentía.

20. *De les questions de fortitudo e de fe*

QUESTIÓ. Demanà lermità a fe ab que constrenyía lenteniment. – SOL. La força de la supposició qui eleyg afirmació o negació sens dubitació, liga al enteniment les sues cames; e vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

223 QUEST. Lenteniment, còm pren làbit de fe que Deus li doua? – SOL. Enaxí com la voluntat pren làbit de caritat amant Deus més que sí metexa, enaxí lenteniment pren hàbit de fe obedient a altre e no a sí meteix;[2] e vé a la rúbrica damunt dita.

224 QUEST. Demanà lermità a fe còm crexía. – SOLUCIÓ. Respòs fe e dix que ella crexía on pus fortment fortitudo ab veritat lenteniment costrenyía.

225 QUEST. Demanà lermità a fortitudo si era tan gran per demonstració com per creença. – SOL. Respòs fortitudo e dix que ella era major en la fi que en lo començament, com siaço quel començament sia per raó de la fi.

21. *De les questions de fortitudo e desperança*

QUESTIÓ. Demanà lermità a fortitudo[3] còm usava desperança. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

227 QUEST. Demanaren al peccador si fortitudo era en ell major com se jutjava o com la misericordia de Deu esperava. – SOL. Respòs lo peccador e dix que com se jutjava en esser digne de pena, sentía gran passió per la gran paor que havía de la gran justicia de Deu que molt amava, per raó de la qual paor plorava; e com en Deu

1. B, nulla.—2. B, pren labit de fe obedient ad altre e no assi meteys (manca fins al final).—3. B, demana a fortitudo lermita.

sesperava e la sua esperança[1] a la misericordia de Deu trametía, neguna dolor ni passió no sentía el seu cor de alegrança e audacia se complía.

228 QUEST. Demanà lermità a fortitudo si null temps era estada vençuda. – SOL. Respòs fortitudo[2] e dix que ella era vençuda totes vegades[3] que esperança de ellas partía.

229 QUEST. Demanà lermità a fortitudo si ella podía costrènyer ni forçar esperança. – SOL. Respòs fortitudo e dix que ella no podía costrènyer esperança per ço car Deus francament la donava e francament anava e venía.

22. *De les questions de fortitudo[4] e de caritat*

QUESTIÓ. Demanà lermità a karitat: per que Deus dona en est segle tantes de passions als seus amics? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

231 QUEST. Caritat, dix lermità: per que Deus mana que hom am son enemic? – SOL. Respòs karitat e dix que Deus vol que hom am son enemic per ço que ella haja gran força.

232 QUEST. Demanà lermità a caritat si ella havía major força en amar son amic que en amar son enemic. – SOL. Respòs karitat e dix que ella amava son amic ab concordança sens passió, e amava son enemic ab contrarietat e passió; e per açò anava[5] amar ab un peu greu e ab altre leuger.

233 QUEST. Caritat, dix lermità: per que lome pobre ha major mèrit si fa almoyna de un diner, que lome ric qui fa almoyna de un bessant?[6] – SOL. Aquell aconsegueix major mèrit qui ama fer bé ab tot son poder.

23. *De les questions de temprança e de fe[7]*

QUESTIÓ. Demanà lermità a fe e a temprança si fortitudo les havía convidades. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques[8] del Arbre moral.

1. B, semblansa.—2. A, manca aquest mot.—3. B, les uegades.—4. A, fortitut.—5. B, amaua.—6. B, dun basan.—7. A, e fe.—8. A, raijs.

235 QUEST. Demanà lermità a fe de que era lo seu dejuni. – SOL. Respòs fe e dix que enaxí era el seu dejuni esperitualment de supposició sens dubitació qui es càrcer[1] del enteniment, com es de temprança dejuni corporalment abstinencia de menjar viandes saboroses e delicades.[2]

236 QUEST. Demanà lermità a fe si ella era major en creença que temprança en abstinencia. – SOL. Neguna virtut corporal pot esser egual en granea de bontat, ab esperitual virtut.

237 QUEST. Atrobà lermità temprança a la qual[3] demanà on anava. – SOL. Respòs temprança e dix que ella anava axí mortifficar sadollament e sabor[4] sobre la natura de la appetitiva, com faya fe qui anava mortificar la inquisició del enteniment sobre demostració.

24. *De les questions de temprança e esperança*

QUESTIÓ. Demanà lermità a temprança còm procurava amistat enfre justicia e esperança. – SOL. Vé à la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

239 QUEST. Esperança còm es causa[5] de temprança? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

240 QUEST. Demanà lermità a temprança de que era lo drap de la sua gonella.[6] – SOL. Respòs temprança e dix quel drap de la sua gonella era de justicia e d esperança.

241 QUEST. Demanà lermità a temprança si esperava haver major esperança com menjava galines que com menjava cebes. – SOL. Respòs temprança e dix que ella havía paor totes les vegades que menjava saboroses viandes e bevía vi grec.[7]

1. B, que axi era lo seu deiuni sperualment de suppositio. sens dubitatio qui es carcera.—2. A, deliquades.—3. A, al qual.—4. A, sadollament sabor.—5. B, cosa.—6. A, manca fins al altre mot *gonella*.—7. A, e beure vj grech: B, e beuia uin grech.

25. *De les questions de temprança e caritat*

QUESTIÓ. Demanà lermità a temprança per que no era tan gran virtut com[1] caritat. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

243 QUEST. Demanà lermità a differencia, temprança e caritat en que eren differents. – SOL. Respòs differencia e dix que temprança comptava[2] ço que guanyava e ço que despenía, e caritat donava tot ço que havía.

244 QUEST. Demanà temprança a caritat si la amava. – SOL. Respòs caritat e dix que ella amava tots aquells qui haver la volíen.

245 QUEST. Demanà caritat a temprança si era tan gran en lo rey com en la regina.[3] – SOL. Respòs temprança e dix a caritat que feés aquella questió a fortitudo qui ho sabía.

26. *De les questions de fe e esperança*

QUESTIÓ. Demanà un gentil[4] a un cristià e a un sarraí qual dells segons sa secta[5] podía haver major fe e major esperança. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

247 QUEST.[6] Demanà lo gentil al crestià e al sarraí qual damdós era mills dispost a esser humil. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

248 QUEST. Demanà lo gentil al cristià e al sarraí qual damdós era mills dispost a membrar la misericordia de Deu. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

249 QUEST. Demanà lo gentil a un cristià e a .j. sarraí, si amdós anaven en infern, qual damdós hauría major pena. – SOL. Respongueren lo cristià el sarraí e digueren que aquell hauría major pena qui sería estat pus contrari[7]

1. A, con.—2. A, B, comtaua.—3. B, reyna.—4. A, vn gentil hom.—5. B, en .i. crestia e a .i. serray qual dells segons sa creensa.—6. A, P, manca aquesta questio.—7. B, maior contrari.

a major fe e a major[1] esperança; e adoncs lo gentil loà la fe dels cristians e dix mal de la creença dels sarraíns.

27. *De les questions de fe e caritat*[2]

QUESTIÓ. Demanà lermità a fe e a caritat per que[3] eren tan grans. — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

251 QUEST. Demanà lermità a fe e a caritat, si en Deus no fos trinitat e que no fos Deus encarnat, si les pogra Deus haver creades en la major majoritat qui pot esser creada. — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

252 QUEST. Com fe e caritat degen haver gran concordança, fe per que ha tant paucs[4] amics? — SOL. Negún arbre ha colpa sil gel crema les sues flors.

253 QUEST. Demanà caritat a fe per que plorava. — SOL. Respòs fe e dix que ella plorava per ço car era en pocs homens e car per tants[5] homens era desonrada.

28. *De les questions desperança e caritat*[6]

QUESTIÓ. Esperança còm moltiplica? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

255 QUEST. Demanà lermità a esperança si ella podía esser en aquesta vida egual a caritat en granea de bontat. — SOL. Respòs esperança e dix que si en aquesta vida ella podía[7] esser egual a caritat, seguiras de necessitat que en laltre segle fos en los homens salvats, en los quals està caritat.[8]

256 QUEST. Demanà lermità a esperança si era tan gran per ço com amava virtut, com per ço com desamava vici.[9] — SOL. Respòs esperança e dix que ell feés aquella questió a voluntat, qui es major en granea de bontat per amar[10] que per desamar.

---

1. B, e maior.—2. B, e de caritat.—3. B, de que.—4. B, pocs.—5. B, tots.—6. A, manca *e caritat*.—7. B, pogues.—8. B, carit.—9. B, car desamaua uisci.—10. B, a granea de bontat per amor.

257 QUEST. Demanà lermità a caritat si ella era aytàn gran en amar la justicia de Deu, com en amar la sua misericordia. – SOL. Respòs caritat e dix al ermità que ella amava segons sa natura la justicia de Deu, e amava la sua misericordia per ço car esperança li ho consellava.

29. *De les questions de sanctedat*[1]

QUESTIÓ. Sanctetat, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

259 QUEST. Demanà lermità al prelat: qual es pus comuna virtut? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

260 QUEST. Sanctedat jaía malalta e un anyell demanà li en qual loc se sentía major dolor. – SOL. Respòs sanctedat e dix que en aquell loc per que ella[2] era major, era pus fortment nafrada.

261 QUEST. Demanaren a sanctedat en quants homens estava. – SOL. Respòs sanctedat e dix quel seu contrari estava en tants homens que nols podía comptar.[3]

30. *De les questions de paciencia*

QUESTIÓ. Paciencia, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

263 QUEST. Paciencia, per que es? – SOL. Si paciencia no fos, fortitudo no pogra guanyar mèrit ab majoritat; e vé a la rúbrica damunt dita.

264 QUEST. Paciencia, còm es pus fort que fortitudo?[4] – SOL. Per ço car paciencia ha major concordança ab humilitat que fortitudo, ha més amics que fortitudo.[5]

265 QUEST. Demanaren a paciencia ab que vencía la batalla.[6] – SOL. Respòs paciencia e dix que ella vencía los homens ergullosos e irats e escarnidors e les adversitats,[7] ab humilitat e esperança.

---

1. A, santedat; B, sanctitat *(usual)*.—2. A, ell.—3. A, B, comtar *(passim)*.—4. A, manca *que fortitudo*.—5. A, manca *ha més amics que fortitudo*.—6. B, baralla.—7. A, auersitats.

31. *De les questions de abstinencia*

QUESTIÓ. Abstinencia, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita, a les branques del Arbre moral.

267 QUEST.[1] Abstinencia, còm comença? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

268 QUEST. Abstinencia, què guanya? – SOL. Abstinencia guanya prudencia temprança humilitat e esperança.

269 QUEST. Abstinencia, còm mor? – SOL. Anà voluntat[2] en la batalla e no menà ab sí prudencia, e morí en la batalla abstinencia.

32. *De les questions de humilitat*

QUESTIÓ. Humilitat, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

271 QUEST. Humilitat, còm puja los homens en granea de bontat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

272 QUEST. Humilitat, per que desira esser en tots homens? – SOL. Negún hom ergullós desira haver par.

273 QUEST. Un anyell demanà a humilitat en qual subject estava la sua major majoritat. – SOL. Respòs humilitat e dix que tort havía lanyell qui oblidava Jesu Christ, lo qual havía presa sa[3] semblança.

33. *De les questions de pietat*

QUESTIÓ. Pietat, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

275 QUEST. Per que lome viu avorrex tocar lome mort e no avorreix tocar la bestia[4] morta? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

276 QUEST. Demanà lermità a Deu si ell hagra tan gran pietat[5] dels homens peccadors si no fos encarnat crucificat e mort, com ha per ço cor es encarnat e en quant

1. B, trasposa aquesta questió a la següent.—2. B, la uoluntat.—3. B, la sua.—4. B, auorreys la bestia.—5. A, hagra pietat.

home ha estat crucificat e mort. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

277 QUEST. Per que fembra naturalment es pus piadosa e ha major paor que home? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

34. *De les questions de castedat*

QUESTIÓ. Castedat, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

279 QUEST. Castedat, per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

280 QUEST. Per que la fembra casta es pus loada per castedat que lome qui es cast? – SOL. Un home poc vencé[1] un home gran en la batalla, per raó del qual venciment hac gran laor.

281 QUEST. Per que lo pare ha major plaer que sa filla sia casta, que son fill? – SOL. Naturalment les fembres son pus vergonyoses quels homens, e de la vergonya del amat ha vergonya lamic.

35. *De les questions de larguea*

QUESTIÓ. Larguea, què es?[2] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

283 QUEST. Demanà lermità a Deu si ell pogra sens encarnació crear larguea en major majoritat. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

284 QUEST. Per que lome larc ha major plaer en donar que en pendre? – SOL. Naturalment aquell qui dona es pus luny a avaricia e pus prop a caritat que aquell qui pren.[3]

285 QUEST. Per que[4] lome vell naturalment no es tan larc com home[5] jove? – SOL. Naturalment la complexió de la sanc e larguea han concordança, e la complexió[6] de malencolía e avaricia; e lo Sol dona[7] major virtut a la flor de

1. A, pot uencre: P, *vincebat*.—2. A, que es larguea.—3. B, peccaren? —4. B. manca *Per que*.—5. B, lome.—6. A, complexia.—7. A, donaua.

complexió calda e humida en pujant, que en devallant a la flor de complexió seca e freda.

36. *De les questions de lealtat*

QUESTIÓ. Lealtat,[1] què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

287 QUEST. Per que home naturalment es pus leal per amor que per temor? – SOL. Per ço com en Deu ha amor e no temor,[2] es pus noble tota voluntat per amar que per desamar.

288 QUEST. Lealtat, ab que va? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

289 QUEST. Lealtat, on està?[3] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

37. *De les questions de fermetat*

QUESTIÓ. Fermetat, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

291 QUEST. Fermetat, per que es? – SOL. Si l cavall no fogís, lo seu ligam no fora; e vé a la rúbrica damunt dita.

292 QUEST. Demanà lermità al rey si estava pus ferm en son prepòsit per esperança que per fortitudo. – SOLUCIÓ. Respòs lo rey e dix que ell no podía trametre a Deu la sua força, al qual trametía[4] la sua esperança.

293 QUEST. Demanà lermità a fermetat si era tan prop a creença com a entendre. – SOL. Respòs fermetat e dix que ella era prop a dubitació per creença e luny per entendre, e per açò havía consciencia com faía contra ço que entenía.

38. *De les questions de diligencia*

QUESTIÓ. Diligencia, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

1. B, leyaltat *(forma usual i* leyal).—2. A, cor (manca *Per ço)* en deu ha amor e temor.—3. B, estat.—4. B, trametria.

295 QUEST. Per que la mare es pus diligent a nodrir[1] son fill com es poc que com es gran? – SOL. Lo nodriment del infant[2] dementre que es poc, requer nodriment natural, e com[3] es gran, moral, lo qual li deu donar son pare.

296 QUEST. Demanà lermità al mercader per que era pus diligent en guanyar diners que virtuts. – SOL. Respòs lo mercader e dix que son pare era pus diligent en guanyar diners, que son prelat en guanyar[4] virtuts.

297 QUEST. Per que lo cavaller es pus diligent en guanyar honor e laor, que en procurar sanitat de son cors? – SOL. Aquelles coses qui son pus semblants a Deu, son naturalment més desiderables.[5]

39. *De les questions de suavetat*

QUESTIÓ. Suavetat, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

299 QUEST. Suavetat, de qui[6] es filla? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

300 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona si son Fill era suau. – SOL. Respòs nostra Dona e dix al ermità que ho demanàs a la creu e a la malea dels homens per qui son Fill es tant desonrat, digne[7] de molt gran honrament.

301 QUEST. Suavetat, per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

40. *De les questions de consciencia*

QUESTIÓ. Consciencia, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques[8] del Arbre moral.

303 QUEST. Es demanat si l primer moviment de consciencia està per amor o per temor. – SOL. La forma de consciencia està per amor, e la sua figura per temor: es, doncs, en consciencia amor causa de temor.

---

1. B, en nodrir.—2. B, enfant.—3. B, quant.—4. B, en gaanyar.—5. B, desirables.—6. B, de que.—7. B, [qui es] digne.—8. A, en les branques (B, afegit al marge) damunt dites.

304 QUEST. Consciencia, per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

305 QUEST. Demanà lermità à consciencia si era virtut natural o moral. – SOL. Respòs consciencia e dix que ella era virtut natural qui en virtut moral posava la sua semblança, la qual no posa[1] en aquells peccadors qui no han esperança.

41. *De les questions de temor*

QUESTIÓ. Temor, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

307 QUEST. Demanà[2] lermità a temor si havía libertat. – SOL. Respòs temor e dix que ella es consequencia[3] damor, e car neguna consequencia creada ha elecció, ella no podía estar franca; e en esta[4] solució ha molta de moral philosofía.

308 QUEST. Demanà lermità a temor si era tan prop a vergonya com a amor.[5] – SOL. Respòs temor e dix que ella no fa res ab deliberació, mas que fa tot ço que amor, qui es sa dona,[6] li mana, la qual la tramet defores per ço que li aport ço que desira contra sos enemics.

309 QUEST. Demanà lermità a temor per que era. – SOL. Respòs temor e dix que ella era per ço que menaçàs a tots aquells qui dien mal damor, qui es sa dona;[7] e vé a la rúbrica damunt dita.

42. *De les questions de contricció*

QUESTIÓ. Contricció, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

311 QUEST. Contricció, de que es? – SOL. Contricció es de la semblança de consciencia justicia misericordia e esperança.

---

1. B, no podía posar.—2. A, demanava.—3. B, que ella era consecquencia.—4. B, aquesta.—5. B, com amor.—6. P, *qui est suus dominus.*—7. B, qui es dona.

312 QUEST. Contricció, per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

313 QUEST. Demanà lermità a contricció per que plorava, ni per ques confessava. – SOL. Respòs contricció e dix que ella plorava per ço car se penedía dels falliments que a son senyor fets havía, e confessavas per ço car demanava consell com poría recobrar la gracia de son senyor que perduda havía.[1]

43. *De les questions de vergonya*

QUESTIÓ. Vergonya, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

315 QUEST. Com la fembra naturalment haja major vergonya que home,[2] per que home com fa falliment deu haver major vergonya que fembra? – SOL. Segons moralitat, vergonya[3] refrena en la fembra menoritat contra falliment, e en lome majoritat; e vé a la rúbrica damunt dita.

316 QUEST. Demanà lermità a la dona casta, per que avorría més luxuria per vergonya[4] que per temor. – SOL. Respòs la dona casta e dix que neguna qualitat apropriada ha[5] ab fortitudo tan gran concordança, com propria qualitat.

317 QUEST. Demanà lermità a la dona bella luxuriosa, si amava tant vergonya com la dona casta qui es leja. – SOL. Respòs la dona bella e dix que ella havía perduda vergonya en ço que castedat havía perduda,[6] e que la dona casta no devía haver vergonya de legea pus que[7] no podía esser bella, la qual vergonya devía haver per ço que fos casta.

44. *De les questions de obediencia*

QUESTIÓ. Obediencia, què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

---

1. B, que perdua auia.—2. B, quel home.—3. A, manca aquest mot. —4. A, manca *per vergonya*.—5. A, hauja.—6. A, hauja uergonya perduda.—7. B, de la legea pus que ella.

319 QUEST. Demanà lermità a la obediencia[1] del rey si era tan gran com la obediencia de son poble. — SOLUCIÓ. Aquella obediencia qui es per moral bontat, es pus noble que aquella qui es per servitut.

320 QUEST. Demanà lermità a obediencia[2] si havía tan gran passió en lo senyor com en lo sotsmès. — SOL. Aquell qui obeex a molts, ha major passió que aquell qui obeex a un.

321 QUEST. Plorava un rey per ço cor no era fill de pagès e de pagesa, e demanàli obediencia per que plorava.[3] — SOL. Respòs lo rey e dix que ell plorava per ço cor no havía tanta de libertat en consciencia, com lo fill del pagès, lo qual consciencia lexava dormir.

¶ Segons lo procés que havem tengut en fer[4] questions de les principals virtuts mesclants[5] les unes ab les altres, volem fer questions de aquestes virtuts conseguents de les primeres, mesclant[6] les unes virtuts ab les altres; mas car esquivam prolixitat, no volem fer mas una questió de una virtut ab altra. E si tu, legidor, vols moltiplicar[7] questions sots alguna rúbrica, poràs aquelles moltiplicar si vas a les rúbriques damunt dites: axí com si vols moltiplicar questions de sanctedat e de paciencia, vé a les .iiij. questions e a lurs solucions que havem dites[8] de sanctitat, e a les altres .iiij. questions e solucions que havem dites de paciencia; e del significat que delles pendràs si les sabs entendre, poràs moltiplicar questions a ton plaer e trobar una solució ab altra. E aquesta regla es general en tota aquesta SCIENCIA, per raó de la qual lenteniment ha gran materia a fer moltes questions e a encercar e atrobar los secrets naturals e morals.

---

1. B, a obediencia.—2. A, pasciencia: B, passiencia.—3. A, manca fins a l'altre mot *plorava*.—4. A, enfre.—5. B, mesclan.—6. A, mesclan: B, mesclans.—7. B, E si tu ligidor uols muntiplicar.—8. A, manca fins a l'altre mot *dites*.

45. *De les questions de sanctedat e de les virtuts a ella applicades.*[1]

QUESTIÓ. Demanà lermità a sanctedat si era tan general virtut per acció com per passió. — SOL. En un sermó en lo qual un preicador loava Deu a molts homens, havía effatus pus general sanctedat en la laor que deía[2] de Deu, que negún home en oír aquella laor.

323 QUEST. Abstinencia, dix lermità: és tan general virtut com sanctedat? — SOL. Respòs abstinencia e dix que sola sanctedat es virtut general.

324 QUEST. Humilitat, dix lermità: en qual virtut és major? — SOL. Respòs humilitat e dix que ella devía esser major en aquella persona qui es pus comuna.

325 QUEST. Com sanctedat sia tant comuna virtut e virtut sia pus comuna en home que en fembra, per que pietat fa enans plorar les fembres quels homens? — SOLUCIÓ. Una comunitat es aquella qui és moral, e altra aquella qui es natural.

326 QUEST. Demanà lermità a castedat si era pus sancta en lome que en la fembra. — SOL. Respòs castedat e dix que ella era pus sancta en la fembra per vergonya, e en lome per fortitudo.

327 QUEST. Demanà lermità a sanctedat si havía major paor davaricia que de luxuria. — SOL. Respòs sanctedat e dix quels homens no havíen tan gran consciencia per la complexió de la sanc, com per la complexió de malencolía.[3]

328 QUEST. Demanà lermità a sanctetat si havía tants amics per la vergonya de lealtat com de castedat. — SOL. Respòs sanctedat e dix que lealtat es pus comuna virtut que castedat.

329 QUEST. Sanctedat, dix lermità: has tan gran constancia per amar com per entendre? — SOL. Respòs sancte-

1. A, de peccat e dels altres vicis a ell applicats. — 2 B, disia. — 3. B, com per la complectio *(usual)* de malenconia.

dat e dix que daquell actu qui pus tost va e vé, havía major paor que daquell qui va a espau.[1]

330 Quest. Demanà lermità a diligencia si era pus sancta per caritat que per prudencia. – Sol. Respòs diligencia e dix que ella era sancta per prudencia en lo cap, e per caritat en la coa.

331 Quest. Demanà lermità a suavetat si era tan sancta per paciencia com per humilitat. – Sol. Respòs suavetat e dix que ella era pus sancta per paciencia en fortitudo, e en humilitat per caritat.

332 Quest. Sanctedat, dix lermità: havets tan gran consciencia per amor com per paor? – Sol. Respòs santedat e dix al ermità que ell atrobaría[2] la responsió en la significació de les sues questions en la sua rúbrica damunt aquesta, e en les questions[3] que dites havém de consciencia.

333 Quest. Temor, dix lermità: sots tan sancta per caritat com per justicia? – Sol. Respòs temor e dix que ella era serventa de caritat ab justicia.

334 Quest. Demanà lermità a contricció[4] si era tan sancta per dejunar com per restituír los diners que havía guanyats ab usura. – Sol. Respòs contricció e dix que ella era pus sancta per restitució ab fortitudo, e per dejunis ab temprança.

335 Quest. Demanà lermità a vergonya si era tan sancta en lo prelat com en lo príncep. – Sol. Vé a la diffinició de sanctetat e de vergonya, e en la significació daquelles diffinicions atrobaràs la responsió.[5]

336 Quest. Demanà lermità a obediencia si era tan sancta en lenteniment del religiós com en la sua voluntat. – Sol. Respòs obediencia e dix que ella es pus serventa en la voluntat del religiós, que en lenteniment.

---

1. A, qui ua spau: B, qui ua adespau.—2. A, trobaua.—3. B, en la R.ª damunt dita. Aquesta en les questions.—4. A, manca *a contricció*.—5. B, responcio *(passim)*.

46. *De les questions de paciencia e de les virtuts a ella applicades.*

QUESTIÓ. Demanà lermità a paciencia si era tan[1] gran virtut en la abstinencia del home qui sabsté contra ira com[2] ha perduts diners o possessions, o com sabsté com ha perdut son fill o algún seu amic.[3] – SOL. Respòs paciencia e dix que ella havía major parentesc ab[4] abstinencia per la natura dedins, que per la defores.

338 QUEST. Demanà lermità a paciencia si era tan gran virtut en lome adoncs com se humiliava, com era adoncs com humiliat[5] lome pujava. – SOL. Respòs paciencia e dix que com lome se humiliava, ella vetlava, e com humilitat lome pujava,[6] ella dormía.

339 QUEST. Paciencia, dix lermità: hàs tan gran pietat en plorant com en sospirant? – SOL. Los sospirs venen del cor e les làgremes dels ulls.

340 QUEST. Demanà lermità a paciencia si era tan gran virtut en la dona bella e casta qui ha jove marit, qui es reptada[7] de luxuria, com en la dona bella e casta qui ha vell marit e es reptada de luxuria. – SOL. En menor presumpció no pot esser tan gran passió com en major.

341 QUEST. Demanà lermità a larguea si amava tant paciencia en lome ric com en lome pobre. – SOL. Respòs larguea e dix que ella amava més paciencia en aquell home qui es pus luny a son contrari.

342 QUEST. Demanà lermità al home leal qui es reptat de tracció, si ha major paciencia per la voluntat que per lenteniment. – SOL. Respòs lome leal e dix que segons que ell prenía pus fortment ab lenteniment veritat o ab la voluntat bontat, era en ell major o menor paciencia.[8]

1. B, aytan.—2. B, contra yra cant.—3. B, o alcun son amich.—4. B, millor parentesch ab (A, en).—5. P, *humilitas*.—6. B, humiliat (A, humilita) dome pugaua.—7. A, si era gran en la dona bella e casta qui ha joue marit qui (B, e) es raptada.—8. B, e ab la uoluntat bontat era en ell millor e (A, e: P, *aut*) maior passiencia.

343 QUEST. Paciencia, dix lermità: has tan gran perseverança en temprança com en caritat? – SOL. Respòs paciencia e dix que ella era pus extensa virtut per temprança, e pus intensa per caritat.

344 QUEST. Demanà paciencia a diligencia per que no la lexava dormir, car trop era treballada. – SOL. Respòs diligencia e dix que dementre que paciencia dormía, ella estava ociosa, la qual ociositat li era gran treball.

345 QUEST. Suavetat, dix lermità: per que plores? – SOL. Respòs suavetat e dix que ella plorava per ço que despertàs paciencia qui dormía.

346 QUEST. Consciencia, dix lermità: ames paciencia? – SOL. A un home glot[1] fo feta demanda si sabía que era temprança, e ell respòs e dix que ell sabía un loc on hom venía perdiu[2] e una taverna on hom venía bon vi.

347 QUEST. Paciencia, dix lermità: has paor?[3] – SOLUCIÓ. Respòs paciencia e dix que ella havía paor totes les vegades que caritat e justicia estaven ocioses.

348 QUEST. Paciencia, dix lermità: és tan gran en la[4] contricció del prelat com del príncep? – SOL. Neguna contricció pot esser tan gran per coses corporals com per esperituals.[5]

349 QUEST. Paciencia, dix lermità: per que has major paor[6] de vergonya en temprança que en veritat? – SOLUCIÓ. Respòs paciencia e dix que la vergonya que ella havía en temprança, era major en temprança que aquella que havía en veritat, per ço car[7] les gents repten pus fortment los homens embriacs que los homens mentidors.

350 QUEST. Demanà lermità a paciencia si era tan obedient al príncep com al prelat. – SOL. Respòs paciencia e dix que no calía fer questió de ço de que hom ha esperiencia.

---

1. A, glo.—2. B, on (A, vn, *passim* per *on)* hom uendia perdius.—3. B, passiencia has pahor dix larmita.—4. A, e la.—5. A, speritual.—6. B, paor maior.—7. B, cor.

47. *De les questions de abstinencia e de les*[1] *virtuts a ella applicades.*

QUESTIÓ. Humilitat demanà a abstinencia si era pus luny a ergull[2] en lo sant prelat, que en lo sant religiós. — SOL. Aquell qui ha major fama de bontat, es pus prop a vpocresía.

352 QUEST. Pietat, dix lermità: per que has major abstinencia en lo plorar dels homens que en lo plorar de les fembres? — SOL. Tota abstinencia pot esser major ab major força que ab menor.

353 QUEST. Castedat, dix lermità:[3] per que les fembres han major abstinencia contra luxuria quels homens, pus quels homens han major força que les fembres? — SOL. Major es abstinencia en la fembra[4] per vergonya e per paor, e en lome per fortitudo e per amor.

354 QUEST. Per que lome prodigós[5] ha major abstinencia en mentir quel home avar? — SOL. Abstinencia e larguea son pus luny a avaricia e a falsetat en home avar que en prodigós, e per açò falsetat es pus prop a home avar que a home prodigós.

355 QUEST. Per que lome leal[6] ha major abstinencia en fer tració que en fer luxuria? — SOL. Pus general vici es tració que luxuria.

356 QUEST. Demanà lermità a abstinencia si era enans tocada ab constancia[7] que ab temor. — SOL. Neguna temor es tan general virtut com constancia.

357 QUEST. Diligencia volc esser ociosa, e abstinencia dix a prudencia e a caritat, qui[8] li havíen mal dit della. — SOL. Prudencia e caritat digueren a abstinencia, que elles conexíen que en la ociositat de[9] diligencia era contra elles lur enemiga.

---

1. A, de les altres.—2. A, manca *a ergull*.—3. B, castitat diu larmitta.—4. B, femna.—5. B, prodigus (repetit mes avall).—6. B, home leyal.—7. B, consciencia.—8. B, [qui eran aquells] que.—9. B, manca *de*.

358 QUEST. Demanà suavetat a gola per que gita[1] abstinencia de temprança. – SOL. Respòs gola e dix que ella no havía gitada abstinencia de temprança, mas que ella nera exida per ço car[2] caritat paciencia humilitat, en vos, suavetat, no volen estar.

359 QUEST. Demanà lermità a abstinencia ab quis consellava. – SOL. Respòs abstinencia e dix que ellas consellava ab consciencia com los homens volíen fer falliment e engàn.

360 QUEST. Abstinencia, dix lermità: has temor?[3] – SOL. Respòs abstinencia e dix que si temor no fos, ella res no fora.

361 QUEST. Abstinencia, dix lermità: per que est? – SOL. Respòs abstinencia e dix que ella era per ço car contricció dona gran passió.

362 QUEST. Abstinencia, per que has passió? – SOLUCIÓ. Respòs abstinencia e dix que ella havía paor de vergonya.

363 QUEST. Demanà lermità a abstinencia si era tan gran en la[4] obediencia del abat com del prior. – SOL. En aquella persona qui es pus comuna, pot abstinencia haver major obediencia.

48. *De les questions de humilitat*[5] *e de les virtuts a ella applicades.*

QUESTIÓ. Demanà lermità a humilitat si era tant bona com pietat. – SOL. Respòs humilitat e dix que ella no sería ço que es si ella deía[6] que pietat no es tan bona com ella.

365 QUEST. Demanà lermità a castedat si naturalment la dona bella deu esser pus casta que la leja. – SOL. Respòs castedat e dix que la dona bella era ergullosa per sa bellea,[7] emperò més enemics havía que la dona leja.

1. B, auia gitada: P, *eijciebat*.—2. B, era exida per so com.—3. A, manca fins a la solució de la questió següent.—4. B, en ella.—5. B, domilltat.—6. B, si deya.—7. A, manca fins al final de la questió.

366 QUEST. Demanà lermità a humilitat si estava en los homens avars. – SOL. Respòs humilitat e dix que la sua figura estava en los homens avars e la sua forma en los homens larcs, e per açò[1] los homens avars son humils de fores e ergulloses[2] de dins, axí com los homens ypòcrites.

367 QUEST. Demanà lermità a humilitat si ella avallava a lealtat[3] per ço que pujàs a major bontat. – SOL. Respòs humilitat e dix que si ella avallava a lealtat per ço que pujàs a major bontat, faría contra sa natura qui desira tota hora devallar; mas car ella devallava a lealtat en quant a ella se humiliava,[4] pujava lealtat a major bontat per ço que ella li donava, e en lo pujament de lealtat ella pujava. E en aquest pas de humilitat[5] ha molta de philosofía.

368 QUEST. Demanà lermità a fermetat si humilitat estava en aquell propòsit com pujava, en lo qual estava com avallava. – SOL. Respòs fermetat e dix que humilitat estava en un monge claustral, en lo qual estec ergull com fo abat.

369 QUEST. Demanà lermità a humilitat per que plorava. – SOL. Respòs humilitat e dix que ella plorava per ço car diligencia havía més escolans e més escoles[6] de dret que de theología.

370 QUEST. Demanà lermità a humilitat e a suavetat per que estaven tant volenters[7] en los pus nobles homens que en los menys nobles, car paría[8] que fossen ergulloses. – SOL. Respongueren humilitat e suavetat e digueren que gran noblea estava en lo leó qui no respòn a la ira del petit cà qui en ladrant li menaça.[9]

371 QUEST. Demanà lermità a humilitat si havía tan gran consciencia en pujant com en avallant. – SOL. Respòs humilitat e dix que aquell qui puja pus alt, pot pus baix

1. B, Empero.—2. A, e ergull los es.—3. B, deuallaua a leyaltat.—4. B, en quant ella someliaua.—5. B, de leyaltat.—6. B, mes escoles e mes escolans.—7. B, uolenteres.—8. B, parria.—9. B, e dixeren que gran noblea esta en lo leo qui no respon (A, qui respon) a la yra del petit [cha] qui en ladran li menassa.

caer, e per açò deu haver, com fa falliment, major consciencia.

372 QUEST. Demanà lermità a humilitat si havía tan gran paor en pujant com en avallant. – SOL. Respòs humilitat e dix que ella no havía neguna paor en avallant, axí com ergull qui no havía neguna paor en pujant.

373 QUEST. Demanà lermità a humilitat si com peccava[1] havía contricció. – SOL. Respòs humilitat e dix que ella havía contricció tota hora que pujava sens que no peccava, e per açò on més pujava, de sí metexa als homens humils més donava.

374 QUEST. Demanà lermità a humilitat si havía vergonya. – SOL. Respòs humilitat e dix que ella no havía vergonya com devallava, mas quant pujava; e adoncs lermità[2] conec per ço que humilitat deía, per quels homens ypòcrites no han vergonya.

375 QUEST. Humilitat, dix lermità: és[3] franca? – SOLUCIÓ. Respòs humilitat e dix que ergull qui es son contrari, es sotsmés de inobediencia.

49. *De les questions de pietat e de les virtuts a ella applicades*

QUESTIÓ. Pietat, dix lermità: per que estàs major en la fembra casta que en la luxuriosa? – SOL. Respòs pietat e dix que la fembra casta està en orde, en lo qual ella pot estar major que fora orde.

377 QUEST. Demanà lermità a larguea per quels homens larcs ploren pus tost quels homens avars. – SOL. Respòs larguea e dix quels homens larcs han pietat qui es mare de plors, els homens avars han crueltat qui escarneixen[4] los homens pobres.

378 QUEST. Demanà lermità a lealtat, qui escarnía pietat. – SOL. Respòs lealtat e dix que home fals plora e sospira per ço que parega leal.

1. A, deuallaua.—2. B, mas cum puiaua. adoncs larmitta.—3. A, es B, est) franqa.—4. B, escarneys.

379 QUEST. Com en la fembra no haja tanta de fermetat com en home, per ques mou enans a pietat que home? — SOL. La menor virtut enans es moguda que la major, emperò la major ha major moviment.

380 QUEST. Demanà lermità a la diligencia del príncep si havía pietat dels sarraíns qui van en infern. — SOL. Respòs la diligencia del príncep e dix al ermità que feés aquella questió a la diligencia del prelat.

381 QUEST. Pietat e suavetat ploraven, e lermità demanàls per que ploraven.[1] — SOL. Respongueren pietat e suavetat e digueren[2] que elles ploraven per ço car no estaven en les corones dels prínceps tant amades, com laur e les pedres precioses.

382 QUEST. Consciencia, dix lermità: per que has natura de tristicia? — SOL. Respòs consciencia e dix que ella havía natura de tristicia per ço que pietat ploràs los seus peccats.

383 QUEST. Pietat, dix lermità: has temor?[3] — SOLUCIÓ. Respòs pietat e dix que ella era lo senyal que temor portava en la sua senyera.

384 QUEST. Contricció, dix lermità: còm és coneguda? — SOL. Respòs contricció e dix que ella era coneguda ab les làgrimes de pietat, e era desconeguda ab les làgrimes dels homens falses qui ploren per ço que pusquen enganar los homens leals.

385 QUEST. Pietat, dix lermità: has vergonya? — SOLUCIÓ. Respòs pietat e dix que ella plorava per ço com havía pietat del príncep qui ha vergonya en pregar Deu e en parlar ab los homens humils, car gran pena hauràn per aquella vergonya.

386 QUEST. Demanà lermità a pietat si havía libertat adoncs com plorava e sospirava. — SOL. Respòs pietat e dix que on més plorava e sospirava pus franca sen sentía,[4]

1. A, manca *per que plorauen*.—2. B, respos pietat e suauetat. e dixeren.—3. B, pahor.—3. B, se sentia.

e per açò conexía que la sua libertat estava en plorar e sospirar per los peccats dels homens desobedients a virtuts.

50. *De les questions de castedat e de les virtuts a ella applicades.*

QUESTIÓ. Demanà lermità a larguea si era tan gran en la dona casta com en la dona luxuriosa. – SOL. Respòs larguea e dix que la sua figura era gran en lome prodigus e[1] la sua forma en lome larc.

388 QUEST. Demanà lermità a castedat si era virtut en home traydor. – SOL. Respòs castedat e dix que en home traydor qui no es luxuriós, estava axí[2] la sua semblança, com la semblança del home viu en la semblança del home mort.

389 QUEST. Castedat, dix lermità: com te toca luxuria, ab qual virtut has major fermetat? – SOL. Respòs castedat e dix que ab sí metexa, per ço car ella era pus contraria a luxuria que neguna altra virtut.

390 QUEST. Un mercader havía gran diligencia en guanyar diners per ço car[3] sa muller anàs noblament vestida, al qual mercader demanà lermità si havía tan gran diligencia en procurar castedat a sa muller, com belles[4] vestidures. – SOL. Respòs lo mercader al ermità e dix que sa muller li havía promès que on pus noblament la vestiría[5] pus casta sería, e que ell lan creía.

391 QUEST. Suavetat, dix lermità: per que sots major en la dona luxuriosa que en la casta? – SOL. Respòs suavetat e dix que la dona luxuriosa prenía la sua semblança per ço que enganàs son marit ab semblança damor.

392 QUEST. Castedat, dix lermità: com te toca luxuria, ab quit conselles? – SOL. Respòs castedat e dix que ellas consellava[6] ab consciencia, qui nulla hora no es amiga de luxuria.

1. B, en.—2. A, manca *axi*.—3. B, que.—4. A, bones.—5. A, uestria.—6. B, se concellaua.

393 QUEST. Un home vell près una fembra jove per muller, al qual[1] demanà castedat si havía paor de luxuria.[2] — SOL. Respòs lome vell e dix que ell no havía paor de luxuria: e dix castedat que bé ho paría.

394 QUEST. Un home vell demanà a castedat si pendría muller jove. — SOL. Respòs castedat e dix que negún home vell qui faça falliment contra sa muller jove, no pot a ella fer satisfacció; e per açò en pendre muller jove deu tot hom vell haver consciencia contricció[3] e paor e vergonya.

395 QUEST. Demanà lermità a castedat, per quels homens jovens han della vergonya. — SOL. Respòs castedat e dix quels homens jovens no consiren les penes dinfern, a les quals van los homens luxuriosos, ni no saben que ses vergonya.

396 QUEST. Castedat, dix lermità: per que estàs trista, com tu sies tan bona? — SOL. Respòs castedat e dix que ella estava trista per ço cor mes homens obeexen a luxuria que a ella.

51. *De les questions de larguea e de les virtuts a ella applicades.*

QUESTIÓ. Demanà lealtat a larguea de qual home es pus perillosa companya. — SOL. Respòs larguea e dix que negún home es pejor[4] companyó que home avar.

398 QUEST. Demanà larguea[5] a fermetat si s podía confiar en[6] les paraules que lome avar prometía a esser son amic. — SOL. Respòs fermetat e dix que home avar es pus mentidor que altre home.

399 QUEST. Demanà lo mercader a diligencia per que no era tan gran mercaderia de larguea com de avaricia. — SOL. Escusàs diligencia e dix que ella no havía colpa, car ella nos vedava a null hom qui la volía.

---

1. A, youe (B, ioua, *usual*) per muller a la qual.—2. A, manca fins a laltre mot *luxuria*.—3. B, auer (A, deu hauer) consciencia e contreccio. —4. B, es pus piior.—5. B, larmitta.—6. B, comfiar a.

400 QUEST. Suavetat, dix lermità: per que sots major en larguea que en avaricia? – SOL. Respòs suavetat e dix quels diners del home avar, com hom los toca, son tost [1] irats e fan los homens avars ergullosos.

401 QUEST. Demanà larguea a consciencia, per que no estava en los homens rics avars quils diners dels pobres[2] fan estar ocioses. – SOL. Escusàs consciencia e dix que avaricia no ho volía.

402 QUEST. Larguea, dix lermità: avaricia, per que no ha paor del jutge? – SOL. Respòs larguea e dix que avaricia havía molts diners ab los quals faía callar lo jutge.

403 QUEST. Contricció, dix lermità: per que sots major en home larc que en avar? – SOL. Respòs contricció e dix que home avar es major enemic de restitució que altre home.[3]

404 QUEST. Demanà lermità a larguea si havía vergonya per ço car avaricia havía més amics que ella. – SOL. Respòs larguea e dix que no tan solament navía vergonya, enans nestava trista e que sovén[4] sen plorava.

405 QUEST. Demanà lermità a obediencia si era tan gran en larguea com en avaricia. – SOL. Respòs obediencia e dix que ella era major en larguea segons la voluntat, e en avaricia segons lo cors.

52. *De les questions de lealtat e de les virtuts a ella applicades.*

QUESTIÓ. Fermetat, dix lermità: per que havets major amistat ab lealtat que ab falsía? – SOL. Respòs fermetat e dix que home leal edifica la sua cambra en la roca,[5] e lome fals en arena.

407 QUEST. Lealtat, dix diligencia: per que plores? – SOL. Respòs lealtat e dix a diligencia que ella, qui era amiga de falsetat, ho sabía.

1. A, tots.—2. A, del pobre.—3. A, altrome *(passim)*.—4. B, soueny. —5. B, roqua.

408 QUEST. Los homens leals, per que parlen a espau e van humilment per la carrera? – SOL. Los homens falses parlen tost per ço que no hajen deliberació a dir veritat, e van ergullosament per ço que hom haja paor dells.

409 QUEST. Los homens leals, per que no sescusen tan fort com hom los repta de falsía, com fan los homens[1] falsos? – SOL. Lealtat no ha tan gran paor com falsía, per ço car en veritat se confía, e açò sab consciencia.

410 QUEST. Demanà lermità a lealtat de qui havía major paor.[2] – SOL. Respòs lealtat e dix que ella havía major paor de fals testimoni, que daltra cosa.

411 QUEST. Demanà lermità a lealtat si havía contricció com se confesava. – SOL. Respòs lealtat e dix que ella era contraria a la confessió del home fals quis confessa[3] ab falsía.

412 QUEST. Demanà lermità a lealtat per que estava vermella en la cara del home leal qui a tort es reptat. – SOL. Respòs lealtat e dix que ella movía enaxí la sanc á color vermella en la cara ab vergonya com era reptada a tort, com falsía ab paor la color groga adoncs com segons veritat es reptada.

413 QUEST. Demanà lermità a lealtat si null temps era estada obedient a peccat. – SOL. Neguna falsía es obedient a veritat.[4]

53. *De les questions de fermetat*[5] *e de les virtuts a ella applicades.*

QUESTIÓ. Fermetat, dix lermità: has diligencia? – SOLUCIÓ. Respòs fermetat e dix que ell feés aquella questió a la ciutat[6] de Jherusalem qui ho sabía.

415 QUEST. Demanà lermità a fermetat si havía suavetat. – SOL. Respòs fermetat e dix al ermità si ell la

1. B, homes *(passim)*.—2. B, de que auia maior paohor.—3. A, qui confessa: B, quis comfessa.—4. B, uirtut: P, *virtuti*.—5. A, diligencia.—6. B, ciotat.

demanava daquella suavetat qui era en lo temps dels apostols, o de la suavetat qui es en lo temps en que som.

416 QUEST. Demanà lermità a fermetat si ella[1] era fundament de consciencia. — SOL. Respòs fermetat e dix al ermità que ell, qui tantes vegades era estat apostata,[2] ho sabía.

417 QUEST. Fermetat, dix lermità: has paor? — SOLUCIÓ. Respòs fermetat e dix que ella havía paor del home malalt qui muda son bon propòsit en mal, com es guarit.

418 QUEST. Fermetat: has[3] contricció? — SOL. Respòs fermetat e dix que ella havía contricció dementre quels homens eren malalts.[4]

419 QUEST. Fermetat, dix lermità: has vergonya? — SOL. Respòs fermetat e dix que ella havía vergonya totes les vegades quels homens se jaquíen del bé que faíen.

420 QUEST.[5] Demanà obediencia a fermetat si ella la amava tant per paor com per amor. — SOL. Respòs fermetat e dix[6] que ella no faía res per diners.

54. *De les questions de diligencia e de les virtuts a ella applicades.*

QUESTIÓ. Demanà diligencia a suavetat, per que anava tant a espau. — SOL. Respòs suavetat[7] e dix que ella anava tost ab fermetat, e a espau ab paciencia e ab humilitat.[8]

422 QUEST. Demanà lermità a diligencia, per que corría tant fort. — SOL. Respòs diligencia e dix que ella corría tan fort per ço cor[9] consciencia li ho consellava.

423 QUEST. Diligencia, dix lermità: has paor? — SOLUCIÓ. Respòs diligencia e dix que ella havía paor de les viandes delicades e dels molls lits e de moltes gonelles qui[10] fan los homens pereoses.

---

1. A, ell.—2. B, apostada.—3. A, hac.—4. B, dementre los homens eren malauts.—5. B, trasposa aquesta questió a la 421.—6. B, manca *e dix*.—7. B, tan es pau. ¶ S° Suauitat respos.—8. B, [espaciosament ab passiencia he humilitat].—9. B, com.—10. A, que.

424 QUEST. Diligencia, has contricció? – SOL. Respòs diligencia e dix que ella no podía haver contricció en los homens grasses.

425 QUEST. Diligencia, has vergonya?[1] – SOL. Respòs diligencia e dix que ella havía vergonya dels homens plens de vi e de carn de gallines, qui ço que prometen no atenyen,[2] e díen que gran afany es anar per lo mon honrar Deu.

426 QUEST. Diligencia, dix Iermità: ab que venç pigricia[3] qui es ton contrari? – SOL. Respòs diligencia e dix que ella vencía son contrari ab caritat e prudencia.

55. *De les questions de suavetat e de les virtuts a ella applicades.*

QUESTIÓ. Lome savi e discret, per que consira enans que parla?[4] – SOL. Suavetat e consciencia causen en paraules rectòrica bontat caritat paciencia e humilitat.

428 QUEST. Suavetat, dix Iermità: has paor dergull? – SOL. Negún hom ha paor dergull, qui ame[5] humilitat e paciencia.

429 QUEST. Suavetat, dix Iermità: has contricció? – SOL. Respòs suavetat e dix que ella no havía contricció en la sua ypocresía.

430 QUEST. Suavetat, dix Iermità: per que parles tan espau? – Respòs suavetat e dix que ella parlava a espau per ço car havía vergonya de mentir.

431 QUEST. Suavetat, dix Iermità: ab quals virtuts és pus obedient? – SOL. Respòs suavetat e dix que ella havía major parentesc ab caritat paciencia e humilitat, que ab les altres[6] virtuts.

1. B, [diligencia dix Iarmitta as uergonya].—2. B, atenen.—3. A, ab qui uenc pegricia.—4. B, parle.—5. B, ham.—6. B, passiencia humilitat que ab altres.

56. *De les questions de consciencia e de les virtuts a ella applicades.*[1]

QUESTIÓ. Consciencia, dix lermità: per que has major concordança ab temor que ab amor? – SOL. Respòs consciencia e dix quel seu offici enaxí era de menaces, com era desperança promissions.[2]

433 QUEST. Consciencia, qui es lo teu confessor? – SOL. Respòs consciencia e dix que contricció la confessava per ço car volía saber còm menaçava als homens qui fan mal, e consella los homens qui fan bé.[3]

434 QUEST. Demanà lermità a consciencia si havía haguda vergonya?[4] – SOL. Respòs consciencia e dix que ella havía haúda vergonya moltes vegades al levant de la taula, com los homens son plens de vi e cuyden maver,[5] car han fallit contra temprança, la qual vergonya volgra[6] haver haguda al començament de la taula.

435 QUEST. Consciencia, dix lermità: per que estàs tota hora trista? – SOL. Respòs consciencia e dix que ella era tota hora trista per ço com tota hora[7] era serventa.

57. *De les questions de temor e de les virtuts a ella applicades*[8]

QUESTIÓ. Demanà lermità a contricció si havía major concordança ab temor que ab amor. – SOL. Respòs contricció e dix que amor la movía ab temor.

437 QUEST. Com vergonya sia bona virtut, per que la han los homens ab temor? – SOL. Enaxí com de fer bé nos rien los homens, enaxí naturalment en fer bé[9] no han vergonya.

---

1. A, apropriades.—2. B, era axi de menasses com era de speransa e de promissions.—3. B, e quom concellaua los homens que fassen be: P, *et quomodo hominibus consulebat quod faciant bonum.*—4. A, manca fins a l'altre mot *vergonya.*—5. B, auer ahuda [mi] (manca fins al altre mot *baguda* de més avall).—6. A, uolra: P, *voluissem.*—7. B, car tota ora.—8. A, de contriccio e de les virtuts a ella apropriades.—9. B, en fer be naturalment.

438 QUEST. Obediencia com es tant temuda, com sia tan bona virtut? – SOL. Naturalment lenteniment e la voluntat desiren libertat.

58. *De les questions de contricció e de les virtuts a ella applicades.*[1]

QUESTIÓ. Vergonya, dix lermità:[2] per que és? – SOLUCIÓ. Respòs vergonya e dix que ella era per ço que ell[3] hagués contricció de la ypocresía que havía en estar sol e en menjar les herbes crues e en jaer[4] sobre la post.

440 QUEST. Demanà lermità a[5] obediencia si havía tan gran contricció en lo prelat com en lo canonge. – SOLUCIÓ. Respòs obediencia e dix al ermità que ell no faía gran questió, per que no si convenía responsió.

59. *De la questió de vergonya e obediencia*[6]

QUESTIÓ. Demanà lermità a obediencia si havía vergonya. – SOL. Respòs obediencia e dix que ho demanàs a la sensitiva, a qui més homens eren obedients que a la intellectiva.

8. *De les questions de les branques del Arbre moral viciós,*[7] *e primerament*

1. *De gola*

QUESTIÓ. Gola, què es? – SOL. Vé a les branques vicioses del Arbre moral, a la rúbrica de gola.

443 QUEST. Gola, per que es? – SOL. Gola es per ço car abstinencia fortitudo e prudencia no ajuden a tempran-

1. A, de uergonya e de les virtuts a ella apropriades.—2. B, dix larmitta uergonya.—3. A, ella.—4. A, B, erbes crues e en jaher.—5. B, manca *a*.—6. A, De obediencia e de les uirtuts a ella apropriades: B, de la q° de uergonya obediencia.—7. A, De les questions vicioses de les branques del arbre vicios: B, de les questions e branques uicioses del arbre moral.

ça contra voluntat qui ab la appetitiva vegetal ha major concordança que ab la digestiva.

444 QUEST. Gola, de que es? – SOL. Gola es de privada fi de temprança, e dociositat de justicia prudencia e fortitudo.[1]

445 QUEST. Gola, còm es? – SOL. Gola es ab ymaginació qui ymagina delectació de menjar e de beure en sabor, movent la sensitiva sí metexa ab lestinct natural de la vegetativa a sobre gran fi de sentir en gustar, contra orde de membrar entendre e amar.

2. *De les questions de avaricia*

QUESTIÓ. Avaricia, què es? – SOL. Vé a les branques vicioses del Arbre moral, en la rúbrica de avaricia.

447 QUEST. Demanà larguea a avaricia si era creatura. – SOL. Respòs avaricia e dix que ella no era creatura, mas que era semblança contra esperança qui fa estar ocioses les fins[2] dels diners e de les substancies vegetades.

448 QUEST. Demanà larguea al hom avar ab que produía avaricia.[3] – SOL. Respòs lome avar e dix que ell produía avaricia ab semblança de bontat contra la fi de bontat, deguda aquella fi[4] als homens qui han necessitat dels bens que ell ajusta, dels quals la sua voluntat no prodúu justicia prudencia[5] fortitudo caritat ni esperança.

449 QUEST. Avaricia,[6] dix larguea: per que mest contraria? – SOL. Avaricia dix[7] que ella li era contraria per ço car justicia prudencia fortitudo caritat e esperança no eren les sues amigues.

3. *De les questions de luxuria*

QUESTIÓ. Luxuria què es? – SOL. Vé a les branques vicioses del Arbre moral, en la rúbrica de luxuria.

---

1. B, de prudencia de iusticia e de fortitudo.—2. A, oeiosses fins. —3. B, ell produia auaricia: A, manca fins a l'altre mot *avaricia*.—4. B, a aquella fin.—5. B, prudencia iusticia.—6. B, caritat.—7. B, li dix.

451 QUEST. Luxuria de que es? – SOL. Luxuria es de estinct e appetit elemental vegetal e sensual e ymaginal, e de desordenat appetit racional contra lorde de la còpula carnal.

452 QUEST. Luxuria per que es? – SOL. Luxuria es per sobre abundancia de menjar e de beure, endreçada aquella abundancia a delit carnal, desirat[1] per la voluntat, entés per lenteniment, membrat per la memoria, ymaginat per la ymaginació, no constret per justicia, ni reprès per prudencia, ni vençut per fortitudo, ni ligat per abstinencia, ni posat en orde de matrimoni.[2]

453 QUEST. Demanà castedat a luxuria per que havía major concordança ab la voluntat, que ab la memoria ni ab lenteniment. – SOL. Respòs luxuria e dix que voluntat es potencia qui pus tost pren son object, que memoria ni enteniment, de les quals ella ha paor en lo començament per ço que no saconsellen[3] ab justicia prudencia e fortitudo, qui reprenen[4] la voluntat moltes vegades per ço car ama vicis.[5]

4. *De les questions de ergull*

QUESTIÓ. Ergull què es? – SOL. Vé a les branques vicioses del Arbre moral.

455 QUEST. Ergull de que es? – SOL. Ergull es de privació de humilitat e es desordenat[6] appetit qui desira coses[7] grans en bontat, no deguda aquella granea en majoritat a aquell qui la desira e qui la sua majoritat consira e la majoritat de son proísme oblida, e la menoritat daquell membra e la menoritat de sí meteix oblida.

456 QUEST. Ergull per que es? – SOL. Ergull es per ço car humilitat no es.

---

1. B, sobre hundancia de meniar e de beure endressada (A, endeescada) aquella abundancia a delit carnal desiderat.—2. B, matremoni.—3. A, nos aconsell.—4. A, repren.—5, B, per so com ama uiscis.—6. P, *et est ex inordinato.*—7. A, causes *(passim* per *coses).*

457 QUEST. Demanà humilitat[1] a ergull, per que havía major concordança ab lenteniment, que ab la memoria ni ab la voluntat. – SOL. Respòs ergull e dix que lenteniment enaxí sà propriament[2] a entendre, com lo foc a escalfar e a luír, mas la voluntat es variable; e açò meteix[3] de la memoria, pus fortment a consirar[4] coses degudes e no degudes, que lenteniment a entendre coses veres e no veres; e per açò lome ergullós qui no consira neguns de sos falliments e consira los defalliments dels altres, ha major concordança ab lenteniment que ab les altres potencies.

5. *De les questions de accidia*

QUESTIÓ. Accidia què es? – SOL. Vé a les branques vicioses del Arbre moral.

459 QUEST. Accidia de que es? – SOL. Accidia es de ocioses fins, e de appetit trist com les fins no estàn ocioses.

460 QUEST. Accidia per que es. – SOL. Accidia es per ço car diligencia de fins morals no es.

461 QUEST. Demanà diligencia a accidia, per que havía major concordança ab lenteniment que ab la memoria ni ab la voluntat. – SOL. Respòs accidia e dix que enteniment es aquella potencia qui ha major affany en atrobar lo seu object que neguna altra potencia, car ell encerca les especies primerament ab les quals ateny los secrets e les veritats de les coses; e en cercar aquelles especies ha gran affany, com sia ço quels secrets e les veritats de les coses estíen molt forment amagats e sots moltes falses semblances; e daquelles especies que lenteniment pren e cull a revelar los secrets e les veritats, pren e cull la voluntat lum a elegir lo seu object en amant o en desamant, e aquelles especies que lenteniment pren e atroba, comana a la memoria e en ella les fa antigues[5] e cercan daltres

1. B, humilitat demana.—2. B, sa propriament enaxi.—3. B, es [mes] ueriable. E asso [metex] es.—4. A, a desiderar: P, *ad desiderandum*.—5. A, manca aquest mot.

noves, e enaxí fa làbit de ciencia del qual se vest e del qual han pràtica la memoria e la voluntat, qui no han tan gran affany en pendre lurs objects ab lum atrobat, com lenteniment qui novellament aquell lum atroba; e car lenteniment ha major treball, ujas[1] pus tost que la memoria ni la voluntat, e per açò es pus prop a pigricia qui es la mia gonella,[2] que la voluntat ni la memoria.

6. *De les questions de enveja*

QUESTIÓ. Enveja què es? – SOL. Vé a les branques vicioses del Arbre moral.

463 QUEST. Enveja de que es? – SOL. Enveja es de appetit qui desira posseír bens a altres appetits apropriats e donats segons orde de justicia o de caritat.

464 QUEST. Enveja per que es? – SOL. Enveja es per ço car justicia caritat e esperança, voluntat no desira e lur contrari desira e estoja en la memoria.

465 QUEST. Justicia caritat e esperança demanaren a enveja, per que ha major concordança ab la memoria que ab lenteniment ni ab la voluntat. – SOL. Respòs enveja e dix que la memoria havía major concordança ab la complexió de la terra que ab neguna complexió dels altres elements, e per açò era a ella apropriada avaricia;[3] car la memoria requer haver moltes especies de les quals fa[4] en axí tresor ab ociositat, com lome avar de molts diners, los quals fa estar en les caxes ocioses; e per açò los homens envejosos son pereosos e desiren moltes coses haver sens que noy treballaríen, les quals han los altres homens ab treball guanyades, e algunes a ells per raó de alguna fi donades.[5]

7. *De les questions de ira*

QUESTIÓ. Ira què es? – SOL. Vé a les branques vicioses del Arbre moral.

1. B, ni es.—2. P, *media tunica*.—3. B, era ella apropriada a auaricia.—4. B, fan.—5.—B, ho que a ells per raho de alguna fin [son] donades.

467 QUEST. Ira de que es? – SOL. Ira es de odibilitat e de trist appetit sobtosament mogut contra justicia e fortitudo e caritat, sens deliberació de prudencia.

468 QUEST. Ira per que es? – SOL. Ira es per ço car paciencia no es; e car abstinencia no refrena la voluntat, priva làbit de caritat e qui despulla lenteniment de prudencia e la memoria de justicia e sí metexa de fortitudo.

469 QUEST. Demanà paciencia a ira, per que havía major concordança ab la voluntat que ab la memoria ni ab lenteniment. – SOL. Respòs ira e dix que voluntat[1] havía sobtós moviment e no faía neguna deliberació[2] en pendre son object tro que lenteniment usa de prudencia o de son contrari; e per açò car la voluntat sens deliberació e consell se mou a desamar, adoncs com lenteniment està ociós, ha ab mi major concordança que lenteniment ni la memoria, com la mia natura sia haver moviment sobtós sens deliberació de membrar e entendre,[3] vestits de jutjar e amar.

8. *De les questions de gola e avaricia*

QUESTIÓ. Gola e avaricia còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses.

471 QUEST. Com hom avar no vulla molt despendre e home golós[4] vulla molt menjar, avaricia e gola per que han concordança e no son contraris? – SOL. Gola e avaricia son contraris en diverses homens, e en un home poden[5] haver concordança, axí com lome glot qui es avar als altres homens per ço que pusca molt menjar e que pusca comprar delicades viandes.

472 QUEST. Avaricia e gola còm son contraris? – SOLUCIÓ. Gola es contra sanitat del home avar per ço que pusca molt menjar, e per açò es contra lo sobject de avaricia; e avaricia es contra gola en quant té ocioses les viandes delicades, les quals poría comprar e gola volría

1. B, la uolentat *(passim)*.—2. B, delibera.—3. B, demenbrar entendre.—4. B, iolos.—5. A, no poden.

menjar, mas avaricia no les li vol[1] donar; e per aço alguns homens avars goloses se sancfonen[2] en menjar viandes qui ab pocs diners son comprades e qui no son[3] delicades.

473 QUEST. Caritat e temprança ploraven, a les quals demanà lermità per que ploraven. – SOL. Respongueren caritat e temprança e digueren que elles ploraven per ço car lurs contraris eren més que elles amades e havíen més amics.

9. *De les questions de gola e luxuria*

QUESTIÓ. Gola e luxuria còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

475 QUEST. Per que los homens glots e luxuriosos son pus pobres e viven menys que altres homens? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

476 QUEST. Demanà lermità a gola si era tant mal vici com luxuria. – SOL. Respòs gola e dix que ella no era causa de colpa a altre, mas al seu subject, e luxuria es causa de colpa a home e a fembra.

477 QUEST. Per que més fembres son luxurioses que glotes?[4] – SOL. Les belles fembres son convidades a luxuria per los homens, pus fortment que a glotonía.

10. *De les questions de gola e ergull*

QUESTIÓ. Gola e ergull còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre moral.

479 QUEST. Gola, dix lermità: és tant mal vici com ergull? – SOL. Respòs gola e dix que ella era pijor vici[5] que ergull en la sensitiva, e ergull pejor que ella en la intellectiva.

480 QUEST. Gola còm es ergullosa? – SOL. Gola es ergullosa per ço car vol que lappetit[6] sensual sia senyor del entellectual.

---

1. B, nols li uolch.—2. B, san fonen.—3. A, qui son.—4. B, glotos.—5. B, pus piior uisci.—6. B, per so com uol que la apetit.

481 QUEST. Ploraven gola e ergull, e lermità demanàls per que ploraven. – SOL. Respongueren gola e ergull e digueren que elles ploraven per ço car ell no menjava carn[1] ni bevía vi ni vestía belles vestidures.

11. *De les questions de gola e accidia*

QUESTIÓ. Gola e accidia còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

483[2] QUEST. Demanà lermità a gola si era tan mal vici com accidia. – SOL. Respòs gola e dix que ella no era tant común vici com accidia.

484 QUEST. Demanà lermità a gola e a accidia quin senyal faíen en lescut. – SOL. Respongueren gola e accidia e digueren que elles faíen senyal de tristicia e pigricia quant[3] los homens havíen trop menjat, e com los homens sans guanyaven temprança e bones costumes e diners e bona fama.

485 QUEST. Gola e accidia, dix lermità: qual es la vostra fi? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

12. *De les questions de gola e enveja*

QUESTIÓ. Gola e enveja còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

487 QUEST. Gola, dix lermità: sots[4] tan mal vici com enveja? – SOL. Respòs gola e dix que hom envejós podía haver enveja en dinat e en dejú, e es pus contrari[5] a caritat que ella.

488 QUEST. Gola e enveja, dix lermità: per que sots amigues? – SOL. Respongueren gola e enveja e digueren que elles eren amigues per ço car havíen paor de lurs enemics.

1. A, manca aquest mot.—2. A, manca aquesta questió.—3. B, e de pigrissia com.—4. B, es.—5. A, contraria.

489 QUEST. Demanà lermità a gola e a enveja, com les hauría perdudes on les trobaría pus tost. — SOL. Respongueren gola e enveja e digueren que elles estaven volenteres en los homens rics per ço car han molts diners, e amen més ben especial contra públic, quels homens pobres.

13. *De les questions*[1] *de gola e ira*

QUESTIÓ. Gola e ira còm han concordança? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques[2] del Arbre moral.

491 QUEST. Gola, dix lermità: sots tan mal vici com ira? — SOL. Respòs gola e dix que ella aucisía lo cors lentament,[3] e ira laucisía sobtosament e tost.

492 QUEST. Demanà lermità à gola e a ira si havíen paor? — SOL. Respòs gola e dix que ella havía paor de tempránça, e ira dix que havía paor de paciencia.

493 QUEST. Gola e ira,[4] venets vos per diners? — SOLUCIÓ. Respongueren gola e ira[4] e digueren que nos veníen per diners, mas ques donaven volenteres a tot hom qui les volía.

14. *De les questions de avaricia e luxuria*

QUESTIÓ. Avaricia e luxuria còm han concordança? — SOL. Vé à les branques vicioses del Arbre moral en la rúbrica damunt dita.

495 QUEST. Luxuria, dix lermità: sots tan mal vici com avaricia? — SOL. Respòs luxuria e dix que ella no era tan fort contra natura com avaricia, ni era tant públic vici.

496 QUEST. Demanà lermità a la vella luxuriosa, per que no havía tan gran plaer de la luxuria de sa nora, com de la luxuria de sa filla. — SOL. Respòs la vella e dix que ella amava diners més per sa filla que per sa nora, e amava més la sua semblança de luxuria en aquella fembra que més amava.[5]

1. A, manca *De les questions*.—2. B, en les branques uisciòses.—3. A, lenteniment.—4. A, auaricia.—5. B, ama.

497 QUEST. Vella luxuriosa, dix lermità: per que reprens ton fill de luxuria e no reprens[1] ta filla? – SOLUCIÓ. Respòs la vella e dix que son fill consumava son cors e despenía per luxuria diners, e sa filla los guanyava;[2] e sa filla faía luxuria denant ella e no ho faía son fill; e encara, que ab sa filla parlava de luxuria sens vergonya e a ella recontava los plaers que havía haguts ab los homens, dels quals plaers havía vergonya quels digués a son fill.

15. *De les questions de avaricia e ergull*

QUESTIÓ. Avaricia e ergull còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

499 QUEST. Avaricia, dix lermità: sots tan mal vici com ergull? – SOL. Respòs avaricia e dix que ella era pejor vici que ergull contra restitució en lo punt de la mort, e ergull era pijor vici que ella ab ira contra perdó en lo punt de la mort.

500 QUEST. Ergull, dix avaricia: per que és contra la[3] honor de Deu? e tu, avaricia, per que est contra la fi dels bens temporals? e vosaltres, dix lermità, per que us[4] reprenets, pus que a virtuts sots contraries? – SOL. Respòs ergull e dix que ell era contra Deu per ço car no volía par haver en granea de poder; e avaricia dix que ella era contra la fi dels bens temporals per ço car caritat dormía; e amdós digueren al ermità que ells se repreníen per ço car ab enveja havíen concordança.

501 QUEST. Avaricia e ergull, havets tan gran concordança en lome vell com en lome jove? – SOL. Respòs ergull e dix que ell era major en lome jove en quant lo cors, e en lo vell en quant la ànima; e avaricia dix que ella era major en lome vell corporalment e esperitualment, que en lome jove.

1. B, e non reprenes.—2. B, goanyaua.—3. B, est contrari a la.—4. B, per ques.

16. *De les questions de avaricia e accidia*

QUESTIÓ. Avaricia e accidia còm han concordança? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita[1] en les branques vicioses del Arbre moral.

503 QUEST. Demanà lermità a avaricia e accidia, qual dells era pejor vici.[2] — SOL. Respòs avaricia e dix que ella es[3] pejor que accidia en la malaltía del home ric avar; e accidia dix que ella era pejor en la sanitat dels homens sos amics, que avaricia, per ço cor era vici qui no era tant conegut ni tant temut com avaricia.

504 QUEST. A un mercader avar demanà lermità, per que no havía tants diners com un altre mercader amic de larguea. — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

505 QUEST. A la ciutat de Jherusalem demanà[4] lermità, per que plorava. — SOL. Respòs la ciutat de Jherusalem e dix que avaricia e accidia ho sabíen.

17. *De les questions de avaricia e enveja*

QUESTIÓ. Avaricia e enveja còm han concordança? — SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

507 QUEST. Demanà lermità a peccat, si era tan gran en avaricia com en enveja. — SOL. Respòs peccat e dix que ell era major en avaricia intensament[5] e en enveja extensament.

508 QUEST. Demanà lermità a avaricia e a enveja,[6] si eren perdudes on les poría hom atrobar. — SOL. Respongueren e digueren que aquells qui les volríen atrobar, les cercassen en les belles cases e en los bells cavalls e en les belles vestidures e en les caxes plenes de diners e en los graners plens[7] de blat e en les làgremes dels pobres; e adoncs lermità dix que tost les podía hom atrobar.

1. B, manca *damunt dita*.—2. B, qual deles era piior.—3. B, era.—4. A, mana.—5. B, entesament.—6. A, manca *e a enveja*.—7. A, ple.

509 QUEST. Demanà lermità a avaricia e a enveja, si eren de gran linatge.[1] – SOL. Respongueren avaricia e enveja e digueren que lur linatge era molt antic, e estaven majorment en les cimes dels arbres.

18. *De les questions de avaricia e ira*

QUESTIÓ. Avaricia e ira còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

511 QUEST. Avaricia, dix lermità: és tan mal vici com ira? – SOL. Respòs avaricia e dix que ira corría pus tost al mal contra lo bé, que ella.

512 QUEST. Demanà avaricia a ira, quels diners que ella havía guanyats ab gran treball, per quels metía[2] a aventura de perdre adoncs com volía auciure los homens. – SOL. Respòs ira e dix que ella no planyía lo damnatge[3] de neugú.

513 QUEST. Ira, dix avaricia: poríetsme venjar de larguea qui de mi fa dir mal als pobres? – SOL. Respòs ira e dix que ella la poría[4] venjar de larguea, ab que ella procuràs baralla[5] enfre los homens rics qui fan almoyna als pobres.

19. *De les questions de luxuria e ergull*

QUESTIÓ. Luxuria e ergull[6] còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

515 QUEST. Demanà lermità a luxuria e a ergull, qual dells es pijor vici. – SOL. Respòs luxuria e dix que ella era pijor vici en lo cors,[7] e ergull dix que ell era pejor vici en la ànima; e adoncs lermità conec qual damdós era pejor vici.

---

1. B, linyatie.—2. B, que ell auia ganyats ab gran treball per quells metia.—3. B, plannya (A, planya) lo dampnatie.—4. A, que ella poria.—5. B, batalla.—6. B, ergull e luxuria.—7. A, cos.

516 QUEST. Per que la fembra vella luxuriosa no es tant ergullosa com la fembra jove luxuriosa? – SOL. Les fembres jovens son més pregades que les velles.

517 QUEST. Atrobà lermità luxuria e ergull qui parlaven, e demanàls de que parlaven. – SOL. Respongueren luxuria e ergull e digueren[1] que parlaven tota hora de ço que més amaven e de ço a qui pits volíen;[2] e adoncs dix luxuria al ermità que[3] ella no volía esser sa muller, e ergull dix que ell no volía esser son companyó, car no havía bella figura ni cavalcava en cavall ni havía belles vestidures ni donzelles quil servissen, e havía la barba blanca e menjava viandes magres;[4] e lermità dix que aytal se volía per ço que no hagués lur amistat, car trop eren males besties.

20. *De les questions de luxuria e accidia*

QUESTIÓ. Luxuria e accidia còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé[5] a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses[6] del Arbre moral.

519 QUEST. Demanà lermità a luxuria e accidia, qual damdós era pijor vici. – SOL. Respòs luxuria e dix que ella era pijor vici en la sanc, e accidia en malencolía.

520 QUEST. Accidia, dix lermità: per que ames mes luxuria en les pus nobles fembres, que en les menys nobles? – SOL. Respòs accidia e dix que ella amava més luxuria en les pus nobles fembres que en les menys nobles, per ço que fos gran e que pogués procurar major mal.

521 QUEST. Luxuria, dix lermità: és ociosa en lome vell luxuriós qui no pot jaer ab fembra? – SOL. Respòs luxuria e dix que accidia sa amiga ho sabía, qui blastoma[7] los homens casts.

---

1. B, manca *e digueren*.—2. P, *aut de illis que valde odiebant*.—3. B, manca fins a l'altre mot *que*.—4. B, magres uiandes.—5. B, manca aquest mot.—6. A, manca *vicioses*.—7. B, blastomaua.

21. *De les questions de luxuria e enveja*

QUESTIÓ. Luxuria e enveja còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica dámunt dita en les branques vicioses[1] del Arbre moral.

523 QUEST. Demanà lermità a luxuria, si era tan mal vici com enveja. – SOL. Respòs luxuria e dix que ella era pijor vici en tocant, e enveja en veent.

524 QUEST. Per que la fembra es mills disposta a esser luxuriosa que envejosa,[2] e lome a esser envejós que a esser luxuriós? – SOL. A neguna fembra nos cové tan bé riquea com a home, e tota voluntat constreta desira esser franca.

525 QUEST. Per que les fembres son més represes de luxuria, quels homens denveja? – SOL. Lo judici de les fembres no es tan gran com aquell dels homens.

22. *De les questions de luxuria e ira*

QUESTIÓ. Luxuria e ira còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica dámunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

527 QUEST. Demanà lermità a luxuria e a ira, qual dellès es pus mala. – SOL. Dix luxuria que ella havía paor algunes vegades,[3] e dix ira que ella no havía haguda paor neguna vegada.

528 QUEST. A un home ric vell volgren donar muller jove,[4] lo qual demanà a la donzella si a ella plaía. – SOLUCIÓ. Respòs la donzella e dix que si ell la prenía per muller es barallaven, no sería qui metés[5] pau enfre amdós.

529 QUEST. Per que lome luxuriós no es irat contra lo seu[6] peccat, e es irat contra sa muller luxuriosa? – SOLUCIÓ. Tot gall es senyor en son femer.

---

1. B, manca aquest mot.—2. A, manca tot lo reste de la questió.—3. B, alcunes de uegades.—4. B, ioua.—5. A, qujy metes.—6. B, no es yrat (A, nat) contrel seu.

23. *De les questions de ergull e accidia*

QUESTIÓ. Ergull e accidia còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

531 QUEST. Ergull, dix lermità: sots tan mal com accidia? – SOL. Dix ergull que ell era pus contrari a Deu que accidia, car ell vol esser sens par.

532 QUEST. Demanà lermità a ergull e accidia, si eren contraris. – SOL. Respongueren e digueren que elles eren contraries en quant en los homens cascuna volía esser major que laltra.[1]

533 QUEST. Demanà ergull a accidia, on estava. – SOLUCIÓ. Dix accidia que la sua casa sabíen molts homens.

24. *De les questions dergull e enveja*

QUESTIÓ. Ergull e enveja còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.[2]

535 QUEST. Demanà lermità a ergull e a enveja, qual dells es pus pejor.[3] – SOL. Dix ergull que ell era major en los demonis, e dix enveja que ella era major en los homens.

536 QUEST. Demanà lermità a ergull, si havía dell enveja. – SOL. Respòs ergull e dix que ell no havía enveja dome pobre mal vestit qui menuga[4] faves.

537 QUEST. Demanà lermità a ergull, si enveja era sa parenta. – SOL. Dix ergull que la sua ypocresía[5] ho sabía.

25. *De les questions*[6] *dergull e ira*

QUESTIÓ. Ergull e ira còm han concordança? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

---

1. A, en quant los homens cascuna (B, quascuna) uolia esser mayor que altre.—2. B, manca aquest mot.—3. B, es piyor.—4. B, que meniaua.—5. B, ypogresia.—6. A, manca *De les questions.*

539 QUEST. Ergull e ira demanaren al ermità si sabía qual dells era major. – SOL. Respòs lermità e dix que ell sabía la egualtat damdós, car ergull no ha negún honrament, ni ira negún plaer.

540 QUEST. Per que home ergullós es pus tost irat que altre home?– SOL. Negún home ha tants contraris com home ergullós.

541 QUEST. Demanà lermità al home pobre, si sabía la casa en la qual estàn ergull e ira. – SOL. Respòs lome pobre e dix que feés aquella demanda als homens rics qui amen vana gloria.

26. *De les questions de accidia e enveja*[1]

QUESTIÓ. Accidia e enveja còm han concordança? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

543 QUEST. Demanà lermità a accidia e a enveja, còm està la una major que laltra. – SOL. Respòs accidia e dix que ella era major que enveja en lome pobre, e enveja dix que ella era major que accidia en lome ric.

544 QUEST. Demanà lermità a infern, si havía en ells tants homens per enveja com per accidia. – SOL. Negún peccat es tan contrari a pública utilitat com accidia.

545 QUEST. Accidia e enveja demanaren al ermità, qual delles[2] amava més la sua ypocresía. – SOL. Respòs lermità e dix[3] que la sua ypocrisía vol haver la bona fama que han los sants homens, e la sua accidia desama[4] la bona fama de tots homens.

27. *De les questions de enveja e ira*[5]

QUESTIÓ. Enveja e ira còm han concordança? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

1. B, ergull e accidia.—2. A, dell.—3. A, respos e dix.—4. B, airaua.—5. B, de ergull e enueya: P, trasposa aquesta rúbrica, a la següent.

547 QUEST. Demanà lermità a infern, qual era major procuradriu de mal,[1] o enveja o ira. – SOL. Respòs infern e dix que enveja li aportava los homens qui injuriosament amen[2] bé, e ira li aportava los homens qui injuriosament amen mal;[3] e adoncs lermità conec que ira es pus mal vici que enveja.

548 QUEST. Per que los homens rics han major enveja e son pus tost irats quels pobres? – SOL. Los infants com han trop mamat ploren, e com han fam atretal.

549 QUEST. Atrobà lermità buyt e ple en la via, e demanàls on anaven. – SOL. Dix buyt que ell anava a enveja qui es buyda[4] de bé, e ple dix que anava a ira qui es plena de mal.

28. *De les questions de accidia e ira*

QUESTIÓ. Accidia e ira còm han concordança? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques vicioses del Arbre moral.

551 QUEST. Accidia e ira, dix lermità: havets egualtat en mal? – SOL. Dix accidia que ella no amava negún bé, e ira dix que ella no desamava negún mal.

552 QUEST. Demanà lermità a accidia e ira, si eren contraries.[5] – SOL. Digueren accidia e ira que elles eren contraries en quant accidia anava a espau e ira anava tost.

553 QUEST. Demanà lermità a accidia e ira, si eren de un linatge. – SOL. Respongueren e digueren que ira era del linatge del foc, e accidia del linatge de laygua.

29. *De les questions dels vicis conseguents, e primerament de injuria.*

QUESTIÓ. Injuria què es? – SOL. Vé al primer palagraf dels vicis conseguents en les branques vicioses del Arbre moral.

---

1. A, procurador ni de mal.—2. A, manca fins a l'altre mot *amen*.—3. A, lo mal.—4. B, buyt.—5. B, a yra e accidia si eren contraris.

555 QUEST. Injuria de que es? – SOL. Injuria es de privació de justicia. [1]

556 QUEST. Injuria per que es? – SOL. Injuria es per ço cor justicia no es.

557 QUEST. Demanà lermità a injuria, ab qual sèn havía major concordança. [2] – SOL. Respòs injuria e dix que ella havía major * concordança ab effatus e ab auditus, per ço car ells son los .ij. sèns per los quals es hàbit de justicia en los juristes.

30. *De les questions de indiscreció*

QUESTIÓ. Indiscreció què es? – SOL. Vé al segón palagraf.

559 QUEST. Indiscreció de que es? – SOL. Indiscreció es de privació de prudencia.

560 QUEST. Indiscreció per que es? – SOL. Indiscreció es per ço car prudencia no es.

561 QUEST. Indiscreció, dix lermità: contra qual potencia de lànima sots pus fort? – SOL. Respòs indiscreció e dix que ella era pus contraria al enteniment que a la memoria ni a la voluntat, per ço car lenteniment e prudencia han gran amistat.

31. *De les questions de frevoltat de cor*

QUESTIÓ. Frevoltat de cor què es? – SOL. Vé al .iij. palagraf.

563 QUEST. Flaquea de cor per que es? – SOL. Flaquea de cor es per ço car los homens flacs e volpells obliden esperança e vergonya, e consiren sovén les coses perilloses.

564 QUEST. Per que los homens sanguinis son pus ardits quels fleumàtics? – SOL. Lo foc escampa la sanc e laygua la restreny.

1. A, e justicia.—2. A, manca fins a l'altre mot *concordança*.

* Ens manca la fotocopia del fol 210 v.º del m.s. B, inadvertidament omesa o perduda.

565 QUEST. Per que los homens son pus ardits en dinat que en dejú? – SOL. En los homens dinats los esperits vidals fan messes, e en los dejuns[1] les han fetes; e per açò la virtut del cor es més estesa per tots los membres del cors en dinat que en dejú.

32. *De les questions de intemprança*

QUESTIÓ. Intemprança què es? – SOL. Vé al .iiij. palagraf.

567 QUEST. Intemprança per que es? – SOL. Intemprança es per ço cor fortitudo no es contra gola.

568 QUEST. Demanà lermità a temprança, si intemprança es creatura. – SOL. Respòs temprança e dix que tota[2] creatura es bona naturalment, e si intemprança fos creatura, fora ella bona e no bona naturalment; la qual cosa es contradicció.

569 QUEST. Demanà lermità a intemprança, si havía major paor de fortitude que de prudencia. – SOL. Respòs intemprança e dix que ella no ha paor de fortitudo dementre que prudencia dorm.

33. *De les questions de infidelitat*

QUESTIÓ. Infidelitat què es? – SOL. Vé al .v. palagraf.

571 QUEST. Infidelitat de que es? – SOL. Infidelitat es de errors que lumà enteniment supposa esser veres contra los articles de la fe catòlica.

572 QUEST. Infidelitat per que es? – SOL. Infidelitat es per absencia[3] de bons pastors qui no guarden bé les ovelles, e es materialment per ço quels sants homens cristians hagen materia a fer gran bé en destrovir errors e en sostenir passions per loar e preycar lo nom de Jesu Christ.

573 QUEST. Infidelitat còm pot esser destrovida? – SOL. Infidelitat pot esser destrovida ab diligencia de bons

1. A, los sperits rudals (P, *vitales)* fan messes e en los dejunjs.—2. A, contra.—3. A, abstinencia.

pastors, segons la manera que Ramon ha posada en la sua *Petició* que al senyor papa e al seu collegi ha presentada.

34. *De les questions de desesperança*

QUESTIÓ. Desesperança què es? – SOL. Vé al .vj. palagraf.

575 QUEST. Desesperança per que es? – SOL. Deus lexa esser desesperança per ço que sia materia als homens, que en nostra Dona hajen gran esperança.

576 QUEST. Desesperança còm es? – SOL. Desesperança es en quant los homens peccadors membren la gran justicia de Deu e obliden la sua gran misericordia.

577 QUEST. Los homens desesperats[1] per que estàn trists? – SOL. Los homens desesperats estàn trits per ço car desesperança aporta paor e promet mal e no negún bé.

35. *De les questions de crueltat*

QUESTIÓ. Crueltat què es? – SOL. Vé al .vij. palagraf.

579 QUEST. Demanà lermità a crueltat, per que estava pus volentera en los homens rics que en los homens pobres. – SOL. Respòs crueltat e dix que enveja e avaricia amen més los homens rics quels pobres.

580 QUEST. Crueldat, dix lermità: demanarets a Deu perdó en presencia dels pobres? – SOL. Respòs crueltat e dix que no fa bon dir falsía denant testimonis.

581 QUEST. Crueldat, ab que vencets caritat? – SOLUCIÓ. Respòs crueltat e dix que ella vencía caritat ab pigricia damativitat e ab desesperança avaricia e ergull.

36. *De les questions de tració**

QUESTIÓ. Tració que es? – SOL. Vé al .viij. palagraf.

583 QUEST. Tració, còm la pot hom destrovir?[2] – SOLUCIÓ. Vé al palagraf damunt dit.

---

1. A, manca fins a l'altre mot *desesperats*.
* Reprèn la fotocopia del m.s. B, fol 211.
2. B, traycio *(passim)* com la pot hom destroyr *(usual)*.

584 QUEST. Lealtat, dix lermità: tració ab qual vici[1] vos es pus contrari? – SOL. Respòs lealtat e dix que tració li era contraria[2] ab luxuria en los homens[3] jovens e ab avaricia en los homens vells.

585 QUEST. Demanà lermità a tració, ab qual seny era pus contrari a lealtat. – SOL. Respòs traició e dix que negún sèn es tan comú a procurar falsía, com effatus.

37. *De les questions de homecidi*

QUESTIÓ. Homicidi què es? – SOL. Vé al .ix. palagraf.

587 QUEST. Homicidi, dix vida: còm te poría destrovir? – SOL. Vé al palagraf damunt dit.

588 QUEST. Homicidi, dix lermità: de qual sèn has major paor? – SOL. Per negún sèn moren[4] tants homens com per gustus; e adoncs lermità conec que per negún sèn viven tant los homens, com per gustus e temprança.

589 QUEST. Vida, dix lermità: ab qual potencia de lànima tes homicidi pus contrari? – SOL. Respòs vida e dix que neguna esperitual potencia escolta[5] tan poc raó, com voluntat.

38. *De les questions de ladronici*

QUESTIÓ. Ladronici què es? – SOL. Vé al .x. palagraf.[6]

591 QUEST. Ladronici, dix lermità: qui es lo teu major amic? – SOL. Vé al palagraf damunt dit.

592 QUEST. Ladronici, a qui has més emblat?[7] – SOLUCIÓ. Respòs ladronici e dix que ell havía més emblat a Deu que a negún altre.

593 QUEST. Ladronici, de quals coses has més emblades a Deu? – SOL. Respòs ladronici e dix que ell havía més emblat a Deu de veritat e donament, que daltra cosa; car més homens son en error que en veritat, e més homens

1. B, uia.—2. B, pus contrari.—3. A, manca fins a l'altre mot *homens*.—4. B, no moren.—5. A, es tolta.—6. B, al .x. §. da. di.—7. B, ladronisci a qui as més amblat.

treballen per guanyar honor que per honrar[1] Deu; e adoncs lermità dix a ladronici que ell era molt mal vici.

39. *De les questions de mentir*

QUESTIÓ. Mentir què es? – SOL. Vé al .xj. palagraf.

595 QUEST. Mentir, dix lermità: quals son los teus majors enemics? – SOL. Vé al palagraf damunt dit.

596 QUEST. Mentir, en qual sèn és major? – SOLUCIÓ. Respòs mentir e dix que negún sèn mentía contra natura, sino effatus tan solament; e adoncs lermità conec que effatus com deía veritat, era mills amic de Deu que negún altre sèn.

597 QUEST. Demanà lermità a voluntat, si havía tan gran colpa en mentir com lenteniment. – SOL. Respòs voluntat e dix que ho demanàs a veritat, qui es object[2] del enteniment.

40. *De les questions de maldir*

QUESTIÓ. Maldir què es? – SOL. Vé al .xij. palagraf.

599 QUEST. Maldir, quals son los teus majors enemics?[3] – SOL. Vé al palagraf damunt dit.

600 QUEST. Maldir, de qui dius més de mal? – SOLUCIÓ. Respòs maldir e dix que ell deía més de mal daquell qui més val;[4] e adoncs lermità conec que ell ho volía dir de Jesu Christ, del qual dien mal los cristians dementre que juguen[5] als daus, e los infeels, qui son més que los cristians, qui de Jesu Christ dien molt de mal, del qual diu mal la voluntat qui no lama tant com sí metexa.

601 QUEST. Maldir, per que és major que bendir? – SOL. Respòs maldir e dix que ell era major que bendir per ço car havía més procuradors, e car com los lops menuguen[6] les ovelles, fugen los pastors.

---

1. B, per gaanyar honor que per ondrar.—2. B, obiech *(forma usual)*. —3. B, piiors enemichs.—4. B, uall.—5. B, que iutien.—6. B, [cant] los lops mengen.

41. *De les questions de impaciencia*

QUESTIÓ. Impaciencia[1] què es? – SOL. Vé al .xiij. palagraf.

603 QUEST. Impaciencia, de qui has major paor? – SOL. Vé al palagraf damunt dit.

604 QUEST.[2] Impaciencia, còm és vençuda? – SOL. Vé al palagraf damunt dit.[3]

605 QUEST. Impaciencia, per qui[4] has tan gran audacia e és tan ergullosa? – SOL. Impaciencia dix que ab que ira sia sa amiga, no ha paor que sia vençuda.

42. *De les questions de inconstancia*

QUESTIÓ. Inconstancia què es? – SOL. Vé al .xiiij. palagraf.

607 QUEST. Inconstancia, còm han nom los teus majors enemics? – SOL. Vé al palagraf damunt dit.

608 QUEST. Inconstancia, qual sèn ha ab tu major concordança? – SOL. Inconstancia dix que[5] effatus era aquell sèn qui es menys estable.

609 QUEST. Inconstancia, per que has major concordança ab la voluntat que ab lenteniment. – SOL. Inconstancia dix que la voluntat leugerament se girava de un preposament en altre sens deliberació, mas lenteniment com volía parlar, enans que parlàs consirava longament ab deliberació en ço que dir volía; perque ella mal li volía.

43. *De les questions de inmundicia*

QUESTIÓ. Inmundicia què es? – SOL. Vé al .xv. palagraf.

611 QUEST. Inmundicia, per que est tan gran? – SOLUCIÓ. Respòs inmundicia e dix que ella era per ço gran, car era pus contrari que altre vici a pus[6] común hàbit de virtut.

---

1. B, inpassiencia *(passim)*.—2. A, manca aquesta questió.—3. B, al .xiiij. §.—4. P, *quare*.—5. B, manca *que*.—6. B, e pus.

612 QUEST. Inmundicia, per que és major esperitualment[1] que corporalment? – SOL. Neguna nedeetat es tan gran sensualment com intellectualment.

613 QUEST. Inmundicia, de qual aygua has major paor? – SOL. Inmundicia dix que de laygua quels ulls ploren per contricció, havía major paor[2] que de laygua ab que les dones belles se laven la cara.

44. *De les questions de falsetat*

QUESTIÓ. Falsetat què es? – SOL. Vé al .xvj. palagraf.

615 QUEST. Falsetat, de qui has[3] major paor? – SOLUCIÓ. Respòs falsetat e dix que ella havía major paor de la mort de ypocrezía e simonía, que de la mort de negún altre vici.

616 QUEST. Falsetat, és tan fort com veritat? – SOLUCIÓ. Vé al palagraf damunt dit.

617 QUEST. Com tu, falsetat, no sies tan fort com veritat, per que estàs en més homens que veritat? – SOLUCIÓ. Falsetat dix que ho demanàs als pastors qui guarden mal ses ovelles.[4]

45. *De les questions de pigricia*

QUESTIÓ. Pigricia què es? – SOL. Vé al .xvij. palagraf.

619 QUEST. Usura[5] per que es? – SOL. Vé al palagraf damunt dit.

620 QUEST. Pigricia, on vas? – SOL. Respòs pigricia e dix que ella anava estar en los homens grasses qui han bons lits e menuguen delicades viandes.

621 QUEST. Pigricia, per que estàs més en los homens rics que en los homens pobres? – SOL. Per indigencia de carn, menuga lo lop dels rayms.

---

1. Els m.ss. A i B, posen, quasi be sempre, la vírgula abreviació de *er*, sobre la *p* sens altre signe d'abreviatura; de manera que la lliçó sembla hauria d'esser *esperualment*. Malgrat això, seguim la lliçó del texte per mes plana i mes coneguda.—2. A, por.—3. B, ha.—4. B, qui garden mal les ouelles.—5. B, huzura.

46. *De les questions de incurialitat*

QUESTIÓ. Incurialitat què es? – SOL. Vé al .xviij. palagraf.

623 QUEST. Incurialitat, còm es vençuda per curialitat? – SOL. Vé al palagraf damunt dit.

624 QUEST. Incurialitat, dix l ermità: per que plores? – SOL. Respòs incurialitat e dix que ella plorava per ço car los homens ypòcrites amen curialitat per ço que hajen bona fama per les gents, e açò metex fan los homens ergulloses.

625 QUEST. Incurialitat, és amada per gola? – SOLUCIÓ. Respòs incurialitat e dix que ho demanàs a curialitat, qui plora com los homens glots menuguen.

47. *De les queslions de inobediencia*[1]

QUESTIÓ. Inobediencia què es? – SOL. Vé al .xviiij.[2] palagraf.

627 QUEST. Inobediencia, còm pots esser vençuda? – SOL. Vé al palagraf damunt dit.

628 QUEST. Inobediencia, a qual sèn és pus contraria? – SOL. Per ço car effatus fa més de manaments que altre sèn, son més homens a ell inobedients que a negún altre sèn.

629 QUEST. Inobediencia, per que rius? – SOL. Respòs inobediencia e dix que ella reía per ço car los amics de obediencia estàn préses.

48. *De les questions qui son del mesclament dels vicis conseguents, e primerament*[2] *de injuria.*

QUESTIÓ. Injuria e indiscreció, còm havets concordança? – SOL. Vé a les questions de injuria e de indiscreció, en les quals es significada la concordança que han contra justicia e prudencia.

1. A, *afig:* e dels vicis ab ella mesclats.—2. A, xviij.: B, xix.—3. B, que son dels mesclamens dels uicis consequens et primo.

631 QUEST. Frevoltat, on vas? – SOL. Respòs frevoltat e dix que ella anava a injuria qui la havía pregada que li ajudàs a vençre[1] justicia.

632 QUEST. Intemprança, has amiga? – SOL. Respòs intemprança e dix que injuria era sa amiga a la taula dementre que justicia dormía.

633 QUEST. Injuria e infidelitat, per que havets tan gran poder en lo mon? – SOL. Respongueren injuria e infidelitat e digueren quels pastors dormen,[2] els jutges amen diners, e ergull no ha senyor.

634 QUEST. Injuria, per queus alegrats? – SOL. Respòs injuria e dix que ella salegrava per ço car faía[3] tort a la misericordia de Deu en un[4] peccador qui della se desesperava.

635 QUEST. Injuria, per que tenits ociosos los diners del home ric? – SOL. Respòs injuria e dix que ella era amiga de crueltat qui tanca les portes als homens pobres.

636 QUEST. Injuria, per que fets tracció? – SOL. Respòs injuria e dix que ella faía tracció per ço car deslealtat[5] es sa cosina.

637 QUEST. Injuria, sots en lo rey qui fa morir los seus homens en la batalla? – SOL. Respòs injuria e dix que ella era en lo rey sil rey sens justicia faía la batalla.

638 QUEST. Injuria, lo jutge ladre per que fa penjar los homens ladres?[6] – SOL. Respòs injuria e dix quel jutge ladre fa penjar los homens ladres per ço car ella es sa muller.

639 QUEST. Injuria, per que fets[7] mentir los homens? – SOL. Respòs injuria e dix que ella faía mentir los homens per ço que la ciutat dinfern fos poblada de molts homens.

640 QUEST. Injuria, quals son vostres mesures?[8] – SOLUCIÓ. Respòs injuria e dix que ella mesurava ab mal dir

1. B, uencer.—2. A, dormjen.—3. B, per so com auia.—4. A, e vn. —5. B, deslialtat.—6. A, manca fins a l'altra mot *ladres*.—7. B, feu.—8. A, manca fins a la solució de la questió següent.

e ab blastomar les virtuts dels sants homens[1] per ço cor ab justicia han concordança.

641 QUEST. Injuria, de qui havets paor? – SOL. Respòs injuria e dix que ella havía paor de paciencia qui moltes vegades la havía vençuda.

642 QUEST. Injuria, de que es lo vostre poder? – SOL. Respòs injuria e dix quel seu poder era de la privació de justicia e de constancia.

643 QUEST. Injuria, ab queus lavats[2] la cara? – SOLUCIÓ. Injuria dix que ellas lavava la cara ab laygua qui ix dels ulls dels homens quis rien adoncs com escarnexen los sants homens.

644 QUEST. Injuria, qui ha escrit lo vostre libre? – SOL. Dix injuria que ella e falsetat lavíen escrit per ço que justicia e lealtat noy sien escrites.

645 QUEST. Injuria, a qui havets prestat vostre[3] cavall? – SOL. Dix injuria que ella havía prestat lo seu cavall a la pigricia de justicia.

646 QUEST. Injuria, on es anada la vostra incurialitat? – SOL. Respòs injuria e dix que ella la havía tramesa a[4] intemprança e a ergull e a infamia.

647 QUEST. Injuria, fos anc obedient? – SOL. Respòs injuria e dix que ella era obedient a ergull luxuria avaricia e a les sues altres companyones.

49. *De les questions de indiscreció e dels vicis ab ella[5] mesclats*

QUESTIÓ. Indiscreció, de que es la vostra força? – SOLUCIÓ. Respòs indiscreció e dix que la sua força era de la frevoltat quel cavaller ha en la batalla contra animositat.

649 QUEST. Intemprança, on[6] es lo vostre hostal? – SOL. Respòs intemprança[7] e dix que ella albergava en la indiscreció[8] quels homens glots han en menjar e en beure.

1. B, e am blastomar les uirtuts dels homens.—2. B, ab ques lauats.—3. B, lo vostre.—4. A, ab.—5. B, a ella.—6. B, [de que].—7. A, tempranca.—8. B, discrecio.

650 QUEST. Indiscreció, per que sots tan gran? — SOL. Respòs indiscreció e dix que ella crexía tota hora quels lops menuguen les ovelles.

651 QUEST. Indiscreció,[1] per que sots desesperada? — SOL. Dix indiscreció que ella era desesperada per ço car prudencia no parlava als homens peccadors de la gran misericordia de Deu.

652 QUEST. Indiscreció, per que sots tan cruel? — SOL. Respòs indiscreció e dix que la sua crueltat crexía dementre que prudencia oblidava caritat.

653 QUEST. Indiscreció, feés anc tracció? — SOL. Respòs indiscreció e dix que ella faía tracció[2] totes aquelles vegades quels homens celen lurs peccats a la confessió per vergonya.

654 QUEST. Indiscreció, havets mort negún hom?[3] — SOL. Respòs indiscreció e dix que infern ho sabía, en lo qual tants homens van per ignorancia e follía.

655 QUEST. Indiscreció, feés anc ladronici? — SOLUCIÓ. Dix indiscreció que ella emblava sovén los diners als pobres per ço que haguessen fam, e donavalos[4] als homens rics per ço que de lur riquea haguessen vana gloria.

656 QUEST. Indiscreció, digués anc mentira? — SOLUCIÓ. Dix indiscreció[5] que ella mentía moltes vegades en lo sartre[6] qui ven lo drap, qui moltes vegades diu que Deu no li ajut, per ço que pusca guanyar .v. sous.

657 QUEST. Indiscreció, digués anc mal de bona dona? — SOL. Respòs indiscreció e dix que ella deía mal de les bones dones per ço que luxuria hagués gran fama en lo mon.

658 QUEST. Indiscreció, per que sots impacient? — SOL. Dix indiscreció que ella era impacient per ço car prudencia dormía e ira vetlava.[7]

---

1. B, discrecio.—2. B, faya traycio.—3. B, home.—4. B, donauals. —5. B, dixes *(passim)* anc mentida. § S° indiscrecio dix.—6. B, draper.—7. B, e yra uellaua.

659 QUEST. Indiscreció, vos qui no entenets, còm havets conexença de inconstancia? – SOL. Indiscreció dix que en ço que ella ignorava constancia, havía conexença de inconstancia.

660 QUEST. Indiscreció, de que es la vostra inmundicia? – SOL. Indiscreció dix[1] que la sua inmundicia era de colpable membrar e amar e ignorar, veer oír e parlar gustar e tocar.

661 QUEST. Indiscreció, vos qui sots privació de prudencia, de falsetat còm havets conexença? – SOL. Indiscreció dix que ella havía conexença de falsetat ab ajuda de les sues companyones qui li ajuden contra prudencia eligent los menors bens e lexar[2] los majors, e en prenent los majors mals e en lexant los menors.[3]

662 QUEST. Indiscreció, per que sots pereosa a fer bé? – SOL. Respòs indiscreció e dix que ella era pereosa a fer bé per ço que[4] era diligent a fer mal.

663 QUEST. Indiscreció, per que sots mal ensenyada? – SOL. Respòs indiscreció e dix que ella era mal ensenyada per ço car cuydava fer plaer als homens adoncs com los faía[5] pesar e enug.

664 QUEST. Indiscreció, fos anc obedient? – SOL. Indiscreció dix que ella era obedient totes vegades[6] quels homens parlen follament.

50. *De les questions de frevoltat e dels vicis ab ella[7] mesclats*

QUESTIÓ. Frevoltat, havets conexença de temprança? – SOL. Dix frevoltat que intemprança la sua amiga, li havía dit mal de temprança moltes vegades per ço que ella li digués mal de fortitudo.

666 QUEST. Flac cor, per que son tants infeels en lo mon? – SOL. Respòs flac cor e dix que ho demanàs als

1. B, dix indiscrecio.—2. P, *et dimittendo*.—3. A, los mayors.—4. B, car.—5. B, plaser als homens adoncs com los fasia.—6. B, que era ella (A, ell) obedient totes les uegades.—7. B, a ella.

pastors, qui han major paor de la mort del cors que de la ànima.

667 QUEST. Flac cor, per que est desesperat? – SOLUCIÓ. Respòs[1] e dix que ell era desesperat per ço car havía molts amics, e fortitudo navía pocs.

668 QUEST. Flac cor, per que no has gran caritat? – SOL. Respòs e dix que ell no havía gran caritat per ço car amava haver gran crueltat.

669 QUEST. Flac cor, ha en tu gens de lealtat? – SOL. Respòs e dix que tant era ple de tracció, que de lealtat neguna part hic podía caber.[2]

670 QUEST. Flac cor, sabs que es la mort de lànima? – SOL. Respòs e dix que no sabía que era mort dànima, car tot dia consirava[3] en la mort del cors de la qual ha gran paor.

671 QUEST. Flac cor, pus que has tants diners, per que non fas part[4] als pobres? – SOL. Respòs e dix que ell no volía donar diners a aquells[5] a quils emblava.

672 QUEST. Flac cor, per que no has vergonya de mentir? – SOL. Respòs e dix que ell havía vergonya de ver dir per ço que no so tengués a mal mentir,[6] lo qual ell molt amava.

673 QUEST. Flac cor, per que dius mal dels homens ardits e amics de larguea? – SOL. Respòs e dix que ell deía mal dels homens ardits per ço car no han paor de morir ni de pobrea.

674 QUEST. Flac cor, per que no has paciencia? – SOL. Respòs e dix que si ell hagués paciencia, fora del linatge de fortitudo qui es son contrari.

675 QUEST. Flac cor, per que no has fermetat e estàs enaxí com la fulla del arbre qui a tots vents se gira? – SOL. Respòs e dix que ell era tant ple de frevoltat, que

1. B, respos [lo cor flac].—2. B, que de leyaltat neguna part y podia caber.—3. A, contrastaua.—4. B, non dones.—5. B, anaquells *(passim)*.—6. A, de mentir per co que no sostengues mentir.

en neguna res que feés ni digués[1] no podía haver deliberació ni abstinencia.

676 QUEST. Flac cor, ab quet laves les mans e la cara? – SOL. Respòs e dix que ab tristicia paor mentir e avaricia.

677 QUEST. Flac cor, per que fas falsía? – SOL. Respòs e dix que ell faía falsía per ço car lealtat e fortitudo han feta companya.

678 QUEST. Flac cor, per que no has diligencia? – SOL. Respòs e dix que ell no podía haver diligencia, car molt se delitava[2] en menjar e dormir.

679 QUEST. Flac cor, per que est mal ensenyat? – SOL. Respòs e dix que ell era mal ensenyat per ço car los seus ulls no havíen vergonya, ni les sues mans[3] larguea, ni de la sciencia de retòrica[4] havía gens apresa.

680 QUEST. Flac cor, pus que tot est paor, per que no est obedient per ço quel prelat not faça[5] mal? – SOLUCIÓ. Respòs e dix que ell no havía[6] paor de prelat qui sia estat elet ab symonía, car ell es enemic de fortitudo qui es son contrari.

51. *De les questions de intemprança e dels vicis amb ella mesclats*

QUESTIÓ. Intemprança, com los sarraíns no hagen fe, per que taíren pus[7] quels crestians? – SOL. Deus sosté quels infeels hagen algunes bones costumes a rependre alguns mals cristians[8] qui han fe e males costumes.

682 QUEST. Intemprança, qual es la tua costuma?[9] – SOL. Respòs intemprança e dix que ella posava[10] los homens en esperança de temprança en lo començament de la taula,[11] e en lo mig loc ella gitava temprança de la taula.

---

1. B, en neguna re que fees ne dixes.—2. B, se adelitaua.—3. A, los seus vylls no hauien uergonya ni en les sues mans.—4. B, ni la sciencia de rectorica.—5. A, no faca.—6. A, que ell hauía.—7. B, per quet ayren plus.—8. B, als cunes bones costumes a rependre als cuns mals (A, mal) crestians.—9. B, manca *la tua costuma*.—10. B, passaua.—11. A, manca fins a l'altre mot *taula*.

683 QUEST. Intemprança, és metgessa? – SOL. Dix intemprança que ella era metgessa qui ab crueltat aucisía los pobres[1] contra caritat, e ab sí metexa los rics qui son sos amics.

684 QUEST. Intemprança, per que fas tracció a aquells qui en tu se confíen? – SOL. Dix intemprança que ella havía offici en traír sos amics.

685 QUEST. Intemprança, ab que auciu[2] los homens? – SOL. Intemprança dix que ella aucisía los homens ab moltes viandes delicades e ab menjar moltes hores en lo dia.

686 QUEST. Intemprança, còm emblest temprança al monge qui la havía en lo refetori?[3] – SOL. Intemprança dix que ella havía emblada temprança al monge que labat havía convidat en lenfermería.

687 QUEST. Intemprança, quina manera[4] has en mentir? – SOL. Intemprança dix que ella havía manera en mentir en quant prometía sanitat e alegre per menjar moltes viandes delicades, per raó de les quals donava tristicia e malaltía a aquells qui trop ne menjaven.

688 QUEST. Intemprança, per que dius mal de temprança qui es tan bona virtut? – SOL. Dix intemprança que no es meravella si un contrari diu mal daltre son contrari.

689 QUEST. Intemprança, per que los homens qui han trop menjat son impacients? – SOL. Dix intemprança que ells son impacients per ço car lestinct[5] natural sent lo començament de la malaltía que ella havía procurada a la taula.

690 QUEST. Intemprança, què obrats ab lo bon vin fort? – SOL. Intemprança dix que ella sabía[6] fer moltes obres, enfre les quals era la una daquelles, inconstancia.

691 QUEST. Intemprança, per que escupen tan sovén[7] los homens? – SOL. Dix intemprança quels homens escupen per ço car ella los faía trop menjar e beure.

1. B, homens.—2. B, ociu: P, *occidis*.—3. B, refretori.—4. A, manya.—5. A, B, lestinc.—6. A, no sabia.—7. B, sccupen tan soueny.

692 QUEST. Intemprança, havets feta[1] falsía? – SOLUCIÓ. Dix e respòs que ella havía fetes falsíes moltes vegades a un ermità qui no menjava per ypocresía mas pa e aygua, del qual pa lo faía sancfondre.

693 QUEST. Intemprança, per que son los homens pereosos en agost?[2] – SOL. Respòs e dix quels homens son pereosos en agost per ço car son plens de figues e de most.

694 QUEST. Intemprança, en qual temps sots ensenyada? – SOL. Dix intemprança que ella era ensenyada al levant de la taula com los homens son sadolls de menjar e de beure.

695 QUEST. Intemprança, fos anc obedient a temprança? – SOL. Intemprança dix que ella era estada moltes vegades obedient a temprança, qui faía los homens poc menjar al sopar per ço que ella los feés trop menjar al dinar.

52. *De les questions de infidelitat e dels vicis ab ella mesclats*

QUESTIÓ. Infidelitat, per que no havets esperança? – SOLUCIÓ. Dix infidelitat que ella no la podía haver, per ço car fe e esperança han concordança.

697 QUEST. Infidelitat, los vostres amics poden haver caritat contra crueldat com fan almoyna als pobres? – SOL. Dix infidelitat quels seus conseguents qui fan almoyna, han la figura de caritat e no la forma, car si havíen la forma haurien concordança ab fe qui es son contrari.

698 QUEST. Infidelitat, còm fets[3] traciò? – SOL. Lo gat dona semblança que sia conill com aplana les orelles e amaga la coa, per ço que prenga los conills; e la volp depeny la gallina per ço que venguen a ella los polls.[4]

699 QUEST. Infidelitat, còm fets homicidi? – SOLUCIÓ. Respòs e dix que ella faía homicidi ab ignorancia e ab falsía e ab ociositat de pastors.

1. B, auets feyta [hanc].—2. A, manca fins al mòt *agost* de mes avall.—3. A, fet.—4. B, conil... conils... pols.

700 Quest. Infidelitat, ab que fets ladronici? – Solució. Dix infidelitat que ella emblava les ànimes dels homens ab ignorancia e menyspreament de la fe cristiana.

701 Quest. Infidelitat, per que vivits de mentir[1] en tants homens? – Sol. Dix infidelitat que ella vivía de mentir en molts homens per ço car pocs homens saben e volen veritat dir.

702 Quest. Infidelitat, sots irada car los crestians dien de vos mal? – Sol. Infidelitat dix que ella[2] no so preava sils cristians defen della mal, car per més homens era loada que blastomada.

703 Quest. Infidelitat, havets impaciencia? – Solució. Respòs e dix que no devía haver impaciencia pus que ella posseía la ciutat de Jherusalem, e que la impaciencia pertanyía a la fe romana.

704 Quest. Infidelitat, sots fortment edifficada? – Solució. Dix infidelitat quel seu ediffici era bastit[3] de ferre e de fust e de ignorancia, e per açò no havía[4] paor que fos vençuda.

705 Quest. Infidelitat, havets inmundicia? – Solució. Dix infidelitat quels sarraíns no tenen tovalles en la taula e lepense los dits com menuguen[5] e son pus luxuriosos que altres homens.

706 Quest. Infidelitat, la vostra falsía poría esser destrovida? – Sol. Dix infidelitat que la possibilitat del seu destroviment havía Ramón escrita en lo seu libre.[6]

707 Quest. Infidelitat, havets pigricia? – Sol. Dix infidelitat que si es un cristià, .C. son aquells qui no son cristians, e per açò havía pigricia car los cristians no destrovía; emperò diligencia havía haguda en la terra de Suria Turquía e Barbaría[7] qui dels cristians esser solía.

---

1. B, uiuets de mentir: A, manca fins a l'altre mot *mentir*.—2. A, dehia que.—3. B, bastat.—4. A, e per aço hauia.—5. B, quant mengen.—6. B, que possibilitat del seu destroyment auia .R. scrita en son libre.—7. B, auia auda en la terra de suria de traquia e de barberia.

708 QUEST. Infidelitat, havets neguna curialitat? — SOL. Infidelitat dix que ella era curial en la sinagoga dels jueus, als quals fa ben colre los disabtes.

709 QUEST. Infidelitat, havets molts[1] homens obedients? — SOL. Dix infidelitat que ho demanàs a migjorn e a tremuntana e a orient qui son plens de la sua gent.

53. *De les questions de desesperança*[2] *e dels vicis ab ella mesclats*

QUESTIÓ. Desesperança, has major crueltat que esperança caritat? — SOL. Respòs desesperança e dix que ho demanàs a les borses dels pobres e als lops qui menuguen les ovelles.

711 QUEST. Desesperança, per que fas tracció? — SOLUCIÓ. Dix desesperança que ella faía tracció per ço cor lealtat havía ab esperança concordança.

712 QUEST. Desesperança, ab que aucíus les ànimes dels homens?[3] — SOL. Dix desesperança que ella auceía les ànimes dels homens en quant los prometía al punt de la mort discreció contricció e confessió e satisfacció, car en aquell punt ymagina pus fortment la ymaginació les fonts fredes, quels peccats dels homens e la[4] misericordia de Deu.

713 QUEST. Desesperança, còm embles esperança als homens? — SOL. Dix desesperança que ella emblava esperança als homens vestintse[5] la sua semblança.

714 QUEST. Desesperança, còm dius[6] mentira? — SOLUCIÓ. Respòs desesperança e dix que ella mentía en quant se fenyía als homens pobres que ella era en los homens avars larguea e esperança.

715 QUEST. Desesperança,[7] de qui dius mal pus volentera? — SOL. Dix desesperança que ella deía mal pus sovén dels homens pobres qui en los rics han esperança.

---

1. A, manca *molts*.—2. A, De Sperança (manca *De les questions*).—3. A, manca fins a l'altre mot *homens*.—4. B, la ymaginacio les fons fredes ymagina pus fortment quels peccats dels homens ni la.—5. B, uisten se.—6. B, dius (A, diu) mentida.—7. A, demana sperança.

716 Quest. Desesperança, on estàs? – Sol. Respòs desesperança e dix que ella estava en la impaciencia dels homens qui no han vergonya.

717 Quest. Desesperança, has fermetat? – Sol. Dix desesperança que avaricia ho sabía, qui lacompanyava tro al punt de la mort e aprés la mort anava estar en infern sens negún mudament.

718 Quest. Desesperança, has santetat? – Sol. Respòs desesperança e dix que ella era una especia de inmundicia de peccat.

719 Quest. Desesperança, diguist anc veritat? – Solució. Dix desesperança que ella havía offici de mentir en la sanitat dels homens e en la malaltía.

720 Quest. Desesperança, has negligencia? – Solució. Respòs desesperança e dix que no paría que ella hagués pigricia en la malaltía del home qui mor sens esperança.

721 Quest. Desesperança, has neguna bona costuma? – Sol. Dix desesperança que ho demanàs a esperança, qui plorava per ço car los homens no fan restitució en lur vida, e han major esperança en lurs fills que desfacen lurs torts, que en sí meteixs.

722 Quest. Desesperança, has molts sotsmesos? – Sol. Dix desesperança que ho demanàs a infern, al qual ha donades tantes ànimes domens.

54. *De les questions de crueltat e dels vicis ab ella mesclats*

Questió. Crueltat, has feta tració a Deu? – Sol. Respòs e dix que ella havía fet tració moltes vegades per diners, los quals tollía als homens pobres e donava als rics.

724 Quest. Crueltat, còm fas homicidi? – Sol. Dix crueltat que ella faía homicidi en privant caritat e en produent avaricia.

725 Quest. Crueltat, has emblades ovelles? – Solució. Dix crueltat que no tan solament havía emblades ovelles, que molts pastors havía morts.

726 QUEST. Crueltat, per que ments?[1] – SOL. Respòs e dix que ella mentía per ço car caritat deía veritat.

727 QUEST. Crueltat, per que dius mal de caritat? – SOL. Dix crueltat que ella deía mal de caritat per ço car es tresor dels homens pobres.

728 QUEST. Crueltat, per que és impacient com los pobres te demanen almoyna? – SOL. Dix crueltat que ella era impacient per ço com los pobres li queríen[2] almoyna per caritat.

729 QUEST. Crueltat, estàs fermament? – SOL. Respòs e dix que ella estava tota hora fermament[3] contra caritat pietat e humilitat.

730 QUEST. Crueltat, ab que laves tos peus? – SOLUCIÓ. Dix crueltat que ella lavava sos peus ab inmundicia de peccat.

731 QUEST. Crueltat, de qual linatge és venguda? – SOL. Respòs e dix que ella era venguda e dirivada[4] de falsetat qui era sa mare, e ergull qui es son pare.

732 QUEST. Crueltat, has pigricia? – SOL. Dix crueltat que no ho paría en quant caritat es quaix tota perduda.

733 QUEST. Crueltat, per que és mal ensenyada? – SOL. Dix que ella era mal ensenyada per ço car no temía vergonya.

734 QUEST. Crueltat, fores bona mongessa? – SOLUCIÓ. Respòs e dix que ella era de linatge[5] de inobediencia.

55. *De les questions*[6] *de tracio e dels vicis ab ella mesclats*

QUESTIÓ. Tracio, on és començada? – SOL. Respòs tracio e dix que ella havía hagut començament adoncs com Caím aucís[7] Abel son frare per enveja e per avaricia e per açò car era daytal linatge, era parenta de la mort.

---

1. B, mentes.—2. P, *ab ea... querunt.*—3. B, que ella (A, el) estaua fermament tota hora.—4. A, deujada.—5. B, es del linyatie.—6. A, manca *De les questions*, lo meteix que en la rúbrica anterior.—7. B, com caym (A, cahim) ocis.

736 QUEST. Tracio, poría t hom emblar? – SOL. Dix que no calía que hom la emblàs, car ellas dava[1] a tot hom qui la volgués.

737 QUEST. Tracio, de qual sèn és més amiga? – SOLUCIÓ. Respòs e dix[2] que ella amava més effatus que negún altre sèn, per ço car ell diu moltes mentires e ab ell procura lengàn que fa als homens.

738 QUEST. Tracio, per que dius mal de bonea e caritat?[3] – SOL. Dix que per ço ne deía mal car son germanes de lealtat.[4]

739 QUEST. Tracio, per que és impacient? – SOLUCIÓ. Respòs e dix que ella era impacient per ço car ergull es son frare e ira es sa germana e contrarietat es sa mare.

740 QUEST. Tracio, ab que estàs ferma? – SOL. Respòs e dix que ella estava ferma ab enveja e avaricia.

741 QUEST. Tracio, és munda de peccat? – SOL. Respòs e dix que ella no amava confessió ni penitencia.

742 QUEST. Tracio, de que és guarnida? – SOL. Dix que ella era guarnida de enveja e avaricia falsetat e ergull, per ço que pogués auciure lealtat[5] qui es son contrari.

743 QUEST. Tracio, has pigricia? – SOL. Dix que ho demanàs a les dones e als castells, en qui ella era estada tantes vegades, e que lealtat ha pocs amics.

744 QUEST. Tracio, on estàs pus volentera? – SOLUCIÓ. Respòs e dix que incurialitas[6] es la sua senyera.

745 QUEST. Tracio, és estada obedient? – SOL. Respòs e dix que ella era estada obedient moltes vegades a luxuria e a argent.

56. *De les questions de homicidi[7] e dels vicis ab ella mesclats*

QUESTIÓ. Homicidi, per que aucius los homens? – SOLUCIÓ. Respòs homicidi e dix que ell aucisía los homens per ço cor no podía emblar.

1. B, dona.—2. B, dis.—3. B, e de caritat.—4. B, com son germanes de leyaltat.—5. B, ociure leyaltat.—6. B, encuriositat.—7. B, omecidi.

747 QUEST. Homicidi, ab que aucius[1] bontat? – SOLUCIÓ. Respòs e dix que ell aucisía bontat ab fals testimoni.

748 QUEST. Homicidi, qui diu mal de vos? – SOL. Dix homicidi quel rey just deía mal dell com faía penjar los homens.

749 QUEST. Homicidi, havets gran poder? – SOLUCIÓ. Dix homicidi que ho demanàs a la granea de impaciencia, ab la qual aucisía los homens.

750 QUEST. Homicidi, de que es lo vostre ediffici?[2] – SOL. Respòs e dix que ell era bastit sobre enveja avaricia e ergull.

751 QUEST. Homicidi, son nedees les vostres vestidures? – SOL. Respòs e dix que negún carnicer havía nedees vestidures.

752 QUEST. Homicidi, amats falsía? – SOL. Dix que ho demanàs a ypocresía ab la qual aucisía les ànimes dels homens.

753 QUEST. Homicidi, havets pigricia? – SOL. Dix que la ciutat de Jherusalem ho sabía.

754 QUEST. Homicidi, ab que sots mal ensenyat? – SOL. Dix que ell era mal ensenyat ab enveja ergull ira avaricia e crueltat.

755 QUEST. Homicidi, sots obedient? – SOL. Dix homicidi que ell era obedient al jutge per argent e al príncep per honrament.

57. *De les questions de ladronici e dels vicis ab ella*[3] *mesclats*

QUESTIÓ. Ladronici, per que no havets vergonya de mentir? – SOL. Respòs e dix que ell no poría usar de son offici sens mentir.

757 QUEST. Ladronici, ab que emblats bontat? – SOLUCIÓ. Dix que ell emblava bontat ab maldir symonia e ypocresia.

1. B, ociets.—2. B, offici.—3, B, ab ell (en aquesta rúbrica i en les dues següents).

758 QUEST. Ladronici, per que sots impacient? – SOLUCIÓ. Dix que ell[1] era impacient per ço car no membrava forques.

759 QUEST. Ladronici, havets fermetat? – SOL. Dix que la justicia del rey lo faía[2] tremolar.

760 QUEST. Ladronici, per que anats de nits? – SOLUCIÓ. Dix que ell anava de nits per ço que les gents no veessen les sues sutzes[3] vestidures.

761 QUEST. Ladronici, per que sots desleal?[4] – SOLUCIÓ. Dix que ell era desleal per ço car ab lealtat no podía enganar[5] les gents.

762 QUEST. Ladronici, per que sots? – SOL. Dix que ell era per ço car havía pigricia en cavar la vinya e en anar en mercadería.

763 QUEST.[6] Ladronici, fos anc obedient? – SOL. Dix que ell era obedient moltes vegades,[7] mal son grat, a les forques.

764 QUEST. Ladronici, sots ensenyat? – SOL. Dix ladronici que ho demanàs[8] a symonia qui ha emblat lo bisbat, e que ho demanàs a ypocrisía qui ha emblada[9] sanctedat.

58. *De les questions de mentir e dels vicis ab ella mesclats*

QUESTIÓ. Mentir e maldir, per que havets feta companya?[10] – SOL. Digueren que havíen fet companya per ço que destrovissen[11] bontat e veritat qui son amigues.

766 QUEST. Per que los homens mentidors son pus impacients que altres? – SOL. Home mentidor, tota hora que hom lo reprèn, s'escusa.

767 QUEST. Mentir, de que es lo vostre fundament? – SOL. Dix quel seu fundament era de ergull enveja e avaricia e ypocresía.

1. B, ella.—2. B, la faya.—3. A, sutzees.—4. B, deslial (manca fins a l'altre mot *desleal*).—5. B, engenrar.—6. B, trasposa aquesta questio a la seguent.—7. B, era estat moltes uegades obedient.—8. A, dix que ladronici (B, manca aquest mot) demanas.—9. B, qui emblaua.—10. B, compaynia.—11. B, feyta companya per so que destroyssent.

768 QUEST. Demanà lermità a la boca si era tan sutza per mentir com la camisa[1] del lebrós per lebrosía? – SOLUCIÓ. Dix la boca que ho demanàs a ypocresía qui es pus leja que la camisa del lebrós.

769 QUEST. Mentir, còm fets falsía? – SOL. Respòs e dix que symonía e ypocresía ho sabíen.

770 QUEST. Mentir, havets diligencia? – SOL. Dix que per tot lo mon havía sembrada la sua sement.

771 QUEST. Mentir, havets ensenyament? – SOLUCIÓ. Respòs e dix que ell havía apresa rectòrica per ço que pogués enganar la gent.

772 QUEST. Mentir, sots estat obedient? – SOL. Dix mentir que ho demanàs als tartres e als jueus e als sarraíns, e al argent dels cristians e al hàbit de ypocrisía.

59. *De les questions de maldir e dels vicis ab ella mesclats*

QUESTIÓ. Maldir, per que deíts mal dels homens humils com[2] han paciencia? – SOL. Dix que ell era de linatge[3] de ergull e de ira e de crueltat.

774 QUEST. Maldir, per que no deíts mal de inconstancia qui es mal vici? – SOL. Dix maldir que ell no volía desonrar sa germana, de la qual dien mal los sants homens.

775 QUEST. Maldir, per que deíts[4] mal dels clergues? – SOL. Dix maldir qûe ell ne deía mal per ço car vicis estaven pits[5] en ells que en altres homens.

776 QUEST. Maldir, per que no deíts mal de symonía e de ypocresía? – SOL. Dix maldir que ell no deía mal sino ab falsía.

777 QUEST. Maldir, sots pereós? – SOL. Dix que de negún es tant de mal dit,[6] com de la trinitat de Deu e de la sua encarnació.

1. A, a la camissa: B, la camia (formes respectivament repetides més avall). – 2. B, car. – 3. B, del linyatie. – 4. A, no deits. – 5. P, *peius*. – 6. B, sots pereors, ¶ S.° dix que de negu es tant de mal dich.

778 Quest. Maldir, per que parlats vilanament? — Sol. Dix que ergull e ira e enveja li ho consellaven.

779 Quest. Maldir, havets molts amics? — Sol. Dix que a ell obeíen la major part dels homens pobres e dels homens rics.

60. *De les questions de impaciencia e dels vicis ab ella*[1] *mesclats*

Questió. Impaciencia e inconstancia, per que sots amigues? — Sol. Respongueren e digueren que elles eren amigues per ço car havíen molts amics.

781 Quest. Impaciencia, per que sots leja? — Solució. Dix que ella era bella a ira e a ergull qui molt la amaven.

782 Quest. Impaciencia, los homens ypocrits per que son tan fort vostres amics?[2] — Sol. Dix que ella amava los homens ypòcrites per ço car enganaven[3] los homens leals qui son sants homens.

783 Quest. Impaciencia, per que havets més amics que paciencia? — Sol. Dix impaciencia que ella era pus diligent ab ira, que paciencia ab abstinencia.

784 Quest. Impaciencia, per que sots mal ensenyada? — Sol. Respòs e dix que ella era mal ensenyada per ço car ab gola e ab ergull e ira e avaricia, havía feta companya.[4]

785 Quest. Impaciencia, per que sots desobedient a abstinencia? — Sol. Dix que ella era desobedient[5] a abstinencia per ço cor era cosina de paciencia.

61. *De les questions de inconstancia e dels vicis ab ella*[6] *mesclats*

Questió. Inconstancia, per que sots leja? — Sol. Dix que ella era leja car constancia era una especia de sanctetat.

787 Quest. Inconstancia, per que sots falsa? — Solució. Respòs e dix que ella era falsa per ço que si ab una

1. B, ell.—2. B, tant fortment vostros amichs.—3. B, com enganen.—4. B, auia compaynia.—5. B, obedient.—6. B, aquell.

manera no podía enganar[1] los homens leals, enganava los per altra manera.

788 QUEST. Inconstancia, sots pereosa? – SOL. Dix que ella era tant diligent, que ls homens no la podíen atrobar en veritat.

789 QUEST. Inconstancia, per que sots en un temps ensenyada e en altre temps mal ensenyada? – SOL. Dix que ella era mal ensenyada per ço que pogués dir vilaníes.

790 QUEST. Inconstancia, a qui sots pus obedient? – SOL. Dix que indiscreció luxuria ergull gola e avaricia, ho sabíen.

62. *De les questions de inmundicia e dels vicis ab ella*[2] *mesclats*

QUESTIÓ. Inmundicia, sots tan gran en ypocresía com en les çabates?[3] – SOL. Dix que falsía ho sabía.

792 QUEST. Inmundicia, havets pigricia? – SOL. Dix que ho demanàs a luxuria, la qual havía procurada en molts homens.

793 QUEST. Inmundicia, per que parlats dementre menjats e tenits la boca plena? – SOL. Dix que ella e incurialitat havíen feta companya.

794 QUEST. Inmundicia, has paor? – SOL. Respòs e dix que ho demanàs a sanctetat e obediencia qui ploraven.

63. *De les questions de falsetat e dels vicis ab ella mesclats*

QUESTIÓ. Falsetat, has pigricia? – SOL. Dix que ho demanàs als jutges e als advocats qui alonguen los plets als pageses.[4]

796 QUEST. Falsetat, còm és coneguda? – SOL. Dix que de incurialitat[5] e de ypocresía[6] era la sua senyera.

797 QUEST. Falsetat, a qui sots pus obedient?[7] – SOLUCIÓ. Dix que al mercader en qui tant home se fía.

---

1. B, engenrar.—2. B, els.—3. A, manca fins a la *solució* següent.—4. B, als auocats qui alonguen los pleyts als pagesos.—5. A, que mercurialitat.—6. B, e ypocresio.—7. B, inobedient: P, *inobediens*.

64. *De les questions de pigricia e dels vicis ab ella mesclats*

QUESTIÓ. Pigricia, per que és mal ensenyada? – SOL. Dix que ella era mal ensenyada per ço car havía trop menjat e car se altava[1] molt de dormir.

799 QUEST. Pigricia, sots obèdient? – SOL. Respòs e dix que ella era obedient a formatge fresc e a pan calent.

65. *De les questions de incurialitat e de inobediencia*[2]

QUESTIÓ. Incurialitat, sots a nengú[3] obedient? – SOLUCIÓ. Respòs e dix que ella era obedient al home glot qui parteix la carn a la taula e diu a son companyó[4] que eleja de dues parts qual se vulla.[5]

9. *De les questions de les branques del Arbre imperial, e primerament*

1. *De barons*

QUESTIÓ. Demanà lermità al senyor papa, per que Constantí donà lemperi a la Esgleya romana. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

802 QUEST. Demanà lermità al rey ab quals homens devía haver major amistat. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

803 QUEST. Demanà lermità al fill del baró si devía més amar lo rey, que son pare. – SOL. Negún cavaller es tant amable com bon príncep.

804 QUEST. Demanà lermità al rey si li era leguda[5] cosa comprar baronía. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

2. *De les questions de cavallers*

QUESTIÓ. Demanà lermitá al rey, per que son cavallers. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. P, *sibi placebat*.— 2. A, e dels vicis ab ella mesclats.—3. B, est a negun.—4. B, e dix... que elegis... qual se uolia.— 5. A, deguda.

806 QUEST. Per quels cavallers deuen esser pus ardits que altres homens? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

807 QUEST. A un cavaller demanà lermità si sabía lorde de cavallería. – SOL. Dix lo cavaller que ell no sabía lorde cavallería, e blasmava[1] son pare qui escrit no lavía; car si era fet un libre de la art de cavallería, molts cavallers seríen humils qui son ergulloses, e justs qui son injurioses, e casts qui son luxurioses, e ardits qui son volpells, e rics qui son pobres, e honrats qui son desonrats.

808 QUEST. Cavaller, dix lermità: ab que mantens[2] cavallería? – SOL. Dix lo cavaller que ell mantenía cavallería ab lespasa[3] del rey, qui fa estar comuna la sua corona.

3. *De les questions de burgeses*[4]

QUESTIÓ. Burgeses, per que son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

810 QUEST. Burgeses, per que deuen esser francs? – SOL. Enaxí se cové libertat a burgès per ordenar la ciutat, com a los[5] cavallers per guardar los camins e la corona del rey.

811 QUEST. Demanà lermità al burgès per que la sua riquea no durava tant com daltre home. – SOL. Negún home es pus ociós que burgès.[6]

812 QUEST. Demanà lermità al burgès per que vivía[7] menys que altre home. – SOL. Dix lo burgès que ociositat e delicades viandes ho sabíen.

4. *De les questions de consell de príncep*[8]

QUESTIÓ. Demanà lermità al príncep, de quals persones devía esser lo seu consell.[9] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, que ell lorde de caualleria no sabia e blasma.—(NOTA que sembla donar per no escrit encara el *L. del Orde de Cavalleria)*.—2. B, mantinets.—3. B, laspaa.—4. A, burgesses: B, burgees *(formes usuals)*.—5. A, com los: B, com als.—6. B, quel burges.—7. B, auia.—8. A, De les questions de princeps.—9. B, concell *(passim)*.

814 QUEST. A la espasa[1] del rey demanà lermità per que no era dreta. – SOL. Dix lespasa que ella era torta per ço car lo rey no havía bon consell.

815 QUEST. Demanà lermità si consell del rey[2] devía esser de moltes persones. – SOL. On més son les persones en consell del rey,[2] major es la confusió[3] del consell els seus secrets son menors.

816 QUEST. Demanà lermità al rey de quals homens havía major paor. – SOL. Dix lo rey que neguns homens li podíen tant de mal ni dengàn fer,[4] com aquells de son consell; e adoncs lermità dix al rey que no hagués homens en son consell negligents indiscrets cruels ergulloses envejoses, e sobre tots esquivàs més home avar que altre home, car home avar fa totes coses per diners.[5]

5. *De les questions de procuradors*[6]

QUESTIÓ. Demanà lermità al rey, los seus procuradors de que devíen esser vestits. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

818 QUEST. Demanà lermità al rey si havía bons procuradors. – SOL. Dix lo rey quel seu poble ho sabía.

819 QUEST. Demanà lermità al rey si en procuració havía simonía. – SOL. Dix lo rey que ho demanàs a avaricia.

820 QUEST. Rey, dix lermità:[7] on està lealtat e la tua riquea? – SOL. Dix lo rey que lealtat e la sua riquea estàn[8] en aquells homens que ell constreny a esser procuradors.

6. *De les questions de jutges*

QUESTIÓ. Rey,[9] dix lermità: quals condicions requer bon jutge? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

822 QUEST. Un rey feu[10] jutge un home pobre de una gran ciutat, lo qual[11] demanà al jutge qual consirava enans

1. B, lespaa *(usual)*.—2. B, de rey.—3. A, confessio.—4. B, li poden fer tant de mal ni dengan.—5. B, esquiuar home auar que altro home (A, altrome, *passim)* car home auar fa per diners totes coses.—6. B, de procuracio.—7. B, dix larmitta rey.—8. B, esta.—9. B, manca aquest mot.—10. A, fo.—11. A, la qual.

en son judici, o riquea o justicia. – SOL. Dix lo jutge que ell havía apreses leys per haver honrament e riquea.

823 QUEST. Demanà justicia al jutge, per que mentía en son judici. – SOL. Dix lo jutge que ell mentía per ço car lo rey li donava pocs diners e prenía servici de les gents.

824 QUEST. Demanà lo rey a la ciutat, per que plorava. – SOL. Negún jutge es cominal qui està longament en una ciutat.

7. *De les questions de advocats*

QUESTIÓ. Rey,[1] dix lermità: quines condicions deuen haver los teus advocats?[2] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

826 QUEST. Demanà lermità al rey si en una ciutat deu haver molts advocats. – SOL. En la multitut de avocats està la confusió[3] dels plets.

827 QUEST. Demanà lermità als avocats, per que alongaven tant los plets. – SOL. Digueren los advocats quels diners dels pageses ho sabíen.

828 QUEST. Avocats, dix lermità: qui advocarà per vosaltres en laltre mon.[4] – SOL. Respongueren los advocats e digueren que les làgremes dels pageses ho sabíen.

8. *De les questions de saygs*[5]

QUESTIÓ. Rey,[6] dix lermità: de quines condicions deuen esser los teus saigs? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

830 QUEST. Sayg, dix lermità: per que és ergullós? – SOL. Dix lo saig que ell era semblança del rey.

831 QUEST. Demanà lermità al demoni, quals homens lo significaven més en aquest mon, segons lur offici. – SOL. Dix lo demoni que saigs son aquells homens qui han la sua semblança en turmentar los homens.

1. B, manca aquest vocatiu.—2. B, les tues auocats.—3. A, confessio.—4. A, en lo mon.—5. B, sags *(usual)*.—6. A, manca aquest mot.

832 QUEST. Demanà lermità al demoni, qual es lo major saig dinfern. – SOL. Dix lo demoni quel major saig que ell sabía, es lo rey.[1]

9. *De les questions de enqueridors*

QUESTIÓ.[2] Demanà lo rey a sos[3] enqueridors si eren estats leals en lur[4] offici. – SOL. Respongueren los enqueridors e dixeren que ells foren estats leals en lur offici, si haguessen feta inquisició contra ell.[5]

834 QUEST. Rey, dix lermità: quins enquiridors te pertanyen? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

835 QUEST. Rey, dix lermità: has vergonya? – SOLUCIÓ. Dix lo rey que ell havía vergonya per ço com faía enquerir[6] contral jutge e no contra sí metex.

836 QUEST. Demanà lermità a inquisició per que plorava. – SOL. Dix enquisició que ella plorava per ço car no pujava a les cimes dels grans arbres.

10. *De les questions de confessor*

QUESTIÓ. Rey, dix lermità: quin confessor te cové? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

838 QUEST. Rey, per que has confessor?[7] – SOL. Respòs lo rey e dix que ell volía haver confessor per ço que hagués[8] consciencia.

839 QUEST. Confessor de rey, per que plores? – SOLUCIÓ. Dix lo confessor que ell plorava per ço car ociós estava.

840 QUEST. Rey, per que plores? – SOL. Dix lo rey que ell plorava per ço car ypocrisía[9] en lo seu confessor estava.

---

1. P, *erat malus rex.*—2. P, trasposa aquesta questió a la següent.—3. B, als seus (corregit).—4. B, en son.—5. A, ells.—6. A, enquer.—7. B, comfessor *(passim)*.—8. B, que ell agues.—9. B, dix que ell ploraua per so car ocios estaua. e ypocresia.

10. *De les questions de les branques del Arbre apostolical*

QUESTIÓ. Sobiràn avesque, dix Iermità: quals son les tues branques?[1] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

842 QUEST. Branca, de que vius? – SOL. Dix la branca que ella vivía[2] de la concordança que ha ab lo tronc e ab les altres branques.

843 QUEST. Branques, dix Iermità: volríets esser tronc?[3] – SOL. Negún particular, segons cors natural, es contra són universal.

844 QUEST. Branca, per que est tan gran? – SOL. Dix la branca que ella era enaxí gran per ço que fos proporcionada ab la granea del tronc qui es mólt gran.

845 QUEST. Branca, est bona? – SOL. Dix la branca que ho demanàs a les sues obres.

846 QUEST. Branca, per que est? – SOL. Negún tronc es bo sens[4] branques.

847 QUEST. Branca, quantes son les branques del cel? – SOL. Dix la branca que .xij. provincies ha en lo mon.

848 QUEST. Branca, quants son los rams del cel? – SOL. Dix la branca que .iiij. son les virtuts cardenals e .iij. les theologicals.

849 QUEST. Branca, has consciencia dels lops qui mengen les ovelles? – SOL. Dix la branca que les altres branques ho sabíen.

850 QUEST. Branca, al dia del judici seràs tan alta e tan gran?[5] – SOL. Dix la branca que ho demanàs al seu libre.

---

1. P, *Querebatur a summo pontifice: quales erant sue branche?*—B, uiua.—3. B, lo tronch.—4. B, senes.—5. B, branqua *(passim)* al die del iudici seras tant alta e tant gran.

11. *De les questions de les branques del Arbre celestial*

QUESTIÓ. Les branques del Arbre celestial quals son? – SOL. Vé a la rúbrica dàmunt dita.

852 QUEST. Per que son .xij. signes e no més ni menys? – SOL. Segons la disposició de les substancies çajús,[1] .iiij. temps ha en lany, e cascú covè que sia de triangle, axí com en ver qui ha una lynna[2] calda e altra humida en concordança, e altra en contrarietat de humiditat de secor;[3] e vé a la rúbrica damunt dita.

853 QUEST. Per que los signes han circular moviment? – SOL. Neguna continuació pot esser en major moviment de quadrangle ni triangle, que en cercle.

854 QUEST. Per que n Aries se mou an Thaurus en Thaurus[4] an Gemini, e n Aries nos mou an Pisces ni en Pisces an Acarius? – SOL. Naturalment lo foc se mou al àer per concordança de calor; e si làer se mogués al foc per concordança de humiditat, fora lo foc de complexió[5] calda e humida; e si laygua se mogués al àer, fora làer de complexió humida e freda: e nestiu se moguera an ver e en ver an hivern, e sembrara lo pagès en estiu e foren[6] les messes en yvern.

855 QUEST. Demanà lermità an ver quals son los seus signes. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

856 QUEST. Lestrolomià, per que erra[7] tan sovent en son judici? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

857 QUEST. Es demanat sils philosofs antics han errat en los apropriaments de les qualitats e de masculinitat e de feminitat que han fet als signes e a les planetes. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, disposicio (B, dispoycio) de les substancies cayos.—2. B, linya.—3. B, seccor *(usual)*: P, *humiditatis et siccitatis*.—4. A, manca *en Thaurus*.—5. B, complectio *(usual)*.—6. A, fores.—7. A, B, era.

858 QUEST. Per que n Aries es de la complexió del foc e en Pices de laygua? – SOL. En cascún triangle natural cové[1] esser participació de contraris; e per açò n Aries e en Pices participen per contrarietat en ver e en hivern, per ço quel foc haja acció en generació e laygua passió en corrupció.

859 QUEST. Per que en Gemini es de la complexió del àer e en Cancer de laygua? – SOL. En tot triangle natural cové[2] esser concordança de propries qualitats e apropriades per ço que sia generació e proporcionat atemprament.

860 QUEST. Demanà lermità an Aries ab qual signe havía major concordança e ab qual major contrarietat. – SOL. Respòs n Aries e dix que ell havía major[3] concordança ab en Thaurus per ço car a ell se movía sens mijà, e havía major contrarietat ab en Pices qui a ell se movía ab[4] mijà; e per açò lo foc ha major concordança ab les parts qui li estàn desús, e menor ab aquelles qui li estàn dejús.

12. *De les questions de les branques del Arbre angelical*

QUESTIÓ. Les principals proprietats dels àngels, quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

862 QUEST. A la bonea del àngel[5] demanà lermità si era tant principal raó com lenteniment. – SOL. Vé a la damunt dita.

863 QUEST. Bonea dàngel, dix lermità: per que no és tan principal raó com lenteniment? – SOL. Dix la bonea que Deus es intelligible e no bonificable.

864 QUEST. Angel, dix lermità: per que les tues raons principals son .iij. e no menys ni més?[6] – SOL. Dix làngel

1. B, naturalment couen. — 2. B, natural naturalment couen. — 3. B, manca fins a l'altre mot *major*, i la falla va afegida malament al marge. — 4. A, B, sens. — 5. B, dels angels. — 6. B, mes ni menys.

que Deus no li podía esser obgect sino per membrar entendre e amar tan solament.

865 QUEST. Demanà lermità al enteniment del àngel per que era formalment. – SOL. Dix lenteniment que ell era formalment per propria intellectivitat e entelligibilitat.

866 QUEST. Enteniment dàngel, per que és finalment? – SOL. Respòs lenteniment e dix que ell es finalment per ço car[1] Deus es intelligible.

867 QUEST. Enteniment dàngel, de que és, ni còm és? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

868 QUEST. Enteniment dàngel, dix lermità: és de una metexa bontat ab memoria e voluntat? – SOL. Dix lenteniment que una es la bontat segons natura e moltes son les raons, per ço que un sia lactu de bontat per entendre e altre[2] per membrar e altre per amar; e vé a la rúbrica damunt dita.

869 QUEST.[3] Enteniment dàngel, còm prens ton obgect? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

870 QUEST. Angel, de que es la tua bontat moral, e açò metex del teu entendre? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

13. *De les questions de les branques del Arbre eviternal*

QUESTIÓ. Demanà lermità a eviternitat quals son les sues branques. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

872 QUEST.[4] Eviternitat, còm son les tues branques? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

873 QUEST. Eviternitat, per que has dues branques e no més, e per que dues e no una tan solament? – SOL. Tota moralitat es bona o mala.

1. B, lenteniment respos e dix que ell es finalment per so com.— 2. A, e laltre.—3. P, manca aquesta questió.—4. P, manca aquesta altra questió.

874 QUEST. Demanà lermità a paraís[1] si es cel imperial. – SOL. Respòs paraís e dix que si la lúu dels sants cosses concrets e glorificats no fos de continua lúu,[2] no pogra esser gran en major actu de les sues raons; e vé a la rúbrica damunt dita.

875 QUEST. Demanà lermità a infern de que es la sua color. – SOL. Neguna color es tant contraria[3] a lugor com color negra.

876 QUEST. Demanà lermità a eviternitat si en paraís ha ombra.[4] – SOL. Si l cel emperial no[5] fos de lugor, cascún cors estant enfre dos, feera ombra.

877 QUEST. Demanà lermità a infern si en ell havía lugor. – SOL. Respòs infern e dix que ho demanàs al sofre e al fum de la lenya vert[6] quel foc crema.

878 QUEST. Demanà lermità a infern per que era eviternal. – SOL. Dix infern que ell era eviternal per ço que la justicia de Deu no fos ociosa.

879 QUEST. Infern, de que es lo teu començament? – SOL. Dix infern[7] quel seu començament era de privació de compliment.

880 QUEST. Infern, per que és tan gran? – SOL. Dix infern que ell era enaxí gran per ço car Deus es poc membrat conegut e amat.

14. *De les questions de les branques del Arbre maternal*

QUESTIÓ. Demanà lermità a nostra Dona quantes eren les sues branques. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

882 QUEST.[8] Demanà lermità a nostra Dona còm està mare de Deu. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, paradis *(usual)*.—2. A, si la lum dels sants concrets no fos de continua (manca *lúu)*.—3. B, tan gran contraria.—4. B, si emperadis ahombra.—5. A, manca *no*.—6. B, uerda.—7. A, dix lermita.—8. A, manca aquesta questió.

883 QUEST. Demanà lermità a les branques de maternitat, còm exiren del tronc. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

884 QUEST. Demanà lermità a maternitat si les sues branques eren grans. – SOL. Respòs la maternitat e dix que ho demanàs a la sua filiació, e als peccadors qui li trameten tot dia esperança qui li diu que ells volen[1] esser sos fills per ço car es mare de misericordia.

885 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona còm està mare de misericordia. – SOL. Dix nostra Dona que ella es mare de misericordia estant mare per home de Fill Deu,[2] e està encara mare de misericordia per ço car son fill la exoex de tot ço que ella lo prega.

886 QUEST. Demanà lermità al demoni per que plorava.[3] – SOL. Dix lo dimoni que ell plorava per ço car nostra Dona era[4] mare de misericordia.

887 QUEST. Demanà lermità a les branques de nostra Dona de que son les lurs ombres. – SOL. Digueren les branques que lurs ombres[5] eren desperança e de misericordia.

888 QUEST. Demanà lermità a la ombra de les branques, de que era la sua color. – SOL. Respongueren e digueren que la color de que està la lur ombra, es damor fe e esperança.[6]

889 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona, qual de les sues branques més ama.[7] – SOL. Dix nostra Dona que ho demanàs a major amabilitat.

890 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona si ella es la major maternitat. – SOL. Dix nostra Dona que ho demanàs a les sues majors branques.

---

1. B, que li trameten tot die (A, manca *tot dia)* esperansa que li diu quels volen.—2. A, de fill de deu.—3. A, manca fins a l'altre mot *plorava.*—4. B, per so dix lo demoni que ell ploraua per so com nostra dona es.—5. B, les lurs obres. ¶ S° dixeren les branques que les lurs hobres.—6. B, fe speransa.—7. B, quala de les sues branques mes amaua.

15. *De les questions de les branques del Arbre de Jesu Christ*

QUESTIÓ. Les natures de Jesu Christ, quantes son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

892 QUEST. Per que en Jesu Christ ha dues natures e no més, o que haja una natura tan solament? – SOL. Sens dues natures no pogra esser Deu e home, e si hagués més de dues natures no fora ver home.

893 QUEST. La natura humana de Jesu Christ, de quantes natures es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

894 QUEST. La natura divina e humana,[1] còm participen en esta vida? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

895 QUEST.[2] Jesu Christ, còm atenyía los objects en esta present vida? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

896 QUEST. Jesu Christ, còm es una persona de dues natures? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

897 QUEST. La bonea divina e la bonea humana, estant Jesu Christ una persona, còm estàn distinctes? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

898 QUEST. Demanà Iermità a Deu còm pot[3] fer una creatura qui sia fi e compliment de totes creatures? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

899 QUEST. Com Deus sia substancia esperitual, còm pot esser tocat naffrat e haver fam e set e mort?[4] – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

900 QUEST.[5] Jesu Christ, de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. P, *natura diuina et humana iesu xristi*.—2. A, manca aquesta questió, i la qui segueix va afegida al marge.—3. B, poch: P, *potuit*.—4. B, com poc esser tocat naffrat e auer fam e set (manca *e mort*).—5. A, aquesta questió també va afegida al marge.

16. *De les questions de les persones divines e branques del Arbre divinal, e primerament*

1. *De Paternitat*[1]

QUESTIÓ. En Deu, còm se responen sa natura e ses raons? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

902 QUEST. Los actus de les divines raons, còm son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

903 QUEST. Los actus de les divines raons, còm son infinits? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

904 QUEST. La obra que Deus ha en sí metex, de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

905 QUEST. Deus,[2] per que es Pare? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

906 QUEST.[3] Deus, de qui es Pare? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

907 QUEST. Demanà lermità a Deu si li era pus propria cosa produír gran[4] que petit, e eternal que no eternal, e major bé que menor. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

908 QUEST. Demanà lermità al Pare[5] si prodúu lo Fill de mare. – SOL. Si l Pare[6] produís Fill de mare, no fora tot lo Fill del Pare.

909 QUEST. Demanà lermità al Pare si fo enans quel Fill. – SOL. En producció qui sia de eternitat, no ha anterioritat.[7]

910 QUEST. Demanà lermità al Pare si prodúu lo Fill en quantitat. – SOL. En producció que sia de infinitat, no poden esser loc ni quantitat.

---

1. B, et primo de persona patris.—2. B, manca aquesta paraula.—3. B, manca aquesta questió.—4. B, gran produir: P, *magnum producere.*—5. P, *a deo patre* (repetit a la questió següent).—6. P, *si deus pater.*—7. A, B, enterioritat (corregida la *e* inicial en el m.s. B).

2. *De les questions de la persona del Fill*[1]

QUESTIÓ. Lo Pare, còm es enans quel Fill? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

912 QUEST. Lo Pare,[2] còm es comú suppòsit? – SOLUCIÓ. Lo Pare en quant Pare e natura[3] es suppòsit singular, e en quant respòn en produír son Fill a totes ses raons, es suppòsit comú qui ab totes e per totes e de totes[4] ses raons prodúu lo Fill.

913 QUEST. Lo Fill, còm es de passió? – SOL. Lo Pare en quant consira sa activitat, consira de sa activitat possibilitat; e vé a la rúbrica damunt dita.

914 QUEST. Lo Fill, còm es del Pare e no daltre? – SOL. Lo Pare en consirant sa possitivitat,[5] de sa propria bontat infinitat eternitat e les altres, consira possibilitat.

915 QUEST. Lo Fill, còm es possible e pogut? – SOLUCIÓ. En Deu san relativament[6] possitivitat qui es Pare e possibilitat qui es Fill, e car Deus es pur actu eternal infinit e complit, es lo Fill pogut; e per açò en lo Fill, pogut e possible son una cosa metexa, e poden esser tots los actus de les raons eternalment e infinida.

916 QUEST. Lo Pare el Fill, còm estàn distinctes persones? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

917 QUEST. Lo Pare el Fill, còm estàn una essencia, una substancia, una natura, una bontat, una granea, una eternitat, e les altres? – SOL. Si infinit[7] e infinible, eternant e eternable, possificant[8] e possificable, poguessen esser differents essencies substancies e natures e differents bontats, contradicció pogra esser ens real, la qual contradicció es impossible.

918 QUEST. Demanà lermità al Fill si era de materia o si era materia. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, del fill de Deu.—2. A, B, lo fill.—3. P, *ex natura*.—4. B, e de totes e per totes.—5. A, possibilitat.—6. B, rellatiuament *(passim)*.—7. P, *infiniens*.—8. B, possificat.

919 QUEST. Lo Fill, còm es Fill? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

920 QUEST. Demanà Iermità al Fill si era augmentable. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

3. *De les questions del Sant Esperit*[1]

QUESTIÓ. Lo Sant Esperit, còm es passiva espirabilitat sens materia?[2] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dità.

922 QUEST. Lo Sant Esperit, còm es terça persona? – SOL. Vé a la rública damunt dita.

923 QUEST. Lo Sant Esperit, còm es del Pare e del Fill? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

924 QUEST. Com lo Pare el Fill sien distinctes persones, còm son una espirativitat? – SOL. Lo Pare el Fill son distincts[3] per propries proprietats, e son una espirativitat per comuna espirativitat.

925 QUEST. Com lo Sant[4] Esperit sia del Pare e del Fill, còm es una espirabilitat una persona e no moltes? – SOL. Lo Sant Esperit es del Pare e del Fill en quant es de comuna espirativitat, e es una persona una espirabilitat en quant es de una espirativitat e no de moltes.

926 QUEST. Lo Sant Esperit, còm es egual al Pare e al Fill? – SOL. Vé a la rúbrira damunt dita.

927 QUEST. Lo Pare el Fill, còm son eguals en lo Sant Esperit? – SOL. En ço quel Pare el Fill se amen egualment e son una espirativitat e no moltes, son eguals en lo Sant Esperit.

928 QUEST. Lo Pare el Sant Esperit, còm son eguals[5] en lo Fill? – SOL. Lo Pare de tot sí metex engenra lo Fill, el Fill de tot sí metex espira lo Sant Esperit.

929 QUEST. Lo[6] Fill el Sant Esperit, còm son eguals en lo Pare? – SOL. Lo Fill de tot sí meteix espira lo Sant

1. B, de les questions de la persona del sant sperit.—2. A, manca *sens materia*.—3. B, distinctes.—4. B, com sant.—5. B, engals.—6. B, manca aquest article.

Esperit[1] e es tot engenrat de tot lo Pare, el Pare de tot sí metex espira lo Sant Esperit qui es tot espirat de tot lo Pare.

930 QUEST. Com lo Sant Esperit sia del Pare e del Fill, còm es tot del Pare e tot del Fill? – SOL. En ço quel Pare el Fill son distinctes persones, es lo Sant Esperit del Pare e del Fill; e en quant lo Pare el Fill son una espirativitat e no moltes, el Sant Esperit es una espirabilitat e no moltes, es[2] tot lo Sant Esperit del Pare e es tot del Fill.

4. *De les questions de trinitat*[3]

QUESTIÓ. Per que son .iij. persones e no més ni menys? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita en les branques del Arbre divinal.

932 QUEST. Demanà lermità a la bonea de Deu en qual nombre pot esser pus gran. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

933 QUEST. La eternitat de Deu, segons qual nombre pot esser gran? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

934 QUEST.[4] La bonea de Deu, còm sería poca si eren .iiij. persones divines e no més? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

935 QUEST. La bonea divina, còm sería poca si eren menys de .iij. persones divines? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

936 QUEST. Com lo Pare sia bonificant el Fill sia bonificable en engenrar, el Sant Esperit sia bonificar en espirar, e cascún daquests .iij. no sia laltre,[5] per que la bontat no està en quart nombre? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

937 QUEST. Com lo Fill sia bonificable en engenrar e sia bonificant en espirar, per que lo Fill no es una persona

1. B, espirat.—2. P, *et est.*—3. B, del nombre ternal.—4. P, manca aquesta questió.—5. A, no sia altre.

en engenrar e altra en espirar? – SOL. Lo Fill es una persona en quant generabilitat en la qual es personat[1] e personable eternalment e infinida, e en quant espira lo Sant Esperit[2] es personant e no personat: axí com home, e molt mills encara, qui en quant es fill es personat e persona, e en quant engenra altre home es personant e no personat.

938 QUEST. Lo Fill qui es engenrable e es engenrat, per que no es una persona en quant generabilitat e altra persona en quant es engenrat? – SOL. Lo Fill es una persona en quant es començat en eternitat e es aquella metexa persona en quant es començable; e si fos dues persones, fora eternitat ociosa enfre començat e començable, e no fora engenrar ni començar ni eternar enfre començant e començable, engenrant e engenrable, eternant[3] e eternable.

939 QUEST. Lo Pare en quant engenra lo Fill es pare, e en quant espira lo Sant Esperit no es pare, car si fos pare lo Sant Esperit fora fill. Per que, doncs, lo Pare no es una persona en quant es pare e altra persona en quant no es pare? – SOL. Lo Pare es una persona en quant es pare e no es altra persona en quant no es pare, car si fos altra persona no engenrara[4] de tot sí meteix lo Fill, e si fos una persona en quant engenra e altra en quant espira, no espirara[5] de tot sí meteix lo Sant Esperit, e fora major quel Fill nil Sant Esperit, e fora divisida en parts la sua essencia[6] e menor la part quel tot; e car Deus es infinit, no poden estar en ell menoritat ni majoritat ni parts ni moltes essencies. Es, doncs, lo Pare una persona engenrant e espirant: axí com lo foc, e molt mills encara, qui es una substancia en lucificant e escalfant e en produent

1. A, personant.—2. A, manca fins al mot *fill* de la ralla següent.—3. B, comensat (A, comencat) e comensable engenrat e engenrable eternitat.—4. A, engenrarra: B, engenrada.—5. B, spira.—6. B, afig: [e fora en deu part e aquella seria menor quel tot]: P, afig: *et esset pars in deo.*

differents substancies elementades qui son de la sua essencia e natura, axí com lo pebre e lall e les altres.

940 QUEST. Lo Sant Esperit, per que no espira e no engenra e no produú alguna persona per alguna manera? o per que no es dues persones? — SOL. Ja havem dit que en bontat sería menoritat si en ella[1] era necessaria altra proprietat qui no fos bonificativitat ni bonificabilitat ni bonificar; nil Sant Esperit, jatsia que sia del Pare e del Fill, no pot esser dues persones com sia de una espirativitat, segons que ja havem dit.

17. *De les questions de les branques del Arbre exemplifical, e primerament*

1. *Del elemental*[2]

QUESTIÓ. Per que los elements no han repòs en les substancies elementades, pus que san a la fi daquelles? — SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

942 QUEST. Demanà lermità a la voluntat per que estava confusa[3] moltes vegades en elecció. — SOL. Vé al exempli de la rúbrica[4] damunt dita.

943 QUEST. Voluntat, dix lermità: has repòs en amar ni en desamar? — SOL. Negún respòs pot esser de coses contraries; e vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

944 QUEST. Libertat, dix lermità: còm pots esser en servitut estant tu ço que est[5] sens neguna privació de tes condicions? — SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

2. *De les questions del exempli de la branca del Arbre vegetal*[6]

QUESTIÓ. Un home, còm pren manera en enganar altre home? — SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

1. A, ell. — 2. B, del exempli de la branca eximplifical e primo del elemental (A, exemplifical elemental). — 3. B, esta comfusa. — 4. B, Ve a la rubrica. — 5. B, estant en so que es. — 6. B, de la brancha vegetal.

946 QUEST. Un home, còm se sab guardar de engàn[1] que altre home a ell vol fer? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

947 QUEST. Per que los homens qui esperen ordenar lur testament e fer satisfacció com son malalts, son enganats les demés vegades? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

948 QUEST. Per que los homens deuen ymaginar e membrar e amar temprança al començament de la taula? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

3. *De les questions del exempli de la branca del Arbre sensual*[2]

QUESTIÓ. Demanà lermità a natura per que era pus fort que costuma. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

950 QUEST. Gran contrarietat, còm venç e destrúu poca concordança? – SOL. Vé al exempli de la branca vegetal.

951 QUEST. Honor nova, per que deu esquivar companya de antiqua[3] honor? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

952 QUEST. Home ric, per que deu esquivar companya de hom pobre? – SOL. Vé a la[4] rúbrica damunt dita.

4. *De les questions del exempli de la branca del Arbre ymaginal*

QUESTIÓ. Demanà lermità a ymaginació qui la vencía. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

954 QUEST. Demanà lermità a discreció qui la vencía. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

955 QUEST. Demanà lermità al home qui està en mortal peccat si deu usar dels bens que posseex.[5] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, del engan.—2. B, de la branca sensual *(et sic in sequentibus)*.—3. B, antiga.—4. B, al (manca *Vé)* eximpli de la.—5. B, poseys.

956 QUEST. Demanà lermità a indiscreció en qui es major. – SOL. Neguna indiscreció es major que aquella per qui hom ha en son enemic mortal confiança; e vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

5. *De les questions del exempli de la branca del Arbre corporal e humanal*[1]

QUESTIÓ. Demanà lermità a engeny còm es pus fort que força. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

958 QUEST. Demanà lo rey a manera[2] còm conexía bon missatge lo qual volía trametre a un príncep. – SOL. Vè al exempli de la rúbrica damunt dita.

959 QUEST. Demanà lermità al rey còm conexía la enamistat dels homens. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

960 QUEST. Demanà lermità al demoni còm enganava[3] los homens. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

6. *De les questions del exempli de la branca del Arbre esperitual e humanal*[4]

QUESTIÓ. Demanà lermità al philosof qual potencia de lànima pren enans son obgect. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

962 QUEST.[5] Demanà lermità al philosof qual potencia fa la supposició ni qual la demostració. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

963 QUEST. Demanà lermità al philosof qual es aquella manera per raó de la qual la voluntat va denant[6] al enteniment, e qual es aquella manera per raó de la qual lenteniment va denant la voluntat. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, de la brancha humanal e corporal.—2. P, *a raymundo*.—3. B, engana.—4. B, de la brancha humanal speritual.—5. B, manca aquesta questió.—6. B, dauant.

964 QUEST. Demanà lermità al philosof si sabía la manera segons la qual creença es lum de intelligencia. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

7. *De les questions del exempli de la branca del Arbre moral*

QUESTIÓ. Demanà lermità al rey si sabía les condicions quis pertanyen a missatgers. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

966 QUEST. Demanà lermità al rey si ell sabía les condicions[1] quis pertanyen a missatgería. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

967 QUEST. Demanà lermità al rey si devía espiar[2] les condicions del emperador a qui trametía sos missatgers, segons les quals[3] devía ordenar sa missatgería. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

968 QUEST. Demanà lermità al rey si en son consell havía hom[4] qui sapia la *Art general* de Ramón ab la qual pot conèxer sils missatgers que tramet recabtaràn[5] la missatgería. – SOL. Respòs lo rey e dix que daquella *Art* havía oít dir molt de bé, e hauría gran plaer que algún hom[6] de son consell la sabés per ço que li donàs consell artifficialment, com siaço que consell sia de questions, e la *Art* de Ramón[7] sia general a solvre les questions segons que ell ha oít dir; car en negú no es pus necessaria clara determinació[8] de questió, com en consell de rey.

8. *De les questions del exempli de la branca del Arbre imperial*

QUESTIÓ. Demanà lermità al rey si sabía castigar los seus barons com fan falliment. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

970 QUEST. Demanà lermità al rey si ell havía paor del seu comte lo qual havía reprès denant son poble de

1. A, si el sabia (B, sab) condicions.—2. B, espirar.—3. A, los quals.—4. B, a null hom.—5. B, qui trameten recaptaran.—6. B, alcun hom.—7. B, en la art de .R.—8. A, e a la determjnacio.

.j. gran falliment que fet havía. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

971 QUEST. Demanà lermità al rey per que lome noble qui ab ell menuga en una taula,[1] se té a desonor si en aquella taula menuga un pagès. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

972 QUEST. Demanà lermità al rey si ell sabía per que lo pagès qui menuga ab ell en una taula, se té a desonor com menuga ab ell en una taula. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

9. *De les questions del exempli de la branca del Arbre apostolical*

QUESTIÓ. Demanà lermità al home pobre si sabía la manera per raó de la qual se guanyava[2] riquea de diners e de virtuts.[3] – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

974 QUEST. Demanà lermità al home ric si sabía la manera segons la qual se consumava[4] riquea de diners e de virtuts. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

975 QUEST. Demanà lermità a la serventa qual senyor es pus enujós a servir. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

976 QUEST. Demanà lermità al pelegrí ab qual home es bona companya.[5] – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

10. *De les questions del exempli de la branca del Arbre celestial*

QUESTIÓ. Demanà lermità al estrolomià[6] còm engana les gents. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

978 QUEST. Demanà lermità al estrolomià sil seu judici es de necessitat. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, per quell noble home qui ab ell menia a vna taula.—2. B, ganya.—3. A, uirtut.—4. B, consuma.—5. P, *est melior societas* (B, companyia).—6. B, estrenomian *(usual)*.

979 QUEST. Demanà lermità al estrolomià si costuma venç natura. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

980 QUEST. Demanà lermità al malalt si crexía la sua malaltía[1] per la paor que li faía lo fals metge, qui li deía que la sua malaltía es gran per ço que li feés paor de mort, per la qual creixqués sa malaltía[2] e que ell nagués més diners en curarlo de gran malaltía. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

11. *De les questions del exempli de la branca del Arbre angelical*

QUESTIÓ. Demanà lermità a sent Miquel e a sent Gabriel e a sent Rafael e a Seraphin[3] si havíen enveja. – SOL. Una metexa bontat abasta a bonificatiu bonificable bonificar; e vé a la rúbrica damunt dita.

982 QUEST. Demanà lermità a la memoria e a la voluntat e al enteniment de sent Miquel si havíen enveja. – SOL. Una metexa bontat abasta a memorativitat intellectivitat e amativitat.[4]

983 QUEST. A un home pobre demanà lermità[5] si volía esser ric. – SOL. Dix lome pobre que ell volía esser ric ab que no perdés lo dormir; e vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

984 QUEST. Demanà lermità a sent Miquel còm havía conexença dels homens avars. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

12. *De les questions del exempli de la branca del Arbre eviternal*

QUESTIÓ. Lucifer, dix lermità: per que maleex[6] ton enteniment? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, malaute... malautia.—2. B, cresques la sua malautia.—3. B, a sent gabriel e a cheraphin: P, també manca la versió de *e a sent Rafael*.—4. A, manca *e amativitat*.—5. B, demana larmjtta a vn home pobre.—6. B, maleys: P, *maledixit*.

986 QUEST. Lucifer, per que no has esperança? – SOLUCIÓ. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

987 QUEST. Rey, dix dix lermità: qual donzell deus elegir[1] a esser ton servidor? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

988 QUEST. Ramon, dix lermità, per que maleyst[2] lo teu esser? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

13. *De les questions del exempli de la branca del Arbre maternal*

QUESTIÓ. Demanà lermità a nostra Dona si havía mare. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

990 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona còm era mare del mon. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

991 QUEST. Demanà lermità al mon si era sadoll. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

992 QUEST. Home qui ha esperança, per que no ha paor? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

14. *De les questions del exempli de la branca del Arbre cristianal*

QUESTIÓ. Ramon, dix lermità: qual manera tenets en disputar ab los infeels? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

994 QUEST. Ramon, còm devalla gracia del cel? – SOLUCIÓ. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

995 QUEST. Ramon, haguist anc temptació de la tua fe? – SOL. Vé al exempli de rúbrica damunt dita.

996 QUEST. Ramon, sabs la manera segons la qual Deus ha presa natura humana? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, eleger.—2. A, Rey dix larmjta per que maleex.

15. *De les questions del exempli de la branca del Arbre divinal*

QUESTIÓ. Demanà lermità a Deu si ell pogra esser complit sens que en ell no fos producció. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

998 QUEST. Demanà lermità[1] a Deu si ell ha la sua fi[2] en sí meteix o en altre. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

999 QUEST. Demanà lermità a Deu si era tan gran per obrar com per estar. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

1000 QUEST. Demanà lermità a Deu còm era tan gran per obrar com per estar. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

IV

De les questions dels rams

1. *Del Arbre elemental*

QUESTIÓ. Los elements composts, per que son? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

2 QUEST.[3] Los elements composts, de que son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

3 QUEST. Per que ignificativitat es pus intensa forma que ignificabilitat materia?[4] – SOL. La forma es simple per acció e la materia es doble per passió; car una es la materia dedins qui es de una metexa essencia ab la forma, axí com la materia del foc simple, e altra es la materia de fores de la qual es lelementat. E per açò en los arbres les

1. A, manca *demanà l'ermità* i el calderó.—2. A, fe.—3. B, manca aquesta questió.—4. A, de materia.

branques signifiquen los elements simples e los rams[1] los composts, en los quals se fan les flors els fruyts el renovellament en ver, per ço car los elements son pus digests e mesclats en los rams que en les branques.

4 QUEST. Los elements composts, on son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

5 QUEST. Los elements, còm mortifiquen los uns los altres? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

6 QUEST. Los elements, còm passen de nombre simple en compost? e còm romanen en aquell nombre simple lo qual ha cascún element simple per sí meteix? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

7 QUEST. Les formes primeres, còm participen ab les simples substancies e ab les compostes? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

8 QUEST. Los elements, còm estàn los uns en los altres? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

9 QUEST. Lo foc qui es leuger, per que devalla a enjús? e laygua qui es fexuga, per que puja a ensús? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

10 QUEST. Los moviments quels elements han los uns en los altres, còm duren?[2] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

2. *De les questions dels rams del Arbre vegetal*

QUESTIÓ. Los rams del pomer, de que son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

12 QUEST. Demanà lo philosof al ram del pomer den Martí si era en potencia en lo ram del Arbre elemental. – SOL. Lo clauell quel ferrer prodúu del ferre, fo enans en la pedra per disposició, que en lo ferre per potencia.

1. B, ramps.—2. A, dura.

13 QUEST. Demanà lo philosof al ram del pomer den Martí si l seu nombre especial fo appetible en lo ram elemental. – SOL. Les especies naturals estàn confuses en los genres e ixen en nombre apropriat e desiderat different[1] la un del altre.

14 QUEST. Demanà lo philosof al ram del pomer den Martí de que era lo seu creximent. – SOL. Segons que lo humit nutrimental ix del ram elemental en la especia del ram vegetal, sestén e es multiplicat[2] lo ram radical en la sua especia.

15 QUEST. Demanà lo philosof al ram del pomer den Martí qui là mogut del ram elemental e là posat en especia del ram vegetal.[3] – SOL. Lagent natural trau enaxí naturalment dels genres los individuus els posa en especies, com fa lo ferrer[4] qui de la massa del ferre trau clau e coltell, e artifficialment los posa[5] en diverses figures.

16 QUEST. Al ram del pomer den Martí demanà lo philosof si ell trau[6] a sí metex la materia del ram elemental o si l ram elemental la trau a sí metex. – SOL. Per çò car neguna materia no és activa e es pura passió, neguna materia no[7] influex sí metexa.

17 QUEST. Demanà lo philosof al ram del pomer den Martí si lo ram elemental en quant forma, influeix la materia sua al ram vegetal. – SOL. La fi dabitar mou la forma de la cambra, qui mou la sua materia a la fi primera.

18 QUEST. Al ram del pomer den Martí demanà lo philosof, com ell sia un ram, còm estàn en ell molts rams en potencia? – SOL. Lo ferre de la masa es un, en lo qual fo[8] en potencia lo ferre del clau e el ferre del coltell.

19 QUEST. Al ram del pomer den Martí demanà lo philosof si es visible.[9] – SOL. Dix lo ram que ell era doble

1. B, e different.—2. B, e montiplica.—3. B, del uegetal.—4. B, com lo ferrer (A, ferre).—5. A, lo possa.—6. B, demana lo philosoph al ram del pomer den martí si ell atrau.—7. B, manca *no*.—8. B, en (A, manca *en*) lo qual foren.—9. A, manca *si es visible*.

e que[1] era visible en quant la natura del ram elemental, e es invisible en quant es vegetal.

20 QUEST. Demanà lo philosof al ram del pomer den Martí[2] si les sues flors participen més en natura ab ell segons l Arbre vegetal o segons l Arbre elemental. – SOLUCIÓ. Tota participació es major[3] per especia que per genre.

3. *De les questions dels rams del Arbre sensual*

QUESTIÓ. Los rams del Arbre sensual, de que son? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

22 QUEST. Los rams del Arbre sensual, còm son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita,

23 QUEST. Los rams del Arbre sensual, quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

24 QUEST. Demanà lo philosof als rams del cavall den Martí, còm estàn assituats? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

25 QUEST. Als ulls del cavall den Martí demanà lo philosof quants[4] son los seus rams. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

26 QUEST. Demanà lo philosof si la visibilitat de la poma es pus prop de la visitivitat, que la visibilitat de la pera o de la flama[5] – SOL. Tota visitivitat participa més de dins ab visibilitat vegetal que elemental; mas car la vegetativa no pot esser vista en son propri individuu simple, participa defores la visitivitat ab la visibilitat de la flama o de la pedra, pus fortment que ab visibilitat vegetal: per ço es pus visible la flama e la pedra[6] que la poma.

27 QUEST.[7] Demanà lo philosof per que visus no ateny auditus. – SOL. Negún pomer fa flor en lo pruner.[8]

1. B, en que.—B, al ram del pomer den marti demana lo philosoph. —3. A, millor.—4. A, quals.—5. B, es pus prop a uisitiuitat que la uisitiuitat de la pera e de la flama.—6. B, de la pera e de la flama pus fortment que ab la uisibilitat uegetal e per asso es pus uisible la pera e la flama.—7. P, manca aquesta questió.—8. A, no fa flor en lo pomer.

28 QUEST. Demanà lo philosof a luxuria si participa tant fortment ab lo cor[1] com ab los ulls. – SOL. Respòs luxuria e dix que ella participa dedins ab lo cor e defora ab los ulls.[2]

29 QUEST. Demanà lo philosof a visitivitat e audivitivitat[3] si eren differents per raó dels ulls e de les orelles, o per sí meteixes.[4] – SOL. Si la differencia de visitivitat e de auditivitat no fos propria[5] e fos appropriada, la potencia sensitiva no hagra natural comunitat per sí metexa.

30 QUEST. Demanà lo philosof al cor per que ha major concordança ab plaent odor que ab bella color. – SOLUCIÓ. Neguna color defores no[6] vé realment al cor.

4. *De les questions dels rams del Arbre ymaginal*

QUESTIÓ. Los rams de la ymaginativa, quals son? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

32 QUEST. Los rams de la ymaginativa, quants son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

33 QUEST. La ymaginació, còm ymagina? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

34 QUEST. Demanà lermità a ymaginació si com ymagina[7] la flama del foc, ymagina egualment la figura e la resplandor. – SOL. Per ço car la lugor[8] es estrument de veer especial a visus, e figura es accident comú a veer e a tocar,[9] ymagina la ymaginativa pus fortment lugor en lo començament, que figura; mas car la figura participa més ab estensitat corporal que lugor, ymagina la ymaginativa pus fortment figura en assituació, que lugor.

35 QUEST. Ymaginació, dix lermità: ymagines egualment en lo creximent de la poma generació e corrupció? –

1. A, si luxuria participa tant ab lo cors.—2. A, ab lo cors e defora ab lo vulls.—3. P, *et ab auditiuitate.*—4. A, meteix.—5. B, e auditiuitat no fos propri.—6. B, manca *no.*—7. B, ymaginaua.—8. B, com lugor.—9. B, a ueser *(passim)* e tocar.

SOL. Com per raó de la fi sia lo començament, ymagina la ymaginació per la vegetativa la generació e per la elementativa la corrupció.

36 QUEST. Ymaginativa,[1] dix lermità: com ymagines cavall, qual semblança toques abans? – SOL. Respòs la ymaginativa e dix que ella tocava abans visibilitat[2] que vegetativitat ni elementativitat, per ço car visibilitat està plus prop a natura de veer, que vegetativitat ni elementativitat.[3]

37 QUEST. Ymaginació, per que ha major plaer en ymaginar la rosa que en ymaginar lo lebrós? – SOL. En[4] la difformitat de la figura està la ymaginativa malalta.

38 QUEST. Ymaginació, pots[5] ymaginar especia? – SOLUCIÓ. Respòs ymaginació e dix[6] que ella no podía pendre object[7] sens figura.

39 QUEST. Ymaginació, com ymagines lebrós[8] per que fas lebrós lo teu sobgect? – SOL. Respòs e dix que ella no faya[9] lebrós totes vegades lome qui és son sobgect; mas com sesdevé que lome ymagina de tot son poder leprosía per raó de gran paor o de gran horribilitat, dix que ella havía aytàn gran poder en la sensitiva en pervertir la en especia de lebrosía, com ha ira[10] en pervertir lome en especia de follía.

5. *De les questions dels rams del Arbre humanal*

QUESTIÓ. Los rams del Arbre humanal, quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

41 QUEST.[11] Los rams del Arbre humanal, quants son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. A, ymaginacio.—2. B, que ella (A, ell li) enans li tocaua ell uisibilitat.—3. P, *quam vegetabilitatem vel elementabilitatem, quare visibilitas est propinquior nature videndi quam vegetabilitas vel elementabilitas.*—4. A, manca *En.*—5. B, pot.—6. A, manca *è dix.*—7. B, negun obiect.—8. A, lo lebros.—9. B, respos que ella no faya (A, fara).—10. B, com auia.—11. P, manca aquesta questió.

42 QUEST. Home, dix lermità: elementes tu lo teu peu? – SOL. Dix lome que ell elementava lo seu peu enaxí com tot qui usa de sa part e trau les parts[1] defores e met les dedins; axí com lo nas qui pren les vapors defores lome respirant e elles dedins posant, per ço que lumit radical haja de que viva.

43 QUEST. Dix lermità: home,[2] vegetes tu lo teu peu? – SOL. Menuga lome lo pa e beu lo vi, e la sua vegetativa converteix lo pa en carn el vi en sanc, e usa lome de sa part com a instrument[3] lo qual es part del home, e usa lestrument de sa natura: e en est pas ha molta de philosofía.

44 QUEST. Home, dix lermità, senses[4] tu lo teu peu? – SOL. Lo oliver empeltat en lullastre converteix en sa especia la materia del ullastre, el sensitiu converteix en son propi sentible lo sensible defores lo qual vén per elementació e vegetació, estruments e sobgects al seu aveniment, e dells ixen en especie[5] de sentir.

45 QUEST. Dix lermità: home, raciones tu[6] lo teu peu? – SOL. Dix lome quel seu peu era part del seu cors lo qual lànima fa ella[7] estar en especia dome, movent lome les sues potencies esperituals com a instruments en sustentar[8] lo cors en especia dome, e usant aquelles potencies de lur natura, enaxí en racionant lo cors, com lo foc qui mou sa calor en escalfant laygua ab qui participa en substancia[9] elementada.

46 QUEST. Home, dix lermità: volifiques ta[10] voluntat? – SOL. Dix lome que la sua voluntat es de volitiu[11] volible e voler; e movent ell la sua voluntat[12] al object volible, usa la sua voluntat de sa natura, axí com lo foc qui movent sa calor en escalfant[13] laygua, usa la calor de sa

1. B, qui usa des ses parts e atrau les sues parts.—2. B, home dix larmita.—3. B, adestrument: A, manca fins a l'altre mot *instrument*.—4. A, sens.—5. A, hixen vna specia.—6. B, home dix larmita raciones tu (A, te).—7. B, ell.—8. B, com astruments en sostentar.—9. B, la substancia.—10. A, uol figues ta: B, uolifiques la tua.—11. A, era de uolitiua.—12. A, manca fins a l'altre mot *voluntat*.—13. A, e scalfant.

natura; e per ço dix lome que ell volificava la sua voluntat en quant la movía a usar de sa natura, la qual volificació[1] es accidental e moral don[2] se vest lo voler dedins natural dàbit moral segons virtut o vici.

47 QUEST. Dix lermità: home,[3] los teus rams còm estàn en continua quantitat e discreta? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

48 QUEST.[4] Home, còm mors? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

49 QUEST. Demanà lermità a la lengua del home mut, per que no parlava. – SOL. Dix la lengua que effatus sens oír no podía denunciar en la paraula la semblança de son concebiment dedins.

6. *De les questions dels rams de les virtuts morals*[5]

QUESTIÓ. Los rams morals, quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

51 QUEST. Los rams morals de que son? SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

52 QUEST. Demanà lermità an Martí, si aquell entendre que ha com entén en Ramón, es lentendre lo qual ha com entén en Pere. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

53 QUEST. Martí, dix lermità: lo teu ymaginar, còm lo vests de moralitat? – SOL. Dix en Martí que ell vestía lo seu ymaginar de moralitat ymaginant lo obgect ymaginable ab los habits de virtuts o de vicis.

54 QUEST. Martí, lo teu visus com lo vests de moralitat? – SOL. Dix en Martí que ell vestía lo seu visus de moralitat vistent lo veser dedins del veer defores guanyat.[6]

55 QUEST. Martí, lo teu parlar, còm lo vists de moralitat? – SOL. Dix en Martí que ell lo vestía de mora-

1. A, la mouria a usar de sa natura lo uolificament.—2. A, don lom.—3. B, home dix larmitta.—4. A, manca aquesta questió.—5. A, del arbre moral.—6. A, uestin de dins del uer de fores gutiat.

litat acostumant lo a bones paraules o a males, a veres o a falses.

56 QUEST. Martí, còm est just? – SOL. Dix en[1] Martí que ell era just per usar[2] de justicia.

57 QUEST. Martí, còm uses de justicia? – SOL. Dix en Martí que ell usava de justicia en justificant[3] son membrar entendre e amar e en justificant ses paraules.

58 QUEST. Martí, còm uses de injuria? – SOL. Dix en Martí que ell usava de injuria amant ço que no devía amar e desamant ço que devía amar, e dient ço que no devía dir e callant[4] ço que devía dir.

59 QUEST. Martí, lo teu amar còm renovella? – SOLUCIÓ. Dix en Martí quel seu amar renovella en lexant un obgect e en prenent ne altre.[5]

7. *De les questions dels rams de vicis*[6]

QUESTIÓ. Los rams de vicis,[7] quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

61 QUEST. Los rams[8] de vicis de que son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

62 QUEST. Gola, dix lermità: còm est peccat? – SOLUCIÓ. Dix gola que ella era peccat en la mudació de la intenció de menjar, ço es saber, en voler menjar per delectació e no per raó de viure.[9]

63 QUEST. Gola, còm est gran? – SOL. Dix gola que ella era gran en moltiplicar la mutació de intenció de menjar per delectació contra viure.[10]

64 QUEST. Gola, de que vius? – SOL. Dix gola que ella vivía de la mutació de la intenció de menjar.

---

1. A, manca aquest article personal, aqui i en les dues solucions seguents.—2. B, usant.—3. A, iustificar (repetit a la linia qui vé).—4. A, callar: B, calant.—5. B, renouellaua en lexant .i. obiect e en prenent altre obit.—6. A, del arbre de vicis.—7. A, uici.—8. A, los dits rams.—9. A, de menyar.—10. B, es gran en muntiplican la mutacio de entencio (A, den jntencio) de mengar e per delectatio contre uire.

65 QUEST. Gola, còm mors? – SOL. Dix gola que ella moría adoncs com los homens menjaven per ço que fossen sans e que visquessen.

66 QUEST. Gola, has orelles? – SOL. Dix gola que ella no havía orelles mentre ella havía fam e menjava,[1] e com havía trop menjat havía orelles ab que[2] oía les paraules que deía consciencia.

67 QUEST. Demanà lermità a gola den Martí, si ella era un peccat o molts? – SOL. Respòs gola e dix que ella era un hàbit maternal[3] qui havía molts fills, axí com un home qui ha moltes vestidures.

68 QUEST. Gola, de que est plena? – SOL. Respòs gola e dix que ella era plena de la privació de temprança.

69 QUEST. Gola, qui es ton pare?[4] – SOL. Dix gola que aquell hom es son pare qui no ha[5] temprança.

8. *De les questions dels rams del Arbre imperial*

QUESTIÓ. Los rams del Arbre imperial, quals son? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

71 QUEST.[6] Los rams del Arbre imperial, quants son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

72 QUEST. Los rams del príncep, per quals rams son mills significats? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

73 QUEST. Demanà lermità als rams del príncep, si son generals o especials. – SOL. Digueren los rams que segons los officis[7] del príncep son generals, e segons quel príncep es un home son especials.

1. *De les questions de justicia de príncep*

QUESTIÓ. Príncep, dix lermità: ames més la tua justicia especial que la general tua?[8] – SOL. Dix lo príncep que ell

1. B, no ha orelles mentre ella ha fam e menja.—2. B, ab les quals.—3. A, material.—4. A, com pere.—5. A, era son pere que no hauja.—6. A, B, manca aquesta questió.—7. B, lofici.—8. B, la tua general.

es sotsmès a pública utilitat, e per ço no ha libertat segons justicia a amar tant bé especial com públic.

75 QUEST. Príncep, per que est comuna persona? – SOL. Dix lo príncep que ell era[1] comuna persona per ço que justicia sia en los homens.

76 QUEST. Príncep,[2] ames més justicia que caritat? – SOL. Dix lo príncep que ell amava més justicia[3] que caritat en quant es persona comuna, e en quant es[4] un home, ama més caritat que justicia.

77 QUEST. Príncep,[5] ames més ton fill que ton poble? – SOL. Non consent justicia que bé especial sia més amat que poblic.

2. *De les questions de amor de príncep*

QUESTIÓ. Príncep, dix lermità: qual deu esser la tua amor? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[6]

79 QUEST. Demanà lermità al príncep còm havía regnat tant longament. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

80 QUEST. Demanà lermità al príncep per ques faía més tembre à son poble que amar.[7] – SOL. Negún hom ergullós fa res per amor.

81 QUEST. Príncep, per que has paor? – SOL. Dix lo príncep que ell havía paor per ço com ell era[8] més temut que amat.

3. *De les questions de temor de príncep*

QUESTIÓ. Príncep,[9] qual deu esser la tua temor e la temor de ton poble? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

83 QUEST. Príncep, has major temor de amor que de mort? – SOL. Bon príncep per la amor de son poble se met[10] en perill de mort en la batalla.

---

1. B, es.—2. A, *afig* dix lermita.—3. B, ama mes iusticia (A, la iusticia).—4. A, manca *es*.—5. A, princep dix lermjta.—6. B, afig: *en los rams del Arbre emperial*.—7. B, que amar a son poble.—8. B, car era.—9. A, manca aquest mot.—10. A, seent.

84 QUEST. A temor e amor demanà lermità en qui havíen major concordança. – SOL. Respongueren temor e amor e digueren que feés[1] aquella questió a bon príncep e a bon poble.

85 QUEST. Príncep, has major temor de ton poble que de Deu? – SOL. Dix lo príncep que de la temor de Deu se segueix libertat, e de la temor del poble[2] servitut.

4. *De les questions de saviea de príncep*

QUESTIÓ. Les condicions de[3] príncep quals son? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

87 QUEST. Príncep, per qual condició es més temable? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

88 QUEST. Demanà lermità al príncep si li es[4] tant necessaria cosa amar caritat com saviea. – SOL. Dix lo príncep que segons son offici saviea li es plus necessaria que caritat, per ço[5] com saviea ha concordança ab justicia e caritat ab diners.[6]

89 QUEST. Saviea de príncep, has temor?[7] – SOL. Dix la saviea del príncep que ella no havía paor segons sa natura ne segons natura[8] de justicia e desperança qui son ses amigues.

5. *De les questions de poder de príncep*

QUESTIÓ. Demanà lermità:[9] Príncep, per que vols esser poderós? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[10]

91 QUEST. Demanà lermità al príncep si amava més saviea que poder.[11] – SOL. Dix lo príncep que ab la saviea[12] de son consell regnava.

---

1. B, amor e temor e dixeren que fees (A, fes).– 2. B, se (A, manca *se)* sigueys libertat e de la temor de poble.—3. A, del.—4. B, si es.—5. A, e per co.—6. A, al dines.—7. B, paor.—8. B, la natura.—9. B, manca *demanà lermità*.—10. B, afig: *en los rams del Arbre emperial,* lo meteix que en les questions 94 i 98.—11. A, si ama mes saujea que (manca *poder)*.—12. B, ab sauiea.

92 QUEST. Poder de príncep, per que plores? – SOLUCIÓ. Dix lo poder que ell plorava per ço com lo príncep lo tenía ociós en fer bé e fortment lo treballava en fer mal.

93 QUEST. Poder de príncep, has paor? – SOL. Respòs lo poder e dix que ell havía paor de la libertat del poble qui crexía.

6. *De les questions de honor de príncep*

QUESTIÓ. Príncep, de que es la tua honor?[1] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

95 QUEST. Príncep, per que ames més honrament que diners? – SOL. Dix lo príncep que ell era plus ymage[2] de Deu per honrament que per diners.

96 QUEST. Honor de príncep, per que plores? – SOLUCIÓ. Dix la honor que ella plorava per ço com lo príncep la tenía desonrada en quant amava més honrar sí meteix que Deu.[3]

97 QUEST. Honor de príncep, has paor? – SOL. Neguna honor no pot caer de tan alt en baix,[4] com honor de príncep.

7. *De les questions de libertat de príncep*

QUESTIÓ. Demanà Iermità al príncep si ell sabía què es la sua libertat. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

99 QUEST. Príncep, per que plores? – SOL. Dix lo príncep que ell plorava per ço com lo seu poble Iamava per paor e no per amor.

100 QUEST. Príncep, per que has libertat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

101 QUEST. A la libertat del príncep demanà Iermità còm esdevé en servitut? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[5]

---

1. B, de que es la tua honor princep.—2. A, ymaginant.—3. B, honrar deu.—4. B, neguna honor pot de tant alt caer en bays.—5. A, afig el palagraf final dels rams del Arbre imperial *(Dit havem...* tom I, pàg. 319).

9. *De les questions dels rams del Arbre apostolical*

QUESTIÓ. Los rams del Arbre apostolical quals son? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

103 QUEST. Demanà lermità a la Esgleya los seus manaments per que son?[1] — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

104 QUEST. Esgleya, dix lermità: per que plorats? — SOL. Dix la Esgleya que ella plorava per ço com totes les gents no li son obedients.[2]

105 QUEST. Festa, per que plores? — SOL. Dix la festa que ella plorava per ço com los jueus colen mills lo disabte que los crestians lo digmenge.[3]

1. *De les questions del primer manament qui es de caritat*[4]

QUESTIÓ. Manament, dix lermità: en qui est major? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[5]

107 QUEST. Voluntat, dix lermità: est tota obligada a amar bé e esquivar mal? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

108 QUEST. Voluntat, com tu sies franca naturalment, per que tes fet manament? — SOL. Dix la voluntat que ella es franca per ço que[6] francament am Deu, e es en servitut per ço que sia obedient.

109 QUEST. Voluntat, per que tes fet manament que ams Deus més que tu metexa e a ton proísme axí com a tu metexa?[7] — SOL. Dix la voluntat que la amabilitat de Deu es major que la sua, e la amabilitat de son proísme es egual ab la sua.[8]

---

1. A, los .x. manaments (manca *per que son*).—2. B, la glea *(passim)* que ella ploraua per so car totes gens no li (A. nom) son obediens.—3. B, los dissaptes quels crestians los digmenges.—4. B, del primer manament del arbre apostolical que es karitat.—5. B, afig: *en los rams del Arbre apostolical.*—6. B, per so car que.—7. B, e ton pruysme aytant com tu meteysa.—8. B, es egal a la sua.

2. *De les questions del segón manament qui es fet al enteniment*[1]

QUESTIÓ. Enteniment, dix lermità: en qui est pus sotsmès? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

111 QUEST. Enteniment, com tu sies franc, per que tes fet manament?[2] — SOL. Dix lenteniment que a ell es fet manament per ço com es posat en persona comuna, e que per paor ús de tot son poder[3] en mostrar veritat de la fe romana.

112 QUEST. Sent Pere, dix lermità: per quet feu manament Jesu Christ .iij. vegades que donasses a menjar a les sues ovelles?[4] — SOL. Tot prelat deu conèxer son senyor sí meteix e son proísme, e amar son senyor sí meteix e son proísme, e membrar[5] son senyor sí meteix e son proísme.

113 QUEST. Enteniment, dix lermità: has colpa si no uses de tot ton poder en procurar honor à Deu e utilitat a ton proísme? — SOL. Dix lenteniment que Deus no tan solament fa manament a la part de la substancia, que à la substancia tota[6] fa manament; e açò fa per ço com es senyor de tota la substancia e per ço que tota la substancia sia obedient, per raó de la qual obediencia haja tota la substancia mèrit e gloria.

3. *De les questions del .iij. manament qui es fet a la memoria*[7]

QUESTIÓ. Memoria, dix lermità: en qual persona est plus obligada a membrar Deu? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

115 QUEST. Memoria, per que tes fet gran manament e de grans coses?[8] — SOL. Dix la memoria quel manament

1. B, de les questions del enteniment que es els rams del arbre apostolical.—2. A, manca *per que tes fet manament*.—3. A, mon poder. —4. A, a les ouelles.—5. A, deu conexer son senyor e si meteix e son proisme amar e membrar.—6. B, a tota la substancia.—7. B, de les questions del ters manament dels rams del arbre apostolical de memoria.—8. B, tes feyt manament de grans coses.

es gran per ço com lo senyor es gran e digne de gran manament e honor, e encara, que ell es gran en poder en procurar gran bé[1] e en esquivar gran mal.

116 QUEST. Memoria, per que plores? – SOL. Dix memoria que ella plorava per ço com havía consciencia, car Jesu Christ[2] no es membrat ni honrat per tot lo mon.

117 QUEST. Memoria, uses de tot ton poder en esser obedient? – SOL. Dix memoria que ho demanàs a la ciutat de Jherusalem en que ha un libre en que son[3] escrites totes les sues obres.

4. *De les questions del .iiij. manament qui es fet a la ymaginació*[4]

QUESTIÓ. Ymaginació, en qual persona[5] est plus obligada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

119 QUEST. Demanà ymaginació a la creu per que estava en la esgleya.[6] – SOL. Dix la creu que ella estava en lesgleya per ço que li remembràs la gran passió que Deus sofrí en ella.

120 QUEST. A la ymage[7] de nostra Dona demanà ymaginació per que estava en la esgleya. – SOL. Dix la ymage[8] que ella estava en lesgleya per ço que remembràs als peccadors la bontat de nostra Dona e que en ella haguessen[9] esperança.

121 QUEST. A la figura dinfern pintada en lesgleya demanà ymaginació que faía en la esgleya. – SOL. Dix la figura dinfern[10] que ella estava en lesgleya per ço que remembràs als peccadors desobedients als manaments de Deu, les grans penes dinfern e que daquelles hajen paor.

---

1. B, car lo senyor es gran e digne de gran honor. Encara que ella es gran en poder procurar gran ben: P, consona amb la lliçó de B.— 2. B, que ihesu xrist (A, Ihesus).—3. B, en qui ha .i. libre on son. —4. B, de les questions dels rams del quart manament e de les branques del arbre apostolical qui es de ymaginacio.—5. A, en persona.— 6. B, crou... glesa *(formes usuals)*.—7. A, ymaginacio: B, ymaga.—8. A, dix ymaginacio.—9. B, agen.—10. B, manca *dinfern*.

5. *De les questions del .v. manament qui es fet al poder sensual*[1]

QUESTIÓ. Demanà lermità a la potencia sensitiva si a ella es fet manament en part o en tot, estant ella part dome. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

123 QUEST. Demanà lermità a qual sèn es fet major manament. – SOL. Per negún sèn Deus pot esser tan loat honrat e servit, com per parlar e per oír.[2]

124 QUEST. Demanà lermità a la paraula[3] en que era pus ociosa. – SOL. Dix paraula que ella era ociosa pus fortment en mostrar veritat de la fe cristiana per tot lo mon, que en neguna altra cosa, com siaço que per mostrar[4] veritat sia plus fortment obligada.

125 QUEST. Oír, dix lermità: havets consciencia? – SOL. Dix oír que ell[5] havía consciencia per ço com los evangelis no son legits[6] per tot lo mon.

6. *De les questions del .vj. manament qui es fet al poder vegetal*[7]

QUESTIÓ. Potencia vegetativa, est obligada a obeír ton senyor qui tà creada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

127 QUEST. Potencia vegetativa, est ociosa? – SOLUCIÓ. Dix la potencia vegetativa: los graners estàn plens de blat[8] qui engrexa los cavalls e amagreix los pobres.

128 QUEST. Vegetativa, est bé partida? – SOL. Dix la potencia vegetativa queu demanàs[9] als pobres.

129 QUEST. Vegetativa, de qui est? – SOL. Respòs[10] e dix que ella era de caritat justicia e temprança.[11]

---

1. B, de les questions del .v. manament dels rams del arbre apostolical sensual.— 2. B, pot esser deus tant loat onrat e seruit com per parlar e oyr.—3. B, a paraula.—4. A, per que mostrar.—5. B, ella.—6. B, no eren oyts .—7. B, de les questiones del vi manament dels rams del arbre apostolical del poder uegetal.—8. B, S° estan los graners plens de blats.—9. B, dix uegetatiua que o demanas.—10. B, respos uegetatiua.—11. A, e de tempranca.

7. *De les questions del .vij. manament qui es fet al poder*[1] *elemental*

QUESTIÓ. Potencia elemental, és obligada a Deu servir?[2] — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

131 QUEST. Demanà lermità al aur e al argent si eren ocioses. — SOL. Respongueren e digueren que ho demanàs a avaricia e als pobres.[3]

132 QUEST. Argent, dix lermità: on es lo teu centre? — SOL. Dix largent quel seu centre era[4] ab avaricia en les caxes e ab caritat en los pobres.

133 QUEST. Argent, per que est tan gran? — SOL. Dix largent que ell era enaxí gran per ço que abastàs[5] als rics e als pobres.[6]

10. *De les questions dels rams del Arbre celestial*

QUESTIÓ. Los rams del Arbre celestial quals son? — SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

135 QUEST. Demanà lo philosof a les planetes, lurs qualitats apropriades còm deuen esser ordenades. — SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

136 QUEST. Demanà lo philosof al foc si rebía[7] influencia den Leo o[8] del Sol. — SOL. La flor pren generació e començament en los rams que venen de les rayls del tronc e de les branques.

137 QUEST. Sol, dix lo filosof: de que est? — SOL. Lo ram del pomer es de les rayls del tronc e de les branques.[9]

138 QUEST. Sol, per que es ton moviment de ponent a levant? — SOL. De dos contraris moviments ixen majors impremsions e passions.

1. B, dels rams del arbre apostolical del .vij. manament del poder.— 2. B, potencia elementaiiua est obligada a seruir deu.—3. A, o als pobres.—4. B, es.—5. B, es en axi gran per so que abast.—6. A, afig el darrer palagraf dels rams del Arbre apostolical (tom II, pàg. 20).— 7. B, resebia.—8. B, e.—9. A, de la rayl del tronc de les branques.

139 QUEST. Sol, per que est mogut de levant a ponent, com tu naturalment te moves de ponent a levant? — SOL. Lo mariner quis mou de la proa de la nau a la popa, es mogut, en lo moviment de la nau, de la popa a la proa.

140 QUEST. Saturnus, per que est de la complecció de la terra? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

141 QUEST. Saturnus, per que es teu lo disabte? — SOL. No es negún dia tan alt en setmana com lo disabte.[1]

142 QUEST. Demanà lo philosof al Sol si ha cara. — SOL. Aquelles parts qui van primeres son pus nobles que les derreres.[2]

143 QUEST. Demanà lo philosof al Sol per que faía .CCC.lx.v. dies e .vj. hores en lany e no més o menys,[3] e demanà a les planetes per que son .vij. e no més o menys. — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[4]

11. *De les questions dels rams del Arbre angelical*

QUESTIÓ. Los rams del Arbre angelical quals son? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

145 QUEST. Angel, dix lermità: los teus rams còm estàn mesclats? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

146 QUEST. Angel, don ix[5] la tua influencia? — SOLUCIÓ. De la virtut de les branques del pomer, ixen los rams, don ixen les flors els fruyts.

147 QUEST. Ram dàngel, còm estàs sobre les branques? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

148 QUEST.[6] Entendre dàngel, còm est gran? — SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

149 QUEST. Obstinació dàngel mal, per que est? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, en la sepmana com lo dissapte *(usual)*.—2. B, dreceres.—3. B, ni menys: A, manca fins a l'altre mot *menys*.—4. A, repeteix a continuació el darrer palagraf dels rams del Arbre celestial (tom II, pàg. 124, 8). —5. A, on hix.—6. B, trasposa aquesta questió a la següent.

150 QUEST. Entendre dàngel, és successivament o sobtosament? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

151 QUEST. Angel, has deliberació a fer bé? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

152 QUEST. Angel, per que has major entendre que home, com siaço que home particip ab totes[1] creatures? – SOL. Vé a la rúbriea damunt dita.

153 QUEST. Angel qui no has ulls corporals, còm converteixs la visibilitat de color en la visibilitat dentendre? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[2]

12. *De les questions dels rams del Arbre eviternal*

QUESTIÓ. Los rams del Arbre eviternal quals son, ni quants son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

155 QUEST. Demanà lermità a paraís si negún mèrit es tan gran com ell. – SOL. Negún mèrit de bontat no[3] es guanyat en eviternitat.

156 QUEST. Demanà lermità a infern si la colpa del peccador es tan gran com ell. – SOL. Tota colpa es contra la infinitat de Deu.

157 QUEST. Demanà lermità a la justicia de Deu si es purgatori. – SOL. Si no fos purgatori la justicia de Deu fora ociosa en alguns homens peccadors[4] qui no fan penitencia en esta vida.

158 QUEST. Demanà lermità a purgatori de que es. – SOL. Dix purgatori que ell es del cap de la eviternitat dinfern e de la privació de la coa.

159 QUEST. Demanà lermità als peccadors qui son en purgatori, si desiren tornar en esta vida per ço que ixquen de purgatori.[5] – SOL. Per esquivar les majors penes han plaer los homens en sostenir les menors.[6]

1. B, amotes.—2. A, repeteix el darrer palagraf dels rams del Arbre angelical (tom II, pàg. 145).—3. B, manca *no*.—4. A, peccadors homens.—5. B, porgatori.—6. A, les menys: B, los menors.

160 QUEST. Paradís, has pietat daquells homens qui estàn[1] en infern? – SOL. Respòs paradís e dix que tant amava[2] la justicia de Deu, que amor no vol que haja pietat daquells qui ell[3] blastomen.

161 QUEST. Infern, ames negún home?[4] – SOL. Dix infern que ell no ama[5] negún bé per ço com tot es pervertit en amar mal.

162 QUEST. Infern, est sadoll? – SOL. En neguna substancia en que fi sia en privació,[6] no pot esser sadollament.

163 QUEST. Infern, per que blastomes Deu qui es bo? – SOL. Dix infern que ell es pervertit tot en mal, e es enaxí contrari[7] de paradís, com negra color de color blanca.

13. *De les questions dels rams del Arbre maternal*

QUESTIÓ. Los rams del Arbre maternal quals son? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

165 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona còm es mare de misericordia. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

166 QUEST. Demanà lermità a sent Gabriel per que null hom peccador no y ha[8] desesperança. – SOL. Dix sent Gabriel que negún home qui bé conegués nostra Dona, no poría haver desesperança.

167 QUEST. A un gran peccador demanà lermità per que havía esperança en nostra Dona. – SOL. Dix lo peccador que ell havía en nostra Dona esperança[9] per ço car la sua esperança es semblança de la esperança de nostra Dona.

168 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona: com los peccadors sien contra ton Fill, per que has pietat[10] d ells? – SOL. Dix nostra Dona que ella no havía pietat dels pec-

1. B, son.—2. B, ama.—3. B, que ell aia pietat daquells qui ella.—4. A, ames infern negun home: P, afig: *qui sit in paradiso.*—5. B, amaua.—6. A, e priuacio.—7. B, tot contrari.—8. B, home peccador a.—9. B, esperansa en nostra dona.—10. B, contre son fill per que a pietat.

cadors qui no han pietat, enaxí com no ha pietat daquells qui no han esperança.

169 QUEST. Pietat, per que plores? – SOL. Dix pietat que ella plorava per ço com no es gran en los homens.

170 QUEST. Peccador, per que has en nostra Dona esperança? – SOL. Dix lo peccador que ell ha en nostra Dona esperança[1] per ço com ella es la sua advocada.[2]

171 QUEST. Peccador, pus que nostra Dona es de tu advocada, tu per que no est[3] son advocat en honrar la per tot lo mon? – SOL. Lo peccador dix[4] que daquí avant ell faría son poder en honrar nostra Dona.

172 QUEST. Regina muller del rey, per que no est ergullosa? – SOL. Dix la regina que preposà que tots temps fos humil depuys[5] que hac vist depint en paret jaure lo Fill[6] de nostra Dona enfre lase e lo bou.

173 QUEST. Filla de rey, per que ames virginitat e no vols marit? – SOL. Dix la filla del rey que ella amava virginitat per ço que en alguna cosa fos semblant a nostra Dona, la qual ama més que sí metexa.

14. *De les questions dels rams del Arbre christinal*[7]

QUESTIÓ. Los rams del Arbre de Jesu Christ quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

175 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona si amava més son Fill que sí metexa. – SOL. Dix nostra Dona que ell no la havía honrada per ço car li havía feta tal questió, com siaço quel seu Fill sia pus amable que totes creatures.

176 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona si Deus crear podía[8] neguna creatura pus noble que son Fill. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. B, esperansa en nostra dona.—2. A, es aduocada.—3. B, es la tua aduocada per que no es tu.—4. B, dix lo peccador.—5. B, despuys.—6. B, en la parent lo fill.—7. B, de ihesu xrist.—8. B, poria crear.

177 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona si la amor que la natura divina ha a la[1] humana prodúu persona. — SOL. Dix nostra Dona que com lo Fill de Deu près natura humana, produí persona dome en sa persona enaxí en amant esser home, com prodúu ab lo Pare lo Sant Esperit[2] en amant sí metex esser Fill de Deu Pare.

178 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona si son Fill, segons natura humana, entén totes creatures e totes[3] lurs natures obres e raons. — SOL. Dix nostra Dona que segons natura, neguna part del mon no pot entendre totes les[4] intelligibilitats del mon, com siaço que neguna part no pusca compendre lo tot;[5] mas en quant son Fill es Deu, entén tot lo mon e totes les sues parts.

179 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona si son Fill es pus bo que totes les[6] creatures. — SOL. Dix nostra Dona que en quant Deu ama esser son Fill e no ama esser altra creatura, es millor son Fill que totes creatures.

180 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona si Deus ama més son Fill que totes[7] creatures. — SOL. Dix nostra Dona que lamat[8] que lamant ama esser, es més amat que negún altre amat que lamant no vol esser.

181 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona si son Fill en quant home, entén tota la divina natura e totes les raons divines. — SOL. Dix nostra Dona que son Fill en quant home no podía compendre infinides raons e infinida natura, com siaço que ell sia finit; mas en quant es Deu entén son Fill home totes les divines raons e tota la natura[9] divina.

182 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona, pus que tots los homens[10] son de la natura de son Fill, per que sosté

1. B, diuina a la.—2. B, que adoncs com lo fill deu pres natura humana produx persona home en sa persona, Axi en amant esser home com produu en lo pare sant sperit: P, *quod in incarnatione natura diuina humanitatem assumpsit et non personam quoniam iam persona erat, et ideo personam assumere non indigebat.*—3. B, o totes.—4. B, del mon pot entendre les.—5. B, que neguna part pusca compendre tot lo tot.—6. B, les altres.—7. B, totes altres.—8. B, que aquell amat.—9. B, manca aquest mot.—10. B, tots homens.

que negún hom[1] sia en servitut del dimoni en lo foc infernal? – SOL. Dix nostra Dona que son Fill ama més la justicia de Deu que la humana natura.

183 QUEST. Demanà lermità a nostra Dona si son Fill en quant home jutjava negún peccador a dampnació, com siaço que tot peccador sia de la sua natura, e encara, que ella prega son Fill per los peccadors, e son Fill li port gran amor. – SOL. Dix nostra Dona que en quant son Fill es Deu e home e abdues les natures son una persona, es un[2] lo judici daquella persona; mas en quant una es la natura divina e altra es[3] la humana, lo seu Fill en quant home e natura dome, prega per los peccadors la divina persona,[4] per raó dels quals precs, dix nostra Dona, que ella es mare dels peccadors qui en ella han esperança.

15. *De les questions dels rams del Arbre divinal*[5]

QUESTIÓ. Los rams del Arbre divinal, quals son? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

185 QUEST. Los rams del Arbre divinal, còm son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

186 QUEST. Deus, còm engenra e espira? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

187 QUEST. Generació e espiració, còm son ço que son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

188 QUEST. La divina bonea, còm es raó a la divina natura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

189 QUEST. La divina bonea, còm es raó a les altres divines raons? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

190 QUEST. Deus, còm es pur actu? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, sosten que negun home.—2. B, e amdues les natures son .i.ª persona e es .i.—3. B, manca *es*.—4. A, la diuinal natura.—5. B, *afig:* que son generacio e inspiracio.

191 QUEST. Demanà lermità a la bonea de Deu si l seu actu es moral o natural. – SOL. Neguna moralitat no es eternal e infinida; e vé als rams damunt dits.[1]

192 QUEST. Generació e espiració en Deu, còm son distinctes? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

193 QUEST. Deu, còm es començament en sí meteix? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[2]

16. *De les questions dels rams del Arbre exemplifical*[3]

1. *De les questions dels exemplis dels rams del Arbre elemental*

QUESTIÓ. Demanà lermità a la carabaça e al pebre qual es pus semblant a Deu. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

195 QUEST. Lo foc, còm significa la producció de les divines persones? – SOL. Vé al exempli damunt dit.[4]

196 QUEST. La ociositat del foc, còm significa la encarnació del Fill de Deu? – SOL. Si Deus no amàs esser encarnat, amara esser ociós en crear la pus noble creatura qui pot esser creada; e vé al exempli damunt dit.

197 QUEST. Com los crestians sien en veritat e tots los altres homens sien en error, per que son tan pocs segons comparació de les altres nacions, ni per que tants dells sien en peccat? – SOL. Vé al exempli damunt dit.

2. *De les questions dels proverbis dels rams del Arbre vegetal*[5]

QUESTIÓ. Demanà lermità a privació si ella ha neguna entitat possitiva.[6] – SOL. Vé al exempli damunt dit.

---

1. B, neguna moralitat es eternal e infinida e ue a la R.ª da. di.— 2. A, Repeteix a continuació tot l'últim palagraf dels rams del Arbre diuinal (tom II, pàg. 308).—3. A, manca aquesta rúbrica: B, en fa una sola d'aquesta i de la qui vé, així: de les questions dels rams del arbre elemental e exemplifical.—4. B, ue a la R.ª da. di. (repeteix així la cita en les questions següents).—5. B, dels rams uegetals.—6. B, encitat possitiua.

199 QUEST. La bellea de dona com es morta, on està? – SOL. Vé al exempli damunt dit.

200 QUEST. La bellea de Deu, còm es bellea dels homens? – SOL. Vé al primer proverbi damunt dit.[1]

201 QUEST. Bellea, còm està en amar? – SOL. Vé al .ij. proverbi damunt dit.

202 QUEST. Demanà lermità a la castedat: per que est pus bella que la cara de la bella dona? – SOL. Vé al .iij. proverbi damunt dit.

203 QUEST. Bontat, per que est[2] pus bella en la ànima que en lo cors? – SOL. Lo mantell el fres de la bella dona fan pus sovén membrar luxuria e ergull que bon membrar e amar; e vé al .iiij. proverbi damunt dit.

204 QUEST. Demanà lermità a la bellea de la bella dona si era[3] viva o morta. – SOL. Vé al .v. proverbi damunt dit.

205 QUEST. Demanà lermità a la ancilla de la dona per que plorava. – SOL. Vé al .vj. proverbi damunt dit.

206 QUEST. A la bellea de la dona demanà lermità si era bona. – SOL. Vé al .vij. proverbi damunt dit.

207 QUEST. Demanà lermità al aur e al argent si valen més que alguna bellea. – SOL. Vé al .viij. proverbi damunt dit.

208 QUEST. Demanà lermità a la bellea, en qui es inmortal. – SOL. Vé al .ix. proverbi damunt dit.

209 QUEST. Demanà lermità a bellea en qui era[3] major. – SOL. Vé al .x. proverbi damunt dit.

210 QUEST. Per que la dona bella trenca lo mirall del vidre? – SOL. Vé al .xj. proverbi damunt dit.

3. *De les questions dels proverbis dels rams del Arbre sensual*[4]

QUESTIÓ. Demanà lermità a auditus[5] qui li manifestava bellea de dona. – SOL. Vé al exempli damunt dit.

1. B, primer § de la R.ª da. di. *(et sic de ceteris)*.—2. B, demana lermita a bontat per que es.—3. B, es.—4. B, rams sensuals.—5. A, auditiu.

212 QUEST. Demanà lermità a auditus qual es lo pus bell nom el pus general. – SOL. Vé al primer proverbi damunt dit.[1]

213 QUEST. Demanà lermità a participació en qui es major. – SOL. Vé al .ij. proverbi damunt dit.

214 QUEST. Demanà lermità a la mort qui la havía morta e vençuda. – SOL. Vé al .iij. proverbi damunt dit.

215 QUEST. Demanà lermità a justicia qual es lo major jutge. – SOL. Vé al .iiij. proverbi damunt dit.

216 QUEST. Demanà lermità als ulls en qui estava la[2] major gloria. – SOL. Vé al .v. proverbi damunt dit.

217 QUEST. Demanà lermità al mon per que es creat. – SOL. Vé al .vj. proverbi damunt dit.

218 QUEST. Demanà lermità a pietat en qui es major. – SOL. Vé al .vij. proverbi damunt dit.

219 QUEST. Demanà lermità a error per que es tan gran. – SOL. Per privació de caritat es error moltiplicada; e vé al .viij. proverbi damunt dit.

220 QUEST. Demanà lermità a Jesu Christ si oblidava la sua ciutat de Jherusalem. - SOL. Jesu membra aquells pastors qui la sua ciutat de Jherusalem obliden; e vé al .ix. proverbi damunt dit.

221 QUEST. Demanà lermità a bontat en qui la fa millor membrar entendre[3] e amar. – SOL. Vé al .x. proverbi damunt dit.

222 QUEST. Demanà effatus de qui fa millor parlar. – SOL. Vé al .xj.[4] proverbi damunt dit.

4. *De les questions dels exemplis dels rams del Arbre ymaginal*[5]

QUESTIÓ. Demanà lermità a la ymaginació ab que revela la riquea dels homens. – SOL. Vé al exempli damunt dit.[6]

---

1. B, al primer § de la R.ª da. di. *(et sic de ceteris)*.—2. B, en qui esta la lur.—3. A, membra e entendre.—4. A, .ix.—5. B, del exempli del ram ymaginal.—6. B, a ymaginacio ab que revelaua la riquea dels homens rics ¶ S.° ve a la R.ª da. di. *(et sic in sequentibus)*.

224 QUEST. Demanà lermità a ymaginació per que molts homens rics esdevenen pobres. – SOL. Vé al exemple damunt dit.

225 QUEST. Gustus, dix lermità: per que tà mort avaricia? – SOL. Vé al exemple damunt dit.

226 QUEST. Gustus, per que t clames dels ulls? – SOLUCIÓ. Vé al exempli damunt dit.

5. *De les questions dels exemplis dels rams del Arbre humanal*[1]

QUESTIÓ. Demanà lermità a oració[2] còm pujava al cel? – SOL. Vé al exempli damunt dit.[3]

228 QUEST. Demanà lermità a intenció qual es la raó per que més crestians van a infern.[4] – SOL. Vé al exempli damunt dit.

229 QUEST.[5] Oració, dix lermità: còm venen los homens a salvació? – SOL. Vé al exemple damunt dit.

230 QUEST. Oració, dix lermità: per que has lexada ymaginació? – SOL. Vé al exempli damunt dit.

6. *De les questions dels exemplis dels rams del Arbre moral*[6]

QUESTIÓ. Demanà lermità a libertat si ella consellava lo rey. – SOL. Vé al exempli damunt dit.[7]

232 QUEST. Major bé, dix lermità: quit consella? – SOL. Vé al exempli damunt dit.

233 QUEST. Sant home, per que no ames esser honrat, e per que no has vergonya quant est desonrat? – SOL. Vé al exempli damunt dit.

234 QUEST. Demanà lermità al sant còm consellava los seus amics. – SOL. Vé al exempli damunt dit.

1. B, del ram humanal.—2. B, a oracio demana larmitta.—3. B, a la R.ª da. di. *(et sic in sequentibus)*.—4. B, en infern.—5. B, manca aquesta questió.—6. B, del ram moral.—7. B, a la R.ª da. di. *(et sic de ceteris)*.

7. *De les questions dels proverbis dels rams del Arbre imperial, e primerament*[1]

a) *De justicia*

QUESTIÓ. Rey, com est coronat còm deus[2] començar a regnar? – SOL. Vé al exempli[3] damunt dit.

236 QUEST. Demanà lermità al rey per que havía tristicia. – SOL. Vé al primer proverbi damunt dit.[4]

237 QUEST. Divina voluntat, còm pots haver[5] tot ço que vols haver? – SOL. Vé al .ij. proverbi[6] damunt dit.

238 QUEST. Larguea de Deu, dones tan noble do a bontat com a voluntat? – SOL. Vé al .iij. proverbi damunt dit.

239 QUEST. Justicia de Deu, estàs ociosa? – SOL. Vé al .iiij. proverbi damunt dit.

240 QUEST. Justicia e misericordia de Deu, sots eguals en bontat poder saviea e voluntat? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

241 QUEST. Demanà lermità a Deu per que ha presa natura humana. – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

242 QUEST. Justicia, dix lo peccador: què maportes? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

243 QUEST. Peccador, per que jutges tu metex? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

244 QUEST. Justicia, per que vals més que aur ni argent? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

245 QUEST. Peccador, a quit dones? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

246 QUEST. Misericordia e caritat,[7] qui es en vostra companyía? – SOL. Vé al .xj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, dels proverbis (A, exemplis) del ram imperial et primo.—2. B, com es coronat com deu.—3. B, a la R.ª.—4. B, al loc da. di. de iustícia.—5. A, pot amar.—6. B, § *(et sic de ceteris)*.—7. A, castedat.

b) *De les questions dels proverbis de saviea*[1]

QUESTIÓ. Peccador, què desires? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.[2]

248 QUEST. Saviea en Deu,[3] entens totes coses? – SOLUCIÓ. Vé al .ij. proverbi[4] de la rúbrica damunt dita.

249 QUEST. Demanà lermità a la bonea de Deu[5] si bonificabilitat era de la sua natura. – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.[6]

250 QUEST. Enteniment en Deu,[7] còm es gran? – SOLUCIÓ. Vé al .iiij. proverbi de[8] la rúbrica damunt dita.

251 QUEST. Entenció, còm est raó a producció?[9] – SOLUCIÓ. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

252 QUEST. Entendre, per que estàs en la saviea de Deu? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

253 QUEST. Entendre en Deu,[10] còm estàs luny a ton contrari?[11] – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

254 QUEST. Saviea, en qual home estàs? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.[12]

255 QUEST. Enteniment creat, còm est obligat a molt entendre? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

256 QUEST. Demanà lermità a egualtat còm està en Deu. – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

c) *De les questions dels proverbis de amor*

QUESTIÓ. Demanà lermità a Deu de[13] qui ha remembrament. – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.[14]

---

1. B, de les questions de sauiesa *(et sic de ceteris)*.—2. B, ve a la R.ª da. di.—3. B, de deu.—4. B, al .ij. §. *(et sic de ceteris)*.—5. B, a la bonea de deu demana larmitta.—6. B, ve a la R.ª da. di. en lo .iiij. §.—7. B, de deu. –8. B, en.—9. A, rao produccio.—10. B, de deu.—11. A, a tant contrari; P, *a contrarietate*.—12. B, a la R.ª da. di. al viii. §.—13. A, manca *de*.—14. B, ve a la R.ª da. di.

258 QUEST. Voluntat divina, sots tan gran com granea? – SOL. Vé al .ij. proverbi[1] de la rúbrica damunt dita.

259 QUEST. Demanà lermità a Deu si està en ell desamar. – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

260 QUEST. Divina veritat, com est gran?[2] – SOLUCIÓ. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

261 QUEST. Divina voluntat, còm est complida? – SOLUCIÓ. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

262 QUEST. Demanà lo peccador a caritat si li poría donar Deu.[3] – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

263 QUEST. Demanà lermità a Deu còm se poría guardar que no fés peccat. – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

264 QUEST. Caritat, dix lermità: poríaus hom comprar per diners per castells e per ciutats?[4] – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

265 QUEST. Demanà un rey a un savi còm se poría guardar[5] que hom no lenganàs. – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

266 QUEST. Demanà lome pobre a Deu còm poría lo major do[6] donar. – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

d) *De les questions dels proverbis de poder*

QUESTIÓ. Demanà lermità a Deu si per sí meteix es Deu o per altre. – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.[7]

268 QUEST. Demanà lermità a Deu si l seu poder ha quantitat. – SOL. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, § *(et sic de ceteris* en tota aquesta serie de questions).—2. A, diuina uoluntat com sta gran: (P, *es ita magna)*.—3. B, manca aquest mot. —4. A, per diners e ciutats.—5. B, poyria gardar.—6. B, com poria maior don.—7. B, ve a la R.ª da. di.

269 QUEST. Demanà lermità al poder de Deu còm pot abastar a bontat.[1] – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

270 QUEST. Demanà lermità a Deu[2] si podía deificar neguna persona. – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

271 QUEST. Demanà lermità a poder còm està en Deu.[3] – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

272 QUEST. Deus, còm pot fer miracles? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

273 QUEST.[4] Poder, en qui est pus noble? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

274 QUEST. Poder, en qui és pus útil? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

275 QUEST. Poder, còm te pots mills comunicar? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

276 QUEST. Poder, per qual manera te mostres pus forts? – SOL. Vé al .x.[5] proverbi de la rúbrica damunt dita.

e) *De les questions dels proverbis de temor*

QUESTIÓ. Demanà lermità a Deu per que no ha paor? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.[6]

278 QUEST. Deus, per que es major senyor? – SOLUCIÓ. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

279 QUEST. Temor, què és?[7] – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

280 QUEST. Temor, còm és millor?[8] – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

281 QUEST. Temor, còm fas home leal? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

282 QUEST. Temor, còm est causa donor? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. A, manca *a bontat.*—2. A, manca *a Deu.*—3. B, com esta deu.—4. A, manca aquesta questió.—5. A, derrer.—6. B, ve a la R.ª da. di.—7. A, perque es.—8. B, mellor.

283 QUEST. Temor, còm estàs en egualtat de poder e de bontat? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

284 QUEST. [1] Temor, deus tant tembre misericordia com justicia? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

285 QUEST. Temor, a que est [2] profitosa? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

286 QUEST. Temor, en qual temps est millor? – SOLUCIÓ. Vé al .x. [3] proverbi de la rúbrica damunt dita.

f) *De les questions dels proverbis de honrament* [4]

QUESTIÓ. Honor, per que plores? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita. [5]

288 QUEST. Voluntat, còm fas honrament a Deu? [6] – SOL. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

289 QUEST. [7] Hipòcrita, sabs Deus honrar? – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

290 QUEST. Nom de Deu, est molt honrat? – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

291 QUEST. Justicia, per que rius? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

292 QUEST. Honor, còm pots [8] esser major? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

293 QUEST. Peccat, per que rius? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

294 QUEST. Honrament de rey, on vas? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

295 QUEST. Ergull, per que plores? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

296 QUEST. Justicia, què escrius? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. A, manca aquesta questio.— 2. B, per que est.—3. B, derrer.— 4. B, de les questions de honor.—5. B, ve a la R.ª da. di.— 6. B, a Deu honrament.—7. A, manca aquesta questió.—8. A, pot.

g) *De les questions dels proverbis de libertat*

QUESTIÓ. Demanà lermità a Deu còm està franc. – SOLUCIÓ. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.[1]

298 QUEST. Poder de Deu, has libertat? – SOL. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

299 QUEST. Poder, has per tu meteix libertat? – SOLUCIÓ. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

300 QUEST. Libertat, còm estàs[2] major? – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

301 QUEST. Libertat, poría t hom comprar? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

302 QUEST. Libertat, per que estàs en servitut? – SOLUCIÓ. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

303 QUEST. Libertat, per que est? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

304 QUEST. Peccador, has libertat que isques de peccat? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

305 QUEST. Virtut, pots esser en servitut? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

306 QUEST. Servitut, vals més que libertat? – SOL. Vé al .x. proverbi[3] de la rúbrica damunt dita.

8. *De les questions dels exemplis dels rams del Arbre apostolical*[4]

QUESTIÓ. Punt transcendent, en qui estàs? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.[5]

308 QUEST. Demanà lermità a la voluntat e al enteniment si son grans en poder. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

309 QUEST. Enteniment, qual es lo teu[6] mèrit? – SOLUCIÓ. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, ve a la R.ª da. di.—2. B, es.—3. B, al derrer §.—4. B, del exempli del ram apostolical *(et sic de ceteris)*.—5. B, ve a la R.ª da. di. *(et sic de ceteris* en tota aquesta serie de rúbriques).—6. B, qual es ton.

310 QUEST. Ymaginació, còm est vençuda? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

9. *De les questions dels exemplis dels rams del Arbre celestial*

QUESTIÓ. Temptació, per què est? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

312 QUEST. Temptació, còm est vençuda? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

313 QUEST. Demanà en Gemini an Càncer per que ha major concordança ab en Saturnus que ab en Júpiter. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

314 QUEST. Demanà en Sagitarius an Saturnus e an Júpiter per que està la .j. pres del altre, pus que son contraris. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

10. *De les questions dels exemplis dels rams del Arbre angelical*

QUESTIÓ. Prior, per que est bo a esser abat? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

316 QUEST. Capítol, per que est malalt? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

317 QUEST. Capítol, còm pots esser san?[1] – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

318 QUEST. Abbat, per que has paor de metzines? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

11. *De les questions dels exemplis dels rams del Arbre eviternal*

QUESTIÓ. Confessió, còm vençs peccat? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

320 QUEST. Confessió, per quet fa bon usar? – SOLUCIÓ. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

321 QUEST. Confessió, per que plores? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

---

1. A, pot esser sans.

322 QUEST.[1] Comfessió, has tan gran paor com vergonya? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

12. *De les questions dels exemplis dels rams del Arbre maternal*

QUESTIÓ. Voluntat, de qui ames companya? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

324 QUEST. Voluntat, quit consella que no estigues[2] ociosa? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

325 QUEST. Príncep viciós,[3] per que has diligencia en fer mal? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica desus dita.

326 QUEST. Poder de príncep, per que has paor? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

13. *De les questions dels exemplis dels rams del Arbre cristinal*

QUESTIÓ. Demanà lo peccador a misericordia còm poría vençre[4] la justicia de Deu. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

328 QUEST. Demanà la misericordia[5] al peccador per que estava en tristor. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

329 QUEST. Demanà lo peccador a misericordia còm poría vençre desesperança. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

330 QUEST. Demanà lo peccador a misericordia còm poría vençre temptació. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.[6]

14. *De les questions dels exemplis dels rams del Arbre divinal*

QUESTIÓ. Demanà lermità a donar per que alegra més los homens que pendre. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

---

1. A, manca aquesta questió.—2. B, quit concella que no esties.—3. A, vicos.—4. B, com poyria uencer *(passim)*.—5. A, la misericordia de deu.—6. B. a la misericordia com poyria conexer. temptacio ¶ S.º ve al derrer § de la R.ª da. di.

332 QUEST. Vergonya, dix lermità: per que estàs més en pendre que en donar segons virtut? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

333 QUEST. Demanà lermità a necessitat si ella havía tan gran concordança ab pendre com larguea[1] ab donar. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

334 QUEST. Demanà lermità a caritat còm havía concordança ab pendre. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita

V

De les questions de les fulles[2]

1. *De les questions de les fulles del Arbre elemental, e primerament*

1. *De quantitat*[3]

UESTIÓ. Demanà lermità a la quantitat del foc si es substancial o accidental. – SOLUCIÓ. Si quantitat fos part substancial de la substancia, bonea granea duració poder e les altres rayls del Arbre elemental, foren aytan grans e aytan bones[4] per una quantitat com per altra; e vé a la rúbrica damunt dita.

2 QUEST. Quantitat, còm es[5] e de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

3 QUEST. Quantitat, còm es continua e discreta? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, ab poder com lacguea.—2. A, B, P, no posen aquesta rúbrica. —3. P, *De questionibus foliorum et primo arboris elementalis* (B, e primo). *de quantitate.*—4. A, foren aytan grans com bones.—5. B, cantitat com (A, que) es.

4 QUEST. Quantitat, per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

2. *De les questions de qualitat*[1]

QUESTIÓ. Ramon, lo foc per que es foc e no es altre element? – SOL. Enaxí com substancia es per forma e per materia ço que es e no es accident, enaxí lo foc per ço com ha propria qualitat, la qual no ha negún altre element, es determenat a esser foc e no esser altre element; e vé a la rúbrica damunt dita.

6 QUEST. Ramon, qualitat per que ès? – SOL. Si qualitat[2] no fos, negún obgect fora intelligible[3] e totes creatures foren en un nombre; e vé à la rúbrica damunt dita.

7 QUEST. Ramon, la calor[4] del àer si era sua propria qualitat, què sen seguiría? – SOL. Per propria qualitat e per apropriada està concordança en[5] acció e passió en les substancies.

8 QUEST. Ramon, un element meteix, còm pot esser simple e compost?[6] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, relació, en quantes especies està? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

10 QUEST. Ramon, en lo foc simple, còm està relació? – SOL. La substancia del foc es de forma e[7] materia qui san relativament per acció e passió, e passa en terç nombre per substancialitat[8] engenrant del foc simple foc compost ab los altres elements ajustat.[9]

11 QUEST. Ramon, relació, què es? – SOL. Dix Ramon que relació es esguardament[10] de començaments los quals no poden esser los uns sens los altres.

1. B i P alteren l'orde de les rúbriques següents, posant seguidament les questions de *quantitat* de tots els Arbres, després les de *qualitat*, *relació*, etc.—2. B, la qualitat.—3. A, intelligibles.—4. B, color.—5. B, e.—6. A, compost e simple.—7. B, e de.—8. A, per substancialment: P, *substantialiter*.—9. A, aiustats.—10. A, esguardaments.

12 QUEST. Ramon, relació es major[1] per concordança que per contrarietat? – SOL. Dix Ramon que relació està major per concordança en generació e per contrarietat en corrupció.[2]

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, la acció e passió dels elements, on comença? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

14 QUEST. Ramon, es neguna acció e passió substancial? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

15 QUEST. Ramon, acció còm ix e deriva de acció, e passió de passió?[3] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

16 QUEST. Ramon, la forma del foc pot haver acció en sa propria materia sens que no sia compost ab altre[4] element? – SOL. Lo fusell del molí cremaría lo fust en quis mou, si laygua aquell no refredava.

5. *De les questions de hàbit*

QUESTIÓ. Ramon, los primers hàbits naturals quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

18 QUEST. Ramon, lo foc ha en hàbit calor, e aquell hàbit on està adoncs[5] dementre quel foc està en la pedra de la qual lo trau hom ab lo ferre?[6] – SOL. Lo foc qui es en la pedra es compost, e en tot compost elementat està escalfar qui es actu de calor.[7] Està, doncs, làbit del foc en la pedra e ix en làer com hom lo trau de la pedra ab lo ferre.[8]

19 QUEST. Làbit del foc simple on està? – SOL. Lo foc simple es calt per sa natura el seu subject es la substancia del foc simple, e en aquell hàbit està en potencia làbit del foc compost qui escalfa laygua en la olla.

---

1. B, rellacio *(usual)* esta maior.—2. A, en contrarietat per corrupcio.—3. A, hix e deuja de accio e passio (manca *de passio)*—4. A, al altre: B, a altre.—5. A, doncs.—6. A, la trau hom del ferre.—7. A, de calfor.—8. B, de la pera ab lo ferra.

20 QUEST. Ramon, davant al hàbit[1] del foc simple, està altre hàbit de calor? – SOL. La substancia del foc simple es de les rayls del Arbre elemental; e enaxí com per genre e per differencia[2] son diversificades les especies, enaxí per làbit de calor es diversificada la substancia del foc a les altres substancies, estants les rayls comunes a moltes substancies especificades[3] a una substancia per calor, a altra substancia per humiditat, e enaxí dels altres habits naturals.

6. *De les questions de situ*

QUESTIÓ. Ramon, los primers assituaments[4] naturals quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

22 QUEST. Ramon, la bonea del foc còm es assituada? – SOL. Dix Ramon que ell no podía atènyer la bonea del foc ab los ulls, car no es visible; mas que ab la ymaginació ymaginava[5] lo seu assituament en nombre de bonificant bonificable bonificar qui son de sa[6] essencia, en los quals està lo seu[7] sustentament.

23 QUEST. Ramon, la bonea del foc còm es assituada en granea? – SOL. Dix Ramon que ell no atenyía ab los ulls a la granea[8] del foc, mas que ymaginava estensitat de bonea estesa[9] per granea e per bo gran bonificant e magnificant, e bonificable e magnificable, e bonificar e magnificar.

24 QUEST. Ramon, lo foc simple còm es assituat en lo compost? – SOL. Dix Ramon queu demanàs als rams del Arbre elemental.

7. *De les questions de temps*

QUESTIÓ. Ramon, temps es divisible? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

26 QUEST. Ramon, temps còm lo pot hom considerar e atènyer? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, dauant labit.—2. B, e differencia.—3. B, e espassificades.—4. A, situaments.—5. B, ab ymaginacio ymagina.—6. B, la sua.—7. A, en lo seu.—8. B, no atennya (A, atenya) ab los ulls la granea.—9. B, estea.

27 QUEST. Ramon, los començaments de temps quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

28 QUEST. Ramon, lo foc simple està en temps? – SOL. Tot cors en qui sia moviment està en temps.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, loc què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

30 QUEST.[1] Ramon, coses collogades còm estàn en loc? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

31 QUEST. Ramon, quals son les semblances de loc les quals los ulls atenyen? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

32 QUEST. Ramon, loc es ymaginable? – SOL. Enaxí com essencia de loc es invisible, enaxí es inymaginable,[2] e aço es per ço car los ulls no atenyen la essencia de loc; per que la ymaginació ymagina les semblances de loc les quals los ulls atenyen,[3] e lenteniment ateny sobre la ymaginació la essencia del loc.[4]

2. *De les questions de les fulles del Arbre vegetal, e primerament*

1. *De quantitat*[5]

QUESTIÓ. Demanà lermità a la quantitat del pebre[6] si es de la quantitat del foc e dels altres elements.[7] – SOL. La quantitat del oliver e del ullastre en qui es empeltat, son quantitats discretes de una continua quantitat, e la quantitat del oliver viu de la quantitat del ullastre; e vé a la rúbrica damunt dita.[8]

---

1. A, manca aquesta questió.—2. P, *est visibilis ita est imaginabilis.* —3. A, E aco car los vlls no atenyen la essencia del loch les quals per que la ymaginacio ymagina les semblances les quals los vlls ateny.—4. B, de loch.—5. B, de les questions de quantitat de les fulles del arbre vegetal.—6. A, pomer.—7. A, manca *e dels altres elements.*—8. B, a les fulles del arbre uegetal.

34 QUEST. Demanà lermità a la color de la rosa si es composta la sua quantitat. – SOL. La substancia de la rosa es composta de la essencia del Arbre elemental e vegetal, sots la qual composició estàn totes les sues parts[1] compostes: e en est pas es revelat gran secret natural.

35 QUEST. Demanà lermità a la rosa còm crexía la sua quantitat. – SOL. En la quantitat de laygua està en potencia la quantitat de la rosa enans que sia engenrada, e quant la rosa creix, pren creximent la sua quantitat[2] de la quantitat qui està en potencia en laygua.

36 QUEST. A la sabor de la poma demanà lermità si ha una quantitat o moltes. – SOL. Per ço car la poma es de la vegetativa e elementativa, ha la sua sabor dues quantitats.

2. *De les questions de qualitat*

QUESTIÓ. Ramon, qualitat es visible? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[3]

38 QUEST. Ramon, la dolçor de la poma, es simpla qualitat o composta? – SOL. La dolçor de la poma en quant es de moltes substancies es composta, e en quant es un nombre[4] en la poma, es simpla qualitat.

39 QUEST. Ramon, com qualitat[5] no sia part substancial, còm pot entrar en composició ab altra qualitat? – SOL. En lo moviment de la nau son moguts los mariners.

40 QUEST. Ramon, les qualitats dels elements e de les substancies vegetades, còm entren en composició? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.[6]

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. La relació de la poma e la relació dels elements, còm sajusten en la poma? – SOL. Lo foc, e açò meteix dels altres elements, sà a escalfar el pomer a pomificar, e per

1. A, sens la qual composicio stan totes les parts.—2. A, la quantitat sua.—3. B, a les fulles del arbre uegetal.—4. P, *in vno numero.*—5. A, com en qualitat.—6. B, ve a les fulles del arbre uegetal.

açò en la poma[1] sajusten abdues les relacions e lurs estremitats,[2] don es composta una comuna relació.

42 QUEST. Ramon, la relació de la poma, ans que la poma fos, on estava? – SOL. En lo pomer està la poma potencialment per generació, e aquella potencia es sustentada en vegetació empeltada[3] en elementació.

43 QUEST. Ramon, en la poma, qui consira les extremitats de relació segons cors natural? – SOL. En les rayls del pomer estàn[4] estincts naturals e appetits qui comprenen les obres dell[5] segons lurs natures.

44 QUEST. Ramon, còm la poma es podrida, on va aquella sua relació[6] numeral? – SOL. Lo nombre de la poma esdevé en privació, e de la sua essencia prenen nodriment e virtut altres relacions qui en ella estaven en potencia.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, en la poma còm estàn accions e passions de la potencia elementativa e vegetativa ajustades? – SOL. En la lantea la calor del foc mou[7] la calor del oli qui mou la materia del oli a la flama del foc.

46 QUEST. Ramon, la vegetativa mou la elementativa en la poma, o la elementativa la vegetativa? – SOL. Les fins de les substancies mouen los començaments els mijans[8] per ço que elles sien, els començaments els mijans mouen les parts per les quals les fins estàn e son ço que son.

47 QUEST. Ramon, en la poma les accions e les passions son accidentals o substancials? – SOL. Les primeres accions e passions son substancials en les quals les accidentals son sustentades, e elles estàn estruments de les substancials.

48 QUEST. Ramon, en la poma accident[9] còm pot haver acció e passió? – SOL. Lo martell qui mou lo clau es subs-

1. A, e per la poma.—2. B, stencitats.—3. A, compeltada(?)—4. B, [raius del pomer son].—5. B, del pomer. –6. B, aquella rellacio.—7. A, manca fins a l'altre mot *mou*.—8. B, als miians.—9. A, manca *accident*.

tancia, e en quant es mogut per lome[1] es lo seu moviment passiu, e en quant mou lo clau es actiu.

5. *De les questions de hàbit*

QUESTIÓ. Ramon, làbit de la poma on està ans que sia engenrada? – SOL. Làbit de la poma està en potencia en làbit del pomer qui es comú hàbit a engenrar moltes pomes.

50 QUEST. Al hàbit de la poma qui està en potencia en lo pomer, està altre hàbit denant qui sia hàbit de poma? – SOL. Làbit del pomer qui no es engenrat, està en potencia en vegetativa qui ha hàbit comú a moltes plantes.[2]

51 QUEST. Ramon, denant aquell hàbit comú de la vegetativa, està altre hàbit qui sia del seu genre? – SOLUCIÓ. Enaxí com loliver empeltat en lullastre diu substancia possitiva different per essencia a la substancia del ullastre, enaxí làbit comú vegetal sustentat en la vegetativa, es primer hàbit de sa especia e es empeltat en làbit del Arbre elemental, les qualitats del qual prodúu en[3] sa especia; car enaxí com loliver prodúu làbit del ullastre en sa especia, prodúu lArbre vegetal la calor del foc en sa especia, e aquella calor prodúu en lo datiler e en lo fruyt.

52 QUEST. Ramon, làbit de la poma podrida on va? – SOL. Tots los hàbits de les plantes corrompudes esdevenen en privació segons nombre, e la materia e la forma de les substancies corrompudes retornen a la substancia vegetal comuna; e per conseguent ço qui pertany als elements retorna a la comuna substancia elemental, e abdues les substancies comunes son un caors[4] comú confús qui es lo tronc del Arbre vegetal comú a totes plantes, estants en ell aquelles plantes qui son en potencia en làbit comú los quals[5] lagent natural prodúu en actu ab renovellament de novells nombres.

---

1. B, per la ma: P, *per manum.*—2. B, planetes.—3. A, produen.—4. P, *chaos.*—5. P, *que non sunt* (B, no son) *in potentia habitus quarum sunt in potentia in habitu communi quas.*

6. *De les questions de situ*[1]

QUESTIÓ. Ramon, los elements còm son assituats en la poma e la poma en ells? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

54 QUEST. Los elements, estàn dejús la vegetativa o desús? – SOL. Dix Ramon que los elements e la vegetativa son mesclades parts les unes en les altres en la poma per cors espèrit, ço es per cors[2] redón. Emperò axí està la vegetativa sobre la elementativa, com fi qui està sobre l començament el mijà, e la flama del foc de la lantea[3] sobre l oli.

55 QUEST. Ramon, en lo assituament de la poma posa la vegetativa neguna extensitat que sia de la sua natura? – SOL. Dix Ramon que ho demanàs a la gota del oli vegetada qui sestén[4] sobre moltes gotes daygua daquelles ajustada, lo qual exteniment no poría fer si no era de natura corporal.

56 QUEST. Lo foc en la poma, per que no es visible? – SOL. Neguna part qui sia en altra es visible.

7. *De les questions de temps*

QUESTIÓ. Ramon, temps per que no es visible? – SOL. En axí com la potencia vegetativa es invisible per ço car de la elementativa es vestida, enaxí temps es invisible[5] per ço car de substancia es vestit.

58 QUEST. Ramon, la poma qui està en potencia, està en temps? – SOL. Negún ens qui no haja substancia està en temps.

59 QUEST. Ramon, si la poma qui està en potencia no està en temps, còm està en potencia? – SOL. Aquella substancia està en potencia qui es començada e no es complida.

60 QUEST. Ramon, temps còm està[6] en moviment? – SOL. Enaxí està temps en moviment qui es la sua figura

1. A, manca aquesta rúbrica i les dues qui venen.—2. B, so es cors.—3. B, e la flama de la lantea.—4. A, que sta.—5. A, vissible.—6. A, no sta

per ço que sia conegut, com està color en colorat qui es la sua[1] per ço que sia coneguda.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, en la poma l Arbre vegetal e elemental còm son collocats? – SOL. Vé a les fulles del Arbre vegetal.

62 QUEST. Ramon, la poma qui es en potencia en lo pomer, còm es collocada? – SOL. La fi de la poma[2] qui es en potencia, es collocada en la fi del pomer qui es en actu; e açò meteix de la bonea de la poma e la bonea del pomer, e enaxí dels altres començaments primers esteses en rails tronc branques rams fulles e flors e fruyt elementalment e vegetalment.

63 QUEST. Ramon, la color de la poma còm es collocada en la color del foc e dels altres elements? – SOL. En axí com moltes parts son collocades en lur tot, son moltes colors collocades[3] en la color de la poma ajustada de moltes.

64 QUEST. Ramon, la vegetativa de la poma còm pot esser collocada en color, com sia açò que ella no haja color? – SOL. Enaxí com làer qui[4] no es calt per sa natura, ni laygua atretal, es lur calor[5] assituada en sentir, en axí la vegetativa de la poma, qui no ha color segons sa natura, es assituada en la color de la poma qui es propriament dels elements e a la poma[6] es apropriada.

3. *De les questions de les fulles[7] del Arbre sensual, e primerament*

1. *De quantitat*

QUESTIÓ. A la quantitat del cavall demanà l ermità si es simpla o composta? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[8]

1. B, la sua figura.—2. B, la fin de poma.—3. A, colorades: collogades *(usual)*.—3. A, manca *qui*.—5. B, atrestal es lur color.—6. A, e la poma.—7. A, manca *de les fulles*.—8. B, a les fulles da. dites.

66 QUEST. Demanà lermità a la quantitat del cavall per que no es visible, pus quel cavall es visible. – SOL. La color del cavall es tan solament del Arbre elemental, enaxí com la sua calor;[1] e car visitivitat es tan solament del Arbre sensual, neguna quantitat de color es visible; e car la substancia del cavall es de tots .iij. arbres[2] compost, es per accident visible.

67 QUEST. Demanà lermità al cavall, les sues[3] quantitats còm son mesclades les unes ab[4] les altres, com sia açò que elles no sien parts substancials. – SOL. En lo moviment de la nau son moguts los mariners dun loc ad altre; e vé a la rúbrica damunt dita.[5]

68 QUEST. Demanà lermità al cavall si en ell la quantitat[6] de son sentir es de la quantitat de sa calor e sabor. – SOL. Negún humit radical està en un metex nombre ab humit nutrimental, e açò fa differencia qui fa esser les essencies differents[7] per especies.

2. *De les questions de qualitat*[8]

QUESTIÓ. Ramon, la calor quel home sent, de que es? – SOL. Es la calor del foc simplament, e compostament es del àer e de laygua e de la terra, e es de la sensitiva per sentir, enaxí com lo martell qui es del clau, e açò meteix per vegetar; e vé a la rúbrica damunt dita.[9]

70 QUEST. Ramon, lo gustar còm dona plaer per menjar e visus per veure? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

71 QUEST. Ramon, la dolçor que hom sent en la poma, còm laporta de potencia[10] en actu? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

72 QUEST. Ramon, sentir de que viu? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, color. – 2. B, los arbres. – 3. A, lermita a les sues. – 4. B, en. – 5. B, en altre. E ue a les fulles damunt dites. – 6. A, caual (manca *al*) si en la quantitat. – 7. B, les essencies esser differens. – 8. B, afig (en aquesta rúbrica i següents) *del arbre sensual*. – 9. B, a les fulles del arbre sensual (en aquesta rúbrica i següents). – 10. A, la potencia.

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, com lome menuga la poma dolça en la qual sent amargor, còm està relació entre el gustatiu el gustable? – SOL. Enfre el gustatiu el gustable està relació dual, e està en lo gustar ternal per sentir en corrupció del gustant el gustable.[1]

74 QUEST. Ramon, està relació de visitiu a visible[2] en los ulls, o en los ulls e la color de la paret? – SOL. La relació dedins es del visitiu e visible dels quals[3] los ulls son estruments e orguens, e la visibilitat[4] de la paret es semblança quel visitiu dedins pren en la visibilitat dedins, e perço la relació dedins ateny defora la sua semblança.

75 QUEST. Ramon, visitiu e visible san relativament en veer, e auditiu e ausible en ausir,[5] e enaxí dels altres sèns, car cascú ha sa propria relació. Per que, doncs, diu hom que lome veu e ou? – SOL. Veer es propria qualitat dels ulls, e es enaxí apropriada a home[6] com part a son tot e estrument al agent.

76 QUEST. Ramon, en Martí qui es pare den Guillem, com es mort, què s fa[7] aquella relació? – SOL. Sol lenteniment fa relació den Martí e en Guillem defores,[8] e com en Martí engenrà en Guillem, estava la relació dedins naturalment.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, en la substancia sensada còm estàn accions e passions ajustades dels .iij. arbres? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

78 QUEST. Ramon, lome qui sent plaer en menjar o en veer, e enaxí dels altres sèns, es ell agent en lo sentir o es pacient? – SOL. Lo tot mou les sues parts actives en

1. A, del gustatiu al gustable.—2. B, e uisible.—3. B, del qual.—4. B, manca fins a l'altra mot *visibilitat*.—5. B, e audible en oyr.—6. A, en home.—7. B, pus fa.—8. A, de defores.

les sues passives, e per açò[1] està per una manera agent e per altra pascient.

79 QUEST. Demanà lermità a[2] Ramon: lome qui sent dolor, està aquell sentiment per la elementativa o per la vegetativa o per la sensitiva? – SOL. La elementativa e la vegetativa toquen la sensitiva, e la sensitiva sent aquell tocament.

80 QUEST. Ramon, mou lobgect la potencia o la potencia lobgect? – SOL. En lactu qui està entre la potencia e lobgect sencontren acció e passió, e la acció vé de part la potencia e la passió de part lobgect; e segons que la potencia atroba plaer en la semblança del obgect, moltiplica son moviment.

5. *De les questions de hàbit*

QUESTIÓ. Ramon, los hàbits del Arbre sensual quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

82 QUEST. Ramon, làbit de sentir còm està assituat en làbit vegetal e elemental? – SOL. Enaxí com lumit radical està assituat en lo nutrimental en convertent ço que vé en sa especia, enaxí làbit sensual està assituat en lo vegetal e elemental en convertent[3] en sentir ço que vé dels .ij. arbres.

83 QUEST. Ramon, en la let que linfant mama, està hàbit sensual? – SOL. Làbit sensual de la fembra posa en potencia en[4] la let hàbit sensual, lo qual hàbit aporta en actu linfant qui aquella let mama del qual viu lo seu hàbit[5] radical.

84 QUEST. Ramon, làbit de la potencia dispulsiva[6] qui està en imbrió,[7] està en ell en potencia o en actu? – SOLUCIÓ. Làbit de la potencia expulsiva està en imbrió en actu, del qual se seguex la materia que la fembra gita ab linfant quant neix.[8]

---

1. A, les sues passions per co.—2. B, manca *Demanà lermità a.*—3. B, en conuertin.—4. A, manca *en.*—5. A, humit abit.—6. A, displesiua.—7. B, embrion.—8. B, ab lemfant quant neys.

6. *De les questions de situs*

QUESTIÓ. Ramon, en lo cavall, còm son assituats l'Arbre elemental vegetal e sensual? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

86 QUEST. Ramon, en lo cavall, posa la sensitiva, estesa per ell, natura corporal qui sia de la sua essencia? – SOL. Si la sensitiva no fos substancia corporal, no hagra virtut en convertir en sa especia[1] la calor del foc ni la sua quantitat ni la sabor de la vegetativa, ni foren en la sua especia los osses del cavall.

87 QUEST. Ramon, lo sèn comú es assituat en los osses del cavall? – SOL. Si sèn comú no fos assituat en los osses del cavall, no foren los osses del cavall de la sua especia.

88 QUEST. Ramon, com lo sèn comú sia per tot en les branques del cavall, còm pot esser assituat en los osses qui no son de les sues branques? – SOL. La continua quantitat del cavall es sustentada e assituada[2] en moltes discretes quantitats, e aquelles en ella.

7. *De les questions de temps*

QUESTIÓ. Ramon, temps còm es sustentat en lo cavall? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

90 QUEST. Ramon, temps còm està en l'auditus[3] del cavall? – SOL. Està temps en lo cavall qui nos mou, sens moviment, e està en moviment en lo oír[4] del cavall qui ou bramar lo leó.

91 QUEST. Ramon, temps està successivament o en instant en lo elementar vegetar e sentir del cavall? – SOLUCIÓ. En quant la substancia del cavall està en instant[5] so que es, està temps en lo cavall en instant, e en quant en

1. A, en conuertir sa specia.—2. A. habituada.—3. A, en auditus.—3. B, e esta mouiment en loyr.—5. A, manca fins a l'altre mot *instant* de la linia següent.

lo cavall ha successió de elementar vegetar e sentir, està temps[1] en successió daquell moviment.[2]

92 QUEST. Ramon, còm està temps[3] en lo peu del cavall? – SOL. Està temps en lo peu del cavall en instant en quant[4] lo peu del cavall es substancia en qui temps es sustentat; e està enaxí en aquell peu quis mou en successió e en moviment, com larbre de la nau quis mou en lo moviment de la nau.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, en lo cavall, lArbre elemental vegetal e sensual còm son collocats? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

94 QUEST. Ramon, la sensitiva ha loc qui sia de sa natura? – SOL. Enaxí es apropriat loc a la sensitiva per loc elemental,[5] com al àer calor per calor natural del foc.

95 QUEST. Ramon, si la sensitiva no ha loc per sí metexa, còm pot esser collocada en loc? – SOL. Per ço car granea creada es bonificable, pot esser bonificada jatsía ço que no sia bona per sa natura: pot esser, doncs, en bonea sustentada en quant bona.

96 QUEST. Ramon, la sensitiva còm es collocada en sentir? – SOL. Naturalment sentir es dispost a esser collocat[6] en lo sensitiu e en lo sentible, enaxí com làer qui es dispost a esser escalfat en quant es calefactible; e per ço car loc grossamet es dels elements part,[7] mesclats los elements ab la vegetativa e sensitiva den Lorencs,[8] la disposició del sentir es collogat en lo loc[9] daquell mesclament, per lo qual collocament sent lo cavall fam e set, e veu la carrera per on va, e sent la fredor de laygua que beu.

---

1. B, en temps.—2. A, daquell temps mouiment.—3. B, temps com esta.—4. A, e en quant.—5. A, loc per loc elemental: B, loch *(tatxat)* per loch elemental.—6. B, conlogat.—7. P, *grosso modo constat ex elementis.*—8. B, del cauall den marti: P, *equi martini.*—9. A, foc.

4. *De les questions de les fulles del Arbre ymaginal, e primerament*

1. *De la semblança de quantitat*

QUESTIÓ. Demanà lermità a ymaginació còm pren la quantitat de les substancies. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

98 QUEST. Demanà lermità a ymaginació si pren enans la semblança de la quantitat elemental que de la vegetal e sensual. – SOL. Tot subgect es pus ymaginable per color, que per sabor ni per sentir.

99 QUEST. Demanà lermità a ymaginació còm ymagina nombre ternal. – SOL. Dix la ymaginativa que ella ymaginava primerament la quantitat de un e aprés la quantitat del segón e depuys la quantitat del .iij., e de tots aquells[1] .iij. particulars traía una comuna quantitat dejús estant a nombre ternal; e vé a la rúbrica damunt dita.

100 QUEST. Demanà lermità a ymaginació si el nombre que ella prodúu ha neguna entitat real, o si es tant solament[2] de semblances. – SOL. Dix la ymaginació que aquell nombre que ella prodúu de les substancies, no diu[3] neguna entitat real segons la natura de les substancies de que ella trau lo nombre; mas en quant aquell nombre fa en sí metexa sustentat,[4] es lactu que ella ha en aquell nombre ens real[5] en quant es son actu qui es de la sua[6] natura e virtut; e en est pas ha molta de philosofía.

2. *De les questions de la semblança de qualitat*

QUESTIÓ. Ramon, ymaginació còm pren semblança de qualitat real? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, e puys la cantitat del ters e de totes aquelles.—2. A, manca *tant solament*.—3. A, duu.—4. B, en quant fa aquell meteys en si metex sostentat: P, *in seipsa numerum illum sustentat*.—5. A, reals.—6. A, segona.

102 QUEST. Ramon, com la bonea den Martí moral no sia sensible, la ymaginació còm[1] la pot ymaginar? – SOL. Del orde de les substancies visibles, trau la ymaginativa semblança en abstractu.

103 QUEST. Ramon, les paraules quel rey ha dites, prenles lenteniment o la ymaginativa? – SOL. La ymaginació es instrument qui està en lo mig de enteniment e de sentir en les paraules quel rey ha dites.

104 QUEST. Ramon, les paraules que la memoria membra, ymagina aquelles? – SOL. Enaxí es ymaginar instrument de membrar, com de entendre e de amar.

3. *De les questions de la semblança de relació*[2]

QUESTIÓ. Ymaginació còm pren relació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

106 QUEST. Ymaginació, en qual sèn ha ab relació[3] major concordança? – SOL. Neguna relació es tan palpable a la ymaginativa com de pare e de fill qui es presa per veer.

107 QUEST. Ramon, ymaginació ha neguna quantitat[4] de relació? – SOL. Neguna forma es sens acció ni neguna materia sens passió.

108 QUEST. Ramon, ymaginació pot de color trer relació?[5] – SOL. En la gran entensitat[6] de blancor de la substancia blanca, pot esser considerada gran intensitat de negror e menor intensitat de blancor.

4. *De les questions de la semblança de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, la ymaginativa còm pren les semblances de les reals accions e passions? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, la ymaginatiua com: A, manca *com*.—2. B, de les questions de rellacio del arbre ymaginal *(et sic de ceteris)*.—3. B, en (A, ab) qual sen e ab rellacio.—4. B, ymaginacio (A, ymaginatiua) ha neguna entitat.—5. B, pot trer rellacio de color.—6. A, extensitat.

110 QUEST. Ramon, la ymaginativa còm es activa en moure la sensitiva a sentir? – SOL. Ymagina la ymaginativa la bellea[1] de la fembra ymaginant visibilitat, e adoncs toca la visibilitat ab que participa e la visitivitat[2] toca la sua propria visibilitat e mou aquella a la semblança de la visibilitat defores per la ymaginativa representada; e per ço es la ymaginativa agent en quant representa la visibilitat[3] e bontat, e la visitivitat es activa en quant se mou a la visibilitat defores, e en aquell moviment mou lo sentiment del actu ab lo qual participa. E en est pas pot hom conèxer còm una forma mou laltra, e còm les passions de fora son materia als moviments dedins.

111 QUEST. Ramon, com la ymaginativa pren semblança del obgect, imprem lobgect aquella semblança en ella o la ymaginativa imprem aquella semblança en sí metexa? – SOL. Lamic qui molt ama son amat, consira la bontat de son amat, e daquella semblança e daquella bontat[4] vest son amar, qui ha passió en quant es daquella semblança e ha acció en quant es actu mogut per lamic.

112 QUEST. Ramon, la ymaginativa per qual sèn es pus activa e passiva? – SOL. Per ço car la ymaginativa pren primerament per veer, està majorment pus fort per visus qui pus amplament[5] li dona les semblances dels obgects que negún altre sèn, e per ço està majorment la sua obra per figura estesa en cercle quadrangle o triangle.[6]

5. *De les questions de la semblança de hàbit*

QUESTIÓ. Ramon, la ymaginació[7] còm ateny los habits de les substancies? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

114 QUEST. Ramon, lo pintor qui pinta lome en la paret, aquell hàbit del home pintat ans que fos,[8] on estava? –

1. A, ab belea.—2. A, la uissibilitat (B, uisitiuitat) ab que participa la uissitiuitat.—3. A, manca fins a l'altre mot *visibilitat*.—4. B, e de la semblansa daquella bontat.—5. B, palpablament.—6. A, e triangle.—7. B, ymaginatiua.—8. A, manca *ans que fos*.

SOL. Los habits que la ymaginativa ha en potencia son de semblances ajustades e en un hàbit comú de ymaginació posades,[1] lo qual retorna semblances noves, enaxí com moltes plantes corrompudes, la vegetació de les quals son posades en una vegetació comuna que retorna plantes noves.

115 QUEST. Demanà lermità a[2] Ramon: la capra qui no ha vist[3] lop, còm ha en hàbit la paor que ha daquell com lo veu? – SOL. En la cabra participa l Arbre ymaginal ab lo sensual vegetal e elemental en quant la substancia de la cabra es de la substancia dels .iiij. arbres,[4] e per raó dels instincts naturals dels .iiij. arbres es excitada la ymaginació de la cabra a ymaginar mort com veu lop[5] qui naturalment es son enemic.

116 QUEST.[6] Ramon, com ymaginació sia hàbit positiu, com mor la cabra, aquell hàbit on va? – SOL. Làbit numeral de la ymaginació de la cabra den Martí se pert, e la essencia de la ymaginació retorna axí a comuna ymaginació, com la[7] vegetativa de la cabra a comuna vegetació e la calor de la cabra a comuna calor.

6. *De les questions de la semblança de situs*

QUESTIÓ. Ramon, la ymaginació còm es assituada en lo cavall ab les altres potencies? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

118 QUEST. Ramon, com la ymaginació sia tan sobtil materia, còm pot intrar en assituació ab les altres formes corporals? – SOL. Poder es una raó de la ymaginativa per raó de la qual pot intrar en assituament ab les altres formes, e bontat es una altra part per raó de la qual es della bé[7] que entre en lo assituament ab les altres formes, e enaxí de les altres sues parts; e per ço, per raó de les sues parts

1. A, de son de semblances aiustades en vn abit de ymaginacio possades.—2. B, manca *Demana lermita a.*—3. A, que no vist.—4. A, manca fins a l'altre mot *arbres.*—5. B, lo lop.—6. A, manca aquesta questió.—7. B, manca fins al segon article *la* (la calor). —8. P, *est ei bonum.*

naturals[1] e de les parts naturals dels altres arbres, pot intrar en elles assituament,[2] jatsesia que contenga en sí poca entitat corporal.

119 QUEST. Ramon, la ymaginativa es corporal potencia? – SOL. Si la ymaginativa no fos corporal potencia no hagra natura lo seu actu en mesures esteses mathemàtiques qui son semblances de les substancies corporals.

120 QUEST. Ramon, la ymaginativa es ens per sí o es ens qui sia daltre? – SOL. Dix Ramon que fés aquella demanda al Arbre de la ymaginativa.

7. *De les questions de la semblança de temps*

QUESTIÓ. Ramon, la ymaginativa còm ateny temps? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

122 QUEST. Ramon,[3] temps està en la ymaginació successivament? – SOL. En lo moviment del cors es la ànima moguda, a la qual ànima no es natural potencia moviment dun loc en altre.

123 QUEST. Ramon, la ymaginació pot temps ymaginar? – SOL. Enaxí com los ulls no veen la substancia,[4] mas la sua figura, enaxí ymaginació no pot atènyer temps, mas la sua figura.

124 QUEST. Ramon, en lome qui dorm e res no ymagina, està temps de nit e de dia? – SOL. Lo temps de nit e de dia està en la ymaginàtiva en quant aquella es en un temps en lo dia e en altre[5] en la nit, mas la figura del temps de nit e de dia no està en la ymaginativa qui aquella figura no ymagina.

8. *De les questions de la semblança de loc*

QUESTIÓ. Ramon, la ymaginativa còm passa a ymaginar loc? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, manca fins a l'altre mot *naturals*.—2. A, a assituament.—3. B, manca aquest vocatiu.—4. B, com ulls no ueen de substancia.—5. A, e altre: B, [e en] altre.

126 QUEST. Ramon, lo loc es part de ymaginació? – SOL. Sil loc[1] fos propri accident de la ymaginació, totes les vegades que ymaginació moltiplicara les especies sestenra[2] lo cors subgect al loc, e seguiras que la ximera que la ymaginació fa[3] fos substancia.

127 QUEST. Ramon, la ymaginació còm participa ab loc? – SOL. Enaxí com la substancia del cavall es disposta a esser ymaginada per raó de ses primeres parts e per raó de la color del cavall[4] den Martí, enaxí es disposta a esser ymaginada per raó de la ymaginabilitat qui es en la ymaginació collocada segons[5] semblança de loc, ab la qual semblança està la substancia del cavall ab la ymaginació participada.

128 QUEST. Ramon, com en Martí mor, la sua ymaginació en qual loc romàn, com siaço que ab la ànima[6] no sen vaja, car loc elemental li cové en qui sia sustentada?[7] – SOL. En aquell loc on primerament la ymaginació estava sustentada e sembrada, ço es saber, loc radical e comú, cové que la ymaginació[8] sia sustentada, enaxí com la sabor de la poma menjada qui als primers començaments es retornada.

5. *De les questions de les fulles del Arbre humanal, e primerament*

1. *De quantitat*

QUESTIÓ. Demanà lermità a la quantitat del home còm es una de moltes. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

130 QUEST. Anima, dix lermità: com tu no hajes quantitat extensiva, còm és estesa per tot lo cors den

1. B, loc (manca *lo*) es part de la ymaginacio. ¶ S.° si loch.—2. A, sestiguera (corregit).—3. B, ximera (A, linea: P, *chimera)* que fa la ymaginacio.—4. A, de les de ses (B, de les: P, *suarum)* primeres parts e per raó del cauall.—5. A, manca *segons.*—6. B, que aquella [ab la] anima.—7. A, manca fins a l'altre mot *sustentada.*—8. B, P, ymaginatiua.

Pere?[1] – SOL. Enaxí com en la poma pot esser sabor estesa per tota la color jassiaço que sabor no sia de especia[2] de color, enaxí ànima racional pot esser extesa per tot lo cors jatsía[3] que la sua quantitat no haja natura de lonc ample ni pregón.

131 QUEST. Anima racional, com la tua substancia[4] no sia aucmentable e es per tot lo cors del home gran, còm pots per tot ell esser[5] com tu sies estada tota en aquell cors[6] com ell era petit? – SOL. Enaxí com sabor de poma es estesa en color jatsesía que no sia de genre de color, enaxí ànima racional es estesa segons quel cors sestén jatsesía[7] que no sia de natura de lonc[8] ample ni pregón.

132 QUEST. Anima nacional, has quantitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

2. *De les questions de qualitat*

QUESTIÓ. Ramon,[9] les qualitats del home, còm son assituades les unes en les altres? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

134 QUEST. Ramon, la calor del home es qualitat dell o del foc? – SOL. La calor del àer es a ell qualitat apropriada e es propria qualitat del foc.[10]

135 QUEST. Ramon, la tristicia del home es propria qualitat del cors o de la ànima? – SOL. Una qualitat es aquella qui dona passió corporal e altra aquella qui dona passió esperitual.

136 QUEST. Ramon, la bonea moral den Martí es qualitat del cors? – SOL. Propriament justicia es qualitat de la ànima guanyada e es al cors apropriada.

---

1. B, den marti.—2. A, jatsia que specia no sia sabor ne sia de specia.—3. B, jassiaso.—4. B, semblansa.—5. A, composta (B, com posts) per tot el esser—6. A, manca *cors*.—7. B, sosten jassia so.—8. A, que no sia de lonc.—9. A, manca aquest vocatiu a totes les questions d'aquesta rúbrica.—10. A, Q la calor del home si es calor del foc. So. la calor del aer es a ell apropriada. es propia qualitat del foc.

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, qual es la relació qui es plus natural en home?[1] – SOL. Neguna relació es tan natural a home com aquella per la qual ell es pus diffinible,[2] ço es saber, relació de homenificatiu homenificable homenificar.[3]

138 QUEST. Ramon, per que home es pus definible per relació que per[4] negún altre accident? – SOL. Negún accident pren tan fortment parts necessaries en la substancia, com fa relació.

139 QUEST. Ramon, en la relació de hominificació, està relació de ànima e de cors? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

140 QUEST.[5] Ramon, en ànima racional està relació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, en home còm estàn accions e passions? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

142 QUEST. Ramon, la ymaginativa sots qual potencia[6] de la racionativa està pus passiva? – SOL. La potencia entellectiva informa primerament la passió de la ymaginativa, e per ço la ymaginativa es pus obedient a la intellectiva que a la memorativa[7] ni a la volitiva segons manera dencercament e de moltiplicació despecies, el seu repòs està majorment en la memorativa el seu treball en la volitiva.[8]

143 QUEST. Ramon, qual potencia es pus activa en la sensitiva, o la memorativa o la intellectiva o la volitiva? – SOL. Per oír està la memorativa plus activa en la sensitiva, e per veer e effar la intellectiva, e per gustar odorar e tocar la volitiva.

---

1. B, que en home es pus (A, per lo) natural.—2. A, per que ell es pus djuissible.—3. B, huminificatiu huminificable huminificar.—4. A, es definible per relacio e per.—5. B, manca aquesta questio.—6. A, rao.—7. A. racionatiua.—8. B, en uolitiua.

144 QUEST. Ramon, en la memorativa qual de la intellectiva o voletiva es plus activa?[1] – SOL. La intellectiva per sí metexa met les especies en la memorativa, e ab licencia de la volitiva[2] les ne trau.

5. *De les questions dels habits, e primerament*[3]

a) *De ferrería*

QUESTIÓ. Ramon, los habits del Arbre humanal, quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[4]

146 QUEST. Lo ferrer, còm ha en hàbit de fer[5] coltell? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

147 QUEST. Ramon, un ferrer còm ha en hàbit de fer un coltell mellor[6] que altre ferrer? – SOL. Aquell qui més consira los primers començaments, sab mills portar les semblances daquells[7] en son effectu.

148 QUEST. Ramon, lo ferrer còm ha en hàbit de fer una figura de ferre que null temps no ha vista?[8] – SOL. Per natura de la ymaginació que ha en hàbit chimera composta de semblança de home e de peix, de home e de bou, e en axí de les altres semblances[9] a son plaer, atroba lo ferrer figures[10] noves a son plaer.

b) *De les questions de fusteria*[11]

QUESTIÓ. Ramon, làbit de fustería per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

150 QUEST. Ramon, per que un home ama més apendre de art[12] de fustería que de ferrería, o de ferrería que de fustería? – SOL. En cascún home son assituats los habits

---

1. A, atract.—2. B, ab la licencia de la uolatiua *(passim)*.—3. B, dels abits del arbre humanal (manca la rubrica *De ferreria)*.—4. A, dels abits damunt dits.—5. B, a fer.—6. B, lo ferrer com ha en abit a fer coltell .i. millor.—7. B, aportar les semblances daquelles (A, daquell).—8. B, a fer... nona uista.—9. B, manca aquest mot.—10. A, semblances.—11. B, dels comensamens de fusteria *(et sic de ceteris)* e dels abits.—12. B, R. .i. home per que ama mes apendre art.

dels primers .v. arbres, e lome qui naturalment sà més a apendre de la art de fustería que de ferrería,[1] es mills proporcionat ab la vegetativa que lome qui ama més la art de ferrería que de fustería,[2] lo qual es mills proporcionat ab la[3] elementativa de la qual es lo ferre, que lome qui ama més la art de fustería que de ferrería.

151 QUEST. Ramon, per que un home vol esser fuster e no[4] carnicer? – SOL. La responsió daquesta questió està en la responsió de la questió damunt dita.

152 QUEST. Ramon, lo fuster còm ha en hàbit a fer del fust[5] figures noves, axí com aquell qui trobà primerament figura de nau o descudella?[6] – SOL. Les fins qui son necessaries a viure, exciten los habits comuns com sagen als especials,[7] segons los estincts els appetits naturals.[8]

c) *De les questions de sartoría*[9]

QUESTIÓ. Ramon, lo sartre còm comença a apendre la sua art? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

154 QUEST. Ramon, lo sartre còm proceex a la sua[10] art? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

155 QUEST. Ramon, com lagulla e les tesores sien de ferre, qui hac enans en hàbit lagulla e les tesores, lo ferrer[11] ol sartre? – SOL. Les derreres fins aporten los habits de les primeres.

156 QUEST. Ramon, un sartre còm pot bé apendre[12] la art de sartoría? – SOL. Aquell aprèn bé la sua art qui bé sab consirar los habits primers e derrers; e vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, de (B, manca *de)* la art de ferreria que de fusteria.—2. A, manca *que de fusteria.*—3. A, en la.—4. B, e no uol esser.—5. A, lo ferrer com ha en abit del fust fer.—6. B, o figura descudella.—7. B, los especials.—8. A, los stincts els abits naturals.—9. B, sartreria *(usual).*—10. B, proceeys en la sua.—11. A, o les tesores lo (B, ol) ferrer.—12. A, com pot apendre.

d) *De les questions de agricolía* [1]

QUESTIÓ. Ramon, los començaments de agricolía quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

158 QUEST. Ramon, com neguna art mecànica sia [2] tant necessaria com agricolía, per que lo pagès es menys honrat [3] que altre mecànic? – SOL. Segons cors natural pública utilitat es més amable que especifica; e per ço fa contra natura aquell qui no fa més donrament [4] al pagès, que al maestre qui fa la torra o la nau.

159 QUEST. Ramon, en qual art es més philosofía? [5] – SOL. Segons esperiencia neguns homens saben tant de philosofía com pageses. [6]

160 QUEST. Ramon, en les arts mecàniques quals homens han major esperança? – SOL. Negún mecànic ha major esperança que pagès [7] qui sembra lo blat en la terra e cava la vinya.

e) *De les questions de mercadería*

QUESTIÓ. Ramon, los començaments de mercadería quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

162 QUEST. Ramon, mercader còm pot esser subtil en la sua art? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

163 QUEST. Ramon, per que los mercaders han més diners quels altres [8] homens? – SOL. Aquell qui compta ço que despèn e guanya e qui pus sovín [9] cambía, ajusta més diners que altre home. [10]

164 QUEST. Ramon, per que los mercaders son pus leals quels altres [11] homens? – SOL. Negún mecànic ha tan gran necessitat de lealtat com mercader.

---

1. A, agricola *(usual)*: B, agricultureria.—2. B, no sia.—3. B. es pus poch onrat.—4. B, mes honrament. –5. B, a mes filosops.—6. B, sabent tant (A, mes) de filosophia com pagesos.—7. A, com pages.—8. B, que altros.—9. B, so que despen e qui goanya e qui pus soueny.—10. A, altrome.—11. B, per quels mercaders son pus leyals que altros homens.

f) *De les questions de marinería*

QUESTIÓ. Ramon, los començaments de marinería quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

166 QUEST. Ramon, qual fo enans en hàbit en la art de marinería, o els rems o la vela?[1] – SOL. Per ço car ymaginació ymagina enans moviment dun loc a altre en la terra que en la mar, e ymagina aquell moviment ab moviment de peus e no de vent, ymagina enans moviment en la mar[2] per rems que per vela, e lome qui no ha peus ymagina primerament escassa.[3]

167 QUEST. Ramon, qui ymaginà enans nau, mariner o mercader? – SOL. Lo primer mariner fo savi mercader qui desirà anar per la mar per ço que diners pogués guanyar; per que està mercadería, causa de marinería.

168 QUEST. Los mariners per que son pus ardits que altres homens? – SOL. Neguns homens han tant sovín paor[4] com mariners.

g) *De les questions de cavallería*

QUESTIÓ. Ramon, quals son los començaments de cavallería? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

170 QUEST. Demanà lermità a Ramon si cavallería fo enans considerada per jutge que per cavaller?[5] – SOL. Si cavaller consideràs enans cavallería que jutge, no fora saig de justicia.[6]

171 QUEST. Demanà lermità si cavaller considera enans espasa que escut.[7] – SOL. En la batalla es lespasa per nafrar e auciure, e lescut per paor de mort.

172 QUEST. Demanà lermità si cavaller consira enans espasa que sageta. – SOL. Espasa es considerada per ardiment e sageta per paor.

---

1. A, en abit de marineria o la uela o els rems.—2. B, en la mar mouiments.—3. P, *crocam .s. baculum*.—4. B, han pahor tan soueny.—5. A, per caualler que per jutge.—6. A, ni iusticia.—7. B, o escut.

h) *De les questions de gramàtiga* [1]

QUESTIÓ. Ramon, quals son los començaments de gramàtiga? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

174 QUEST. Demanà lermità a Ramon si gramàtiga fo enans considerada per retòric que per gramàtic. – SOLUCIÓ. Enaxí es rectòrica fi de gramàtiga com habitar de cambra. [2]

175 QUEST. Demanà lermita si gramàtica fo enans considerada [3] per la necessitat de effatus que per la sua rectòrica. – SOL. Gran prou [4] fora en lo mon si la gramàtica dels latins sabessen totes nacions.

176 QUEST. Ramon, per que lo gramàtic usa més de nom e de verb que lo lògic? [5] – SOL. Sciencia qui es pus [6] general no ha necessitat de tants termens com altra sciencia.

i) *De les questions de lògica*

QUESTIÓ. Ramon, quals son los començaments de lògica? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

178 QUEST. Demanà lermità si rectòrica es tant necessaria [7] com lògica? – SOL. Per rectòrica es mogut lo príncep a pietat e per lògica a justicia.

179 QUEST. Ramon, los logics per que son pus prop a esser fantastics que altres homens? – SOL. Negún home usa tant sovent de entencions com lògic ni ha tan gran plaer [8] de sofismes.

180 QUEST. Demanà lermità si lògic [9] consira enans genre que especia e especia que individuu e substancia que accident. – SOL. Les derreres fins son enans en natura que les primeres en lenteniment especulatiu, e en lo pràtic son enans les primeres que les derreres, axí com en la

1. B, gramatica *(usual)*.—2. A, no es rectorica fi de gramatica com habitu de cambra.—3. B, a Ramon si gramatica fo enans concidera.—4. B, pau.—5. A, la gramatiga... que logic.—6. A, que pus.—7. B, demana larmitta a Ramon si rectorica es tan necessaria art.—8. B, tans grans plaers.—9. B, a Ramon si lo logich.

art de ferrería en qui la voluntat desira enans clau que martell, el ferrer fa enans lo martell quel clauell.[1]

j) *De les questions de retòrica*

QUESTIÓ. Ramon, los començaments de retòrica quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

182 QUEST. Ramon, lo retòric còm ha gran materia a atrobar novelles maneres e belles a usar de sa sciencia? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

183 QUEST. Demanà lermità a Ramon qual consira enans segons natura la art de retòrica, la ymaginació[2] o les orelles? – SOL. Enaxí està rectòrica per les orelles per la primera entenció, com la ymaginació per les figures de les substancies.

184 QUEST. Demanà lermità[3] si rectòrica es tan bella per paraules humils e piadoses com per veres. – SOLUCIÓ. Effatus enans consira esser que bé esser, e per ço retòrica es per bé esser e la sua fi es per esser, en la qual veritat sia coneguda; e per ço sesdevé[4] moltes vegades que retòrica mou los homens a pietat e caritat ab les paraules falses[5] quels son dades a entendre.

k) *De les questions darismètica*

QUESTIÓ. Ramon, los començaments darismètica quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

186 QUEST. Ramon, larismètic consira enans quantitat de nombre que de substancies? – SOL. Enaxí com lo natural consira enans los ents reals quels[6] entencionals e lo lògic los entencionals quels reals, enaxí larismètic consira enans les semblances dels nombres reals que les quantitats daquelles, el geomètric fa lo contrari.

---

1. B, que clau.—2. B, concira mes e enans segons natura la art de rectorica o la ymaginacio.—3. B, *afig:* a Ramon.—4. B, es coneguda. E per asso esdeue.—5. B, e a caritat ab falses paraules (manca lo reste). —6. B, los ens reyals que les.

187 QUEST.[1] Ramon, larismètic consira enans nombre de .ij. que de un? – SOL. Geomètric consira enans continua quantitat que discreta, e larismètic fa lo contrari.

188 QUEST. Ramon, per que larismètic ha pus certes mesures quel geomètric? – SOL. Divisió de continua quantitat es molt pus diffícil que de quantitats discretes.

l) *De les questions de geometría*

QUESTIÓ. Ramon, los començaments de geometría quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

190 QUEST. Ramon, per quel geomètric consira enans linya diomètrica[2] que triangular? – SOL. Figura circular no es tant tost divisible en eguals parts com triangular[3] figura.

191 QUEST. Ramon, per que lo geomètric moltiplica primerament .ij. de .j. e .iiij. de .ij. e .viij. de .iiij., que .iij.[4] de .j. e .vj. de .iij. e .xij. de .vj.? – SOL. Aquelles mesures que més moltipliquen[5] nombre consira lo geomètric primerament, com siaço que quantitat continua sia enans divisible en discreta per nombre dual que ternal; e per ço dien los geometrics que nombre dual es axí moltiplicament de lurs mesures en doblant, com en la art darismètica nombre de .j. en unient[6] .j. aprés altre.

192 QUEST. Ramon, los mariners còm mesuren les milles en la mar? – SOL. Los mariners consiren .iiij. vents generals, ço es saber, levant ponent mitjorn e tremuntana; e consiren altres .iiij. vents qui ixen dels primers, ço es saber, grec exaloc lebeg e maestre; e consiren lo centre del cercle[7] en lo qual los vents fan angles e aprés consiren per lo vent de levant anant la nau luny .C. milles[8] del centre, quantes milles ha tro al vent de exaloc, e doblen[9] les milles tro a .CC. milles, e conexen quant son moltiplicades les

1. A, manca aquesta questió.—2. A, geometrica.—3. B, en egals (A, angles) parts com circular.—4. A, e .iij.—5. B, que pus tost montipliquen.—6. B, nombrant (corregit).—7. A, e consira lo cercle del centre.—8. B, manca fins a l'altre mot *milles*.—9. A, doblant.

milles, que son .CC. del vent de levant tro al vent de exaloc, per moltiplicament de les milles qui son del terme centenar de levant tro al terme de exaloc; e daçò han instrument[1] carta e compàs agulla e tremuntana.

m) *De les questions de música*

QUESTIÓ. Ramon, los començaments de música qual son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

194 QUEST. Ramon, lo músic consira enans lo accent[2] de les letres vocals que de les consonants, adoncs com atroba lart de música? – SOL. Lart de música es semblança de sò e de veu[3] exida del Arbre elemental, en lo que sà segons natura primerament als seus accidents que als accidents dels altres arbres.

195 QUEST. Ramon, lo músic en qual letra vocal comença a consirar la art de música? – SOL. Negún accent es tant comú ni tant leuger com de la letra de .a., e per ço los infants comencen enans als accents de la .a. que als accents de les altres letres; e açò metex fan los homens quant se moren ques planyen més per la .a. que per les altres letres.

196 QUEST. Les fembres per que usen més de laccent[4] de la .i. que de la .a.? – SOL. Per ço com les fembres no han nou[5] en la gargamella axí com los homens,[6] han pus prima veu quels homens.

n) *De les questions dastronomía*

QUESTIÓ. Ramon, los començaments de astronomía quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

198 QUEST. Ramon, lestronomià consira enans en lo Sol hàbit de calor que de lugor? – SOL. Negún hàbit apropriat es tant considerable com hàbit propri.

1. B, dexalot *(passim)* e per asso an estrument.—2. B, los accens. —3. B, de son e de uou.—4. B, dels accens.—5. B, nuu.—6. A, les dones.

199 QUEST. Ramon, lestrolomià còm fa judici? – SOLUCIÓ. Lestrolomià consira lesguardament que un signe ha ab altre e que ha ab una planeta per esguardament de linya diemètrica, e fa judici dels homens qui son nats en aquella linya[1] o qui en ella fan demandes, les quals jutja segons les condicions del signe e de la planeta; e vé a la rúbrica damunt dita.

200 QUEST. Ramon, per que la sciencia de astronomía es pus incerta[2] que altra? – SOL. De neguna sciencia es tan greu esperiencia com dastronomia, ni neguna[3] sciencia es tant possitiva com ella.

o) *De les questions de dret*

QUESTIÓ. Ramon, los començaments de dret quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

202 QUEST. Ramon, jurista la sciencia possitiva de dret,[4] còm la pot aportar a necessaries ostensions?[5] – SOLUCIÓ. Per lo procés dest LIBRE pot tot jurista[6] veritat atrobar e provar daquelles coses[7] que a sciencia de dret se pertanyen.

203 QUEST. Ramon, per que jurista usa més del hàbit de memoria que del hàbit de enteniment, com siaço que justicia[8] haja major concordança ab lenteniment que ab memoria? – SOL. Per ço usen los juristes plus del hàbit de memoria que del enteniment, cor los antics han fundada la sciencia de dret sobre làbit de memoria; e per ço es sciencia prolixa e confusa[9] e es de particulars, per raó de la qual confusió duren los pleyts tan longament e estàn los juristes los uns contra los altres en diverses opinions.

204 QUEST. Ramon, un home feu testament e dix que si sa muller qui era prenys, havía fill, que hagués .iij. parts de sos bens e la muller la .iiij. part, e si havía filla, que

1. A, e qui.—2. B, inserta sciencia.—3. A, es speriencia com destronomia. Neguna.—4. A, de dret possitiua.—5. A, entencions.—6. B, pot iurista.—7. B, manca *coses*.—8. A, jurista.—9. B, comfusa e prolixa.

sa muller hagués les .iij. parts dels bens[1] e la filla la .iiij. part. Morí lo marit, e la muller hac fill e filla. Es questió: la mare quantes parts deu haver dels bens de son marit? – SOL. Enfre majoritat e menoritat està egualtat, e ço que no està en majoritat ni en menoritat ni en egualtat, no es res. La muller es major en los bens de son marit per la filla, e menor per lo fill: cové, doncs, que en los bens sia egual pus que està en ells[2] enfre majoritat e menoritat. Covenen, doncs, esser fetes[3] dels bens del marit .viij. parts eguals, de les quals[4] deu haver la muller .iij. parts per raó de sa filla[5] e una per raó de son fill, el fill ne deu haver .iij. parts e la filla una, e axí es complida la voluntat del testador. Molt plac al ermità la solució que Ramon hac feta,[6] e dix que en axí com Ramon havía solta aquella questió ab los començaments de la sua *Art* qui son majoritat menoritat e egualtat, poría hom per raó natural solvre[7] les altres questions de dret seguent lo procés d'aquella *Art* e d'aquesta SCIENCIA.[8]

p) *De les questions de medicina*

QUESTIÓ. Ramon, quals son los començaments de medicina? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

206 QUEST. Ramon, per que moren més homens per metges què non guarexen?[9] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

207 QUEST. Ramon, còm poría hom portar la sciencia de medicina[10] a generals començaments? – SOL. Dix Ramon que la sciencia de medicina poría esser portada a generals començaments segons esta manera: Lo foc es en lo pebre en quart grau de calor e la terra en terç de secor e l'àer en segón de humiditat e l'aygua en primer;[11]

1. B, agues .iij. parts de sos bens.—2. B, pusque esta en ells egaltat.—3. B, Couen doncs esser feytes.—4. A, manca *de les quals*.—5. A, sa muller... la filla.—6. B, ha feyta.—7. B, sobre.—8. A, daquella art e sciencia.—9. B, per metges més homens que no garexen.—10. B, la sciencia de medecina aportar.—11. B, en primer [de fredor].

e en la canyella es lo foc en terç grau de calor e la terra en segón de secor e làer en primer de humiditat e laygua es en ella gradada,[1] ço es a saber, que fetes .iiij. parts de un grau, laygua en la canella no nà mes tres;[2] e en lo fenoll es lo foc en segón grau de calor e la terra en primer de secor e làer ha en ell .iij. parts de humiditat e laygua dues de fredor; e en lanís es lo foc en lo primer grau[3] de calor e la terra ha en ell .iij. parts de secor e làer .ij. de humiditat e laygua una de fredor. Està, doncs, lo foc gradat en les plantes qui son de la sua[4] complecció, en .iiij. maneres. E açò metex es del àer de laygua e de la terra, axí com laygua qui en camphora es en .iiij. grau[5] de fredor e làer es en ella[6] en .iij. grau de humiditat e la terra en .ij. grau de secor[7] el foc en primer grau de calor; e enaxí dels altres elements. Com cascún element haja .iiij. linatges de graus en les plantes, segons que damunt significat havem, poden los metges ordenar e fer .xvj. letovaris[8] generals, axí com de les plantes de complecció del foc, de qui poden esser feyts .iiij. letovaris generals contra la complecció de laygua per fredor e humiditat, axí com un letovari qui sia en .iiij. grau[9] de calor segons que es en lo pebre,[10] e altre letovari en terç grau de calor segons que la canyella es gradada, e altre en segón grau de calor segons lo fenoll[11] es gradat, e altre en primer grau de calor segons lanís[12] es gradat. Enaxí ordenats .iiij. letovaris damunt dits de la complecció del foc, poden los metges fer .iiij. letovaris de la complecció del àer e .iiij. de la complecció de laygua e .iiij. de la complecció de la terra; e enaxí los metges poràn haver .xvj. letovaris generals a sanar les malaltíes qui estàn per les .iiij. qualitats generals, enaxí que si la malaltía den Martí es per febra

1. B, engradada.—2. A, no ha mes de tres.—3. B, en .i. grau.—4. A, de sua.—5. B, en la camfora es en .iiij. grau (A, graus).—6. A, e laer en ella.—7. A, en .ij. de secor.—8. B, lectuaris (*passim* i lectouaris).—9. A, graus.—10. B, es lo pebre.—11. A, en segon de calor segons lo (B, quel) fenoll.—12. B, que lanis.

que sia en quart grau[1] de calor, deu lo metge donar contra aquella calor lo letovari de laygua qui es en .iiij. grau de fredor, e deu ajudar a aquell[2] grau de fredor ab lo segón de humiditat del àer e primer grau de secor de la terra; e si la malaltía es en terç grau de calor, deu aquella curar ab lo quart grau de fredor; e si es en lo segón grau de calor, deu lo metge aquella curar ab lo terç grau de fredor; e si la malaltía es en primer grau de calor, deu aquella curar ab lo segón grau de fredor. E açòs convertex: si la malaltía es en quart grau de fredor o en terç o segón o primer, deu lo metge esser contrari a aquella malaltía[3] ab los .iiij. letovaris del foc de grau en grau, segons que dit havem. E açò meteix se seguex si la malaltía es per raó de la complecció del àer o de la terra. E si la malaltía es entreposada quaix per eguals compleccions, axí com si es[4] per lo foc e per làer, deuen los metges mesclar los letovaris de laygua e de la terra, e graduar aquells[5] contra la malaltía segons lorde que damunt dit havem. E aquesta es una especia e una regla segons la qual los metges poríen ordenar medecina a generals començaments.

208 QUEST. Ramon,[6] los metges còm poríen haver conexença dels graus de les malaltíes? – SOL. En dia natural ha .xxiiij. hores estants[7] departides en .iiij. parts, e cascuna part es apropriada a aquell element qui es de sa complecció: axí com lo triangle qui es en la regió del maytí[8] tro al mig dia, qui majorment es de la complecció del àer; e aquell qui es del mig dia tro a la nit, de la complecció[9] del foc; e aquell qui es del sol post tro a la mija nit, de la complecció de la terra; e aquell qui es de la mija nit tro al sol exit, es de la complecció de laygua. Regna, doncs, la malaltía segons los triangles damunt dits, e segons que

1. A, en .iij. grau.—2. B, en aquell.—3. B, contre aquella malautia. —4. B, es entrepola quays per egals complictions axi com si (A, aci) es.—5. A, e guardar aquelles.—6. A, Laurencs.—7. B, que estan.—8. A, den .G.—9. A, de compleccio.

comença e fenex en aquelles .iiij. regions, pot lo metge conèxer[1] lo grau de la malaltía: axí com si comença la febra en la primera hora del dia, es en lo primer grau de humiditat, e si en la segona hora es en lo segón grau de humiditat, e si en la terça hora es en lo terç, e si en la quarta hora es en lo quart.[2] E açò es segons febre terçana qui es interposada enfre calt e humit; e si la febra es terçana simplament per la còlera, seguirà lorde del mig jorn[3] tro al sol post segons lorde que havem dit del maytí tro al mig dia; e si la terçana es doble seguirà[4] lorde damunt dit doblament, e si es cotidiana seguirà triplicadament, e si es continua, per tot lo cercle;[5] e açò metex es de la quartana segons que començarà en la sua regió del cercle. E en axí poràn los metges conèxer[6] los graus de les malaltíes e aquells graus concordar ab los graus dels letovaris. E daçò havem parlat pus largament en los *Començaments* que ja havem fets *de medicina*. Molt plac al ermità lorde que Ramon hac dit, e meravellàs per que los antics no han posat aquell orde general en lurs[7] escrits.

q) *De les questions de philosofía*

QUESTIÓ. Ramon, los començaments de philosofía quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

210 QUEST. Ramon, lorde de philosofía qual es? – SOL. Dix Ramon que lorde de philosofía es significat en lo procés desta SCIENCIA.

211 QUEST. Ramon, qual sciencia es pus general? – SOL. Dix Ramon que per ço car philosofía ha pus generals començaments que altra sciencia, es pus general sciencia que altra.[8]

1. B, conexer lo metie.—2. B, e si en (A, es en) la segona ora es en lo segon. Essi en la tersa ora (A, manca *hora)* es en lo ters. E si en la quarta es en lo quart.—3. A, se gira del mig yorn.—4. A, del mig yorn tro al mig dia. E si la terçana doble se gira (B, seguiria)..—5. B, segiria per (A, manca *per)* tot lo sercle.—6. B, conexer los metjes,—7. A, los. —8. A, que per co philosofia... com es pus general que altra sciencia.

212 QUEST. Ramon, com philosofía sia tan general sciencia, per que no son molts philosofs? – SOL. Enteniment de philosof treballa més[1] que altre, e philosofía no ama tant diners com fa[2] dret e medicina.

r) *De les questions de theología*

QUESTIÓ. Ramon, quals son los començaments de theología? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

214 QUEST. Ramon, theología còm pot esser aportada a certs termens? – SOL. Dix[3] Ramon que ja ho havía significat en lArbre cristianal e divinal.

215 QUEST. Demanà lermità a Ramon per que los theòlocs usen més de posicions que de ostensions.[4] – SOLUCIÓ. Dix Ramon que posició es leugera per creença e ostensió es greu per entendre.

216 QUEST. Demanà lermità a Ramon si ell creya que encara fos temps que theología[5] sia sciencia ostensiva més que possitiva. – SOL. Dix Ramon que en theología està més de veritat que en altra sciencia, per ço com ha pus noble subgect, e los seus començaments foren per profecíes qui son de posicions, els seus mijans foren per miracles qui son medecines de malaltes veritats: cové, doncs, que la sua fi sia de ostensions; car si nou era Deus faría tort al humà enteniment e a la sobirana veritat[6] e a la contemplació de abdós.

6. *De les questions de situ*

QUESTIÓ. Ramon, lArbre humanal còm es assituat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

218 QUEST. Ramon, lo cors es assituat en la ànima en lonc ample e pregón, com siaço que ella no sia de natura corporal? – SOL. En axí com si granea[7] que es bona per bontat e no per sí metexa, en axí lànima racional es estesa

1. B, plus.—2. B, fan.—3. B, digs.—4. B, de posicio que de ostencio.—5. A, theulegia.—6. A, deitat.—7. P, *sicut magnitudo.*

en lonc ample e pregón accidentalment per[1] lo cors e no per sí metexa.

219 QUEST. Ramon, còm sabs tu que la ànima racional no sia de natura corporal? – SOL. Lumà enteniment consira bontat dàngel e de Deu, e açò metex de granea e de les altres formes esperituals, sens que no consira lonc ample ni pregón.

220 QUEST. Ramon, ànima racional es per[2] generació? – SOL. Impossibla cosa es generació en substancia en qui no haja lonc ample ni pregón qui sien de la sua essencia, com siaço que generació començ en produír la substancia en part e no en tot successivament.

7. *De les questions de temps*

QUESTIÓ. Ramon, lArbre humanal còm està en temps?[3] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

222 QUEST. Ramon, successió de temps còm està en en Martí? – SOL. Successió de temps està en en Martí per elementar[4] vegetar sentir ymaginar membrar entendre e amar, e per moviment de un loc en altre.[5]

223 QUEST. Ramon, temps passa estar successivament en la ànima racional den Martí? – SOL. En la substancia on no sia generació ni corrupció, no està successió de temps, e si està temps en lo començament daquella substancia, la sua successió no està en la coa.

224 QUEST. Ramon, les especies que en Martí moltiplica per membrar entendre e amar, estàn en successió de temps o en instant? – SOL. Si especia fantàstica fos subgect de moviment, covengra[6] que fos substancia. Està, doncs, temps en lo moviment successiu[7] de les potencies den Martí, e les especies que moltiplica estàn en instant sens[8] moviment daquelles, enaxí com la blanca color del corb

1. A, manca *per*.—2. A, spera.—3. A, manca *en temps*.—4. A, per de elementar.—5. B, a altre.—6. B, couenra.—7. B, successiuament.—8. B, [son] en (A, e en) instant e sens.

negre qui està en la ymaginació den Martí en instant que la ymagina, sens que aquella color no es moguda del corb[1] en temps successivament.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, en Martí còm està[2] en loc? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

226 QUEST. Ramon, en Martí còm està[2] collocat en sí meteix? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

227 QUEST. Ramon, en Martí qui remembra lo seu cavall,[3] còm ha la semblança daquell cavall en la sua ànima? – SOL. Ha la semblança daquell cavall en la sua ànima per la ymaginativa qui ha preses les semblances per la visitiva, les quals semblances ha preses la memoria quel cavall membra.

228 QUEST. Ramon, la voluntat den Martí còm es collocada en lo seu enteniment qui la entèn? – SOL. Làbit de prudencia es instrument per lo qual[4] de les amabilitats defores pren la amabilitat dedins de la voluntat, e daquelles semblances de amabilitat consira la voluntat den Martí.

6. *De les questions de les fulles del Arbre moral virtuós, e primerament*

1. *De quantitat*

QUESTIÓ. Demanà lermità a justicia si ha quantitat. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

230 QUEST. Justicia, com tu no hages quantitat real, còm pots crèxer ni minvar? – SOL. Ymaginació crex e minva la semblança de la substancia, jatsía que la semblança aquella[5] no sia ens real, la qual moltiplica o minva segons que la ymaginació ha gran actu o petit.

1. B, moguda no es del corp.—2. B, es.—3. A, lo cauall seu.—4. B, per lo qual [lenteniment].—5. B, que aquella semblansa.

231 QUEST. Justicia, la tua quantitat es visible? – SOL. Neguna moralitat es[1] visible per ço com no ha color.

232 QUEST. Justicia, creixs en lactu per la potencia o per lobgect? – SOL. Neguna passió moltiplica sí metexa.

2. *De les questions de qualitat*

QUESTIÓ. La moral virtut den Martí còm es determenada per qualitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

234 QUEST. Ramon, la prudencia den Martí, es de una qualitat o de moltes? – SOL. En un entendre son cullides e ajustades[2] moltes semblances; e vé a la rúbrica damunt dita.

235 QUEST. Ramon, una moralitat es qualitat daltra? – SOL. En lo pebre possessivament hi son secor[3] humiditat e fredor de la calor, e en la lantea la calor del oli es de la calor de la flama.

236 QUEST. Ramon, moral qualitat còm creix? – SOLUCIÓ. De la moltitut de la lenya creix la flama qui la lenya crema.

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, relació còm està en virtut moral? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.[4]

238 QUEST. Ramon, en làbit de virtut està relació quant hom no usa de virtut?[5] – SOL. En làbit de virtut està la acció de relació en potencia, e com hom usa de virtut, ha la forma[6] son obgect en actu; e vé a la rúbrica damunt dita.

239 QUEST. Ramon, relació en virtut moral ha neguna entitat? – SOL. Sens neguna entitat no pogra esser neguna semblança.

---

1. B, pot esser.—2. A, en vn enteniment son collides e aplegades.—3. B, son possesiuament (P, *passiue)* la seccor.—4. B, afig al marge: *Q.º R. en la anima racional estay rellacio ¶ S.º ve a la R.ª da. di.*—5. A, labit de relacio sta en virtut com usa de virtut: P, *Habitus virtutis consistit relatio cum homo utitur virtute?*—6. B, e com usa de uirtut a la ferma

240 QUEST. Ramon, està relació enfre una virtut e altra? – SOL. Sens concordança de virtuts neguna virtut pogra contra vici.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, acció e passió còm estàn en morals virtuts? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

242 QUEST. Ramon, en virtut moral pot esser acció sens passió? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

243 QUEST. Ramon, qual es pus activa virtut, prudencia o justicia? – SOL. Prudencia aparella la materia e justicia obra daquella.

244 QUEST. Ramon, fortitut[1] està pus fort per passió que per acció? – SOL. La passió de fortitut[2] es forts per caritat e esperança, e la sua acció per fe justicia prudencia e temprança.

5. *De les questions de hàbit*

QUESTIÓ. Ramon, habits de virtuts còm son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

246 QUEST. Ramon, fe per que no es hàbit natural? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

247 QUEST. Ramon, un hom creu Deu esser e creu que Deu sia bo infinit e eternal. Aquell home estudía tant longament en philosofía e en theología, que per estudi e per gracia de Deu ateny esser Deu per raons necessaries ab les quals ateny Deu esser bo[3] infinit e eternal: e per ço demàn si en aquell home està[4] hàbit de fe. – SOL. Dix[5] Ramon que aquell home qui abans creía Deus esser e puys[6] entèn Deus esser, ha hàbit de fe, mas no là segons la manera que dabans[7] lavía; car adoncs com entèn Deus, ha làbit de fè per consequencia,[8] axí com lome qui creu

1. B, fortitudo *(passim)*.—2. A, la fortitut de passio.—3. A, deu bo. —4. A, demana si en aquell hom esta (B, ha).—5. A, dehia.—6. A, pus.—7. A, segons que dabans.—8. P, *per conscientiam.*

per ço que puga entendre, e no pogra entendre aquell obgect si dabans no hagués creegut en ell; e açò significà Ysayas qui dix:[1] Si no creets no entendrets; e per ço en aquella consequencia es restaurat lo mèrit per fe. Encara està en aquell home qui entén Deu esser, hàbit de fe, en quant sotsposa que si Deus no entenía o dubtava ell esser per alguna manera o per alguna temptació, que ell retornaría a creure Deus esser.

248 QUEST. Ramon, si millor cosa es creure trinitat esser[2] e incarnació, e los altres articles de la fe romana, que entendre aquells, per que los theolocs sesforcen aytant com poden en ells entendre? – SOL. No[3] ha Deus creat home principalment[4] per ço que haja gran mèrit per creença, ans là creat principalment per ço que lam e lentena; car pus nobla fi es amar Deu e entendre, que creure en Deu e ell no entendre; e la voluntat més pot amar Deus si lenteniment lo contempla per entendre, que sil contempla per creença; e per ço los theolocs seguexen lestinct e appetit natural de la pus nobla fi. E fan mal aquells qui dien que hom no deu entendre los articles de la fe per ço que haja major mèrit[5] per creença, e per major mèrit major gloria; e en quant dien açò significquen que ells sien creats a sí meteixs e no a Deu, e ignoren lo mèrit major que lenteniment ha[6] per entendre, que per creença; car pus greu cosa es a encercar e atrobar les raons ostensives en entendre Deu esser, que creure possitivament Deu esser; e encara, que lenteniment dispòn per entendre, pus fortment lobgect a la memoria e a la voluntat, que per creença.

6. *De les questions de situs*

QUESTIÓ. Ramon, virtut moral còm es assituada? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, ihesu xrist en quant dix.—2. B, esser trenitat.—3. A, manca *No*.—4. A, manca fins a l'altre mot *principalment*.—5, A, manca fins a l'altre mot *merit*.—6. B, lo merit quel enteniment a maior.

250 QUEST. Ramon, substancia esperitual còm es assituada? — SOL. En lenteniment es assituat entendre entellectiu entelligible.

251 QUEST. Ramon, caritat còm es assituada? — SOLUCIÓ. Caritat es assituada en la manera que han hagut los sants homens en amar Deu sí meteix e son proísme.

252 QUEST. Ramon, làbit de caritat còm es assituat? — SOL. Estàn en la voluntat naturals e essencials amant[1] amable e amar, e lamant pren algún object amable de formes amables, e de sa semblança e de la semblança daquell obgect defores e de les semblances de la amabilitat e del amar qui son dedins, prodúu un amar novell estrany guanyat e moral, per lo qual caritat es habituada e està caritat tota hora en actu, sia quel home caritatiu velle o dorma,[2] e està de son hàbit vestida en quant pot produír aquell amar moral segons proporció de temps e de loc, e de justicia e de prudencia, e de les altres virtuts qui a aquell hàbit son ajudants.[3]

7. *De les questions de temps*

QUESTIÓ. Ramon, virtut moral còm està en temps?[4] — SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

254 QUEST. Ramon, com caritat no sia ens[5] subject a moviment, còm pot estar en temps? — SOL. Eviternitat no es subject a moviment e està en temps en quant lo cap e no en quant la coa.

255 QUEST. Ramon, lo temps de caritat còm comença[6] e fenex? — SOL. En lo moviment de la voluntat quis mou a amar Deu, està lo començament de caritat en temps, e com se mou a amar luxuria o altre vici, està la fi de caritat, so es la sua privació,[7] en temps.

---

1. A, e sensual amant (P, *amatiuum)*.—2. B, sia quel (A, si aquell) home caritatiu sia que vella o dorme.—3. A, aiudens (?).—4. B, afig: *en quant*.—5. A, ent.—6. A, lo temps de quantitat (P, *quantitatis)* comenca. —7. A, sots la priuacio sua.

256 QUEST. Ramon, en Martí ha caritat e justicia com usa[1] de caritat es muda en usar de justicia: aquell transmudament còm està en temps? – SOL. En Martí consira la fi de caritat com usa de caritat, e consira la fi de justicia com usa de justicia, e per ço com una fi està en un temps e altra en altre, està aquell[2] transmudament en temps per manera de començament mijà e fi.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, virtuts morals còm estàn en loc?[3] – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

258 QUEST. Ramon, còm està justicia en hàbit[4] com hom ha esperança en actu? – SOL. Està justicia en hàbit adoncs com lo seu actu no està en judici e lo actu de esperança qui es esperar, ix de esperança.

259 QUEST. Ramon, com justicia està en hàbit e esperança en actu, qual virtut està en altra? – SOL. En aquella virtut ha major bontat qui es estant e obrant, que aquella[5] qui està en hàbit tan solament.

260 QUEST. Ramon, per que virtut es pus noble en lo mig loc que en los extrems? – SOL. Neguna virtut pot participar en lo mig ab son contrari.

7. *De les questions[6] de les fulles del Arbre moral viciós, e primerament*

1. *De quantitat*

QUESTIÓ. Luxuria, has quantitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

262 QUEST. Luxuria, còm creixs o minves, com tu sies privació de castedat, e privació no sia subgect a quantitat que sia del seu hàbit? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. B, e ha iusticia com [no] usa.—2. A, en aquell.—3. B, lochs.—4. B, en abit iusticia.—5. P, *quam in illa*.—6. A, manca *De les questions*.

263 QUEST. Luxuria, has neguna quantitat real? – SOLUCIÓ. Dix luxuria que ella no podía haver neguna quantitat real pus era[1] pura privació de castedat.

264 QUEST. Luxuria, pus que neguna privació moral no posa neguna entitat[2] real, de que es la tua quantitat? – SOL. Dix luxuria que ella era de desordenat moviment contra orde de matrimoni; e vé a la rúbrica damunt dita.

2.* *De les questions de qualitat*

QUESTIÓ. Avaricia, còm[3] és mala? – SOL. Respòs avaricia e dix que ella es mala per ço car es qual per malea, axí com granea qui es qual bona per bonea; e vé a la rúbrica damunt dita.

266 QUEST. Qualitat mala, còm muntipliques? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

267 QUEST. Viciosa qualitat, con sies privació de virtut, en qual sobject est sustentada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

268 QUEST. Avaricia, est qualitat per en Martí de qui tu est hàbit? – SOL. Si avaricia fos qualitat per sí metexa, en Martí, de qui es hàbit, no hagra colpa per ella.

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, en hàbit viciós relació còm es sustentada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

270 QUEST. Ramon, relació de vici, còm comença? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

271 QUEST. Ramon, enfre luxuria e gola, relació còm es assituada? – SOL. Per la abundancia del Arbre elemental vegetal sensual ymaginal, a luxuria e gola es lànima racional tocada a temptació, la qual fa la assituació de gola e de luxuria oblidant castetat e temprança.

---

1. B. pus que era.—2. A, quantitat: B, encitat *(usual)*.
* A, manca un fol, el 180: el trellat qui segueix es del m.s. B.
3. B, cum *(passim)*.

272 QUEST. Ramon, com yra sia sobtós moviment, pot en ella relació haver negún assituament?[1] – SOL. Neguna yra està sens tristicia e passió del agent.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, còm estàn acció e passió en vicis e peccats? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

274 QUEST. Ramon, yra sots qual potencia de lànima està pus activa e passiva? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

275 QUEST. Ramon, en qual vici ha més de acció? – SOL. Negún vici[2] vol estar tant alt com ergull.

276 QUEST. Ramon, qual vici dona major treball? – SOL. Negún home dorm tant poc com home avar.

5. *De les questions de hàbit*

QUESTIÓ. Ramon, còm son los habits de vicis? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

278 QUEST. Ramon, un home es en hàbit de castetat e una bella fembra passa li davant, e aquell consira los plaers de luxuria e la sua sensitiva sent calor per aquella consideració. Demàn, si aquell home pert làbit de castetat. – SOL. Los habits de virtuts e de vicis alcunes vegades participen en los començaments; per que aquell home es tocat per làbit de luxuria e es tocat en lo començament del hàbit de castetat, segons la natura del Arbre elemental vegetal e sensual e ymaginal, e aquell tocament es representat a la memoria e al enteniment, e vén puxes a la voluntat; e si la voluntat hi consent passa làbit de luxuria en lo mig e vé a la fin, e làbit de castetat no ha començament mijà ni fin en qui sia sustentat; e si la volentat noy consent, està làbit de luxuria defora lo triangle lo qual toca en los començaments que dits havem, e lome està en pas-

1. B, estament.—2. B, uisci *(passim)*.

sió de temptació e en batalla de virtut e de vici, e si venç ha mèrit, e si es vençut ha colpa.

279 Quest. Ramon, segons que tu dius lo mèrit e la colpa ven de la voluntat pus que ella eleg o no vol elíger; e per açò demànte: en que han colpa lenteniment e la memoria e la ymaginació sensitiva vegetativa e elementativa? – Sol. Si la memoria e lenteniment estàn longament, e la ymaginació atrestal, en lobject de luxuria delitantse, la sensitiva vegetativa e elementativa en aquella delectació liguen la volentat a elíger lo carnal delit, e per açò han colpa; e si la memoria en breument oblida e lenteniment ignora la delectació, e membra la memoria e entén lenteniment lo judici de Deu e la colpa, e la ymaginació ymagina la inmundicia del sobject, han mèrit e liguen la voluntat a desamar luxuria e reffrenen la sensitiva vegetativa e elementativa.

280 Quest. Ramon, un home es ergullós, emperò es cast. Demànte: làbit dergull e làbit de castetat còm poden estar ensems en aquell home? – Sol. En lo pebre participen calor e fredor, estant la calor en quart grau e la fredor en primer. Enaxí en semblant manera poden estar ergull e castetat en home, estant la .j. hàbit en grau major e laltre en menor; e enaxí com la calor e la fredor poden estar en lo pebre per ço car la fredor ha concordança ab la humiditat del àer e ab la seccor de la terra ab qui la calor del foc ha concordança, enaxí en alcún home poden estar per alcuns mijans .ij. habits contraris; e si làbit de virtut es en major grau, està làbit de vici en peccat venial; e si làbit de vici es en major grau, està en peccat mortal.

6. *De les questions de situs*

Questió. Ramon, vici còm es assituat, com siaço que diga privació de virtut? – Sol. Lo lum qui està denant lome de nits en la cambra, assitua tenebres en la paret en figura estesa per aquella ombra.

282 QUEST. Ramon, en lome avar qui dorm, còm es assituada en ell avaricia? – SOL. Enaxí com la presencia del lum assitua en la paret la semblança daquell cors qui està enfre ell e la paret, enaxí làbit de avaricia està assituat per la dessemblança de caritat e de larguea qui priven en lome avar qui dorm o vetla.

283 QUEST. Ramon, lassituament del vici den Martí, de que es? – SOL. Enaxí com de no esser se sigueys esser per creació jassiaço que no esser no haja neguna entitat, enaxí de privació de esser se siguex situs en qui hàbit moral viciós es sustentat.

284 QUEST. Ramon, situs moral ha quantitat propria? – SOL. Enaxí com la privació de hàbit virtuós prodúu lo situs en lo qual hàbit viciós es sustentat, enaxí la quantitat privada del hàbit virtuós prodúu quantitat de situs viciós.

7. *De les questions de temps*

QUESTIÓ. Ramon, vici còm està en temps? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

286 QUEST. Ramon, molts vicis, còm estàn en un temps? – SOL. Molts habits vicioses poden estar en .j. temps, axí com en Pere viciós qui en .j. temps metex pot haver làbit de avaricia e de luxuria; mas en .j. temps meteys no pot usar del actu de cascú per ço car los termens son diversos.

287 QUEST. Ramon, com en Pere usa de luxuria, còm romàn làbit de avaricia en temps pus que no usa de avaricia? – SOL. Està làbit de avaricia dementre que en Pere usa de luxuria, en quant es disposició e raó que en Pere ús de avaricia en son temps.

288 QUEST. Ramon, dementre que en Pere usa de luxuria e no de avaricia, lús de avaricia còm està en potencia en lo temps esdevenidor? – SOL. La volentat den Pere es sobjecta al hàbit de avaricia la qual està en actu per ço car de ella es privat lactu de caritat; e aquell hàbit

de avaricia està en temps present ab la privació de karitat, e lamable qui es defores per lo qual es la avaricia, està en potencia en lo temps esdevenidor; e com en Pere[1] usa sots hàbit de avaricia, està aquella amabilitat en actu en lo temps present.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, vici còm està en loc? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

290 QUEST. Ramon, com en Martí es cast, en qual loc està en potencia luxuria? – SOL. La possibilitat que ha en Martí en esser luxuriós, es loc en qui luxuria està en potencia.

291 QUEST. Ramon, luxuria de qual loc diriva? – SOL. Diriva luxuria dels .v. arbres primers en quant son disposts a usar contra castetat.

292 QUEST. Ramon, aquella disposició per la qual los .v. arbres son disposts a usar de luxuria, d on vé? – SOL. Dix Ramon que ella vé del desviament de la libertat, la qual Deus dona al home a fer bé, la qual libertat[2] qui per hom vé, es disformada e està en potencia en quant hom es creat de non res.

8. *De les questions de les fulles del Arbre imperial, e primerament*

1. *De quantitat*

QUESTIÓ. Ramon, jutge còm deu usar de quantitat en judici? –SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

294 QUEST. Ramon, la sciencia de dret civil còm pot esser posada en certs termens? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. B, en marti.—2. B, [... lo qual desuiament es libertat]: P, *que siquidem libertas.*

295 QUEST. Ramon, vendre o comprar, còm son condicionats per quantitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

296 QUEST. Ramon, jutge, ab que atroba veritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

2. *De les questions de qualitat*

QUESTIÓ. Ramon, lo mercader promet donar bon aur e nol dona bon, el cavaller promet vendre bon cavall e nol ven bo: e per açò es questió si la venda val o no. – SOL. No vol justicia que neguna estabilitat estia per privades promissions.

298 QUEST. Ramon, lo cavaller promet vendre bon cavall e venlo bon, el mercader promet donar bon aur e nol dona bon. Es demanat, si val o no la venda. – SOL. Neguna substancia pot esser sens totes aquelles parts que li son necessaries.

299 QUEST. Ramon, lo mercader asaja lo cavall e no es bon, lo qual diu lo cavaller que es bon, el mercader no coneys lo vici del cavall e cuydas que sia bon e paga laur, e lendemà conex quel cavall no es bo. Es questió si la venda val o no. – SOL. Justicia vol segons lemperador quel mercader ús de prudencia, e si non vol usar vol quen sia punit: el papa vol quel cavaller ús de consciencia, e si no ho vol,[1] la justicia de Deu vol quen sia punit en laltre segle o que en aquest ne faça penitencia.

300 QUEST. Ramon, un home fa testament en que diu que si sa muller, qui es prenys, ha .ij. enfants, que aquell qui naxerà primer sia * hereu dels seus diners. La muller ha dos infants e no sab qual es nat primer. Es questió còm se seguirà[2] la voluntat del testador. – SOL. En la ignorancia del antecedent es ignorada[3] la consequencia, e en la egualtat de la paternitat son los diners egualment divisibles.

---

1. P, *et si non vult uti.*
* Reprèn el m.s. A.
2. A, seguiria: B, siguira.—2. A, es ignorancia.

3 *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, la carta[1] que s fa per comprar e per vendre, còm deu esser condicionada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

302 QUEST. Ramon, lo servu per que no es reebut al testimoni de son senyor? – SOL. Relació de servitut e de senyoría[2] no es causa a egual judici.

303 QUEST. Ramon, un jutge veu auciure en Martí a un home qui ha nom en Pere, al qual jutge en Pere no es accusat e a ell es acusat en Guillem per falsos testimonis. Per que lo jutge punyx[3] en Guillem e no en Pere?[4] – SOL. En judici no es lo jutge per relació de sos ulls jutge,[5] mas per relació de ses orelles.

304 QUEST. Ramon, la sciencia de dret civil còm poría esser applicada sots breus començaments e generals per aquells jutjada? – SOL. Vé a les fulles damunt dites[6] e hages conexença de les substancies[7] naturals per aquest LIBRE, e açò metex dels accidents de les substancies morals e naturals, e encerca per ells segons que nos ne donam doctrina en solvre les questions per relació e per los altres accidents.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, en dret, còm estàn acció e passió assituades?[8] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

306 QUEST. Ramon, en lo mig loc d un hort d un pagès qui es prés del castell, neix una font, e la font comuna del castell es luny. Es questió si aquella font qui es prés[9] del castell deu esser comuna o no. – SOL. Utilitat comuna està activa, e especial passiva.

---

1. A, B, quarta.—2. B, rellacio de senyoria e de seruitut.—3. B, poneys.—4. A, manca *e no en Pere*.—5. B, manca aquest mot.—6. B, a les fulles del arbre emperial.—7. A, fulles.—8. A, manca aquest mot.—9. B, si la font qui es prop *(passim)*.

307 QUEST. Ramon, dos pageses han un ase, e la un pagès vol anar ab aquell ase al mercat comprar blat, e laltre pagès vol que vaja lase al mercat car vol[1] vendre la sua part e comprar blat. Es questió si lase deu tant estar al mercat[2] tro quel pagès haja venuda la sua part, o que laltre pagès, comprat[3] lo blat al mercat, aport lo blat a la sua casa sobre lase. – SOL. Aquella acció es major qui ha passió pus prop e pus determenada.

308 QUEST. Ramon, una dona e son marit han un esclau egualment, el marit es gelós de la dona e daquell esclau, estant la dona bona e casta; el marit vol vendre la sua part a un home e la muller no ho vol[4] per ço que ella se pusca mills servir de la sua part en la casa,[5] allegant la dona que ella e son marit haguessen aquell esclau e que negú no pogués vendre la sua part sens volentat del altre. Es questió sil marit pot vendre la sua part o no, pus que nes gelós. – SOL. Per ço com oppinió no es certa, no ha[6] acció en destrovir condició e promissió.

5. *De les questions de hàbit*

QUESTIÓ. Ramon, dix lermità: un cavaller ven un cavall qui no veu de la un[7] ull, e lo mercader no ho conex nil cavaller qui ho sab no ho diu[8] al mercader. Es questió si lo mercader pot retre lo cavall al cavaller e recobrar sos diners. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

310 QUEST. Ramon, un cavaller e un burgès han egualment un castell, e lo cavaller ha enemics qui li fan[9] guerra e mal en aquell castell. Es questió si lo burgès deu ajudar al cavaller o no. – SOL. Aquelles parts son divisibles qui en comunitat no han concordança, e si no son divisides[10] egualment deuen portar passió.

---

1. B, quel ase uaia al mercat car uol (A, manca *vol*).—2. A, mercader.—3. A, haia comprat.—4. A, nou uol uendre la sua part.—5. B, sa casa.—6. A, com opponicio (?) no es certa no han.—7. A, nos ueu de vn.—8. A, nou uol dir.—9. A, qui fan.—10. B, departides.

311 QUEST. Ramon, un home ha un prat prés dun flum en lo qual està un seu ase, e un peixcador[1] liga la sua barca a una sarment a la riba daquell prat, e lase entra en la barca per ço que pogués beure[2] e aprés que hac begut menuga la sarment,[3] e la barca e lase van per lo flum tant que trenca la barca e mor lase. Es questió sil senyor del ase deu satisfer al peixcador la sua barca, o el peixcador deu satisfer al senyor del prat lo seu ase. — SOL. Segons lArbre elemental e vegetal està la barca, sotsposat quel peixcador haja acció en ligar la barca a la riba daquell prat; e lase està per lArbre elemental vegetal sensual e ymaginal, e per ço està lase en acció e la barca en passió, e de la acció e passió nos segueix vici[4] moral. E car lo senyor de la barca nil senyor del ase no pequen en lArbre racional ni ymaginal ni sensual, mas tan solament en lo elemental e vegetal en qui eren egualment sens vici moral, deuen haver egualment passions en lo perdiment[5] del ase e de la barca.

312 QUEST. Ramon, un fuster compra lenya[6] dun forner e en la un fust ha carbó en qui ha foc, mas no apar, e lo forner carrega la lenya al ase, e dementre que lo fuster porta la lenya a sa casa, fa gran vent e encénse lo foc e crema la lenya e lase. Es questió sil forner es tengut de satisfacció al fuster o no. — SOL. Segons lArbre racional sensual vegetal e elemental, no pecca lo fuster, emperò pecca segons lo ymaginal,[7] car deuría ymaginar carbó encés per ço com compra lenya de forner e prop del forn; e lo forner no pecca segons[8] lArbre racional, mas pecca en quant no ymagina carbó encés e pecca en quant promet vendre lenya simplament e ven en part carbó encés; e per ço es tengut lo forner a satisfacció[9] al fuster per

1. B, pescador *(usual)*.—2. B, que puscha beure.—3. B, menia la serment.—4. A, judici.—5. A, deujen egualment hauer passions el perdiment.—6. B, linya.—7. B, pecca segons (A, peca contra) la ymaginal. —8. A, no peca *(usual)* contra.—9. B, de satisfaccio.

ço com pecca per lo sèn de effatus e per la ymaginació, el fuster no pecca mas tan solament per la ymaginació.

6. *De les questions de situs*

QUESTIÓ. Ramon, la sciencia de dret còm deu esser assituada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita e a la justicia del Arbre moral.

314 QUEST. Ramon, en comprar e en vendre per que es hom tengut més per engàn de meytat que daltra quantitat? – SOL. Aquell engàn qui es enfre lo començament e lo mijà, no es tan gran com aquell qui es en lo mig e qui es enfre lo mig e la fi, la qual no sosté que son contrari participi ab ella en lo mig, car si ho faía sería de la sua natura.

315 QUEST. Ramon, discripció de bens mobles,[1] per que es posada en menor temps que discripció de bens inmobles? – SOL. Per lo triangle de començament mijà e fi, pus tost son[2] alienats bens mobles que inmobles.

316 QUEST. Ramon, causa per que es assituada en figura de triangle e no de quadrangle o quintangle, axí com assituament moral de jutge reus e actor? – SOL. Tot mijà moral està franc enfre dos extrems, sia que sien les extremitats en concordança o en contrarietat.

7. *De les questions de temps*

QUESTIÓ. Ramon, temps còm està en judici? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

318 QUEST. Ramon, lo cavaller qui ven lo cavall al mercader, en aquell temps que ven lo cavall es sencer,[3] e lo mercader asaja lo cavall e dementre corre lo cavall encepega lo cavall e cau e trencas la cama. Es questió si la venda val o no. – SOL. En lo vendre del cavall qui es sà[4] no pecca l Arbre elemental vegetal sensual ymaginal ni racional de part del cavaller, e en lo temps[5] que lo cavall

1. B, prescripcio (corretgit) de bens moble.—2. B, son pus tost.—3. A, cech (corregit): B, sancer.—4. B, sans.—5. A, en temps.

cau pecca lArbre elemental sensual e ymaginal de part lo cavall[1] e de part lo mercader qui mou lo cavall, e per ço segons justicia la venda val.[2]

319 QUEST. Ramon, un mercader fa testament, e fa son fill hereu e lexa an Martí .C. sous. Publicat lo[3] testament en absencia dels testimonis e en presencia den Martí, diu[4] a son fill quen Martí haja .CC. sous, e lescrivà escriu en lo testament en absencia dels testimonis .CC. sous. Es questió si aquell testament val o no. – SOL. Lo testament no val en temps de judici e val en temps[5] de concordança qui es enfre lereu e en Martí.

320 QUEST. Ramon, per que home mut no pot fer testament? – SOL. En lome mut pecca lArbre sensual, per lo qual peccat temps no li pot esser subgect, car effatus no li pot manifestar defora la concepció dedins als parents del home mut. Defallent, doncs, la figura de temps[6] cové que defallen les coses ordenades en lo defalliment[7] de la sua figura.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, jurista còm[8] deu usar de loc en son judici? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

322 QUEST. Ramon, lo mercader qui compra lo cavall paga los diners en absencia del cavall, e quant va a la casa del cavaller per pendre lo cavall, trobal mort; per que lo mercader deu recobrar los diners. Mas sotsposat que un altre mercader compra un altre cavall[9] dun altre cavaller qui li liura lo cavall en absencia dels diners, e anant ab ell a la casa[10] per pendre los diners, atroba lo mercader la caxa trencada e que hom li ha[11] emblats los diners, emperò la venda del cavall val sotsposat quel mercader haja de que pusca pagar lo cavall. E per ço es questió: per que val

1. B, del cauall.—2. A, ha la uenda natural.—3. B, manca *lo*.—4. B, dira.—5. A, lo testament ual en temps de judici e ual en lo temps.—6. A, manca *de temps*.—7. B, testament.—8. A, don.—9. A, manca fins a l'altre mot *cavall*.—10. B, a casa.—11. 9. B, liach.

la derrera venda e no la primera? – SOL. En lo mercader romàn lArbre elemental aondós, jatsía ço que[1] hom li haja emblats los diners; e al cavaller qui ha perdut lo cavall, defallen lArbre elemental vegetal sensual ymaginal en cert[2] nombre de cavall.

323 QUEST. Ramon, un home presta a un hom altre[3] .C. besants e diu que aquell lin pagà .l. dejús un pi, el reus diu que ell li pagà tots los .C. besants dejús un castanyer, e cascú allega testimonis els testimonis díen quel reus pagà tots los .C. besants[4] dejús un pomer. Es questió: lo jutge segons qual de tots tres los arbres deu dar judici? – SOL. Lactor consira pus sovén ço que ha prestat[5] quel reus ço que ha manlevat[6] per ço com diners son pus desirables en recobrar que en pagar; e per ço es pus[7] aondós del Arbre ymaginal e racional lactor quel reus si no es tot pagat, e si es pagat tot, es ne menys aondós[8] per ço car es pagat; els testimonis han major concordança ab lo nombre del Arbre elemental de part lo reus que de part lo actor, per la qual major concordança dels diners es significat quels testimonis estiguen contra lactor, jatsía ço que defalla[9] a ells lArbre ymaginal en quant díen que foren pagats dejús pomer, o per ventura lur ymaginació no defall e defall[10] la ymaginació del actor e del reus o del un. Deu, doncs, jutjar lo jutge per lo reus de qui es major presumpció per ymaginació[11] e per la concordança del nombre dels diners la qual ha ab los testimonis.

324 QUEST. Ramon, fembra per que[12] no es presa en testimoni, com sia ço que fembra parla pus yvaçosament e pus específica que lome? – SOL. Ço per que fembra parla pus yvaçosament que home, es per ço com home[13] natural-

1. B, aendos (P, *abundans)* jassia que.—2. A, terc.—3. B, presta ad altre.—4. B, tots los diners.—5. A, li presta.—6. B, manliuat.—7. A, manca *pus*.—8. B, e si es tot pagat es ne menys aendos (A, es memens aondes).—9. B, jassia que defallia.—10. B, e per auentura... e defallen. —11. B, pronuncio per la ymaginacio.—12. B, per que fembra.—13. B, pus yuassosament es per so que home.

ment ha major deliberació en parlar que fembra, per la qual major deliberació es pus constant que la fembra; e encara, en testimoni ha major força enteniment que voluntat, e la fembra parla pus sovén per natura de voluntat que denteniment, e lome fa lo contrari; e per ço fembra no deu esser presa en testimoni sotsposat que home puga fer testimoni; e ço per que[1] fembra parla plus específicament que home, es car ha pus sobtil paraula.[2]

9. *De les questions de la primera part*[3] *de les fulles del Arbre apostolical, e primerament*

1. *De baptisme*[4]

QUESTIÓ. Ramon, baptisme per que[5] es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

326 QUEST. Ramon, baptisme còm munda[6] lome de peccat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

327 QUEST. Ramon, linfant qui no ha enteniment qui a baptisme no consent, còm es mundat per lo sagrament? – SOL. En linfant son los .v. arbres: los .iiij. prenen les impremsions del sagrament,[7] el .v. pren les imprensions del sagrament en potencia, axí com en la poma en qui es presa potencia dengenrar altra poma, la qual vé en actu per lo sagrament[8] de confirmació.

328 QUEST. Ramon, si linfant mor ans que vinga al sagrament de confirmació, profita a ell res[9] aquell sagrament? – SOL. Les impremsions dels altres arbres munden

1. A, e co que.—2. A, repeteix a continuació el palagraf final de les fulles del Arbre imperial *(Segons que es donada...* tom I, pàg. 328).—3. A, manca *de la primera part:* B. i P, posen aquestes questions *de la primera part,* després de les de *quantitat* de tots els arbres, i per tant molt després de les de quantitat qui encapçalen les *de la segona part* de les fulles del Arbre apostolical, i inmediatament abans de les de qualitat (Vide nota 1 pág. 224).—4. A, babtisme *(usual).*—5. B, de que.—6. B, monda.—7. A, manca fins a l'altre mot *sagrament.*—8. B, ab lo segrament *(passim).*—9. B, ren.

àquells qui portaven la colpa del peccat original, e al .v. arbre es feta gracia per la consequencia d'aquells, sens la qual gracia la justicia de Deu faría tort als primers arbres qui lo caràcter del sagrament han reebut.[1]

2. *De les questions de confirmació*

QUESTIÓ. Confirmació per que es? – SOL. Vé a confirmació de la rúbrica[2] damunt dita.

330 QUEST. Ramon, si l'infant no vol consentir a la confirmació, val a ell[3] lo sagrament del baptisme? – SOL. En lo destroviment de la forma es destrovida la materia.

331 QUEST. Ramon, los infants qui moren[4] ans que sien confirmats, van en porgatori? – SOL. La ànima del infant batejat qui no es confirmat ha presa la caracta del sagrament en potencia, e no ha colpa si en est segle no ha usat[5] de raó, car no ha hagut instrument ab que usar ne pogués.

332 QUEST. Ramon, si l'ome no es confirmat e cuyda esser confirmat e mor ans que sia confirmat, es del peccat original mundat?[6] – SOL. Bona entenció consuma colpa e peccat.

3. *De les questions de[7] matrimoni*

QUESTIÓ. Ramon, matrimoni què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

334 QUEST. Ramon, matrimoni per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

335 QUEST. Ramon, matrimoni còm es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

336 QUEST. Ramon, en Martí consent[8] a matrimoni e sa muller no y consent dedins, mas defores per paraules: per quet demàn si val aquell matrimoni. – SOL. Dos son

1. B, qui la caracta (A, caracte) del segrament an resebuda.—2. B, ue a la rubrica.—3. B, ual ad ell res.—4. A, manca *qui moren*.—5. B, usar. —6. B, muntat.—7. B, de orde de.—8. A, com consent.

los drets, la .j. dedins, laltre defores:[1] per lo de fores es ligada la muller[2] den Martí qui contra ço que dins consira mou son effatus; laltre dret qui es dedins es[3] franc, e si alguna vegada consent està pres;[4] e vé a la rúbrica damunt dita.

4. *De les questions de eucaristía*

QUESTIÓ. Ramon, lo sagrament del altar per que es? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

338 QUEST. Ramon, lo sagrament del altar a que profita? — SOL. Neguna utilitat[5] es major a hom que usar ab Deu de la sua bontat; e vé a la rúbrica damunt dita.

339 QUEST. Ramon, com Jesu Christ sia en lo cel, còm pot esser en un temps en molts daltars sajús?[6] el seu cors còm pot caber[7] en una hostia qui es tant poca? E com la materia del pa sia transmudada[8] en lo seu cors, per que lo cors de Jesu Christ no creix?[9] ni per que los senys no atenyen aquell en lo sagrament en veent gustant odorant e tocant? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

340 QUEST. Ramon, qual es la major obra e la pus nobla[10] que Deus e home poden fer en est mon? — SOL. En major participació de Deu e dome, està major obra e pus nobla; e vé a la rúbrica damunt dita.

5. *De les questions de orde*

QUESTIÓ. Ramon, orde per que es? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

342 QUEST. Ramon, per que no pot fer lo sagrament del altar negún hom sino lo prevere?[11] — SOL. Neguna[12] fi pus noble està sens ordenat començament e ordenat mijà.

---

1. B, la .i. es dedins el altre es defores.—2. B, la fembra muller.—3. B, esta.—4. A, pressa.—5. A, humilitat.—6. A, P, manca *sajús*.—7. A, cabre.—8. B, transsubstanciada.—9. B, de xrist no creys.—10. A, manca *e la pus nobla*.—11. B, negun home sino preuere.—12. A, negun.

343 QUEST. Ramon, prevere qui es vedat, per que pot fer[1] lo sagrament del altar? – SOL. Les letres qui son en la cera no son de la essencia del segell ni del home qui aquelles letres posa ab lo segell en la cera, mas tan solament les letres de la cera son imprensions de les letres del segell, jatsíaço que lome sia bo o mal.

344 QUEST. Ramon, en qui està peccat major? – SOLUCIÓ. En aquell home en qui pot esser major virtut pòt esser major peccat.

6. *De les questions de penitencia*

QUESTIÓ. Ramon, penitencia què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

346 QUEST. Ramon, penitencia per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

347 QUEST. Ramon, confessió per que es? – SOLUCIÓ. Confessió es[2] per ço que pusca esser penitencia, car sens confessió lo prevere no sabría donar penitencia ni haver conexença[3] de satisfacció.

348 QUEST. Ramon, per que lo prevere pot perdonar colpa al home qui ab ell[4] se confessa e no la pot perdonar a sí meteix? – SOL. Les claus de sent Pere son comunes a tots homens, e per ço cascún prevere cové estar sots judici daltre.

7. *De les questions de extrema uncció*

QUESTIÓ. Ramon, extrema uncció per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

350 QUEST. Ramon, si lo pacient no ha discreció, què li val la extrema uncció? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

351 QUEST. Ramon, si en Martí mor sens extrema uncció e mor[5] sens peccat mortal, es salvat? – SOL. Per la

1. A, negun preuere qui es uedat (P, *excommunicatus)* pot fer.— 2. B, es comfessio.—3. B, no saubria donar penitencia ni hauer concordansa (P, *cogitationem)*.—4. B, a home qui ad ell.—5. B, manca *e mor.*

privació de les formes qui son de bé esser,[1] no son destrovides en temps de necessitat les formes qui son necessaries.

352 QUEST. Ramon, per que la extrema uncció no fa hom als infants petits? – SOL. No vol[2] Ramon respondre a la questió per ço com no es gran.[3]

10. *De les questions de la segona part de les fulles del Arbre apostolical, e primerament*

1. *De quantitat*

QUESTIÓ. Es demanat si en la summa Trinitat ha quantitat? – SOL. Vé a quantitat[4] damunt dita.

354 QUEST. Ramon, com les persones divines sien distinctes, còm poden esser sens quantitat? – SOL. En negún suppòsit qui sia de natura de infinitat e de eternitat, no pot esser quantitat.

355 QUEST. Ramon, la essencia divina com sia en distinctes persones, ab que es indivisible? – SOL. Lo Pare es tota la essencia e de tot sí metex prodúu Fill. Romàn, doncs, la essencia tota[5] en lo Pare e en lo Fill, e açò metex del Sant Esperit.

356 QUEST. Ramon, com la divina bontat no sia bontat creada, còm pot esser sens quantitat estant termenada en bontat creada? – SOL. En la poma sabor no es de natura de color, e es termenada en color per distincció.

2. *De les questions de qualitat*[6]

QUESTIÓ. Ramon, com en Deu haja moltes dignitats e cascuna sia laltra, per que es dita cascuna qual e no altra?[7] – SOL. Vé a qualitat damunt de la rúbrica dita.[8]

1, B, bon esser.—2, B, uolch.—3. A, repeteix a continuació el palagraf final de la primera part de les fulles del Arbre apostolical *(Dit havem...* tom II, pàg. 32).—4. B, ve a la rubrica.—5, B, tota la essencia.—6. A, *afig;* apostolical.—7. B, laltra.—8. B, ve a la rubrica da. di.

358 QUEST. Ramon, si la bontat[1] de Deu no era qualitat substancial, sería legut que en ella digués[2] hom qual bonificant, qual bonificar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

359 QUEST. Ramon, si en Deus no havía proprietats personals, sería[3] legut que hom digués un entenent un entelligible[4] altre entendre? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

360 QUEST. Ramon, sens qualitat essencial qui no fos en Deu, poría[5] esser en Deu bonificament magnificament eternificament possificament amament e los altres adverbis de les sues dignitats? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, en la summa Trinitat còm està relació substancial sens negún accident? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

362 QUEST. Ramon, la relació de les persones divines, es de proprietats o es de la essencia? – SOL. En la divina voluntat està relació comuna, en axí com la voluntat qui està comuna per essencia en lo amant amable e amar, e en axí relació sustentada[6] en proprietats personals com la voluntat; e açò requer la eternitat per ço que la relació no sia accidental.

363 QUEST. Ramon, poría esser relació enfre lo Pare e lo Fill sens lo Sant Esperit? – SOL. Neguna relació pot esser complida sens singular proprietat e comuna.

364 QUEST. Ramon, lo Sant Esperit ama lo Pare: es, doncs,[7] relació enfre lo Pare e lo Sant Esperit per natura d'amor; e açò metex del Sant Esperit qui ama lo Fill, e encara del Sant Esperit[8] qui ama sí meteix. E per ço demàn[9] si en aquest amar que ha lo Sant Esperit està

1. A, qualitat.—2. A, diguex: B, dixes.—3. B, [en] el seria.—4. B, altre intelligible.—5. B, porien.—6. B, e en lamant el amable el amar e (es?) en axi rellacio [es] sustentada: P, *et in amante amabili et amare ita est relatio sustentata.*—7. A, donques.—8. A, del sperit.—9. A, demana.

relació singular e comuna don se seguesca producció de persona. – SOL. En lamar del Sant Esperit està relació amativa qui es propria e singular proprietat del Sant Esperit, ço es saber, la sua persona activa en amar, e la passibilitat de la sua amabilitat es ab la amativitat una metexa persona per essencia; e la comuna relació qui es de la amabilitat del Pare e del Fill, es enaxí al Sant Esperit repòs sens que no produex persona,[1] com al Pare e al Fill es la comuna relació repòs en produír lo Sant Esperit. E en est pas ha molta de theología.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, còm poden esser en la summa Trinitat acció e passió, e que no sien accidents?[2] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

366 QUEST. Ramon, un abat vol menjar gallines en la enfermería, e fa manament a un monge que[3] diu les matines en lo chor ab los altres monges, que vaja aparellar aquelles gallines. Es questió sil monge deu esser obedient al abat. – SOL. Neguna regla sens gran necessitat[4] ha passió.

367 QUEST. Un abat ha paor de metzines e fa manament a un monge que li aporte lescudella, que menuc[5] primerament daquella vianda, el monge qui ha presa lescudella del cuyner no sab si en lescudella ha metzines o no. Es questió si lo monge deu esser obedient al abat en aquell cas o no.[6] – SOL. De neguna cosa incerta no deu esser promesa esperiencia.

368 QUEST. Ramon, un prior ha diners per son patrimoni e ha una sor qui no pot esser maridada si ell no li dona aquells[7] diners, e labat el covent han gran necessitat daquells diners per ço com lo covent es molt endeutat.

---

1. A, e del fill en axi al (B, del) sant sperit respos que no produix persona.—2. A, pot esser... accident.—3. A, manca fins a l'altra mot *que*.—4. A, sens necessitat.—5. P, *quod sibi afferat* (A, li port) *scutellam et quod comedat*.—6. B, manca *o no*.—7. B, daquells.

Es questió si lo prior deu haver consciencia a donar los diners al maridatge de sa sor o a la necessitat del covent. — SOL. Qui sí meteix obliga a servitut, a tots los seus bens dona passió.

5. *De les questions de hàbit*

QUESTIÓ. Demanà Iermità a Ramon si en la summa Trinitat està hàbit. — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

370 QUEST. Demanà Iermità a Ramon si adoncs com lo mon no era creat, estava en la saviea de Deu habituat. — SOL. Negún hàbit pot esser sens esperiencia dalguna part o semblança del subgect, e car la saviea de Deu es infinida no es a ella necessaria semblança ni esperiencia de neguna creatura.

371 QUEST. Ramon, la saviea de Deu còm podía entendre possibles coses de creatures sens que les creatures no fossen res, enans que fossen? — SOL. En la saviea[1] ab la sua intelligibilitat pot esser raó a la sua intellectivitat en produír creatures qui no son, el poder ho pot complir, e la voluntat ho pot amar, e veritat ho pot posar[2] en ver sens que hàbit noy es necessari. E en est pas ha lumà enteniment materia en haver molt alta intelligencia en Deu e en les sues dignitats.

372 QUEST. Ramon, lo papa eleg un canonge en avesque, e aquell escusas per ço com ha gran paor del offici qui es perillós, e diu que no vol esser avesque. Es questió si es[3] justa escusació, sotsposat que segons moralitat ell sia sufficient a esser avesque. — SOL. Segons cors[4] natural en la voluntat es pus noble virtut caritat que temor, segons[5] dit havem; e car lo papa ha senyoría sobre la amor e

1. B, la sauiea de deu com podia entendre [lo mon e ses parts iatsia que en ella no fos abituat ¶ S.° car lo poder de deu es infinit podia la sua sauiea entendre] possibles coses (A, causes) de creatures sens que les creatures no sien res enans que sien. e la sauiesa: P, consona ab la lliçó corregida de B.—2. A, e pot possar: B, o pot usar.—3. B, si ha.—4. A, manca *cors*.—5. B, segons que ia.

la temor del canonge moralment, està pus noble fi en la entenció[1] del papa per amor que en la entenció del canonge per temor, la qual entenció del papa sería en servitut si no podía produír la voluntat del canonge a pus noble fi.

6. *De les questions de situ*

QUESTIÓ. Ramon, en la summa Trinitat ha assituament? – SOL. Vé a situs de la rúbrica damunt dita.[2]

374 QUEST. Ramon, lo cors[3] de Jesu Christ còm es assituat en lo sagrament del altar? – SOL. Lassituament del miracle que fa lo sant home, està sobre situs qui es segons cors natural.[4]

375 QUEST. Ramon, per que prevere no pot esser advocat? – SOL. Tant està lassituament del orde del prevere en gran santedat, que advocació no deu esser en ell sustentada.[5]

376 QUEST. Ramon, per que es vedat que bígamus no pusca esser prevere? – SOL. Doblament de matrimoni comprèn en lassituament de triangle .ij. linyes, e cogucia[6] assitúa lo marit en gran viltat, per que en aytal home lo[7] pus alt orde no deu esser assituat.

7. *De les questions de temps*

QUESTIÓ. Ramon, en la summa Trinitat còm pot esser producció sens temps? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

378 QUEST. Ramon, en la summa Trinitat ha començament[8] en quant lo Pare comença lo Fill. Aquell començament còm[9] pot esser sens temps? – SOL. Negún suppòsit es començat en temps qui sia començat de la essencia del començament qui està en eternitat e no en temps.

---

1. A, essencia.—2. B, ve a la R.ª da. di.—3. A, cel.—4. A, lassituament que fa lo sant home del miracle sta sobre situs qui es cos natural.—5. B, de orde (A, manca *del orde)* del preuere en gran santitat que auocacio en ell no deu esser sustentada.—6. B, dos linyes (A, leys) e cugucia.—7. A, manca aquest article.—8. A, comencaments.—9. B, manca *com.*

379 QUEST. Ramon, en lo temps que la hostia no es sagrada,[1] còm està lo sagrament del altar en ella en potencia? e aquella potencia còm està en lo temps esdevenidor? – SOL. Lo jutge estant en lo[2] judici, usa del hàbit de justicia e la amabilitat de temprança està en ell en potencia, la qual es en actu com lo jutge està en la taula[3] e menja atempradament.

380 QUEST. Ramon, usura per que es? – SOL. Per usura estàn los .v. arbres primers en home ociosos[4] moralment, per la qual ociositat temps e moviment no son instruments a guanyar[5] morals virtuts; e per ço los jueus qui son usurers son pus pereosos que altres homens.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, en la summa Trinitat còm pot esser lo Pare en lo Fill e lo Fill en lo Pare sens loc? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

382 QUEST.[6] Ramon, lo Sant Esperit qui ix[7] del Pare e del Fill, còm pot exir dells sens loc? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

383 QUEST. Ramon, loc qui es creatura, en que serveix a entendre la summa Trinitat? – SOL. Loc es figura de la qual lumà enteniment trau semblança ab la qual entén que en la summa Trinitat està[8] cascuna persona la un en laltre.

384 QUEST. Ramon, les .iij. persones còm poden esser en la essencia sens loc? – SOL. En la bonea de sent Miquel estàn bonificant bonificable e bonificar sens loc.[9]

1. B, no hes consegrada.—2. B, en son.—3. B, asta a la taula.—4. A, en homens ociossos.—5. B, estruments a gaanyar.—6. A, manca aquesta questió.—7. B, que iys.—8. B, estan.—9. A, posa a continuació el darrer palagraf de les fulles del Arbre apostolical (*Dit havem*... tom II, pág. 40-41).

11. *De les questions de les fulles del Arbre celestial, e primerament*

1. *De quantitat*

QUESTIÓ. Demanà lo monge a Ramon: còm consires[1] quantitat en lo firmament? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

386 QUEST. Ramon, dix lo monge: en lo Sol còm consires[2] discretes quantitats? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

387 QUEST. Ramon, dix lo monge: la quantitat del foc, còm reb influencia de la quantitat del Sol qui no lexa son propri subgect? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

388 QUEST. Ramon, les discretes quantitats del firmament, còm estàn dejús una[3] continua quantitat? – SOL. En bontat, bonificant bonificable bonificar estàn distincts per quantitats discretes qui son de la continua quantitat de bontat.

2. *De les questions de qualitat*

QUESTIÓ. Ramon, per que diu hom quen Saturnus es mal el Sol calt? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

390 QUEST.[4] Ramon, ombra de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

391 QUEST. Ramon, pus que an Aries es apropriada la qualitat del foc, per que an Libra es apropriada la qualitat del àer e no la qualitat de laygua, qui es apropriada an Escorpio qui es pus prop an Aries que an Libra qui ab nAries està en oppòsit? – SOL. Dix Ramon que ell no sabía solvre aquella[5] questió per la sua *Art*, car vijarès li era que la posició que han feta los antics en

1. B, R. dix lo monge com concires.—2. B, hi concires.—3. A, deius en: P, *sub una*.—4. A, manca aquesta questió.—5. B, aquesta.

aquell apropriament no sià vera ni necessaria; e per ço no es meravella si ls astronomians erren[1] en lur judici.

392 QUEST. Ramon, la Luna per que es de la complecció de laygua? – SOL. En la participació del foc e de la Luna es fet atemprament de calor e fredor, humiditat e secor,[2] per ço que los elements pusquen pendre influencia de la quinta essencia.

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, relació còm està en lo Sol? – SOL. Vé a relació de la rúbrica[3] damunt dita.

394 QUEST. Ramon, relació còm està enfre n Aries e en Thaurus e en Geminis?[4] – SOL. Aries es calt, en Geminis atretal: Aries activament[5] e en Gemini passivament, e està lur relació en concordança per dualitat; e la relació qui està triplicadament, està per contrarietat den Thaurus qui ab n Aries ha concordança per secor e ab en Geminis ha contrarietat per fredor e per secor; e per ço en Geminis no es tan fort e en Júpiter com en Thaurus e en Saturnus.[6]

395 QUEST. Ramon, còm està relació enfre en Marts[7] e en Sol qui son de la complecció del foc? – SOL. En Marts pren la calor den Júpiter e donala al Sol, el Sol donala an Venus[8] qui es de la complecció den Júpiter, e per ço està relació dells en concordança; e açò meteix de la relació que han per contrarietat contra en Júpiter e en Venus en quant son contra lur humiditat ab lur secor, en[9] la qual han concordança.

396 QUEST. Ramon, Aries e en Libra còm san[10] relativament? – SOL. Dix Ramon que n Aries e en Libra san[11] relativament per la primera hora del dia e de la nit;

1. A, eren: B, enren.—2. B, de calor fredor humiditat seccor.—3. B, ve a la R^a.—4. A, enfre naries e en geminis.—5. B, naries es calt e en geminis atrestal e naries actiuament.—5. P, *non est ita fortis in ioue sicut taurus in saturno.*—7, A, marcs: B, mars *(passim)*.—8. B, e deualla al sol el sol deualla an uenus.—9. A, ab.—10. A, son.—11. A, B, son.

emperò Ramon dix que no era pagat de les posicions dels antics qui han dada la complecció[1] del àer an Libra com n Aries està en ver en la complecció del foc, com sia ço que la primera hora del dia sia de la complecció del àer, e la primera hora de la nit sia de la complecció de la terra.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, qual planeta es pus passiva? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

398 QUEST. Ramon, per que lo Sol ha plus activa virtut que les altres planetes? – SOL. La virtut qui es en lo mig es pus intensa que la virtut qui es[2] en los extrems.

399 QUEST. Ramon, per que la Luna dona major experiencia de les sues proprietats que neguna de les altres planetes?[3] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

400 QUEST. Ramon, com lo Sol no particip corporalment ab lo foc per contactu ni les qualitats sues[4] lexen lur propri subgect, còm ha lo foc passió per[5] lo Sol e el Sol en ell acció? – SOL. Per ço com la materia[6] de la quinta essencia e de les .iiij. substancies del mon participen en una general bonificabilitat,[7] ha la bonificativitat del Sol acció en la bonificabilitat del foc; e vé a la rúbrica damunt dita.

5. *De les questions de hàbit*

QUESTIÓ. Ramon, los corses celestials còm han en hàbit[8] effectivament la virtut que aquests corses sajús ne prenen? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

402 QUEST. Ramon, com n Aries es contrari a en Saturnus,[9] en aquella contrarietat qual hàbít es pus fort en trametre sa virtut sajús?[10] – SOL. Si en Saturnus es pus prés

1. B, qui han donada la complictio,—2. B, esta.—3. B, que neguna altra planeta.—4. B, am lo foc per contactu ni les sues qualitats.—5. B, en.—6. B, car materia.—7. A, dell participen en una bonificabilitat (manca fins a l'altra mot *bonificabilitat)*.—8. A, han abit.—9. B, es contre en cancer (corregit).—10. A, manca *sajús*.

den Aries quen Júpiter den Càncer, es pus fort n Aries que en Càncer; e açòs converteix.

403 QUEST. Ramon, còm ha lo Sol en hàbit[1] en enluminar la Luna? – SOL. Lo Sol dona sa semblança[2] an Venus e en Venus dona la an Mercuri e en Mercuri[3] la dona a la Luna.

404 QUEST. Ramon, segons ço que tu dius, null temps sería eclipsis[4] en la Luna. Demàn te, doncs, per que es eclipsi, com siaço quel Sol continuament do sa semblança an Venus e en Venus an Mercurius e en Mercurius a la Luna. – SOL. Dix Ramon quels moviments[5] de les planetes entorn la terra, no van tota hora per .j. esguardament; e per ço com sesdevé que en Mercuri no sesguarda ab la Luna per linya diamètrica per ço com la Terra està en lo mig, no pot en Mercuri donar a la Luna la semblança del Sol, ò pot esser que enfre lo Sol e en Venus sia la Terra, o enfre en Venus e en Mercuri, o enfre en Venus e la Luna, o enfre lo Sol e la Luna; e per ço segueixse leclipsi per lo errant concorriment que dit havem.

6. *De les questions de situs*

QUESTIÓ. Ramon, lo cel[6] còm es assituat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

406 QUEST. Ramon, lo Sol[7] es assituat segons cors circular o espèric? – SOL. Negún cors es tant ple de cercle quadrangle e triangle, com redón.

407 QUEST. Ramon, lo Sol per que es assituat en lo mig loc den Saturnus e de la Luna? – SOL. La pus nobla virtut cové estar en lo mig.

408 QUEST. Ramon, lo firmament per que es assituat en cercle? – SOL. En figura circular està major mobilitat que en altra figura.

---

1. B, lo sol com ha en habit.—2. A, dona semblanca.—3. B, e en uenus an mercuri dona aquella semblansa en mercuri en mercuri.—4. B, nos seguiria esclipsi *(passim)*.— 5. A, quel mouiment.—6. A, sol.—7. A, cel.

7. *De les questions de temps*

QUESTIÓ. Ramon, temps còm està sens dia artificial?[1] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

410 QUEST. Ramon, temps còm està sens moviment? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

411 QUEST. Ramon, temps per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

412 QUEST. Ramon, temps simple còm està comú a temps pretèrit present e esdevenidor? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, lo firmament està en loc? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

414 QUEST. Ramon, la virtut quel Sol dona a la flor, còm passa per loc? – SOL. Lo foc escalfa laèr, e laèr aquella calor que pren del foc dona a laygua escalfada, e laygua donala a la terra escalfada.

415 QUEST. Ramon, lo Sol còm se mou dun loc en altre? – SOL. En lo Sol son les sues parts circulars e espèriques, e lappetit comú de les parts es moviment qui es centre[2] daquell appetit.

416 QUEST. Ramon, per que lo Sol se mou en estiu en alt e en yvern en baix? – SOL. Viven les plantes e els animals per lo Sol, e son .iiij. temps en lany, e es mogut lo martell segons la disposició[3] del clau, e han les rayls del Arbre celestial repòs en lo moviment del Sol.

1. B, sens die artificialment.—2. A, e specifiques. el apetit comu de es parts es centre qui es mouiment.—3. B, segons dispoitio.

12. *De les questions de les fulles del Arbre angelical, e primerament*

1. *De quantitat*

QUESTIÓ. Demanà lo monge a Ramon: àngel[1] ha quantitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

418 QUEST. Ramon, dix lo monge: com àngel no haja natura de cors, les sues discretes quantitats còm estàn les unes en les altres? – SOL. Està lamant[2] en lamat per amar, e en lo moviment de la nau son moguts los mariners.

419 QUEST. Ramon, dix lo monge: les discretes quantitats de la substancia del àngel, moltipliquen comuna quantitat assituada en cercle en quadrangle e[3] triangle? – SOL. En les substancies esperituals estàn enaxí discretes quantitats en figura de nombre, com en les corporals en figura de cercle quadrangle o triangle.[4]

420 QUEST. Demanà lo monge a Ramon si son més àngels bons que mals, com sien més homens mals que bons. – SOL. Neguna granea de mal àngel ha ab la granea de Deu concordança.

2. *De les questions de qualitat*

QUESTIÓ. Ramon, en àngel còm està qualitat apropriada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

422 QUEST. Ramon, sent Miquel qui no moltiplica especia fantàstica per ymaginació, còm pot més amar un obgect que altre? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

423 QUEST. Ramon, sent Miquel fa neguna negació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

424 QUEST. Ramon, a sent Miquel segons sa propria qualitat, es li aytant natural amar[5] un àngel de menor bontat

1. B, si angel.—2. B, lamatiu.—3. B, o en quadrangle o en.—4. A, e en figura de cors cercle triangle o quadrangle.—5. A, es li tant amar.

que altre de major? – SOL. Deus segons sa karitat[1] aytant pot amar menor bé com major; mas menor[2] bé nol pot sostenir ni justicia nou vol; e vé a la rúbrica damunt dita.

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, còm està relació en los angels? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

426 QUEST. Ramon, està en àngel relació de angelificatiu angelificable angelificar? – SOL. Per ço com negún àngel no[3] es daltre mas de sí metex, no pot estar en àngel la relació damunt dita.

427 QUEST. Ramon, la relació de egualtat qui es enfre un àngel e altre, diu neguna entitat possitiva o està[4] tan solament intencional? – SOL. Neguna relació real està fòra[5] la substancia.

428 QUEST. Ramon, la relació que sent Miquel ha en la sua voluntat de amant e amable amant[6] sí metex, de que es? – SOL. Enfre los[7] començaments de la substancia de sent Miquel, es relació un començament que posa, ab differencia en la voluntat, potencia obgect actu qui son de lur essencia; e en est pas ha molta[8] de philosofía.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, en àngel acció e passió còm estàn assituades?[9] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

430 QUEST. Ramon, com sent Miquel no haja ulls, còm ha acció en atènyer la color den Martí? – SOL. En axí com lo sant fa miracles sobre cors natural per santedat, enaxí àngel per granea de gran entellectivitat ateny colorat sobre cors de visibilitat.

431 QUEST. Ramon, en la substancia de sent Miquel e en les sues raons, estàn eguals acció e passió? – SOL. Se-

1. A, auctoritat.—2. B, lo menor.—3. B, manca *no*.—4. A, stant.—5. B, no esta defora.—6. A, de amant amable e amar.—7. B, enfrels altres: P, *inter alia*.—8. B, multa.—9. A, manca aquest mot.

gons cors natural sent Miquel pus que fo[1] beatificat e confirmat, tota la sua virtut està en actu.

432 QUEST. Ramon, los bons angels còm han acció en los mals angels? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

5. *De les questions de hàbit*

QUESTIÓ. Ramon, los habits dels angels[2] quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

434 QUEST. Ramon, sent Miquel ha en hàbit en conèxer lo peccat den Martí? – SOL. Los ulls han en hàbit en veer[3] color, emperò aquella no poden veer sens istrument, ni sent Miquel no pot atènyer lo peccat den Martí sens les obres den Martí.

435 QUEST. Ramon, Lucifer ha en hàbit pena eviternal? – SOL. Si sent Miquel no hagués hàbit de gloria eviternal, no fora làbit de la sua gloria complit.

436 QUEST. Ramon, es tan gran la pena den Lucifer com son los seus habits? – SOL. Lo lògic sab aytanta de lògica com es lo seu hàbit logical. E adoncs Iermità dix que la pena que ha en Lucifer, null hom no la poría recontar ni escriure.

6. *De les questions de situs*[4]

QUESTIÓ. Ramon, la substancia del àngel còm es assituada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

438 QUEST. Ramon, la gloria dels angels bons[5] còm es assituada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

439 QUEST. Ramon, situs angelical es alterable? – SOL. Neguna substancia es alterable substancialment qui segons sa natura no es en loc ni en temps.

440 QUEST. Ramon, lo assituament del àngel[6] ha superficies? – SOL. En la distincció esperitual de una subs-

1. A, segons cos natural sent miquel fo.—2. B, los abits angelicals.—3. A, en ues.—4. A, de situs angelical.—5. B, dels bons angels.—6. B, situament dangel.

tancia esperitual e daltra, està superficies esperitual sens contactu e color.[1]

7. *De les questions de temps*

QUESTIÓ. Ramon, àngel còm està en temps? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

442 QUEST. Ramon, sent Miquel fo començat en temps sustentat en substancia corporal o esperitual? – SOL. Si sent Miquel fos començat en temps qui sia part de substancia corporal, fora lo temps qui es part de sent Miquel de la natura de corporal substancia.

443 QUEST. Ramon, temps còm pot esser en una especia que sia corporal e que ell sia un en sí metex? – SOL. Enaxí com bonea esperitual e bonea corporal son differents per essencia e no dejús un genre de bonea real,[2] son differents lo temps[3] de sent Miquel, el temps del Sol, el temps de la ànima den Martí e del seu cors; car si estaven sots un genre de temps, participaren en natura, e seríen les substancies esperituals en part de natura de cors e les corporals[4] de natura desperit.

444 QUEST. Ramon, àngel còm pot anar de Roma en Jherusalem? – SOL. Pot anar àngel de Roma en Jherusalem sens temps, en quant lo seu temps natural qui no està en ell sustentat mas en quant es començat làngel en ell; mas en quant temps està sustentat en Jherusalem e en Roma, àngel no pot anar sens temps de un loc en altre estant aquell[5] de la natura daquells locs.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, àngel còm està en loc? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, sta superficies intellectual sens contactu e calor.—2. B, gendre *(passim)* de bonea reyal [en axi].—3. A, los temps.—4. A, e serien les sustancies en part de natura de cors e les sperituals.—5. B, ad altra estant aquell temps.

446 QUEST. Ramon, en sent Miquel es loc una de ses parts? – SOL. En axí com en sent Miquel temps es un de sos començaments en quant no pot esser començat sens temps, en axí en ell loc esperitual es un de sos començaments sens lo qual les unes parts no porien esser en les altres.

447 QUEST. Ramon, com sent Miquel passa d'un loc a altre, passa en instant[1] o successivament? – SOL. Encontinent que l'amic ama son amat, es l'amat membrat.

448 QUEST. Ramon, molts angels còm poden estar en un loc? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

13. *De les questions de les fulles del Arbre eviternal, e primerament*

1. *De quantitat*

QUESTIÓ. Ramon, dix lo monge: eviternitat còm ha quantitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[2]

450 QUEST. Dix lo monge a Ramon:[3] Lucifer consira nombre de anys? – SOL. En la flama del foc no està nit ni en lo imperial cel no ha mas un dia.[4]

451 QUEST. Ramon, lo demoni per que no ha esperança? – SOL. Si en infern hagués eviternitat nombre[5] d'anys, cascún dampnat pogra haver en Deu esperança.

452 QUEST. Ramon, un àngel ha tan gran quantitat com altre? – SOL. Totes les obres e los merits dels angels no son eguals.

2. *De les questions de qualitat*

QUESTIÓ. Ramon, la qualitat moral de sent Pere qui es termenada en certa quantitat, còm es eviternal? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, en altre passa en istan.—2. B, a les fulles da. di.—3. B, R.ª dix lo monge.—4. B, no esta [si no i.ª] nit en lo cel imperial no ha mes .i. dia.—5. B, de nombre (corregit).

454 QUEST. Ramon, la qualitat moral de Mahumet[1] per que es eviternal com sia ço quel seu peccat sia fenit e termenat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

455 QUEST. Ramon, la moral qualitat de sent Pere es moltiplicable? – SOL. No sosté la coa de eviternitat que en ella haja negún moltiplicament.

456 QUEST. Ramon, Lucifer per que no ha libertat en fer bé? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, en eviternitat còm està relació? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

458 QUEST. Ramon, lo cors benauyrat còm serà subgect a relació de calefactiu e calefactible, estant lo foc calefactiu e laygua calefactible? – SOL. En lo cap de eviternitat estàn les relacions en repòs per ço que pusquen durar en la coa.

459 QUEST. Ramon, los corses[2] dels malauyrats en infern, còm son incorrumpables estants les relacions daquells[3] en contraris subgects? – SOL. En la càrcer[4] de justicia estàn les consumabilitats dels dampnats encarcerades.

460 QUEST. Ramon, la amativitat de Lucifer ha propri amable? – SOL. Si Lucifer hagués propri amable qui no fos pervertit en[5] odibilitat, no hagra pena.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, en eviternitat acció e passió còm estàn? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

462 QUEST. Ramon, lo foc ha acció en la ànima den Mafumet? – SOL. Neguna substancia corporal toca substancia esperitual segons cors natural; emperò segons opinió dels sants, lo foc dona passió a les ànimes sobre cors natural.

---

1. A, R. lo mafumet: P, *Pena machometi.*—2. B, lo cors.—3. B, estan les rellacions daquelles.—4. B, carcera.—5. B, manca aquesta preposició.

463 QUEST. Ramon, com lo demoní sia substancia esperitual, còm haurà acció sobre los corses[1] dels dampnats? — SOL. En los homens endemoniats pren lo demoni semblança dalguna complecció daquell cors ab lo[2] qual lo turmenta.

464 QUEST. Ramon, un demoni dona passió al altre[3] demoni? — SOL. De tota mala participació se segueix passió.

5. *De les questions de hàbit*

QUESTIÓ. Ramon, los habits eviternals quals son? — SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

466 QUEST. Ramon, los habits que han los sants en eviternitat, en que son differents ab los habits que hagren en esta vida? — SOL. Los habits dels sants son sans e no malalts, e son francs e confermats[4] e discorren per affirmació sens negació e dubitació; els habits desta vida son malalts e alterables de bé en mal e de mal[5] en bé, e enaxí de les altres alteracions segons quen havem esperiencia.

467 QUEST. Ramon, la lògica que sab en Martí, sabrà la en laltre segle?[6] — SOL. Si en Martí es salvat haurà en hàbit la lògica que sabía en esta vida segons la fi de la benauyrança guanyada per aquell hàbit, e si es dampnat sabràla contra la fi per ço quen haja pena.

468 QUEST. Ramon, sotsposat que en Martí sia salvat havent en hàbit alguna virtut més per lenteniment que per la voluntat, haurà la voluntat tanta de gloria en hàbit com lenteniment? — SOL. Dix Ramon que purgatori està per ço que algún hàbit sia punit més que altre, per ço que egualment pusquen haver gloria; emperò lo rey per amor dalgún seu amic perdona al fill daquell o a son frare.

6. *De les questions de situs*

QUESTIÓ. Ramon, los sants còm estàn assituats en paradís, e els dampnats en infern? — SOL. Consirà Ramon en les

1, B, ells corssos.—2. B, la.—3. B, ad altre.—4. A, conformats.—5. B, e mal.—6. B, uida.

esteles del cel e en les brases del forn qui estàn les unes sobre les altres; e vé a la rúbrica damunt dita.

470 Quest. Ramon, les ànimes dels dampnats còm son assituades en eviternitat? – Sol. Consira lenteniment del mal àngel la sua pena en desesperança assituada.

471 Quest. Ramon, los habits dels mals angels còm son assituats? – Sol. Enaxí es assituada pena sobre colpa en eviternitat, com calor sobre la substancia del foc en inseparabilitat.

472 Quest. Ramon, successió còm es assituada en eviternitat? – Sol. Les parts del cercle estàn en ell assituades sens començament mijà e fi de continua quantitat.

7. *De les questions de temps*

Questió. Ramon, temps en eviternitat estarà successivament? – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita.

474 Quest. Ramon, aquest temps de generació e corrupció, haurà fi? – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita.

475 Quest. Ramon, Antechrist en qual temps vendrà? – Sol. Lo Sol està en mig de les planetes per ço quels do virtut comunament, e laveniment de Jesu Christ està en lo mig del començament del mon e la fi per ço quels do compliment. Vendrà, donchs, Antechrist segons esta semblança, en la fi del mon per ço que sia contra les messes de Jesu Christ e que sia pus luny al seu naximent.

476 Quest. Ramon, Antechrist qui haurà tanta de sciencia e qui sabrà que ell fa[1] contra veritat e morrà en peccat per ço que farà, la qual mort sabrà e que en infern eviternalment estarà, per que farà mal? – Sol. Enaxí com Jesu Christ sàc a mort corporal per raó de vida eviternal, enaxí Antechrist saurà a mort[2] corporal per ço que saja a mort eviternal, e açò farà per ço que li sia pus contrari.

1. B, fara.—2. B, manca fins a l'altre mot *mort*.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, los sants còm se mouen dun loc en altre? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

478 QUEST. Ramon, infern en qual loc es? – SOL. Per ço com paraís e infern[1] son contraris per gran contrarietat, covè que lur distancia sia gran. Es, doncs, lo loc dinfern en lo cor[2] de la terra qui es pus luny al cel imperial que altre loc.

479 QUEST. Ramon, los dampnats còm son collocats en infern? – SOL. Ymaginà Ramon una alta[3] muntanya de brases qui estàn les unes sobre les altres.

480 QUEST. Ramon, los sants còm son collocats en paraís? – SOL. Ymaginà Ramon lo moviment[4] de les esteles el cel imperial ple de lugor.

14. *De les questions de les fulles del Arbre maternal, e primerament*

1. *De quantitat*

QUESTIÓ. Ramon, dix lo monge: qual es la major maternitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[5]

482 QUEST. Ramon, la moral quantitat de nostra Dona es tan gran com la natural? – SOL. La quantitat natural de la humanitat de Christ no es de la moral quantitat de nostra Dona.

483 QUEST. Ramon, la pietat de nostra Dona es major que colpa de peccador? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[5]

484 QUEST. Ramon, nostra Dona consira lo nombre dels homens salvats e dampnats? – SOL. Cascún dia prega nostra Dona son Fill que la faça mare de molts homens.

1. B, car infern e paradis.—2. A, cors.—3. A, altra.—4. B, lo moutanya.—5. B, a les fulles da. di.

2. *De les questions de qualitat*

QUESTIÓ. Ramon, les qualitats morals de nostra Dona quant son grans? – SOL. * Vé a la rúbrica damunt dita.

486 QUEST. Ramon, per que peccador ha colpa com ha desesperança per ço car lo seu peccat es gran? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

487 QUEST. Ramon, nostra Dona pot dir de no a negún peccador qui la prec ab contricció e amament? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

488 QUEST. Ramon, com los peccats sien tants e les virtuts sien tant poques en los homens, e Deus sia just, còm pot sostenir en lo mon tants mals homens? – SOLUCIÓ. Naturalment tota mare ha pietat de la passió de son fill.

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, qual es la major relació que Deus haja creada enfre .ij. persones? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

490 QUEST. Ramon, com ha Deus poguda crear major relació del fill e de mare? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

491 QUEST. Ramon, sens encarnació pogra Deus crear relació en tant gran majoritat damor que no la pusca crear major? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

492 QUEST. Ramon, qual es la major relació que pusca esser enfre misericordia e peccador? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, nostra Dona còm ha acció sobre els[1] demonis? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

* A, manquen dos fols. els 186 i 187: transcripció del m.s. B.

1. B, ells.

494 QUEST. Ramon, nostra Dona còm ha acció en son Fill qui es senyor de totes creatures? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

495 QUEST. Ramon, los peccadors còm han acció en nostra Dona? – SOL. La esperança quel peccador ha en nostra Dona, obliga nostra Dona a haver pietat.

496 QUEST. Ramon, nostra Dona ha passió per ço car son Fill es tant poc preat conegut e amat en lo mon? – SOL. Nostra Dona no ha passió per son Fill, car tant es exalçat en gloria e en bontat, que de negunes coses sajús ha necessitat; emperò ha passió ab[1] pietat dels peccadors qui en ella han esperança.

5. *De les questions de hàbit*

QUESTIÓ. Ramon, los habits de nostra Dona quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

498 QUEST. Ramon, nostra Dona ha tan fort en hàbit la justicia de son Fill com la sua misericordia? – SOL. Tant ama nostra Dona son Fill,[2] que egualment ama les sues obres; mas per ço com es obligada als peccadors qui en ella han esperança, prega son Fill per misericordia, e car es piatosa, nol prega de justicia qui puneys los peccadors.

499 QUEST. Ramon, nostra Dona usa simplament del hàbit de misericordia o ab mijà? – SOL. Si la esperança quels peccadors han en nostra Dona es estrument ab lo qual nostra Dona ha pietat, bés segueys que ab lenteniment ab lo qual entén son Fill, entena los peccadors e la esperança que han en ella.

500 QUEST. Ramon, sent Pere ha en hàbit tan gran sanctitat quen pusca tenir loc al seu vicari? – SOL. Ab la sanctitat de nostra Dona en la qual los peccadors han esperança, son molts homens salvats, e ab la sanctitat de lur esperança.

---

1. B, am.—2. B, repeteix *com la sua misericordia*.

6. *De les questions de situs*

QUESTIÓ. Ramon, nostra Dona còm està en lo cel? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

502 QUEST. Ramon, la voluntat de nostra Dona còm està assituada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

503 QUEST. Ramon, nostra Dona còm remembra los peccadors, ni còm entèn aquells qui en ella han esperança? – SOL. Lo Sol montiplica al foc sa calor[1] e sa lugor, e per açò es lo foc pus calt e pus luent en estiu que en hivern, lo qual Sol comparam a Jesu Christ en qui nostra Dona ha conexença daquells peccadors qui en ella han esperança.

504 QUEST. Ramon, nostra Dona està en peus en lo cel, o sèu? – SOL. Neguna figura es tant visible en seent[2] com en estant.

7. *De les questions de temps*

QUESTIÓ. Ramon, en aquell temps que nostra Dona fo concebuda, fo concebuda en peccat original? – SOL. Peccat e virtut son contraris, e en aquell temps que nostra Dona fo concebuda començà virtut pus fortment esser contrari a peccat, que en lo temps passat peccat esser contrari a virtut. Covén,[3] doncs, que nostra Dona sia estada concebuda sens peccat;[4] e vé a la rúbrica damunt dita.

506 QUEST. Ramon, nostra Dona, està tota hora en .j. temps en presencia de son Fill, com siaço que alscuns díen que devalla sajús per miracles e ajuda[4] a moltes persones? – SOL. Lo Sol no devalla sajús, emperò la sua virtut es causa a engenrar les flors els fruyts.

B, color.—2. B, sesent.—3. B, corregeix el texte amb afegidures marginals, així: e en aquell temps que nostra dona fo concebuda comensa virtut pus fort ment esser contrari a peccat que en lo temps passat [en lo qual comensa] peccat...: P, *et quare illo tempore quo domina nostra concepta fuit: virtus fortius incepit esse contraria peccato quam in tempore transacto. oportet...*—4. B, sens peccat [original].—5. P, *aut per iuuamina.*

507 QUEST. Ramon, nostra Dona remembra lo temps en que son Fill fou crucificat e mort? – SOL. Tant es la gloria gran de nostra Dona, que en quant sa gloria no remembra aquell temps, per ço que no haja dolor; mas en quant los peccadors han esperança en ella, remembra aquell temps a son Fill per ço que haja misericordia dels peccadors.

508 QUEST. Ramon, qual es lo pus noble temps que anc fos? – SOL. Lo pus noble temps que anc fos ni es ni serà, fo aquell en lo qual nostra Dona concebé son Fill; car en aquell sajustaren natura infinida e finida e fo feyt Deus home qui participa ab totes creatures.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, los peccadors qui en nostra Dona han esperança, còm estàn fills de nostra Dona? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

510 QUEST. Ramon, nostra Dona còm està en lo cel? – SOL. Ymaginà Ramon la estela de lalba qui denuncia laveniment del Sol.

511 QUEST. Ramon, nostra Dona on està en lo cel? – SOL. Ymaginà Ramon lassituament dels angels e dels sants en lo cel imperial, e sobre tots Jesu Christ e nostra Dona.

512 QUEST. Ramon, lo cors de nostra Dona qui es en lo cel, quil sosté? – SOL. Vol la voluntat, e es complit son voler.

15. *De les questions de les fulles del Arbre de Jesu Christ, e primerament*

1. *De quantitat*

QUESTIÓ. Ramon, la natura divina com sia infinida, còm pot participar ab quantitat? – SOL. Vé a les fulles damunt dites.

514 QUEST. Ramon, com la humanitat de Christ haja termenada quantitat, còm pot della tota la persona qui es Deu, esser vestida, la qual persona es infinida? – SOL. La divina voluntat, qui es la persona del Fill, vol[1] que tot lo Fill sia encarnat, el poder de Deu pot complir tot ço que vol la voluntat per ço car es infinit.

515 QUEST. Ramon, la divina natura de Jesu Christ qui es persona, còm està sens quantitat, e quel Fill sia encarnat e no lo Pare nil Sant Esperit? – SOL. La calor del pebre e de la flama, en quant calor, no es divisible.

516 QUEST. Ramon, com lo Fill sia incarnat e no lo Pare nil Sant Esperit, participen tant lo Pare el Sant Esperit ab la natura humana com fa lo Fill? – SOL. En essencia en qui no ha quantitat, no pot estar comparació de majoritat ni de menoritat.

2. *De les questions de qualitat*

QUESTIÓ. Ramon, Deus pot guanyar virtuts morals? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

518 QUEST. Ramon, Jesu Christ per ques lexà vendre ligar escarnir e crucificar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

519 QUEST.[1] Ramon, Jesu Christ per que no hac muller ni enfants? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

520 QUEST. Ramon, Jesu Christ per que fo pobre? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, qual es aquella major relació qui pot esser enfre Deu e creatura? - SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

522 QUEST. Ramon, es vera aquesta predicació: Deus morí? – SOL. Dix Ramon que la predicació es vera segons

1. P, *que est persona: vult.*—2. B, manca aquesta questió: traduïda de la versió P.

relació de mort humana, estant Deus aquell home qui morí.

523 QUEST. Ramon, es vera aquesta predicació: Deus ha presa natura humana e no home? – SOL. Dix Ramon que la predicació es vera per ço car de la natura humana feu Deus en sí metex home.

524 QUEST. Ramon, en Jesu Christ fas Deus de la humanitat home, o la humanitat fa Deus home? – SOL. Dix Ramon que en la encarnació no ha relació de hominificatiu e hominificable qui sien tant solament de la natura humana, car si ho fos seguiras que home se deyficàs e Deu homenificàs.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, en Jesu Christ còm estàn accions e passions? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

526 QUEST. Ramon, la natura divina hac passió en la crou? – SOL. Deu en quant home hac enayxí passió en la crou, com lànima de Christ en quant home; e vé a la rúbrica damunt dita.

527 QUEST. Ramon, en lo cors de Christ ha laygua passió per lo foc? – SOL. La passió que laygua ha per lo foc en lo cors de Christ, està enaxí en repòs, com està la passió de granea en repòs prenent de bonea bonitat.

528 QUEST. Jesu Christ ha passió car los lops tantes mengen de les sues ovelles? – SOL. Ha Jesu Christ passió de les sues ovelles ab caritat e pietat, e acció ab justicia ab la qual menaça als pastors qui no garden bé les ovelles.

5. *De les questions de hàbit*

QUESTIÓ. Ramon, en Jesu Crist fo hàbit de fè dementre que era en aquest mon? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

530 QUEST. Ramon, Jesu Christ hac neguna temptació a peccar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

531 QUEST. Ramon, Jesu Christ montiplica especies en entendre? – SOL. Tot enteniment qui montiplica especia es malaute.

532 QUEST. Jesu Christ oblidava dementre que era en est mon? – SOL. Enaxí com Deu en Jesu Christ membrava com a home, enaxí home en Jesu Christ membrava com a Deu.

6. *De les questions de situs*

QUESTIÓ. Ramon, lassituament de la natura divina e humana còm està en Jesu Christ? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

534 QUEST. Ramon, com la natura divina sia infinida, còm pot esser assituada en natura finida? – SOL. Enaxí com àngel qui passa per mijàn de .j. loc ad altre segons natura del loc e no segons natura de sí metex, enaxí la natura divina es assituada en natura finida segons la natura finida e no segons la natura de sí meteys; e vé a la rúbrica damunt dita.

535 QUEST. Ramon, com lo Pare el Fill el Sant Esperit sien una essencia indivisible, lo Fill e la natura humana còm poden esser en .j. assituament de persona? – SOL. Lenteniment del jutje entén en son judici veritat e la voluntat del jutje ama aquella veritat, e açò meteys es de la memoria qui la membra; e sol effatus pronuncía lo judici an aquells qui son defores, qui lo judici atenyen per manera de oyr sens quel común sèn no es divisible.

536 QUEST. Ramon, lo cors de Christ està vestit o núu? – SOL. Lo Sol denant lo qual està la nul, no tramet tant la sua semblança sajús com fa sens nul, ni en neguna visibilitat es tanta de benahuyrança com en la visibilitat del cors de Jesu Christ.

7. *De les questions de temps*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat e temps còm poden participar ensems? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

538 QUEST. Ramon, com Jesu Christ sia concebut e nat en temps, pot entendre oltre temps neguna cosa? — SOL. Enaxí com Deus sostenc passió en la crou en quant home, enaxí Jesu Christ home entén en quant Deu oltre temps, totes coses de Deu.

539 QUEST. Ramon, Jesu Christ en lo cel està tots temps en .j. loc? — SOL. Major gloria es de estar e de moure segons ben esser, que de la .j. tant solament.

540 QUEST. Ramon, Deus en qual temps fo encarnat? — SOL. Enaxí com virtut està en lo mig major que en los estrems, covenc quel temps en que Deus fo encarnat fos en lo mig del començament del mon tro a la fi, per ço que fos proporcionat ab major virtut.

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, Jesu Christ es en tot loc? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

542 QUEST. Ramon, la natura humana còm està en la divina, com siaço que en la divina no sia loc? — SOL. Pot lo poder, e es pogut; entén lenteniment, e es lentès; ama la voluntat, e es lamat.

543 QUEST. Ramon, la natura divina qui es infinida, còm està en la natura humana qui es finida? — SOL. La major virtut de lànima està en la virtut del cors qui es menor, e de lànima e del cors està una persona.

544 QUEST. Ramon, Jesu Christ còm està en lo cel? — SOL. Ymaginà Ramon lo Sol qui illumina les esteles.

16. *De les questions de les fulles del Arbre divinal, e primerament*

1. *De quantitat*

QUESTIÓ. Ramon, dix lo monge: com en Deu sia bonea una raó e granea altra, e açò meteys de eternitat poder e

les altres, còm poden esser sens quantitat? – SOL. Per ço car bonea granea[1] e les altres, son en un meteys nombre, no pot esser en elles quantitat, jassia que sien raons reyals;[2] e vé a les fulles damunt dites.

546 QUEST. Ramon, com lo Pare engendra lo Fill e nol Sant Esperit, e espira lo Sant Esperit e no espira lo Fill, còm pot esser la sua producció sens quantitat? – SOL. Lo foc desseca la teula e dissol la cera,[3] sens que la diversitat de la obra different per la differencia dels sobjects, no differencieja la virtut del foc.

547 QUEST. Ramon, la substancia de Deu còm pot esser estesa per tot ço que es dins lo firmament e defores, sens quantitat? – SOL. Extensitat de substancia esperitual no ha quantitat ni mesures pus que no ha figura de cercle quadrangle ni triangle, e deím que es estesa per ço que la entenam per tot.

548 QUEST. Ramon, la essencia divina còm pot esser comuna a totes .iij. les persones divines sens quantitat, com siaço que comunitat sia de molts? – SOL. La comunitat de la esencia està[4] per quantitat de nombre, don se sigueys pluralitat de persones; e vé a les fulles damunt dites.

2. *De les questions de qualitat*

QUESTIÓ. Ramon, les qualitats de Deu per que no son accidentals? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

550 QUEST. Ramon, Deus ama en Martí com es bo e no ama aquell com es mal. Lo seu amar per que no es accidental? – SOL. Si la cera fos teula, aytant bé la dessecara lo foc com desseca lo vidre el carbó.

551 QUEST. Ramon, com Deus sia bo per bonea e gran per granea, còm pot ell esser la sua bonea? – SOL. Si Deus no fos la sua bonea, no abastara granea infinida[5] a la

1. B, granea bonea.—2. B, naturals o reyals (cancel·lats amb una ralla els dos mots *naturals o*).—3. B, terra.—4. B, estesa.—5. B, manca fins al mot *finida* de la linia següent.

natura ne a la bonea, e fora finida, e açò meteys del seu poder infinit; lo qual defalliment fora mal e viciós.

552 QUEST. Ramon, lo Pare engendra lo Fill, e[1] car lo Pare el Fill son distinctes persones el Pare engendra de la sua bontat lo Fill, per que la bontat del Pare e del Eill no son dos bontats, e açò meteys de les altres raons? – SOL. Les raons e la natura son una cosa metexa en nombre per ço que la natura no sia bona e gran accidentalment; e car lo Pare engendra lo Fill de sa natura e de sa bontat infinitat e eternitat, està lo Pare .j. e altre[2] lo Fill per generació, e està una la natura e la bontat damdós[3] per infinitat e eternitat.

3. *De les questions de relació*

QUESTIÓ. Ramon, còm per les relacions de les dignitats divines covén esser producció de persones en la divina essencia? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

554 QUEST. Ramon, Deu en quant entén sí meteys Pare prodúu Fill, e en quant ama lo Fill espira lo Sant Esperit, e en quant entén sí meteys Deu no prodúu sí meteys. Demàn, doncs, per qual natura està per .j. entendre producció e per aquell meteys entendre no està producció, com siaço que en Deu no haja mas un entendre? – SOLUEIÓ. Lo foc ab una metexa calor fa diverses obres. Cové, doncs, que .j. sia lescalfar en comunitat e dell se seguesquen[4] molts escalfats per ço car les obres son moltes; e vé a la rúbrica damunt dita.

555 QUEST. Ramon, lo Fill el Pare san relativament, el Fill entén sí meteys e no prodúu lo Pare el Pare entén sí metex e prodúu lo Fill. Demàn: com en aquesta relació sia egual lentendre del Pare e del Fill, còm per lun entendre se siguesca[5] producció e per laltre no? – SOL. En la divina relació està aytant noblament repòs com producció; e vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, manca aquesta conjunció.—2. B, e laltre.—3. B, damdues.—4. B, se seguescha. —5. P, *sequitur*.

556 QUEST. Ramon, la divina relació còm pot esser activa e passiva sens natura[1] de accident? – SOL. Lo Pare sentén Pare Deu e per açò entén Fill Deu, e es lo Pare actiu el Fill passiu en lentendre; e car lentendre[2] es entès Deu, no pot esser aquella relació accidental, car si ho era no sería per aquell entendre entès Deu, com siaço que en Deu no pusca esser accident, e a ço concorren totes les dignitats; e vé a la rúbrica damunt dita.

4. *De les questions de acció e passió*

QUESTIÓ. Ramon, còm es la persona del Pare activa e la persona del Fill passiva? – SOL. Per ço com Deus se coneys aytant bo e aytant gran, e açò meteys de les altres raons, per agencia com per existencia, està activitat en lo Pare e passibilitat en lo Fill per ço que lobrar, ço es lo produyr, sia aytant gran com lestar.

558 QUEST. Ramon, com lo Pare sia actiu e lo Fill passiu, còm se converteys la passibilitat del Fill ab la activitat del Pare en una activitat espirativa? – SOL. Ama lo Pare lo Fill e ama lo Fill lo Pare, e per açò la passibilitat generable està amativitat en amar lo Pare.

559 QUEST. Ramon, lo Sant Esperit qui es pura passió del Pare e del Fill, còm està en pura acció? – SOL. La espirabilitat se converteys enaxí ab lamar lo Pare el Fill, com la generabilitat en amar lo Pare.[3]

560 QUEST. Lo Sant Esperit es materiable pus que es espirable? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

5. *De les questions de hàbit*[4]

QUESTIÓ. Demanà lermità a Ramon si en Deu ha hàbit? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, sens natuatur.—2. P, *in intelligere*.—3. B, corregelx la lliçó amb afegits marginals en el sentit de P, ço es: *cum amare spiritu sancto amante patrem et filium: sicut generabilitas conuertitur cum amare: filio amante patrem*.—4. B, que demanen si en deus ha abit.

562 QUEST. Ramon, si en Deu no ha hàbit, còm pot entendre? – SOL. Lenteniment de Deu es pur actu enaxí en entendre com en estar, e no ha necessari que la sua intellectivitat entena ab altre intelligible, mas ab lo seu qui es de la sua essencia; e per açò lenteniment divinal ha prerogativa sobre tot enteniment creat.

563 QUEST. Ramon, per que negues tu que en Deus no ha habits, com Deus sia bontat e bon, granea e gran, e en axí dels altres? – SOL. Dix Ramon que hàbit es aquella potencia natural en qui la potencia activa ab altra passiva pot obrar en lo seu propri pacient, axí com lo foc qui ha en hàbit calor, qui ab la sua calefactivitat pot obrar en son propri calefactible ab ajuda de la calefactibilitat del àer; e per açò diu hom que tot hàbit es accident e no actu pur, per ço car per sí meteys no pot haver obra sens ajuda daltre. E car Deus no ha necessitat de neguna cosa qui sia fora sí meteys e ha obra en sí meteys segons producció de persones divines, per açò nega hom en Deu habits, e diu hom que la sua bontat granea e les altres, son pur actu en estant e obrant.

564 QUEST. Ramon, si en Deu no fos producció de persones, foren en ell habits? – SOL. Dix Ramon que si en Deu no hagués producció de persones, covengra que les sues raons fossen habits e no actus purs: axí com lo seu poder qui no pogra possificar sí meteys, ni la sua eternitat eternar sí metexa, e fora lo poder possificant, el possificable estrany fora creatura[1] ab ajuda de la qual sagra a son propri possificable, e no hagra obra de poder en sí meteys; e açò meteys de eternitat e les altres.

6. *De les questions de situs*

QUESTIÓ. Demanà lermità a Ramon: com en Deu sien diverses persones en una metexa essencia, còm poden esser la una en laltra sens assituament? – SOL. Vé a situs.

---

1. P, *et potestas esset possificans et possificabilis creatura extranea.*

566 QUEST. Ramon, per que en Deu no pot esser assituament? – SOL. Per tal com en Deu cascuna persona es tota la essencia, no pot esser en ell assituament; e vé a la rúbrica damunt dita.

567 QUEST. Ramon, dix lermità: pus que situs no es en Deu, còm pot lumà enteniment atènyer la participació de les divines persones? – SOL. Per lo situs que Deus ha creat, pren lumà enteniment semblança en la qual ateny com cascuna persona es en laltra sens accidental assituament; e vé a la rúbrica damunt dita.

568 QUEST. Ramon, si situs no fos, pogra lumà enteniment percebre que en Deu poguessen esser diversès persones cascuna en laltra? – SOL. Ab punt transcendent passa lumà enteniment sobre situs * creat e sobre ses forces còm [1] lo Pare es en lo Fill com a engenrant e lo Fill en lo Pare com a engenrat, e còm lo Pare e lo Fill son en lo Sant Esperit com a espirants e lo Sant Esperit en ells com a espirat, e còm tots tres son [2] una essencia e natura sens composició.

7. *De les questions de temps* [3]

QUESTIÓ. Ramon, en aquell temps que Deus començà lo mon, començà en sí metex neguna novitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

570 QUEST. Ramon, còm pot [4] Deus començar lo mon sens neguna novitat de sí metex, volent ell produír lo mon en un temps lo qual [5] no havía volgut produír enans? – SOL. En aquell temps que Deus volc produír [6] lo mon, volc produír e crear temps lo qual no pot esser subject a neguna re qui fos denant ell; car si pogués esser, fora enans que fos, la qual cosa es impossible. [7]

---

* Reprèn el m.s. A.

1. P, *ad intelligendum quomodo*.—2. B, e tos tres son (A, sien).—3. A, afig *diuinal* en aquesta rúbrica i la qui vé.—4. B, poc.—5. A, la qual.—6. A, manca fins a l'altre mot *produir*.—7. B, ans... impossibol.

571 QUEST. Ramon, lo Pare engenra lo Fill el Fill romàn engenrable en eternitat, en la qual eternitat romàn engenrat; e açòs fa per manera de producció, so es a saber, de generabilitat[1] produír engenrat. E açò com pot esser sens temps? – SOL. En ço que lengenrant es eternitat e engenra de sí metex lengenrable, e lengenrar es pur actu, segueixse de necessitat eternar, en lo qual temps no pot estar.

572 QUEST. Ramon, Deus pogra crear lo mon eternalment? – SOL. Sil creant qui es eternal pogués crear lo mon de sa essencia e natura, bé pogra crear lo mon eternalment sens que en aquell crear no hagra començament ni temps; mas car Deus no pot[2] crear lo mon de sa natura ni de sa essencia, lo mon no pot reebre natura de eternitat ni pot esser començat sens temps. E açò metex de quantitat, la qual cové haver per ço car no pot esser de essencia de infinida substancia.[3]

8. *De les questions de loc*

QUESTIÓ. Ramon, Deus còm està sens loc e en loc? – SOL. Vé a loc de la rúbrica[4] damunt dita.

574 QUEST. Ramon, Deus, còm està en sí meteix? – SOL. Estant bonea en son bonificant, està en sí metexa.[5]

575 QUEST. Ramon, lo mon còm està en Deu collocat?[6] – SOL. La substancia finida es collocada en la infinida en quant en ella es termenada.

576 QUEST. Ramon, Deus està en infern? – SOL. Si Deus essencialment no estava en infern, covenría que la sua substancia[7] fos termenada e finida.

1. A, de produccio sens generabilitat.—2. B, poc.—3. A, de essencia infinida scible.—4. A, en loc e en loc. So. ue alloc de la rubrica (B, ve a la R.[a]).—5. A, sta bonea en son bonificant e sta en si metexa: P, *bonitate existente in suo bonificante bonificabili et bonificare existit in seipsa.*—6. B, com esta lo mon en deu collogat.—7. B, la substancia sua.

17. *De les questions de les fulles del Arbre exemplifical, e primerament*

1. *De quantitat elemental*

QUESTIÓ. Ramon, dix lo monge: la saviea e la justicia de Deu han egual poder? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[1]

578 QUEST. Ramon, la egualtat de predestinació e de franca voluntat, còm sentén? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.[2]

579 QUEST. Ramon, la voluntat e l enteniment del home, còm costreny la un l altre?[3] – SOL. Vé al exempli damunt de la dita rúbrica.[4]

580 QUEST. Ramon, l ome predestinat, pot [5] esser dampnat? – SOL. Vé al exemple damunt de la dita rúbrica.[6]

2. *De les questions del exemple de qualitat vegetal*

QUESTIÓ. Poma qui estàs en lo pomer, per que has appetit de devallar en la terra? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.[7]

582 QUEST. Ramon, la cirera que la truja menjava, per que plorava es reía?[8] – SOL. Cascún suppòsit plora en quant pert son nombre e riu en quant moltiplica sa especie.

583 QUEST. Ramon, per que les plantes majorment han vert color?[9] – SOL. Per ço car confusió es materia de privació e de generació, e color vert es pus confusa que altra, es[10] color vert pus general a les plantes que altra color.

584 QUEST. Ramon, per que les plantes lexen caer les fulles? – SOL. En axí ha la fulla appetit a moltiplicar sa es-

---

1. B, han eguall poder en los homens. ¶ S.° ve à les fulles da. di.— 2. B, de predistinacio e de francha libertat o uoluntat com senten (A, sesten). ¶ S.° ve a la R.ª da. di.—3. A, al altre.—4. B, ve a les fulles da. di.—5. A, com pot.—6. B, a les fulles da. di.—7. B, al exempli da. di.—8. B, e reya.—9. B, color uert.—10. B, es pus comfusa color que altra. E es.

pecia, com lo fruyt; e vé al exemple de la rúbrica damunt dita.[1]

3. *De les questions del exemple de relació sensual*

QUESTIÓ. Ramon, per que son tants homens peccadors? – SOL. A Deu tan solament se cové honor, e cascún hom la vol haver.

586 QUEST. Ramon, gran bonea on se troba? – SOLUCIÓ. Vé al exemple de la rúbrica[2] damunt dita.

587 QUEST. Ramon, qual es lo major treball qui sia en est mon? – SOL. Negún treball es major en est mon, com es conservar honrament; e vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

588 QUEST. Ramon, qual sèn requer major honrament? – SOL. Effatus e auditus procuren fama, la qual los homens desiren més que altra cosa.

4. *De les questions del exemple de acció e passió ymaginals*

QUESTIÓ. Ramon, còm estàn los homens obstinats enfre acció e passió? – SOL. Vé al exemple damunt de la rúbrica dita.

590 QUEST. Ramon, la passió que dona contricció, còm es bona? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

591 QUEST. Ramon, lome peccador còm pot mortifficar son peccat? – SOL. Vé al exemple damunt de la dita rúbrica.

592 QUEST. Ramon, com les penes dinfern sien tan grans,[3] per que los peccadors nan tan poca paor? – SOLUCIÓ. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

5. *De les questions del exemple del hàbit humanal*

QUESTIÓ. Ramon, per que Deus sosté que un home sia sotsmès daltre, com siaço que abdós sien semblants en es-

1. B, a la R.ª e al exempli da. di.—2. B, a la R.ª *(et sic de ceteris)*.—3. B, sien molt grans.

pecie e en natura?[1] – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

594 QUEST. Ramon, per que dona bella es ergullosa per sa bellea, e dona bona no es ergullosa per sa bontat, com siaço que bonea sia pus bella que cara de dona?[2] – SOL. Neguna bonea moral participa ab peccat.

595 QUEST. Ramon, bonea moral còm està en hàbit? – SOL. Lome qui es bo moralment, ha en hàbit bontat en quant segueix[3] la natura e raó de bontat ab la qual prodúu bé en alguna substancia bonificable.

596 QUEST. Ramon, colpa còm es hàbit per peccat? – SOL. Per privació de lum està hàbit dombra,[4] e per hàbit de peccat està hàbit de colpa.[5]

6. *De les questions del exemple de situs moral*

QUESTIÓ. Ramon, qual es lo major assituament de rey? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

598 QUEST. Ramon, lo rey qui es blastomat en la cadira, per ques riu? – SOL. Sils ulls del mal rey oíssen ço que diu lo seu poble dell, ja nos riurien[6] per corona daur ni per belles vestidures.

599 QUEST. Demanà lermità a Ramon si lanell[7] del rey es tan bell com les forques. – SOL. La justicia del rey no es tan bella en lanell com en les forques.

600 QUEST. Ramon, bellea corporal per que està mills en rey que en altre home? – SOL. Bellea de justicia e de saviea e de fortitut e de caritat e de cara[8] e de persona, han major concordança en rey que en altre home.

7. *De les questions del exempli de temps imperial*

QUESTIÓ. Ramon, per quels homens han desig en haver infants? – SOL. Si los homens soveny[9] consiraven ço que la

1. B, manca *e en natura*.—2. B, que la cara de la dona.—3. A. se segueix.—4. B, de luu esta habit en ombra.—5. A, la colpa.—6. B, nos rieren.—7. A, al anell.—8. B, de carn: P, *carnis*.—9. A, manca *soveny*.

filla del rey dix a son pare, ja non hauríen gran desig;[1] e vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

602 QUEST. Ramon, per quel pare vol que son fill sia millor[2] que ell e el fill ho desira esser? – SOL. Per ço car lo fill es pus prop,[3] segons temps, a la fi del món quel pare, en la qual fi son les messes de perfeccions, naturalment desira lo fill esser millor quel pare el pare ho vol; e en açò es significat que encara seràn moltes de santes persones.

603 QUEST. Ramon, per quel rey desirava més que de son linatge se seguissen molts reys que daltre linatge? – SOL. Naturalment perfecció està en dues coses, ço es en estar e obrar,[4] e per ço los homens naturalment requiren esser e que de lur esser se seguisca altre esser; e açò successivament, com siaço que tota causa am son effectu segons raó natural.

604 QUEST. Ramon, la fembra qui ha hagut fill ab tan gran treball que a prés de mort nes venguda, per que consent a son marit còpula carnal? – SOL. Oblidense[5] dolors e plaers son desirats.

8. *De les questions del exemple de loc apostolical*

QUESTIÓ. Ramon, poder saviea e voluntat, còm poden esser sens loc en bontat? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

606 QUEST. Ramon, egualtat està loc o subject per lo qual poder saviea voluntat son eguals[6] en bontat en la substancia esperitual? – SOL. Enaxí es egualtat loc a moltes formes eguals, com loc en la poma a molts elements e la poma a lur composició.

607 QUEST. Ramon, les divines formes còm poden esser les unes en les altres sens loc? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, que .i.ª filla de rey dix a son pare ia non (A, no) aurien desig gran.—2. B, malor.—3. A, es prop.—4. B, so es assaber en estar e en obrar.—5. A, consent al hom... obliden.—6. B, egals son.

608 QUEST. Ramon, lo tot com es collocat en ses parts e les parts en ell? – SOL. Vé al exemple damunt de la dita rúbrica.

9. *De les questions del exemple de quantitat celestial*[1]

QUESTIÓ. Ramon, quantitat en qual figura ha més de virtut? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

610 QUEST. Ramon, lo Sol es major que la Terra? – SOL. Si l Sol illumina la terra per dretes linyes[2] segons les mesures que han fetes los antics, es major que la Terra; emperò si illumina la Terra, illumina en Venus[3] en Venus en Mercuri en Mercuri la Luna e la Luna lo foc el foc[4] làer e làer laygua e laygua la terra, illumina lo Sol la Terra moltiplicant lo Sol la especia de la resplandor, e pot esser molt menor que la Terra, axí com la flama de la candela qui es menor que la cambra e illumina la cambra moltiplicant sa especia.

611 QUEST. Ramon, lo Sol per que apar[5] major en lo matí que en lo migdia? – SOL. En lo matí son les vapors de la terra de pus grossa materia que en lo migdia, en la grossea de les quals lo foc moltiplica majorment sa semblança, que en les menys grosses.

612 QUEST. Ramon, per que lo Sol es pus calt en hora de vespres que en tercia? – SOL. En axí com lo Sol moltiplica al foc sa calor, moltiplica a ell sa secor, la qual ha major on pus luny es lo Sol a la tercia[6] qui es de la complecció del àer.

10. *De les questions del exemple de qualitat angelical*

QUESTIÓ. Ramon, lo demoni per que procura lo peccat dels homens, pus sab que per lo peccat dells haja[7] major pena? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

1. D'ací en envant les rúbriques corren iguals en A, B, P. — 2. B, linyens. — 3. P, *illuminando uenus*. — 4. A, en mercuri la luna lo foc el sol. — 5. A, lo sol apar. — 6. A, terra. — 7. B, [pusque sab que per aquells] a.

614 QUEST. Ramon, lo foc de que viu? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

615 QUEST. Ramon, per que son les febres? – SOLUCIÓ. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

616 QUEST. Ramon, per que lo demoni no fa bé? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

11. *De les questions del exemple de relació eviternal*

QUESTIÓ. Ramon, per que pinten los pintors qui son enfre nos, los demonis en figura negra, e aquells qui son en India en figura blanca? E per quels pinten de leja figura? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

618 QUEST. Paradís, per que plores? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

619 QUEST. Ramon, per que paradís maley lo lop qui tolc a una regina son fill? – SOL. Vé a la rúbrica del exemple damunt dit.

620 QUEST. Ramon, per que van més homens en infern que en paradís? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

12. *De les questions del exemple de acció e passió maternal*

QUESTIÓ. Ramon, com lo mon sia de Deu, per que soffer quels lops menuguen les ovelles? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

622 QUEST. Ramon, per que es Esgleya? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

623[1] QUEST. Ramon, per que es religió? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

624 QUEST. Ramon, lo[2] peccador, ha acció en nostra Dona e nostra Dona en son Fill? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

---

1. A, manca aquesta questió.—2. B, manca l'arficle *lo*.

13. *De les questions del exemple de hàbit cristinal*

QUESTIÓ. Ramon, es una ydea o son moltes? – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

626 QUEST. Ramon, hàbit de sciencia, de que viu? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

627 QUEST. Ramon, com entén hom una cosa ab altra? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

628 QUEST. Ramon, necessitat e contingencia còm son differents e còm son una cosa metexa? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

14. *De les questions del exemple de situ divinal*

QUESTIÓ. Ramon, per que dix lo no savi en son cor que Deus no es? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

630 QUEST. Ramon, Deus còm està? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

631 QUEST. Ramon, Deus sens que no fos trinitat, pogra esser? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

632 QUEST. Ramon, qual manera deu hom tenir en disputar e en provar la fe catòlica? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.*

* En aquesta sèrie de *questions de les fulles*, on els m.ss. A i B segueixen un orde d'exposició diferent, es natural que hi haja, com hi ha en realitat, moltes variants en el m.s. B, tant en les RÚBRIQUES (que repeteixen sempre el nom de l'Arbre a que corresponen, v. g. De *les questions de acció e passió* del Arbre maternal) com en les CITES de referencia en les *solucions:* variants que no hem anotades p'el seu caràcter accidentalissim i per tal d'evitar una prolixitat inútil.

VI

De les questions de les flors[1]

1. *Del Arbre elemental*

QUESTIÓ. Ramon, les flors dels elements quals son? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

2 QUEST. Ramon, los estruments naturals quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

3 QUEST. Elementar còm es estrument[2] de elementant elementat? – SOL. En escriure es la ploma estrument del agent e pascient;[3] e vé a la rúbrica damunt dita.

4 QUEST. Ramon, ignificar es estrument al escalfat o al escalfar?[4] – SOL. La ploma es estrument substancial a la letra, el seu moviment es accidental.

5 QUEST. Ramon, ignificar es estrument a vegetar lo pebre o ad escalfar? – SOL. Ignificar es estrument de elementar e per ço es estrument de la substancia del pebre, la qual substancia es de son estrument; e escalfar es estrument de la calor del pebre, e la calor del pebre es de son estrument.

6 QUEST. Ramon, ignificar es estrument de calor sentir[5] o escalfar? – SOL. Ignificar es estrument substancial qui mou la substancia a sentir, e lescalfar es estrument accidental qui mou la substancia a calor, e el sentir es la flor don nex lo sentir escalfat[6] per calor e elementat per lo foc e sensat per sentir.

---

1. B, *afig:* e primerament.—2. A, que es strument.—3. B, he del passient.—4. B, a escalfat o escalfar.—5. B, es estrument (A, struments) substancial de sentir calor.—6. B, es la flor (A, calor) don neys lo sentit (P, *sentitum)* e scalfat.

7 QUEST. Ramon, lo foc còm es estrument a ymaginar? – SOL. La flama del foc es visible e la sua calor es sensible: es, doncs, lo foc estrument a ymaginar[1] en quant dispòn lobject sensible, del qual la ymaginació trau semblança ymaginable.[2]

8 QUEST. Ramon, lo foc còm es estrument a entendre? – SOL. Lo foc procura la flama qui es visible, el sèn pren aquella visibilitat la semblança de la qual pren la ymaginació, e aquella semblança pren lenteniment de la ymaginació,[3] de la qual vest son entendre.

9 QUEST. Ramon, al[4] home qui ha set còm es lo foc estrument a la voluntat qui desira aygua freda? – SOL. Lo foc moltiplica sa calor e secor en la vegetativa, e la vegetativa dona aquella moltiplicació a la sensitiva, e la ymaginativa pren la semblança daquella moltiplicació e la semblança de la passió, e abdues les semblances dona al enteniment, les quals semblances lenteniment representa a la voluntat la qual elig appetit daygua freda contra la moltiplicació.[4]

10 QUEST. Ramon, còm se fa individuació de substancia e sustentació de especie? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

2. *De les questions de les flors del Arbre vegetal*

QUESTIÓ. Ramon, la flor del pomer es visible per la elementativa o per la vegetativa?[5] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

12 QUEST. Ramon, la flor còm es estrument del fruyt? – SOL. En la espera de la Luna cullen los elements influencia dels corses celestials, e aquella influencia cullen los fruyts de les flors.

---

1. B, ymaginacio.—2. B, e ymaginabla.—3. B, manca *de la ymaginació.*—4. B, en.—5. B, contra lacces muntiplicat: P, *contra sitim multiplicatam.*—5. A, manca *per la elementativa o per la vegetativa.*

13 QUEST. Ramon, en la flor del pomer està la poma en potencia o en tot larbre? – SOL. En la flor se cullen totes les potencialitats de les altres parts del arbre.

14 QUEST. Ramon, per que les flors han més de odor que les fulles? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

15 QUEST. Ramon, les flors per que no estàn tant en larbre com les fulles? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

16 QUEST.[1] Ramon, les flors per que han pus intensa color que les fulles? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

17 QUEST. Ramon, la figuera per que no ha[2] flors? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

18 QUEST. Ramon, per que les figues son pus plaents[3] a menjar quels altres fruyts? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

19 QUEST. Ramon, lo fruyt neix de la poma successivament o in instant? – SOL. En tota moltiplicació de moviment cové estar successió.

20 QUEST. Ramon, de la flor quals parts del arbre naxen enans en los fruyts?[4] – SOL. Enans covenen esser los fonaments de la cambra que les sues parts, e les parts quel tot.

3. *De les questions de les flors del Arbre sensual*

QUESTIÓ. Ramon, les flors del Arbre sensual quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

22 QUEST. Ramon, en lArbre sensual qual actu es pus general? – SOL. Enaxí com en lo pebre es pus general actu escalfar[5] quels actus de les altres qualitats, enaxí en lArbre sensual es pus general actu sentir quels actus dels altres arbres.[6]

23 QUEST. Ramon, los ulls com son estruments a veer? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. A, manca aquesta questió. – 2. B, fa. – 3. B, les figues per que son pus plaens. – 4. B, en lo fruyt. – 5. A, a escalfar. – 6. A, obres.

24 QUEST. Ramon, lo foc còm es estrument als ulls[1] e a veer? – SOL. Lo foc es estrument als ulls per elementació e a veer per lugor.

25 QUEST. Ramon, la vegetativa còm es estrument als ulls e a veer? – SOL. La vegetativa es estrument als ulls per vegetar e a veer per especificar les especies quis pertanyen a veer, axí com especifica en nodrir la sanc a les venes els molls als ossos.[2]

26 QUEST. Ramon, la sensitiva còm es estrument als ulls e a veer? – SOL. La sensitiva es enaxí estrument als ulls en sensant, com la elementativa en elementant e la vegetativa en vegetant; e es enaxí estrument a veer per sentir, com lo foc per illuminar e la vegetativa per degerir.

27 QUEST. Ramon, veer còm es estrument a vist? – SOL. Veer es actu de la potencia activa qui en ell pren la semblança de la potencia passiva.

28 QUEST. Ramon, per que en los ulls ha moltes gonelles?[3] – SOL. La moltiplicació de la especia se fa en donant sa semblança una potencia a altra. Per ço lo centre dels ulls significa lo Sol qui dona sa semblança an Venus, e les gonelles signifiquen les altres planetes e esperes qui prenen les semblances.[4]

29 QUEST. Ramon, los homens per que han plaer en veer belles figures e desplaer en veer leges figures? – SOL. Los ulls e la voluntat han en bellea concordança e en legea contrarietat, car no vol la voluntat quels ulls vegen leges coses. E en est pas es significat que la voluntat naturalment es bella.[5]

30 QUEST. Ramon, per que los ulls son majorment[6] de la color de laygua e de la terra que de la color del foc[7] ni del àer? – SOL. En veer son enaxí la color de

1. A, strumens als uulls *(passim)*.—2. P, *sicut in nutriendo specificat sanguinem venis et medullam* (B, els meolls) *ossibus*.—3. A, molgonelles: P, *plures tunice*.—4. A, les altres planetes e semblances.—5. B, bellea.—6. A, los homens son mayor.—7. B, que del foc.

laygua e de la terra estruments a la color del foc e del àer, com lo moviment[1] del martell al moviment del clau en obrar.

4. *De les questions de les flors del Arbre ymaginal*

QUESTIÓ. Ramon, les flors del Arbre ymaginal quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

32 QUEST. Ramon, ymaginar còm es instrument de elementar? – SOL. Ab ymaginar delectació de menjar e de beure mou la ymaginació la sensitiva a sentir appetit de menjar e de beure, e la sensitiva mou la vegetativa a vegetar, e la vegetativa la elementativa a elementar; e vé a la rúbrica damunt dita.

33 QUEST. Ramon, la ymaginativa[2] còm es instrument a ymaginar? – SOL. Moltiplica la ymaginativa semblances de moltes coses, e ab totes ymagina la semblança del ymaginat desirat a esser sentit o entès.

34 QUEST. Ramon, com la ymaginativa ymagina castell o ciutat o altre object, còm ymaginar està instrument? – SOL. Lo moviment de la mà es instrument al moviment del martell, lo qual moviment de la mà es al appetit instrument[3] de la voluntat qui mou la mà per ço quel martell mova lo clau. Dix lo monge a Ramon que ell no entenía aquella solució, e Ramon dix al monge que ymaginàs e consiràs lo moviment que ha[4] la volentat, la ymaginació, la mà, lo martell, al clau, lo qual moviment ajusta la ymaginació de moltes semblances qui son moltes gonelles[5] de les quals vest son ymaginar; e vé a la rúbrica damunt dita.

35 QUEST. Ramon, la vestigia del peu, còm es instrument a ymaginar lo peu? – SOL. Cascún effectu significa sa causa[6] ab sa semblança.

---

1. A, manca fins a l'altre *moviment*.—2. B, elementativa.—3. B, es estrument al apetit.—4. B, han.—5. A, manca *gonelles*.—6. A, semblanca.

36 QUEST. Ramon, per que la vestigia del peu no es instrument a ymaginar la color del peu? – SOL. La ymaginació prenent la vestigia del peu, no pren semblança de color en la causa, mas tan solament en lafectu, e açò es[1] car los ulls no prenen per la vestigia qual peu[2] en nombre.

37 QUEST. Ramon, la ymaginació còm moltiplica ymaginar de moltes especies? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

38 QUEST. Ramon, de ymaginar còm se seguex ymaginat? – SOL. Enaxí com de vegetar se seguex vegetat e ymaginació pren aquella semblança del antecedent e del conseguent, enaxí se segueix de ymaginar ymaginat.

39 QUEST. Ramon, ymaginar es moral instrument o natural? – SOL. Dix Ramon que ymaginar es instrument natural dedins la ymaginació e moral defores.

40 QUEST. Ramon, ymaginació comença enans son ymaginar en sa natura o en ses moralitats? – SOL. Lagent natural enans comença a les prop parts que a les lunyades[3] segons appetit, e comença enans a les lunyadaries segons necessitat.

5. *De les questions de les flors del Arbre humanal*

QUESTIÓ. Ramon, les flors del hom quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

42 QUEST. Ramon, còm estàn en hom elementar flor, e axí meteix[4] de vegetar sentir e ymaginar? – SOL. Hom es elementatiu en quant engenra altre hom, cor de elementar produú elementat, e per ço es la sua flor elementar qui es instrument daquell produiment lo qual es de son instrument meteix; e lome es vegetatiu en quant lo pare dona[5] al fill

1. B, es per so.—2. A, que ha lo peu.—3. B, a les props parts que a les lunydaries.—4. B, en home *(passim)* com estan elementar flor. E asso meteys.—5. A, lo pare part dona.

la potencia vegetativa per engenrar e vegetar; e es sensitiu en quant dona a son fill la potencia sensitiva, e açò metex de la ymaginativa. Son encara per altra manera les flors en hom, axí com en Martí qui es elementatiu vegetatiu e sensitiu en quant transmuda la vianda que pren, en sa especia;[1] e es ymaginatiu en quant usa de ymaginar.

43 QUEST. Ramon, la ànima den Martí, còm fa lo seu cors[2] elementar vegetar e sentir? – SOL. Les naturals parts qui son en en Martí[3] de part la elementativa, totes hic son per entenció que sia hom daquelles parts; e açò metex de la vegetativa sensitiva e ymaginativa. Son, doncs,[4] per sí metexes dispostes a esser parts dome, e la ànima racional aplicales e posales en lactu, participants aquelles parts ab les sues parts formals dispostes a esser parts de hom,[5] e del mesclament dabdues les disposicions,[6] la una activa e laltra passiva, resulta hom qui usa de les parts e de cascuna segons sa natura.[7]

44 QUEST. Ramon, en hom ha calor, e per conseguent escalfar. Aquell escalfar es[8] instrument del foc, de la ànima, o del hom? – SOL. En escriure la voluntat mou la mà e la mà mou la ploma, e hom[9] mou la voluntat la mà e la ploma.

45 QUEST. Ramon, lome homenifica sí metex? – SOLUCIÓ. Lo fill no pot homenificar sí metex en esser hom, cor si ho faía[10] sería pare de sí metex; emperò ha en sí metex homenificar enaxí com ha en sí metex veer, usant de ses parts segons que elles son instruments a ús de hom.[11]

46 QUEST. Ramon, home còm ha racionar? – SOLUCIÓ. Ha hom racionar usant de les[12] parts de la ànima racional segons lur offici, axí com ha sentir usant[13] de les parts del sèn segons lur offici.[14]

---

1. B, en si especia.—2. A, cor.—3. A, que son en marti.—4. B, donques.—5. B, part de home.—6. B, damdues les dispoitions.—7. B, de les (A, ses) parts e de cascuna segons la sua natura.—8. A, e per conseguent escalfal es.—9. B, el home.—10. A, que en esser hom cor si no [ho] fehia.—11. B, usan de ses parts segons que elles son estrumens a hus de home.—12. A, ses.—13. A, usar.—14. A, *afig:* axi com.

47 QUEST. Ramon, hom còm ha mèrit moral?[1] – SOLUCIÓ. Hom ha mèrit moral virtuós[2] usant de ses parts segons lur offici,[3] e viciós com usa daquelles contra lur offici; e vé a les flors del Arbre[4] moral.

48 QUEST. Ramon, hom còm viu? – SOL. Lo lum de la lantea viu del oli.

49 QUEST. Ramon, hom còm mor? – SOL. Defall loli de la lantea e mor lo lum.[5]

50 QUEST. Ramon, hom per que es? – SOL. Hom es per dues maneres: la primera es formal e natural en quant hom es de ànima e de cors; la segona[6] es final e moral, ço es a saber, per amar Deu e conèxer, membrar, loar e servir, e per ço son morals virtuts carreres de la fi e de la obra per la qual hom vé a benauyrança.

6. *De les questions de les flors virtuoses de la primera part del Arbre moral*[7]

QUESTIÓ. Ramon, les flors de virtuts quals son? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

52 QUEST. Ramon, per que merits son flors de virtuts? – SOL. Guardó es consequencia[8] de mèrit, enaxí com la poma qui es consequencia de la flor del pomer.

53 QUEST. Ramon, mèrit de que es? – SOL. Es mèrit de coses degudes segons la fi per que son, e encara com hom no vol usar contra aquella fi.

54 QUEST. Ramon, per que es mèrit?[9] – SOL. Mèrit es en dues maneres: la una es per ço com[10] hom usa de les natures de les parts de que es e no contra lur natura, laltra es per ço que Deus haja occasió en donar gloria als homens virtuoses.

---

1. B, manca fins a l'altre mot *moral*.—2. A, uirtuts.—3. B, manca fins a l'altre mot *offici*.—4. B, e ue al arbre.—5. B, defall loli (A, oli) e mor lo lum de la lantea.—6. A, sua.—7. B, de les flors de uirtuts del arbre moral: A, *afig:* e primerament de la flor de justicia.—8. A, consequencia conseguent.—9. B, merit per que es.—10. B, cont.

1. *De les questions de la flor*[1] *de justicia*

QUESTIÓ. Ramon, la flor de justicia qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

56 QUEST. Ramon, jutjar de que viu? – SOL. Enaxí viu jutjar de bon entendre[2] e amar, com veer viu de color e escalfar de calor e home per menjar.

57 QUEST. Ramon, jutjar per que es? – SOL. Es jutjar per ço que sia enfre Deu e home, e home e home, pau, e per ço que Deus haja occasió de perdonar.

58 QUEST. Ramon, còm viu jutjar de bon entendre e amar? – SOL. En virtut los uns habits viuen dels altres, ab los altres, per[3] los altres e en los altres, e aquell viu de tots en aquell temps que[4] usa de son offici.

2. *De les questions de la flor*[5] *de prudencia*

QUESTIÓ. Ramon, la flor de prudencia qual es? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

60 QUEST. Ramon, saber còm es virtut moral? – SOLUCIÓ. Es virtut moral amant hom saber les fins de les coses per ço que daquelles sapia usar.

61 QUEST. Ramon, haver conexença de Deu e de la sua trinitat, incarnació, e de les sues altres obres, pot aquella conexença esser vici? – SOL. En conèxer Deu e les sues obres no pot hom esser viciós si doncs no ama hom menys Deus e les sues obres que neguna altra cosa.

62 QUEST. Ramon, saber de que viu? – SOL. Viu saber enaxí de supposició, com la planta de laygua qui la rega, e viu de frequentació de estudi[6] e de raons ostensives.

3. *De les questions de la flor de fortitut*

QUESTIÓ. Ramon, la flor de fortitut qual es? – SOL. Vé la rúbrica damunt dita.

---

1. B, de flors.—2. A, de be e merce.—3. B, e am los altres e per.—4. B, de que.—5. A, les flors.—6. A, de frequentancia e de studi.

64 QUEST. Ramon, la flor de fortitut còm es? – SOLUCIÓ. Enaxí com es la letra, movent la voluntat la mà e la mà la ploma e la ploma la letra a aquelles[1] figures defores que dins son ymaginades e concebudes, enaxí es lo mèrit de fortitud en fortificar les costumes bones dedins[2] concebudes en los habits de virtuts.

65 QUEST. Ramon, lo mèrit de fortitut qual utilitat aporta? – SOL. Fortitud aporta victoria fama pau, e en laltra vida confirmació de eviternal repòs.[3]

66 QUEST. Ramon, fortitud pot esser vençuda? – SOLUCIÓ. Neguna cosa venç fortitut sino home[4] de qui ella es part, lo qual la venç en quant no vol usar della.

4. *De les questions de la flor[5] de temprança*

QUESTIÓ. Ramon, la flor de temprança qual es? – SOLUCIÓ. Vé a la flor de la rúbrica[6] damunt dita.

68 QUEST. Ramon, temprança per que ha mèrit? – SOL. Enaxí com hom ha colpa en auciure home, enaxí ha mèrit virtuós en sustentar[7] home.

69 QUEST. Ramon, temprança per que es més atribuida[8] en menjar que en altra flor?[9] – SOL. Enaxí com cascún element ha pus propri subgect en usar més de sa qualitat en .j. subgect[10] que en altre, enaxí cascún hàbit virtuós ha pus propi subgect en quant usa més en aquell[11] de sa qualitat que en altre.

70 QUEST. Ramon, temprança còm la pot hom entendre e ymaginar en menjar parlar despendre e en les altres flors, com siaço que hom no la pusca[12] veer ni tocar? – SOL. Ab les passions malaltes ha hom conexença de les formes sanes.

---

1. A, e aquells.—2. B, de deus.—3. B, e fama e pau. e en altra uida confermacio de euiternal (A, eternal) repos.– 4. B, uens (A, uencs) fortitudo *(passim)* sino lome.—5. B, de flor *(et sic de ceteris)*.—6. B, ue a la R.[a]—7. B, en occiure home ha merit uirtuos en sostentar.—8. B, es atribuida mes.—9. A, altra cossa flor.—10. A, en subgect *(usual)*.—11. A, aquella.—12. B, nol pusca.

5. *De les questions de la flor de fe*

QUESTIÓ. Ramon, la flor de fe qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

72[1] QUEST. Ramon, fe com dura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

73 QUEST. Ramon, qual es pus nobla flor, creure[2] o entendre? – SOL. En lentendre qui entén veritat de Deu ha major granea de bontat que en lo creure qui creu veritat de Deu, en lo qual creure ha major granea de bontat que en lentendre qui entén que bou e ase no son duna especia.

74 QUEST. Ramon, lo mèrit que hom ha per fe, es tan gran com lo mèrit que hom ha per entendre? – SOL. Negún home malalt pot fer tan gran serviy com home sà.[3]

6. *De les questions de la flor desperança*

QUESTIÓ. Ramon, la flor desperança qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

76 QUEST. Ramon, esperar còm està enfre jutjar e perdonar? – SOL. Tot hom ha mèrit qui coneix ab contricció son falliment e ha plaer quen sia fet[4] jutjament, del qual plaer se segueix perdonament.

77 QUEST. Ramon, en esperar, qual virtut ha ab ell major venyança?[5] – SOL. Justicia e caritat aporten jutjar e perdonar de necessitat per esperar.

78 QUEST. Ramon, com hom mor,[6] on va esperança? – SOL. Los secundaris instruments son per ço anichilats aprés la mort, car en laltra vida no son necessaris.

7. *De les questions de la flor de caritat*

QUESTIÓ. Ramon, la flor de caritat qual es? – SOL. Vé a la flor de la rúbrica[7] damunt dita.

---

1. A, manca aquesta questió.—2. B, la pus nobla flor o creure.—3. B, seruiy (A, seruir) com lome san.—4. B, e a plaser *(passim)* quen sia feyt.—5. P, *concordantiam.*—6. B, es mort.—7. B, ue a la R.ª.

80 QUEST. Ramon, les gonelles damar quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

81 QUEST. Ramon, per que es amor major[1] per donar que per pendre? – SOL. Lo foc es pus noble e pus fort per escalfar que per dessecar.[2]

82 QUEST. Ramon, desamar vici es tan nobla flor com amar virtut? – SOL. Negún conseguent es tan noble com son antecedent.[3]

7. *De les questions de les flors vicioses de la segona part del Arbre[4] moral*

QUESTIÓ. Ramon, les flors de vicis quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

84 QUEST. Ramon, peccat de que es? – SOL. Peccat es de desviament mijà e començament[5] de la fi per que son.

85 QUEST. Ramon, colpa on comença? – SOL. Colpa comença en ociositat de raons contra diligencia de virtut.

86 QUEST. Ramon, la consequencia de colpa[6] qual es? – SOL. La consequencia de colpa es enaxí pena, com consequencia de virtut moral gloria.[7]

87 QUEST. Ramon, elementar vegetar sentir ymaginar, com son de colpa vestits? – SOL. En la privació de la fi es lo perdiment dels instruments.

88 QUEST. Ramon, membrar còm es peccar? – SOLUCIÓ. Membrar Deu e no ell amar[8] per sa bontat, es peccar.

89 QUEST. Ramon, entendre còm es peccar? – SOLUCIÓ. Entendre peccat e no desamarlo es peccar, e per ço null hom no deu recontar lo peccat que ha fet en rient, mas ab contricció e dolor.

90 QUEST. Ramon, amar còm es peccar? – SOL. Amar es peccat adoncs quant es actu de la voluntat sens caritat.

1. B, amar es maior.—2. B, descequar.—3. A, com antecedent.—4. B, de uicis del arbre.—5. P, *ex deuiatione principii et medii.*—6. A, manca fins a l'altre mot *colpa.*—7. B, es gloria.—8. B, e no amar deu.

91 QUEST. Ramon, temor còm es peccat? – SOL. Temor es peccat adoncs com no es consequencia d'amar vestit de caritat.

92 QUEST. Ramon, consciencia, còm es peccat? – SOLUCIÓ. Consciencia es peccat com es sens contriccionar.[1]

8. *De les questions de les flors del Arbre imperial*

QUESTIÓ. Ramon, les flors del príncep quals son? – SOLUCIÓ. Vé a les flors de la rúbrica[2] damunt dita.

94 QUEST. Ramon, jutjar e injutjar[3] en qui pus poden esser? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

95 QUEST. Ramon, honrar e desonrar[4] en qui poden pus alt pujar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

96 QUEST. Ramon, gloriejar e turmentar en qui poden majors estar?[5] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

97 QUEST. Ramon, ver dir e mentir en quils[6] pot hom pus tost atrobar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

98 QUEST. Ramon, loar e maldir de quils[7] pot hom més recontar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

99 QUEST. Ramon, tolre e donar en qui van pus sovín estar?[8] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

100 QUEST. Ramon, ergullar e humiliar en qui poden[9] més lunyar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

101 QUEST. Ramon, exemple bo o mal quil pot[10] major donar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

102 QUEST. Ramon, amar o desamar en qui poden més pujar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. B, consequencia com es peccar. ¶ S.° concequencia es peccar sens contriccionar.—2. B, ve a la R.ª—3. P, *iniuriari*.—4. B, o *(passim)* desonrar.—5. A, pus alt star.—6. A, quil: B, quels.—7. B, de quals.—8. A, manca aquest mot.—9. B, en quis poden.—10. B, o mal qual quil pot.

9. *De les questions de les flors del Arbre apostolical*

QUESTIÓ. Ramon, les flors del Arbre apostolical quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

104 QUEST. Ramon, què es article? – SOL. Article es testimoni de coses veres per creença o per intelligencia.

105 QUEST. Ramon, quals son les pus altes e les pus nobles flors?[1] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

106 QUEST. Ramon, la santa Esgleya per que plora? – SOL. Plora la santa Esgleya per ço com les sues flors no son per tot lo mon membrades conegudes e amades.

1. *De les questions que Deus sia*[2]

QUESTIÓ. Demanà lermità a Ramon si es Deus o no. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

108 QUEST. Ramon, si no fos sobiràn bé, fora sobiràn mal? – SOL. Si sobiràn mal es, impossible cosa es sobiràn bé esser; e si sobiràn bé es, impossible cosa es sobiràn mal esser; e si sobiràn bé es e sobiràn mal es, possible cosa son[3] sobiranes contrarietats esser e no esser, car nos poríen sostenir subjects de infinides contrarietats; e vé a la rúbrica damunt dita.[4]

109 QUEST. Ramon, per que es necessaria cosa Deus esser? – SOL. Si Deus no fos, impossibilitat fora major que possibilitat, e seguiras que major poder hagués concordança ab no esser e menor ab esser, el poder major estant[5] en privació fora causa de major impossibilitat, e seguiras contradicció en quant fora e no fora, la qual contradicció es impossible. Doncs, necessaria cosa es[6] Deus esser; e vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, les pus altes flors e les pus belles.—2. B, del esser de deu de les flors del arbre apostolical *(et sic de ceteris)*.—3. B, es.—4. B, *afig:* en quis proua deus bo esser.—5. A, star.—6. B, es doncs necessaria cosa.

110 QUEST. Ramon, si Deus no fos[1] que sen seguira? – SOL. Si Deus no fos lumà enteniment pogra consirar major nobilitat en esser fantàstic que en esser real, e ab falsedat que ab veritat; la qual cosa es impossible. Seguiras, doncs, si Deus no fos, que ço que es possible fos impossible, e ço que fos impossible fos possible; e vé desús a la rúbrica dita.[2]

111 QUEST. Ramon, Deus no esser, per que es desamable? – SOL. Per ço com Deus es lo seu esser, es[3] amable, e si no fos fora lo seu esser desamable[4] e fora la sua privació amable; e vé a la rúbrica damunt dita.

112 QUEST. Ramon, qual utilitat se segueix de Deu esser? – SOL. Si Deus no fos, neguna substancia hagra repòs en sa existencia, el seu repòs fora en la sua agencia per raó de la qual no hagra neguna utilitat, e privaren totes substancies de fi, de la qual foren buydes; e vé a la rúbrica damunt dita.

2. *De les questions de unitat de Deu*

QUESTIÓ. Ramon, es un Deu o son molts? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

114 QUEST. Ramon, per que cové esser .j. Deu e no molts? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

115 QUEST. Ramon, si fossen molts deus què sen seguira? – SOL. Si fossen molts deus, en negú dells foren[5] poder saviea e voluntat una metexa cosa en nombre, e si no ho fossen[6] negú fora digne de esser deus com siaço que Deus consirem esser[7] sobiràn esser.

116 QUEST. Ramon, per que no pot esser més de una[8] sobirana bontat? – SOL. Si fossen moltes bonees sobiranes distinctes per essencia, fora la essencia de cascuna finida, e

1. A, manca fins a l'altre mot *fos*.—2. B, [e so qui es impossibol fos possibol] e ue a la R.ª da. di.—3. B, car deus es. es lo seu esser.—4. A, amable.—5. B, no foren.—6. B, .i.ª cosa metexa en nombre. Essi no fossen.—7. A, manca *esser*.—8. B, mas .i.ª.

no infinida, sens la qual infinitat no hagra dignitat de esser en summitat; e vé a la rúbrica desús dita.

117 QUEST. Ramon, si no es més de un Deu,[1] què sen segueix? – SOL. En ço que es un Deu se seguex que pot esser Deu, car pot esser fi e compliment de sí meteix e daltre, ço es de son effectu; e si fossen molts deus no pogren esser[2] Deu, com siaço que condicions de Deu sien esser a ell compliment e fi de sí metex e daltre: e enaxí fora Deus e no fora si fossen molts deus.

118 QUEST. Ramon, per que no poden esser molts deus? – SOL. Si fossen molts deus foren moltes eternitats, car cascún[3] fora sa eternitat metexa, e enaxí com fora infinit per duració, fora infinit per granea extensa, la qual cosa es impossible;[4] per la qual impossibilitat molts deus no poden esser.

3. *De les questions de pluralitat de Deu*

QUESTIÓ. Demanà Iermità a Ramon si en Deu ha pluralitat. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

120 QUEST. Ramon, per que està en Deu pluralitat? – SOL. Si en Deu no fos pluralitat los actus de les sues raons no foren eternals ni infinits; e vé a la rúbrica damunt dita.

121 QUEST. Ramon, si no fos pluralitat en Deu, què seguira de la sua unitat? – SOL. Si en Deu no fos pluralitat unir no fora pur actu de la sua unitat, e no fora tan gran per obrar com per estar; e vé a la .ij.ª raó de rúbrica[5] damunt dita.

122 QUEST. Ramon, sens pluralitat pogra en Deu esser deitar?[6] – SOL. Deitar no pot esser sens nombre de un e daltre, ço es a saber, de deificant e deificable, e que la .j. no sia laltre, car si ho era, falsa sería[7] aquesta predicació en Deu: j. ij. iij.

---

1. B, mas .i. deu.—2. B, manca fins a l'altre mot *esser*.—3. A, cascuna.—4. B, [e] per extensio *(corregit)* la qual cosa es impossibil.—5. A, e ue a la R.ª.—6. B, esser en deu deitat.—7. B, sera.

123 QUEST. Ramon, Deus poría esser sens pluralitat? – SOL. Si Deus podía[1] esser sens pluralitat, poría esser per existencia sens agencia o per agencia sens existencia, e enaxí poría esser aytant per privació de fi com per forma, o per privació de forma com per existencia de fi; la qual cosa es impossible.

124 QUEST. Ramon, sens pluralitat poría esser Deus infinit? – SOL. Dues coses covenen[2] consirar en infinitat complida: la una que la substancia sia infinida, laltra que la sua obra sia infinida, la qual no pot esser infinida sens pluralitat de .j. e daltre.

4. *De les questions de les divines proprietats*

QUESTIÓ. Ramon, per que la pluralitat de Deu cové esser de Pare e de Fill e de Sant Esperit,[3] e no daltres proprietats? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

126 QUEST. Ramon, Deus entén sí metex e per ço es entenent e intelligible. Per que[4] per lentenent es appellat Pare e per lentelligible Fill? – SOL. En la saviea de Deu lentenent[5] està per tan gran bontat, que la bontat es a son entendre raó infinida: està, doncs, raó a produír infinit bé. Cové, doncs, que lentenent[6] qui ha respondre a la raó de la infinida[7] bontat produga de sí metex, qui es infinit bé, altra persona infinida, e car aquella cové produír de sí metex, cové esser Pare; car tot ens qui prodúu de sí metex altre, es pare: e per conseguent lentelligible product cové esser Fill, com siaço que pare e fill san relativament; e vé a la rúbrica damunt dita.

127 QUEST. Ramon, Deus ama sí metex. Per qual natura e virtut deu esser lo seu amar appellat Sant Esperit?[8] – SOL. En Deu, lo Pare ama lo Fill e lo Fill ama lo Pare; e en quant lo Pare engenra lo Fill està una consideració per

1. B, pogues.—2. B, couen.—3. B, de pare fill e sant esperit.—4. B, manca *Per que*.—5. A, lenteniment.—6. A, lentendre.—7. B, de infinida.—8. B, apellat esperit.

engenrar;[1] e en quant lo Pare ama lo Fill e lo Fill ama lo Pare, està altra consideració per amar, lo qual[2] es de la acció del Pare e de la acció del Fill; e daquelles dues accions cové exir una passiva espiració qui sia aytàn gran proprietat personal com la proprietat del Pare e del Fill, per ço que no sia accident lamar e que sia substancia; e car espirar es de exir a santedat de puritat e de innocencia,[3] la qual han lo Pare el Fill quis comuniquen en aytàn gran substancia per amar, com es la substancia qui es per engenrar, cové[4] per ço la tercera persona Sant Esperit appellar; e vé a la segona raó de les proprietats de la rúbrica[5] damunt dita.

128 QUEST. Ramon, pot esser major relació que de Pare e de Fill e de Sant Esperit? – SOL. En essencia e natura damor no poden esser pus propries proprietats ni pus essencials que amativitat e amabilitat e amar.[6] Està, doncs, major amor per aytal relació, que per altres proprietats qui no sien de la essencia e natura damor. En semblant manera, enfre produent e productible qui sia de la essencia e natura del produent, no pot esser major relació en producció que de pare e de fill, ni en la concordança damdós que han damar.[7]

129 QUEST. Ramon, pot esser major concordança que de Pare e de Fill e de Sant Esperit? – SOL. Neguna concordança pot esser major en bontat que de bonificant bonificable bonificar, ni en granea que de magnificant[8] magnificable magnificar, ni en eternitat que de eternant eternable eternar: e si pogués esser major concordança que de Pare e de Fill e de Sant Esperit en bontat e enaxí de les altres, pogra esser major concordança enfre bonificant bonificable e bonificar no estant lo bonificable de la essen-

1. A, com per engenrar.—2. A, la qual.—3. A, a (B, es: *corregit)* santedat de puridat de jnnocencia: P, *est de exire et sanctitate puritatis et innocentie.*—4. A, coue doncs.—5. B, a la .ij.ª rao de la R.ª.—6. A, que amar ueritat amabilitat e amar.—7. B, ni en la concordansa damdues que damar: P, *nec concordantia amborum potest esse maior quam in amare.* —8. A, ni de granea que magnifficant.

cia e natura del bonificant, nil bonificar de la essencia e de la natura[1] dabdós; la qual cosa es impossible.

130 QUEST. Ramon, pot esser major egualtat que de Pare e de Fill e de Sant Esperit? – SOL. En la essencia e natura de poder no pot esser major egualtat que de possificant[2] possificable possificar, e açò meteix de la essencia de començament en qui no pot esser major egualtat que de començant començable començar; car si possificant podía més en egualar[3] possificable daltra essencia e natura que de sí metex, hauría major disposició en esser agent de sa egualtat en essencia e natura que no fos de son genre, que en aquella qui es de son genre, la qual cosa es impossible; e car lo possificable qui es de la essencia del possificant covenga esser[4] Fill pus que dell es product, el possificant covenga esser Pare, per conseguent lo possificar dabdós, Sant Esperit. Cové, doncs, esser la major egualtat qui pot esser de paternitat filiació e espiració.

5. *De les questions de nombre ternal divinal*

QUESTIÓ. Ramon, per que covenen[5] esser les persones divines .iij. e no més ni menys? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

132 QUEST. Ramon, en bonea, qual es lo pus noble nombre, e açò metex de granea eternitat e les altres divines formes? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

133 QUEST. Ramon, per que no son .ji. pares en Deu, dos fills, dos sants esperits,[6] o més? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

134 QUEST. Ramon, concordança en qual nombre es pus noble e pus gran? – SOL. Vé a la terça raó de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, de la essencia del bonificant nil bonificar de la essencia e natura.—2. A, que possificant.—3. B, mes egalar.—4. A, manca fins a l'altre mot *esser* de la linia seguent.—5. B, couen.—6. B, .ii. pares en deus e .ij. fills e ij. sants esperits.

135 QUEST. Ramon, egualtat en qual nombre pot esser pus bona pus gran e pus poderosa? – SOL. Vé a la .iiij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

136 QUEST. Ramon, començament en qual nombre es pus durable scificable pus ver e pus amable? – SOL. Vé a la quinta raó de la rúbrica damunt dita.[1]

6. *De les questions de creació*

QUESTIÓ. Ramon, lo mon es eternal o es creat de nou? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

138 QUEST. Ramon, Deus poría crear lo mon[2] eternal? – SOL. Impossible cosa es quel poder de Deu pusca més sots raó deternitat[3] que de bonea granea saviea voluntat veritat gloria e virtut; car si més podía[4] per eternitat que per les altres formes, hauría major conveniencia ab eternitat que ab les altres formes, e sería en Deu major e menor conveniencia, la qual cosa es impossible. Lo poder[5] de Deu no pot crear ne produír[6] lo mon en infinitat de bonea granea poder saviea e les altres formes, car lo mon no poría reebre aquella infinitat, mas lo poder la poría donar sil subject era dispost a reebre; per que enaxí com lo poder no pot lo mon infinir per bontat granea e les altres, nol pot infinir per eternitat; e vé a la rúbrica damunt dita.

139 QUEST. Ramon, sil mon era eternal, què sen seguiría? – SOL. Sil mon era eternal e no creat de nou, la sua eternitat sería fi e compliment de totes les parts del mon, e no la eternitat de Deu, com siaço que infinit no haja necessitat daltre infinit: e enaxí seguirsia que Deus no fos fi e compliment del mon, e quel mon hagués la sua fi en sí metex; la qual cosa es impossible e contra la noblea de Deu. Encara sen seguiría altre inconvenient, lo qual

1. B, sciencificable: (A, scinficable?: P, *scibile)* pus uer e amable. S.º ve a la R.ª da. di.: A repeteix a continuació el palagraf final de la rúbrica correlativa del Arbre apostolical *(Provada havem...* tom II, pàg. 62.—2. B, lo mon crear.—3. A, pus co mes sots rao de trinitat. —4. A, podia esser.—5. P, *ergo potestas*.—6. B, produyr ni crear.

trobaràs a la segona raó del capítol de creació de la rúbrica damunt dita.[1]

140 QUEST. Ramon, sil mon fos eternal, fora millor que com[2] es nou? – SOL. Vé a la .iij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

141 QUEST. Ramon, qual derogancia[3] es a Deu sil mon es eternal? – SOL. Vé a la .iiij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

142 QUEST. Ramon, sil mon es creat, de que es començat? – SOL. Si la saviea de Deu es infinida e comprèn totes les coses qui son esdevenidores presents e passades, entenía lo mon enans que fos, e[4] la voluntat de Deu volc quel mon fos començat[5] e product segons que per la saviea era entès, el poder de Deu possificà e complí[6] e en actu posà ço que volc la voluntat; e enaxí fo lo mon per esta manera creat e no fo creat de neguna cosa, e car no ho fo, es dit que fo creat de non re.[7]

7. *De les questions de recreació e primerament*

2) *Quel primer hom haja peccat*[8]

QUESTIÓ. Ramon, dix lermità: peccat començà primerament en lo primer home? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

144 QUEST. Ramon, en que conex tu que peccat començà enans[9] en los primers pares? – SOL. Generalment han los homens enclinació enans a mal que a bé; e aquesta generalitat no pogra esser començada en començaments consequents e no generals, car siu fos no fora general, e car és general es començada en los antecedents qui son

1. B, a la .ij.ª rao de la R.ª da. di.—2. B, quan.—3. B, derrogansa. —4. A, manca *e*.—5. A, que mon fos comencats.—6. A, era enans el poder de deu possificat e complit.—7. B, que es creat de non res: A, posa a continuació el meteix palagraf final que la rúbrica corresponent del Arbre apostolical (*Provat havem*... tom II, pàg. 65).—8. A, De les questions quel primer hom haia peccat.—9. B, manca aquest mot.

primers e generals pares;[1] e vé a la segona raó de la rúbrica damunt dita.

145 QUEST. Ramon, si peccat no començàs en los primers pares, quals inconvenients sen seguiríen? – SOL. Vé a la .iij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

146 QUEST. Ramon, la contrarietat qui es per peccat contra la concordança qui es per virtut, còm sabs tu que sia començada en los primers pares? – SOL. Vé a la .iiij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

147 QUEST. Ramon, qui peccà enans, Adam o Eva? – SOL. Segons cors natural home es pus general començament que fembra; e car la humana especia[2] qui es general, es malalta per peccat, cové que sia pus malalta[3] per lo pus general peccat que per lo menys general.[4]

b) *De les questions quel peccat de Adam sia generals sensualment*

QUESTIÓ. Ramon, es peccat original? – SOL. Vé a la primera raó de la rúbrica[6] damunt dita.

149 QUEST. Ramon, si peccat original no fos,[7] què s en seguira? – SOL. Vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

150 QUEST. Ramon, generalitat de peccat pogra començar en los homens conseguents? – SOL. Vé a la .iij.ª raó de la rúbrica * damunt dita.

151 QUEST. Ramon, pogra esser mort general sens general peccat? – SOL. Vé a la .iiij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

152 QUEST. Ramon, per que es original peccat, com siaço que en generalitat sia més de mal que en especialitat? – SOL. Un mal es per altre romanent lo mal en ses condicions; e vé a la .v.ª raó de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, parents (repetit a les questions seguents).—2. A, e car a vna specia.—3. A, sia malalta.—4. B, que per altre: A, reprodueix a continuació el palagraf final de la rúbrica corresponent del Arbre apostolical (*Havem doncs...* tom II, pàg. 71.—5. A, sia original general.—6. B ve a la R.ª.—7. B, si peccat no fos original.

* B, manca el fol 193: transcripció de B.

c) *De les questions que sia peccat original en lànima*

QUESTIÓ. Ramon, es peccat original espiritualment? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

154 QUEST. Ramon, com lànima del sarraí no sia de lànima de Adam, per que està en ella peccat original? – SOL. Vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

155 QUEST. Ramon, sil peccat no fos original esperitualment, qual inconvenient sen seguira? – SOL. Vé a la .iij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

156 QUEST. Ramon, per que es peccat original esperitualment? – SOL. Vé a la .iiij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

157 QUEST. Ramon, lo sarraí qui cuyda esser en estament de salvació e ignora original peccat e no està en actual peccat, com se mor per que es damnat? – SOL. No remoguda la causa romàn leffectu, e no remoguda la generalitat romàn la especialitat. Es, doncs, dampnat per loriginal peccat.

d) *De le questions de recreació*

QUESTIÓ. Ramon, es lo mon recreat? – SOL. Nos entenem provar encarnació e la mort de Jesu Christ, e de la probació daquests .ij. articles se siguex quel mon sia recreat, estant Deus encarnat e mort en quant home per ço quel mon sia recreat.

159 QUEST. Ramon, sots posat que Deus sia encarnat e mort, per ques sigueys quel mon sia recreat? – SOL. A peccat se cové satisfacció, e per lo peccat del primer home fo desviat lo mon de la fin a la qual fo creat, e morint lo pus general home en granea de bontat sanctitat e virtut al qual lo mon fo creat, el qual es Jesu Christ, satisfé aquella mort al retornament de la fin a la qual lo mon fo creat; e si no abastàs la sua mort a la satisfacció del peccat general, fora defectíu en granea de bontat, e Adam fora

major en producció de mal que Jesu Christ en reparació de bén; la qual cosa es impossible com siaço que Jesu Christ sia Deu e home.

160 QUEST. Ramon, Jesu Christ en quant Deu no morí: doncs, Deus per mort no recreà lo mon. E per açò demàn si la humanitat de Christ abasta a recrear lo mon. – SOL. Tant es Deus complit en granea de bontat e de les altres sues dignitats, que en ço que ell es home, aquell home abasta a la reparació del mon per sa mort, jas sia ço que la deitat no morís; axí com lo cors den Martí qui abasta per raó de la noblea de lànima racional ab la qual es conjunct, a esser millor en granea de bontat, que lo cors del leó ni del sol, e enaxí de totes les altres coses qui no son de la humana especia.

161 QUEST. Ramon, lo cors de Jesu Christ fo particular: fo, doncs, la sua mort particular. Mort, doncs, particular còm pot reparar[1] mort universal? – SOL. Tal pot esser lo particular en granea de bontat, que pot plus que tots los particulars estants dejús luniversal, segons que havem dit; axí com lo cors den Martí qui per raó de la noblea de lànima racional, val més que tots los corsos dels inracionals e de les plantes e del firmament.

162 QUEST. Ramon, si no fos recreació, quin inconvenient sen seguira? – SOL. Si no fos recreació molts inconvenients sen seguiren, ço es a saber: que Deus no hagra raó de salvar los homens, estants ells en peccat original, lo qual provat havem; ni Jesu Christ no hagra raó de morir si recreació no fos, e axí no hagra manera de honrar la divina natura e lexara[2] Deus lo mon desviat de la fi a la qual là creat; e molts daltres inconvenients sen siguiren qui seríen loncs a recomptar.

1. B, repar.—2. B, lexera (?).

8. *De les questions que Jesu Christ resuscit los homens al dia del judici, e primerament*

a) *De resurrecció*

QUESTIÓ. Demanà lermità a Ramon sils homens seràn resuscitats. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

164 QUEST. Ramon, si no es resurrecció, quin inconvenient sén sigueys? – SOL. Vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

165 QUEST. Ramon, per que covén esser resurrecció? – SOL. Vé a la .iij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

166 QUEST. Ramon, si no es resurrecció, poría la justicia de Deu usar de home? – SOL. Impossíbol cosa es usar de home en sobject qui no sia en especia de home.

167 QUEST. Ramon, sens resurrecció, poríen atènyer totes les parts naturals dels corsos qui son parts del mon, lur fin? – SOL. Vé a la .v.ª raó de la rúbrica damunt dita.

168 QUEST. Ramon, lo cors den Martí mort e podrit en la terra o menjat per los lops, còm porà esser resuscitat en aquell meteys nombre en lo qual era com morí? – SOL. A substancia en qui poder saviesa veritat virtut e voluntat son en un nombre meteys infinir e eternar, no es impossíbol ninguna obra virtuosa; car la saviea la pot saber, e la voluntat la pot amar, el poder pot possificar e posar en ver ço que sab la saviea e que vol la voluntat.

b) *De les questions que ànima racional sia inmortal*

QUESTIÓ. Ramon, ànima racional es inmortal? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

170 QUEST. Ramon, còm pot esser ànima inmortal? – SOL. Vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

171 QUEST. Ramon, per que es ànima inmortal? – SOL. Vé a la .iij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

172 QUEST. Ramon, si ànima morís, quin inconvenient sen seguira? – SOL. Si ànima morís, les sues parts no hagren sobject en qui fossen sustentades com sien esperitals, e foren totes anichilades; e si fos retornada, fora altra vegada creada e sens satisfacció de la colpa per que morí en natural virtut posada contra la justicia de Deu; e vé a la .iiij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

173 QUEST. Ramon, còm coneys tu que ànima sia inmortal? – SOL. Vé a la .v.ª raó de la rúbrica damunt dita.

c) *De les questions que Deus don gloria als sants en gloria*

QUESTIÓ. Ramon, après lo dia del judici, seràn los sants gloriejats? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

175 QUEST. Ramon, si no era paradís e gloria, quin inconvenient sen seguiría? – SOL. Vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

176 QUEST. Ramon, per que cové esser gloria? – SOLUCIÓ. Vé a la .iij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

177 QUEST. Ramon, ab que glorieja Deus los corsos dels sants, com siaço que ell sia insentible? – SOL. Vé a la .iiij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

178 QUEST. Ramon, ab que dona Deus gloria a les ànimes dels sants? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

9. *De les questions com Jesu Christ sia concebut per lo Sant Esperit, e primerament*

a) *Que Deus sia encarnat*

QUESTIÓ. Demanà Iermità a Ramon si Deus es encarnat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

180 QUEST. Ramon, si Deus no fos encarnat, quals inconvenients sen seguiren? – SOL. Si Deus no fos encarnat, tostemps les sues raons desiraren haver repòs en les creatures, e null temps noy atenyeren; e vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

181 QUEST. Ramon, per que es Deus encarnat? — SOL. Es Deus per ço encarnat que pusca produyr la major concordança qui pot esser enfre causa e son efectu; e vé a la .iij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

182 QUEST. Ramon, si Deus no fos encarnat, la sua natura pogra esser fi e compliment a natura creada? — SOL. Vé a la .iiij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

183 QUEST. Ramon, si Deus no fos encarnat, les sues raons pogren esser fi e compliment a les raons creades? — SOL. Vé a la .v.ª raó de la rúbrica damunt dita.

b) *De les questions que Jesu Christ sia concebut*[1] *pel Sant Esperit*

QUESTIÓ. Ramon, Jesu Christ fo concebut per Sant Esperit? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

185 QUEST. Ramon, Jesu Christ pogra esser concebut per home e per fembra? — SOL. Vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

186 QUEST. Ramon, si Jesu Christ fos concebut per home e per femna, què sen seguiría?[2] — SOL. Vé a la .iij.ª raó de la rúbrica damunt dita.[3]

187 QUEST. Ramon, Jesu Christ còm pot esser home sens còpula carnal dome e de femna? — SOL. Tot ço pot la divina bontat qui per ella pot esser bonificat; e vé a la .iiij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

188 QUEST. Ramon, per que Jesu Christ covenc esser fill de fembra e no de home? — SOL. Vé a la .v.ª raó de la rúbrica damunt dita.

c) *De les questions que Jesu Christ sia encarnat*

QUESTIÓ. Ramon, Jesu Christ es ja encarnat o a encarnar?[4] — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

190 QUEST. Ramon, si Jesu Christ fos a encarnar, què sen seguira? — SOL. Vé a la .ij.ª raó de la R.ª damunt dita.

1. B, que deus sia consebut.—2. P, *quod inconveniens sequeretur.*—3. B, a la R.ª [da. di. e iij.ª rao].—4. B, o es *(corregit)* a encarnar.

191 QUEST. Ramon, com sabs tu que Jesu Christ sia ja encarnat? – SOL. Vé a la .iij.ª raó dela rúbrica damunt dita.

192 QUEST. Ramon, per que Jesu Christ es ja encarnat e no es a encarnar? – SOL. Vé a la .iiij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

193 QUEST. Ramon, per que Jesu Christ no fo encarnat en lo començament del mon? – SOL. En lo major orde e mijàn que pusca esser enfre Deu e creatura, covenc esser la encarnació del Fill de Deu; e vé a la .v.ª raó de la rúbrica damunt dita.

10. *De les questions que Jesu Christ sia nat*

QUESTIÓ. Ramon, Jesu Christ fo nat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

195 QUEST. Ramon, cum lo Fill de Deu sia eternal, còm pot néxer de femna? e com sia infinit en granea, còm pot néxer per aquell loc tan poc on los altres homens nexen? – SOL. Vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

196 QUEST. Ramon, còm poc Jesu Christ néxer de nostra Dona estant ella verge e romanir verge? – SOL. Tot ço que pot saber la * divina saviea e que pot [1] voler la divina voluntat, pot lo divinal poder complir; e vé a la .iij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

197 QUEST. Ramon, per que Jesu Christ nasc [2] de fembra verge? – SOL. Vé a la .iiij.ª raó de la R.ª damunt dita. [3]

198 QUEST. Ramon, enfre la virginat de Jesu Christ e de nostra Dona, còm pot esser major concordança? – SOL. Vé a la .v.ª raó de la rúbrica damunt dita.

11. *De les questions que Jesu Christ morís*

QUESTIÓ. Demanà lermità a Ramon si Jesu Christ morí. – SOL. Vé a la primera raó de la rúbrica [4] damunt dita.

---

* Repren el m. s. A.

1. B. poc.—2. B, nac.—3. A, a la iiij.ª R.ª damunt dita.—4. B, ve a la R.ª (i així a cada primera solució de les rúbriques següents).

200 QUEST. Ramon, per la mort de Jesu Christ còm fo recreació? – SOL. Vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

201 QUEST. Ramon, de la mort de Jesu Christ, qual utilitat sen seguí? – SOL. Vé a la .iij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

202 QUEST. Ramon, si Jesu Christ no morís, quals inconvenients sen seguiren? – SOL. Vé a la .iiij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

203 QUEST. Ramon, lo Fill de Deu qui es Jesu Christ,[1] còm poc morir com ell sia eternal e inmortal? – SOL. Vé a la .v.ª raó de la rúbrica damunt dita.

12. *De les questions que Jesu Christ devallàs als inferns*[2]

QUESTIÓ. Demanà lermità a Ramon si Jesu Christ davallà als inferns? – SOL. Vé a la primera raó de la rúbrica damunt dita.

205 QUEST. Ramon, dix lermità:[3] per que Jesu Christ devallà als inferns? – SOL. Vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.[4]

206 QUEST. Ramon, lànima[5] de Jesu Christ hac passió en infern? – SOL. Vé a la .iij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

207 QUEST. Ramon, la ànima de Jesu Christ, devallà als inferns on estàn los dampnats? – SOL. Vé a la .iiij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

208 QUEST. Ramon, qual utilitat se seguí de la ànima de Jesu Christ qui devallà als inferns?[6] – SOL. Vé a la .v.ª raó de la rúbrica damunt dita.

13. *De les questions que Jesu Christ sia resuscitat*

QUESTIÓ. Ramon, Jesu Christ es resuscitat? – SOL. Vé a la primera raó de la rúbrica damunt dita.

---

1. A, de deu Jhesu xrist.—2. B, deuallas (A, deualla) al infern.—3. B, demana larmitta a Ramon.—4. B, a la R.ª da. di. ij.ª rao.—5. B, demana larmitta a Ramon si lanima.—6. B, en infern.

210 QUEST.[1] Ramon, Jesu Christ com fo mort, era home? – SOL. Vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

211 QUEST. Ramon, Jesu Christ per que resuscità? – SOL. Vé a la .iij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

212 QUEST. Ramon, de la resurrecció de Jesu Christ, qual utilitat sen seguex?[2] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita a la .iiij.ª raó.[3]

213 QUEST. Ramon, còm sabs tu que Jesu Christ sia resuscitat? – SOL. Vé a la .v.ª raó de la rúbrica damunt dita.

14. *De les questions que Jesu Christ sen pujàs als cels*[4]

QUESTIÓ. Ramon, Jesu Christ pujà al cel? – SOL. Vé a la primera raó de la rúbrica damunt dita.

215 QUEST. Ramon, per que Jesu Christ pujà[5] al cel? – SOL. Vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

216 QUEST. Ramon, si Jesu Christ no sen pujàs al cel, què[6] sen seguira? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita, a la .iij.ª raó.

217 QUEST. Ramon, Jesu Christ còm pujà al cel, com lo seu cors[7] no haja ales? – SOL. Tot ço que vol la voluntat del cors glorificat ab lo qual es conjuncta, pot complir la divina[8] virtut.

218 QUEST. Ramon, Jesu Christ en qual cel pujà? – SOL. En negún cel ha tanta de gloria com en lo cel imperial ne a negún[9] home se cové tanta de gloria com a Jesu Christ.

15. *De les questions que Jesu Christ vendrà a jutjar*[10]

QUESTIÓ. Ramon, qui serà jutge al dia del judici? – SOLUCIÓ. Vé a la primera raó de la rúbrica damunt dita.

220 QUEST. Ramon, per que cové esser judici general? – SOL. Tot moltiplicament de nombre començat en

1. A, manca aquesta questió.—2. B, sigui.—3. B, a la .iiij.ª raho de la R.ª da. dita.—4. B, que ihesu xrist puias al cel.—5. B, Jhesu xrist per que puia.—6. B, no puias al cel qual inconvenient.—7. A, cos *(passim)*.—8. B, diuinal.—9. A, ne algun.—10. B, sia iutie al dia del iudicij.

temps, cové haver fi, la qual es la fi del mon; e vé a la .ij.ª raó de la rúbrica damunt dita.

221 QUEST. Ramon, judici còm pot esser en major veritat? – SOL. Vé a la .iij.ª raó de la rúbrica[1] damunt dita.

222 QUEST. Ramon, quant serà lo dia del judici? – SOL. Dix Ramon que ell no sabía[2] quant sería lo dia del judici mas per semblança, ço es a saber, que segons la alta noblea de la encarnació del Fill de Deu, noblea[3] en qui s pertany proporció e egualtat de temps del començament del mon mijà e fi, es semblant e significat[4] quel dia del judici sia en nombre danys aytants tro a la encarnació de Jesu Christ,[5] com de ella tro al començament del mon.

223 QUEST. Ramon, en qual loc serà lo dia del judici? – SOL. Negún loc es tant sant en terra com la ciutat de Jherusalem per ço com Jesu Christ hic fo crocificat e soterrat, e lo mon recreat.

10. *De les questions de les flors del Arbre celestial*

QUESTIÓ. Ramon, les flors del Arbre celestial qual son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

225 QUEST. Ramon, les flors de les substancies celestials còm son mesclades les unes ab[6] les altres? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

226 QUEST. Ramon, los moviments sajús, son de la essencia dels moviments desús? – SOL. Segons cors natural totes quantitats discretes sustentades en cors, son de una continua general quantitat.

227 QUEST. Ramon, per que plou pus sovén en març que en setembre? – SOL. En març comença generació, a la qual se cové confusió de moltes parts contraries e con-

1. B, ve a la R.ª—2. A, nou sabia.—3. B, cancellat el mot *noblea*.—4. A, es significat.—5. B, de xrist.—6. B, en.

cordants per ço que sia especificació e individuació de moltes especies.

228 QUEST. Ramon, per que lo fenoll crex més de dia que de nit?[1] – SOL. Per ço com lo fenoll es de la complecció del foc, reeb major virtut del Sol que de la Luna.

229 QUEST. Ramon, per ques fa millor sagnar[2] en vér que en altre temps? – SOL. En negún temps se fa tant de mesclament de parts velles e noves com en vér, e per ço aquell qui poda la vinya obre[3] les portes a les parts noves per ço que pusquen entrar en generació.

230 QUEST. Ramon, per que loliver[4] no pert les fulles en hivern les quals pert la figuera? – SOL. Per tal com[5] nautumpne es de la complecció de la terra, ha laygua major virtut de restrenyiment[6] en secor que lo foc en humiditat del àer, e lo foc ha major virtut en conservar per secor les fulles que en la humiditat del àer per calor.

231 QUEST. Ramon, per que del gra de la mostalla ix major arbre que del gra del forment qui es major? – SOL. Lo gra de la mostalla es del Sol, el gra del[7] forment es den Venus.

232 QUEST. Ramon, la flor de la Luna còm està enfre potencia e object? – SOL. La Luna es aquella planeta qui dona les influencies desús als corses[8] sajús.

233 QUEST. Ramon, per que laygua de la mar es salada? – SOL. En neguna aygua influex lo Sol tan gran moviment de calor e secor, com en laygua de la mar.

11. *De les questions de les flors del Arbre angelical*

QUESTIÓ. Ramon, quals son les flors del Arbre angelical? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. B, de dies que de nits.—2. B, sagnar [e banar]: P, *flebotomari et balneari*.—3. B, aquells qui poden la uinya obren.—4. B, loliuer perque.—5. B, per so car.—6. B, restrenyer.—7. A, deu.—8. B, al cors.

235 QUEST. Ramon, seraphim ateny[1] Deus naturalment o sobre natura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

236 QUEST. Ramon, seraphim entén Deu ab mijà o sens mijà? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

237 QUEST. Ramon, lo amar de seraphim còm es egualment vestit de granea e de bontat? – SOL. En lo poder del amar de seraphim se comuniquen egualment granea e bontat.

238 QUEST. Ramon, lentendre e lamar de seraphim per que son eguals en granea de bontat? – SOL. La bontat e la granea de Deu son egualment entelligibles e amables.[2]

239 QUEST. Ramon, seraphim per que ama més Deus que sí metex? – SOL. En lo cel imperial la major amabilitat mou pus fortment a amar la major amativitat que la menor.

240 QUEST. Ramon, seraphim pot ignorar? – SOL. Estants ulls uberts e de dies no poden no veer,[3] ni estant Deus exemplar a seraphim no pot seraphim ignorar.

241 QUEST. Ramon, seraphim pot amar Deus més en un temps[4] que en altre? – SOL. Tanta es la voluntat de seraphim plena de benauyrança, que son amar no pot créxer ni minvar.

242 QUEST. Ramon, Deus ama aytant un àngel com altre? – SOL. Lo raig del sol aytant comunicable[5] es, segons sa natura, a les poques fenestres de la cambra com a les grans; mas dell no poden pendre tanta de claredat les poques com les grans.

243 QUEST. Ramon, lentendre del àngel illumina lentendre del hom? – SOL. Entendre e amar han concordança[6] naturalment, e làngel representa an Martí algún object amable, e si aquell ama en Martí, han concordança en aquella amabilitat per raó de la qual illumina làngel a

1. B, seraphin *(passim)* com teny.—2. B, entelligible e amable.—3. B, estant los ulls uberts e de dies (A, e uisibles) no poden no ueer.—4. B, seraphin pot mes amar en .j. temps deus.—5. B, comunable.—6. B, enfre entendre e amar ha concordansa.

la intellectivitat den Martí la[1] intelligibilitat del object per abdós amat.

12. *De les questions de les flors del Arbre eviternal, e primerament*

1. *De gloriejament de bonificar*

QUESTIÓ. Ramon, les flors del Arbre eviternal quals son? – SOL. Vé a les flors de la rúbrica[2] damunt dita.

245 QUEST. Demanà lermità a Ramon: gloria celestial còm es bona? – SOL. Vé al primer paragrafi[3] de la rúbrica damunt dita.

246 QUEST. Ramon, la bonea de paradís còm es gran? – SOL. Vé al .ij. paragrafi de la rúbrica damunt dita.

247 QUEST. Ramon, la bonea de paradís ab que dura? – SOL. Vé al .iij. paragrafi de la rúbrica damunt dita.

248 QUEST. Ramon, la bonea de gloria còm pot esser? – SOL. Vé al .iiij. paragrafi de la rúbrica damunt dita.

249 QUEST. Ramon, la bonea de gloria còm es entesa?[4] – SOL. Vé al .v. paragrafi de la rúbrica damunt dita.

250 QUEST. Ramon, la bonea de gloria còm es amable? – SOL. Vé al .vj. paragrafi de la rúbrica damunt dita.

251 QUEST. Ramon, la bonea de paradís còm ha virtut? – SOL. Vé al .vij. paragrafi de la rúbrica damunt dita.

252 QUEST. Ramon, la bonea de gloria còm està en veritat? – SOL. Vé al .viij. paragrafi de la rúbrica damunt dita.

253 QUEST. Ramon, la gloria de paradís[5] de que es? – SOL. La gloria de paradís es dels actus de les raons divines e de les angelicals e de les humanals, los quals actus son .iij. lums de gloria quis mesclen en gloriejar eviternalment sens cessar.[6] E en est pas pot hom conèxer la gloria de paradís còm es gran.

---

1. A, la qual.—2. B, ve a la R.ª.—3. B, al primer .§. *(et sic de ceteris)*.—4. B, intensa.—5. A, B, manca fins a l'altre mot *paradís:* B du la falla afegida al marge.—6. A, sens secor.

2. *De les questions del turment d'amar*

QUESTIÓ. Ramon, l'amar del demoni còm es mal? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

255 QUEST. Ramon, lo turment qui es per amar còm es gran? – SOL. Vé al .ij. paragrafi de la rúbrica damunt dita.

256 QUEST. Ramon, lo turment qui es per amar còm dura? – SOL. Vé al .iij. paragrafi de la rúbrica damunt dita.

257 QUEST. Ramon, lo turment qui es per amar còm pot esser? – SOL. Vé al .iiij. paragrafi[1] de la rúbrica damunt dita.

258 QUEST. Ramon, la granea del turment qui es per amar còm es entesa? – SOL. Vé al .v. paragrafi de la rúbrica damunt dita.

259 QUEST. Ramon, l'amar del demoni còm es mal e viciós? – SOL. Vé al .vj. paragrafi de la rúbrica damunt dita.

260 QUEST. Ramon, l'amar del demoni còm es fals e turmentat?[2] – SOL. Vé al .vij. paragrafi de la rúbrica damunt dita.

261 QUEST. Ramon, l'amar del demoni còm[3] es conseguent de desamar? – SOL. Enaxí com en lo bon àngel es desamar consequencia de amar, enaxí en lo mal àngel pervertit[4] es amar consequencia de desamar.

262 QUEST. Ramon, com lo demoni sia substancia esperitual, còm la pot atènyer pena? – SOL. Totes les raons naturals de la substancia[5] del demoni pervertexen la substancia en lurs[6] contraris, lo qual pervertiment es a la substancia treball.

263 QUEST. Ramon, la pena tan gran del demoni pot créxer ni minvar? – SOL. Per ço que la justicia de Deu haja subject complit en qui pusca punir la colpa, cové que tota la natura de la substancia del demoni e totes les sues raons sien plenes de pena.

---

1. B, parraf.—2. A, turment; P, *tormentans*.—3. B, manca *còm*.—4. B, per uirtut.—5. B, les substancies.—6. A, lus.

13. *De les questions de les flors del Arbre maternal*

QUESTIÓ. Ramon, les flors del Arbre maternal quals son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

265 QUEST.[1] Ramon, lo bonificar de nostra Dona còm es assituat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

266 QUEST. Ramon, lamar de nostra Dona còm està en les altees? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

267 QUEST. Ramon, nostra Dona ha passió en quant desama aquells qui a son Fill fan desonor? – SOL. Tant ha nostra Dona plaer de la justicia de son Fill, que en desamar aquells qui a son Fill fan desonor no sent pena.

268 QUEST. Ramon, nostra Dona pot amar peccador qui està[2] en peccat mortal? – SOL. Ama nostra Dona en son Fill misericordia e pietat: per ço ama los peccadors e desama lurs peccats.[3]

269 QUEST. Ramon, nostra Dona ama tant justicia com pietat? – SOL. Dix Ramon que nostra Dona està plena damdues les formes.

270 QUEST. Ramon, nostra Dona pot moure lo peccador qui es en mortal peccat,[4] a contricció? – SOL. Enaxí com lo ferrer mou ab lo martell lo clau, mou nostra Dona ab lo poder de son Fill lo peccador a contricció si en ella ha esperança e devoció.

271 QUEST. Ramon, nostra Dona pot oblidar? – SOLUCIÓ. Si nostra Dona pogués oblidar, no fora granea en lo seu entendre e amar segons manera de durar.

272 QUEST. Ramon, nostra Dona ha tot ço que desija? – SOL. Enaxí com per la presencia del Sol està dia, enaxí nostra Dona per la presencia de son Fill ha tot ço que desira.

---

1. A, manca aquesta questió.—2. B, que estia.—3. B, lur peccat.—4. B, en peccat mortal.

273 QUEST. Ramon, nostra Dona desira[1] la pena dels dampnats? – SOL. Ateny nostra Dona ab plaer en son Fill les sues obres.

14. *De les questions de les flors del Arbre christinal*[2]

QUESTIÓ. Ramon, les flors del Arbre christianal[2] quals son? – SOL. Les flors del Arbre son los actus de les divines raons e humanes[3] de Jesu Christ; e vé a la rúbrica damunt dita.

E volem per les flors provar encarnació mesclant[4] los uns actus en los altres e primerament ab bonea. E les questions daquestes flors trem[5] de cascuna rúbrica dues questions.

1. *De les questions de bonea granea e incarnació*[6]

QUESTIÓ. Ramon, sens encarnació la bonea de Deu fora gran raó a Deu que produgués tan gran creatura en bontat, que no pogués esser bonea pus gran raó? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[7]

276 QUEST. Ramon, per que Deus no près natura de moltes creatures? – SOL. Enaxí com en Deu bonea pot esser major raó a Deu que produga gran bé estant Deu .j. e no molts, enaxí es major raó[8] estant Deus encarnat en un home que[9] encarnat en moltes creatures.

2. *De les questions de bonea eternitat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la bonea de Deu es raó a Deu que produga eternal bé creat? – SOL. Enaxí es eternitat a Deu raó com produga creatura en eternitat, com bonea es raó que produga creatura en bontat; mas enaxí com la bontat

1. B, desira [ab plaser]: P, *considerat.*—2. B, de ihesu xrist.—3. A, son les de les diuines raons e (B, e de les) humanes.—4. A, mesclan: B, mesclans.—5. A, trahem.—6. B, P, manquen les rúbriques en tota aquesta serie.—7. B, *afig:* de bonea granea encarnacio *(et sic de ceteris, mutatis mutandis).*—8. B, raho maior.—9. B, que si era *(corregit).*

creada no pot esser producta en infinitat, la duració de la creatura no pot esser producta sens temps; e car duració creada pot esser producta en eternitat per incarnació estant home Deu eternal, requer la sobirana bontat que home sia Deu sobirà bé.[1]

278 QUEST. Ramon, per que la sobirana bontat e eternitat no son raons a Deu com sien[2] moltes bonees eternals creades? – SOL. Bonea e eternitat poden haver major concordança en un suppòsit creat que en molts, e aquesta[3] natura han per raó de la unitat divina, a qui es mills proporcionat un suppòsit creat unit en deitat per encarnació, que molts.

3. *De les questions de bonea poder e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, lo poder de Deu còm pot usar de major bé creat? – SOL. Negún poder[4] pot més de creatura en bontat, com poder deificar bontat creada; e vé a la rúbrica damunt dita.

280 QUEST. Ramon, per quel poder de Deu no pot esser encarnat en leó o en grua?[5] – SOL. La sobirana bontat no pot participar en unitat ab suppòsit qui no haja discreció.

4. *De les questions de bonea saviea e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, per que per raó de la divina bontat e saviea cové esser encarnació? – SOL. Vé a la R.ª damunt dita.

282 QUEST. Ramon, per que Deus no prodúu tot aquell bé[6] que entén esser possible? – SOL. La saviea de Deu no entén negún bé esser productible fora orde e disposició de producció.

5. *De les questions de bonea voluntat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la voluntat de Deu pogra sens incarnació[7] amar tan gran bé creat com la saviea lo pot entendre? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, [e] sobiran ben.—2. B, son.—3. A, sta.—4. A, be.—5. A, en leona o en serua.—6. A, manca *bé*.—7. B, sens encarnacio pogra (A, poc?).

284 QUEST. Ramon, per que la divina bontat no està raó a la divina voluntat que am Deus[1] esser angelicat? – SOL. Si la voluntat de Deu amàs sots raó de bontat que Deus fos angelicat e homenificat, no abastara un suppòsit creat deificat en esser sobirà bé de tot altre bé creat, e defalliría granea de bontat a granea damabilitat.

6. *De les questions de bonea virtut e incarnació*

QUESTIÓ. La bontat divina còm significa encarnació ab virtut? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

286 QUEST. Ramon, en Jesu Christ dementre era en est mon, estava moral virtut guanyada? – SOL. Vici fora a la sobirana bontat si privàs de Jesu Christ bona moralitat.

7. *De les questions de bonea veritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, bontat e veritat[2] còm significuen encarnació? – SÒL. Vé a la rúbrica damunt dita.

288 QUEST. Ramon, pus[3] la encarnació es bona, per que la sobirana bontat no la fa verificar en la creença dels homens qui la descreen?[4] – SOL. La divina bontat e veritat no costrenyen[5] libertat en la voluntat dels homens per ço que coneguen[6] a la justicia de Deu sobject en lo qual pusca usar de jutjar.

8. *De les questions de bonea gloria e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, per que per bontat e per gloria cové esser encarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

290 QUEST. Ramon, com la encarnació sia bona e gloriosa, per que hac Jesu Christ en la creu passió? – SOLUCIÓ. Dix Ramon que aquella solució està en lo capítol de recreació.

---

1. A, ama deus: B, amduus.—2. A, euiternitat: B, ueritattat *(corregit: deia, sembla,* euiternitat).—3. B, pusque.—4. B, a la credulitat dels homens qui no la cresen *(tot corregit)*.—5. A, costreny.—6. B, romanga: P, *remaneat.*

9. *De les questions de bonea differencia e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, enfre bonea increada e creada còm pot estar major differencia? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

292 QUEST. Ramon, enfre la bonea divina e humana de Jesu Christ, còm pot estar differencia que una sia la persona de Jesu Christ de divina natura e humana? – SOLUCIÓ. La persona de Jesu Christ està una per encarnació e es de moltes natures[1] per raó de distincció de moltes raons.

10. *De les questions de bonea concordança e incarnació*

QUESTIÓ. Divina bontat e bontat creada còm poden estar en major concordança? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

294 QUEST. Ramon, per que la bonea divina e la bonea creada han concordança per una encarnació e no per moltes? – SOL. Bonea divina es una, e per ço,[2] per raó de sa unitat requer una encarnació e no moltes per ço que en ella sia ajustada ab una bontat creada.

11. *De les questions de bonea contrarietat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, per bontat e per contrarietat,[3] còm es incarnació significada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

296 QUEST. Ramon, divina bonea[4] e bontat creada còm poden estar pus luny a contrarietat? – SOL. Divina bontat e bontat creada[5] no poden estar pus luny a contrarietat com fan en unitat de suppòsit qui en sí metex no haja negún mal.

12. *De les questions de bonea començament e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la divina bontat còm està raó a Deu en començament a major bé[6] creat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, materies.—2. B, la bonea diuina es .i.ª e per asso.—3. A, bontat (manca *per*) e contrarietat.—4. B, bontat.—5. B, diuina bonta e creada.—6. B, en comensar maior ben.

298 QUEST. Ramon, la divina bontat per que no es raó a Deu quel mon sia començat a molts homens?[1] — SOL. Enaxí com la divina bontat pot esser pus alt e pus noble començament per unitat que per moltes bontats, enaxí està pus noble començament en creant lo mon a .j. home principalment[2] que a molts.

13. *De les questions de bonea mijà e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, enfre bontat creada e increada, còm pot estar major mijà?[3] — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

300 QUEST. Ramon, per qual mijà la divina bontat pot guanyar[4] moral bontat e natural e ab elles participar? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

14. *De les questions de bonea fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la divina bontat còm pot esser raó a produír major fi de bontat creada? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

302 QUEST. Ramon, la major fi de bonea creada còm pot esser pus luny a privació de fi? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

15. *De les questions de bonea majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la divina bontat còm està raó en produír bontat creada en major majoritat? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

304 QUEST. Ramon, la divina bontat poría estar raó a produír bontat en major majoritat per moltes encarnacions que per una? — SOL. Neguna major majoritat pot esser producta en egualtat de moltes bontats sustentades en molts homens.

1. P, *ad plures homines.*—2. B, per unitat *(corregit)* [que per moltes botats en axi es pus noble comensament en creant lo mon] lo *(cancellat)* a .i. home (A, en carn lo ha hom .i.) principalment.—L'afegidura sembla traducció de P, i la lliçó *en creant lo mon*, tal volta pertoca esser *en crear lo.*—3. B, pus noble miia (i *passim* miian).—4. B, goanyar.

16. *De les questions de bonea egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la divina bontat còm està raó a Deu que produga gran[1] egualtat de raons creades? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

306 QUEST. Ramon, poría Deus egualar dos[2] homens en major bontat estant ell aquells dos homens[3] per encarnació? – SOL. Per ço car unitat de bontat increada deu[4] estar en majoritat, no pogra Deus egualar dues persones ni més per encarnació, en major bontat.

17. *De les questions de bonea minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, per major bontat e per menor, còm es encarnació significada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

308 QUEST. Ramon, la divina bontat còm pot lunyar pus fortment bontat creada a major menoritat? – SOL. En major bontat pot esser lunyada bontat creada a major menoritat que en menor bontat.

18. *De les questions de granea duració e incarnació*[5]

QUESTIÓ. Ramon, granea eternitat còm estàn majors raons a creatura? – SOL. En persona qui sia de divina natura e humana estàn granea e eternitat majors raons a creatura; e vé a la rúbrica damunt dita.

310 QUEST. Ramon, còm pot durar la persona divina en un estament qui fo en un temps no home e en altre temps home? – SOL. Neguna mutació pot esser en natura eternal e infinida.

19. *De les questions de granea poder e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, per granea e poder còm proves[6] encarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, maior.—2. B, los.—3. A, homens dos.—4. B, couen.—5. B, de granea de la flor del arbre de ihesu xrist (manquen, lo meteix que en P totes les altres rúbriques de *granea*).—6. A, preueus (?): P, *probatur*.

312 QUEST. Ramon, granea e poder qui son raons de Deu, còm se requeren[1] actus eguals en les creatures? — SOL. Requer poder a la granea aytàn gran actu de magnificar com ell pot de possificar, e aquell metex actu de possificar[2] requer la granea al poder segons magnificar, els dos requeriments covenen esser en encarnació sustentats.

20. *De les questions de granea saviea e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la granea e la saviea de Deu còm requer la una a laltra son actu? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[3]

314 QUEST. Ramon, sería gran actu de la saviea saber major magnificar[4] de creatura en potencia e menor que aquell en actu? — SOL. Negún magnificar es tan gran en potencia com en actu segons natura de granea.

21. *De les questions de granea voluntat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, com la divina voluntat sia franca e causa e no causada, qui es a ella causa que ama[5] encarnació de necessitat? — SOL. Magnificabilitat e amabilitat se covenen[6] ensems en haver eguals actus, estants abdues les raons una matexa natura; e vé a la rúbrica damunt dita.

316 QUEST. Ramon, sens encarnació poría la divina voluntat amar la pus gran creatura que granea pot magnificar? — SOL. Si no fos incarnació, la divina voluntat no pogra tant amar creatura com la granea la pogra magnificar.

22. *De les questions de granea virtut e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, si no fos encarnació, la granea de Deu fora viciosa en la creatura? — SOL. Aquella causa qui no dona compliment a son effectu aytàn gran com leffectu[7] lo pot reebre, es viciosa; e vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. P, *quomodo requirunt.* — 2. A, com ell pot posificar e aquell matex actu de ponificar. — 3. B, a la R.ª de granea sauiea *(et sic de ceteris, mutatis mutandis).* — 4. A, significar. — 5. B, am. — 6. B, magnabilitat e amabilitat se causen. — 6. B, coleffectu.

318 QUEST. Ramon, la encarnació, còm es causa a gran virtut? – SOL. Enaxí com lome ha pus gran virtut en produír home en sa especia que en pintar home en la paret, ha Deus pus gran virtut en produír creatura en sa divina natura que en la natura de la creatura.

23. *De les questions de granea veritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, còm pot Deus produír pus gran veritat de creatura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

320 QUEST. Ramon, com la encarnació sia en tan gran granea de veritat, per que es tan gran granea de falsedat[1] en lo mon qui principalment es creat per ço que Deus sia encarnat? – SOL. Ha Jesu Christ lexat son loc a sent Pere, en la vicaría del qual està gran veritat en lenteniment de molts homens, de la qual gran veritat hauràn a retre gran raó si la tenen ociosa.

24. *De les questions de granea gloria e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, Deus còm pot dar pus gran gloria? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

322 QUEST. Ramon, si no fos encarnació los corsos dels sants còm hagren gran gloria? – SOL. Per ço car los sarraíns no creen encarnació e consiren en paraís gran gloria[2] per remuneració, consiren en paradís gloria de menjar e de beure, de vestir, de cambres e de totes belles[3] fembres puncelles.

25. *De les questions de granea differencia e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, còm està pus gran differencia enfre creador[4] e creatura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

324 QUEST. Ramon, còm es mills significada la gran distincció de persones divines e la unitat de natura?[5] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. A, tan gran de falsedat.—2. B, manca fins a l'altre *gloria*.—3. B, e de tocament [carnal de] belles.—4. B, deu.—5. A, a la unitat diuina.

26. *De les questions de granea concordança e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, còm pot esser pus gran concordança[1] enfre Deu e creatura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

326 QUEST. Ramon, la gran concordança de les persones divines[2] ab que es mills significada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

27. *De les questions de granea[3] començament e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, Deus còm pot esser[4] a creatura pus gran començament? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

328 QUEST. Ramon, si Deus no fos encarnat, la granea de Deu fora ociosa en no començar gran creatura? – SOL. Aquell agent està ociós de granea qui no està tan gran[5] començament com pot estar.

28. *De les questions de granea mijà e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, qual es lo pus gran mijà que Deus pot crear? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

330 QUEST. Ramon, per que es incarnació? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

29. *De les questions de granea fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, qual es la pus gran fi que Deus pot donar a creatura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[6]

332 QUEST. Ramon, si no fos encarnació, fora neguna creatura complida? – SOL. En privació de gran fi no pot esser neguna creatura complida.

30. *De les questions de granea majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, Deus còm pot crear granea en major majoritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, maior concordansa.—2. B, de les diuines persones.—3. A, manca *de granea*.—4. B, com pot esser deus.—5. A, qui no sta gran.—6. B, a la [robrica de] granea de fin.

334 Quest. Ramon, sens encarnació pogra Deus[1] granea creada pujar en pus gran grau de creació? – Sol. Sobre encarnació no pot estar pus alt grau de creació.

31. *De les questions de granea egualtat e incarnació*

Questió. Ramon, en creatura còm pot Deus egualar bontat e granea en lo pus alt grau de bontat? – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita.

336 Quest. Ramon, sens encarnació lactu de la divina saviea e granea pogren[2] esser eguals en creatura? – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita.

32. *De les questions de granea minoritat e incarnació*

Questió. Ramon, la granea de Deu còm ha lunyada creatura a major poquea e ha la acostada a major granea? – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita.

338 Quest. Ramon, si no fos encarnació la divina granea pogra crear sa semblança fora poquea? – Sol. Si no fos incarnació tota creatura fora major en poquea que en granea.

33. *De les questions de duració poder e incarnació*[3]

Questió. Demanà lermità a Ramon si sens encarnació lo poder de Deu pogra tant de creatura en duració[4] com pot per encarnació. – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita.

340 Quest. Ramon, lo poder de Deu pogra[5] privar encarnació? – Sol. Enaxís cové incarnació per durificació sots raó de eternitat, com per possificació sots raó de eternal poder.

34. *De les questions de duració saviea e incarnació*

Questió. Ramon, pot Deus contra lactu de eternitat e de saviea? – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. A, *afig* crear.—2. B, de diuina granea e de sauiea pogren (A, pogra).—3. B, de eternitat de les flors del arbre de ihesu xrist:-Manquen les altres rúbriques de *duració*.—4. B, durar.—5. B, poria.

342 QUEST. Ramon, la divina saviea còm pot saber major actu de eternitat en creatura? – SOL. Major actu que saviea pot saber de eternitat en creatura, es que sapia una persona de eternitat e de creatura.

35. *De les questions de duració voluntat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat e divina voluntat còm son causa a saviea als actus que han en creatura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

344 QUEST. Ramon, es tant necessari actu de eternitat en crear, com lactu de la divina voluntat? – SOL. Si eternar no fos tan gran actu en crear com amar, la divina eternitat fora ociosa en sa creatura.

36. *De les questions de duració virtut e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat e virtut divina còm estàn causes[1] de incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

346 QUEST. Ramon, si incarnació no fos, eternitat e virtut foren ocioses en crear? – SOL. Contra lo gran actu de virtut fora eternitat viciosa si la virtut fos viciosa en crear creatura per eternar.

37. *De les questions de duració veritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat e veritat còm han en creatura major actualitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

348 QUEST. Ramon, eternitat e veritat còm lunyen creatura a major privació e falsetat? – SOL. La veritat creada ab eternitat e veritat increada ajustada, es pus luny a privació e a falsetat que neguna altra veritat creada.

38. *De les questions de duració gloria e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat còm pot esser causa a major gloria creada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, eternitat e uirtut com estan diujnes causes.

350 QUEST. Ramon, eternitat e gloria[1] còm sajusten en crear?[2] – SOL. En deificar creatura sajusten eternar e gloriar en crear.

39. *De les questions de duració differencia e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat còm ha major actualitat de differencia creada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

352 QUEST. Ramon, eternar e differenciar còm se lunyen a major contrariar en crear?[3] – SOL. Sens encarnació eternar e differenciar nos poden en crear sobiranament concordar.

40. *De les questions de duració concordança e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat e concordança ab ques poden més concordar en crear? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

354 QUEST. Ramon, crear còm pot esser[4] de eternar e concordar? – SOL. En deificar crear està crear de eternar[5] e concordar.

41. *De les questions de duració començament e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat còm pot començar crear en eternar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

356 QUEST. Ramon, eternitat còm pot esser major causa a començament? – SOL. Per deificar creatura pot esser eternitat major causa a creatura.

42. *De les questions de duració mijà e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat e creatura ab que son majors mijans en crear? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

358 QUEST. Ramon, amar e eternar còm se poden[6] mills ajustar en crear? – SOL. Lo major ajustament qui pot estar de eternar e amar en crear, està per deitar e crear.[7]

---

1. B, eternitat e gloriar: P, *eternare et gloriari.*—2. A, manca *en crear.*—3. A, en creatura.—4. A, com esser.—5. B, en eternar.—6. B, com poden.—7. B, deytar crear.

43. *De les questions de duració fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat còm pot atènyer major fi[1] per crear? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

360 QUEST. Ramon, eternitat e fi ab ques poden[2] mills concordar en crear? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

44. *De les questions de duració majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat còm pot mills mostrar[3] sa semblança en crear? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

362 QUEST. Ramon, eternitat còm pot eternar major crear com crear no pusca esser sens temporificar?[4] – SOLUCIÓ. En deificar creatura està la responsió de la questió.

45. *De les questions de duració egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat e divina voluntat sens incarnació pogren haver egualtat en crear? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

364 QUEST. Ramon, eternitat e divina voluntat de que poden egualar eternar e amar en crear? – SOL. Per incarnar poden totes les divines raons egualar lurs actus[5] en crear.

46. *De les questions de duració minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, eternar còm pot lunyar pus fortment crear de menoritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

366 QUEST. Ramon, eternitat ab que pot més lunyar minoritat a privació? – SOL. Ab incarnació es lunyada creatura pus fortment a privació.

47. *De les questions de poder saviea e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, còm proves incarnació[6] per poder e saviea? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, esser en maior fin.—2. A, com poden.—3. B, com pot mostrar pus fort ment.—4. A, no pusque esser temporificar temporificat (?).—5. B, egalar actus.—6. B, demana larmita a R. com prouaua encarnacio.

368 QUEST. Ramon,[1] la saviea de Deu qui sab quel poder pot[2] fer de mi apostoli, seguexse per ço que faça de mi apostoli? – SOL. La saviea de Deu no consira neguna ydea superflua per ço que en son consirar no sia buydament de fi.

48. *De les questions de poder voluntat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, lo divinal poder e[3] la divina voluntat còm son causes de incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

370 QUEST. Ramon, com la voluntat de Deu pusca voler moltes incarnacions per molts homens, seguexse per ço que elles sien, pus que la voluntat les pot amar? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

49. *De les questions de poder virtut e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, lo poder de Deu ab que pot tant usar[4] de virtut corporal com de esperitual? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

372 QUEST. Ramon, si no fos incarnació lo poder de Deu[5] sería ociós e viciós? – SOL. Si no fos alguna manera[6] per raó de la qual lo divinal poder se pogués aytant comunicar a substancia corporal com esperitual, fora ociós en aquella[7] manera.

50. *De les questions de poder veritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, possificar[8] e verificar còm causen incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

374 QUEST. Ramon, com lo poder de Deu sia infinit, quèl costreny que ell se comunic per incarnació? – SOLUCIÓ. Lo jutge està franc en son jutjar, e car veritat es a ell raó com faça[9] ver judici, lo jutge metex se costreny ab

1. B, *afig:* dix larmita.—2. A, manca *pot*.—3. A, en.—4. A, lo poder deu ab que pot usar.—5. A, lo poder deu.—6. A, manca *manera*.—7. A, alguna.— 8. A, pouificar *(passim)*.—9. B, com (manca *e)* ueritat es adell rao que fassa.

la raó de justicia e de veritat en donar vera sentencia contra falsetat e injuria.

51. *De les questions de poder gloria e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, com lo poder de Deu sia per sí metex gloriós, qual gloria es a ell incarnació? – SOL. Tota causa ha plaer en produír sa semblança jassia ço que sens aquella producció sia complida[1] per sí metexa; e vé a la rúbrica damunt dita.

376 QUEST. Ramon, la divina gloria còm costreny lo divinal poder a possificar incarnació? – SOL. Estant poder raó a possificar e gloria a glorificar[2] egualment en crear, costreny Deus, axí parlan,[3] sí metex ab ses raons a incarnar, en axí com ab sa misericordia ab la qual costreny sí metex a perdonar.

52. *De les questions de poder differencia e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, lo poder de Deu còm pot més usar de differencia creada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

378 QUEST. Ramon, com en la summa[4] trinitat no sia distincció per essencia, còm pot lo Fill esser incarnat e quel Pare nil Sant Esperit no sien encarnats? – SOL. En quant lo Fill es distinct del Pare e del Sant Esperit personalment, pot esser incarnat[5] sens que ells no sien encarnats; mas en quant totes les .iij. persones[6] son una essencia, una natura, cové quel Pare el Sant Esperit sien en axí verdaderament home per incarnació, com lo Fill.

53. *De les questions de poder concordança e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, si incarnació no fos, què seguira del poder divinal e de la sua concordança en creatura? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, com sia ço que sens aquella produccio complida.—2. B, estant rao a possificar lo poder e gloria a glorieiar. —3. B, axi per.—4. A, com suma.—5. A, incarnacio.—6. B, totes .iii. les persones.

380 QUEST. Ramon, com lo poder divinal se pusca aytant estendre en incarnar per lo Pare e per lo Sant Esperit, per que lo Pare el Sant Esperit no foren incarnats? – SOL. De part la creatura qui es filla per creació, fo mills proporcionat e dispost fill[1] home a esser deificat per incarnació del Fill de Deu, que per persona[2] qui no sia fill, com siaço que enfre fill e fill haja major concordança segons especia, que enfre fill e no fill segons genre.

54. *De les questions de poder començament e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, major possibilitat e començabilitat còm estàn raons a major creabilitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

382 QUEST. Ramon, incarnació còm pot esser començament a tot ens creat? – SOL. En quant Deus consirà creació per ço que participàs en natura ab tot ens creat, està finalment e principalment[3] encarnació començament e fi de tota creatura.

55. *De les questions de poder mijà e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, possificar còm pot estar major mijà enfre possificativitat increada e possificabilitat creada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

384 QUEST. Ramon, perdonar còm pot estar major[4] mijà enfre perdonant e perdonable? – SOL. Dix Ramon que fés aquella questió a la encarnació de Jesu Christ.

56. *De les questions de poder fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, lo poder divinal còm pot més exalçar la fi de creatura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

386 QUEST. Ramon, pus que fi dàngel fos més exalçada[5] si Deus fos angelicat, per que Deus no ha presa natura dàngel? – SOL. Per ço car Deus pot participar per home

1. A, manca *fill.*—2. A, que persona.—3. B, e principal.—4. B, manca *major.*—5. A, pus fi dangel fos exalcada.

ab totes creatures e no per àngel,[1] es pus general la fi qui es per home que no la fi[2] qui es per àngel.

57. *De les questions de poder majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, poder e majoritat còm estàn raons a incarnació?[3] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

388 QUEST. Ramon, pus que major possibilitat està de moltes encarnacions[4] que de una tan solament, per que poder e majoritat no estàn raons a moltes incarnacions? – SOL. Lo divinal poder es .j. e no molts, e per ço pot més majorificar una creatura sobre totes, que moltes que la una no sia major que laltra en poder ni en granea de bontat gloria fi virtut e veritat saviea e voluntat.

58. *De les questions de poder egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, lo divinal poder saviea e voluntat, còm poden haver major egualtat en crear? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

390 QUEST. Ramon, com lo Fill sia incarnat e no lo Pare nil Sant Esperit, les .iij. persones divines còm poden esser egualment home?[5] – SOL. La unitat de la natura e essencia divina fa estar egualment les .iij. persones home e deytat.[6]

59. *De les questions de poder minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, poder e minoritat per que estàn raons de incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

392 QUEST. Ramon, com lo poder de Deu sia infinit e home finit,[7] còm poden haver proporció en incarnació? – SOL. Enaxí es posat lo nas del home en humana especia com lo cap, segons proporció, jatsiaço quel nas sia menor quel cap.

---

1. B, angell *(passim)*.—2. B, que la fin.—3. B, encarnar.—4. A, manca fins a l'altre mot *incarnacions*.—5. A, les .iij. persones *(repetit)* home.—6. A, home deitat: P, *hominem et deum*.—7. B, [he home sia finit].

60. *De les questions de saviea voluntat e incarnació*[1]

QUESTIÓ. Ramon, per que Deus, per granea de saviea e de voluntat, cové esser incarnat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

394 QUEST. Ramon, pus que granea es causa a saviea e a voluntat que Deus sia encarnat, per que no es causa a moltes incarnacions com sia granea major[2] causa a moltes que a una? – SOL. La divina granea es una, e açò metex de la saviea qui es una[3] e de la voluntat, e per ço segons natura de unitat e singularitat[4] es granea causa ab saviea e voluntat a una incarnació e no moltes; e vé a la rúbrica damunt dita.

61. *De les questions de saviea virtut e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, a la saviea de Deu fora vici si no sabés incarnació? – SOL. Segons natura de la divina saviea e virtut, mills se cové saber gran object virtuós que petit; e vé a la rúbrica damunt dita.

396 QUEST. Ramon, la saviea de Deu consira causes impossibles? – SOL. Vici fora al sol qui està sobre la terra en lo mig dia si sobre aquella terra estigués nit.

62. *De les questions de saviea veritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, es necessari a la saviea de Deu saber major veritat de Deu e de creatura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

398 QUEST. Ramon, per que a la saviea de Deu pertany mills saber gran veritat que poca? – SOL. Segons natura de veritat, aytant pertany a Deu saber una veritat com altra; mas car la saviea de Deu es gran e no poca, mills pertany saber a ell[5] gran veritat que poca.

---

1. B, de sauiesa de les flors del arbre de ihesu xrist;-Manquen les altres rúriques de *saviea, et sic de ceteris mutatis mutandis.*—2. A, manca *maior.*—3. A, manca *una.*—4. A, ueritat e singular.—5. B, a ela saber.

63. *De les questions de saviea gloria e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la saviea de Deu e la gloria còm son coses a saber[1] major gloria creada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

400 QUEST. Ramon, la saviea de Deu per que consira pena com sia a ella abastant consirar gloria? – SOL. Consira la saviea de Deu pena[2] dels dampnats per raó de justicia qui ls ponex.

64. *De les questions de saviea differencia e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la divina saviea còm causa incarnació per differencia?[3] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

402 QUEST. Ramon, si no fos incarnació pogra la saviea de Deu saber major distincció de Deu e de creatura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

65. *De les questions de saviea concordança e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la saviea de Deu pogra saber major concordança enfre Deu e creatura sens incarnació? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

404 QUEST. Ramon, la divina voluntat pot desamar major concordança de Deu e de creatura? – SOL. Enaxí com la divina saviea no pot ignorar major concordança de Deu e de creatura, enaxí la divina voluntat no pot desamar major concordança de Deu e de creatura.

66. *De les questions de saviea començament e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la divina saviea còm pot[4] esser causa a major començament creat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

406 QUEST. Ramon, la divina voluntat còm[5] pot més amar major començament creat? – SOL. Enaxí com la di-

1. A, co es (P, *cause)* saber.—2. B, la pena.—3. A, manca *per differencia.*—4. A, no pot.—5. B, manca *còm.*

vina saviea no pot ignorar major començament creat, en axí la divina voluntat nol pot desamar.

67. *De les questions de saviea mijà e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la divina saviea còm es causa a major[1] mijà creat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

408 QUEST. Ramon, crear còm està mijà enfre Deu e creatura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

68. *De les questions de saviea fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, major seytivitat e major seybilitat[2] còm estàn causes a major fi creada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

410 QUEST. Ramon, la saviea de Deu per que no sab quen Martí pot esser papa lo qual no serà papa?[3] – SOLUCIÓ. La saviea de Deu no consira neguna superfluitat a son saber de la qual nos seguesca neguna fi; e vé a la rúbrica damunt dita.

69. *De les questions de saviea majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, sens incarnació pogra la divina saviea saber major majoritat creada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

412 QUEST. Ramon, la divina voluntat pot desamar major majoritat creada? – SOL. Enaxí com la divina saviea no pot ignorar major majoritat creada, enaxí la divina voluntat no la pot desamar.

70. *De les questions de saviea egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, per que es major seibilitat de egualtat causa de incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

414 QUEST. Ramon, si no fos encarnació pogra la divina saviea saber la major egualtat qui pot esser creada? –

1. A, a metre.—2. A, maior seytiuitat e seybilitat: P, *maior scitiuitas et maior scibilitas.*—3. B, [qui no sera papa].

SOL. Neguna seybilitat creada pot esser tant exalçada sens incarnació com per incarnació.

71. *De les questions de saviea minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la divina voluntat pot més amar menor intelligibilitat que major? – SOL. Per ço car la divina saviea es gran e no poca, sà mills a entendre segons sa natura grans coses que poques e major bé que menor; e vé a la rúbrica damunt dita.

416 QUEST. Enaxí com la saviea de Deu no consira quen Martí pusca esser papa pus que no serà papa, en axí, Ramon, consira per ventura[1] la major majoritat de seybilitat creada? – SOL. Ço per que[2] la saviea de Deu no consira quen Martí pusca esser papa pus que no serà papa, es car daquell consirar nos seguiría neguna fi; mas si la saviea de Deu no consirava la major majoritat de intelligibilitat creada que pot esser creada, no sestendría tant la sua sceitivitat[3] en son propri object qui es sceibilitat, com faría la divina possitivitat[4] en lo seu propri object qui es possibilitat. E aquest pas es molt plaent a consirar e es subject a entendre moltes coses de Deu.

72. *De les questions de voluntat virtut e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la divina voluntat e virtut, còm estàn raons a la major creatura qui pot esser creada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

418 QUEST. Ramon, la divina voluntat per que ama més gran virtut que poca? – SOL. Com la divina voluntat sia gran e no poca, vici fora a ella si amàs[5] més poca virtut que gran.

73. *De les questions de voluntat veritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la divina voluntat per que ama més major veritat que menor? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. B, per aventura no concira.—2. A, per co que.—3. A, no sostendria aquella sceytiuitat sua.—4. B, posseitiuitat.—5. A, ama.

420 QUEST. Ramon, pus que la divina voluntat es gran e no poca, per que ama poca veritat? – SOL. Segons comparació de veritat e veritat, aytant ama la divina voluntat poca veritat com gran; mas car la divina voluntat es gran e no poca, segons natura de sa granea no pot tant amar poca veritat com gran.

74. *De les questions de voluntat gloria e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, major gloria per que es més amable que menor? – SOL. Per ço car minoritat e poquea han concordança, e granea e majoritat, es major gloria amable que menor.[1]

422 QUEST. Ramon, si no fos incarnació què s seguira de voluntat e de gloria? – SOL. Si no fos incarnació la divina voluntat no amara crear major gloria, e hagra major proporció ab menor gloria que ab major;[2] e vé a la rúbrica damunt dita.

75. *De les questions de voluntat differencia e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, distincció damic e damat còm està causa a incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

424 QUEST. Ramon, per que voluntat ama major[3] distincció damic e damat? – SOL. En major distincció damic e damat pot[4] haver la voluntat major amar que en menor.

76. *De les questions de voluntat concordança e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, per que per major amabilitat de concordança es incarnació significada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[5]

426 QUEST. Ramon, en crear còm pot esser major[6] concordança per amar? – SOL. La major concordança que pot esser per amar, pot esser per incarnar.

---

1. P, *plusquam minor*.—2. A, que a la mayor. – 3. B, ha maior.—4. B, poc.—5. B, de uoluntat concordansa (manca fins a l'altre mot *concordança* de la questió seguent: *Vide* nota 7, pàg. 360).—6. A, mayo.

77. *De les questions de voluntat començament e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, si no fos incarnació, la divina voluntat pogra tant amar començabilitat creada com fa per incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

428 QUEST. Ramon, Deus es voluntat e començament, e per ço demàn: còm amar e començar se poden mills egualar en crear? – SOL. De fora, incarnar amar e començar nos pogren egualment concordar en crear.

78. *De les questions de voluntat mijà e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, major amar còm està mijà major[1] en crear? – SOL. Per incarnar està amar[2] major mijà en crear; e vé a la rúbrica damunt dita.

430 QUEST. Ramon, sens incarnar pogra esser major amar en crear? – SOL. Negún mijà pot esser major que aquell en qui Deus e creatura estàn una persona.

79. *De les questions de voluntat fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, major fi creada, pot esser desamada per la divina voluntat? – SOL. Si major fi creada per la divina voluntat pogués esser desamada, pogra la divina saviea ignorar major fi creada; e vé a la rúbrica damunt dita.

432 QUEST. Ramon, la divina voluntat per que no ama fi creada en eternitat? – SOL. Fi creada no pot esser sens temps en lo qual sia començada, e car Deus no la pot començar en eternitat sens començament, ha la[3] volguda començar en eternitat per incarnació.

80. *De les questions de voluntat majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, major majoritat de voluntat per que posa incarnació de necessitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. B, menor (?) amar com esta maior mijan.— 2. B, manca *amar*.— 3. A, e ha la.

434 QUEST. Ramon, si Deu es incarnat per necessitat, de la incarnació cové lin grat? – SOL. Les divines raons no costrenyen Deu, mas que ell respòn a aquelles en obrar[1] segons que elles lin requeren obra virtuosa e no viciosa.

81. *De les questions de voluntat egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, per[2] la divina amor e egualtat, còm es incarnació significada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

436 QUEST. Ramon, egualtat damat increat e damic increat,[3] còm es mills significada? – SOL. Per major egualtat de amativitat e amabilitat creada, es la egualtat de la summa trinitat pus fortment significada.

82. *De les questions de voluntat minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, si no fos incarnació què s seguira enfre la divina voluntat e voluntat creada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

438 QUEST. Ramon, si no fos incarnació, pogra la divina voluntat amar creatura segons sa natura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

83. *De les questions de virtut verilat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, còm es posada[4] major concordança enfre virtut e veritat creada? – SOL. Vé a la R.ª damunt dita.

440 QUEST. Ramon, la natural virtut e veritat[5] de Deu, còm poden haver hàbit moral? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

84. *De les questions de virtut gloria e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, ab que ha Deus posada[6] major distancia enfre virtut e gloria, e vici e pena? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, an aquelles en obra. – 2. A, manca *per*. – 3. A, damar jncreat damichs jncreat. – 4. B, Deus *(corregit)* com ha posada. – 5. B, ueritat e uirtut. – 6. B, deus ha posada: A, manca *major distancia* qui segueix.

442 QUEST. Ramon, de que virtut natural pot moltiplicar major gloria moral? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[1]

85. *De les questions de virtut differencia e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, fe esperança e caritat ab que poden esser pus differents e concordants en granea de bontat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

444 QUEST. Ramon, virtut moral còm pot haver pus noble subject[2] e pus gran en diversificar[3] sos habits? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

86. *De les questions de virtut concordança e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, concordança de virtuts ab que pot esser pus contraria a concordança de vicis? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

446 QUEST. Ramon, si no fos incarnació pogra Deus haver subject per qui pogués posar concordança de virtut moral en major majoritat contra concordança de vicis morals? – SOL. Neguna virtut moral pot tant[4] contrastar a vici, com aquella qui es hàbit de Deu e home.

87. *De les questions de virtut començament e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, Deus còm pot començar virtut moral en major començabilitat de virtut? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

448 QUEST. Ramon, major majoritat[5] de virtut e major majoritat de començament còm pot estar creada? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

88. *De les questions de virtut mijà e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, virtut moral per que pot estar pus fortmet en lo mig d'amor? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, a aquella metexa R.ª.—2. B, maior sobiet.—3. A, diuersitat. —4. B, moral uirtut pot tant (A. manca *tant*).—5. A, a mayor mayoritat (manca fins a l'altre mot *majoritat*).

450 QUEST. Ramon, Deus còm pot pus fortment occasionar los homens a esser virtuosos?[1] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

89. *De les questions de virtut fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, virtut de fe e desperança còm poden esser mills instrument[2] de caritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

452 QUEST. Ramon, caritat còm pot pus fortment informar[3] e moure fe e esperança? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

90. *De les questions de virtut majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Demanà lermità a Ramon si sens incarnació pogra esser major majoritat de virtut contra major majoritat de vici, e major majoritat de vici pogra esser privació de major majoritat de virtut. – SOL. Vé a la R.ª damunt dita.

454 QUEST. Ramon, si no fos incarnació la divina virtut hagra major concordança en son effectu ab menoritat que ab majoritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

91. *De les questions de virtut egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la divina virtut com se comunica egualment a la saviea e a la voluntat per incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

456 QUEST. Ramon, si no fos incarnació pogra esser subject en qui virtuosa egualtat pogués[4] esser creada en major majoritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

92. *De les questions de virtut minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, per ques cové mills incarnació segons Deu ab esser que ab no esser, com a Deu incarnació no sia necessaria? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, a esser pus fortment uirtuosos.—2. B, estrumens.—3. B, enformar.—4. B, pogra.

458 QUEST. Ramon, si incarnació no fos virtut en major majoritat, fora vici en major majoritat?[1] – SOL. De ço on se seguís fals e impossible, cové ques seguesca ver e possible.[2]

93. *De les questions de veritat gloria e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, en subject creat, veritat e gloria[3] còm poden esser pus contraris a pena e a falsetat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

460 QUEST. Ramon, gloria de Deu e de creatura còm poden esser en major majoritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

94. *De les questions de veritat[4] differencia e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, distincció de Deu e de creatura, còm pot estar en major veritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

462 QUEST. Ramon, la major distincció de Deu e de creatura, còm està en major verificar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

95. *De les questions de veritat[4] concordança e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, verificar e concordar, còm poden estar en major crear? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

464 QUEST. Ramon, si no fos incarnació, còm pogra esser major privació de verificar e concordar en creació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

96. *De les questions de veritat començament e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, Deus còm pot començar en crear major veritat?[5] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

466 QUEST. Ramon, verificar e concordar, còm[6] se poden mills ajustar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, si incarnacio no fos uirtut o uici fora en mayor mayoritat. —2. B, impossibol... possibol.—3. B, gloria e ueritat.—4. A, voluntat.—5. B, maior ueritat en creant.—6. A, manca *com*.

97. *De les questions de veritat mijà e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, verificar crear[1] còm es major mijà en veritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt * dita.

468 QUEST. Ramon, verificar còm es major mijà enfre saviea e voluntat, granea e bontat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

98. *De les questions de veritat fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la fi de Deu e la fi de creatura ab que sajusten en major veritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

470 QUEST. Ramon, la fi de Deu e la fi de creatura en quis lunyen pus fortment a falsetat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

99. *De les questions de veritat majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, enfre Deu e creatura, còm pot esser veritat en tan gran majoritat que no pusca esser major? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

472 QUEST. Ramon, la divina veritat, còm es causa a major majoritat? – SOL. Per ço car la divina veritat es gran e no poca, es causa a major creabilitat.

100. *De les questions de veritat egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, veritat e egualtat, còm son causes de incarnació? – SOL. La divina veritat es gran e no poca, e açò meteix de la divina egualtat qui està de persones, e per ço han concordança en majoritat.

474 QUEST. Ramon, Deus còm pot amar creatura ab major amar, e còm la pot verificar ab major verificar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, creat: P, *creatum*.

* B, ens manca una fotocopia, la del fol 256 v.º involuntariament omesa, o perduda.

101. *De les questions de veritat minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, si no fos incarnació què seguira de verificació[1] creada? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

476 QUEST. Ramon, si no fos incarnació la fi del mon hagra major proporció ab falsificació que ab verificació? — SOL. Si minoritat vencés majoritat en creació, vencera[2] falsetat veritat en granea de bontat.

102. *De les questions de gloria differencia e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, per que gloria e differencia estàn raons a incarnació? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

478 QUEST. Ramon, la differencia qui es enfre element e element, enfre[3] planta e planta, enfre home e leó, enfre cors e ànima, enfre lo Sol e la Luna, en qui han eviternal repòs? — SOL. En la differencia increada e creada qui en una[4] persona participen per incarnació, està repòs de creació.

103. *De les questions de gloria concordança e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la concordança de Deu e de creatura en qui està major? — SOL. La major gloria de creatura està per incarnació; e vé a la rúbrica damunt dita.

480 QUEST. Ramon, la concordança de element e element, de planta e planta, de cavall e de leó, de oír e de veer, del Sol e de la Luna, en qui ha naturalment repòs? — SOL. En la gloria increada e creada qui en una persona participen per incarnació e per concordança, han repòs naturalment concordança creada de element e element, de vegetativa sensitiva, de la Luna e del Sol e den Aries.[5]

104. *De les questions de gloria començament e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, començament creat còm ha gloria segons cors natural? — SOL. En participació de començament

1. A, de uerificar co.—2. A, mes sera.—3. A, manca aquest mot.—4. A, e creada e vna.—5. P, *per incarnationem participant: per concordan-*

increat e creat qui participen en unitat de persona per incarnació, ha repòs generalment començament de creació; e vé a la rúbrica damunt dita.

482 QUEST. Ramon, començament de element e element, de planta e planta,[1] de cavall e cavall, de home just e home just, del Sol e de la Luna, del Sol e den Aries, còm ha eviternalment[2] repòs? – SOL. En la fi de incarnació ha repòs eviternalment començament creat.

105. *De les questions de gloria mijà e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, com enfre ent infinit e finit no ha proporció, còm pot esser glorificació de creació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

484 QUEST. Ramon, mijà qui es de element e de planta, e enaxí dels altres mijans,[3] còm ha naturalment repòs? – SOL. En la participació de mijà increat e creat per incarnació, ha repòs naturalment tot mijà creat innocent de peccat.

106. *De les questions de gloria fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, gloria e fi còm son occasió de incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

486 QUEST. Ramon, la fi de element e element, de planta e planta, de cavall e cavall,[4] del Sol e de la Luna, còm ha natural repòs? – SOL. En la fi increada e creada, una fi ab altra participada per incarnació,[5] ha repòs tota fi creada, exceptada fi dome dampnat e de mal àngel.

107. *De les questions de gloria majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, gloria creada, ab que pot pujar a major majoritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

tiam quietem habet naturaliter concordantia creata elementi et elementi elementatiue et vegetative vegetatiue et sensitiue sensitiue et lune lune et solis solis et arietis.—1. P, afig: *plante et equi.*—2. A, eternalment.—3. P, *elementi et elementi elementi et plante et sic de alijs medijs naturalibus.*—4. P, *equi et leonis.*—5. A. creacio.

488 QUEST. Ramon, en lo foc es major la substancia que laccident, e la planta es major en virtut quel foc, e el leó que la planta e home que la Luna.[1] Aquesta majoritat natural, en * qui ha natural repòs? – SOL. En participació de majoritat creada ab infinida granea ajustada per incarnació, ha repòs majoritat creada.

108. *De les questions de gloria egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, egualtat creada, ab que pot haver major glorificació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

490 QUEST. Ramon, enfre element e element ha egualtat, e de planta a planta,[2] e enaxí de les altres egualtats creades. Aquesta egualtat natural, en qui ha repòs? – SOLUCIÓ. En egualtat creada ajustada a la egualtat personal increada, ha repòs tota[3] egualtat creada innocent de peccat.

109. *De les questions de gloria minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, Deus ab que pot donar major gloria a creatura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

492 QUEST. Ramon, en lo foc està minoritat en quant son accident es menor e sa substancia es major, e açò metex es de minoritat de planta, del leó[4] de la grua del home e de la Luna. Aquesta minoritat natural creada, en qui ha repòs? – SOL. En Jesu Christ es la natura humana menor e la natura divina major; e car abdues les natures son una persona, en la menoritat de la persona han naturalment repòs totes minoritats creades innocents de peccat.

110. *De les questions de differencia concordança e incarnació*[5]

QUESTIÓ. Ramon, differencia e concordança creada, còm pujen sobre lur natura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. P, *et homo quam leo vel luna.*
* Reprèn la fotocopia del m.s. B.
2. B, e de planta.—3. A, contra.—4. B, e de leon.—5. B, de les questions de differencia del arbre del albre xristinal de les flors.

494 QUEST. Ramon, differencia còm sestèn en major concordança de membrar entendre e amar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

111. *De les questions de differencia començament e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, differencia ab que pot esser pus noble començament de membrar entendre e amar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

496 QUEST. Ramon, Jesu Christ ama en quant Deu e ama en quant home. Aquests .ij. amars son differents o son un amar?[1] – SOL. Son un amar en quant una es la persona, e son dos amars en quant son dues[2] les natures, axí com en Martí qui ama ab la voluntat aygua e ama laygua per instinct natural de la sensitiva qui requer humiditat e fredor adoncs quant es trop dessecada[3] e escalfada.

112. *De les questions de differencia mijà e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, crear es de creador e de creatura? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

498 QUEST. Ramon, Jesu Christ està en lo mig dels sants de gloria e està sobre tots pus alt en gloria; e per ço demàn: còm està en lo mig e còm està sobre tots? – SOL. Lo cap den Martí està en lo mig del braç e del peu dextre e del braç e del peu sinestre, e està desús adoncs com sèu o està den peus.[4]

113. *De les questions de differencia fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, Deus còm pot crear una fi compliment de totes altres fins[5] creades? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

500 QUEST. Ramon, fi e differencia còm son en major exaltació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, e son .iiij. amar.—2. B, .ii. son.—3. B, com es trop descequada. —4. A, e sta den peus: B, o esta en peus.—5. B, complidament de totes altres (A, manca *altres)* fins.

114. *De les questions de differencia majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, una creatura còm pot esser major que totes creatures? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

502 QUEST. Ramon, si fossen dos Jesu Christ o més, fora differencia creada en major majoritat que com no es mas un[1] Jesu Christ? – SOL. En larbre en qui una fulla no está més a ensús que totes les altres, no està fulla en major summitat.

115. *De les questions de differencia egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, differencia e egualtat còm estàn raons a incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

504 QUEST. Ramon, si fossen .ij. Jesu Christ eguals o més,[2] fora differencia creada en major egualtat que estant un Jesu Christ tan solament? – SOL. Les parts de la substancia son pus altes e pus nobles en la unitat e majoritat de la substancia, que en la egualtat que han enfre elles metexes.

116. *De les questions de differencia minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, differencia e minoritat còm significuen incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

506 QUEST. Ramon, en creació còm puja creatura a major majoritat, e còm està en[3] major minoritat? – SOLUCIÓ. Differencia creada sobre major majoritat no pot pujar, ne pot devallar ultra major minoritat; e vé a la rúbrica damunt dita.

117. *De les questions de concordança començament e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, en crear còm està començar en major concordança? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

508 QUEST. Ramon, concordança creada, còm està en lo pus alt grau de començabilitat?[4] – SOL. Lo pus jusàn

1. A, no es de.—2. B, .ii. xrists egals o (A, no) mes.—3. A, a mayoritat com sta em.—4. A, manca fins a l'altre mot *començabilitat*.

grau de començabilitat està en novitat qui no sia de neguna antiquitat començada, el pus sobiràn grau de novitat creada està en començament ajustat per concordança de eternal començament.

118. *De les questions de concordança mijà e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, per qual mijà crear pot estar en lo pus alt grau de concordança? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

510 QUEST. Ramon, en crear on està lo centre de concordança? – SOL. Negún punt no es tan noble en lo cercle ni en lo cors redó, com es lo centre qui està en lo mig; e vé a la rúbrica damunt dita.

119. *De les questions de concordança fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la summitat de concordança creada està en la fi, e les extremitats[1] estàn en lo mijà e en lo començament; e per ço demàn: aquella fi on està? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

512 QUEST. Ramon, sens incarnació pogrense totes les creatures concordar a una fi creada naturalment?[2] – SOLUCIÓ. Com totes creatures sien noves, neguna creatura per sa natura pot estar fi de totes creatures. Pot esser, doncs, alguna natura creada esser fi de totes natures[3] creades si ab natura divina es ajustada.

120. *De les questions de concordança majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, la divina voluntat còm pot amar aytant concordança en crear, com lo divinal poder la pot possificar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

514 QUEST. Ramon, la divina saviea pot esser major en crear concordança quel divinal poder? – SOL. Si no fos incarnació, saviea e majoritat hagren en creació concordança, e poder e minoritat.

1. B, e les sues infinitats.—2. B, totes creatures concordar naturalment a .iª. fin creada.—3. A, creatures.

121. *De les questions de concordança egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, amor e concordança còm se poden egualar en concordar e amar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

516 QUEST. Ramon, cascuna part natural de la humanitat de Jesu Christ, còm està egual ab laltra en major concordança? – SOL. La humana natura de Jesu Christ egualment es ajustada ab cascuna part de la humana natura.

122. *De les questions de concordança minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, què cové a interioritat de menor concordança en major, e de major en menor? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

518 QUEST. Ramon, en concordança còm pot pujar menor a major e major devallar a menor? – SOL. En unitat de persona qui sia de major e menor,[1] està la solució de la questió.

123. *De les questions de començament mijà e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, començament creat còm ha major mijà? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

520 QUEST. Ramon, començament creat particular,[2] per qual mijà pot esser començament a tot univers creat? – SOL. Incarnació es mijà per que creador e creatura[3] estàn un començament a tot univers creat.

124. *De les questions de començament fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, sens incarnació pogras seguir de major fi major començament, e de major començament major fi? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

522 QUEST. Ramon, sens incarnació fi creada pogra esser començada, ço es a saber, fi que[4] per sí metexa haja

1. B, [qui es feyta de maior a menor].—2. B, particulat.—3. B, e creat.—4. B, so es assaber en axi *(corregit)* que.

son compliment? – SOL. Jesu Christ en quant home es tant majorificat en granea de bontat, que de sí metex està compliment: açò esser no pogra si ab deitat no fos ajustada la sua humanitat.[1]

125. *De les questions de començament majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, Deus creatura[2] en que la pot major començar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

524 QUEST. Ramon, Deus major majoritat còm la pot començar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

126. *De les questions de començament egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, com creatura sia pus noble en la fi que en lo començament, sens incarnació pogra Deus en creatura començament e fi egualar? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

526 QUEST. Ramon, egualtat creada ab que pot esser pus alt començament?[3] – SOL. Ab participació de egualtat creada e increada, pot esser egualtat creada particulada començament final e formal a totes les egualtats creades.

127. *De les questions de començament minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, començament còm es mogut de minoritat a majoritat major?[4] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

528 QUEST. Ramon, natura de peccat còm la pot hom conèxer, com peccat no haja neguna entitat? – SOL. Com de menor començament se seguesca menor fi, cové que de major començament se seguesca major fi, e si no ho fés fora peccat, com siaço que majoritat de començament e de fi haja major proporció ab esser e sia pus luny a privació, que menoritat. E per ço es significat que Deus es incarnat, e quels homens fan peccat qui de menor començament volen haver major fi que de major.

1. A, humiditat. — 2. A, e creatura. — 3. A, pus comencament. — 4. B, a maior maioritat.

128. *De les questions de mijà fi e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, sens incarnació pogra esser mijà creat particulat[1] forma e fi a tots los mijans creats? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

530 QUEST. Ramon, còm poría Deus un accident exalçar en tan gran virtut que fos fi[2] a tota substancia creada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

129. *De les questions de mijà majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, mijà còm pot esser posat en major majoritat[3] de virtut? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

532 QUEST. Ramon, major majoritat pogra sens incarnació esser creada? – SOL. Si no fos incarnació, major majoritat no pogra en creació esser posada.[4]

130. *De les questions de mijà egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, sens incarnació pogra esser egualtat creada a major majoritat pujada,[5] ço es a saber, que sia de començament e de fi? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

534 QUEST. Ramon, lo foc còm pogra esser escalfat per laygua, e lugor còm pogra esser occasió de tenebres?[6] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

131. *De les questions de mijà minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, producció creada còm es moguda de major minoritat a major majoritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

536 QUEST. Ramon, enfre major majoritat e menor menoritat, mijà[7] còm pot esser sustentat? – SOL. Dix Ramon que ho demanàs a la incarnació de Jesu Christ.

---

1. A, per particular.—2. B, per que fos fin.—3. A, en mayoritat.—4. B, esser en creacio passada.—5. B, priuada.—6. B, tinebres.—7. B, enfre menor menoritat a maior maioritat miian (A, manca aquest mot).

132. *De les questions de fi majoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, majoritat e fi còm estàn causes a incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

538 QUEST. Ramon, sens encarnació pogra Deus crear fi formal e material en major majoritat de accident e de substancia? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

133. *De les questions de fi egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, sens encarnació pogra Deus crear en major majoritat egualtat de fi formal[1] material e causal e final? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

540 QUEST. Ramon, sens incarnació pogra Deus crear en major majoritat egualtat de substancia e de substancia, de substancia e de accident, de accident e de accident,[2] de fi e de fi? – SOL. Tant requer major majoritat de granea e de bontat, que sens incarnació no pogra esser creada.

134. *De les questions de fi minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, sens incarnació pogra Deus menor fi pujar a major majoritat segons cors natural? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

542 QUEST. Ramon, menor fi còm pot esser major sens incarnació?[3] – SOL. Fi de una part ajustada ab deitat, pot estar fi de tot lo univers[4] creat.

135. *De les questions de majoritat egualtat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, comuna utilitat còm es causa a incarnació? – SOL. Utilitat comuna e majoritat han proporció ab granea de bontat.

544 QUEST. Ramon, comuna utilitat còm ha major proporció ab majoritat[5] que ab egualtat, com sia de eguals

1. P, *Posset deus creare finem in maiori maioritate et equalitate* (A, e egualtat) *finis formalis*.—2. A, e accident.—3. P, *sine contradictione*.—4. B, loniuers.—5. B, manca fins a l'altre mot *majoritat*.

causes? – SOL. En lexalçament de major majoritat en granea de bontat, està comuna utilitat sustentada.

136. *De les questions de majoritat minoritat e incarnació*

QUESTIÓ. Ramon, com Deus creà lo mon, pogueras[1] Deus haver sens encarnació enans a major majoritat que a menor? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

546 QUEST. Ramon, per que a Deus se cové mills crear[2] creatura major que menor? – SOL. Granea e majoritat han concordança, e poquea e minoritat, e per ço es incarnació significada[3] esser de necessitat.

137. *De les questions de egualtat minoritat e incarnació*[4]

QUESTIÓ. Ramon, egualtat e majoritat còm son causes de incarnació? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

548 QUEST. Ramon, si no fos incarnació què s seguira de egualtat creada? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

¶ Provada havem incarnació e doctrina havem donada segons la *Art general* com ab les primeres formes daquesta SCIENCIA hom sapia encercar e atrobar veritat, mesclant un començament ab altre segons que fet havem, e a una questió elles applicar; e enaxí com havem respost a algunes objeccions fetes contra incarnació, pot hom segons la manera que tenguda havem, respondre a moltes altres objeccions pelegrines; e esta regla general es[5] per tota esta SCIENCIA.

15. *De les questions de les produccions*[6] *divines qui son flors del Arbre divinal*

SEGONS que per les primeres formes havem feytes questions de la encarnació del Fill de Deu, volem fer questions de la producció de les divines persones,[7] e primerament

1. B, pogres.—2. A, [se] coue crear.—3. B, encarnacio es significada.—4. B, de egaltat e maioritat qui son flors del arbre de ihesu xristinal.—5. B, es general.—6. A, prudencies.—7. A, omet aquest prefaci.

1. *De bonea granea e eternitat*[1]

QUESTIÓ. Ramon, bonea granea eternitat còm son raons de la divina producció? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

550 QUEST. Ramon, si en Deu no fos producció, pogren esser en ell raons? – SOL. Destroít lantecedent es destroít lo conseguent.

2. *De les questions de bonea granea eternitat e poder*

QUESTIÓ. Ramon, si en Deu no fos producció, pogra en son poder[2] esser acció per bontat granea eternitat? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.[3]

552 QUEST. Ramon, en Deu es una raó causa daltra per ço que sia producció? – SOL. *In divinis* no es dit propriament causa[4] e effectu, e per ço cové dir raó a raó, en axí com bonea qui està raó a bo que produga bo; e car[5] bonea es gran, està raó a granea com lo be sia product gran.

3. *De les questions de bonea granea eternitat e saviea*

QUESTIÓ. Ramon, la saviea de Deu còm està raó a producció? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

554 QUEST. Ramon, si en Deu no era producció, qual inconvenient sen seguiría? – SOL. Entén la saviea de Deu[6] que bontat està raó a bo,[7] e açò li cové entendre de necessitat pus que entén bontat e ella entén[8] esser gran, e per aytal entendre entén que bontat està raó a bo que produga bo e gran bo,[9] e açò metex per eternitat; e si la producció no estava en Deu, entendría bontat esser raó ociosa, don se seguiría mal e poquea de bontat, e molts daltres in-

1. B, e primerament per bontat granea e eternitat:-Sots aquesta sola rúbrica destrenen B i P, totes les questions de la sèrie fins a les *de poder saviea e voluntat*, i així successivament les de les altres, cada sèrie sots una sola rúbrica.—2. A, pogra son poder.—3. B, a la R.ª de bonea granea eternitat poder *(et sic de ceteris, mutatis mutandis)*.—4. B, en diuines no es (A, nos) propriament dit causa (A, e causa).—5. A, manca *car*.—6. A, manca *de Deu*.—7. B, rahon a bon *(passim)*.—8. A, e la enten.—9. A, be.

convenients sen seguiríen, los quals en la divina essencia esser no poden.

4. *De les questions de bonea granea eternitat e voluntat*

QUESTIÓ. Ramon, la divina voluntat còm està raó necessaria a producció?[1] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

556 QUEST. Ramon, la divina voluntat està tan gran raó[2] e tan bona e tan eternal per amar, com per bonificar magnificar e eternar? – SOL. Si la divina voluntat no fos tan gran raó a bonificar magnificar e eternar[3] com es per amar, no fora granea raó a la voluntat com fos gran, ni fora bonea[4] raó a la granea com fos bona; e açò metex de eternitat.

5. *De les questions de bonea granea eternitat e virtut*

QUESTIÓ. Ramon, vici còm cauría en la divina bontat contra virtut de granea e de eternitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

558 QUEST. Ramon, qual vici sería de bontat, si en Deu no era producció? – SOL. Lo contrari daquella virtut que ha bontat en bonificant bonificable bonificar per infinitat e eternitat, sería aquell vici que demanes.

6. *De les questions de bonea granea eternitat e veritat*

QUESTIÓ. Ramon, la divina veritat còm es condicionada per bontat granea e eternitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

560 QUEST. Ramon, producció en Deu per que es de necessitat? – SOL. Per ço car bontat granea e eternitat e veritat estàn raons *propter quid* e estàn ço que son per forma, està, doncs, en Deu producció de necessitat; e vé a granea bonea e eternitat e veritat de la rúbrica damunt dita.[5]

1. A, uolunta *(passim)* com sta rao necessaria produccio.—2. A, tan rao.—3. B, [no fos axi gran rao a bonificar magnificar eternificar].—4. A bona.—5. B, e ue a la R.ª da. di.

7. *De les questions de bonea granea eternitat e gloria*

QUESTIÓ. Ramon, gloria com està raó *propter quid* a bontat granea eternitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

562 QUEST. Ramon, sens producció eternitat poría haver gran gloria de bontat? – SOL. Privat *propter quid* de eternitat, sería privada della gran gloria de bontat.

8. *De les questions de bonea granea eternitat e differencia*

QUESTIÓ. Ramon, eternitat còm pot estar gran en bontat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

564 QUEST. Ramon, produír poría estar en Deu sens distincció del produent e del productible?[1] – SOL. Enaxí com contradicció no sosté que product e aquell quil produex sien una cosa metexa en nombre, enaxí bonea eternitat e granea de producció no sostenen que sia producció sens distincció del product e daquell quil prodúu.

9. *De les questions de bonea granea eternitat e concordança*

QUESTIÓ. Ramon, producció còm la requer concordança a bontat[2] granea e eternitat? – SOL. En quant bonea e eternitat son raons concordables a pur actu, està concordança raó de producció; e vé a la rúbrica damunt dita.

566 QUEST. Ramon, sens producció poría en Deu esser[3] concordança? – SOL. Impossibla cosa es concordança esser sens molts, e per ço cové esser en Deu producció de molts per ço que bonea granea eternitat pusquen haver concordança.

10. *De les questions de bonea granea eternitat e contrarietat*

QUESTIÓ. Ramon, sens producció poríen bonea granea e eternitat estar luny a contrarietat? – SOL. Ço per que[4] bonea granea e eternitat poden estar pus luny a contrarietat,

1. B, el product: P, *et producti*.—2. A, ab bontat.—3. B, esser en deu.—4. A, per co que.

es per[1] concordança qui es contrari de contrarietat, e concordança en Deu[2] no pot estar sens producció; e vé a la rúbrica damunt dita.

568 QUEST. Ramon, contrarietat pot esser occasió[3] de producció *in divinis?* – SOL. No fora granea raó a concordança si contrarietat fos raó a concordar.

11. *De les questions de bonea granea eternitat e començament*

QUESTIÓ. Ramon, poría Deus esser gran[4] començament per bontat e eternitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

570 QUEST. Ramon, bonea està major raó per granea e eternitat a començativitat, que per temps ni per poquea? – SOL. Per ço car Deus es gran e no poc, segons sa condició es condicionat a produír gran e no poc en sí metex; e defores, per ço car creatura es poca, es ordenat a produír poca creatura, e car vol produír sa semblança prodúu gran creatura. E en est pas pot hom conèxer com Deus prodúu gran creatura segons condició de sa semblança, e poca segons condició de la creatura.

12. *De les questions de bonea granea eternitat e mijà*

QUESTIÓ. Ramon, sens producció poría estar bonificar en lo mig de bontat, e magnificar en lo mig de granea, e eternar en lo mig de eternitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

572 QUEST. Ramon, com la granea de Deu sia infinida, còm pot estar mijà en ella que no ha extremitats?[5] – SOL. Per ço està bonificar en lo mig de bontat, car es de bonificant bonificable.

13. *De les questions de bonea granea eternitat e fi*

QUESTIÓ. Ramon, fi es tan gran com bontat e eternitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. A, co es per.—2. A, se ha en deu.—3. A, creacio.—4. B, esser deus gran.—5. B, estremitat.

574 QUEST. Ramon, fi còm es tan gran com bontat e eternitat? – SOL. En ço que granea se comunica en estar aytàn gran raó a bonificar com a la raó de granea de bontat, e a eternificar com a la granea de eternitat, es aytant gran fi[1] de bontat com bontat, e de eternitat com eternitat.

14. *De les questions de bonea granea eternitat e majoritat*

QUESTIÓ. Ramon, bontat granea e eternitat còm poden estar en major majoritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

576 QUEST. Ramon, sens producció pogren esser bonea granea e eternitat en lo major grau[2] de entitat qui pusca esser? – SOL. Impossibla cosa es que neguna substancia sia[3] pus gran per estar e obrar, que simplament per estar e no obrar, o per obrar e no estar.

15. *De les questions de bonea granea eternitat e egualtat*

QUESTIÓ. Ramon, egualtat còm està raó necessaria a producció? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

578 QUEST. Ramon, granea còm està raó a bonea en eternitat per egualtat? – SOL. Estant granea raó a bontat com en ella sia egualtat de bonificant bonificable bonificar, està a ella raó com sia gran per egualtat, sens la qual egualtat[4] no li poría estar raó que fos gran; e açò metex de eternitat.

16. *De les questions de bonea granea eternitat e minoritat*

QUESTIÓ. Ramon, Deus còm sería menor que altre ens sens producció? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

580 QUEST. Ramon, granea poría estar no raó a bontat ni a eternitat? – SOL. Enaxí com la granea de Deu no

1. B, aytan gran rao (A, a rao) a bonificar com la granea de bontat e eternificar com a la granea de eternitat es aytan (A, aytanta) fin: P, *ita magna ratio ad bonificandum sicut magnitudo bonitatis et ad eternificandum sicut magnitudo eternitatis est ita magnus finis.* – 2. A, granea bonea e eternitat en mayor grau. – 3. B, impossibil... no sia. – 4. B, manca aquest mot.

pot estar mala ni en temps, enaxí la bonea de Deu[1] ni la eternitat no poden estar poques.

17. *De les questions de poder saviea e voluntat*

QUESTIÓ. Ramon, com en Deu saviea e voluntat sien actu, còm son possibles? – SOL. Son possibles en quant producció de persones productes per entendre e amar de la essencia de saviea e voluntat, e no son possibles per essencia ni existencia; e vé a la rúbrica damunt dita.

582 QUEST. Ramon, lo Pare entenent prodúu lo Fill, el Sant Esperit entenent lo Pare no prodúu persona. E per ço demàn: còm pot esser lentendre del Sant Esperit tan gran com lo Pare?[2] – SOL. Enaxí com lentendre del Pare ha sa perfecció[3] en produent lo Fill, ha lentendre del Sant Esperit sa perfecció en no produír persona, mas que sia pura contemplació, e açò per ço que les persones sien .iij. e no més; e vé a les flors del Arbre apostolical on havem provat que no poden esser en Deu més de .iij. persones.[4]

18. *De les questions de poder saviea voluntat e virtut*

QUESTIÓ. Ramon, poder còm pot tant de virtut com es la virtut metexa? – SOL. Aytant quant[5] la virtut es seíble per saviea e amable per voluntat, es possible per poder; e vé a la rúbrica damunt dita.

584 QUEST. Ramon, tot ço qui es en Deu es substancia e en ell no y ha[5] negún accident, e lo Sant Esperit entén sí meteix e no prodúu persona. E per ço demàn: còm pot esser son entendre substancia e no accident? – SOL. Lo Sant Esperit en quant entén sí metex, pot entendre sí metex per poder; e enaxí com pot entendre sí metex per poder, sab sí meteix per saviea e ama sí metex per voluntat e ha virtuós entendre per virtut, lo qual

1. B, manca *de Deu*.—2. A, manca *tan gran com lo Pare:* P, *ita magnus sicut intelligere patris*.—3. A, produccio.—4. B, mas .iii. persones.—5. B, cant.—6. B, no no ha.

virtuós entendre no hauría si amava esser Pare, cor amaría contra lo Pare qui ha singular virtut en esser Pare, singular poder, singular saviea, singular voluntat; e car lo Sant Esperit es del tot lentendre del Pare e del tot lentendre del Fill, està substancia son entendre, jatsiaço que no produga substancia.

19. *De les questions de poder saviea voluntat e veritat*

QUESTIÓ. Ramon, poder[1] com pot tant de veritat com poden[2] saviea e voluntat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

586 QUEST. Ramon, si l Pare consira .iiij.ª persona, pot la entendre, e enaxí com la pot entendre per poder e saviea, la pot amar per poder e voluntat;[3] e si la pot amar per poder e voluntat qui cové[4] que sia la .iiij.ª persona de necessitat per ço que la voluntat pusca atènyer ço que desija. E per ço demàn: còm pot esser inconvenient que no sia .iiij.ª persona, pus que no es inconvenient ni impossible .iiij.ª persona esser considerada? – SOL. En Deu poder saviea e voluntat son una cosa metexa en nombre ab veritat, e per ço la saviea nos pot estendre[5] a consirar neguna persona fora veritat, car si u faía moltiplicaría especia e faría enaxí ximera fora veritat,[6] com fan los homens, e amaría la voluntat la .iiij.ª persona esser en veritat o en falsetat. On,[7] sotsposat que no pusca esser .iiij.ª persona en Deu, lo poder no pot consirar .iiij.ª persona.

20. *De les questions de poder saviea voluntat e gloria*

QUESTIÓ. Ramon, com poder sia gloria, còm pot haver acció en gloria? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

588 QUEST. Ramon, com lo Pare el Fill sien persones productives[8] el Sant Esperit no sia persona productiva, còm

1. A, manca aquest mot.—2. B, ne poden.—3. A, pot (manca *la)* entendre... pot amar per poder e uoluntat (manca fins a l'altre mot *voluntat).*—4. B, que couen: P, *oportet.*—5. A, entendre.—6. A, manca *fora veritat.*—7. A, manca *on:* B, o.—8. A, sien productibles ues *(sic).*

pot haver tanta de gloria com lo Pare el Fill? – SOL. Per ço car[1] lo Sant Esperit es de tota la productivitat del Pare e del Fill e es de tota lur gloria, es aytant gloriós com lo Pare el Fill, jatsiaço[2] que no produga persona.

21. *De les questions de poder saviea voluntat e distincció*

QUESTIÓ. Ramon, lo divinal poder còm està franc en la saviea e en la voluntat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

590 QUEST. Ramon, sens distincció pogra la divina saviea saber en axí[3] en la voluntat nombre de .j. ij. iij. com damant amable e amar? – SOL. Tot ço es impossible qui no es intelligible.

22. *De les questions de poder saviea voluntat e concordança*

QUESTIÓ. Ramon, com poder saviea e voluntat sien una metexa cosa en nombre, còm poden haver concordança? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

592 QUEST. Ramon, com poder e saviea hajen concordança en saber peccat, per que poder e voluntat no han concordança en amar peccat? – SOL. Es peccat seyble per raó del actu de justicia, e no es amable per ço car es mal contra bontat qui es una metexa cosa ab voluntat.

23. *De les questions de poder saviea voluntat e contrarietat*

QUESTIÓ. Ramon, per que en Deu no pot esser contrarietat? - SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

594 QUEST. Ramon, com entre l poder saber voler de Deu no sia contrarietat, per que ha creada contrarietat? – SOL. Si Deus no hagués creada contrarietat[4] sots raó de propries qualitats e diverses fins, no pogra esser en lo mon corrupció ne per conseguent generació, e los genres e les especies foren sens individuus, e virtuts e vicis no foren contraris, ne pena e gloria. Doncs, ha[5] Deus creada

1. B, cont.—2. B, jassia *(passim)*.—3. B, en axi saber.—4. B, manca entrò al mot *fins*.—5. B, ha doncs.

contrarietat[1] sots raó de propries qualitats e diverses fins per tal que vacuytat de fi no fos en tot lo univers creat.

24. *De les questions de poder saviea voluntat e començament*

QUESTIÓ. Ramon, començament còm pot esser en Deu pus intelligible e pus amable? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

596 QUEST. Ramon, com Deus sia eternal e infinit, còm pot començar de sí metex Fill ni Sant Esperit? – SOL. Per ço car en Deu ha actual possitivitat e possibilitat, e seytivitat e seybilitat,[2] e amativitat e amabilitat, està en Deu començativitat e començabilitat actual.

25. *De les questions de poder saviea voluntat e mijà*

QUESTIÓ. Ramon, en lo poder de Deu còm pot esser mijà? – SOL. En axí com en la saviea pot esser entendre per ella e per poder e per voluntat qui ama aquell entendre, pot esser en poder possificar per possibilitat e seybilitat e amabilitat; e vé a la rúbrica damunt dita.

598 QUEST. Ramon, com en Deu lo Pare el Fill el Sant Esperit sien una simpla essencia sens[3] quantitat, còm pot esser lo Sant Esperit en lo mig del Pare e del Fill? – SOL. En la divina amor està amar en lo mig de amant e amable sens quantitat.

26. *De les questions de poder saviea voluntat e fi*

QUESTIÓ. Ramon, la fi del poder qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

600 QUEST. Ramon, com les persones divines sien distinctes, com pot esser la essencia delles[4] simpla e no composta? – SOL. Neguna cosa es impossibla a forma en qui poder saviea e voluntat e fi e simplicitat[5] sien una cosa metexa en nombre.

1. B, manca entrò al mot *fins*.—2. B, satiuitat e saybilitat.—3. B, senes.—4. A, dells. —5. A, e fi simplicitat: B, fi e simplicitat.

27. *De les questions de poder saviea voluntat e majoritat*

QUESTIÓ. Ramon, lo divinal poder còm pot esser major per producció? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

602 QUEST. Ramon, lo divinal poder còm pot esser major que altre poder? – SOL. Aquell poder qui es una cosa metexa en nombre ab saviea e voluntat, pot en tot ço qui es seyble e amable.

28. *De les questions de poder saviea voluntat e egualtat*

QUESTIÓ.[1] Ramon, lo poder e la saviea e la voluntat de Deu, còm poden estar luny a desegualtat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

604 QUEST. Ramon, com en Deu poder saviea e voluntat sien una metexa cosa[2] en nombre, còm poden esser eguals, com siaço que egualtat covenga esser de moltes coses? – SOL. Son una cosa metexa en nombre per essencia poder saviea e voluntat, e son moltes raons per producció de persones.

29. *De les questions de poder saviea voluntat e minoritat*

QUESTIÓ. Ramon, poder saviea e voluntat, còm estàn luny a minoritat? – Vé a la rúbrica damunt dita.

606 QUEST. Ramon, la divina saviea pot consirar que la creatura qui es menor pot Deus moltiplicar esser major que altra creatura, e la voluntat la pot voler infinida en extensitat; e per ço demàn sil poder la pot moltiplicar en infinida granea, com siaço quel poder saviea voluntat[3] sien una cosa metexa en nombre. – SOL. La divina voluntat nos pot més estendre a negún object que la saviea, e la saviea no pot entendre creatura infinida en granea per ço car la creatura no pot reebre infinitat,[4] pus que participa ab minoritat.

1. A, manca aquesta questió.—2. B, .i.ª cosa metexa.—3. B, la sauiea la uolentat.—4. B, la infinitat.

30. *De les questions de virtut veritat e gloria*

QUESTIÓ. Ramon, virtut veritat e gloria còm son pus contraris a vicis? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

608 QUEST. Ramon, la gloria de Deu pot esser pus virtuosa e pus vera[1] en estant e obrant, que en estant tan solament? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

31. *De les questions de virtut veritat gloria e distincció*

QUESTIÓ. Ramon, en gloria sens distincció poría esser gloriós e en veritat verós e en virtut virtuós? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

610 QUEST. Ramon, en Deu distincció de persones es Deu? – SOL. Virtut veritat e gloria defalliríen a Deu si en ell hagués neguna cosa qui ell[2] no fos.

32. *De les questions de virtut veritat gloria e concordança*

QUESTIÓ. Ramon, producció per que es necessaria a la virtut veritat e gloria de Deu? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

612 QUEST. Ramon, vici còm pogra esser en la veritat e gloria de Deu? – SOL. Vici fora en Deu si ab concordança no fos luny a contrarietat, enaxí com li fora vici si ab veritat no fos luny a falsetat[3] e ab gloria a pena.

33. *De les questions de virtut veritat gloria e contrarietat*

QUESTIÓ. Ramon, contrarietat còm es pus impossible en Deu?[4] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

614 QUEST. Ramon, si en Deu no fos producció fora en ell contrarietat? – SOL. En tot ens cové esser contrarietat, en qui gloria e veritat hajen defalliment de virtut.

---

1. B, pus uera e pus uirtuosa.—2. A, si ell hagues neguna cossa que ell (B, en, *cancellat*, ell).—3. B, ab falsetat.—4. B, en deu esser.

34. *De les questions de virtut veritat gloria e començament*

QUESTIÓ. Ramon, Deus còm es pus virtuós pus[1] verós e pus gloriós començament? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

616 QUEST. Ramon, vertuificabilitat [2] verificabilitat glorificabilitat, en qui ni de qui ni per qui poden haver major començabilitat? – SOL. Dix Ramon que ho demanàs a la major començativitat qui pot esser.

35. *De les questions de virtut veritat gloria e mijà*

QUESTIÓ. Ramon, mijà per que es necessari a la gloria virtut e veritat de Deu? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

618 QUEST. Ramon, virtut còm està mijà enfre gloria e veritat? – SOL. Està mijà virtut enfre gloria e veritat donant a cascú egualment sa semblança en verificar e glorificar.[3]

36. *De les questions de virtut veritat gloria e fi*

QUESTIÓ. Ramon, sens producció pogra atènyer sa fi neguna divinal raó? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

620 QUEST. Ramon, sens producció còm foren buydes les divines raons de fi?[4] – SOL. Qui traía de gloria gloriejant gloriejable gloriejar,[5] en gloria neguna fi poría estar.

37. *De les questions de virtut veritat gloria e majoritat*

QUESTIÓ. Ramon, virtut e veritat còm poden esser en gloria en la major majoritat qui pot esser? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

622 QUEST. Ramon, virtut còm se pot comunicar en major veritat e gloria? – SOL. La major comunicació de virtut, es que sia de produent de produír e de productible qui sien aquella metexa virtut.

1. A, manca *pus*.—2. B, uertificabilitat.—3. B, glorieiar.—4. B, de fin les diuines rahons.—5. B, gloriant e gloriable gloriar.

38. *De les questions de virtut veritat gloria e egualtat*

QUESTIÓ. Ramon, lactu de veritat còm pot esser en gloria sustentat?[1] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

624 QUEST. Ramon, desegualtat ab que ni per que està pus luny a la virtut veritat e gloria de Deu? – SOLUCIÓ. Neguna res es tan[2] contraria a desegualtat com egualtat.

39. *De les questions de virtut veritat gloria e minoritat*

QUESTIÓ. Ramon, veritat pot haver actu pur en gloria en virtut en sí metexa[3] sens producció? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

626 QUEST. Ramon, lo major actu de virtut còm està pus luny al major actu de vici? – SOL. Negún actu es tan[4] luny a menor actu de virtut, com lo major actu qui poría[5] esser de virtut.

40. *De les questions de distincció concordança[6] e contrarietat*

QUESTIÓ. Ramon, les divines raons còm son pus luny a ociositat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

628 QUEST. Ramon, distincció e contrarietat còm son pus contraris? – SOL. Aquella distincció qui està en concordança e es concordança, es pus luny a contrarietat que neguna altra distincció.

41. *De les questions de distincció concordança contrarietat e començament*

QUESTIÓ. Ramon, començabilitat per que està en Deu de necessitat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

630 QUEST. Ramon, en començament distincció còm està pus luny a contrarietat? – SOL. En aquella distincció qui es concordança, no ha contrarietat neguna condició de començament.

1. B, esser en gloria esser sustentat.—2. A, sta.—3. B, e en uirtut e en si metexa.—4. B, esta tant.—5. B, pot.—6. B, gran concordansa.

42. *De les qq.ns de distincció concordança contrarietat e mijà*

QUESTIÓ. Ramon, sens producció de concordar, pogra esser en Deu contrarietat? – SOL. En distincció en qui no haja neguna condició de concordança, cové esser de necessitat contrarietat; e vé a la rúbrica damunt dita.

632 QUEST. Ramon, distinccionar e concordar, còm son mijà en espirar? – SOL. Jutjar[1] vestit de caritat està mijà en amor.

43. *De les questions de distincció concordança contrarietat e fi*

QUESTIÓ. Ramon, fi de concordança còm està en la deitat sens contrarietat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

634 QUEST. Ramon, si en[2] la voluntat de Deu no havía distincció de amant amable e amar, què sen seguira? – SOL. Si en voluntat no fos distincció de amant amable e amar, en ella no pogra fi ni concordança estar.

44. *De les questions de distincció concordança contrarietat e majoritat*

QUESTIÓ. Ramon, naturalment distincció per que està major en concordança que en contrarietat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

636 QUEST. Ramon, lo Pare el Fill el Sant Esperit còm estàn[3] en major majoritat de distincció e concordança? – SOL. Estant lo Fill de tot lo Pare e estant lo Sant Esperit de tots abdós sens neguna condició de contrarietat, està lur distincció e concordança en major majoritat que pot esser.

45. *De les qq.ns de distincció concordança contrarietat e egualtat*

QUESTIÓ. Ramon, la concordança de Deu còm està pus luny a contrarietat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, viciar: B, iutiat.—2. A, sens.—3. B, esta.

638 QUEST. Ramon, si en Deu no estava egualtat, covenría en ell estar[1] contrarietat? – SOL. Si en Deu no estava egualtat de egualant egualable egualar ab distinccionar e concordar, seguirsia de la sua privació hàbit de contrarietat en la essencia de Deu.

46. *De les questions de distincció concordança contrarietat e minoritat*

QUESTIÓ. Ramon, en Deu còm poden[2] esser concordança e distincció sens minoritat? – SOL. Sens accident neguna minoritat pot esser; e vé a la rúbrica damunt dita.

640 QUEST. Ramon, com lo Pare sia produent e el Fill atretal,[3] lo Sant Esperit qui no prodúu, còm pot estar en tan gran distincció e concordança com fan lo Pare el Fill? – SOL. Les dues passions del Sant Esperit son de tota la activitat del Pare e del Fill, e estàn enaxí[4] una persona com les dues activitats un començament.

47. *De les questions de començament mijà e fi*

QUESTIÓ. Ramon, Deus còm pot esser pus pur començament? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

642 QUEST. Ramon, com lo Sant Esperit sia del Pare e del Fill, còm es lo Sant Esperit aytant del Fill com del Pare? – SOL. En la unitat del mijà e de la fi està[5] la unitat del començament.

48. *De les questions de començament mijà*[6] *fi e majoritat*

QUESTIÓ. Ramon, començament mijà e fi, còm poden estar en la major majoritat qui pot esser? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

644 QUEST. Ramon, pus que en Deu no està vacuitat, còm pot estar en ell complir? – SOL. Enaxís cové en Deu

1. B, conuendria estar en ell.—2. B, pot.—3. B, e lo fill atrestal.—4. B, son de tota actiuitat del pare e del fill e estan (A, e stant) axi.—5. A, sta en.—6. A, manca *mijà* en aquesta rúbrica i la següent.

complir de complent e complible, com en amor amar de amant e amable.

49. *De les questions de començament mijà fi e egualtat*

QUESTIÓ. Ramon, començament començable e començar, còm poden estar eguals en lo mig e en la fi? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

646 QUEST. Ramon, començament e començabilitat, còm estàn eguals en començar? – SOL. Dix Ramon queu demanàs a infinir e eternar, engenrar e espirar.

50. *De les questions de començament mijà fi e minoritat*

QUESTIÓ. Ramon, si en Deu no era pur' començar, què sen seguira? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

648 QUEST. Ramon, de major començament e menor, còm nà hom conexença? – SOL. Vé a la R.ª damunt dita.

51. *De les questions de majoritat egualtat e minoritat*

QUESTIÓ. Ramon, les divines persones ab què estàn luny a majoritat e a minoritat? – SOL. En eternal e infinit egualar, majoritat ni minoritat no poden estar; e vé a la rúbrica damunt dita.

650 QUEST. Ramon, si en Deu no fos egualtat, fora en ell desegualtat? – SOL. Qui privava en Deu una raó, totes les raons ne privaría.[2]

16. *De les questions de les flors del Arbre exemplifical e primerament*

1. *Dels proverbis del Arbre elemental*[3]

QUESTIÓ. Ramon, la fi del aur en qui es pus virtuosa? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

1. A, pus.—2. A, repeteix el palagraf final de *De produccions divines (Provat havem...* tom II, pàg. 337).—3. B, e primerament del elemental.

652 QUEST. Ramon, com foc sia creatura, la sua fi còm pot esser mala? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita, al .ij. proverbi.[1]

653 QUEST. Ramon, per que es pus útil esser que ben esser? – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

654 QUEST. Ramon, com lo ferre sia pus útil que largent, per que es largent pus bell quel ferre? – SOL. Ço que no dona Deus a .j., donau a altre; e vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

655 QUEST. Ramon, colpa còm comença? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

656 QUEST. Ramon, lugor còm ha major força que tenebres? – SOL. Un poc de lum illumina gran cambra; e vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

657 QUEST. Ramon, lo foc qui participa ab la Luna, per que devalla sajús participar ab lo pebre? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

658 QUEST. Ramon, laygua calda qui es en lolla, escalfa per sa natura la carn qui es en lolla? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

659 QUEST. Ramon, ypocrisía e ergull còm han concordança? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita, al .ix. proverbi.

660 QUEST. Ramon, noblea en qui comença primerament? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

2. *De les questions dels proverbis de la flor*[2] *vegetal*

QUESTIÓ. Ramon, desonor còm comença? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.[3]

662 QUEST. Ramon, lo libre de humilitat on es? – SOL. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

663 QUEST. Ramon, lo libre de fi on es? – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, la sua fin, pot esser mala ¶ S.° ve al.ii. §. *(passim)* de la R.ª da. di.—2. A, del arbre *(et sic de ceteris* fins a la *humanal)*: B, de la flor del arbre.—3. B, a la R.ª da. di. en lo primer prouerbi.

664 QUEST. Ramon, invisibilitat còm ix en visibilitat? – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.[1]

665 QUEST. Ramon, repreniment on començа? – SOLUCIÓ. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

666 QUEST. Ramon, los homens per ques peniden? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

667 QUEST. Ramon, home còm es ergullós? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

668 QUEST. Ramon, imperfecció e perfecció còm estàn en una metexa qualitat? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

669 QUEST. Ramon, lo particular còm es pus prop a la fi que l universal, e l universal còm està major que l particular? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

670 QUEST. Ramon, per que l ome qui es ric e honrat no vol veer[2] son parent vil e pobre? – SOL. Vé al derrer proverbi de la rúbrica damunt dita.

3. *De les questions dels proverbis de la flor sensual*

QUESTIÓ. Ramon, com Deus sia infinit, lo seu actu poría l hom compendre? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

672 QUEST. Ramon, secret[3] còm es conegut? – SOLUCIÓ. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

673 QUEST. Ramon, ergull còm es conegut? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita, al .iij. proverbi.

674 QUEST. Ramon, los ulls còm mouen[4] la memoria a membrar? – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

675 QUEST. Ramon, la memoria còm mou la sensitiva? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

676 QUEST. Ramon, la sensitiva còm sent ab mijà? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. A, damunt de la rúbrica dita. — 2. B, per que *(repetit)* no uol ueure. — 3. A, sentint. — 4. A, com comouen(?).

677 Quest. Ramon, los missatgers de malaltía quals son? – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita, al .vij. proverbi.

678 Quest. Demanà lermità a Ramon, per que visibilitat no pot esser sentida. – Sol. Enaxí com los ulls no poden oír ni la lengua[1] pot sentir, les formes qui son en potencia nos poden veer; e vé a la rúbrica damunt dita, al .viij. proverbi.

679 Quest. Ramon, pus quels ulls no poden veer visibilitat, per que la desiren? – Sol. Per ço son desirables les formes generals, que sien attentes[2] les especials; e vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

680 Quest. Ramon, home per que no pot esser vist? – Sol. Si home pogués esser vist, pogra la sua ànima[3] esser vista; e vé al .x. proverbi[4] de la rúbrica damunt dita.

4. *De les questions dels proverbis de la flor ymaginal*

Questió. Ramon, la ymaginativa e la sensitiva còm han diverses officis? – Sol. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

682 Ramon, ànima racional pot dormir? – Sol. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

683 Quest. Ramon, la ymaginativa per que no pot ymaginar en un temps tot lo cercle del firmament? – Solució. La ymaginativa qui està en Roma no pot ymaginar quel cap del antipodes estía desús els peus dejús;[5] e vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

684 Quest. Ramon, per que ymaginar mort val més que ymaginar vida? – Sol. Qui ymagina la mort desira laltra vida e menysprea la vida daquest mon, segons cors natural; e vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

685 Quest. Ramon, bellea còm es mala? – Sol. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. A, ni laygua.—2. A, a totes: B, accentes: P, *attingantur.*—3. B, la sua anima pogra.—4. B, al derrer *(passim)* §.—5. A, quel cas del antipedes stia desus ells els peus deius.

686 QUEST. Ramon, la ymaginació del rey còm es ordenada? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la R.ª damunt dita.

687 QUEST. Ramon, lenteniment ab que va davant la voluntat? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la R.ª damunt dita.

688 QUEST. Ramon, ymaginació en què sestén es restreny?[1] – SOL. Vé al .viij. proverbi de la R.ª damunt dita.

689 QUEST. Ramon, es negún instrument movible[2] egualment per la potencia e lobject? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

690 QUEST. Ramon, la memoria per que es malalta? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

5. *De les questions dels proverbis de la flor humanal corporal*[3]

QUESTIÓ. Ramon, vida dome per que està? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita, al primer proverbi.

692 QUEST. Ramon, qual pobrea[4] o privació es major? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita, al .ij. proverbi.

693 QUEST. Ramon, home còm es del demoni? – SOLUCIÓ. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

694 QUEST. Ramon, home just còm es conegut? – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

695 QUEST. Ramon, com cogitar sia pus noble que sentir, per que es més desirat sentir que cogitar? – SOLUCIÓ. Per ço car lo cavall fa contra sa especia com engenra fill en la somera, reté més son fill la semblança asenina[5] que cavallina; e vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

696 QUEST. Ramon, peccat original còm es conegut? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

697 QUEST. Ramon, mutació dentenció còm adúu bona fama? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la R.ª damunt dita.

698 QUEST. Ramon, ypocresía de que viu? – SOL En axí viu ypocresía de bona fama, com fa veer[6] de color; e vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

1. B, e restreyn.—2. B, mouable.—3. A, B, manca aquest mot.—4. A, probea.—5 B, reten son fill mes... asinina.—6. B, com ueer.

699 QUEST. Ramon, home com val menys que ase?[1] – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt[2] dita.

700 QUEST. Ramon, home còm sab tenir[3] bones carreres? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

6. *De les questions dels proverbis de la flor humanal esperitual*

QUESTIÓ. Ramon, home just còm ama Deus més[4] que sí metex? – SOL. Vé al primer proverbi[5] de la rúbrica damunt dita.

702 QUEST. Ramon, la memoria per que oblida Deu? – Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

703 QUEST. Ramon, les coses visibles còm signifiquen les invisibles? – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

704 QUEST. Ramon, la amabilitat de Deu còm compren la amabilitat dels homens?[6] – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

705 QUEST. Ramon, Deus per que no es honrat[7] per tot lo mon? – SOL. Vé al .v. proverbi de la R.ª damunt dita.

706 QUEST. Ramon, lo missàtger qui aporta pietat e mercè qual es? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

707 QUEST. Ramon, lo letovari a malalta voluntat necessari qual es?[8] – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

708 QUEST. Ramon, sospirs e plors ab que consumen peccat? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la R.ª damunt dita.

709 QUEST. Ramon, mala voluntat còm es coneguda? – SOL. Tot ladre ama tenebres; e vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

710 QUEST. Ramon, la ira de Deu en quals homens està? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, asen. – 2. A, d. R. *(passim)*. – 3. B, tener. – 4. B, mes deus. – 5. B, en la primera rao. – 6. B, del home. – 7. A, per que ha nos honrat (B, ondrat). – 8. A, qual es necessari.

7. *De les questions dels proverbis de la flor moral virtual*

QUESTIÓ. Ramon, aygua com significa puritat? – SOL. Vé al primer proverbi[1] de la rúbrica damunt dita.

712 QUEST. Ramon, e per que plora fe? – SOL. Vé al .ij. proverbi[2] de la rúbrica damunt dita.

713 QUEST. Ramon, los dos braces de justicia quals son? – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

714 QUEST. Ramon, caritat còm es defectiva? – SOLUCIÓ. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

715 QUEST. Ramon, major temabilitat còm està enfre justicia e esperança? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

716 QUEST. Ramon, los missatgers qui aporten bones paraules quals son? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

717 QUEST. Ramon, justicia per ques clama dels homens a esperança? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

718 QUEST. Ramon, força per que[3] està major? – SOLUCIÓ. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

719 QUEST. Ramon, qual es lo major mantell e la major gonella? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

720 QUEST. Ramon, Deus còm es dels homens? – SOLUCIÓ. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

8. *De les questions dels proverbis de la flor vicional*

QUESTIÓ. Ramon, fortitut[4] còm ha colpa? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

722 QUEST. Ramon, los antecedents de pena quals son? – SOL. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

1. B, a la primera rao.—2. B, fe per que plora. ¶ ve en lo lo ij. §. — 3. A, forca per que forca.—4. B, fortitudo.

723 QUEST. Ramon, si ergull pujàs a ensús, fora vici? – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

724 QUEST. Ramon, per quel fill porta colpa per son pare? – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

725 QUEST. Ramon, esperança a qui es pus contrari? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

726 QUEST. Ramon, prudencia a qui es pus luny? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

727 QUEST. Ramon, peccat per que no pot esser creatura? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

728 QUEST. Ramon, esser a qui es pus contrari? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt[1] dita.

729 QUEST. Ramon, vici e colpa còm son una metexa cosa en nombre? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

730 QUEST. Ramon, un metex vici còm està major e menor? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

9. *De les questions dels proverbis de la flor imperial*[2]

QUESTIÓ. Ramon, pau en qui es sustentada? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

732 QUEST. Ramon, la major bellea del rey de que es? – SOL. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

733 QUEST. Ramon, lonrament del rey en qui es substentat? – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

734 QUEST. Ramon, servitut[3] còm esdevé en libertat? – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

735 QUEST. Ramon, mal príncep còm es vencible, e bon príncep còm es fortificable? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

736 QUEST. Ramon, amistat de príncep per que es perillosa? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, ve al .viii.e de la R.a.—2. A, del arbre imperial.—3. A, sentir.

737 QUEST. Ramon, lo demoni ab qui fa major companya?[1] – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

738 QUEST. Ramon, saviea e voluntat, qui les té preses? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

739 QUEST. Ramon, ab príncep còm pot hom procurar pau? – SOL. Vé al .viiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

740 QUEST. Ramon, humilitat en qui apar pus bella? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

10. *De les questions dels proverbis de la flor apostolical: dels articles de la divinitat*[2]

QUESTIÓ. Ramon, si Deus no fos, per que ço que es res no fora? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

742 QUEST. Ramon, infinitat pot no esser? – SOL. Si substancia finida pot esser en privació, infinida substancia no pot esser en privació; e vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

743 QUEST. Ramon, dues substancies infinides differents per essencia, per que no poden esser? – SOL. Si dues substancies finides differents per essencia poden esser, dues substancies infinides differents per essencia no poden esser; e vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

744 QUEST. Ramon, en Deu[3] per que nex Deu? – SOLUCIÓ. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

745 QUEST. Ramon, de Deu per que ix Deu? – SOLUCIÓ. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

746 QUEST. Ramon, lo mon per que no pot esser eternal? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

747 QUEST. Ramon, home per quantes maneres es obligat a servir Deu? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. A, ab que fa mes companya.—2. A, manca *dels* (B, e dels) *articles de la divinitat.*—3. B, de deu.

748 QUEST. Ramon, los homens dampnats conexen la gloria de Deu? – SOL. Enaxí com peccat desvía bona amabilitat a la amativitat, desvía bona seybilitat a la seytivitat; e vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.[1]

749 QUEST. Ramon, home es estat creat per aquest mon o per altre? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

750 QUEST. Ramon, lo poder de Deu per que pot més[2] de granea que de poquea? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

11. *De les questions dels proverbis de la flor apostolical: dels*[3] *articles de la humanitat*[4]

QUESTIÓ. Ramon, encarnació està més per amor que per recreació? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

752 QUEST. Ramon, lo poder de Deu fo tan fecundós per creació com per incarnació? – SOL. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

753 QUEST. Ramon, Jesu Christ per que morí? – SOLUCIÓ. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

754 QUEST. Ramon, Jesu Christ per que devallà en infern? – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

755 QUEST. Ramon, Jesu Christ per que resuscità – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

756 QUEST. Ramon, Jesu Christ per que sen pujà al cel? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

757 QUEST. Ramon, Jesu Christ per que jutjarà los bons e los mals? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

758 QUEST. Ramon, lo major peccat qual es? – SOLUCIÓ. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

1. A, So. ue al .viij. prouerbi... E en axi com peccat desuia... e desuia...—2. A, lo poder de Deu mes pot.—3. B, e dels.—4. A, humanal.

759 QUEST. Ramon, en qual nom se comprèn tota virtut? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

760 QUEST. Ramon, los pus vers testimonis quals son? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita

12. *De les questions dels proverbis de la flor celestial*

QUESTIÓ. Demanà lermità a Ramon si ell sabía lo primer dia qual fo, adoncs quant Deus creà lo mon.[1] – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

762 QUEST. Ramon, vegetar ab qual complicció[2] se cové pus fortment ni ab qual dia? – SOL. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

763 QUEST. Ramon, lo judici general en qual dia serà? – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

764 QUEST. Ramon, ymaginació en qual dia es pus fort?[3] – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

765 QUEST. Ramon, los astronomians per que erren tan sovén[4] en lurs judicis? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

766 QUEST. Ramon, lart dalquimia pot esser vera? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

767 QUEST. Ramon, la taula dastrolomía pot esser vera? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

768 QUEST. Ramon, la complecció de la Luna pot esser den Mercuri? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

769 QUEST. Ramon, eretgía com comença? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

770 QUEST. Ramon, poder es major per volentat que per complecció? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, qual fo lo primer die adoncs com deu crea lo mon (A, lom).— 2. A, componicio (?).—3. B, forts.—4. B, los estrolomians (A, instronomians) per que erren tan fort ni tant soueny.

13. *De les questions dels proverbis de la flor angelical*

QUESTIÓ. Ramon, àngel ha neguna re qui sia major que sí metex? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

772 QUEST. Ramon, àngel ha vergonya moral? – SOLUCIÓ. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

773 QUEST. Ramon, mala temptació còm es coneguda? – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

774 QUEST. Ramon, lo consell del mal àngel on comença? – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

775 QUEST. Ramon, bon àngel còm consella? – SOLUCIÓ. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

776 QUEST. Ramon, en bon àngel pot esser contrarietat? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

777 QUEST. Ramon, la pena del demoni còm es assituada? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

778 QUEST. Ramon, lenteniment del demoni turmenta la voluntat? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

779 QUEST. Ramon, mal àngel pot haver negún plaer? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

780 QUEST. Ramon, lo demoni còm ha perduda esperança? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

14. *De les questions dels proverbis de la flor eviternal*

QUESTIÓ. Ramon, en paradís ha negún mal desirer? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

782 QUEST. Ramon, en paradís ha negún defalliment? – SOL. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

783 QUEST. Ramon, cascún demoni ama póblic mal? – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

784 QUEST. Ramon, infern de que viu? – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

785 QUEST. Ramon, en paradís serà cascún home rey? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

786 QUEST. Ramon, en paradís ha esperança? – SOLUCIÓ. Ço que es en est mon esperança, es en paradís entendre; e vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.[1]

787 QUEST. Ramon, de paradís pot null hom exir? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

788 QUEST. Ramon, en infern pot Jesu Christ esser amat? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

789 QUEST. Ramon, paor està en infern? – SOL. Per ço car hom pot haver major pena que ànima, ha cascuna ànima[2] paor del dia del judici; e vé al.ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.[3]

790 QUEST. Ramon, en infern ha neguna fi natural? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

15. *De les questions dels proverbis de la flor maternal*

QUESTIÓ. Ramon, Jesu Christ e nostra Dona còm se parlen? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

792 QUEST. Ramon, de que parla Jesu Christ[4] a nostra Dona? – SOL. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

793 QUEST. Ramon, per que son més homens en error que en veritat? – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

794 QUEST. Ramon, Jesu Christ de que fa plaer a nostra Dona? – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

795 QUEST. Ramon, nostra Dona ha pietat? – SOLUCIÓ. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

796 QUEST. Ramon, nostra Dona consella?[5] – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. A, So. ue al .vj. proverbi... e co que es est mon...—2. B, cascuna anima dels dampnats.—3. A, So. ue al .ix. proverbi... E per co car...—4. B, ihesu.—5. B, com se *(cancellat)* concella.

797 QUEST. Ramon, nostra Dona plora en paradís per los peccadors? – SOL. En loc de plorar ha nostra Dona pietat; e vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

798 QUEST. Ramon, nostra Dona prega son Fill? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

799 QUEST. Ramon, nostra Dona sab los precs que li fan los homens? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

800 QUEST. Ramon, Jesu Christ diu de no a nostra Dona? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

16. *De les questions dels proverbis de la flor christinal*[1]

QUESTIÓ. Ramon, la humanitat de Jesu Christ ab que honra la deitat?[2] – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

802 QUEST. Ramon, Deus com pot donar major do[3] a creatura e creatura a Deu? – SOL. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

803 QUEST. Ramon, Jesu Christ què desira?[4] – SOLUCIÓ. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

804 QUEST. Ramon, creador e creatura còm se poden mes amar? – SOL. Vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

805 QUEST. Ramon, la humanitat de Jesu Christ prega la deitat? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

806 QUEST. Ramon, la humanitat de Jesu Christ ama haver honrament? – SOL. Vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

807 QUEST. Ramon, Jesu Christ per que prega?[5] – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, de la flor de ihesu xrist.—2. B, la humanitat de xrist ab que ondra la deytat.—3. A, com pot de mayor do.—4. B, desiia.—5. A, pregua.

808 QUEST. Ramon, la humanitat de Jesu Christ sab les pregaries que hom li fa? – SOL. Vé al .viij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

809 QUEST. Ramon, la humana natura de Jesu Christ es molt bella? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

810 QUEST. Ramon, la pus bella semblança de Deu qual es? – SOL. Vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

17. *De les questions dels proverbis de la flor divinal*[1]

QUESTIÓ. Ramon, lo Sant Esperit de que es? – SOL. Vé al primer proverbi de la rúbrica damunt dita.

812 QUEST. Ramon, si no fos exir, pogra esser infinir?[2] – SOL. Vé al .ij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

813 QUEST. Ramon, infinir pogra esser sens complir? – SOL. Vé al .iij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

814 QUEST. Ramon, eternativitat poría esser sens eternabilitat? – SOL. Ço per quel mon no pot esser eternal, es per ço que la sua eternabilitat no sia causa de la divina eternativitat; e vé al .iiij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

815 QUEST. Ramon, sens cert nombre de persones divines, pogra esser compliment en nombre? – SOL. Vé al .v. proverbi de la rúbrica damunt dita.

816 QUEST. Ramon, Fill còm pot esser sens mare? – SOL. Aquell Fill qui tot es del Pare, no ha necessitat que haja mare;[3] e vé al .vj. proverbi de la rúbrica damunt dita.

817 QUEST. Ramon, qual persona en Deu es lo centre de compliment? – SOL. Vé al .vij. proverbi de la rúbrica damunt dita.

818 QUEST. Ramon, lo Sant Esperit per que no prodúu persona? – SOL. Enaxí com lo Pare el Fill san de necessitat a produír en la deitat, cové quel Sant Esperit

1. B, de les questions de la flor (A, de la flor del arbre) diuinal e dels prouerbis.—2. A, infinit.—3. A, manca fins al final.

saja de necessitat a no produír en deitat; e vé al .viij. proverbi de la rúbrica dnmunt dita.

819 QUEST. Ramon, lo Sant Esperit còm ha aytant com lo Pare el Fill? – SOL. Vé al .ix. proverbi de la rúbrica damunt dita.

820 QUEST. Ramon, nombre per que no pot esser infinit? – SOL. Negún infinit està en potencia; e vé al .x. proverbi de la rúbrica damunt dita.

VII

De les questions del fruyt

1. *Del Arbre elemental*

QUESTIÓ. Ramon, lo fruit del Arbre elemental qual es? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

2 QUEST. Ramon, elementat còm es fruyt? – SOL. La successió que es del començament per lo mig, ha repòs en la fi; e vé a la rúbrica damunt dita.

3 QUEST. Ramon, lo foc per que ha més de perfecció en lo compost que en sí meteix? – SOL. En les causes naturals son les formes simples per ço que sien les compostes.

4 QUEST. Demanà lo monge a Ramon si es fruyt general elemental. – SOL. Si no fos vegetar general, neguna planta fora; e vé a la rúbrica damunt dita.

5 QUEST. Ramon, en la poma qual es lo fruyt elemental? – SOL. Aquell ens qui es en la poma de les simples parts dels elements, es fruyt elemental.

6 QUEST. Ramon, lo fruyt elemental es en la poma visible? – SOL. En neguna comunitat natural, neguna part simple es vista.

7 QUEST. Ramon, lo fruyt elemental es en la poma palpable? – SOL. Ponderositat e durea son estruments ab los quals lo sèn ateny les parts del fruyt[1] elemental.

8 QUEST. Ramon, fruyt elemental es pus noble en laur que en la poma? – Vegetació es perfecció de elementació per ço car es en major granea de bontat en la fi.

9 QUEST. Ramon, per obra artifficial pot esser fruyt elemental? – SOL. Per la flama ix laur de potencia en actu.

10 QUEST. Ramon, pus que per artiffici pot exir forma de potencia en actu, pot hom per artiffici fer de argent aur? – SOL. Lo martell no prodúu de sí clau, ni metge de sí sanitat[2] en lo pacient.

De les questions de les .C. formes, e primerament[3]

1. *De unitat*

QUESTIÓ. Ramon, unitat què es? – SOL. Unitat es aquella forma qui es raó de individuació; e vé a la rúbrica damunt dita.

12 QUEST. Ramon, sens comuna unitat pogren esser moltes unitats? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

13 QUEST. Ramon, lo compliment de unitat de que es? – SOL. Enaxí com lo compliment de amor es de amant amable e amar, enaxí es lo compliment de unitat de unient de unible e unir.[4]

14 QUEST. Ramon, per que es un mon e no son molts? – SOL. Per ço car es un Deu e no molts, es la sua unitat raó a esser un mon e no molts.*

---

1. A, arbre.—2. B, de si meteys clau nil metie de si meteys sanitat.—3. B i P posen aquestes *questions de les .C. formes* després de totes les *questions del fruyt*.—5. B, es lo compliment de unit unible e de unir.

* NOTA que d'ací en avant el m.s. A omet progressivament el vocatiu *Ramon*, fins a perdre'l de tot, com el m.s. B. Seguim posant-lo per tal com de la lliçó antecedent conjecturam sa existencia en el m.s. original.

2. *De les questions de pluralitat*

QUESTIÓ. Ramon, pluralitat què es? – SOL. Pluralitat es aquella forma qui es causa a moltes coses.

16 QUEST. Ramon, de pluralitat quals son los primers començaments? – SOL. En axí es causa la summa[1] pluralitat de pluralitat creada, com es la summa unitat causa de unitat creada.

17 QUEST. Ramon, la primera pluralitat creada de que es? – SOL. Neguna pluralitat creada[2] es tan prop a bontat, com aquella qui es de essencial[3] bonificant bonificable bonificar.

18 QUEST. Ramon, una pluralitat còm es causa[4] a moltes? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

3. *De les questions de simplicitat*

QUESTIÓ. Ramon, simplicitat què es? – SOL. Simplicitat es aquella forma qui es raó a molts[5] simples, denant la qual[6] no està neguna natura qui sia della ni dels seus simples; e vé a la rúbrica damunt dita.

20 QUEST. Ramon, los simples de simplicitat[7] quals son? – SOL. Los simples de simplicitat son aquells de qui ella es propriament raó, ço es saber, simplificant simplificable simplificar qui son los seus essencials concrets en los quals es sustentada[8] e ha repòs e perfecció.

21 QUEST. Ramon, simplicitat on està? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

22 QUEST. Ramon, los simples primers son corrumpables? – SOL. Si ls simples primers fossen corrumpables, simplicitat e composició foren una cosa metexa en nombre, e corrupció fora[9] de les primeres formes e no de les segones.

---

1. A, suma.—2. B, manca aquest mot.—3. A, que es essencial.—4. A, cossa.—5. B, moltes.—6. A, denant qual.—7. B, manca fins a l'altre mot *simplicitat*, afegint al marge *quals son*.—8. B, e en los quals ella es sostentada.—9. A, manca *fora*.

4. *De les questions de composició*[1]

QUESTIÓ. Ramon, composició què es? – SOL. Composició es ajustament[2] de molts simples estants los uns en los altres, dels quals se seguex terç nombre comú[3] a tots; e vé a la rúbrica damunt dita.

24 QUEST. Ramon, les especies de composició quantes son? – SOL. Son dos: la primera es aquella qui es de parts simples; la segona es aquella qui es de parts compostes: e daquesta son les substancies[4] elementades.

25 QUEST. Demanà lermità a Ramon si sens comuna composició moltes composicions poden[5] esser. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

26 QUEST. Ramon, la segona especie de composició, es de la primera? – SOL. Si la segona especie de composició no fos de la primera, possible cosa fora esser tot sens parts e esser parts sens comunitat.

5. *De les questions de forma*

QUESTIÓ. Ramon, forma què es? – SOL. Forma es aquell ens al qual acció es pus propria qualitat que a negún altre ens; e vé a la rúbrica damunt dita.

28[6] QUEST. Ramon, les formes particulars poríen esser sens forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

29 QUEST. Ramon, les formes particulars de que son? – SOL. En axí son[7] les formes particulars de la forma universal, com de bontat son bonificant bonificable bonificar.

30 QUEST. Ramon, forma universal es daltres formes? – SOL. Cové que tota comunitat sia de causes[8] simples; e vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, B, componicio (?: *usual*).—2. A, aiustaments.—3. B, e comu. —4. A, parts.—5. B, pogren.—6. A, manquen les quatre questions qui segueixen, amb la rúbrica *De les questions de materia:* B, les du afegides al marge i semblen traduïdes del llatí, de manera que la falla, sembla, ja treu origen del manuscrit o manuscrits qui foren tronc comú de A i B.—7. B, com son.—8. B, comun (?).

6. *De les questions de materia*

QUESTIÓ. Ramon, materia què es? – SOL. Materia es aquell ens al qual passió es pus propria qualitat que a negún[1] altre ens; e vé a la rúbrica damunt dita.

32 QUEST. Ramon, la general materia on es? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

33 QUEST. Ramon, les materies particulars, qui les aporta de potencia en actu? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

34 QUEST. Ramon, la materia especial còm està en potencia en la general? – SOL. Bonificabilitat de real bontat està en potencia materialment en bontat, e formalment està en làbit del bonificant, e per ço bonificar sab a la essencia e natura de tots .ij.[2]

7. *De les questions de genre*

QUESTIÓ. Ramon, genre què es? – SOL. Genre es aquella comunitat sobre la qual no està comunitat altra e està desús a totes[3] especials comunitats.

36 QUEST. Ramon, genre es ens real[4] o entencional? – SOL. Es genre ens real, cor si no ho fos no pogra esser l Arbre elemental; e es intencional, car si no ho fos lenteniment no pogra moltiplicar especies a entendre veritat de les coses;[5] e vé a la rúbrica damunt dita.

37 QUEST. Ramon, genre real de que es ni on[6] es? – SOL. Dix Ramon que ho demanàs al Arbre elemental.

38 QUEST. Ramon, genre entencional de que es e on es? – SOL. Dix Ramon que ho demanàs al enteniment qui l fa de les semblances dels individus e moltiplica[7] sobre les especies daquells.

---

1. B, mes propria qualitat que negun.—2. B, esta en labit. E per asso lo bonificar sab a la essencia e natura de tots .iij. (P, *trium*).—3. B, altra comunitat e esta dessus totes.—4. B, reyal *(usual)*: manca fins a l'altre mot *real*.—5. B, montiplicar les especies a ensercar ueritat de les causes.—6. B, e on.—7. B, que ell fa... el montiplica.

8. *De les questions despecia*

QUESTIÓ. Ramon, especia què es? – SOL. Especia[1] real e natural es aquell subject en lo qual genre usa de differencia comunicant sí metex a moltes parts comunes differents qui son de la sua essencia.

40 QUEST. Ramon, especia intencional què es? – SOLUCIÓ. Especia intencional es aquella semblança que lenteniment pren de les especies reals.

41 QUEST. Ramon, les especies on son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

42 QUEST. Ramon, si especia no era ens real, qual inconvenient s en seguiría? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

9. *De les questions de intensitat*[2]

QUESTIÓ. Ramon, intensitat què es? – SOL. Intensitat es aquella figura[3] qui significa pus fortment la part simpla que neguna altra figura.

44 QUEST. Ramon, intensitat general e especial on es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

45 QUEST. Ramon, lenteniment còm consira intensitat? – SOL. Consira lenteniment intensitat denudant la especia que pren de semblança[4] comuna consirant simpla unitat.

46 QUEST. Ramon, intensitat es sensible? – SOL. La intensitat se comunica al sèn en comú subject del qual lo sèn la trau en simpla figura.

10. *De les questions de extensitat*

QUESTIÓ. Ramon, extensitat què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

48 QUEST. Ramon, extensitat de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, special.—2. B, entencitat *(passim)*.—3. A, aquella cossa e figura.—4. B, substancia.

49 QUEST. Ramon, extensitat esperitual de que es? — SOL. L esteniment de bonea real angelical es dels seus reals concrets per los quals ella està e es estesa,[1] e es de les semblances que dona a granea duració e a les altres parts substancials de la substancia[2] del àngel.

50 QUEST. Ramon, la voluntat còm sestén en lenteniment? — SOL. Esténse la voluntat en lenteniment amant en ell moltes coses differents, e on més les ama, més sestén a elles[3] lo seu actu.

11. *De les questions de abstract*[4]

QUESTIÓ. Ramon, abstracció què es? — SOL. Abstracció es aquella forma primera e comuna als seus concrets qui son de la sua essencia en la qual lenteniment no consira altra comunitat; e vé a la rúbrica damunt dita.

52 QUEST. Ramon, les abstraccions secundaries quals son? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

53 QUEST. Ramon, abstracció per que es? — SOLUCIÓ. Abstracció es per ço que sien causes primeres.

54 QUEST. Ramon, les especies de abstracció quantes son? — SOL. Son .ij.: la una es real e laltra es entencional,[5] la qual entencional es semblança de real;[6] e vé a la rúbrica damunt dita.

12. *De les questions de concret*

QUESTIÓ. Ramon, concret què es? — SOL. Concret es aquell object al qual abstracció està raó com sia sustentada[7] e a ell sia raó de operació segons sa natura.

56 QUEST. Ramon, los concrets primers quals son? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

57 QUEST. Ramon, los primers concrets on estàn? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, ella es estesa.—2. B, e les altres parts substancials de substancia.—3. B, los ama.., en elles.—4. B, abstractio.—5. B, el altra entencional.—6. B, de la reyal.—7. B, com en ell sia sustenda.

58 QUEST. Ramon, en los primers concrets està moviment? – SOL. Axí com los secundaris concrets estàn en potencia en los primers enans que sien, està moviment en potencia en los primers concrets e ix en actu nexents e ixents los secundaris concrets dels primers. E en est pas pot hom conèxer com un temps està en potencia en altre temps.

13. *De les questions de generació*

QUESTIÓ. Ramon, generació què es? – SOL. Generació es produiment exit e nat en novitat qui es dantigues entitats.

60 QUEST. Ramon, generació general[1] on es? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

61 QUEST.[2] Ramon, generació còm es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

62 QUEST. Ramon, les especies de generació[3] quantes son? – SOL. Son .iij.: la una es insensible,[4] qui es de forma tan solament e sens neguna corrupció produent Deus de sí Deus, segons que direm,[5] per via de generació; la segona especia es de forma e de materia, e qui no pot esser sens corrupció, de la qual son les substancies naturals elementades; la .iij. especia de generació es de semblances moltiplicades per la sensitiva ymaginativa e racionativa.

14. *De les questions de corrupció*

QUESTIÓ. Ramon, corrupció què es? – SOL. Corrupció es privació de parts antigues per ço que sien formes e materies noves.

64 QUEST. Ramon, corrupció quantes especies ha? – SOL. Les especies de corrupció son .iij.: la primera es real e natural, axí com substancia elementada qui esdevé en privació per corrupció dantigues parts;[6] la segona especia

1. B, manca aquest mot.—2. B, aquesta questió, va afegida al final. —3. B, generacions.—4. B, supprema; P, *suprema*.—5. B, deus (A, dins) de si meteys deus segons que ia dit auem.—6. B, de ses parts.

es de semblances entencionals ymaginals e sensuals corrompudes quant esdevenen en privació; la .iij.ª especia es de peccat per lo qual hom es corromput e desviat de la fi a la qual es creat.[1]

65 QUEST. Ramon, lo primer començament de corrupció qual es? – SOL. Enaxí com concordança es primer començament[2] de generació, es contrarietat primer començament[2] de corrupció; e vé a la rúbrica damunt dita.

66 QUEST. Ramon, corrupció e privació son un començament metex en la consumació de les substancies? – SOL. Tota contrarietat es contra sa contraria concordança, e privació es comú començament segons fi de generació e corrupció qui estàn per concordança e per contrarietat.

15. *De les questions de privació*

QUESTIÓ. Ramon, privació què es? – SOL. Privació es real dessemblança de generació dentitat en qui sia concordança, e es real semblança de contrarietat e corrupció.

68 QUEST. Demanà Iermità a Ramon si es privació ens real.[3] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

69 QUEST. Ramon, lo subject de privació qual es? – SOL. Corrupció es enaxí subject de privació, com generació de esser.

70 QUEST. Ramon, lo primer començament de privació qual es? – SOL. Lo primer començament de privació segons fi es generació, e segons materia es contrarietat.

16. *De les questions de ple*[4]

QUESTIÓ. Ramon, ple què es? – SOL. Ple es aquella forma qui posa impossible esser real vacuitat.[5]

72 QUEST. Ramon, ple es ens real o entencional? – SOL. Si ple no fos ens real, buyt pogra esser ens real, e

1. A, hom es creat.—2. B, comensamet primer.—3. B, si es privacio general es ens reyal.—4. B, del ple.—5. A, uacuat.

si ho fos pogren[1] esser e no esser una cosa metexa en nombre.

73 QUEST. Ramon, ple es ens general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

74 QUEST. Ramon, ple es ens sensible? – SOL. Neguna forma comuna es sensible, e daçò havem esperiencia en quant cascún sèn ha son propri estrument e subject.[2]

17. *De les questions de buyt*

QUESTIÓ. Ramon, buyt què es? – SOL. Buyt es aquell subject en lo qual no son ateses[3] les fins de les causes, per lo qual[4] les parts de les substancies no han repòs.

76 QUEST. Ramon, les especies de buyt quantes son? – SOL. Les especies de buyt son dues, les quals trobaràs a la rúbrica damunt dita. La segona especia es aquella que negam en la rúbrica de ple, la qual lenteniment moltiplica per ço car ha virtut en entendre un contrari ab altre. E en aquest pas ha molta de philosofía.

77 QUEST. Ramon, si Deus traía e privava[5] den Saturnus tro a lespera de la Terra, poría esser buyt? – SOL. Impossible cosa es buyt esser ens real per ço que no re sia[6] creatura ne haja neguna entitat.

78 QUEST. Ramon, si Deus privava tot ço que es dejús la quinta espera,[7] essencia sería buyt? – SOL. Si[8] per la privació del firmament e de tot ço que en sí[9] conté se seguía buyt, covengra que buyt fos loc enans que fos creació,[10] la qual cosa es impossible; e si fos possible covengra que buyt fos eternal e materia de ple, la qual cosa es impossibilitat altra,[11] en axí de una impossibilitat en altra tro a infinides impossibilitats.[12]

---

1. A, no fos pogren.—2. B, obiect: P, *obiectum*.—3. B, atentes.—4. A, la qual.—5. B, e priuaua [tot so que es]: P, *priuaret quidquid est*.—6. B, nou re no sia.—7. B, qui es compres deius la quinta (manca *espera*).—8. A, manca *Si*.—9. A, que ens.—10. A, en ens que fos que creacio.—11. B, manca *altra*.—12. B, impossibilitats (A, possibilitats) infinides.

18. *De les questions de grossea* *

QUESTIÓ. Ramon, grossea què es? – SOL. Grossea es aquella forma per raó de la qual materia està pus plena e pus poderosa que per neguna altra forma.

80 QUEST. Ramon, per que la materia es pus espessa que la forma, com sia ço que la forma sia pus plena que la materia? – SOL. Ço per que la materia es pus espessa que la forma, es per raó de grossea quis pertany mills a la materia que a la forma[1] per raó del restrenyiment de laygua; e ço per que la forma es pus plena que la materia, es per raó de la comunicació e infusió del foc e de la primea de la forma; e vé a la rúbrica damunt dita.

81 QUEST. Ramon, per que lome malencòlic es pus fexuc quel fleumàtic, e lome malencòlic corre més quel fleumàtic? – SOL. En quant grossea es aquella forma destrenyiment, es causa al home fleumàtic com sia pereós e gros; e car lo fleumàtic es de complecció freda e humida, es per la complecció freda fexuc e per la humida leuger; e car lo malencòlic es prim, corre més quel fleumàtic.

82 QUEST. Ramon grossea, es començament general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

19. *De les questions de primea*

QUESTIÓ. Ramon, primea què es? – SOL. Primea es aquella forma per raó de la qual es majorment feyt ajustament de menors parts que de majors.

84 QUEST. Ramon, com primea sia causa dajustament de menors parts e grossea de majors, per que les substancies primes son pus plenes que les grosses? – SOL. Major ajustament pot esser feyt de menors parts que de majors, per ço car les menors parts no acupen tant de loc com les majors.

---

* A, manca un fol, el 207: trellat de B.

1. B, que la forma: P, *(conuenit)... quam cum forma.*

85 QUEST. Ramon, per que les substancies primes son pus longues que les grosses? – SOL. Enaxí com grossea es forma qui es causa de amplea e profunditat e ponderositat, enaxí primea es causa de longuea de profunditat e leugería.

86 QUEST. Ramon, primea es començament general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

20. *De les questions de leugería*

QUESTIÓ. Ramon, leugería què es? – SOL. Leugería es aquella forma qui puja les materies a ensús.

88 QUEST. Ramon, leugería es començament general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

89 QUEST. Ramon, com la forma del foc sia pus plena que la materia, per que no es la materia leugera plus que la forma? – SOL. Aquella part on ha més de virtut, sà pus yvassosament a son centre que aquella on nà menys.

90 QUEST. Ramon, com lo foc materialment e formalment sia leuger, per que devalla sajús, com lo devallament sia enaxí per ponderositat com pujament per leugería? – SOL. La fin de les plantes e dels animals atrau sajús la virtut dels corsos celestials; e vé a la rúbrica damunt dita.

21. *De les questions de ponderositat*

QUESTIÓ. Ramon, ponderositat què es? – SOL. Ponderositat es aquella forma qui devalla les materies a enjús.

92 QUEST. Ramon, ponderositat es començament general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

93 QUEST. Ramon, com layga de la pluja sia greu, per que puja a ensús? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

94 QUEST. Ramon, ponderositat de que es? – SOLUCIÓ. Ponderositat es de sí metexa en quant es començament general, e es de molts apetits naturals en quant es en ells estesa per ço que ab ella devallen al centre que desiren.

22. *De les questions de totalitat*

QUESTIÓ. Ramon, totalitat què es? – SOL. Totalitat es montiplicament de molts qui son les sues parts.

96 QUEST. Ramon, totalitat es començament general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

97 QUEST. Ramon, totalitat pot esser sens part? – SOLUCIÓ. En les creatures san relativament totalitat e parts en quant majoritat e menoritat, emperò cascuna part es tota sí metexa. E en aquest pas pot hom conèxer com Deus es tot sí meteys sens part, e ha en sí metex relació personal per egualtat sens majoritat e menoritat.

98 QUEST. Ramon, bontat creada es per sí metexa tota o per altra? – SOL. Enaxí es bontat tota per totalitat, com gran per granea.

23. *De les questions de part*

QUESTIÓ. Ramon, part què es? – SOL. Part es aquella forma qui ab sa par forma montiplíca tot e està subjecta a differencia.

100 QUEST. Ramon, part es començament general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

101 QUEST. Ramon, part pot estar per sí metexa? – SOL. Part formalment pot estar per sí metexa; mas car finalment tot es lo seu centre, segons fin no pot estar per sí metexa, ans cové esser sustentada en son tot común ajustat de moltes parts.

102 QUEST. Ramon, part que sia de tot, pot esser començament general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

24. *De les questions de interioritat*

QUESTIÓ. Ramon, interioritat què es? – SOL. Interioritat es aquella forma per que les unes parts de la substancia poden estar en les altres.

104 QUEST. Ramon, interioritat es forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

105 QUEST. Ramon, interioritat de que es? – SOLUCIÓ. Interioritat en quant es simple començament, es de sí metexa, e en quant es estesa en moltes parts, es daquelles.

106 QUEST. Ramon, interioritat per que es? – SOLUCIÓ. Interioritat es formalment per sí metexa, e finalment es per ço que les unes parts pusquen per elles esser en les altres, axí com bonea qui per interioritat pot esser en granea, e granea en bonea.

25. *De les questions de exterioritat*

QUESTIÓ. Ramon, exterioritat què es? – SOL. Exterioritat es aquella forma per raó de la qual pot esser lo continent defora lo contengut, e pot differencia esser raó a divisió de parts estants superficies sobre la substancia en la qual es sustentada.

108 QUEST. Ramon, exterioritat es forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

109 QUEST. Ramon, exterioritat de que es? – SOLUCIÓ. Exterioritat en quant es simple començament es de sí metexa, e en quant es materia a moltes exterioritats està comunitat daquelles.

110 QUEST. Ramon, exterioritat per que es? – SOLUCIÓ. Exterioritat en quant forma es per sí metexa, e en quant fin es per ço que pusquen esser discretes quantitats de substancies estants les unes defora les altres, axí com lampolla qui està defora lo vin, e en Martí defora la cambra, e lo leó defora especia dome.

26. *De les questions destació*

QUESTIÓ. Ramon, estació què es? – SOL. Estació es aquella forma per raó de la qual estàn les substancies els accidents ço que son, e han apetit a estar en .j. loc e no en altre; e vé a la rúbrica damunt dita.

112 QUEST. Ramon, per que estació està més per forma que per fin? – SOL. En les substancies naturals està moviment per ço que sia la fin, e està repòs per ço que sia la substancia.

113 QUEST. Ramon, per que dormició ha major concordança ab estació que ab moviment? – SOL. Estació es de repòs e de instant, e moviment es de treball e de successió. E en aquest pas pot hom conèxer que les unes substancies no estàn en fer e son feytes formalment, e les altres son a fer finalment.

114 QUEST. Ramon, estació per que es? – SOL. Estació es per ço que les parts de les quals es composta la substancia estíen en lur propri nombre, e que la substancia estía daquelles, e que les parts estíen parts daquella substancia.

27. *De les questions de moviment*

QUESTIÓ. Ramon, què es moviment? – SOL. Moviment es aquella forma per la qual pot esser successió de parts e de temps e mutació[1] de loc e alteració de substancia e de ses parts.

116 QUEST. Ramon, moviment es forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

117 QUEST. Ramon, estació pot esser sens moviment en les substancies naturals? – SOL. Neguna estació pot esser sens alcuna fin, ni neguna fin pot esser sens alcún moviment.

118 QUEST. Ramon, moviment pot esser sens estació? – SOL. Si no fos estació de parts, moviment no hagra sobject en qui pogués estar.

28. *De les questions de durea*

QUESTIÓ. Ramon, durea què es? – SOL. Durea es aquella forma qui es pus contraria a mollea que neguna altra forma.

1. B, muntacio.

120 QUEST. Ramon, durea es forma general? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

121 QUEST. Ramon, durea per que es? – SOL. Durea es per ço que les parts de la substancia pusquen estar sens lurs contraris dedins la substancia en la qual no pusquen intrar, e durea és per raó del dessecament de la terra e del restrenyiment de laygua.

122 QUEST. Ramon, per que los osses son pus durs que la carn? – SOL. Ab los ossos se covén[1] estació formalment, e ab la carn moviment finalment.

29. *De les questions de mollea*

QUESTIÓ. Ramon, mollea què es? – SOL. Mollea es aquella forma qui obre les portes de durea per ço que les unes parts pusquen intrar en les altres e que influencia e refluencia hajen locs per los quals pusquen passar.

124 QUEST. Ramon, mollea es forma general? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

125 QUEST. Ramon, largent fos per que es moll? – SOL. Enaxí com largent qui no es fos es dur per la fredor de laygua, es moll quant es fos[2] per la calor del foc. E en aquest pas pot hom conèxer que calor contra fredor ha concordança ab mollea.

126 QUEST. Ramon, ayga freda per que restreny lome? – SOL. Enayxí * com la calor del foc ha concordança ab durea[3] en la teula que desseca per ço car[4] ha concordança ab la terra per secor, ha concordança laygua ab làer en lestómac del home restrenyent la humiditat daquell ab fredor, qui ab la humiditat del àer ha concordança. En est pas ha molta de medicina e de mixtió dalquemista.[5]

---

1. B, couenen.—2. P, *ita est molle... cum* (B, cant) *est fussum.*

* Repren el m.s. A, al fol 208.

3. A, ab la durea.—4. B, que desequa per so com.—5. B, e de musicio dalquimista: P, *et de musatione alkimiste.*

30. *De les questions de longuea*

QUESTIÓ. Ramon, longuea què es? – SOL. Longuea es aquella forma per raó de la qual molts punts constituexen linea.[1]

128 QUEST.[2] Longuea es forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[3]

129 QUEST. Ramon, longuea per que es? – SOL. Formalment es longuea[4] per ço car molts punts o parts majorment participen per contactu de alt en bayx, e finalment es per ço que sia linea qui particip ab alteses e enfimitats.[5]

130 QUEST. Ramon, longuea de[6] que es? – SOL. Longuea es de sí metexa en quant es simpla[7] forma, e es de cors part[8] per ço que per ella pusca esser.

31. *De les questions de amplea*

QUESTIÓ. Ramon, amplea què es? – SOL. Amplea es aquella forma per raó de la qual moltes parts poden estar collaterals.[9]

132 QUEST. Ramon, amplea es forma general? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

133 QUEST. Ramon, per que amplea està major causa de superficies que longuea? – SOL. Axí com longuea està causa de primea[10] per linya e calor e secor, enaxí està amplea causa de superficies per collateració[11] humiditat e fredor.

134 QUEST. Ramon, en bonea què es causa damplea? – SOL. Bonificar es causa damplea enaxí per collateració,[12] com bonificant per longuea e bonificable per pregonea.

---

1. B, liyna.—2. A, posa aquesta questió, la darrera de la rúbrica.—3. B, da. dada.—4. B, longuea es formalment.—5. A, ab sumitats: P, *infimitatibus*.—6. A, manca *de*.—7. A, es de simpla.—8. P, *pars corporis*.—9. A, colleterals; B, collecterals.—10. B, de espina.—11. B, per lacturacio.—12. B, enaxi com bonificar es causa damplea enaxi per collecturacio.

32. *De les questions de pregonea*

QUESTIÓ. Ramon, pregonea què es? - SOL. Pregonea es lo mijà de longuea e amplea, per lo qual es lo centre en lo mig de la substancia.

136 QUEST. Ramon, pregonea es forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

137 QUEST. Ramon, la pregonea den Saturnus, passa tro an Venus? – SOL. Si la pregonea den Saturnus passa tro an Venus, passa la pregonea de la Luna tro an Marts,[1] e no fora lo Sol centre comú en virtut de la pregonea den Saturnus e de la Luna.

138 QUEST. Ramon, redonea de que es? – SOL. Redonea es enaxí de molts cercles collaterals[2] e contiguus de alt en bayx, com linya[3] de molts punts. E en est pas pot hom conèxer que cercle es de la superficies desús[4] longuea amplea e pregonea.

33. *De les questions de potencia*

QUESTIÓ. Ramon, potencia què es? – SOL. Potencia es aquella forma qui sà al object[5] per ço quel seu actu pusca haver, e per qui estàn formes possibles.

140 QUEST. Ramon, potencia quantes especies ha? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

141 QUEST. Ramon, aptitut[6] e disposició, còm son differents en potencia? – SOL. Aptitut està en potencia per hàbit e disposició per materia.

142 QUEST. Ramon, de les dues especies de potencia, qual es la primera? – SOL. En quant la forma es pus nobla que la materia, es primera en virtut, e en quant neguna substancia natural no pot esser sens forma e materia, son aptitut e disposició egualment en un temps metex.

---

1. B, passas tro an uenus passara la pregonea de la luna tro an mars (A, marcs).—2. A, B, collecterals.—3. B, la linya.—4. B, desus de.—5. A, ab sobgect.—6. A, abtitud: B, abtitudo *(passim)*.

34. *De les questions de object*

QUESTIÓ. Ramon, object què es? – SOL. Object es aquell terme al qual sà la potencia per la sua aptitut[1] e per la disposició del object.

144 QUEST. Ramon, les especies del object quantes son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

145 QUEST. Ramon, la potencia vé al object o lobject a la[2] potencia? – SOL. Per ço car la fi mou ans la forma que la materia, està enans[3] moviment per possitivitat en los actus que per possibilitat, e per ço son enans segons natura: no, emperò, segons temps, son enans los actus per la potencia que per lobject.

146 QUEST. Ramon, la forma a qual de les .ij. especies dobject sà primerament? – SOL. Lo maestre[4] qui fa la cambra, segons fi sà enans a habitar que a la cambra, e segons forma es enans la cambra que la habitació.

35. *De les questions de actu*

QUESTIÓ. Ramon, actu què es? – SOL. Actu es ço per quels[5] començaments naturals atenyen les naturals fins, e es obra e centre estant en lo mig[6] de naturals formes e materies.

148 QUEST. Ramon, les especies de actu quantes son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

149 QUEST. Ramon, actu està en fer o es fet? – SOLUCIÓ. La especie dactu qui está per forma està feta, e aquella qui es per fi està a fer.[7]

150 QUEST. Ramon, la forma e la materia en qual de les dues especies dactu han major concordança? – SOLUCIÓ. En les substancies naturals la forma qui es producta de potencia en actu es pus prop a la materia, que la forma qui està en produír e no es producta.

1. B, abitut.—2. B, uen a la.—3. B, la fin mou enans... enans esta.—4. B, masestir.—5. A, es per co quels.—6. A, stan lo mig.—7. B, en fer.

36. *De les questions de prioritat*

QUESTIÓ. Ramon, prioritat què es? – SOL. Prioritat es ço per que un ens es enans que altre; e vé a la rúbrica damunt dita.

152 QUEST. Ramon, prioritat per que es? – SOLUCIÓ. Prioritat es per ço que[1] les unes natures pusquen enans esser[2] que les altres e que pusca esser successió del començament tro a la fi.

153 QUEST. Ramon, prioritat ha major concordança ab les formes qui son en potencia que ab aquelles qui son en actu? – SOL. Jatsesia ço que leffectu[3] sia enans en potencia que en actu, cové que prioritat sia enans en la causa que en leffectu;[3] e per ço les possibilitats son dispostes segons los habits e les formes son pus nobles que les materies.

154 QUEST. Ramon, prioritat es forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

37. *De les questions de secunderioritat*[4]

QUESTIÓ. Ramon, secunderioritat què es? – SOL. Secunderioritat es aquell terme en qui comença deterioritat en que comencen segones intencions e consequencies.[5]

156 QUEST. Ramon, secunderioritat com està derrera prioritat?[6] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

157 QUEST. Ramon, secunderioritat de que es? – SOLUCIÓ. Secunderioritat es[7] de consequencies e de novitats generals naturals.[8]

158 QUEST. Ramon, secunderioritat pot esser prioritat? – SOL. En successió de posterioritat, qui es consequencia de son antecedent, es prioritat de son conseguent per qui està tercioritat.

---

1. A, es co per que.—2. B, esser enans.—3. A, B, quel affectu.—4. A, de secunditat (forma repetida a la questió qui segueix) questions.—5. B, en qui comensa [en lo qual comensa ultimitat en la qual com...] segones entencions e (A, e que) consequencies.—6. B, a prioritat.—7. A, manca *es*.—8. B, e de nouitats naturals.

38. *De les questions de tercioritat*[1]

QUESTIÓ. Ramon, tercioritat què es? – SOL. Tercioritat es aquell terme en qui nex terç nombre e fenex nombre segón, e en qui fi natural es sustentada.

160 QUEST. Ramon, tercioritat còm està derrera secunderioritat? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

161 QUEST. Ramon, tercioritat natural de que es? – SOL. Tota fi natural es de son començament e mijà.

162 QUEST. Ramon, tercioritat per que es? – SOLUCIÓ. Tercioritat es per ço que sia començament[2] e influencia e refluencia de fi mijà començament.

39. *De les questions de augmentació*

QUESTIÓ. Ramon, augmentació què es?[3] – SOL. Augmentació es actu[4] de majoritat e de successió e per qui .j. pot[5] esser de molts.

164 QUEST. Ramon, aucmentació es forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

165 QUEST. Ramon, aucmentació de que es? – SOLUCIÓ. Aucmentació es formalment de sí metexa e compostament es de molts.

166 QUEST. Ramon, aucmentació per que es? – SOLUCIÓ. Aucmentació es formalment per sí metexa, e finalment es per ço que sia successió e moviment del[6] començament tro a la fi en les substancies naturals.

40. *De les questions de consumació*

QUESTIÓ. Ramon, consumació què es? – SOL. Consumació es aquell terme en qui s pert augmentació antigua e en qui comença nova aucmentació.

168 QUEST. Ramon, consumació es forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, de tercioritat questions.—2. B, compliment.—3. A, de que es.—4. B, uirtut.—5. A, que .j. poch.—6. B, de.

169 QUEST. Ramon, consumació de que es? – SOLUCIÓ. Consumació es formalment[1] de sí metexa e finalment es de corrupció de parts.

170 QUEST. Ramon, consumació e corrupció son una cosa metexa en nombre? – SOL. En quant consumació es actu de menoritat e corrupció diu privació de minoritat, son differents formes corrupció e consumació.

41. *De les questions de disposició*

QUESTIÓ. Ramon, disposició què es? – SOL. Disposició es ço qui apparella[2] los subjects dels actus de les formes per possibilitats.

172 QUEST. Ramon, disposició es forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

173 QUEST. Ramon, disposició de que es? – SOL. Disposició es de possibilitats apparellades a esser passives dejús possitivitats.

174 QUEST. Ramon, disposició per que es? – SOLUCIÓ. Disposició es per ço que possitivitats hajen aparellades possibilitats en qui pusquen esser actives sens empatxaments.[3]

42. *De les questions de proprietat*

QUESTIÓ. Ramon, proprietat què es? – SOL. Proprietat es aquella forma per raó de la qual les altres formes han cascuna esser especial propri[4] e apropriat.

176 QUEST. Ramon, proprietat quantes especies ha? – SOL. Calor es propria qualitat del foc, e es proprietat apropriada del àer;[5] e vé a la rúbrica damunt dita.

177 QUEST. Ramon, proprietat per que es? – SOLUCIÓ. Proprietat es per ço que cascuna forma pusca estar en son propri nombre e pusca apropriar sa semblança a altra forma.

---

1. B, formalment es.—2. A, que ha per ella.—3. B, pusquent... enpatxamens.—4. A, a propri.—5. B, al aer.

178 QUEST. Ramon, fredor es propria qualitat de laygua e calor del foc: e per ço demàn si aquestes dues proprietats contraries[1] devallen de general proprietat. – SOL. Enaxí com lànima racional comença en lo cors ab ella conjunct[2] esser nova per creació, enaxí proprietats contraries naturals començaren esser noves en los primers subjects per creació per ço que un contrari no sia començament de son contrari. E en est pas ha molta de philosofía.

43. *De les questions de proporció*

QUESTIÓ. Ramon, proporció què es? – SOL. Proporció es aquella forma per raó de la qual està cors aordonat de majors parts e menors.

180 QUEST. Ramon, proporció es forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

181 QUEST. Ramon, proporció per que es? – SOLUCIÓ. Proporció es per ço que de majors parts e de menors sia justicia e orde.[3]

182 QUEST. Ramon, si proporció no fos, què sen seguira? – SOL. Si proporció no fos, totes les parts de les substancies privaren de justicia e foren les unes trop majors e les altres trop menors, e no fora neguna bella semblança repòs als senys ni a la ymaginació.

44. *De les questions de condició*

QUESTIÓ. Ramon, condició què es? – SOL. Condició es aquella forma que liga[4] moltes formes obligades a determenats prometiments atorgats per costumes segons discrecions[5] o appetits naturals.

184 QUEST. Ramon, condició còm es assituada e establida? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. A, manca aquest mot.—2. A, coniuncta.—3. B, e menors sia iusticia e orden.—4. A, aquella cossa e forma que ligua.—5. B, per cascunes (P, *quamlibet*) segons discrecio.

185 QUEST. Ramon, condició per que es? — SOL. Condició es per ço que un ajut a altre, per propria utilitat e comuna. E en est pas pot hom conèxer lo primer subject de la rectòrica de dret.

186 QUEST. Ramon, per les segones intencions[1] còm ha hom conexença de les primeres, e per les primeres de les derreres? — SOL. Vé a condició.[2] En est pas ha molta de philosofía.

45. *De les questions de entenció*

QUESTIÓ. Ramon, entenció què es? — SOL. Entenció es missàtger de la fi, qui al començament tramet sa semblança per ço que la desig segons discreció o appetits naturals.[3]

188 QUEST. Ramon, les especies de intenció quantes son? — SOL. Entenció ha dues especies: primera e segona. La primera està per fi, la segona per forma[4] e materia e operació; e vé a entenció de la rúbrica[5] damunt dita.

189 QUEST. Ramon, entenció per que es? — SOL. Entenció es per ço que unes creatures participen ab altres en propria utilitat e comuna, e que totes sien a servey de Deu.

190 QUEST. Ramon, si entenció no fos què sen seguira? — SOL. Privada entenció, fora la fi de les creatures en privació. E en est pas pot hom conèxer que mutació dentencions contra orde, es sobject de peccat.

46. *De les questions de ordenació*

QUESTIÓ. Ramon, ordenació què es? — SOL. Ordenació es aquella forma qui ordena moltes formes a una fi o a moltes.

192 QUEST. Ramon, ordenació es forma general? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

193 QUEST. Ramon, ordenació de que es? — SOL. Ordenació es de sí metexa simplament, e es de primeres entencions e segones compostament.

---

1. B, condicions. — 2. B, a la R.ª da. di. — 3. B, apetit natural. — 4. B, e la segona esta per forma. — 5. B, e ue a la R.ª

194 QUEST. Ramon, si ordenació no fos, què sen seguiría? – SOL. Enaxí com se segueix mal de privació de bé, se seguex desordenació de privació dorde. E en est pas pot hom conèxer que mal religiós es pus desordonat que altre home,[1] e açò metex de mala persona comuna.

47. *De les questions de obra*

QUESTIÓ. Ramon, obra què es? – SOL. Obra es actu de raons per ço que per ella sajusten los començaments e les fins de les substancies, e que les raons no estíen ocioses, e que de elles se seguesca ço per que son.

196 QUEST. Ramon, obra de que es? – SOL. Obra es de acció e passió formalment, estant aquella obra estrument de la fi, e mijà entre lo començament e la fi.

197 QUEST. Ramon, obra per que es? – SOL. Si obra no fos, totes coses foren ocioses e tota fi fora superflua e en privació, e seguiras contradicció real de la privació de la operació.[2] E en est pas pot hom conèxer que[3] ociositat es antecedent de gran colpa.

198 QUEST. Ramon, obra comença dedins la substancia o defora? – SOL. Tota forma natural comença enans en son propri subject que en lo subject a ella apropriat, mas de les formes artifficials es lo contrari.

48. *De les questions de influencia*

QUESTIÓ. Ramon, influencia què es? – SOL. Influencia es don e constrenyiment per comunicació de cosa o de coses, don se seguex ple en lo qual parts han treball o repòs.[4]

200 QUEST. Ramon, influencia es forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

201 QUEST. Ramon, influencia es causa de corrupció? – SOL. Dix Ramon que ho demanàs a laygua, a la

1. A, es pus mal desordonat que altrome. – 2. B, de operacio. – 3. A, que es. – 4. A, es don constrenyen (P, *donum aut coactio*) per comunicacio de cossa o de cosses se seguex ple... e repos.

qual lo foc corromp.[1] sa virtut per ço car influex a ella sa calor.

202 QUEST. Ramon, les especies de influencia natural[2] quantes son? – SOL. En les substancies corporals[3] dues son les especies de influencia: la una es aquella qui vé ab qualitat e ab son propri subject, axí com la calor del foc influída a laygua calda ab son propri subject, qui es lo foc, qui mou la sua calor en laygua contra fredor e contra lo subject daquella; la segona especia es la influencia qui vé de semblances, influent una semblança ad altra[4] sens que no posa[5] en aquella sa essencia ni son propri subject, axí com lo Sol qui influex sa virtut en lo foc, el segell les sues semblances en les letres de la cera, e ymaginació qui pren influída semblança de color de sabor de odorar.[6]

49. *De les questions de refluencia*

QUESTIÓ. Ramon, refluencia què es? – SOL. Refluencia es retornament de influiment per concordança o per contrarietat; e vé a la rúbrica damunt dita.

204 QUEST. Ramon, en les substancies naturals per que es refluencia? – SOL. De influencia e refluencia se seguexen los actus de les potencies naturals.

205 QUEST. Ramon, la potencia refluex al object sa virtut o lobject a la potencia? – SOL. Refluex layre al foc la secor per ço car es contra sa humiditat,[7] el foc refluex aquella secor al àer ab sa calor per ço que mortific la humiditat.

206 QUEST. Ramon, la materia què refluex a la forma? – SOL. La forma prodúu[8] de la materia possibles coses en pogudes, e la materia refluex lacció venguda per disposició, en passió poguda.

---

1. B, corrump. — 2. A, naturals. — 3. B, [naturals e] corporals. — 4. B, sustancia a altra. — 5 A, passa — 6. B, de color e de sabor *(manca* de odorar). — 7. B, sa secor... la sua humiditat. — 8. A, produc.

50. *De les questions de producció*

QUESTIÓ. Ramon, producció què es en les substancies naturals? – SOL. Producció es aquella forma qui està raó a produír en actu les formes qui estàn en potencia per ço que les possibles causes sien pogudes.[1]

208 QUEST. Ramon, produír de que es? – SOL. Produír es formalment actu de producció, e materialment de forma e de materia per acció e passió; e vé a la rúbrica damunt dita.

209 QUEST. Ramon, una forma ab que prodúu altra forma? – SOL. En les produccions naturals lo foc ab sa calor prodúu en làer secor, e en les produccions artifficials lo mecànic prodúu ab los estruments de son ofici.

210 QUEST. Ramon, les produccions qui son sobre cors natural, còm son fetes? – SOL. La ydea eternal posada en potencia en subject creat[2] es producta per creació sobre cors[3] natural, la qual ydea es producta en actu per lagent natural e per les divines raons sobre cors natural.[4] E en est pas pot hom conèxer que la ydea retén natura de producció sobre cors natural e de cors natural, e per ço quant[5] reté natura sobre cors natural, està ydea, e en quant reté natura de cors natural, està creatura.

51. *De les questions de neximent*

QUESTIÓ. Ramon, neximent[6] què es en les substancies naturals? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

212 QUEST. Ramon, neximent de que es? – SOL. Neximent es formalment de sí metex, el seu actu es néxer qui nex de forma e de materia de qui nexen los actus de les formes primeres de les quals la forma comuna e materia son ajustades.

---

1. A, productes.—2. A, creada.—3. A, ens.—4. B, [e de cors natural] (manca fins als altres mots *cors natural*).—5. B, e per asso [en] quan.—6. B, naximent *(usual)*.

213 QUEST. Ramon, neximent en qui nex? — SOL. Neximent nex en especia e en propria substancia individuada.

214 QUEST. Ramon, neximent per que es? — SOL. Neximent es per ço que sien substancies noves, en les quals les especies son sustentades, e los actus de les primeres formes.

52. *De les questions de eximent*

QUESTIÓ. Ramon, eximent natural què es? — SOL. Eximent es ço per que una forma ix[1] d'altra e actu ix de la potencia al object;[2] e vé a la rúbrica damunt dita.

216 QUEST. Ramon, exir[3] de que ix e en qui ix? — SOL. Ix calor del foc, e ix humiditat del àer, e ix fredor de l'aygua, e ix secor de la terra, e ixen les qualitats en lo compost ajustat de lurs propris subjects en ell exits ab formes noves exides de les velles per generació e corrupció.

217 QUEST. Ramon, exir[4] es forma general? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

218 QUEST. Ramon, com exir sia influït[5] de coses, còm pot essser forma general? — SOL. Exir en quant es actu ix de coses, e en quant eximent es forma en abstractu es[6] forma general de la qual exir es lo seu actu formalment, e en quant exir ix de les altres formes es materialment actu d'elles. E en est pas ha molta de philosofía.

53. *De les questions de departiment*[7]

QUESTIÓ. Ramon, departiment què es? — SOL. Departiment es aquella forma per raó de la qual de una cosa poden esser moltes; e vé a la rúbrica damunt dita.

220 QUEST. Ramon, departiment de que es? — SOLUCIÓ. Departiment es de parts mogudes en novell nombre real.

221 QUEST. Ramon, departiment per que es? — SOLUCIÓ. Departiment es per dues coses: la una es per raó de

1. A, hix *(usual)*.—2. B, el actu ix de la potencia el object.—3. B, ixir *(passim)*.—4. B, exit.—5. A, infinit.—6. A, e es.—7. A, partiment.

forma, axí com lo ferrer qui departex[1] un ferre en molts claus; laltra es per raó de fi, axí com lo ferrer qui departeix lo clau de la massa del ferre per ço que sia clau[2] e que ell naja diners.

222 QUEST. Ramon, departiment ab qual de les primeres formes ha concordança?[3] — SOL. Si inseparabilitat[4] res no fos, differencia e departiment foren una cosa metexa.

54. *De les questions de inseparabilitat*

QUESTIÓ. Ramon, inseparabilitat[5] què es? — SOL. Inseparabilitat es aquella forma per raó de la qual differents coses nos partexen les unes de les altres; e vé a la rúbrica damunt dita.

224 QUEST. Ramon, inseparabilitat per que es? — SOLUCIÓ. Inseparabilitat es per ço que les qualitats naturals nos partesquen de lurs propris subjects estants appropriades a subjects estranys, axí com la calor del foc qui es appropriada al àer.

225 QUEST. Ramon, si inseparabilitat no era, què sen seguiría? — SOL. Privada inseparabilitat en les substancies,[6] tota qualitat appropriada lexaría son propri subject e sería[7] destroít lo cors natural e negún elementat sería de elements.

226 QUEST. Ramon, inseparabilitat de que es? — SOLUCIÓ. Inseparabilitat es de parts conjunctes e mesclades les unes ab[8] les altres sots tal condició que la una no pusca esser sens laltra, axí com bonea qui no pot esser sens poder, ni materia sens forma.

55. *De les questions de possibilitat*

QUESTIÓ. Ramon, possibilitat què es? — SOL. Possibilitat es aquella forma per raó de la qual la materia es disposta

1. B, manca fins a l'altre mot *departeix*.—2. B, sial clau.—3. B, maior concordansa.—4. A, separabilitat.—5. B, manca fins a l'altre mot *inseparabilitat*.—6. B, sustancies [naturals].—7. A, lexa... sera.—8. B, en.

que della pusquen esser pogudes coses; e vé a la rúbrica damunt dita.

228 QUEST. Ramon, possibibilitat de que es? – SOLUCIÓ. Possibilitat es de poder passíu subject a la acció de poder actíu.

229 QUEST. Ramon, possibilitat còm es forma general? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

230 QUEST. Ramon, possibilitat per que es? – SOLUCIÓ. Possibilitat es per sí metexa essencialment, axí com en Martí qui per sa essencia es home; e possibilitat es per raó de fi, car sens ella negún actu no poría.[1]

56. *De les questions de impossibilitat*

QUESTIÓ. Ramon, impossibilitat què es? – SOL. Impossibilitat es aquella forma contra la qual son contrari no ha negún poder; e vé a la rúbrica damunt dita.

232 QUEST. Ramon, impossibilitat es de poder? – SOL. Si impossibilitat fos de poder, possible e impossible[2] pogren esser una cosa metexa en nombre.

233 QUEST. Ramon, si impossibilitat no es de poder, de que es? – SOL. Enaxí es impossibilitat de privació de poder, com es vici de privació de virtut.

234 QUEST. Ramon, impossibilitat es creatura? – SOLUCIÓ. Impossibilitat es creatura en la qual poder creat es termenat e comprès, sens la qual impossibilitat tot poder creat fora infinit.

57. *De les questions de semblança*

QUESTIÓ. Ramon, semblança què es? – SOL. Semblança es aquella forma[3] general per raó de la qual en lo seu genre se donen semblances; e vé a la rúbrica damunt dita.[4]

236 QUEST. Ramon, semblança de que es? – SOLUCIÓ. Semblança es de passives impressions e actives dif-

1. P, *nullus actus esse posset.*—2. B, possibol e impossibol.—3. B, es forma.—4. B, e ue e c.ª (et cetera?).

ferents per essencia e en una metexa especia conservades.

237 QUEST. Ramon, semblança per que es? – SOLUCIÓ. Si semblança no fos, negún ens pogra participar ab altre ni de sí metex[1] neguna cosa significar.

238 QUEST. Ramon, semblança es ens real o intencional? – SOL. Semblança es ents real per natura e es[2] intencional per artifici.

58. *De les questions de dessemblança*

QUESTIÓ. Ramon, dessemblança[3] què es? – SOL. Dessemblança es impressió de actives e passives qualitats differents per essencia e especies; e vé a la rúbrica damunt dita.

240 QUEST. Ramon, dessemblança per que es? – SOLUCIÓ. Si dessemblança no fos, pluralitat res no fora.

241 QUEST. Ramon, una bonea còm es dessemblant a altra?[4] – SOL. Differencia e contrarietat de fins moltipliquen dessemblances d'una metexa especia; e vé a la rúbrica damunt dita.

242 QUEST. Ramon, malea còm està dessemblança de bonea? - SOL. Estant bonea raó[5] a bo que produga bé[6] e estant malea raó a bo que produga mal, està dessemblança enfre bonea e malea.

59. *De les questions de natura*

QUESTIÓ. Ramon, natura què es? – SOL. Natura es aquella forma per raó de la qual les formes primeres estàn[7] raons a produccions segons lurs proprietats[8] e per la qual natura les formes derreres responen a les primeres segons lurs proprietats; e vé a la rúbrica damunt dita.

244 QUEST. Ramon, es una natura o son moltes?[9] – SOL. Es una natura general d'on devallen[10] moltes natures.

1. A, metexa. – 2. B, e ens. – 3. A, desemblanca: B, descemblansa *(usuals)*. – 4. B, daltra. – 5. A, manca *raó*. – 6. B, bon. – 7. A, stants. – 8. B, propries proprietats. – 9. B, moltes natures. – 10. B, diriuen.

245 QUEST. Ramon, la natura general de que es? — SOL. La natura general es de ajustament de moltes natures simples desús qui son essencies de les primeres formes. E en aquest pas pot hom conèxer que enaxí està general natura centre de les natures desús e dejús, com lo Sol qui està comuna virtut en lo mig de Saturnus e la Luna.

246 QUEST. Ramon, lo foc e laygua han una metexa natura? — SOL. Lo foc e laygua han una metexa natura en bontat, e han diverses natures per differents e contraries qualitats.

60. *De les questions de corporalitat*

QUESTIÓ. Ramon, corporalitat què es? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

248 QUEST. Ramon, corporalitat de que es? — SOLUCIÓ. Corporalitat es de simples parts qui son de proprietat e natura circular triangular e quadrangular.

249 QUEST. Ramon, corporalitat per que es? — SOLUCIÓ. Corporalitat es per sí formalment, e finalment[1] per ço que sia cors.

250 QUEST. Ramon, corporalitat e cors son una cosa metexa en nombre? — SOL. Enaxí es corporalitat essencia de cors, com terrecitat[2] de terra e humanitat de home.

61. *De les questions de transmutació*

QUESTIÓ. Ramon, transmutació què es? — SOL. Transmutació es estrument ab lo qual la forma natural trau una materia duna forma e met la en altra; e vé a la R.ª damunt dita.

252 QUEST. Ramon, transmutació per que es? — SOLUCIÓ. Transmutació es per ço quels actus de les formes pusquen esser.

253 QUEST. Ramon, en la transmutació de materia ques fa[3] duna forma en altra, ha la materia en sí metexa

1. B, e es finalment.—2. B, trestritat: P, *terrestritas*.—3. B, que materia fa.

neguna transmutació? – SOL. Neguna materia natural està en aquella passió e fi ab la forma nova, en la qual[1] estava ab la forma antiga.

254 QUEST. Ramon, transmutació fas duna metexa forma[2] que leix una materia en prenga altra? – SOL. Si una metexa forma era transmutada de una materia en altra materia, sería aquella forma pura passió. E en est pas pot hom conèxer que una metexa forma remanent en sa especia, pren una materia e lexa n altra; e en est pas ha molta de philosofía.

62. *De les questions de lugor*

QUESTIÓ. Ramon, lugor què es? – SOL. Lugor es estrument de differencia qui ab lugor significa lo seu actu als sèns particulars.

256 QUEST. Ramon, lugor de que es? – SOL. Lugor es formalment de sí metexa en quant es color dels corsos[3] celestials e del foc, e finalment es estrument de differencia.

257 QUEST. Ramon, lugor per que es? – SOL. Lugor es enaxí per color, com home es per humanitat e blanc per blancor; e vé a la rúbrica damunt dita.

258 QUEST. Ramon, en infern hay lugor? – SOL. En infern ha lugor per ço que differencia haja instrument ab lo qual pusca mostrar als ulls leges figures, qui en esta vida desiraven veser belles figures per peccat,[3] e aquella lugor es causa de tenebres als ulls qui no hauràn appetit de veser[4] leges figures.

63. *De les questions de ombra*

QUESTIÓ. Ramon, ombra què es? – SOL. Ombra es color confusa de laygua[5] e de la terra en absencia de lugor; e vé a ombra de la rúbrica[6] damunt dita.

---

1. A, fi a la forma noua ab la qual.—2. A, manca *forma*.—3. A, de les cosses.—3. B, per peccat desirauen ueer...—4. B, apetit (A, appetits) de ueer.—5. B, comfusa de laygua.—6. B, ¶ e ue a la R.ª

260 QUEST. Ramon, ombra de que es? – SOL. Ombra es de privació de lum e de grosses vapors no departides[1] per làer qui en elles no pot mostrar la sua color.

261 QUEST. Ramon, si ombra no fos, què sen seguira? – SOL. Si ombra no fos[2] absencia de lugor res no fora.

262 QUEST. Ramon, sobre la Luna ha ombra? – SOLUCIÓ. Si sobre la Luna hagués ombra, lo Sol no donara sa semblança an Venus ni an Mercuri, ni en Mercuri no la donara a la Luna, el foc no reebera influencia del Sol.

64. *De les questions de linya*[3]

QUESTIÓ. Ramon, linya què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

264 QUEST. Ramon, linya es forma general? – SOL. Si linya no fos forma general, les primeres formes no hagren concrets en qui fossen sustentades.

265 QUEST. Ramon, linya de que es? – SOL. Linya es de sí metexa en sa prioritat,[4] e es de parts puntals que li estàn desús, de les quals[5] es composta, e es materia de les parts sajús qui son de la sua especia.

266 QUEST. Ramon, linya està en cors espèrit?[6] – SOLUCIÓ. En tot cors qui sia lonc[7] ample e pregón, cové esser linya.

65. *De les questions de punctalitat*

QUESTIÓ. Ramon, punctalitat[8] què es? – SOL. Punctalitat es aquella forma per raó de la qual punct es indivisible.

268 QUEST. Ramon, punctalitat de que es? – SOLUCIÓ. Punctalitat es de simples punts indivisibles.

269 QUEST. Ramon, com linya sia de punts e punts sien indivisibles, còm es linya divisible? – SOL. Tota linya qui sia de punts es composta, e tot compost es divisible.

---

1. B, de luu... no depurades.—2. A, torna repetir *que sen seguira*.—3. B, lynea (liynna, liyna, lynna, linna).—4. A, proprietat.—5. B, dels quals.—6. P, *sperico*.—7. B, en que sia lonch.—8. B, puntalitat.

270 QUEST. Ramon, com[1] punt sia indivisible, còm pot estar un punt en altre? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

66. *De les questions de superficies*

QUESTIÓ. Ramon, superficies què es? – SOL. Superficies es aquella forma ab la qual cors es vestit naturalment de color.

272 QUEST. Ramon, superficies de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

273 QUEST. Ramon, superficies per que es? – SOLUCIÓ. Superficies es per ço que cors pusca esser termenat e que sia visible e palpable.

274 QUEST. Ramon, en punt indivisible està superficies? – SOL. Enaxí com cascún punt divisible està part de cors divisible, enaxí superficies invisible sustentada en punt indivisible, està part de superficies visible.

67. *De les questions de figura*

QUESTIÓ. Ramon, figura què es? – SOL. Figura es semblança de forma estesa en la color qui en la superficies es estesa.

276 QUEST. Ramon, figura de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

277 QUEST. Ramon, la figura del clau es creatura? – SOL. Si la figura del clau no fos creatura, la visibilitat e ymaginabilitat del clau[2] no foren creatures.

278 QUEST. Ramon, la figura del clau, ans que sia lo clau, on es? – SOL. Les figures particulars estàn en potencia en la universal figura enans que sien lurs propris subjects.

68. *De les questions de drecera*[3]

QUESTIÓ. Ramon, drecera què es? – SOL. Drecera es aquella forma per raó de la qual son linees[4] dretes.

1. B, cum. — 2. A, manca *del clau*. — 3. A, drescera: B, dressera *(passim)*. — 4. B, lynyes.

280 QUEST. Ramon, drecera de que es?[1] — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

281 QUEST. Ramon, per que son .vj. dreceres e no més o menys?[2] — SOL. Sens .vj. dreceres en[3] negún cors fora centre ni superficies, e açò metex si fossen més de .vj. dreceres.

282 QUEST. Ramon, lo firmament ha .vj. dreceres? — SOL. Per ço car lo firmament es cors sobirà oltra[4] lo qual no ha cors natural, no ha sobre sí dreceres; e car conté dintre sí metex lo[5] cors general e confús espèrit qui es den Saturnus tro al centre de la Terra, ha en aquell cors vj. dreceres.

69. *De les questions de masculinitat*

QUESTIÓ. Ramon, masculinitat què es? — SOL. Masculinitat es aquella essencia per que son mólts mascles.

284 QUEST. Ramon, masculinitat de que es? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

285 QUEST. Ramon, masculinitat per que es? — SOL. Si masculinitat no fos en les substancies naturals generació no fora.

286 QUEST. Ramon, la masculinitat den Aries es a ell propria qualitat o[6] appropriada? — SOL. En axí com al àer es appropriada calor per ço car es estrument descalfar, en axí an Aries es appropriada masculinitat per ço car es estrument a moure la virtut de masculinitat en los mascles.

70. *De les questions de feminitat*

QUESTIÓ. Ramon, feminitat què es? — SOL. Feminitat es aquella forma qui es causa de passives impressions.

288 QUEST. Ramon, feminitat de que es? — SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.[7]

---

1. A, drescera que es.—2, A, e no menys.—3. A, manca *en:* B, afegit al marge.—4. A, altra: B, oltre.—5. A, manca *lo.*—6. A, e.—7. A, repeteix aquesta questió: B, la du afegida al marge.

289 QUEST. Ramon, les letres quel segell imprèn[1] en la cera son femenines o masculines? – SOL. Enaxí sà lo segell a la cera[2] ab la masculinitat den Aries den Geminis den Leo e dels altres corses celestials mascles e de les formes actives dels elements, com sà[3] la potencia al object el gall a la gallina.

290 QUEST. Ramon, lo gall pus que es mascle per que engenra gallina neguna vegada? – SOL. Enaxí com n Aries ajuda a engenrar gall per masculinitat, enaxí ajuda en Thaurus a engenrar gallina per feminitat.[4]

71. *De les questions de membrositat*

QUESTIÓ. Ramon, membrositat què es? – SOL. Membrositat es aquella forma qui es essencia dels membres naturals.

292 QUEST. Ramon, membrositat de que es? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

293 QUEST. Ramon, membrositat per que es? – SOLUCIÓ. Membrositat es per ço que les formes naturals hajen membres ab los quals pusquen obrar naturalment.

294 QUEST. Ramon, en substancia dangels ha membres? – SOL. Dix Ramon que ho demanàs al Arbre angelical.

72. *De les questions de instrumentalitat*

QUESTIÓ. Ramon, instrumentalitat què es? – SOL. Instrumentalitat es forma qui està més a ensús que membrositat, axí com paraula qui es pus prop al manifestat que la lengua, e la flor al fruyt quel ram, el moviment al clau quel martell quil mou adoncs com lo ferrer fa lo clau; e vé a la rúbrica damunt dita.

296 QUEST. Ramon, enfre instrument e membre ha[5] differencia? – SOL. Instrument e membre son enaxí prop en especia, com figura e superficies en cors.[6]

1. B, emprempten. – 2. A, en la cera. – 3. A, sia. – 4. B, femininitat. – 5. A, han. – 6. A, manca *en cors*.

297 QUEST. Ramon, membre pot esser instrument? – SOL. En lo pomer lo ram es instrument de la branca[1] e de la flor, e la flor es instrument del ram e de la poma.

298 QUEST. Ramon, lo martell ab qui lo ferrer[2] fa lo clau es membre o instrument? – SOL. Lo martell es membre de ferrería e es instrument del ferrer, axí com la lengua qui es membre de la parlería e es instrument del parlant.

73. *De les questions de nutriment*[3]

QUESTIÓ. Ramon, nutriment natural[4] què es? – SOL. Nutriment natural es aquella forma per la qual viu humit radical.

300 QUEST. Ramon, nutriment natural de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

301 QUEST. Ramon, nutriment moral que es? – SOLUCIÓ. Nutriment moral es antigua costuma.

302 QUEST. Ramon, nutriment moral de que es? – SOL. Nutriment moral es dels actus de les potencies del Arbre moral.

74. *De les questions de impressió*[5]

QUESTIÓ. Ramon, impressió què es? – SOL. Impressió es figura de causa e de effectu.

304 QUEST. Ramon, impressió de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

305 QUEST. Ramon, differencia de impressió natural e artifficial còm es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

306 QUEST. Ramon, la flor còm imprèn sa odor al àer?[6] – SOL. Enaxí com la materia del pa que hom menuga es impressa per transmutació en la materia de la vegetativa e sensitiva, enaxí la odor de la flor per transmutació es impressa al àer.[7]

---

1. B, es estrument *(usual)* de la branqua.—2. B, am quel ferrer.—3. B, nodriment *(passim)*.—4. A, manca *natural*.—5. A, impressiua: B, imprempsio *(passim)*.—6. B, en laer.—7. B, imprempsa en laer.

75. *De les questions de empeltació*[1]

QUESTIÓ. Ramon, empeltació què[2] es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

308 QUEST. Ramon, empeltació per que es? – SOLUCIÓ. – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

309 QUEST. Ramon, per que empeltació de perer pot esser feta en pomer e no en figuera? – SOL. Segons que les especies de les plantes son prop e concordants en natura, poden esser empeltades les unes en[3] les altres.

310 QUEST. Ramon, lo foc pot esser empeltat en laygua? – SOL. Si l foc pogués esser empeltat en laygua, pogren en aquell empeltament lo foc e laygua haver[4] major concordança que contrarietat. E en est pas pot hom conèxer que[5] empeltació no pot esser de perer en figuera.

76. *De les questions de perseytat*

QUESTIÓ. Ramon, perseytat què[6] es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

312 QUEST. Ramon, perseytat per que es? – SOL. Perseytat es per forma e per materia en les coses naturals, e en Deu es per forma tan solament; e perseytat es per ço que les fins de les causes en ella sien sustentades.

313 QUEST. Ramon, perseytat de que es? – SOL. Perseytat es de forma e de materia[7] e es de la fi daquelles.

314 QUEST. Ramon, lo foc està per sí metex simplament[8] ço que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

77. *De les questions de individuitat*

QUESTIÓ. Ramon, individuitat què es? – SOL. Individuitat es forma general qui està raó e causa[9] a especials individuus.

---

1. B, impeltacio.—2. A, de que.—3. A, ab.—4. B, auer lo foc e layga.—5. B, per que.—6. A, per que.—7. A, per forma e per materia.—8. A, sta simplament.—9. A, cassa.

316 QUEST. Ramon, individuitat per que es? – SOLUCIÓ. Individuitat es per ço que de .j. pusquen esser molts.

317 QUEST. Ramon, individuitat de que es? – SOL. En axí es la individuitat den Martí e de son fill, del pomer e del cavall e de la grua,[1] de la individuitat general, com es la calor den Martí e de son fill, del pomer del cavall e de la grua, de la calor[2] general; e vé a la rúbrica damunt dita.

318 QUEST. Ramon, per que unitat e pluralitat son egualment causes de individuitat? – SOL. La pluralitat del Pare e del Fill e la unitat que han en espirar lo Sant Esperit, son raons per que en les creatures pluralitat e unitat son egualment causes de individuitat. E en est pas ha molta de philosofía e de theología.

78. *De les questions de atracció*

QUESTIÓ. Ramon, atracció què es? – SOL. Atracció es ço per que humit radical trau a sí del altre[3] humit radical, humit nutrimental.

320 QUEST. Ramon, atracció còm es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

321 QUEST. Ramon, la caramida ab que atrau a sí lo ferre? – SOL. En axí com la potencia visiva atrau visibilitat de color, en axí la gran terrestritat de la caramida atrau a sí la terresteritat del ferre.

322 QUEST. Ramon, ab que la sement atrau a sí[4] la moltiplicació de sa especie? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

79. *De les questions de necessitat*

QUESTIÓ. Ramon, necessitat què es? – SOL. Necessitat es aquella forma per raó de la qual de impossibilitat se segueix son contrari possible, axí com si es impossible que part sia mes que son tot, cové que tot[5] sia mes que sa part.

1. A, passa a l'altre mot *grua*.—2. B, del fill del cauall e de la grua de la color.—3. B, atrau assi de altre.—4. B, assi metexa.—5. B, de im-

324 QUEST. Ramon, les especies de necessitat quantes son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

325 QUEST. Ramon, de les .ij. especies de necessitat qual es pus necessaria? – SOL. Aquella substancia qui es en instant [1] segons cors natural, es pus necessaria que aquella qui es per successió; e açòs convertex sobre cors natural per ço que Deus sia fi de totes coses.

326 QUEST. Ramon, si necessitat no fos què sen seguira? – SOL. Si necessitat no fos res, [2] tot quant es fora per contingencia e Deus res no fora, e tot ço qui es [3] impossible fora possible, e tot ço qui es possible fora impossible. [4] E en est pas es significat Deus esser de necessitat e ell esser .j. en trinitat de persones.

80. *De les questions de contingencia*

QUESTIÓ. Ramon, contingencia què es? – SOL. Contingencia es ço per que les unes fins desvíen les altres de lurs consequencies; e vé a la rúbrica damunt dita.

328 QUEST. Ramon, contingencia de que es? – SOLUCIO. Contingencia es de contraries fins que [5] les unes empatxen a les [6] altres lurs necessitats.

329 QUEST. Ramon, contingencia per que es? – SOLUCIÓ. Contingencia es per ço car lo començament no pot haver mijà propri ni natural per lo [7] qual pusca passar a la sua necessaria fi.

330 QUEST. Ramon, si contingencia res no fos què sen seguira? – SOL. Si contingencia res no fos negún home hagra libertat, e lase bramara tota hora [8] de necessitat, e la cabra no hagra paor del lop, el gel tota ora cremara les amelles, e la grua [9] qui vola tota ora volara.

---

possibol se siguex son contrari possibol. axi com es impossibol (A, es impossible: B, *si est impossibile)* que part sia maior que son tot doncs [necessari] es que tot (A, son tot). — 1. B, in instant. — 2, B, res no fos. — 3. A, bota als altres mots *qui es.* — 4. B, impossibil... possibol... impossibol. — 5. B, de les [quals]. — 6. A, empatxen les. — 7. A, per la. — 8. A, manca *tota hora.* — 9. B, les amelles cremara. E (A, o) la grua.

81. *De les questions de perfecció*

QUESTIÓ. Ramon, perfecció què es? – SOL. Perfecció es aquell instant[1] en qui successió ha repòs.

332 QUEST. Ramon, perfecció de que es? – SOL. En axí com possible es daçò que no participa ab impossible, enaxí perfecció es daçò que no participa ab defalliment.

333 QUEST. Ramon, perfecció ab que es? – SOL. Perfecció es ab los actus de les formes naturals e ab lurs semblances morals.

334 QUEST. Ramon, perfecció per que es? – SOL. Perfecció es per ço que sia repòs en estar e en obrar; e vé a perfecció de la rúbrica damunt dita.[2]

82. *De les questions de imperfecció*

QUESTIÓ. Ramon, imperfecció què es?[3] – SOL. Imperfecció es privació de perfecció, e es enaxí son contrari, com mal de bé e calor de fredor e negror de blancor.

336 QUEST. Ramon, imperfecció es creatura? – SOLUCIÓ. Imperfecció es creatura en les obres naturals: e vé a la rúbrica damunt dita; e no[4] en les obres morals: e vé al Arbre moral viciós.

337 QUEST. Ramon, imperfecció es forma general? – SOL. Si imperfecció no fos forma general, successió de perfecció res no fora.

338 QUEST. Ramon, perfecció e imperfecció han neguna concordança? – SOL. En les obres naturals son les imperfeccions estrument[5] de les perfeccions e enaxí com causes secundaries de primeres.

83. *De les questions de vida*

QUESTIÓ. Ramon, vida què es? – SOL. Vida es aquella forma per raó de la qual substancies viuen e son vivificades.

1. B, istant.—2. B, e ue a la R.ª da. di.—3. A, manca fins a l'altre primer mot *es*.—4. B, e no es creatura.—5. B, estrumens.

340 QUEST. Ramon, vida natural de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

341 QUEST. Ramon, vida esperitual de que es? – SOLUCIÓ. Vé al Arbre humanal e angelical.

342 QUEST. Ramon, mort què es? – SOL. Mort es en axí privació de vida, com vida es ço que no participa ab mort.

84. *De les questions de color*

QUESTIÓ. Ramon, color què es? – SOL. Color es aquella forma per raó de la qual substancia corporal es colorada.

344 QUEST. Ramon, color es visible? – SOL. Color en quant es forma en abstractu no es visible,[1] mas que es enaxí estrument a substancia visible que sia vista ab especial color, com sabor general es instrument a substancia gustable ab especial sabor.

345 QUEST. Ramon, color de que es? – SOL. Color es de sí metexa en quant sa especia, e es de molts colorats qui no son[2] de la sua especia e qui per ella son visibles.

346 QUEST. Ramon, color per que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

85. *De les questions de sò*[3]

QUESTIÓ. Ramon, sò què es? – SOL. Sò es aquella forma[4] per raó de la qual orelles son instruments a oír. E en est pas pot hom entendre molta[5] de philosofía.

348 QUEST. Ramon, sò de[6] que es? – SOL. Sò es de sí metex simplament, el sò qui es oít o dispost a esser oít es de part del sò general, la qual part es estrument especial doír.

349 QUEST. Ramon, oír es de sò? – SOL. En quant la potencia sensitiva es treta de la elementativa per creació, es oír de sò; mas en quant la potencia elementativa e sensitiva son differents especies, oír no es de sò materialment, mas que es instrument com sò sia oít.

1. A, passa a l'altre mot *visible*.—2. A, e en quant... qui son.—3. B, son *(usual)*.—4. B, forma general.—5. B, pas ha molta.—6. B, manca *de*.

350 QUEST. Ramon, sò per que es? – SOL. Dix Ramon que ho demanàs al trò en lo capítol de la rúbrica[1] damunt dita.

86. *De les questions de odor*

QUESTIÓ. Ramon, odor què es? – SOL. Odor es object de odorar per ço que odorat[2] sia sentit; e vé la rúbrica damunt dita.

352 QUEST. Ramon, odor es de la essencia del sèn odoratus? – SOL. Enaxí son differents per differencia odor en odorativitat, com vegetació en vegetativitat.[3]

353 QUEST. Ramon, odor de que es? – SOL. La odor de la rosa es de les sues vapors, e odoratiu es de[4] sèn qui les vapors de la rosa convertex en propria odorabilitat.

354 QUEST. Ramon, si l sèn no fos fora la rosa odorable? – SOL. Dues son les odorabilitats: una es aquella qui es dins lo sèn e qui es de la sua essencia, altra es aquella qui es defora lo sèn, qui es odorabilitat general, per raó de la qual està odorabilitat especial en la rosa en lo liri en lo sofre e en les altres substancies odorables; e aquesta odor general es treta per creació del Arbre elemental, axí com Deus qui de dia natural trac[5] ab lo Sol dia artificial.

87. *De les questions de sabor*

QUESTIÓ. Ramon, sabor què es? – SOL. Sabor es aquella forma per raó de la qual los animals se deliten en menjar e en beure.

356 QUEST. Ramon, sabor de que es? – SOL. Sabor es del Arbre elemental; e vé a la rúbrica damunt dita.

357 QUEST. Ramon, com sabor sia del Arbre elemental, lo foc ha sabor en escalfar laygua? – SOL. La sabor general es enaxí dels elements com la color:[6] e enaxí com

1. B, en la R.ª—2. A, odorar. —3. B, per essencia odor e odoratiuitat com sensacio e sencitiuitat (P, *vegetatio et sensitiuitas*).—4. B, el odoratiu es del.—5. B, trasch.—6. A, calor (passa a l'altre mot *color*).

la color ix en elementat de potencia en actu,[1] enaxí la sabor ix en la sensitiva de la vegetativa, de potencia en actu; e car laygua escalfada en la olla no està en substancia vegetada ni sensada, lo foc, jatsia que sabor sia dell materialment, no ha instrument ab que pusca sentir la sabor qui en[2] ell, en quant especia, està tota ora en potencia.

358 QUEST. Ramon, amargor es sabor? – SOL. En la carn podrida qui amarga a la sensitiva del home qui la gusta, atroba lo verme plaent sabor.

88. *De les questions de sentir*

QUESTIÓ. Ramon, sentir què es? – SOL. Vé al Arbre sensual.

360 QUEST. Ramon, sentir de que es? – SOL. Segons la forma general, enaxí es sentir potencia del Arbre elemental materialment qui ix e nex en l Arbre sensual, com es la vida instrumental del oliver empeltat en lullastre,[3] de la vegetativa del ullastre; e vé a la rúbrica damunt dita.

361 QUEST. Ramon, tactu qui està per sentir per que es? – SOL. Es tactu per sa propia especia formalment, e es finalment per ço quels animals hajen plaer en tocar per ço que lurs especies pusquen conservar; e vé a la rúbrica damunt dita.

362 QUEST. Ramon, com la brasa del foc toca la mà, per que la mà sent dolor? – SOL. Enaxís[4] descové tocament de substancia elemental no vegetada e de substancia sensada qui sia sens vegetació, com se cové tocament de element e de sentiment ab vegetació.

89. *De les questions de concepció*

QUESTIÓ. Ramon, concepció què es? – SOL. Concepció es aquella forma general per raó de la qual les formes passives conceben formes actives noves.[5]

1. A, bota a *actu* qui ve.—2. A, sentir qui (B, que es) en.—3. A, passa a l'altre mot *ullastre*.—4. A, enaxi: B, exaxis.—5. B, noues actiues.

364 QUEST. Ramon, concepció de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

365 QUEST. Ramon, concepció per que es? – SOLUCIÓ. Concepció es per ço que sia manifestació dels actus de les formes, als sèns particulars e a la ymaginació e a les potencies de la ànima racional.

366 QUEST. Ramon, la concepció que effatus manifesta de que es? – SOL. Enaxí es la concepció que effatus manifesta dels instincts e appetits naturals exits de la sensitiva en la ymaginativa, com son los appetits e instincts naturals, de la elementativa exits e nats, en la vegetativa de les plantes e en la sensitiva dels animals. E en est pas pot hom conèxer per que la fembra qui concep infant imprem en aquell alguna semblança del object que ymagina, e açò metex del mascle.

90. *De les questions de dormició*

QUESTIÓ. Ramon, dormició què es? – SOL. Dormició es aquella forma per raó de la qual les formes qui son treballades per obrar han appetit de repòs.

368 QUEST. Ramon, dormició de que es? – SOL. Dormició es de aparellament qui aparella e dispòn la materia per ço que sien los actus de les formes naturals; e vé a dormició de la rúbrica[1] damunt dita.

369 QUEST. Ramon, per que negún home no poría viure sens dormir? – SOL. Si l cavall qui corre no reposava com ha corregut, no poría córrer[2] altra vegada.

370 QUEST. Ramon, per que los homens embriacs[3] han major appetit de dormir que ls altres? – SOL. Per ço com lo vi es molt vaporatiu, sobtosament pugen les vapors del ventrell al cervell qui tanquen a la ymaginació[4] les especies que pren del sèn, la qual no ha semblances ab que satisfaça a les potencies de lànima[5] racional.

1. B, e ue a la R.ª—2. A, corre.—3. A, enbriacs: B, qui son enbriachs.—4. B, puia les uapors del uentrell en lo seruell que tanquen a la ymaginatiua.—5. A, del animal.

91. *De les questions de vetlar*

QUESTIÓ. Ramon, vetlar què es? – SOL. Vellar es successió despecies fantàstigues mogudes del sèn per la ymaginativa tro a les potencies de la ànima racional.[1]

372 QUEST. Ramon, vellar de que es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

373 QUEST. Ramon, per que los uns homens vellen més quels altres? – SOL. Negún hom dorm tant com lom fleumàtic,[2] ni negún hom vella tant com aquell qui molt ama.

374 QUEST. Ramon, lome qui somía participa més ab vellar que ab dormir? – SOL. En lome qui somía vella més la ymaginativa que altra potencia.

92. *De les questions de somiar*[3]

QUESTIÓ. Ramon, somiar què es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

376 QUEST. Ramon, somiar don vé? ni les sues especies quantes son? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

377 QUEST. Ramon, per que lome somía mes quels animals irracionals? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

378 QUEST. Ramon, per que lome malencòlic somía[4] més que altre home? – SOL. Neguna materia[5] reté tan bé les especies, com aquella qui es de la complecció de la terra, e açò es per ço com ha pus durable fundament.[6]

93. *De les questions de gaug*

QUESTIÓ. Ramon, gaug què es? – SOL. Gaug es aquella figura qui representa fi desirada.

380 QUEST. Ramon, gaug naturalment on començа? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

381 QUEST. Ramon, lo pomer ha gaug? el foc atretal, qui escalfa laygua? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, racionatiua.—2. B, com fleumatich.—3. B, sompniar.—4. B, naturalment somia.—5. B, memoria.—6. B, fondament.

382 QUEST. Ramon, linfant ha enans gaug per sentir que per amar? – SOL. En los infants enans pren la ymaginació delectació per lo sèn, que la voluntat ni lenteniment per la ymaginació; e açò es per ço car linfant no usa en lo començament de moralitats antigues.

94. *De les questions de tristicia*

QUESTIÓ. Ramon, tristicia què es? – SOL. Tristicia es aquella figura qui representa perdiment de fi desirada.

384 QUEST. Ramon, tristicia on comença naturalment? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

385 QUEST. Ramon, tristicia moral de que es? – SOLUCIÓ. Tristicia moral es de la difinició de la R.ª damunt dita.

386 QUEST. Ramon, per que home malencòlic es [1] pus trist que altre home? – SOL. Negún element es tan luny a Saturnus com la Terra, ni neguna planeta es tan prop a n Saturnus com en [2] Jupiter; e vé a la rúbrica damunt dita.

95. *De les questions de sanitat*

QUESTIÓ. Ramon, sanitat què es? – SOL. Sanitat es proporció de parts ajustades [3] en substancia elementada ab major concordança que contrarietat.

388 QUEST. Ramon, sanitat on comença? [4] – SOL Vé a la rúbrica damunt dita.

389 QUEST. Ramon, qual differencia està entre sanitat natural [5] e sanitat moral? – SOL. Sanitat natural està per forma e moral per fi, per raó de la qual natural sanitat son [6] los metges.

390 QUEST. Ramon, per que los homens son pus sans divern que destiu? – SOL. En aquell temps com [7] se cullen les fruytes, son pus nocives que en altre; e açò apar en la gallina qui es pus tenra e pus saborosa si està morta per .xij. hores que per una.

1, B, naturalment es.—2. A, an.—3. A, aiustables.—4. B, *afig* naturalment.—5. B, natural sanitat.—6. B, per la rao del qual son.—7. B, on.

96. *De les questions de malaltía*

QUESTIÓ. Ramon, malaltía què es? – SOL. Malaltía es aquella forma qui requer contraria deffinició daquella de sanitat.

392 QUEST. Ramon, malaltía per que es? – SOL. Malautía es[1] per ço car sanitat no es.

393 QUEST. Ramon, lo cors del home pot estar entre sanitat e malaltía? – SOL. Si cors animat pogués estar enfre sanitat e malaltía, no estaguera en aquell mijà subject a natural contrarietat[2] e fora incorrumpable; e vé a la rúbrica damunt dita.

394 QUEST. Ramon, malaltía moral de que es? – SOLUCIÓ. Dix Ramon que ho demanàs a la gola e a lespasa e al mal metge e a bella fembra.[3]

97. *De les questions de industria*

QUESTIÓ. Ramon, industria què es? – SOL. Industria es aquella forma general per raó de la qual han les plantes els animals manera de viure;[4] e vé a la rúbrica damunt dita.

396 QUEST. Ramon, manera on comença naturalment? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

397 QUEST. Ramon, manera moral que es? – SOLUCIÓ. Manera moral es figura de manera o industria natural.

398 QUEST. Ramon, la serment, qui no ha discreció ni ulls, com puja per larbre, per que té los fills drets a la drescera de la branca? e com la toca, per que los reblega? – SOL. De la industria general[5] devallen sajús les industries especials.

98. *De les questions de substancia*

QUESTIÓ. Ramon, substancia què es? – SOL. Substancia es aquell ents qui propriament està per sí metex,[6] sens lo qual negún accident estar no pot.

1. A, *manca* Malautia es. — 2. B, naturals contrarietats. — 3. B, fembra bella. — 4. A, dindustria. — 5. A, les instrucies generals. — 6. B, metexa.

400 QUEST. Ramon, substancia natural on començа, ni de que començа? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

401 QUEST. Ramon, substancia còm està dejús als accidents?[1] – SOL. Bonea substancial qui[2] dona sa semblança a granea substancial, està per accident dejús aquella semblança substancial que dona.[3]

402 QUEST. Ramon, substancia per que es? – SOLUCIÓ. Substancia es per sí metexa formalment, e finalment per ço que les formes substancials e accidentals hajen subject en qui pusquen estar e de qui pusquen obrar.

99. *De les questions de essencia*

QUESTIÓ. Ramon, essencia què es? – SOL. Essencia es aquella forma[4] per raó de la qual esser es sustentat en concret substancial o accidental, lo qual esser ab aquell concret[5] se convertex per estar e per[6] obrar, e romàn actu de la essencia en ell sustentada e ab la essencia havent una metexa natura. E en est pas ha molta de philosofía.

404 QUEST. Ramon, essencia còm està sobre substancia? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

405 QUEST. Ramon, les parts propries e principals de essencia quals son? – SOL. Anima racional e cors ab ella conjunct son propries parts de humanitat; e simple bonificant bonificable bonificar, de bontat; e de caliditat, propria natura de caliditivitat calefactibilitat[7] e escalfar.

406 QUEST. Ramon, essencia de que es? – SOL. Es una essencia general e comuna qui es de moltes essencies, axí com humanitat[8] qui es de bonea granea e de les altres formes humanals: son altres essencies especials qui son dejús aquella essencia general e son della, axí com essencia de ànima racional e la essencia[9] de cors humà.

---

1. B, al accident.—2. B, manca *qui*.—3. B, semblansa que dona.—4. B, cosa.—5. A, esser.—6. B, o per.—7. B, calefactivitat, calefactabilitat? (A, calectafabilitat).—8. A, especies essencies axi com humiditat.—9. A, axi com animal racional e essencial.

100. *De les questions de ens*

QUESTIÓ. Ramon, ens què es? – SOL. Ens es genre qui està sobre tot quant es de natura substancial.

408 QUEST. Ramon, ens còm es general forma? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

409 QUEST. Ramon, qui consira ens, consira enans accident que substancia? – SOL. Les figures accidentals son finestres del ens substancial.

410 QUEST. Ramon, ens còm es investigable e tractable? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

2. *De les questions del fruyt del Arbre vegetal*[1]

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt del Arbre vegetal qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

412 QUEST. Ramon, los dos fruyts qui son en la poma còm son individuats? – SOL. La fi de elementació està per elementar, e la fi de vegetació per vegetar.

413 QUEST. Ramon, los .ij. fruyts qui son en la poma còm son ajustats en la poma qui es un fruyt?[2] – SOL. De moltes parts simples es composta una substancia, e de moltes substancies compostes es composta una substancia qui es pus[3] composta que neguna daquelles.

414 QUEST. Ramon, dos fruyts en .j. còm son ymaginables? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

415 QUEST. Ramon, lo centre de les plantes qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

416 QUEST. Ramon, de la planta, qual de les sues parts es pus plena?[4] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

417 QUEST. Ramon, lo salze per que no ha fruyt?[5] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, del fruyt del arbre uegetal e de les questions.—2. B, en .i. fruyt qui es en ls poma.—3. B, mes.—4. A, manca *es pus plena*.—5. B, lo saltze (A, salzer) per que no fa frut *(passim)*.

418 QUEST. Ramon, la cirera per que ha lo pinyol de dins e no defora enaxí com ha la amella[1] e la nou? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

419 QUEST. Ramon, los graus quels elements han en les plantes còm son assituats? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

420 QUEST. Ramon, les plantes han axí assituats lurs[2] graus segons vegetació com segons elementació? – SOL. A les formes pus nobles es pus necessari orde que a les menys nobles.[3]

3. *De les questions del fruyt del Arbre sensual*

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt del Arbre sensual qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

422 QUEST. Ramon, en lo cavall qual es lo fruyt dels elements, de la vegetativa, e de la sensitiva? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

423 QUEST. Ramon, lo cavall es visible per color ò per[4] visibilitat? – SOL. En lo cavall es la color dels elements, e la visibilitat es de la sensitiva; e la color es lo subject de la visibilitat, el vist es damdues les passions.

424 QUEST. Ramon, lo cavall còm es fruyt? – SOL. Lo cavall en quant es vist es fruyt de veer, e per ço es fruyt de la sensitiva; e[5] en quant es colorat e la color es vista,[6] es lo colorat fruyt de colorar; e en quant es vegetat[7] es fruyt de vegetar.

425 QUEST. Ramon, lo[8] cavall per que es fruyt? – SOLUCIÓ. Lo cavall es fruyt per forma, axí com lo pa qui es fruyt de farina e daygua,[9] e la substancia qui es fruyt de la

1. B, los de dins e no defores, en axi com en la mella.—2. B, les plantes (A, planetes) han en axi assituats lus.—3. A, repeteix a continuació el darrer palagraf del fruyt del Arbre vegetal (*Dit havem*... tom I, pàg. 109).—4. B, o es uisible per.—5. A, manca aquesta conjuncció.—6. A, afig: *lo colorat fruyt e la color es vista* (repetit).—7. B, uegetar.—8. B, manca *lo*.—9. A, de farina e daygua fruyt.

sua forma e de la sua materia; el cavall es fruyt per fi en quant es per cavalcar, del qual cavalcar es fruyt cavalcat.[1]

426 QUEST. Ramon, en lo cavall, colorat per que es fruyt de la sensitiva? – SOL. En lo cavall colorat es fruyt de colorar formalment; e car es colorat per ço que[2] sia vist, es fruyt finalment de la sensitiva.

427 QUEST. Ramon, dels .iij. fruyts, lo cavall còm es un fruyt? – SOL. Lo cavall es[3] un fruyt comú de molts formalment e final: formalment per essencia de tots .iij. los fruyts particulars; finalment per la fi de cascú dels .iij. fruyts.

428 QUEST. Ramon, lo fruyt del cavall ha repòs en sí metex? – SOL. En quant lo cavall es formalment fruyt,[4] es fruyt de sí metex; en quant es fruyt final es fruyt daltre, ço es de cavalcant, del qual[5] es fruyt per cavalcar, enaxí com la poma qui es fruyt per menjar daquell qui la menuga.

429 QUEST. Ramon, lo cavall per que no es fruyt de sí metex finalment? – SOL. Si l cavall no fos instrument de cavalcar e de arar[6] o de alguna necessitat dome, les sues parts hagren en ell repòs e no serviren Deu, com siaço quel cavall de Deu no haja conexença; e seguiras quel cavall fos creat a ell metex[7] e no a Deu.

430 QUEST. Ramon, la serp qui aucíu[8] los homens, còm es fruyt de home? – SOL. La serp en quant aucíu los homens es instrument de la justicia de Deu e de la prudencia dels homens; e encara, que ha algunes condicions qui son bones a condicions dome, axí com la triacla quis fa de la serp contra verí, contra leprosía,[9] e contra mal de caer,[10] e fortiffica la calor natural.*

1. A, lo cauall.—2. A, per que.—3. B, es lo cavall.—4. B, es fruit formal.—5. B, del caualcat del cal.—6. B, o de arar.—7. B, a si meteys.—8. B, ociu *(usual)*.—9. B la triaqua quis fa de la serp qui es bona contre ueri contre lebrosia.—10. P, *morbum caducum*.

* B, posa a continuació les *questions del fruyt del arbre ymaginal* i seguidament les dels altres *arbres;* i després de les questions de les .C. formes, posa: *de les questions de la aplicacio de la pratica de les .C. formes qui es en la fi del arbre sensual.* ¶ *En aquest pas darem doctrina a fer questions del arbre sensual per les .C. formes e sobre aquelles questions e segons*

De les questions de la aplicació de les .C. formes, e primerament

¶ 1. *De unitat e pluralitat*

431 QUEST. Ramon, la potencia sensitiva per qual natura es una e es de moltes coses? – SOL. Vé al primer paragrafi de la rúbrica damunt dita.

432 QUEST. Ramon, es demanat si en Pere fill den Martí pogra esser aquell qui es e que en Martí estat no fos, e que ell fos fill den Guillem. – SOL. Segons natura de unitat numeral, en Pere no pogra esser aquell qui es si en Martí estat no fos, estant[1] en Pere fill den Guillem, car si esser pogués,[2] tota pluralitat de elementació vegetació e sensualitat se pogren enaxí convenir a .j. com a molts.[3]

¶ 2. *De simplicitat e composició*

433 QUEST. Ramon, lo sèn comú es simple o compost? – SOL. Simple es segons la natura de la unitat del Arbre sensual; es compost[4] segons que l Arbre sensual es de moltes coses, ço es a saber, de la elementativa vegetativa e sensitiva; e vé al .ij. paragrafi[5] de la rúbrica damunt dita.

434 QUEST. Ramon, visus es simpla potencia o composta? – SOL. Tot particular cové que sia daquella natura don es[6] son universal, car si no ho fos no fora part daquell.

¶ 3. *De forma e materia*

435 QUEST. Ramon, lo sèn comú es de forma e[7] materia o es de la una tan solament? – SOL. Sens forma e[8] materia l Arbre sensual esser no poría, car no hagra de que fos; e vé al paragrafi[9] de la rúbrica damunt dita.

---

la manera que tendrem de les .C. formes en larbre sensual se pot tenir en los altres arbres. Comencen les questions totes seguides separades per calderons i sense rúbriques intermedies.

1. B, si en marti no fos estant.—2. B, o pogues.—3. B, com en altre.—4. B, compost es.—5. A, .pa.—6. B, de la qual es.—7. B, e de.—8. B, e sens.—9. A, al para.: B, al .iii. §. (*et sic de ceteris* numerant-los ordinalment, afegint *una* unitat al següent).

436 QUEST. Ramon, la formà e la materia del sèn comú qual es? – SOL. Elementativitat vegetativitat e sensitivitat per natura de composició e de simplicitat son forma del[1] sèn comú; e elementabilitat vegetabilitat e sensibilitat son materia del sèn comú segons natura de simplicitat e de composició.

¶ 4. *De genre e especia*

437 QUEST. Ramon, lo sèn comú es de genre[2] e de especies? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

438 QUEST. Ramon, veer per qual natura moltiplica especies? – SOL. De la natura del tot son les natures de les parts.

¶ 5. *De interioritat e exterioritat*

439 QUEST. Ramon, les parts del sèn comú quals son dedins e quals defora?[3] – SOL. La visibilitat qui es del sèn[4] comú es part qui es dedins lo sèn, e la visibilitat de la pera e de la poma e de la flama del foc es part qui es[5] de fora; e vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

440 QUEST. Ramon, les parts dedins e defora del sèn[6] comú, còm participen? – SOL. Los sèns particulars son estremitats del sèn comú les[7] quals participen ab los objects defores, axí com visitivitat ab la color del object que pren, e açò metex de auditivitat qui participa ab lo sò, e enaxí dels altres.[8]

¶ 6. *De abstract e concret*

441 QUEST. Ramon, lo sèn comú còm es de formes abstractes? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

442 QUEST. Ramon, lo sèn particular còm es de concrets, axí com visus qui es de visitíu de visible[9] e de veser? – SOL. Vé al .§. de la rúbrica damunt dita.[10]

---

1. A, de.—2. B, genres.—3. B, son dins e quals son defores *(passim)*.—4. B, qui es de la essencia del cen.—5. A, es part que es part que es.—6. A, dels sens.—7. B, los.—8 B, audiuitat... ab lo sen... de les altres.—9. A, uisitiu uisible.—10. B, al da. di. §.

¶ 7. *De generació corrupció e privació*

443 QUEST. Ramon, la potencia sensitiva còm està subjecta a generació e[1] corrupció? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

444 QUEST. Ramon, de la corrupció de la sensitiva den Martí seguexse neguna[2] generació? – SOL. De la corrupció de la erba quel cavall menuga[3] se segueix generació de carn, e de la corrupció de la carn quel can[4] menuga se seguex generació daltra carn.

¶ 8. *De grossea e subtilitat*

445 QUEST. Ramon, grossea e primea son formes del sèn comú? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

446 QUEST. Ramon, naturalment per que los uns homens son pus sobtils que altres?[5] – SOL. Segons que la materia del sèn comú dén Martí està dejús pus sobtil forma que la materia den Guillem, pot mills atènyer la ymaginació den Martí les semblances moltiplicades per los sèns particulars, que la ymaginació den Guillem.

¶ 9. *De leugería e ponderositat*

447 QUEST. Ramon, lo sèn comú per qual natura es fexuc e leuger?[6] – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

448 QUEST. Ramon, per que visus es pus leuger que auditus?[7] – SOL. Visus està majorment per la complecció[8] del àer que per altra complecció, e auditus per la complecció de la terra.

¶ 10. *De ple e buyt*

449 QUEST. Ramon, lo compliment del sèn comú de que es? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

450 QUEST. Ramon, los ulls del home cec son buyts? – SOL. No son buyts dels actus de la potencia elementativa vegetativa, mas son buyts dels actus de la potencia sensitiva.[9]

---

1. B, e a.—2. B, segueys se nulla.—3. B, ménia.—4. A, cauall.—5. B, sotils quels altres.—6. A, manca *e leuger*.—7. B, oyr.—8. B, compliccio *(usual)*.—9. B, dels actus de la sencitiua.

¶ 11. *De totalitat e part*

451 QUEST. Ramon, en la sensitiva per que cové esser sèn[1] comú? – SOL. Vé al .§.[2] de la rúbrica damunt dita.

¶ 12. *De intensitat e extensitat*

452 QUEST. Ramon, en la substancia sensada com son les unes extensitats en les altres? – SOL. Vé al .§.[3] de la rúbrica damunt dita.

¶ 13. *De estació e moviment*

453 QUEST. Ramon, lo sèn comú[4] per què està e mou los sèns particulars? - SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

¶ 14. *De durea e mollea*

454 QUEST. Ramon, lo sèn comú es moll o dur?[5] – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

455 QUEST. Ramon, per que la potencia visiva ha concordança ab mollea e la auditiva ab durea? – SOL. Del encontrament e feriment dels corses secs ix gran sò,[6] e mollesa e diafenitat[7] han ab humiditat concordança.

¶ 15. *De longuea amplea e pregonea*

456 QUEST. Ramon, la sensitiva[8] ha mesures? – SOLUCIÓ. Vé al .§. de la rúbrica damunt dita.

457 QUEST. Ramon, per que la potencia visiva ateny de pus[9] luny l object que l auditiva? – SOL. Per ço car lo foc e làer son de pus sobtil materia que l aygua e la terra, es lur virtut pus estensa[10] que la virtut de l aygua e de la terra.

¶ 16. *De potencia object e actu*

458 QUEST. Ramon, les potencies els objects els actus de la sensitiva quals son? – SOL. Vé al .§. de la rúbrica damunt dita.

459 QUEST. Ramon, en lo sèn per que una[11] potencia es de moltes e un object de molts e un actu de molts? –

---

1. A, sens.—2. B, en lo .xi. §.—3. B, en lo .xii. §.—4. B, sen comun (manca *lo*).—5. B, e dur.—6. B, foriment dels corssos sechs ix gran son.—7. A, diafanita.—8. B, en la sencitiua.—9. B, ateny pus.—10. B, uirtut (A, manca *uirtut*) pus extensiua.—11. A, ha vna.

SOL. Lo sèn es .j. per la sensitiva qui es una, e es de molts per ço car l Arbre sensual es de molts arbres.

¶ 17. *De prioritat secundioritat e tercioritat*[1]

460 QUEST. Ramon, lo sèn còm es de prioritat secundioritat[2] tercioritat sens que no passa en quart nombre? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

461 QUEST. Ramon, en lo sèn quals son les formes qui estàn primeres e quals derreres e quals les[3] qui estàn en lo mig? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.[4]

¶ 18. *De creximent e minvament*

462 QUEST. Ramon, lo sèn còm està en créxer e en minvar? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

463 QUEST. Ramon, com lo sèn comença a minvar, comença lo minvament de la virtut del sèn? – SOL. Durant lumit nutrimental, dura lumit radical. E en est pas ha molta de philosofía; car segons que[5] la elementativa e la vegetativa son dispostes a esser materies de la sensitiva, atrau la sensitiva delles la sua virtut de potencia en actu per ço que viva, enaxí com la flama del foc qui escalfa laygua, que la calor qui es en laygua en potencia fa estar en actu per ço que sia sentida.

¶ 19. *De disposició proprietat e proporció*

464 QUEST. Ramon, disposició proprietat e proporció còm son formes del sèn? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

465 QUEST. Ramon, la sensitiva del leó mort en qui es sustentada? – SOL. Laygua que ix de la mar en vapors e en pluja e cau en la terra, torna[6] a les fonts en la mar, el nombre de la saladura de laygua de la mar es perdut en lo nombre de la dolça sabor de laygua de la pluja.[7] E en est pas pot hom conèxer que laygua de les fonts[8] ha pus natural sabor que laygua de la cisterna e es pus sana.

---

1. A, exterioritat—2. B, e secunderioritat.—3. B, e quals son aquelles qui estan derreres. E quals son aquelles.—4. B, al meteys §.—5. A, manca *que*.—6. A, e torna.—7. B, della puya.—8. B, la font.

¶ 20. *De condició e entenció*

466 QUEST. Ramon, lo sèn còm es condicionat e còm ha enclinació al object? – SOL. Vé al .§. de la rúbrica damunt dita.

467 QUEST. Ramon, un sèn[1] còm es individuat daltre sèn? – SOL. Sots tal condició se comuniquen los elements e la vegetativa a la sensitiva,[2] que lurs natures sien objectades a differents especies de sentir.

¶ 21. *De orde e obra*

468 QUEST. Ramon, en lo sèn còm hi està[3] orde e obra? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

¶ 22. *De influencia e refluencia*

469 QUEST. Ramon, lo sèn còm està subject a influencia e refluencia?[4] – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

470 QUEST. Ramon, lArbre elemental e vegetal influexen neguna virtut en los actus dels sèns particulars? – SOL. Negún humit[5] radical viu sens humit nutrimental.

¶ 23. *De producció neximent e eximent*

471 QUEST. Ramon, producció neximent e eximent[6] còm estàn formes del sèn? – SOL. Vé al .§. de la rúbrica damunt dita.

472 QUEST. Ramon, per que en gustar no ha tanta moltiplicació despecies com en veer?[7] – SOL. La producció qui està per gustar es pus propria e pus natural a les formes nades e exides, que la producció qui està per veer;[8] e daçò havem esperiencia en quant animal pot viure sens veer e no sens gustar. E en est pas pot hom conèxer que ço que natura pot fer ab[9] poques especies, no ha appetit que ho faça ab moltes,[10] e com no ho pot fer ab poques especies ha appetit que ho faça ab moltes.

---

1. B, .i. sen: A, manca *un*.—2. B, e la sencitiua.—3. B, com esta.—4. B, e a refluencia de sentir.—5. B, niugun humit (A abit).—6. B, yximent.—7. A, com ueer.—8. A, manca fins a l'altre mot *veer*.—9. B, am.—10. A, manca tot el membre qui vé, fins al final.

¶ 24. *De separabilitat e inseparabilitat*

473 QUEST. Ramon, separabilitat e inseparabilitat còm son formes del sèn? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

474 QUEST. Ramon, dels ulls[1] den Martí qui pert la vista, es separada la potencia sensitiva? – SOL. En negún estrument sensual la sensitiva nos pot separar radicalment del Arbre elemental e vegetal, mas estrumentalment, per privada disposició de les .iij. formes, ço es a saber, la elementativa vegetativa e sensitiva està[2] separat lorde del orguen[3] sensat; e açò apar en la figura del estrument artificial, axí com lo juglar qui no pot manifestar la nota que ha en son cor ab la viula qui no es temprada ne disposta a sonar.

¶ 25. *De possibilitat e impossibilitat*

475 QUEST. Ramon, possibilitat e impossibilitat còm estàn formes del sèn? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

476 QUEST. Ramon, en lo sèn comú una possibilitat es de moltes? e còm moltes[4] possibilitats son perdudes per una simpla impossibilitat? – SOL. De la possibilitat de la elementativa vegetativa e sensitiva està comuna possibilitat per raó de la qual pot esser un Arbre sensual; e qui negú dels .ix. accidents generals traía de la substancia, impossibla cosa sería aquella substancia esser.

¶ 26. *De semblança e dessemblança*

477 QUEST. Ramon, substancia sensada còm està de semblances?[5] – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

478 QUEST. Ramon, per qual natura son dessemblants los accidents[6] dels sèns particulars? – SOL. En axí viu lo sèn comú de les dessemblances del Arbre elemental e vegetal, com de les semblances daquells.[7]

---

1. B, huills.—2. B, de elementatiua vegetatiua e sencitiua [de les quals] esta.—3. B, orgen: A, orde.—4. A, es de moltes com moltes.—5. A, semblanca.—6. B, los actus *(corregit)*: P, *actus*.—7. B, daquelles.

¶ 27. *De natura corporalitat e transmutació*

479 QUEST. Ramon, natura corporalitat e transmutació còm estàn formes de substancia sensada? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

480 QUEST. Ramon, la potencia visiva es de començaments corporals? – SOL. Qui an Martí trahía la un ull, sería transmutada la natura e virtut daquell en laltre ull ab[1] subject corporal sens lo qual la transmutació no poría esser feta, ni aquell ull poría moltiplicar sa virtut en veer.

¶ 28. *De lugor e ombra*

481 QUEST. Ramon, lugor e ombra còm son formes de sèn visitíu? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

482 QUEST. Ramon, los ulls per que no veen de nit com sia[2] que lugor sia una de lurs parts essencials? – SOLUCIÓ. La lugor dedins no pot esser posada en ombra sens que no haja lugor defores qui a ella sia instrument de veer.

¶ 29. *De linya punt e superficies*

483 QUEST. Ramon, lo sèn comú es punctal e constituít de linyes e de natura de superficies? – SOL. Vé al §. de la rúbrica damunt dita.

484 QUEST. Ramon, al oír[3] es superficies necessaria? – SOL. Si superficies no fos en lo tocament quis fa en làer, sò esser no pogra.

¶ 30. *De drescera e figura*

485 QUEST. Ramon, drecera e figura còm son començaments del sèn? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

486 QUEST. Ramon, en oír es necessaria figura? – SOL. Si figura no fos estrument doír, la veu del ase e del rossinyol prenguera[4] lo sèn doír en una metexa especia.

¶ 31. *De masculinitat e feminitat*

487 QUEST. Ramon, lo sèn es de masculinitat o feminitat?[5] – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, transmudada en laltre (A, en altre) ull la natura de (A en) uirtut daquell ab.—2. B, denitz com sia so.—3. A, loir.—4. A, prenguera lase: B, presera.—5. A, *manca* o feminitat.

488 QUEST. Ramon, la veu es masculina e femenina? – SOL. Vou es de la essencia de sò e actu daquell, e sò es de[1] tocaments de parts masculines e femenines; e vé al paraf.[2] de la rúbrica damunt dita.

¶ 32. *De membrositat e estrumentalitat*

489 QUEST. Ramon, lo sèn comú per qual natura requer membres e instruments a usar de sa virtut? – SOL. Vé al .§. de la rúbrica damunt dita.

490 QUEST. Ramon, differencia de sentir està per differencia de membres e destruments, o està propriament per sentir? – SOL. En quant la sensitiva es de differencia, ha propria natura de sentir differentment diverses objects per especies; e en quant los membres els estruments son de differencia, es apropriada natura a la sensitiva dels membres[3] e dels instruments com per aquella atenya differentment los objects. E en est pas ha molta de philosofía.

¶ 33. *De nodriment e imprensió*

491 QUEST. Ramon, nodriment e imprensió còm son formes del sèn? – SOL. Vé al .§. de la rúbrica damunt dita.

¶ 34. *De empeltació e perseytat*

492 QUEST. Ramon, empeltació e perseytat son parts del sèn? – SOL. Vé al .§. de la rúbrica damunt dita.

493 QUEST. Ramon, la sensitiva pot estar per sí metexa[4] ço que es? – SOL. Neguna forma que sia empeltada en altra, pot estar per[5] sí metexa sens influencia daquella en qui es empeltada.

¶ 35. *De individuitat e atracció*

494 QUEST. Ramon, individuitat e atracció son parts del sèn? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

495 QUEST. Ramon, en lo sèn es atracció de passió a acció o de acció a passió? – SOL. Si làer atragués a sí la calor del foc, fora en aquella atracció làer forma activa el foc passiva, el foc al àer no donara sa calor.

---

1. A, e so de.—2. B, femenines e masculines... en aquell meteys §. —3. B, natura sencitiua dels nombres.—4. B, elexa.—5. B, manca *per*.

¶ 36. *De necessitat e contingencia*

496 QUEST. Ramon, necessitat e contingencia son formes del sèn comú? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

497 QUEST. Ramon, ceguetat[1] es per la sensitiva o per la elementativa e vegetativa? e açò metex demàn de la amargor que gustus sent en la poma dolça, e enaxí de les altres formes qui esdevenen per contingencia en los altres sèns. – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.[2]

¶ 37. *De perfecció e imperfecció*

498 QUEST. Ramon, perfecció e imperfecció son parts del sèn? – SOL. Vé al .§. de la rúbrica damunt dita.

499 QUEST. Ramon, si ceguetat es axí en lo sèn, es axí de necessitat[3] com vista de perfecció? – SOL. En lome mut està paraula en privació[4] per contingencia de effatus e per necessitat de la imperfecció qui es causa de sordea.[5] E en est pas ha molta de filosofía.

¶ 38. *De vida e color*

500 QUEST. Ramon, vida e color[6] son formes del sèn comú? – SOL. Vé al .§. de la rúbrica damunt dita.

501 QUEST. Ramon, com color sia object de veer e veer de vida, color es de la essencia de vida?[7] – SOL. Si color fos de la essencia visitiva, la poma qui ha color fora sensada: no es, doncs, color de la essencia de la sensitiva, mas que es instrument de veer.

¶ 39. *De sò odor e sabor*

502 QUEST. Ramon, sò[8] odor e sabor son parts de la sensitiva? – SOL. Unes son les parts qui son essencials a la substancia, altres son les parts qui son instruments; e vé al .§. de la rúbrica damunt dita.[9]

---

1. A, seguetat: B, sagetat.—2. B, ue en aquell mateys .§.—3. B, segetat en lo sen es en axi de necessitat [de imperfecció].—4. A, en lome sta paraula per priuació.—5. A, de forma.—6. B, colors.—7. B, e ueer sia de uida es color de la sencitiua (P, *essentie)* de uida sensual: (vida, *corrupció de* vista?).—8. B, manca aquest mot.—9, B, qui son estrumentals. E ue a la R.ª da. di. en lo .xxxix .§.

¶ 40. *De tactu e effatus*

503 QUEST. Ramon, tactibilitat[1] e effabilitat son passions[2] del sèn comú? – SOL. En totes les formes passives del sèn comú està distincció, car les unes formes son dedins[3] qui ab les formes actives son de la essencia del sèn, e les formes defores son instruments qui no son de la sua essencia ni especia.

504 QUEST. Ramon, en effar ha tocar qui sia de la essencia de effar? – SOL. Enaxí com oír està per tocar e aquell tocament està en especia doír sens que no es de la essencia de oír, enaxí effar està per tocar sens que aquell tocar[4] no es de la especia de effar. E en est pas pot hom conèxer quels instruments defores no son de les essencies de les potencies dedins; e vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

¶ 41. *De vigilació e dormició*

505 QUEST. Ramon, vetlar e dormir son parts del sèn comú? – SOL. Si dormir fos part del sèn comú, tot cors sensat sentira en durment; e si vigilació fos part del sèn, negún cors sensat dormira.

506 QUEST. Ramon, vetlar e dormir còm son instruments del sèn comú? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

¶ 42. *De gaug e tristicia*

507 QUEST. Ramon, gaug e tristicia son de la essencia del sèn comú? – SOL. Estant lo pebre dels elements per essencia e de lurs[5] qualitats, està tota hora en escalfar humificar e refredar e dessecar;[6] e car la substancia sensada no està en un temps metex en gaug e en tristicia, no son gaug ni tristicia de la essencia del sèn, mas que son instruments daquell,[7] e aquests instruments son moralment habituats e

1. B, tangibilitat *(corregit)*.—2. B, son passions son essencials: P, *sunt passiones essentiales*.—3. A, sta discrecio car les vnes formes son dedins les altres.—4. B, sens que en aquell *(manca* tocar).—5. A, per essencia de lurs.—6. A, e refredar e a desecar: B, reffredar e dessecar.—7. A, daquells.

derivats[1] daquells dedins qui son de la essencia del sèn[2] en quant plaer natural. E en est pas ha molta de philosofía ab la qual hom pot[3] conèxer molts secrets naturals.

508 QUEST. Ramon, la orribilitat quels homens han en veer[4] leges figures per la qual han tristicia, còm[5] es de la essencia del sèn? – SOL. Aquella orribilitat qui està en la pàtrica[6] es moral e instrumental, e es privació de actu de plaer[7] natural qui es de la essencia del sèn; e vé al paraf.[8] de la rúbrica damunt dita.

¶ 43. *De sanitat e malaltia*

509 QUEST. Ramon, sanitat e malaltía son de la essencia de sentir?[9] – SOL. Vé al .§. de la rúbrica damunt dita.

510 QUEST. Ramon, com lo leó es malalt[10] on està la sua sanitat? – SOL. En laygua calda està la sua fredor en potencia.

¶ 44. *De industria*

511 QUEST. Ramon, la industria del leó està[11] de la essencia de la sua sensitiva? – SOL. Vé al .§. de la rúbrica damunt dita.

512 QUEST. Ramon, la industria del leó[12] es natural o moral? – SOL. La industria del leó, e enaxí[13] dels altres animals, es natural per la elementativa e vegetativa, e es moral per la sensitiva, la qual moralitat es figura natural defores[14] qui es semblança per accident de la industria substancial dedins; e per ço quant[15] lo leó es nat ha industria a mamar tantost,[16] car la forma dedins natural mou la forma moral defores accidental. E en est pas ha molta de philosofía.

¶ 45. *De substancia essencia e ens*

513 QUEST. Ramon, substancia e essencia e ens còm son differents en la sensitiva? – SOL. Vé al paraf. de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, diriuats.—2. A, de sen.—3. B, pot hom.—4. A, en ues.—5. B, manca *com.*—6. B, patica (?).—7. A, paer.—8. B, karanta .ii. §.—9. B, malautia... del sentir.—10. B, malaute.—11. A, dla leo.—12. B, industria (manca *la*) de leo.—13. A, es enaxi.—14. A, de formes.—15. B, com.—16. B, tantost com es nat.

514 QUEST. Ramon, en les questions peregrines[1] còm pot hom haver per les .C. formes[2] vera solució? – SOLUCIÓ. Segons la manera que havem tenguda[3] en la aplicació de les .C. formes en la sensitiva, e segons la manera que havem tenguda en les altres questions daquest ARBRE DE SCIENCIA, pot hom haver manera de trobar veres conclusions de les questions peregrines; e vé al .§. de la rúbrica[4] damunt dita.

4. *De les questions del fruyt del Arbre ymaginal*

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt del Arbre ymaginal qual es? SOL. Vé a la rúbrica[5] damunt dita.

516 QUEST. Ramon, lo fruyt del Arbre ymaginal de que es? – SOL. Vé a la rúbrica[5] damunt dita.

517 QUEST. Ramon, lo fruyt de ymaginació per que es? – SOL. Es per forma e per fi: per forma, ço es per ymaginar; per fi ço es per ymaginat.

518 QUEST. Ramon, la cabra ymagina lo lop de qui ha paor, e per ço demàn: lo lop qui es ymaginat còm[6] es fruyt de la ymaginació de la cabra? SOL. De les segones intencions son[7] les primeres, axí com la cabra, qui ha paor del lop per ço car ama viure.

519 QUEST. Ramon, la cabra ymagina la font: la font ymaginada còm es fruyt del ymaginar de la cabra? – SOLUCIÓ. La semblança de la font que la ymaginació moltiplica, es fruyt secundari de la ymaginació, e beure es fruyt primer.

520 QUEST. Ramon, lo cavall viu qui veu cavall[8] mort, ymagina la sua mort? – SOL. Si l cavall no ymaginàs la sua mort, no hagra paor de mort.

521 QUEST. Ramon, visibilitat còm es fruyt de ymaginació? – SOL. Si no fos visibilitat fruyt de ymaginació, no

1. B, pelegrines.—2. B, per les .C. formes auer.—3. A, manca fins a l'altre mot *tenguda*.—4. B, a la R.ª—5. A, al paraf. de la R.ª—6. B, com lo lop qui es ymaginat.—7. B, son fruyts.—8. A, lo cauall.

pogra ymaginar colorat: es, doncs, visibilitat enaxí[1] fruyt secundari de ymaginació, com pa de viure.

522 QUEST. Ramon, home ymagina chimera:[2] aquella chimera[2] còm es fruyt de ymaginació, com ella no sia realment? – SOL. Les especies qui no son de coses veres, son fruyts instrumentals ab los quals son[3] atentes les veres.

523 QUEST. Ramon, ymaginat[4] còm es fruyt de ymaginació? – SOL. Enaxí com escalfat es fruyt descalfar e sentit de sentir, es ymaginat fruyt de ymaginar.[5]

524 QUEST. Ramon, ymaginar[6] es fruyt de ymaginativitat? – SOL. Ymaginativitat es fruyt formal e ymaginar[6] final.[7]

5. *De les questions del fruyt del Arbre humanal*

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt del Arbre humanal qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

526 QUEST. Ramon, la ànima racional còm es fruyt del cors? – SOL. Enaxí com elementar es fruyt secundari dels elements e elementat primer, enaxí corporificar[8] es fruyt secundari de la potencia elementativa vegetativa sensitiva ymaginativa, e racionar es lo fruyt[9] primer segons comparació dels fruyts qui li son dejús, e es secundari segons comparació de racionar[10] homenificat.

527 QUEST. Ramon, home còm es fruyt del Sol? – SOL. Enaxí com lo martell qui es per ço que sia lo clau e la planta qui es per ço que viva lo animal, es lo Sol per ço que hom sia.[11]

528 QUEST. Ramon, qual utilitat se seguex al Sol del esser del home? – SOL. Servint[12] lo Sol a home, servex a Deu per ço com hom ama e conex Deu.

1. A, es enaxi.—2. B, ximera.—3. A, manca *son*.—4. A, ymaginar.—5. A e ymaginat de ymaginar.—6. A, ymaginat.—7. A, repeteix, amb no gaire fidelitat, el palagraf final *del fruit del arbre ymaginal (tom I, pàg. 172)*.—8. B, es lo primer. Exi cor porificar.—9. B, es fruyt.—10. P, *rationati*.—11. B, [en axi lo sol es per lome].—12. B, siruent.

529 QUEST. Ramon, home per qual natura es pus noble fruyt? – SOL. Home es fruyt per forma e es fruyt per fi: per[1] la forma no es fruyt de les creatures corporals, e per la fi es fruyt de totes creatures[2] corporals.

530 QUEST. Ramon, de home peccador qual es son[3] fruyt? – SOL. Aquella substancia es buyda de son fruyt qui es privada de la sua fi. E en est pas pot hom conèxer com gran es la pena dels dampnats.

531 QUEST. Ramon, en home dampnat qual es lo fruyt[4] del Sol e de la planta? – SOL. Lo fruyt del Sol e de la planta es perdut en lome dampnat en quant benauyrança, e es restaurat en quant lo judici de Deu.

532 QUEST. Ramon, en Martí es mills fruyt de son pare que del Sol? – SOL. En Martí es fruyt de son pare formalment final e material, e final tan solament del Sol.[5]

533 QUEST. Ramon, den[6] Martí qual es lo seu fruyt material? – SOL. Just es fruyt de jutjar e amat de amar.

534 QUEST. Ramon, en los homens los fruyts còm son alterables? – SOL. Lo fruyt del ferrer qui fa lo clau son los diners que ha del[7] clau e lo clau, es fruyt del home qui lo clau compra, e açò de grau en grau tro a viure.

6. *De les questions del fruyt del Arbre moral virtuós*[8]

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt del Arbre moral virtuós[8] qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

536 QUEST. Ramon, los fruyts morals còm[9] nexen dels hàbits? – SOL. De justicia nex just actu per jutjar e bon bonificat per bonificar; e vé a la rúbrica damunt dita.

537 QUEST. Ramon, en los morals hàbits còm[10] son los uns fruyts dels altres? – SOL. En quant la una mà ajuda a

1. B, e per.—2. B, les creatures.—3. B, lo seu.—4. A, es fruyt.—5. B, e del sol finalment tant solament.—6. B, en.—7. B, per lo.—8. B, manca *virtuós*.—9. A, manca *còm*.—10. A, quant.

laltra, es una mà[1] de la altra, enaxí com lo martell qui es del clau.

538 QUEST. Ramon, los fruyts morals ab ques cullen? – SOL. La ymaginativa cull colorat ab veer e paraula ab oír.[2]

539 QUEST. Ramon, los fruyts morals quant se cullen? – SOL. En aquell temps quen Martí usa dels actus de virtuts, cull merits.

540 QUEST. Ramon, lo fruyt desperança qual es? – SOL. Aquell mèrit quen Martí ha per esperança, es fruyt desperança.

541 QUEST. Ramon, com en Martí es desesperat, lo fruyt desperança que havía[3] on es anat? – SOL. Lo fruyt que en Martí havía per esperança no ateny benauyrança[4] com en Martí es desesperat, emperò ateny utilitat en quant es occasió de menor pena.

542 QUEST. Ramon, lo pus noble fruyt virtuós den Martí[5] qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

543 QUEST. Ramon, un fruyt còm està en potencia en altre fruyt? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

544 QUEST. Ramon, mort còm es fruyt de vida? – SOL. Com la mort moral es virtuosa es enaxí fruyt de vida virtuosa, com menjar de viure e color de veer colorat.[6]

7. *De les questions del fruyt del Arbre moral viciós*

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt viciós qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

546 QUEST. Ramon, com peccat sia occasió de privació de fi, còm pot haver negún fruyt? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. B, es la .i.ª man. — 2. B, e parala (?) ab oyr. — 3. B, que auia de esperansa. — 4. A, a benauyranca. — 5. B, den marti uirtuos. — 6. B, manca aquest mot.

547 QUEST. Ramon, puniment còm es fruyt de peccat? – SOL. Puniment es fruyt de peccat en quant es instrument quel subject de peccat sia turmentat.

548 QUEST. Ramon, puniment còm es instrument de gloria? – SOL. Ab los mals son coneguts los bons.

549 QUEST. Ramon, peccat pot esser fruyt de neguna substancia real? – SOL. Enaxí com ceguetat es privació de veer, es peccat priuació[1] de fructificar. E en est pas pot hom conèxer que peccat es aquell instrument per lo qual es privat fruyt de virtut.

550 QUEST. Ramon, un peccat es fruyt daltre? – SOLUCIÓ. En quant un peccat ajuda a altre, es instrument un peccat daltre contra fruyt[2] de virtut.

551 QUEST. Ramon, lo demoni qui fa peccar an[3] Martí aconseguexne neguna fi? – SOL. La fi de la calor innatural en lome qui ha febra, es contra la fi de la calor natural, e per ço la fi de la calor innatural es contra la fi de son propri subject.

552 QUEST. Ramon, dergull qual es lo seu fruyt? – SOL. Ergull ha appetit a anar a ensús, e cull lo seu fruyt en anar[4] a enjús.

553 QUEST. Ramon, de avaricia qual es lo seu fruyt? – SOL. Avaricia fa desirar riquea, e atèny lo seu fruyt en pobrea en quant home avar es pus pobre que altre home.

554 QUEST. Ramon, la forma del demoni qual es? – SOL. Informació per la qual cascuna part del demoni ha la sua fi en privació, es la forma del demoni. E en est pas pot hom conèxer com es gran la perversió[5] de virtut en vici.[6]

8. *De les questions del fruyt del Arbre imperial*

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt del Arbre imperial qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. A, de priuacio. — 2. B, fi. — 3. B, en. — 4. B, a anar. — 5. A, priuacio. — 6. A, repeteix el derrer palagrafi *Del fruyt de vici (tom I, pàg. 302).*

556 QUEST. Ramon, lo fruyt del Arbre imperial de que es? - SOL. Lo fruyt de persona comuna es de moltes particulars moralitats sustentades en molts homens.

557 QUEST. Ramon, lo fruyt del príncep per que es principalment? – SOL. La calor del foc es per ço que sia la calor del pebre del cavall de la grua e del home.

558 QUEST. Ramon, lo fruyt del príncep està enjús o ensús?[1] – SOL. Està ensús per forma e enjús per fi. E en est pas pot hom conèxer que negún home segons fi, es tant[2] sotsmès com príncep.

559 QUEST. Ramon, lo pus mal fruyt qual es? – SOLUCIÓ. Dix Ramon que ho demanàs al mal príncep.

560 QUEST. Ramon, en lo mal príncep qual es lo pijor fruyt? – SOL. Lo pus noble fruyt qui es en príncep està per justicia.

561 QUEST. Ramon, lo fruyt imperial a que sab? – SOL. Sab a pau e a riquea de homens[3] si lo príncep es bo.

562 QUEST. Ramon, lo fruyt del príncep de què[4] viu? – SOL. Viu dels actus de les sues virtuts e dels actus de les virtuts dels seus[5] homens.

563 QUEST. Ramon, lo fruyt del príncep còm es bo?[6] – SOL. Es bo[6] ab bona fama e ab judici ver.[7]

564 QUEST. Ramon, lo fruyt del príncep on està? – SOL. Està en les forques en son[8] escut e en la sua corona.

9. *De les questions del fruyt del Arbre apostolical*

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt del Arbre apostolical qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

566 QUEST. Ramon, lo fruyt del Arbre apostolical de que es? – SOL. Es de orde qui ordena gents[9] a salvació.

---

1. B, a en ius o a ensus *(lo meteix després)*.—2. A, stant.—3. A, manca *de homens*.—4. A, manca *que*.—5. B, de sos.—6. B, bell: P, *pulcher*.—7. B, ueer iudici.—8. B, e en lo seu.—9. A, B, gens.

567 QUEST. Ramon, lo coltivador del fruyt qual deu esser? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

568 QUEST. Ramon, lo fruyt del Arbre apostolical[1] de que viu? – SOL. Viu de comunitat de fins dejús ell estants; e vé a la rúbrica damunt dita.

569 QUEST.[2] Ramon, lo fruyt apostolical es gran? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

570 QUEST. Ramon, lo fruyt apostolical deuría esser dous?[3] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

571 QUEST. Ramon, lo fruyt del Arbre apostolical es blanc? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

572 QUEST. Ramon, lo fruyt del Arbre apostolical es útil? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

573 QUEST. Ramon, lo fruyt del Arbre apostolical de qui es ymage? – SOL. Un es Jesu Christ en lo cel, e de la sua unitat e senyoría es en terra un apostoli ymage.

574 QUEST. Ramon, apostoli, còm està en ell lo seu fruyt figurat?[4] – SOL. Enaxí com figures de letres de segell e figures de letres de cera[5] formades per aquelles del segell son unes en especia e en nombre, es lo fruyt apostolical imprensió proporcionada e disposta que sia sa semblança en lapostoli.

10. *De les questions del fruyt del Arbre celestial*

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt del Arbre celestial qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

576 QUEST. Ramon, lo fruyt del Arbre celestial on se cull? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

577 QUEST. Ramon, lo fruyt den Aries e den Mars[6] es tot .j.? – SOL. Un es en especia de qualitat e molts son en quant differencia de subject e object.[7]

---

1. B, fruyt apostòlical *(passim)*.—2. A, manca aquesta questió.—3. A, deu: P, *dulcis*.—4. B, en apostoli lo seu fruit com esta en ell figurat.—5. A, e figures de cera.—6. A, del aries e den mar.—7. B, obiects.

578 QUEST. Ramon, lo fruyt den Aries e den Cancer son contraris? – SOL. En sí metexs[1] no son contraris, car lo firmament no es de contraris; mas son contraris en lo foc en laygua en lo pebre e en la carabaça.

579 QUEST. Ramon, lo fruyt[2] del cel com se cull en la terra? – SOL. Lo Sol consuma les vapors e la Luna les moltiplica.

580 QUEST. Ramon, com lo pebre no sia de la essencia del Sol, còm es fruyt del Sol? – SOL. La poma es fruyt del pomer per forma e materia, e es fruyt per fi[3] daquell quil menuga.

581 QUEST. Ramon, com la ànima de sent Pere no sia de la essencia del Sol, còm es fruyt del Sol? – SOL. Del cors de sent Pere e de la ànima serà en dia del judici sent Pere.[4]

582 QUEST. Ramon, lo Cel imperial còm es fruyt del Sol? – SOL. Lo cors de sent Pere fo fruyt del Sol en est segle e serà fruyt del Cel imperial en laltre segle.[5]

583 QUEST. Ramon, la lugor del Sol e la lugor del Cel imperial[6] son de un fruyt? – SOL. Les segones intencions son de les primeres, axí com lo martell qui es del clau el martell el clau son de un ferre.

584 QUEST. Lo pebre es fruyt del Cel imperial? – SOL. Lo pebre es fruyt del foc e del Sol, el Cel imperial es fruyt del Sol e del foc.

11. *De les questions del fruyt del Arbre angelical*

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt del Arbre angelical qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

586 QUEST. Ramon, lo pus principal fruyt del Arbre angelical qual es? – SOL. Vé al fruyt del Arbre angelical.[7]

1. A, metex; B, meteys.—2. A, lu (?) fruit.—3. B, manca *per fi*.—4. B, al die... sant .P. —5. B, secgle... setgle.—6. A, del imperial.—7. B, ve a la R.ª da. di.

587 QUEST. Ramon, pot[1] esser negún fruyt pus natural per altra natura que[2] per la sua metexa? – SOL. Formalment negún fruyt pot esser pus natural per altra natura que per la sua metexa, mas per raó de la fi ho pot esser; e vé a la rúbrica damunt dita.

588 QUEST. Ramon, la amabilitat de Deu còm comprèn la amativitat del àngel? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

589 QUEST. Ramon, la bonificativitat de Deu còm comprèn la bonificabilitat del àngel? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

590 QUEST. Ramon, lo fruyt angelical còm es ple e complit? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

591 QUEST. Ramon, lo fruyt angelical quant es gran? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

592 QUEST. Ramon, àngel pot ignorar e oblidar? – SOL. Tota creatura pot per forma e materia defallir, mas per raó de la fi no pot defallir pus que en la fi ha compliment.

593 QUEST. Ramon, lo fruyt del àngel de que viu? – SOL. En làngel les segones intencions viuen per les primeres.

594 QUEST. Ramon, los fruyts dels angels son[3] dels homens? – SOL. Lo missàtger[4] del rey no es daquells a qui es tramès.

12. *De les questions del fruyt del Arbre eviternal*

QUESTIÓ. Ramon, los fruyts del Arbre eviternal quals son? – SOL. Vé al fruyt de bonea eviternal.[5]

596 QUEST. Ramon, los fruyts del Arbre eviternal on, e en qui, e quant son collits?[6] – SOL. Vé al fruyt de bonea eviternal.

1. B, poc.—2. B, com.—3. B, es.—4. A, misatge: B, missatie.—5. B, a la R.ª da, dì. *(item postea)*.– 6. B, e en quant son cullets.

597 QUEST. Ramon, los fruyts de bonea granea[1] e duració poder saviea voluntat virtut gloria e veritat còm son collits en los benauyrats? – SOL. Vé al fruyt de bonea eviternal.[2]

598 QUEST. Ramon, en malea ni de malea pot esser negún fruyt? – SOL. Vé al fruyt de malea eviternal.[3]

599 QUEST. Ramon, lo foc pot afligir la ànima en infern? – SOL. Vé al fruyt de malea eviternal.[4]

600 QUEST. Ramon, foc pot turmentar foc e enteniment volentat?[5] – SOL. Vé al fruyt de malea eviternal.

601 QUEST. Ramon, la ànima en infern afligirà lo cors? – SOL. Si la ànima en esta vida ha mogut lo cors a delectació per peccat, bés seguex quel mova a pena en infern segons la justicia de Deu.

602 QUEST. Ramon, si hom ploràs en infern quantes làgrimes gitaría?[6] – SOL. Si hom en infern moltiplicàs làgrimes eviternalment, moltiplicara nombre de[7] gotes de totes les aygues qui son en los flums en la mar e en los estanys.

603 QUEST. Ramon, lo fruyt[8] dels dampnats què es? – SOL. Es privació de fins naturals; e vé al fruyt de malea eviternal.[9]

604 QUEST. Ramon, lo demoni entén lo seu entendre còm li es fruyt mal? – SOL. Lome qui beu lo verí lo qual no cuyda beure, beu[10] per ço que viva e mor per ço que beu.

13. *De les questions del fruyt del Arbre maternal*[11]

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt del Arbre maternal qual es? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

606 QUEST. Ramon, nostra Dona còm e ab què e ab qui cull lo seu fruyt?[12] – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

1. B, lo fruyt de granea e de bontat.—2. B, a la R.ª del fruyt de bontat.—3. B, a la R.ª del fruit de malea.—4. B, a la R.ª da. di. *(item postea)*.—5. A, e enteniments uoluntats.—6. B, lagremes gitara.—7. B, de les.—8. B, los fruyts.—9. B, a la R.ª da. di.—10. A, manca *beu*.—11. B, del arbre maternal del fruyt.—11. A, com e ab qui cull lo fruyt.

607 QUEST. Ramon, lo fruyt de nostra Dona de qui[1] es? – SOL. Es dels peccadors qui en ella han esperança.

608 QUEST. Ramon, en qual temps nostra Dona cull[2] lo seu fruyt? – SOL. Com ploren los peccadors e remembren nostra Dona ab sospirs e amors,[3] cull nostra Dona de son Fill perdons.

609 QUEST. Ramon, nostra Dona es fruyt dels angels? – SOL. Jhesu Christ es fruyt de nostra Dona e es fruyt dels angels.

610 QUEST. Ramon, dix lo monge: qui es fruyt de maternitat? – SOL. Jhesu Christ es mascle en quant home, e es fruyt en sí de totes[4] masculinitats.

611 QUEST. Ramon, lo fruyt de nostra Dona quant es gran? – SOL. Dix Ramon al monge que comptàs les esteles.[5]

612 QUEST. Ramon, lo fruyt de nostra Dona es alt? – SOL. Dix Ramon al monge que tocàs al cel ab la mà.[6]

613 QUEST. Ramon, lo fruyt de nostra Dona qui lama? – SOL. Plorà Ramon per ço com tots los homens del mon no conexen ni amen lo fruyt de nostra Dona.

614 QUEST. Ramon, lo fruyt de nostra Dona ha bons coltivadors? – SOL. Plorà Ramon per ço com son tants peccadors.

14. *De les questions del fruyt del Arbre christinal*

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt del Arbre christianal[7] qual es? – SOL. Vé al fruyt de la rúbrica[8] damunt dita.

616 QUEST. Ramon, lo fruyt de Jhesu Christ quil cull? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

617 QUEST. Ramon, del fruyt de Jhesu Christ qual utilitat sen seguex? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

---

1. B, de que.—2. B, cull nostra dona.—3. A, amos.—4. B, e es fill e fruit de totes.—5. A, comtas (*sic* B) les stelles.—6. B, ab la ma al cel.—7. B, de Jhesu xrist.—8. B, a la R.ª

618 Quest. Ramon, lo fruyt de Jhesu Christ de qual natura es? – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita.

619 Quest. Ramon, lo fruyt de Jhesu Christ pot esser pus alt en granea de bontat e virtut? – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita.

620 Quest. Ramon, com lo fruyt de Jhesu Christ sia tan saborós, per quen gusten tan pocs homens? – Sol. Si lo fruyt de Jhesu Christ fos molt conegut, molts homens ne menjaríen.

621 Quest. Ramon, lo fruyt de Jhesu Christ abastaría a tots homens? – Sol. La noblea de la fi abasta a la noblea del començament e mijà.

622 Quest. Ramon, Jhesu Christ es complit? – Solució. En lo compliment de Jhesu Christ han repòs les raons divines e totes les raons creades, enfora aquelles dels dampnats.

623 Quest. Ramon, lo fruyt de Jhesu Christ còm es collit? – Sol. Es collit ab fe esperança e caritat, justicia prudencia fortitut temprança, humilitat misericordia e pietat.

624 Quest. Ramon, lo fruyt de Jhesu Christ es durable? – Sol. Dix Ramon que ho demanàs a eternitat gloria eviternitat.

15. *De les questions del fruyt del Arbre divinal*

Questió. Ramon, lo fruyt del Arbre divinal qual es? – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita.

626 Quest. Ramon, lo fruyt divinal es complit? – Solució. Dix Ramon que ho demanàs a infinida bontat eternal e a tots los actus de les sues raons.

627 Quest. Ramon, lo fruyt divinal pot defallir? – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita.

628 Quest. Ramon, lo Fill còm es fruyt del Pare? – Sol. Vé a la rúbrica damunt dita.

629 QUEST. Ramon, lo Sant Esperit còm es fruyt del Pare e del Fill? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

630 QUEST. Ramon, lo Pare còm es fruyt del Fill? – SOL. Lo Pare es[1] fruyt del Fill en amar e entendre ab tots los actus de les sues raons, e entenent e amant lo Fill lo Pare ab bon infinit eternal poderós virtuós gloriós e verós amar[2] e entendre.

631 QUEST. Ramon, lo Pare el Fill còm son fruyts del Sant Esperit? – SOL. Dix Ramon que ho demanàs a la solució de la questió damunt dita.

632 QUEST. Ramon, en Deu ha un fruyt tan solament o molts? – SOL. En Deu no ha mas un fruyt per essencia, e en aquell son molts fruyts per proprietats personals e per los actus de les divines raons.

633 QUEST. Ramon, Deus còm es fruyt de les creatures, e les creatures còm son fruyt[3] de Deu? – SOL. Vé a la rúbrica damunt dita.

634 QUEST. Ramon, lo fruyt de Deu on es? – SOLUCIÓ. Dix Ramon que ho demanàs als humils e verdaders homens qui amen mes Deu que totes creatures.

16. *De les questions del fruyt[4] del Arbre exemplifical, e primerament*

1. *Del exempli elemental[5]*

QUESTIÓ. Ramon, qual val mes o laur ol ferre? – SOLUCIÓ. Vé al exemple de la rúbrica[6] damunt dita.

636 QUEST. Demanà lermità a Ramon si sabía en la art de cavallería qual fo primer, lescut o lespasa?[7] – SOLUCIÓ. Aquelles armes qui son[8] pus necessaries, foren enans atrobades; e vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, es lo pare.—2. A, ab lo infinit... a amar.—3. B, son creatures.—4. A, dels fruyts.—5. B, e primo del elemental.—6. B, a la R.ª *(et sic de ceteris)*.—7. B, olescut olespaa.—8. A, foren.

637 QUEST. Ramon, lo foc has enans a escalfat que a escalfar? – SOL. Lo ferrer segons fi sà enans al clau e segons moviment al obrar.

638 QUEST. Ramon, lo foc has enans a escalfar làer o laygua? – SOL. Lo foc segons fi sà enans a escalfar làer, e segons materia a escalfar laygua.

2. *De les questions del exempli del fruyt vegetal*[1]

QUESTIÓ. Ramon, es demanat si en les plantes estàn los fruyts mes per vegetar que per elementar. – SOL. Vé al exempli de la rúbrica damunt dita.

640 QUEST. Ramon, la poma està mes per moltiplicar sa especia que per menjar? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

641 QUEST. Ramon, los elements donen mes lurs calitats a la poma per menjar que per ço que ella sia? – SOLUCIÓ. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

642 QUEST. Ramon, lo pomer ha major repòs en la poma que en sí metex? – SOL. Aquell repòs qui es major està en la fi.

3. *De les questions del exemple del fruyt sensual*[2]

QUESTIÓ. Ramon, home just per què ha adversitat[3] en est mon e home mal prosperitat? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

644 QUEST. Demanà lermità a Ramon sils homens peccadors han tantes de temptacions com los homens justs? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

645 QUEST. Ramon, los homens ypòcrites còm han consciencia e fan penitencia? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

646 QUEST. Ramon, la perfecció de religió qual es? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

1. B, del arbre uegetal.—2. B, de les questions del fruyt del arbre sensual e del eximplifical *(atretal a les rúbriques 4 i 5.*—3. B, auersitat.

4. *De les questions del exemple del fruyt ymaginal*

QUESTIÓ. Ramon, la ymaginació ha major concordança ab la memoria que ab lenteniment? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

648 QUEST. Ramon, jutge còm es parcial? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

649 QUEST. Ramon, los uns habits morals còm son majors quels altres? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

650 QUEST. Ramon, ymaginat es tan gran fruyt de la ymaginació com membrat? – SOL. Per forma es ymaginat fruyt major[1] de la ymaginació, e per fi membrat.

5. *De les questions del exemple del fruyt humanal*

QUESTIÓ. Ramon, home es major fruyt per ànima que per cors? – SOL. Segons materia de moltes creatures es home major fruyt per cors que per ànima, e segons forma e fi, per ànima; e vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

652 QUEST. Ramon, per que linfant senclina enans a les natures del cors que de la ànima segons cors natural? – SOL. Segons materia[2] les secundaries intencions son primeres, e segons forma e fi son consequencies[3] de les primeres.

653 QUEST. Ramon, en elecció per que es sanctedat[4] pus elegible que honrament? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

654 QUEST. Ramon, la ànima el cors còm han major concordança? – SOL. En proporció de coses[5] no eguals, està la fi daquelles en major concordança.

6. *De les questions del exemple del fruyt[6] moral*

QUESTIÓ. Ramon, lo fruyt del Arbre moral de qui es? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, maior fruit. – 2. A, material. – 3. B, consequencia. – 4. B, sanctitat. – 5. A, corses. – 6. B, del fruyt del arbre.

656 QUEST. Ramon, les primeres intencions e segones còm son conegudes?[1] – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

657 QUEST. Ramon, paciencia còm es coneguda? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

658 QUEST. Ramon, lo senyor savi còm tempta son dexeble? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

7. *De les questions del exemple del fruyt imperial*[2]

QUESTIÓ. Ramon, es demanat si príncep deu tant amar la sanitat de son cors com la utilitat de son poble. – SOLUCIÓ. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

660 QUEST. Ramon, príncep qui[3] deu creure de consell? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

661 QUEST. Ramon, molts homens còm donen consell contra lur felicitat? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

662 QUEST. Ramon, príncep ergullós còm vé en decaíment?[4] – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

8. *De les questions del exemple del fruyt apostolical*

QUESTIÓ. Ramon, en prelat quals son les primeres entencions? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

664 QUEST. Ramon, en l Arbre apostolical qual fruyt està mes a ensús? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

665 QUEST. Ramon, lo fruyt apostolical còm es saborós e luent? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

666 QUEST.[5] Ramon, lo fruyt apostolical còm es virtuós e gran e olent? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica[6] damunt dita.

---

1. A, les primeres intencions com son conuengudes (?). — 2. B, del exempli *(usual)* del fruyt emperial. — 3. B, que: P, *quid*. — 4. A, decahiment: B, decayment. — 5. A, manca aquesta questió. — 6. B, a la R.[a]

9. *De les questions del exemple del fruyt celestial*

QUESTIÓ. Ramon, la natura del Sol ha tan[1] gran poder en lo cors del home com la natura del foc? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

668 QUEST. Ramon, lestrolomià pot donar tan ver judici del home malalt com lo metge? – SOL. Vé al exem ple de la rúbrica damunt dita.

669 QUEST. Ramon, per que los estronomians son pobres? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

670 QUEST. Ramon, home còm es fill del Sol? – SOLUCIÓ. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

10. *De les questions del exemple del fruyt angelical*

QUESTIÓ. Demanà lermità a Ramon si es fruyt estar o obrar?[2] – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

672 QUEST. Ramon, lo mon còm poría esser[3] en bon estament? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

673 QUEST. Ramon, de sent Miquel es lo seu fruyt amar o amat? – SOL. La amabilitat del Pare e del Fill es fruyt de sent Miquel per amativitat, el Sant Esperit es fruyt de sent Miquel per amar.

674 QUEST. Ramon, sent Miquel es enans al amat que al amar? – SOL. Com en Deu amar e amat[4] sien eguals en eternitat fi granea e bontat, està lur egualtat causa a sent Miquel com saja[5] egualment al amar e al amat.

11. *De les questions del exemple del fruyt eviternal*

QUESTIÓ. Ramon, la gloria de paradís e la pena dinfern, còm la deu hom consirar? – SOL. Vé al ex. de la R.ª da. di.

676 QUEST. Ramon, la pena dinfern es enans consirable que la gloria de paradís? – SOL. La consideració damor es antecedent de la consideració de paor.

---

1. B, ateny.—2. B, obrar o estar.—3. A, manca *esser*.—4. B, amat e amar.—5. A, sia.

677 QUEST. Ramon, dels homens virtuosos[1] per que son los uns trists els altres alegres? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

678 QUEST. Ramon, qual home sembla pus sant, lo trist o lalegre?[2] – SOL. De forma e de materia no cové esser fet un metex judici; e vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

12. *De les questions del exemple del fruyt maternal*

QUESTIÓ. Ramon, nostra Dona còm la deu hom pregar e loar? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

680 QUEST. Ramon, sotsposat que peccat original no fos, fora Deus encarnat? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

681 QUEST. Ramon, los articles de sancta fe[3] catòlica potlos hom provar? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

682 QUEST. Ramon, per entendre los articles de la fe pertne hom[4] mèrit de fe? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

13. *De les questions del exemple del fruyt christinal*

QUESTIÓ. Ramon, ànima per que daquest mon nos pot[5] sadollar? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

684 QUEST. Ramon, de avaricia què sen seguex? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

685 QUEST. Ramon, en contemplar Deu qual ha major mèrit, o lenteniment o la voluntat? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

686 QUEST. Ramon, la memoria ha major passió per lacció del enteniment o de la voluntat?[7] – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

---

1. B, uirtuos.—2. B, o trist o halegre,—3. B, de la fe.—4. A, pert nom.—5. A, Questio perque daquest mon no pot.—7. B, per accio... que de la uoluntat.

14. *De les questions del exemple del fruyt divinal*

QUESTIÓ. Ramon, les creatures còm significuen Deu? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

688 QUEST. Ramon, lo fruyt de philosofía qual es? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.

689 QUEST. Ramon, sciencia còm es tractable? – SOLUCIÓ. Vé a la rúbrica damunt dita.

690 QUEST. Ramon, la pus alta e pus saborosa[1] vida qual es? – SOL. Vé al exemple de la rúbrica damunt dita.[2]

¶ *De les questions del hàbit desta SCIENCIA*

SEGONS les .x. regles de la *Taula general*, preposam fer .x. questions per ço que complescam lo nombre de quatre milia[3] questions, e que ab elles hom conserve làbit daquest ARBRE DE SCIENCIA.

QUESTIÓ. Demanà lo monge a Ramon: Aquest[4] ARBRE DE SCIENCIA es general? – SOLUCIÓ.[5] Dix Ramon que ell es general per ço car es de generals començaments, segons que apar en les sues rayls, e es general per ço car es de .xvj. arbres qui son generals a tot hàbit de saber.

2 QUEST. Ramon, aquest ARBRE què[6] es? – SOL. Es atrobament e compliment de generals teòriques e pràtiques qui[7] constituexen general hàbit de saber.

---

1. B, e saborosa.—2. B, afig: *gloria sia donada a deu.* Després posa a continuació les *Questions de les .C. formes* i seguidament les *Questions de la aplicació e pratica de les .C. formes*, que, seguint el m.s. A i l'orde d'exposició dels *Arbres elemental i sensual (vid. tom I)*, hem posades a continuació de les *Questions del fruyt* d'aquests dos arbres respectivament.—3. B, .M.ª M.ª M.ª M.ª—4. B, si aquest.—5. B, manca fins a l'altre mot *general*.—6. B, de que.—7. B, quis.

3 QUEST. Ramon, aquest ARBRE de que es? – SOL. Es materialment dels .xvj. *Arbres* que contén en[1] sí e qui son les sues parts, segons que en ell apar; e es general hábit de saber segons fí.

4 QUEST. Ramon, aquest ARBRE per que es? – SOLUCIÓ. Es[2] formalment per ço car es dels .xvj. *Arbres* qui son les sues parts, e es finalment per ço que Ramon, qui no ha a qui pusca mostrar[3] perfetament la sua *Art general*, pusca significar per aquest ARBRE DE SCIENCIA lo general enteniment que hom pot haver per la sua *Art* a totes sciencies; car per aquest ARBRE se pot aquell general enteniment conèxer, e home qui haja fundat enteniment humil e leal, pot aquell[4] ARBRE per sí metex estudiar e apendre.

5 QUEST. Ramon, aquest ARBRE quant es gran? – SOLUCIÓ. Vé a les fulles dels seus *Arbres* als locs de quantitat, e ab aquelles quantitats poràs conèxer aquest ARBRE quant es gran; e açò metex[5] poràs fer dels seus altres predicaments e de les sues substancies.

6 QUEST. Ramon, lo subject daquest ARBRE DE SCIENCIA qual es? – SOL. Lo seu subject[6] es ço per que lumà enteniment guanya universal hàbit de saber.

7 QUEST. Ramon, aquest ARBRE[7] en qual temps es estat atrobat? – SOL. Es estat atrobat aquest ARBRE[8] en lany de la Incarnació de nostre Senyor Deus .M.CC.XC.v. del dia de sent Miquel tro al dia de les kalendes dabril.

8 QUEST. Ramon, aquest ARBRE on es estat compilat? – SOL. En la ciutat de Roma, e en lo general[9] altar de sent Pere posat, e a Jhesu Christ e a nostra Dona e als angels e als sants qui jaen en Roma es estat comanat.

9 QUEST. Ramon, la pràtica el descorriment e applicament daquest ARBRE, còm lo[10] pot hom haver en les ques-

1. A, qui contenen en.—2. B, es aquest arbre.—3. B, mostra.—4. B, aquest.—5. A, manca *metex*.—6. B, lo subiect daquest arbre.—7. A, habit.—8. B, aquest arbre atrobat.—9. B, complit. ¶ S° Ell es estat aquest arbre complit en la ciutat de roma. e en general.—10. B, la.

tions peregrines? – SOL. Vé al pròlec e a les questions quis contenen per tot aquest ARBRE en lo qual es escampat en locs deguts de cascún *Arbre* particular segons apar, e tin[1] la manera en solvre les questions peregrines,[2] que nos havem tenguda en solvre les questions daquest ARBRE, aplicant les questions peregrines a aquells *Arbres*[3] qui son generals a lurs termens.

10 QUEST. Ramon, làbit daquesta SCIENCIA ab quel pot hom conservar? – SOL. Ab sovín ymaginar e membrar los especials *Arbres* daquest ARBRE general, pot hom conservar lo general hàbit de sciencia que hom pot per ell haver.

¶ E gloria sia donada a Deu. Amen.

1. A, manca aquest mot.—2. B, Ve al xvi arbre questional e tin la manera en soluure (A, seure *item postea)* les questions pelegrines.—3. A, aquells arbre.

¶ *De la fi daquest LIBRE*[1]

TENÍ e complí Ramon aquest ARBRE[2] ab ajuda e gracia de Deu, lo qual loa e beneex a son poder per ço car li ha feta gracia en lo començament en lo mig e en la fi daquest LIBRE,[3] el ha deliurat de gran treball. E a Deu clama mercè[4] que li perdonàs si en res era estat negligent contra lo tractament daquest ARBRE, e si en res en ell havía[5] errat, de certa sciencia no havía errat, mas ignorantment. E supplica[6] al sant Pare apostoli[7] e a sos companyons, que aquest ARBRE deguen[8] pendre en grat e ell corregir si hi ha neguna error, e ell approbar e moltiplicar;[9] car molt de bé sen poría seguir segons que apar en lo seu procés.

Enans que Ramon prengués comiat del monge consirà longament; el monge dix a Ramon de que consirava. E Ramon respòs e dix que ell desirava que aquest ARBRE DE SCIENCIA fos primerament presentat a una santa persona qui hagués molt alt enteniment, e aquell quel presentàs al senyor papa e als senyors cardenals. E dix lo monge: E qual serà aquella persona? Respòs Ramon e dix que ell havía esperança que algún sant hom lo presentàs a honor de Deu totpoderós[10] lo qual sia beneít sens fí. Amen.

¶ Acabat es lo LIBRE DEL ARBRE DE SCIENCIA.[11]

---

1. B, arbre.—2. B, libre.—3. B, e al mig... arbre.—4. B, e a deu merce.—5. B, en res auia.—6. B, soplega.—7. A, a sent pere apostol.—8. B, deien.—9. B, aproar e montiplicar: A, manca *e montiplicar.*—10. B, manca lo reste.—11. A, Petrus eximeneç de la torre uocatur | qui suis manibus scripsit benedicatur: B, explicit liber arboris scientie *(segueix el colofó que's pot veure a la* INTRODUCCIÓ: *tom I, pàg. XVII).*

INDEX*

Pàgines

NOTA VII

Del Arbre questional 3

I De les rayls del Arbre questional

1. *De les questions de les rayls del Arbre elemental* . 5
2. *De les questions de les rayls del Arbre vegetal.* . 13
3. *De les questions de les rayls del Arbre sensual.* . 14
4. *De les questions de les rayls del Arbre ymaginal* . 15
5. *De les questions de les rayls del Arbre humanal* . 16
6. *De les questions de les rayls del Arbre moral* . . 17
7. *De les questions de les rayls del Arbre viciós* . . 18
8. *De les questions de les rayls del Arbre imperial* . 19
9. *De les questions de les rayls del Arbre apostolical.* 20
10. *De les questions de les rayls del Arbre celestial* . 21
11. *De les questions de les rayls del Arbre angelical* . 22
12. *De les questions de les rayls del Arbre eviternal* . 23
13. *De les questions de les rayls del Arbre maternal* . 24
14. *De les questions de les rayls del Arbre christinal* . 25

* Com a l'Index dels altres toms, suprimim les rúbriques secundàries per tal de no repetir la *Taula de rúbriques* que va al començament del tom I.

Pàgines

15. *De les questions de les dignitats de Deu del Arbre divinal* 27
16. *De les questions de les rayls del Arbre exemplifical* 28

II De les questions dels troncs

1. *De les questions del tronc del Arbre elemental* . . 30
2. *De les questions del tronc del Arbre vegetal* . . 31
3. *De les questions del tronc del Arbre sensual* . . 32
4. *De les questions del tronc del Arbre ymaginal* . . 33
5. *De les questions del tronc del Arbre humanal* . . 35
6. *De les questions del tronc del Arbre moral qui es virtuós* 36
7. *De les questions del tronc viciós del Arbre moral* . 37
8. *De les questions del tronc del Arbre imperial* . . 38
9. *De les questions del tronc del Arbre apostolical* . 39
10. *De les questions del tronc del Arbre celestial* . . 40
11. *De les questions del tronc del Arbre angelical* . . 41
12. *De les questions del tronc del Arbre eviternal* . . 42
13. *De les questions del tronc del Arbre maternal* . . 43
14. *De les questions del tronc del Arbre cristianal* . . 44
15. *De les questions del tronc del Arbre divinal* . . 46
16. *De les questions del tronc del Arbre exemplifical* . 47

III De les questions de les branques

1. *De les questions de les branques del Arbre elemental* 63
2. *De les questions de les branques del Arbre vegetal* 64
3. *De les questions de les branques del Arbre sensual* 66
4. *De les questions de les branques del Arbre ymaginal* 68
5. *De les questions de les branques del Arbre humanal e primerament de les corporals* 70
6. *De les questions de les branques esperituals del Arbre humanal* 71
7. *De les questions de les branques del Arbre moral virtuós* 77

Pàgines

8. *De les questions de les branques del Arbre moral viciós* 120
9. *De les questions de les branques del Arbre imperial* 163
10. *De les questions de les branques del Arbre apostolical*. 168
11. *De les questions de les branques del Arbre celestial* 169
12. *De les questions de les branques del Arbre angelical* 170
13. *De les questions de les branques del Arbre eviternal* . 171
14. *De les questions de les branques del Arbre maternal* 172
15. *De les questions de les branques del Arbre de Jesu Christ* 174
16. *De les questions de les persones divines e branques del Arbre divinal*. 175
17. *De les questions de les branques del Arbre exemplifical* 180

IV De les questions dels rams

1. *Del Arbre elemental* 187
2. *De les questions dels rams del Arbre vegetal* . . 188
3. *De les questions dels rams del Arbre sensual* . . 190
4. *De les questions dels rams del Arbre ymaginal* . 191
5. *De les questions dels rams del Arbre humanal*. . 192
6. *De les questions dels rams de les virtuts morals* . 194
7. *De les questions dels rams de vicis* 195
8. *De les questions dels rams del Arbre imperial* . . 196
9. *De les questions dels rams del Arbre apostolical* . 200
10. *De les questions dels rams del Arbre celestial* . . . 204
11. *De les questions dels rams del Arbre angelical*. . 205
12. *De les questions dels rams del Arbre eviternal*. . 206
13. *De les questions dels rams del Arbre maternal*. . 207
14. *De les questions dels rams del Arbre christinal*. . 208
15. *De les questions dels rams del Arbre divinal* . . 210
16. *De les questions dels rams del Arbre exemplifical*. 211

Pàgines

V De les questions de les fulles

1. *De les questions de les fulles del Arbre elemental* . 223
2. *De les questions de les fulles del Arbre vegetal* . 227
3. *De les questions de les fulles del Arbre sensual.* . 232
4. *De les questions de les fulles del Arbre ymaginal* . 238
5. *De les questions de les fulles del Arbre humanal* . 243
6. *De les questions de les fulles del Arbre moral virtuós* 261
7. *De les questions de les fulles del Arbre moral viciós.* 266
8. *De les questions de les fulles del Arbre imperial* . 271
9. *De les questions de la primera part de les fulles del Arbre apostolical.* 279
10. *De les questions de la segona part de les fulles del Arbre apostolical.* 283
11. *De les questions de les fulles del Arbre celestial* . 289
12. *De les questions de les fulles del Arbre angelical* . 294
13. *De les questions de les fulles del Arbre eviternal* . 298
14. *De les questions de les fulles del Arbre maternal* . 302
15. *De les questions de les fulles del Arbre de Jesu Christ* 306
16. *De les questions de les fulles del Arbre divinal* . 310
17. *De les questions de les fulles del Arbre exemplifical* 317

VI De les questions de les flors

1. *Del Arbre elemental* 324
2. *De les questions de les flors del Arbre vegetal* . . 325
3. *De les questions de les flors del Arbre sensual* . . 326
4. *De les questions de les flors del Arbre ymaginal* . 328
5. *De les questions de les flors del Arbre humanal* . 329
6. *De les questions de les flors virtuoses de la primera part del Arbre moral* 331
7. *De les questions de les flors vicioses de la segona part del Arbre moral* 335

Pàgines

8. *De les questions de les flors del Arbre imperial.* . 336
9. *De les questions de les flors del Arbre apostolical* . 337
10. *De les questions de les flors del Arbre celestial.* . 354
11. *De les questions de les flors del Arbre angelical* . 355
12. *De les questions de les flors del Arbre eviternal* . 357
13. *De les questions de les flors del Arbre maternal* . 359
14. *De les questions de les flors del Arbre christinal* . 360
15. *De les questions de les produccions divines qui son flors del Arbre divinal* 398
16. *De les questions de les flors del Arbre exemplifical* 414

VII De les questions del fruyt

1. *Del Arbre elemental* 429
De les questions de les .C. formes 430
2. *De les questions del fruyt del Arbre vegetal* . . 479
3. *De les questions del fruyt del Arbre sensual* . . 480
De les questions de la aplicació de les .C. formes 482
4. *De les questions del fruyt del Arbre ymaginal* . . 494
5. *De les questions del fruyt del Arbre humanal* . . 495
6. *De les questions del fruyt del Arbre moral virtuós.* 496
7. *De les questions del fruyt del Arbre moral viciós* . 497
8. *De les questions del fruyt del Arbre imperial* . . 498
9. *De les questions del fruyt del Arbre apostolical* . 499
10. *De les questions del fruyt del Arbre celestial* . . 500
11. *De les questions del fruyt del Arbre angelical* . . 501
12. *De les questions del fruyt del Arbre eviternal* . . 502
13. *De les questions del fruyt del Arbre maternal* . . 503
14. *De les questions del fruyt del Arbre christinal* . . 504
15. *De les questions del fruyt del Arbre divinal* . . 505
16. *De les questions del fruyt del Arbre exemplifical* . 506
De les questions del hàbit desta SCIENCIA . . 512
De la fi daquest LIBRE 515

Complida i acabada fou aquesta edició
la primera en llengua original
del ARBRE DE SCIENCIA
passat gran treball
dia 26 de juny
de 1926

BINDING ... MAY 2 3 1967

B
765
L8
1906
v.13

Lull, Ramón
Obres de Ramon Lull

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY